

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesületévi tagsági
díja 80 Kcs., melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uhreczky Géza.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>Vezércikk:</i>	
<i>Sz. J.</i>	
Újévre	1
<i>Boross Béla:</i>	
A tanítószág iskolán kívüli kultur munkássága	2
<i>Heckmann István:</i>	
Az orsz. magyar tanítói dalórda	8
<i>Nagy Béla:</i>	
Gazdasági népiskolai tanfolyamok	11
<i>Árendás—Telkes:</i>	
Pénztári jelentés	13
<i>Ghimessy János:</i>	
A számoló csodagyermek	14
<i>Egyesületi élet</i>	19
<i>Különfélék</i>	21
<i>Szerkesztői üzenetek</i>	23
<i>Kiadóhivatall üzenetek</i>	23
<i>Hirdetések</i>	23

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vársárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uhreczky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta és távírdai igazg. 3006/III. 21. sz. rendelkezéssel.

HUSZÁR ISTVÁN

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉS-ZET

NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 62. 64.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
**TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Ifjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉSEN.**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenczkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Kcs, melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Társ szerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Hirdetések díjszabás szerint.

Újévre.

A szeretet ünnepének melege még itt sugárzik közöttünk: a karácsonyi énekek melódiája még visszacsendül füleinkbe. A betlehemi gyermek Jézus ölélésre kitárt karjait még látjuk s ime: — itt van már az újév is.

A mosolygó arcú bácsik és nénik már korán reggel köszöntik egymást: „Boldog újévet! Nem mondom, hogy ez az üdvözlés minden esetben és mindenki részéről hő kívánság is, de mégis köszönettel fogadja mindenki. Régi, szép szokás!

A M. T. Egyesület is újévre virradt, fennállásának tizedik évére. Az 1400 lelket számláló egyesület tagjai is egy boldogabb újév reményében nézték az 1929-ik esztendő lepergését.

Az örök idők homokórája ismét egy évet hagyott maga után. Vajjon boldog lesz-e az újév?! Vagy talán az ó-esztendőnél is boldogtalanabb?! Ki tudja?!

Egy édesanyának 2 fia volt. Mindkettő iparkodó és tehetséges. Közösen vezették anyjuk helyett a gazdaságot. Kezdetben öröm volt az otthon, virágzott a gazdaság, mert egyetértés és szeretet volt a testvérek között. Később a testvérek viszálykodni kezdtek, megszűnt a szeretet, fönkrement a gazdaság. A testvérek megtették a kölcsönös szemrehányást egymásnak, aztán otthagyták a gazdaságot, elszéledtek.

A szegény édesanya, aki csak a békességet akarta, ő szenvedett legtöbbet. Osztályrészül gazdaságának

roncsai és az elkeseredés könnyei jutottak . . .

Kedves Tanítótestvérek! — Az örök mulandóság eltemette ezt az esztendőt. Az újév hajnalán minden magyar tanító szive melegével köszöntse egymást. Legyen egyetértés, legyen békesség és szeretet. A féltékenységet, széthúzást, haragot és irigységet olyan-
nak tekintsük, mintha az ó-esztendővel örökre eltemetettek volna.

Minden tanító célja legyen: a kartársi szeretet fenntartása, szellemi és erkölcsi színvonalunk emelése és anyagi érdekeink védelme.

Ez a kívánság legyen minden magyar tanító kívánsága és annak teljesülése az újév legszebb ajándéka.

Sz. J.

A tanítóság iskolán kívüli kulturműködésége.

A dec. 12-i közp. gyűlésen előadta: *Boross Béla*.

Századunk a problémák kora. A leünt évszázad politikai és gazdasági differenciái kitöltötték a közélet eszme körét, s ami ezen felül, ezen túl fölcsapott a Gondolat bajnokainak fátylász szívéből, azt csak nagyon kevés érzékeny lélek-lemez fogta föl: a napi érdekelségek leéléséhez szokott tömeg lelki-világának ingerküszöbéig nem jutott el . . .

A múlt század megoldatlan anyagi problémái az emberi vér beteges, ősi tradíciójának megfelelően, a világháború borzalmait zúdították ránk. Hogy a nagy kavardásban megsértett érdekek szálaí hogyan bogozódiak ki, vagy össze — erről vitatkoznak a politikusok. A mi szerepünk inkább az, hogy figyelemmel kísérjük századunk szellemi háborúját, amely felváltotta a fizikai erő, a test, az ököl véres orgiáit. A mi feladatunk az, hogy az Eszme harc vonalában, a tudás és az akarat vértetéssel fölszerelve, a pedagógia csendes harci riadójáról föllekesülve, törjünk előre és fennen lobogtassuk a kultúra zászlaját!

A tanítóság helyét ebben a szellemi frontban kijelölte a hivatása. Harci lárma nélkül, a dicsőség vagy az elismerés érdemrendjeinek sóvárgása nélkül, tiszta szándékkal, tiszta hittel, tiszta lelkiismerettel álljuk a népnevelés harcát, hogy

kivívni segítsük a célt: a kultúra győzelmét. A tanítótság sohasem kérkedett munkája eredményével, de mindig voltak, akik a tanító szerénységét kihasználva, az eredményeket a maguk csekélyke érdemeinek gyarapítására ellopták tőlünk. A tanítótság csak írta, hallgatóit és — tovább dolgozott.

Tűrt akkor is, amikor munkásságát hivatalos körök a *felelőtlenség* epitetonjával megbélyegezték, hogy silány argumentummal szolgáljanak a tanítói munkaértékkel arányban nem álló tanítói fizetési törvény igazolásához.

A tanítóssággal szemben elkövetett igazságtalanságok elviselésére a tanítótság teremlett magának olyan munkakört, ahol lelke elfelejti az ütést, szíve nem érzi a sebek égő fájdalmát. Avagy számíthatja-e valaki a tanító iskolán kívüli kulturális munkásságát ahhoz a munkához, mely alatt iskolában roskadoz a tanító, — hogy így az iskolában eléggé meg nem szolgált fizetését kiérdemlje? Lehet-e olyan maliciózus valaki, hogy fizetésünknek általánosan irigyelt, de csak képzelt többletét az iskolán kívüli kultúrunka-többlet végzésével magyarázza! Nem! Mi a fizetésünket még az iskolai munkánkkal sem tartjuk arányban állónak, nemhogy ezért még külön kulturális feladatokat is vállaljunk. A mi iskolán kívüli kulturális munkánk teljesen önzellen, ingyen, önkéntes alapon, melynek teljesítésére bennünket hivatalunk szólított fel s amelyet az állam megfizetni, a nép pedig meghálálni sohasem fog. Ha a tanító pénzért állna az iskolán kívüli népművelés szolgálatába, akkor az csak heti négy órai renumerációval járó, kényszerű elfoglaltságot jelentene neki; ha a tanító csak azt végezné, amit a törvény előír, akkor elég hamar túltenné magát rajta; ha pedig a nép vagy a közvélemény dicséretét várná, akkor örökös csalódás lenne az élete és előbb utóbb visszavonulna letört ambíciója roncsai közél . . .

De a tanító nem ezekért dolgozik, hanem a kulturát önmagáért, l'art pour l'art műveli, terjeszti, a kulturális munka számára életszükséglet. A tanító nem vetheti el magától hivatás- és munkaszeretetét az iskola küszöbén, hanem a kicsinyek közül átviszi a nagyok közé, hogy megbővült hatáskörrel, felfokozott energiával folytassa azt, amit az iskolában abbahagyott.

A tanítótság iskolán kívüli kulturális munkássága *előleg*, melyet a tanítótság a népnek, az ő kultúrszükséglete szerint ad. S ha a kultúra a mennyiség mértékeivel mérhető volna, akkor ki

lehetne számítani, hogy ez az adományozott tőke hányszoros kamattal öröklődik apáról—fiúra. Aki a tanító munkájában „felelősségnélküliséget” lát, az jöjjön el a falvakba, magyar falvainkba, vegye szemügyre a tiszta, fehér házsorokat, az előtük díszlő kiskerteket, hallja meg a gyermekek és meglett öregek illedelmes köszöntését, lássa meg a kultúra nevében épített középületeket, iskolákat, kultúrházakat: jöjjön, engedje szívébe az itt fölcsendülő dalkarokat, legyen tanuja az egymást erő különféle ünnepélyeknek; jöjjön, lássa meg miképpen respektálja a falu népe a törvényt, az államrendet, milyen az adófizető és katonaaállító fegyelmezettsége: lássa meg a falu nyugodt, békés, jövőt építő, zajtalan életét . . . és mindezek hátterében vegye észre az események, a tények, az credmények árnyékában meghúzódó tanítót, aki nem kiabál, nem dicsekszik, nem veri a mellét, hanem alázatosan, szerényen, de öntudatosan dolgozik a kultúra műhelyében.

Azok, akik a falu és nép ügyeit hangos szavakkal szerették a szívükön viselni, mint a politikai kultúrunka pionírjai, nagyhangon beszéltek, hogy a falvakban rájuk hárul még a *talajtörő* munka is . . . Zászlókkal; zencszóval, dobbal, síppal jönnek, hogy — mint mondani szokták — kiemelik a falut az ősi kultúrátlanságból . . .

Megnyugtathatjuk őket, hogy a magyar faluban nem fognak „törellen talajra” találni. A talajtörési réges-régen — amikor nekik még nem volt szükségük arra, hogy a falu megváltóinak hirdessék magukat — elvégezték helyettük azok, akiket ők nem akarnak meglátni; akiknek kultúrlénykedéséi ők semmibe veszik; a falu névtelen apostolai: a tanítók. A tanítók, akiknek a falu nem szenzáció, nem kirándulás, nem exotikumok gyűjtése, — és nem múló emlék, hanem akiknek a falu hivatás és élet! Akik a kultúráért és a faluért évtizedek megálázását, keservét, száraz kenyerét vállalták; akiknek szíve véréi, lelkelángolását itta, szívta a falu, akiknek karja-ölelését, szeme-sugárzását érezte a falu akkor, amikor még a falura senki más nem is gondolt! . . . Jöhetnek, — jöjjenek is: próbálják ki a maguk politikai programját a falunak ősi fundamentumokra épült, szilárd kultúrbástyáján, hadd eszméljenek rá a maguk gyengeségére és arra, hogy a falu neveléséhez nem pénz és propaganda, hanem idealizmus és szeretet kell!

Nem lehet kifogásunk az ellen, ha valaki a régi regősök

jelmezébe öltözve, kultúra-harsonával fúj az alvónak hirt falu fülébe. A jószándékot szívesen támogatjuk, nagy utat engedünk előtte. De ha már végképp nem akarnak tudomást venni rólunk, — akkor odaállunk eléjük, mint a falu legelső igricei és regősei, akik az önzetlen regőzés jogán a kultúrvezérek pillantására érdemesek vagyunk. Legalább is . . .

Nem szeretnők, ha ennél a kérdésnél félreértések bukkannának föl. A mi álláspontunk az, hogy amennyiben a falu tisztán kulturális ügyéről van szó, a tanító munkája ne ignoráltassék! A munka végzése tekintetében szívesen megosztózunk, de az illető arravaló legyen! A kultúr munka hívjának legjobb fokmérője különben maga a falu, mely — miként a kagylóhéj nem írja meg a homokot — ősi erényének kagylójából kiveti a neki idegen, hamis elveket.

Ezek az idegen ekességek főképpen a városokból áramlanak a falu szűz léghőrébe. A tanítóra hárul a nehéz kötelesség meggyőzni a falut, hogy fenntartás nélkül készpénznek ne vegye azt, ami városi. A tanítónak minden erejét megfeszítve, felelőssége teljes tudatában ügyelnie kell arra, hogy a falu ilyen értelemben el ne városiasodjék. Fel kell világosítani a népet, hogy a *divat* nem egyenlő a kultúrával. Sajnos, a rövid szoknya, rövid haj és modern táncok világszemlélete napról-napra jobban terjeszti ki Moloch-karjait a falu felé, nem véve tekintetbe azt, hogy a falu még nem járta meg azokat a lépéseket, amelyeken a városok kultúrája eljutott immár a beszélő filmekig . . .

Mint a természetben, a kultúrában sincs ugrás. Aki sohasem látott színpadot, játszó színészeket, annak számára élvezhetetlen appercipiálhatatlan a rádió szindarab-közvetítése. A falusi népházak fölött büszkén feszű'nek az antennák, de ha a színpadok némák maradnak, ha a tanító nem előzi meg a rádió kultúráját az élő szó, játék és az élő dal kultúrájával, akkor a világot körülrezgő hangok a falu lelkének fölfoghatatlanok, idegenek maradnak. Nagy szerencse, hogy a tanító nem most kezdi a rádió-előtti korszak kultúráját vetni: a rádió nem lepte meg falvainkat, mert műveltségükben készen találta. De ha a rádió meg akar felelni a falu érdekében tett célkitűzéseinek, akkor ne csak a város nyelvén szóljon a faluhoz, hanem állítsa mikrofon elé azokat, akik ismerik a falu szívverését, akik nemcsak nótából ismerik az akáclombot, akiknek

szavában a falu a saját beszédét. Ennyit megérdemel a falu a rádiótól.

Nagyon tévedne az, aki azt hinné, hogy ma, a rádió korában megszűnik a terület, melyen a tanítóság iskolán kívüli kulturális munkáját végzi. Azzal, hogy a rádió beleszól a tanító kultúráműködésébe, nem csökkenti sem a nevelői munka mennyiségét, sem pedig annak a felelősségét. A városi kartársak iskolán kívüli munkásságát sok tekintetben helyettesíti a mozi, színház, közkönyvtár és egyéb kulturális intézmény, mégis, a pedagógiai felelősség a tanító vállán marad. A felelősség fogalma magához köli a felelős személy fogalmát, a pedagógiai felelősség pedig egyenesen a tanító felelősségére mutat. A kulturális intézmények tehát — miután valamennyiük pedagógiai célt szolgál — a maguk, személyhez nem kötött felelősségét a tanító, mint hivatásos pedagógus felelősségére ruházzák. Ami annyit jelent, hogy mindazon káros hatások, melyeket egyes intézmények közvetve okoznak, a tanító felelősségének számlájára írhatók. Az üdvös eredmények azonban nem a tanítót dicsérik, mert a felelősség csak a hibák fölrovásánál jön számításba . . . Ezek szerint elmondhatjuk, hogy a rádió, mint pedagógiai intézmény működésével a tanítóság pedagógiai felelőssége megnőtt.

Ez a teoretikus hangzású tétel egyszerű definíciója annak a gyakorlatnak, hogy a huszadik század minden kultúreszközével nevelődött intellektuel, ha az etika, vagy a jog törvényszegése folytán a társadalom ítélőszéke elé kerül, a bűncselekmény legelső rügőit — minden mást mellőzve — egyenesen az iskola pedagógiájában keresi. Tehát, te tanító, bár munkásságodat felelősségnélkülinek jellemezték, maholnap a lesújtó bűnlügyi statisztikák miatt is felelős leszel . . .

Mi nem riadunk vissza a felelősség viselésétől, de a sorstragédiák és életkatasztrófák ravatalánál tetemre hívjuk azoknak a lelkiismeretét, akik a kultúra-álarcába bújva, a lelkek földjébe elhintették az erkölcsi romlás magvait! Bizony, sok a konkoly a tiszta búza közt: a munkásokra nagy feladat vár.

Eredményeket nem sorolunk fel. A kultúr munka csak szántás és vetés. Az aratás nem a mienk. Munkánk gyümölcse a néplelek fáján érik. Napsugárt bőven adhatunk, — vajha volna erőnk a villámoknak újjába állani!

Kultúr munkánk sokszor áldozat, — olyan, mint az író

áldozata, aki külső felszólítás, vagy anyagi remények nélkül, csupán belső, lelki szükségyszerűségből írja meg könyveit és rendelés nélkül küldi szét azoknak, akiknél ugyanazt a lelk diszpozíciót feltételezi. Hogy ebbeli buzgalmát milyen csalódás követi, az mindenki előtt ismeretes. De az írás, a belü ott marad a közöny küszöbe előtt, zörgel, kér, követel és betölti küldetését.

A most lezáruló országos magyar könyvhét mozgalmában mintegy szimbolizálva láthatjuk a tanítók iskolán kívüli kultúr-munkásságát. A magyar könyv, mint a magyar írók lelkének formája, az írónak elszükséglet, a közönségnek szórakozás. A tanítói kultúr-munka, az igazi kultúr-munka is, mint a tanítói szellem irattán könyve, kinyílik a falu, a nép előtt s aki a kultúrát szemlájza, élete számára bőven meríthet belőle. A falu már nagyon helyesen — egészen természetesnek tartja, hogy lelki szükségletét az iskolai és tanítói kultúr-munka raktárainból fedezze. Ha ünnapre készül, annak fényét a tanító kezemunkájától várja, ha gyásza van, fájdalmát a tanító foglalja méltó gyászkeretbe, az örömet a tanító együttérző szive varázsolja nagyobb örömmé. Büszkék lehetünk, hogy a falu a maga kulturéletének vezetését, irányítását, kultúrértékeinek számon tartását, fejlesztését, szóval a maga kulturális jelenét és jövőjét teljesen a tanítóra bízta.

Ez a bizalom adja nekünk e jogot arra, hogy magunkat a magyar kultúra előharcosainak valljuk, de ez a bizalom tartja ébren bennünk a magyar kultúra ápolásának és felvirágoztatásának a felelősségtudatát.

A mi munkánk, melyet az iskolán kívül, de a kultúra iskolájában folytatunk, hozzá fog járulni ahhoz a törekvéshez, hogy a mult anyagi problémáinak helyét szellemi problémák foglalják el. S ha volt idő, amikor a háborút az iskolamesterek nyerték meg, bizvást remélhetjük, hogy a béke csaláját is a tanítók fogják megnyerni! . . .

Pályázati hirdetés. A Cúz-i (via Nové Zámky) orth izr. iskolaszék lemondás folytán január hóban megüresedő tanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak magyar tannyelvű iskolára kellő képesítéssel és és. állampolgársággal bíró tanítók és tanítónők. Javadalom a hitközség részéről lakás, évi Ké 1200 és államsegély. Pályázatok a legrövidebb időn belül az iskolaszék címére küldendők. Markstein Samu iskolaszéki elnök.

Az orsz. magyar tanítói dalárda.

A dec. 12. i. ki közp. gyűlésen előadta *Heckmann István* karnagy

Bízható reményekkel várjuk a nyarat, erős volt bizalmunk, hogy a nemes terv végre valóságot ölthet. Sajnos! Egy csalódással lettünk gazdagabbak. Elmult a nyár és én — fájdalom — nem tudok oly beszámolót mondani, aminőt szerettem volna és amilyent mindannyian reméltünk. Emberileg minden lehető elkövetünk, hogy az Országos Magyar Tanítói Dalárda a valóságban is megalakulhasson és működését megkezdhesse, de ez rajtunk kívül álló okokból nem történhetett meg. Nem tudom, bízhatunk-e a jövőben? Megfontolás tárgyává kell tennünk, hogy van-e célja annak, hogy a Tanítóegyesület kiadási tételeit a Dalárda költségeivel továbbra is megterheljük?

Ezek előre bocsátása után van szerencsém jelentésemel a következőkben megtenni:

Az Orsz. Magyar Tanítói Dalárda tagjai sorába összesen 59 kártárs jelentkezett. (Tenor I. 11. Tenor II. 16. Bassus I. 15 és Bassus II. 17.

Kovács Alajos központi elnök és több dalostársammal folytatott megbeszélés eredményeként a jelentkezett tagokat augusztus 5-re, Lévára a megalakulás céljából egybehívtam. Ugyanez időponttól kezdődőleg 8 napi gyakorlás és hangversenykörút szerepelt programunkon. Minden tagot levélben külön-külön meghívtam és kellően tájékoztattam mindenről. Előzőleg kieszközöltük az iskolaügyi miniszter úrnak engedélyét hogy kariársainkat a lévai áll. tanítóképző internátusában a tanulási idő alatt elhelyezhessük. A katonaságtól pokrócokat szalmazsákokat, a lévai uradalomtól szalmát kértem és kaptam. Gondoskodtam olcsó és jó étkezéstről a Lévai Casinóban. Minden tagnak étkezési és utazási költsége biztosítva volt, mert a központi vezetőség előlegül 5000 koronát juttatott el hozzám, a Bars—Hont Megyei Tanítóegyesület pedig 500 koronát utalt ki a költségekhez való hozzájárulás címén. A gyakorlás céljaira tágas termet, továbbá hangszert szereztem. Mindent a legkisebb részletéig kidolgoztunk. Központi elnökünk az érdekelt járásköri elnökök segítő közreműködését kérte. A magyar nyelvű naplápok örömmel üdvözölték a magyar tanítók nemes vállalkozását. Az érdeklődés mindenütt biztosítva volt. A szépen kidolgozott tervből azonban semmi sem lett, mert a július hó

első napjaiban kibocsátott körlevélre 59 tag közül 23 jelentette be jövetelét, 21 tag különféle okok miatt távolmaradását jelentette be, 15 pedig egyáltalán nem válaszolt. Ily körülmények között (a Tenor I-ből 3, a Tenor II-ből 7, a Bassus I-ből 4, a Bassus II-ből 7 jelentkező akad!) az összejövetelt megtartani nem lehetett s erről a tagokat július 29-én kell soraimmal értesítenem. Nagyon kellemetlen volt számomra a tanfőképző igazgatójánál, a katonaságnál, a Lévai Casino vezetőségénél stb. a dolgot „visszacsinálni”.

A Dalárda műsorára 13 darabot vettünk fel, s azokat részint a kottamellékleten, részint sokszorosítás útján adtuk ki és lapunk hasábjain ismertettem. Leveztem több kimagasló komponistával, akik készséggel bocsátották szerzeményeiket rendelkezésünkre, megadván az engedélyt a sokszorosításra. Jeligénk zenepályázatát is megejtettük. A szakbírálatot a Cseh-szlovákiai Magyar Dalosszövetség és zenei szerkesztőnk, Gáspár János végezték.

A Magyar Tanfőban november hó folyamán „Daloljatok” címmel egy közlemény jelent meg, amelyért a cikkíró kedves kartársamnak e helyülről köszönettel adózom, mert felmentett az alól, hogy az arra rászolgáltaknak szemrehányást tegyek, de engedjessék meg nekem, hogy ezzel kapcsolatban néhány megjegyzéssel éljek, mert jelentésemmel szorosan összefügg.

Érdeemes e az elmondottak alapján a Dalárdát fenntartani és ha igen, mikor és hogyan hozzuk össze?

Az első kérdésre szerény nézetem az, hogy miután Egyesületünknek kulturális célkitűzései is vannak, s a közös óhaj is a mellett szól, a lehetőséghez képest nem szabad elejtenünk a Dalárda létrehozását, amely eddig csak papíron működik. A második már nehezebb kérdés. Mikor és hogyan hozzuk össze? Erre legalkalmasabb a nyári vakáció, mert a legtöbb idő a nagy szünetben áll rendelkezésre. E tekintetben a Szlovák Tanfői Dalárda példáját igyekeztünk követni. Kezdetben több-féleképen tettek kísérletet, de egyik sem vált be, de nem is lehet, mert a jelentkező tagok egymástól nagy távolságra vannak s egy-egy központ körül csak néhányan laknak. Egy városban évenként többször összejönni nem lehet, mert az utazási költségek mindent felemésztenének. Összejönni csak hangversenykörutat megelőzőleg lehet, hogy a bevételekből a kiadások fedezetet nyerjenek. Az úti és egyéb költségeket a

tagokra áthárítani teljesen lehetetlen, mert egyetlen tanító sem teheti, hogy évenként oly tekintélyes összeget megvonjon magától és családjától. Fáradtságával ugyis igen nagy áldozatot hoz. A legfontosabb, hogy senki se féljen a nehézségektől és a munkától, családi és más körülményeit már eleve ossza be úgy, hogy fönnakadás ne származzék, üdülését tegye másokra. Ha pedig egyszer sikerül a Dalárdának összejönnie, bátran állíthatom, hogy más alkalommal nem fog tudni elmaradni senki. Sok lelkesedésre, kitartásra, egy kevés önmegtagadásra és törhetetlen akaratra van szükség. Viseltesenek a tagok teljes bizalommal a vezetőség iránt, amely mindent megtesz a tagok érdekeiért. Ne riasszon vissza senkit a kitűzött darabok megtanulásának nehézsége. A kibocsátott 13 férfikar közül csupán 3 mondható nehéznek, azok is csak látszatra. Ha kitartóan és alaposan foglalkozunk szólamainkal, látni és tapasztalni fogjuk, hogy nem oly nehéz a betanulásuk, mint amennyire az első látásra mutatkoztak. A műsorra tűzött valamennyi kórus *eredeti magyar kompozíció*. Hiszen Lavolta, Hoppe, König, Tisza Aladár, Szent Gály, Thern, Révffy, Gál, mind oly nevek, amelyek a magyar dalosvilágban nagyon is ismertek és közkedveltek, valamennyinek van egy vagy több pályadíjjal koszorúzott műve. Németh István, Gáspár János közismert nevek. Nem állhat meg tehát az a vád, hogy megfedkeztlünk „célkitűzésünkről” és a magyar dal ápolásáról. Elismerem, hogy 8—10 napi tanulás és utána 3—4 hangverseny nem csekély feladat, de megfelelő beosztás és életmód mellett minden nagyobb nehézség nélkül teljesíthető. Ezel kapcsolatban ismét a szlovák tanítók példájára mutatok rá. Ilyen kötelezettségek mellett, ilyen munka teljesítése után mennyi lelkesedést, mennyi odaadást és mennyi férfias és jogos büszkeséget tapasztaltam szlovák dalosainknál. Könnyedén veszik, a vérükben van, évről évre így csinálják. Nem 3—4 hangversenyt adnak, de több hetes külföldi túrákon vesznek részt. És miért? A dal szeretetéért és a kulturáért. Ha a mi magyar daltestvéreink szívét is ilyen mindent legyőző akarat halja át, akkor joggal remélhetünk. Adja Isten, hogy ez mielőbb bekövetkezzék és akkor valóra válik jelgénk szövege:

*Nem hal meg a magyar dal,
Míg magyar tanító van!*

Gazdasági népiskolai tanfolyamok.

A dec. 12-i közp. gyűlésen előadta: Nagy Béla.

A „Magyar Tanító“ folyó évi 19-iki számában rövid, pár soros közlemény jelent meg, melyben felhívtuk a tanítóságot egy eselleges magyar nyelvű gazdasági népiskolai tanfolyam megtartására való jelentkezésre. Sajnos, felhívásunk meddő maradt, s ez késztet arra, hogy röviden a gazdasági népiskolákkal és a gazdasági népiskolán való tanításra képesítő tanfolyamot ismeressem.

A 226-os számú kisiskola törvény 11. §-ának 4. pontja az ifjúság nevelését és továbbképzését teszi az iskolafenntartók és a tanítóság feladatává; kiemelve, hogy az elemi és polgári iskoláknál továbbképző iskolák, vagy tanfolyamok létesíthendők a 14 és 16 év közötti korban levő ifjúság részére.

Aszerint, hogy az ifjú milyen pályára készül, ezen továbbképző iskolák kétfélék; iparos és kereskedő tanonciskolák és gazdasági népiskolák. Mindkettő szakiskola, mert kizárólag szaktárgyakkal s az életben helyt álló praktikus dolgokkal foglalkozik, szigorúan meghatározott formák és tantervi keretek között.

Mivel népünk őstermelő, bennünket a gazdasági népiskolák érdekelnek, s kötelességünk, hogy népünk gazdasági szak-tudását oly magasra emeljük, hogy a történelmi országok fejlett gazdasági viszonyaival ezen a téren is felvegyük a versenyt.

A gazdasági népiskolák szervezését, rendjét az 1920 évi január 29-én kelt 75-ös számú törvény adja, melynek főbb pontjai a következők: az iskola célja az általános műveltség mélyítése és a mezőgazdaságtan legfontosabb részei által való kibővítése elméleti és gyakorlati alapon. Az oktatás képesítendős és az egész iskolaéven át tart. Létesíthető minden községben, ahol legalább 40 mindkét nembeli tanköteles van. Tanítói a nép- és polgári iskola tanítói, mezőgazdasági tárgyakat pedig az taníthat, aki az ezen tárgyakra való oktatói képességét igazolni tudja. Az iskola helyéül az elemi és polgári iskola helyiségei használtatnak fel.

A 75-ös számú törvényt az 1920 évi VII. hó 16-án kelt 26789. számú földművelésügyi miniszteri rendelet egészíti ki, melyben az iskola szervezete, tanítási ideje, a tanítás tárgyai,

az iskola belső rendje, fenntartása, a tantestületre és a tanulókra vonatkozó összes tudnivalók részletesen adva vannak. Ezen utasítást az állami nyomda bármely községnek ingyenesen megküldi, ha gazdasági népiskola szervezéséhez kéri.

Ennyit az iskoláról.

Az iskola tantestületére vonatkozólag a 75-ik számú törvény 4. § a intézkedik. Amint már említettem, a gazdasági népiskolákban az elemi és polgári iskolák tanítói nyernek alkalmazást, kivéve a gazdasági szaktárgyakat, melyek tanítását külön képesített tanítók végezhetik.

Ilyen képesítést nyerhet minden tanító, aki elvégzi az öt-hónapos gazdasági népiskolai tanfolyamot. Ilyen tanfolyamok Köztársaságunkban 3 helyen vannak minden iskola évben tartva, mégpedig Košicén, Kelet-Szlovenszkó és Podkarpatská Rusz részére, Opaván, Morava, Szilézia és Nyugat-Szlovenszkó részére, Poděbrádon Csehország részére. Minden előadóhelyre 25—25 hallgató vétetik fel, természetesen olyanok, kik már tanítanak, vagy tanítani fognak gazdasági népiskolában. A tanfolyam felvételére vonatkozó összes tudnivalók szintén a „Magyar Tanító” 22-ik számában közölve lettek.

Még azt kívánom megemlíteni, hogy a hallgatók nemcsak uti átalány és a tanfolyam tartamára személyenkint 500 Kč-t, kapnak a földművelésügyi minisztériumtól, hanem a tanfolyam tartalma alatti helyettesüket szintén az állam a törvényszabta államségéllyel támogatja. A gazdasági népiskolai tanfolyamot eddig csak szlovák és cseh nyelven tartottak, ez érthető, hisz ily irányú magyar nyelvű iskola egész Szlovenszkón alig 2—3 van. Még a történelmi országokban és Szlovenszkó északi részén alig van nagyobb község, vagy város, hol ne találánánk meg a gazdasági népiskolát.

Kérjük s ha kérjük, meg is adják.

S vigyünk szét az eszmét, mindenki a maga közelében legyen annak szószólója, hisz népünknek ma már csak a két munkás kérges tenyere van, mellyel véres verejtékkel túrja-vájjja azt a pár barázda földjét, hogy megélhessen. S miért ne adnánk kezébe a nagyobb, fehérebb kenyeret, ha tudjuk.

Menni fog, csak megértés, lelkesedés s kitartás kell hozzá.

Pályázati hirdetés. A negyedi ref. egyházközség ujonnan szervezett VI. tanítói állására a múlt év december 1-én meghirdetett pályázat határidejéül 1930 január 31-ik napját tűzte ki a presbiterium.

Pénztári jelentés az 1928.—29. évre.

A mult számunkban a központi gyűlés referadójával kapcsolatban helyszűke miatt csak a jövő évi költségvetést hozhattuk. Most közöljük az 1928 júl. 1.—1929 jún. 30-ig terjedő időre a pénztári jelentést, melyet a dec. 12 i közp. gyűlés elfogadott, amint következik:

Bevétel:

1. Pénztári egyenlegek	74.206,99
2. Tagdíjakból	81.562,—
3. Előfizetési díjakból	8.426,20
4. Hirdetésekből	12.168,05
5. Tanácsadóból	1.823,—
6. Naptárból	12.285,90
7. Napt. hirdetésből	2.980,—
8. „Tanítók Háza“ alapra	17.972,59
9. „Özvegy-árva“ alapra	2.008,48
10. Jutalékból	3.139,10
11. Csekkszámla-kamat	75,55
12. Egyéb címen	4.661,54
13. Csekkszámjáról	11.000,—
	<hr/>
	232.309,40

Kiadás:

1. Magy. Tanítóra	54.452,24
2. „%“ visszatérítés	19.479,80
3. Tisztviselői díjakra	55.200,—
4. Napidíj-utiszámra	15.408,20
5. Posta	3.235,10
6. Naptárra	4.962,90
7. Írói tiszt.-díjakra	3.050,—
8. Nyomtatványokra	754,50
9. Szolga	1.070,—
10. Segély	1.885,—
11. Beszerzett leltári tárgyak	768,—
12. „Tanítók Háza“-ra Tátra Banki betételhez	14.000,—
13. Kottamelléklet	3.240,50
14. Dalárda	4.520,—
15. Egyéb címen	7.562,89
16. Pénztári egyenlegek	86.782,27
	<hr/>
	232.309,40

1. Pénztárkönyv egyenlege	4.521.87
2. Csekkszámle egyenlege	11.757.55
3. „Tanítók Háza” alap egyenlege	40.646.90
4. Özvegy-Árva alap egyenlege	30.055.95
Összesen	<u>86.782.27</u>

Komárno, 1929. XI. 20-án.

Árendás József s. k. pénztáros. *Telkes Mihály* s. k. ellenőr.

Megvizsgáltuk és rendben találjuk, 1929. XII. 5-én:

Nemcsik Béla s. k.,

Vízváry Vilmos s. k.,

Mészáros Dénes s. k.,

Hrotko Sándor s. k.,

A számoló csodagyermek.

Írta **Ghimessy János**

Mindaz, amit a hírlapok *Ivancsó Imréről*, erről a kis számkukacról írtak, azt szíves készséggel aláírjuk. Ennek a fiúnak bámulatos emlékező tehetsége van. Csodás gyorsasággal kiszámítja, hogy a mohácsi vész, vagy akár a tatárjárás óta hány év, hó, nap, óra, perc vagy másodperc telt el. Tudja a gyökvonást, köbreemelést. Ugy trillézik a trilliókkal, biliókkal, hogy csoda. Azért méltán megérdemli a csodagyermek elnevezést.

Leginkább előtűnik, tanítással foglalkozó egyének előtt tűnik fel az a nagy jártasság, melyet ez a kis csöppség a számok labirintusában tanusít. Mert írni, olvasni egy-kettőre megtanítjuk tanítványainkat, de ami a legnagyobb nehézséget okozza nekik, az az egy meg a kettő.

Régebben 20-ig terjedhetett az első osztály tananyaga a számtanból. Mikor ez a számhatár túlmagasnak bizonyult, akkor az 1-től 10-ig terjedő számkör lett megszabva zsinórmértékül.

A népes és osztatlan iskolák tanítói a megmondható annak, hogy e rövidre szabott számhatár is elérhellen és megközelíthellen az I. osztály tanulói nagy részére nézve, ha alapos munkát akarunk végezni tanítványainkkal a számtanból.

Tudj' Isten, de én még sem rajongok a csodagyerekekért, nem bámulom és csodálom, hanem sajnálom őket. Olybá tűnik fel előtem, mintha a csecsemőt anyatej helyett lúdfertállal táplálnák. Olybá, mikor a megrakott társzekér elől kifogják a mecklenburgi négy loval s helyellük egy kis csacsit fognak be és a kis csacsi elhúzza a nagy társzekeret.

Igaz, hogy ez az utóbbi hasonlat egy kissé sántít, de viszont az sem lehetetlen, hogy a kis csacsi is megsántul, esetleg elpusztul a nagy teherhúzásban.

Azt olvastam az újságban, hogy a decemberben kivirágzott barackfákat sokan csodálták. Vajjon lehet-e remélni, hogy ezek a fák elvirágzás után gyümölcsöt is hoznak? Nem hoznak gyümölcsöt, s ha teremne is rajta valami, az a valami nem lesz — gyümölcs.

Semmiféle őszm és ivadékom nem foglalkozott soha sem jósolással, sem tenyérből való olvasással, de ennek az u. n. csodagyermeknek a tenyere önmagától beszél és sokat mond. Mikor beléptem az iskola irodájába, mely telve volt már érdeklődőkkel, a fiúcska abbahagyta hancurozását és futkosását egyik teremből a másikba, elémbé jött s illedelmesen meghajolva bemutatkozott. Majd azt kérdezte tőlem: Bácsi, mennyi 47-nek a fele? Jóhiszeműleg rámondtam: 25 és fél. Mire ő diadalittasan azt felelte: Hohó nem annyi! Mert negyven hének a fele husz hét. Igazad van! A kollégák egyike azonban lepipálta őt. Ezt kérdezte a kis számkukactól: ha egy pakli dohánynak az ára 8 korona, *mibe* kerül 58 pakli dohány? Háromszáznégy koronába válaszolta rögtön a fiú. Nem igaz, — pipából (t. i. pipába kerül, mert elszívják.)

Mikor lekezelt velem, megfogtam kis puha kezét, mintha csupasz madárfiókákat érintettek volna ujjaim és szinte meglepődött azon, hogy nem számítanpéldát, hanem olyasmit kérdeztem tőle, amit egyáltalán nem szoktam kérdezni senkitől. Ez a szokatlan kérdés így hangzott: *Mond fiám, mit reggelizél?*

A fiúcska nagyon meglepődött erre a kérdésre. Okos szemeivel kissé bánatosan tekintett reám, kesernyésen mosolygott. Látszott rajta, hogy sokkal jobban szerelte volna, ha azt kérdezem tőle, mennyi 46×78. Ugy tett, mintha nem értette volna a kérdésemet, azért egész bizalmasan így szóltam hozzá: no mond meg fiacskám szépen a bácsinak, hogy mit reggelizél?

Látszott rajta, mily kellemetlenül érintette őt e kérdés, amelyre épügy nem válaszolt, mint az első kérdésemre. A nevelőapja, aki fültanuja volt beszélgetésünknek, kellemetlenül ugyan, de egész őszintén megmondta, hogy a fiúcska még nem reggelizett semmit. És miért nem reggelizett, — fagattam a nevelőapát, aki inteligens uriembernek látszott, — hiszmár 10 óra rég

elmult. Mert nem kívánja a fiú. — Aha, — gondoltam magamban.

E beszélgetés után a zsúfolásig megtelt terembe indultunk, ahol a fiúcska a legnehezebb számtani műveleteket hibátlanul, vagy jelentéktelen eltéréssel kiszámította. Bár kedvenc tárgyam volt mindig a számtan, de engem ezek a példák már egyáltalán nem érdekeltek. Előtte a fiú már levizsgázott akkor, amikor a dohány árát kiszámította. Engem csupán a fiú érdekelt.

Mikor a kollégák feladták a kérdést a fiúcskának, melyet jóformán nem is hallottam, én folyton a fiú arcát, kezét és mozdulatait figyeltem.

A kiszámítás ideje alatt ennek a kis csöppségnek minden idegszála megfeszült, homloka redős volt, szemeit állandóan és merően az iskolamennyezet egy pontjára függesztette, balkezelével kegyellenül rázott egy jókora csengelyűt, jobbkezelének az ujjai oly idegesen morzsolódtak össze, hogy rossz volt ránézni. Mikor én mindezt láttam, akkor azt gondoltam magamban: lám az állatok kínzását tiltja a törvény és ily kis gyermeket nyilvánosan is lehet gyölözni és kizozni! A fiúiskolából a zárdába ment ragyogtatói tehetségéi, este pedig nem az aranyfüstös, — mint dr. Kersék János megénekelte — hanem a szivarfüstös kávéházban lépett fel.

Mikor evett? Tizenhat órákor! Nem d. u. 4 órákor, hanem 16 órákor, mert ő nem ebédelt; nem volt dele, ekkor evett aznap — először.

Nagyon elhisszük, hogy ha ez a fiúcska kolibrinyelvekből készült pástétomot óhajtana enni, a nevelőpapa — kost was kost — örömmel meghozatná. De nem kell! „Nem kívánja!”

Mit beszél és mond ennek a fiúnak a tenyere? Azt, hogy akié az a tenyér. annak nem szivarfüstös iroda és kávéház-helyiség kell, hanem szabadlevegő, játék és torna. Nem kell fokozni a számtani tudását, mivel abból máris többet tud, mint kellene. Nem lesz belőle sohasem „fináncminiszter”, — ezt csak én mondom, — mint ahogyan nem lett „fináncminiszter” az én volt tanítványomból sem, jóllehet arra nagyon sokan mondták: „Ha ebből a gyerekből nem lesz fináncminiszter, akkor senkiből sem lesz!” Elsősorban ki kell verni a fejéből, hogy ő „csodagyerek”; azután meg számoljon minél kevesebbet!

Tanítóskodásom második évében nekem is jutott ilyen, vagy ehhez hasonló csodagyerek az iskolámba. Szülei előre biztosítottak, hogy „ami a számtant illeti, kevés baja lesz vele!”

A gyerek, akinek Gyulus volt a keresztnéve, de akit szülei, valószínűleg azért, mert ő gyermekük között a legkisebb volt, becéző néven „Stepszli“-nek szólították, ami talán a „Vakarcs“-nak felelt meg.

A Stepszli gyerek hibátlanul tudta a kis és a nagy egyszeregyet. Folyton nagy tételekben számolt és számoltattak vele mások is. Hogyan kezeltem ezt a fiút? Hogy bántam vele? Úgy mint a többivel. Semmi megkülönböztetés! Egyszerűen lefűjtam a kis egyszeregyet is, meg a nagyot is. Kezdttem vele ott, ahol a többivel kezdtem: az egy meg eggyel. Még azt is megilltottam neki, hogy a IV. osztályba járó bátyjának és a II. polgárista nővérének segítsen a számtani házi feladatok elkészítésében.

Megtörtént, hogy 2—3 hónapi iskolabajárás után az iskolából hazamenet, ismerőseikkel — egy fiatal házaspárral, — találkoztak. „No Gyulus, mennyi 17×28 ?“ Kérdezte a hölgy-ismerős a fiútól.

Gyulus elpirult, ötölt-hatolt, de a IV-es bátyja, aki szintén hozzám járt, így mentette ki az öccsét a zavarából: „*Tudta, de mióta iskolába jár, — elfelejtette!*“ Ezen aztán a kérdezősködők sokkal jobban mulattak, mintha Gyulus rögtön kibökte volna az eredményt.

A „kollégák“ egyike, nem is késett ezt a talpraesett választ nekem, — nagy hahotázással — leadni.

Te persze rögtön algebrára fogtad volna Gyulust? Kérdeztem az illetőtől.

Dehogyan fogtam volna! Én is csak ott kezdtem volna, ahol te. De nem hangzik komikusan és nevetségesen, hogy: „*Tudta, de amióta iskolába jár, — elfelejtette?!*“

Nem törődtem a kárörvendő kolléga kicsinyes tüsszurásával; haladtam a magam útján, saját belátásom szerint. Gyulus nemcsak a számtanból, hanem minden tantárgyból kiváló volt. Négy-öt betűvel mindíg „előnyben“ volt. Ha kétszer-háromszor elolvasta az ábécés könyvből a feladott olvasmányt, akkor „lefejjel“ fordította a könyvét és úgy olvasta a leckéjét.

— Hát te mit csinálsz? kérdezte tőle ilyenkor édesatyja.

— Látod, hogy tanulok — felelte a fiú.

— De hisz a könyved meg van fordítva?

— Hja, az nem vicc, csak úgy tudni, hanem így is kell tudni!

Ezzel a fiúval történt, hogy mikor a palatáblát ismertettem a tanulókkal az I. osztályban, mondván: „Lássátok fiúk, ennek a tárgynak a neve: palatábla. Kétféle anyagból van készítve: a ráamája fából, a táblája pedig palakőből. Tudnátok-e ti is oly tárgyat megnevezni, amelynek van ráamája?” Mire Gyulus, — aki magasra emelte a két újját, — azt felelte: *a panorámának!*

Mikor a IV-ik osztályba járt, akkor a vizsgái felelete a történelemből nagyon megtetszhetett egy ottlevő papnak, aki a vizsga után hozzám jött és ezt mondta: „Mi 34-en tettünk érettségit Esztergomban, de szavamra mondom, hogy egyikünk se adott le oly szép feleletet, mint ez a kisfiú!”

Talán pózolt a gyerek?

Szó sincs róla, szépen karbaillesztette a kezeit a mellén és úgy beszélt, mint valami apostol!

Nem lett belőle „fináncminiszter”, mint azt az ismerősök és jóbarátok előre jósolták, hanem lett belőle neves és keresett ügyvéd.

Harminc év múlva hozzá fordultam családi ügyben. Megírtam, hogy fáradozását szívesen fogom honorálni. Ügyünkben eljárta és sikerrel fáradozott, amiről levelében híven beszámolt. Ami pedig a honoráriumot illeti, — írta a levélben — erről ne legyen szó. „Én vagyok az adós, mert emberi faragott belőlem!”

Néhány évvel ezelőtt felesége és fia kíséretében Lévára jött, hogy fiát az itteni r. k. elemi fiúiskolában levizsgáztassa. Mikor a vizsontlátás örömein átestünk, azt kérdezte tőlem: „Hányadik osztályt tetszik tanítani?” Most a IV-et tanítom. feleltem a kérdésére. Fia pedig a második osztályról vizsgázott.

„Ah, mily kár! Sokért nem adtam volna, ha a fiamat az én tanítóm vizsgáztatja!”

Hangjának rezgéséből éreztem, hogy szívből fakadtak a szavai. Nem lehetetlen, hogy azért jött éppen Lévára, hogy ez a kívánsága teljesüljön.

* * *

Azt is a hírlapokból tudom, hogy Ivancsó Imre egy ujságról megharapott a karján. Ez is a fiúcska lúlságos idegességére vall. Én nem csodálom a csodagyereket, de azon nagyon csodálkozom, hogy a nevelőpapa, aki mindezt tudja, tovább is úzi e kisdeddal játékait.

EGYESÜLETI ÉLET.

Nyílt levél dr. Dérer Miniszter Úrhoz!

Őszinte örömmel üdvözöljük Miniszter Urat e fontos tárca élén! Végre — annyi sok év után, Miniszter Úr személyében — bizonyára olyan ember került e tárca élére, aki meg tudja gyógyítani azt a sok-sok fájó sebet, amelyek úgy égtek, úgy mardossák a nem állami tanítóság lelkét! . . .

Miniszter Úr a szociális eszme előretolt apostola! E fontos tárcát mint a szocializmus vezérembere nyerte el! Hisszük és reméljük, hogy szívvel-lélekkel az Eszme szolgálatában áll!

Mások más fájó, üszkösödő sebeket fognak Miniszter Úr előtt feltárni, én csak egyet fedek fel: *a volt hadifogoly tanítók sérelmét.*

Miniszter Úr! A nem állami tanítók még ma, — 10 év után — sem kaptak meg hadifogságuk tartalmára a rendkívüli drágasági segélyt! Állami tanító-testvéreink minden továbbiak nélkül azonnal megkapták, mi eddig hiába kérvényeztük, hiába deputációztunk, hiába memorandumoztunk, — hiába ítélte meg igazunkat a Legfelső Bíróság is, — mi még *máig* sem tudtuk megkapni — a bíróság szerint is — jogos illetményeinket!

Még ha milliókról volna szó! De igazán érthetetlen és megmagyarázhatatlan az a közöny, amellyel ezt a pár sokat szenvedett, Szibéria poklaiban testben-lélekben megtört tanító ügyét kezelik.

Kérdem: az az állami tanító többet szenvedett-e Szibéria poklaiban, mint a felekezeti tanító testvére? Avagy az az állami tanító több munkát végezett és végez, mint felekezeti bajtársa? Mert akkor talán több érdeme volna a nagyobb falat kenyérré!

Nemsokára ünnepelni fogjuk világszerte szeretett és tisztelt Elnök Urunk 80 éves születésnapját, — azét az emberét, akinek az igazság győzedelme a jelmondata . . .

Miniszter Úr! Gyógyítsa meg addig ezt a fájó sebünket, orvosolja addig e kiáltó sérelmet.

Egy felekezeti volt hadifogoly tanító.

Búcsuzom!

Reszkető kézzel, fájó szívvel írom e sorokat. Bármilyen búcsuzásról is van szó az életben, mégha a jutalma öröm volna is, mégis bizonyos fájó érzés lappang alatta.

Az én búcsuzásom után nem öröm a jutalom; azért kétszeresen fájó ez. 10 éven keresztül voltam harcosa a tanítótestvérek közös ügyének. Mindig az a tudat vezetett, hogy gyenge, erőmhez ha több erő jön, előbb-utóbb a győzelem a mienk. Igazi tanítótestvérnek éreztem úgy Hont, mint Nyitra-megye minden tanítóját. Igazi testvéri szeretettel küzdve vittük a győzelem felé kibontott zászlónkat.

Akaratomon kívüli okok készítelnek arra, hogy az Á. M. T. E.-ben viselt összes funkciómól visszalépjek. Kálváriát járó lelkem csak úgy tud megnyugodni, ha visszavonulok. A küzdők sorából távozom, de a tartalékot képező közkatonák között ott leszek, s tehetségemhez képest amennyire lehet, segítek.

Tanítótestvéreim! Búcsuzásom e rövid szókban fejezem ki: „Szeressétek egymást, egy mindért, mind egyért dolgozatokat!“! Áldása legyen az Égnek minden munkátokon!

Sok köszönet mindazoknak, akik szerettek, s szeretetükkel segítettek munkámban. Tartsatok meg emléketekben. Én csak igaz testvéri szeretettel tudok reátok gondolni! Testvéri szeretettel köszönt mindnyájatokat

Willand János, nové-zámky-i tanító.

1930 január 1-ig a tanácsadó alapra újabban befolyt összegek nyugtázása. Kőrös Julia Komárom-szentpéter 40, Stiaszny Gyula Sahy 99.50, Mészáros János Radvánka 99.50, Adámi Rezső Tardoskedd 20, Onódi Géza Palágy 10, Karikás Jolán Malý-Géres 40, Varga István Bős 10, Vaszilcsin György Gúta 50, Kovács Margit Deáki 50, Toporcsák Gyula Jasov 16.40, Bencze Samu Sajógemer 25, Weiszner Samu Sajógemer 25, Czékus Miklós Mihalovce 10, Szabó Gergely Kéty 50, Bálint József Behynce 10, Oberländer Sándor Ordovo 20, Altmanné B. Márta Háj 44.10, Szabó Gergely Kéty 50, Litkey Teréz Tornalá 19.50, Rk. népiskola Tantestülete Vága 50, Özv. Müller Lajosné Szirte 200 Kč.

1930. január 1-ig az özvegyek és árvák alapjára befolyt összegek nyugtázása. Bonitz Márton Bős 10, Kádár Győző Komárom 50, Hüttner Józsefné Pered 25 Kč.

Tanítók Háza alapra. Földműves Kölcsönös pénztár Komárno 100, Szlovenszkói könyv- és papirkereskedők egyesülete 2000, Kovarik Mihály Bratislava 100 Kc.

Központi pénztár.

K Ü L Ö N F É L É K .

Az új iskolaügyi miniszterünk. Az új kormányba *Dr. Dérer Iván* szociáldemokrata képviselő neveztetett ki iskolaügyi miniszterré. *Dr. Dérer Iván* egyébként keresett hivatalos ügyvéd s köztársaságunk politikai életében megalakulásától kezdve jelentős szerepet játszott eddig is. 1920-ban Szlovenszko teljhatalmu minisztere volt, majd 1921-22-ben és később 1923-1926-ig az unifikációs tárcát viselte. Neve ismertté vált a magyar nemzetiség előtti is a róla elnevezett Lex-Dérer állampolgársági törvény által, amellyel az állampolgárság megszerzését tette könnyebbé. Az új miniszterünk 1884. márc. 2-án született. Iskolai ügyünk egységes, végleges megszervezése s a tanítószag sok ógató bajának megjavítása most az ő kezébe van bízva. Működésébe a tanítószag sok reményt fűz.

Tanügyi hír. A lévai izr. iskolaszék Erdős Ignác tanítót egyhangulag igazgatóvá megválasztotta. Gratulálunk.

Új könyvek.

Császár István: Ifjúkori kalandozások. (Ifjúsági regény.)

Soványtermező ifjúsági irodalmunknak friss órtóke Császár István könyve. Császár István a rutinos író biztosságával írja meg szubjektív emlékeit, melyeket az egészséges humor sava-borsával megfűszerezve nyújt a pedagógia keze ügyébe. A könyv külső klasszifikáció nélkül is három részre, három tartalom, konstrukcióbeli szakaszra oszlik: az első és legalkalmasabb ciklus a gyermekkor kedves, természetes lélekvirág-csokra, melynek illata még a felnőtt ember életét is visszaszópti az első emlékek gyönyörű világába. Filmszerű pergésben suban nak ut az olvasó előtt a vakációzó gyermek apró esinytövései, melyeknek sokféle ágazó vonala azonban mindig találkozik a pszichológiai és etikai igazolás eredőjében. A második részben a kamaszkor pszichéje domborodik ki. Ennek a résznek maykárolyos indiánizét Császár István ügyesen tudja feloldani az ifjú szívek természetsszeretőtöbbsége s a fiatalos, harci összecsapások disszonanciájából jöleső akkordokban csendül ki a nevelő szándék. Mólalás, komor és fájó regisztrókat nyit föl Császár István könyvének befejező szakaszában, ahol az éret és bizonyos letört ifjúság háborús remiszenciáit adja. Az átélés hitelével fölverteztet fejezetek olvasásánál könyv szükik az olvasó szemébe.

Császár István ifjúkori kalandozásait az ifjúságnak szánta, de neme szórakozást talál bouniták a felnőtt is. Könyve az ifjúsági könyvtárnak minden esert szorgosan olvasott darabját fogja képezni, s nagyon ajánlatos, hogy az iskolák minál olóbb beszerezzék. Ára 15 Kc, s kapható a szerzőnél (Pozsony Fereuciek tere 7), valamint a Híradó és a „Nap” kiadóhivatalában. A könyv címlapját Szemere János festőművész rajzolta.

Madame Sans Géné: Ime, az asszony. (Elbeszélésok.)

Szkalosné Járossy Erzsébet hátrabagyott írásait adta ki posthumus lelkétben gyászoló családjá. A vezérnovella lüen szowléltoti a női lélek hullámzását. Míg a leány dicőöség-imádata magafeledten bátorítja a büst: „Viláz katonám, csak előre . . .” — addig az asszony szent, önző pacifizmus-tartást tart szív-kezekkel várja: „Ob, jűjj vissza, jűjj vissza sietve!” . . . A kegyetlen boldogság definíciójába foglalja a néhány hétig tartó boldog életet, de meghalni a szeretős tudatában. A Sőr mellett, Pogányos hadikölesűnt jegyez, A Mancsa csizmája elbeszélésekben a falu vidám arca csillan fel, de benne a paraszt hiúsága, gögje, leleményesége — és az asszonyzerolem labirintusa. A hazug asszony a nő léleknek fel-fedhetetlen mélységeibe szédít. A süvényesi sebesültekben az egészséges magyar szocializmus kapkod levegő után; a szenvedés lavinája ledönt minden társadalmi válaszfalat. Temetés: a falusi leányszív könyei. Ebben az írásban mosteri módon bontakozik ki az örök igazság (vagy igazságtalanság?), hogy a falu szempontja, amelynek fűszerap jut a házasság problémájának megoldásában: a föld A Néni ben sájón sajog a hervadó lánytság déresipése, a Selyemharisnya a női surlang megrajzolása, amely segítségül jűu a férfi meghódításához. Dan luan bünhődése az elhagyott szeretős úrkának meglomagmása. A kűtet mőtű bafejezése Az asszony című forradalmi elbeszélés, mely a magyar nő büszkeségének sérthetetlenységét tündűkli.

Az „Ime az asszony” soha nem hervadó virágkoszorú a korán elbűny Madamé Sans Géné szellemének sirlantján. (luc)

Tanítók a nemzetgyűlésben. Az új nemzetgyűlésben a választások során öteg tekiutélyes számú tanító került be. A képviselőházban 15, a szenátusban 9 tanító foglal helyet. Reméljűk, hogy a képviselő és szenátor tanító kartársakat a pártfogyelem nem fogja annyira megkűtűni, hogy a nemzetgyűlésben a tanítóság kívánalmainak szószólói és támogatói ne legyenek.

A Házi orvos. E című népszerű orvosi, egészségügyi folyóirat indult meg az 1929 év végű: Bratislavában. Most jelent meg a 3. száma. A Házi orvos a családok egészségügyi tanácsadója, beszámol az orvostudomány nagyközönéséget érdeklű fejlődéséről, tanácsot ad, hogy hogyan őrizhetjűk meg egészségűnköt. felvilágosít a betegségek elleni küzdelem hatásos módjairól. A Házi orvos szerkesztűség szűvesen válaszol a hozzáintezett kérdésekre, kívánatra levellűben is. A 3. szám tartalmából kiemelendű: Látogatás Couénél. Hogyan kell a fagyás ellen védekeznűnk. Fiarat anyák iskolája. Mindkűt kezűnkre egyformán szűkségűnk van. Mit csináljűnk addig, míg az orvos megérkezik? A dadogás gyógyítható betegség? Orvosi és egészségügyi hírek, érdekeségek, úzenetek. Elűfizetési ára egy évre 15 korona, megjelen havonként. Szerkesztű Dr. Leudvay Oszkár és Dr. Rottenstein Jenű. Szerk. és kiadóhűv.: Bratislava, Sladkovič u 1'.

Pályázati hirdetés. A bátorkeszi-i anyaegyházhoz tartozó antaltáza pusztai r. k. magyar tanyelvű iskolához tanítói állásra pályázatot hirdetűnk. Javadalmazása: két szoba, konyhából álló lakás, gazdasági épűletek. Hűközségtől évi 109 Kc, a többi államségely. A kérvények Plébánia Bátorkeszi z. XVI. küldendűk.

Szerkesztői üzenetek.

Kartársainknak, olvasóinknak, jóbarátainknak boldog újévet kívánunk. Szerkesztőség, Kiadóhivatal.

G. I. A három közül egyet bosoroztuk. Cikk gyanánt hozzuk. Egyiket kivételösen visszaküldtük címére. Üdvözlét F. I. Szép is, jó is, de karácsonyi munkánkba nem fért bele. Helyünket egyébként is a tantói vonatkozású dolgozóknak kell fenntartanunk. F. M. Könyvről ismertetőt szívesen közlünk, de tantói tervezetet helyünk kiszabott volta miatt nem közlünk.

Kiadóhivatali üzenetek.

K. J. Maly Geres Aug. 7-én küldött összegből 41 K-t irtunk tanácsadó napra. Tagdíja az év végéig rendezve. — O. E.-né Prešov. Levélét az ovónői szakosztály titkárához tarttuk át, kitől kérdézküldésére választ fog kapni. (Cím: Nagy Júlia ovónő Leőnóc.) — D. S. Sv. Krát'. G.-né M. A. Gúto, Seregakol. U. O. Igólyság. F. K. Tornal'a. D. I. Figa. L. K. Levice. G. F. Törincs. N. B. Dunamocs. J. A. Pezinok. Címliket kijavítottuk, a lapot az új címre küldjük. D. J. N.-Zámky. A kőt 1927. évfolyambeli számat elküldtük a lapot címére megindítottuk. T. Gy. Szimő. P. Gy. né lapját illetőleg levelezőlapja értelmében jártunk el. — K. K.-né Matkabažla. 1930. január 1-éi tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk — S. Gy. Derbač 20 K. túlfizetése van 1930-ra. — V. J. Hölvény, V. R. Léva, 1930-ra 40 K. túlfizetést hoztunk át javukra. — Sch. J. Rožnava Kérésére a lapot beszüntettük s mint teljes fizető tagot tartjuk nyilván. — Dr. V. J. Košice. A küldött 130 K-val az Ön és Dr. V. J.-né tagdíja 1929. dec. végéig rendezve van. — T. I. Garany. A befizetett 80 K.ból 40 K-t az 1930. évi tagdíja javára könyveltük. — K. F. Battyán A január 4-ére joltott, de még hozzánk be nem érkezett 120 K. figyelembe vétel nélkül 1929. dec. 31-én a hátraléka 180 K. — M. I. Sók. 1929. dec. 31-én hátraléka 430 K, melynek megfizetésével lapja értelmében f. é. március hó 1-ig várunk. — Ny. J. Libád. Dec. 16-án befizetett 40 K. elküvvölése után 1930. év végén 10 K. hátraléka mutatkozik, mely összeg az 1927. évi naptár áca.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés. A levicei izr. iskolaszék a lemondás folytán megüresedett rendes tanítói állásra pályázatot hirdet. Az iskola három tanerős. Tanítási nyelv szlovák-magyar. Javadalmazás a 104/1926-os törvény szerint. Az állás végleges és azonnal elfoglalható. Pályázhatnak férfi és női tanerők. Kérvények az iskolaszék címére küldendők.

Pályázat. A királyfiakarcsai (okres Dun.-Streda) róm. kath. iskolaszék az ujonnan szervezett III. tanítói — tanítónői állásra pályázatot hirdet. Javadalom az iskolafenntartó községekétől: évi 1200 Ké, évi lakbér 240 Ké, évi kertpótlék 20 Ké, a többi törvényes államsegély. Pályázati határidő 1950. febr. Pályázhatnak férfi és női tanítók egyaránt. Szabályszerűen felszerelt pályázatok róm. kath. Iskolaszék, Királyfiakarcsa, ž. XV., posta helyben, küldendők. Állás azonnal elfoglalandó.

Pályázati hirdetés. A botány-i (Battyán, p. Biel, Král'-Chlumeci járás róm. kath. iskola 3. tanító állására a Magyar Tanító okt. 15-i számában közölt pályázati határidő 1950. jan. 15-ig meghosszabbították. Pályázhatnak úgy tanítók mint tanítónők.

Pályázati hirdetés. A kistárkányi ref. egyház organista-kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1. Tanítói: 1. Lakás (három szoba, konyha, előszoba, kamara, mellékhelyiségek) kerttel. 2. Államsegély. II. kántori: 1. 19 kat. hold 107 négyszögöl szántóföld, rét, legelő, gyümölcsöskert. 2. 18 köböl élet megváltási ára. 3. Nagytárkányi kántori teendőkért 2 öl fa beszállítva. 4. Stóla. Kötelessége: 8 osztályú osztatlan iskola vezetése, az összes kántori teendők végzése, énekkar vezetése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése, egyháztársadalmi munkában segédkezés. Pályázhatnak oklevéllel, nosztrifikációs vizsgával, csehszlovák állampolgársággal bíró ref. vallású kántortanítók. Kellően felszerelt kérvények a kistárkányi (u. p. Bély, Szlovenszkó) ref. lelkészi hivatalhoz küldendők 1950. január hó 28-ig. Állás 1950. február 1-én elfoglalandó. Ref. Iskolaszék.

Pályázat. Az előpatonyi községi iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett tanítói állásra. Fizetés államsegéllyel. Kérvények 1950. január 15-ig az előpatonyi iskolaszék címére küldendők. Községi iskolaszék Előpatony, u. p. Nagylég.

Pályázat a padányi református kántortanítói állásra. Fizetés: kétszobás lakás, mellékhelyiségekkel és 598 □ öl kerttel; 1750 kg. tiszta búza; 8 m³ puha lüzifa beszállítva: 150 kéve rozse; 5 kath. hold és 531 □ öl föld (szántó és kaszáló); stóla, államsegély. A helyi javadalom 2604 koronára van értékelve.

Kötelesség: I—VIII. osztályok tantervszerűen oktatása, kántori teendők végzése, egyháztársadalmi munkában segédkezés, lelkész akadályoztatása esetén szószéki helyettesítés.

Ha megfelelő képesítésű férfi tanító nem pályázik, akkor ideiglenesen tanító jelöltet, vagy nőtanítót alkalmaz az iskolaszék. Utóbbinak a kántori teendők helyett a női kézimunkát kell tanítania. Pályázati határidő január 15. Pályázati kérvények a szükséges mellékletekkel a református lelkészi hivatalhoz küldendők Padány, p. p. Dolný Štál, okr. Dunajska Streda.

A „Magyar Tanító“

tanügyi közlöny

leszállított hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:		Engedmények:	
1 egész oldal . . .	120 Kč	5×-i közlésnél . . .	15%
¹ / ₂ " . . .	70 "	6×-i " . . .	20%
¹ / ₄ " . . .	40 "	12×-i " . . .	25%
¹ / ₈ " . . .	25 "	24×-i " . . .	30%
Évi hirdetéseknel:		Pályázati hirdetések:	
1 évre 1 egész oldal	1400 Kč.	Szavanként	40 f.
1 " ¹ / ₃ " . . .	800 "	Vastagabban szedett szó	60 "
1 " ¹ / ₆ " . . .	500 "		
1 " ¹ / ₁₂ " . . .	300 "		

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító“ kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola küldendők. *Kiadóhivatal.*

Stampay ének- és imakönyve

a versenykönyvek között terjedelemre legbővebb és legolcsóbb ének- és imakönyv 280 énekkel, a szentkeresztúti ájtatossággal, a passiókkal, a temetési szertartásokkal és megfelelő szép imákkal csinos keménykötésben 8 Kč, izléses egészvászonban 11 Kč. (Több példánynál 25% engedmény). 42 ének kottája 4 Kč.

Csak a szerzőnél kapható Kőbükúton, 2. XVI.

Füvesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL** **LÉVÁN, Stefanik-u. 14.** — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!
Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás!

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre
20 Kč, negyedévre 10 Kč.
Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.
Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felölős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társszerkesztők:

Hirdetéseik díjazása szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

Vezércikk:

(1bb.)

Farsangi munkaprogram 25

Kovárik Mihály:

F. U. N. S. 28

Menyhár János:

A gyermek öntevékenységre való nevelése . . 30

Egyesületi élet 36

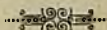
Különfélék 49

Szerkesztői üzenetek 54

Kiadóhivatali üzenetek 55

Hirdetések 55

Oldal:

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírdaiqazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEY
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 63. 64.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
**TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Hűség- és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN.**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület elnöksége
díja 80 Kés. melyért a
tanúk a lapot is megkapják.

Felclős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Társzerkesztők:

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kés.

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

Farsangi munkaprogram.

A farsangi időszakban az iskolai élet folyama a régi mederben folyik tovább. A mulató világ mámoros kurjantásai nem hallatszanak be az iskola falai közé, a serpentin- és konfetti csaták zaja nem háborítja meg a pedagógia szentélyének dolgozó, magasztos csendjét. Egy-egy iskolai-, vagy házi dolgozat a farsangról, — egy fogalmazási óra: rövid gondolat-sor — ennyi mindössze a kéthónapos farsang az iskolában.

Sokkal inkább foglalkoztatja az iskola tényezőit — tanítót, diákok egyaránt — a félévi, előmeneteli eredmény megállapítás és tanulságlevonás, mint a farsangi bálók számontartása. A tanulócsereg félévi mérleget készít az összegyűjtött szellemi javak s a bizonyítvány konkrétumainak latbavetésével, a tanítóság pedig az elért eredmények alapján ellenőrzi tanítási módszere helyességét s újabb lépésekre készül a kitűzött cél felé. S ha a tanító csak az iskola tanítója volna, nem pedig a *népé* is, akkor a farsangot egyéb terhek nélkül, nyugodtan töltené el kicsinyei közt.

De jönnek a különféle mulatságok. Színelőadások, dalosestélyek. Megannyi megtisztelő alkalom a tanító népnevelő működésére. Nem tudnánk megnevezni egyetlen községet sem, ahol a farsang idején nem kerülne valamilyen szórakoztató előadás a tanító rendezésében. A tanító nélkül nincs szindarab, nincs szórakozás, nincs siker és — ami a legfőbb — nincs

anyagi haszon.

Itt pedig álljunk meg egy szóra.

A tanítók által rendezett, különféle, belépő-dijakkal, tehát anyagi eredményekkel egybekötött előadások — a kultúrszükséglet kielégítésén kívül — rendszerint humánus célt szolgálnak. A „jótékony célok“ között leggyakrabban a következők szerepelnek: tűzoltófel-szerelés, kultúrház-alap, az iskola tanszerekkel való ellátása, vagy azokkal való kibővítése, könyvtárfejlesztés, szegény iskolásgyermekek segélyezése, templomjavítás, az elesett hősök emlékoszlop-alapja, újabban villanybeszereltetés stb. . .

Anélkül, hogy a fenti célokat szolgáló előadások rendezőseinek nemes intencióiban kételkednénk, vagy az említett intézmények értékéből valamit is levonnánk, csöndes szóval megjegyezzük, hogy ezen előadások jövedelme, vagy jövedelmének egy része sohasem, vagy csak nagyon ritkán jut el a *tanítói Intézmények* asztalára. Mintha ezen intézmények a legkonszolidáltabb viszonyok között virágoznának, úgy, hogy a falusi, jövedelmező előadások tanító-rendezői igazolva látják a maguk nagylelkű indolenciáját . . .

Pedig, mindnyájan nagyon jól tudjuk, hogy Özvegy- és árva-alapunk, valamint a Tanítók Háza-alapja bizony hathatós támogatásra szorul. Jól tudja ezt minden kartársunk s bizonyára akkor is eszében van ez, amikor a maga-betanította és maga-rendezte színelőadás meghívóját fogalmazva, odairja: „A tiszta jövedelmet . . . célra fordítjuk. Felülfizetéseket köszönettel fogadunk“. De — büszkeség-e, vagy szerénység? — a maga céljait elhallgatja. Annyi bizonyos, hogy a tanító jobban szeret adni másnak, mint kérni magának. Sőt, ha mások számára kérni kell, azt is megteszi. Másnak igen, önmagának nem . . .

Hogy is merészelne a tanító valamit is kérni, ha állandóan részen kell lennie, nehogy a nagynehezen szerzett és kiharcolt jogait irigy kezek visszacsipkedjék!

De vajjon szerénytelenség lenne-e, ha a tanító, az évente megrendezett előadások *egyikének* tiszta

jövendelmét mondjuk a Tanítók Háza-alapja javára szánná? Lehetne-e valakinek szava ez ellen? Rosszakarók, gáncsoskodók mindig voltak: ezekre számítani kell, de az évenkénti tanító-célt szolgáló előadásnak jogossága, igenis van.

Micsoda értéket képvisel például egy járáskör ösztanító-sága a Tanítók Háza, vagy a Segélyalap filléreinek gyarapítására rendezendő műsoros előadások szempontjából! Hány ezressel szaporodhatnék ezen intézmények alapja, holott ezek az ezresek idegen célok támogatásában kallódnak el...

Pedig mi kellene ehhez? Csak egy kis jóakarát s egy ambiciózus rendező. Aki összegyűjti és érvényesülésre juttatja a tehetségeket, nívós programot állít össze s a szórakozni vágyó tanító-ság és más intelligens elem farsangi öröm — szükségletét kielégíti; a szórakozásra szánt koronákat pedig a mi üres kasszánkba terelné. Ma már nincs olyan testület, egyesület, szövetkezés, társaság, amely meg ne rendezné a maga farsangi bálját. Bálznak a diákok, a jegyzők, a fináncok, a járási tisztviselők, iparosok, kereskedők, sport egyesületek, művészek, munkások stb. — miért ne lehetnének tanítói mulatságok is?...

Egy-két járás programjába vette már a farsangi műsoros esték, hangversenyek s az ezekkel kapcsolatos táncmulatságok rendezését, sőt néhol csábító erkölcsi és anyagi eredményeket is értek el, de hol késik a többi járások tanító-sága? Tudjuk, hogy ott sem közreműködőkben, tehetséges szereplőkben van a hiány, csupán a kezdeményező közös akaratban, amely egy kis biztatásra nyomban életre is kelne.

Testvérek, mozduljatok meg mindenütt, lépjétek ki egyszer a színpadokra, előadói emelvényekre a magatok érdekében is legyetek egyszer ti magatok *közvetlenül* a színészek, interpretálók, legyetek egyszer a magatok ügyének pénztárosai.

Tudatában vagyunk annak, hogy manapság a közvetlen előadó művészetnek nagy riválisa a rádió s éppen azért tudjuk azt is, hogy a tanító-ság csak feltétlenül művészi értékű és nívójú műsorral léphet

a művelt közönség elé. Ezt a garanciát az egyes járási rendezősegeknek vállalniok kell. Viszont szűkségesnek tartjuk felhívni a rendezők figyelmét arra, hogy műsoruk összeállításánál tekintettel legyenek a *tanító* jelleg kihangsúlyozására s lehetőleg ne mellőzzék tanítók művészi alkotásait. Dalárdáknak, szoló-énekeseknek őszintén ajánlhatjuk Gáspár János nótáskönyvének gyönyörű dalait, kabaré-előadóknak Krausz Zsigmond neveltető vigjátékait és tréfáit. Ahol csak lehet, derítsünk fényt a tanító-névre.

Szeretnők hinni, hogy az idei farsangban Szlovenszko magyar tanítószága méltóképpen kiveszi részét az emelkedett színvonalú műsoros estélyek versenyében s művészi teljesítményeivel behozza, hogy az itteni magyar kultúrának hivatott zászlóvivője. Az erkölcsi siker mellől pedig az anyagi sem maradhat el.

(bb.)

F. U. N. Š.

A fenti négy betűvel már több ízben találkoztam a „Magyar Tanítóban” és a „Magyar Tanügyben.” El is olvastam ezeket a cikkeket és még sem tudtam pontosan, mi a F. U. N. Š. és mi ennek a szervezetnek a tulajdonképeni célja.

Múlt évi dec. 2 án tartotta a F. U. N. Š. ezidei összejövetelét Bratislavában és így volt alkalmam a szervezetet személyes tapasztalat alapján megismerni.

Republikánk német nemzetiségű tanítóinak képviselői már az előző napon érkeztek városunkba. Ismerem őket személyesen: nagyműveltségű, céltudatos és erős akaratú emberek, akik a német iskoláért harcolnak és akik az államfordulat után leépített tanítóknak kenyeret is tudtak adni.

Gritsch Károly róm. kath. kollégával este felkerestük őket és egynéhány órát társaságukban töltöttünk. Általuk értesültünk arról, hogy másnap 45000 tanító képviseletében álló testület fog a tanítószág gazdasági helyzetéről és a népoktatásügy színvonalának emeléséről tanácskozást folytatni. Ezek a kérdések érdekelnek engem is, azért másnap Wurm Károly kartársammal együtt elmentünk az ülésre és igénybe vettük a F. U. N. Š. vendégjogát.

Ott láttuk a szlovák, a cseh, a német és a lengyel tanítóság vezető embereit, akik a különféle jelentések előterjesztése alkalmával mint szakképzett és lelkes paedagogusok mutatkoztak be. A vezetőség keresi az érintkezést a köztársaság összes tanítóival és körükben mindenkit szívesen látnak. Meghallgattak mindenkit türelemmel és jóakarattal; felszólaltak ott szlovákul, csehül, németül, lengyelül, magyarul (ott voltak i. i. a „Magyar Tanügy“ képviselői is), sőt felszólaltam a „Magyar Tanügy“ képviselőinek kérésére én is. Szóvá tettem pedig a nyugdíjasok ügyét, sok tanítókollegámnak rendezetlen állampolgárságát, a tanítóképzés jelenlegi állapotát és annak reformját; ismertettem továbbá azokat az elavult rendelkezéseket is, amelyek a tanítói lakásokra vonatkoznak. A vezetőség felszólalásomat feljegyezte és megígérte, hogy a prágai miniszteriumban ezeket a kérdéseket szóváteszik. A tárgyalás menetéből meggyőződtem, hogy ők a központi hivatalokkal állandó érintkezésben állanak és hogy képviselőik révén szavuk még a kormányhoz is eljut. Ezen az ülésen p. o. jelen volt külügyminiszterünk tanító-fivére is, aki felszólalásában erősen hangzottatta a tanítóság együttes munkálkodásának szükségességét.

Mi nem ismertük ezt a szervezetet, azért távol tartottuk magunkat tőle. A távolmaradásra azonban semmi okunk nincsen, nem hántanak ott senkit vallási vagy nemzetiségi meggyőződése miatt. A magyar tanítóság érdeke, hogy a F. U. N. Ő.-ban képviselve legyen, mert egyedül ebben a szervezetben van alkalma sajátos tanügyi viszonyainkat a morvántúli kollegáinkkal megismertetni és kívánságainkat, esetleg sérelmeinket a tanítók összesége előtt feltárni. Ez a közös eszmecsere különösen számunkra bír rendkívül nagy fontossággal, mert tanügyünk történelmi fejlődése egészen más úton haladt. Cseh és német kollegáink akkor fognak bennünket megérteni, ha majd megismertek. Köztünk és közöttük ma még oly nagy ür tátong, hogy még a közösen használt szavaknak jelentősége is teljesen eltér egymástól.

Hogy ott egyik-másik kiküldött az iskolák államosítását is hangsúlyozza, az ne riasszon el senkit; ezt egészen természetesnek kell vennünk, hiszen sokan megvannak róla győződve, hogy a társadalom egyensúlyát és az állam jólétét csak az állami oktatás tudja biztosítani. Ki világosítsa azonban fel azokat az ellenkezőről, ha a felekezeti magyar tanítóság

azt hiszi, hogy ott keresnivalója nincsen. Pedig az érvek és ellenérvek tüzeiben talán megtalálnók azt a közös alapot, amely őket kielégíti és nekünk meg fájdalmat nem okoz. A német kollegák az államosításra vonatkozólag azt mondják, míg teljes és független iskolaautonómiát nem kapnak, addig ők ennek a kérdésnek a tárgyalásában nem vesznek részt.

Mit kívánunk mi, hogyan képzeljük mi az államosítást, hogy abból a magyarságnak kára ne legyen? Ennek a kérdésnek a szemébe kell néznünk, hogy szükség esetén mi is készen álljunk a felelettel.

Bizton vannak községek, ahol a nép az iskola költségeit a sajátjából fedezni nem bírja, ott siessen az állam a népek is meg a kulturának is a segítségére, de viszont ne zavarja azokat az egyházakat, községeket, testületeket senki sem, ahol a haladás, a fejlődés iránt finom érzékkel bírnak, mert ők már szervezeitüknél fogva az államnak legerősebb támaszai és erkölcsi élelfogásukkal jótékony hatást gyakorolnak az ifjúságra. Lehet úgy is államosítani, hogy a községek, az egyházak az állammal külön-külön szerződéses viszonyba lépnek. Ilyen államosítást ismerünk a muliból és valószínűleg lesz ilyesmi a jövőben is. Az egyházat iskolaépületeiről egyszerűen és minden ellenérték nélkül megfosztani nem lehet, mert az egyház az épület jogos tulajdonosa és sok helyen az az épület, amelyben az iskola elhelyezést talált, egyszersmind az egyház székháza is. El tudok képzelni még egyéb kombinációt is az államosítással kapcsolatban. Mindezt meg lehet és meg is kell beszélni a tanítók összeségével. Erre a F. U. N. S. a legalkalmasabb szerv, mivel nem köti sem alapszabály, sem tradíció vagy egyéb kötelezettség és mert csupán érintkezési szerve a tanítóság egyetemének, ahol mindenki szabadon és fenntartás nélkül elmondhatja a saját véleményét.

Kowarik Mihály, Bratislava.

A gyermek öntevékenységre való nevelése.

Aki pedagógiai műveket, folyóiratokat olvas, aki pedagógiai tárgyú felolvasásokat hallgat, feltétlenül ismerős elveket fog feltalálni a következőkben. „Tanítsunk alkalomszerűen! Ne csak a képzetek játékaiknak tekintsük a tanítást, ne legyen

elvont, ne vegyünk fel sok anyagot. Állítsuk akadályok elé a tanuló, hogy problémák önálló megoldásával képessé tegyük az életre. Belátáson alapuló önkéntes engedelmességre kell nevelni, nem erőszakkal, hanem kitartással, jóindulattal, reménykeltéssel. Nem elég az értelem művelése, az akaratot is kell nevelni. Ha az értelmet műveljük s az akaratot nem, akkor tolvajlámpát adunk a gyermek kezébe. Sok természeti erőt állítottunk hatalmunk alá, de a magunk egyéni természete felett nem lettünk úrrá.“

Még folytathatnám, de már elégnek találom ahhoz, hogy a feldolgozandó tárgynak méltó alapot szolgáltatassanak.

Remélem, nem élek vissza tulságosan kedves Olvasóim türelmével, midőn a képzelet gyors szárnyain végig röpittem gondolataikat a nevelés bölcsőjétől napjainkig, azaz magyorchéjban felidézem a történelmi népek nevelési módszerét és pedagógiai eszményeit, hogy így annál szemlélhetőbb legyen a jelenkor pedagógiai áramlata, amelynek vázolásához merészséget megőrzött jegyzetekből, pedagógiai előadásokból és csekély gyakorlatom eredményeiből vettem.

A keleti népekre jellemző az utánzó nevelés. Kinában a nevelés feladata az évezredek nemzeti hagyományok pontos emlékezetbe vésése. Minden eredetiség hiba. Egyiptomban kaszinevelés volt, csak a papirend művelődhetett. Laikusok részére minden tudomány titokzatos. Jelképe a szfinksz. A hinduknál a tudománnyal való foglalkozás a bramánok kizárólagos joga. A nevelés irányító eszméje a világtól való elvonulás, kizár minden kezdeményezést, energia kifejtést. Cél a nirvana, a kialvás, melynél a testnek még nem kell halottnak lennie, de léte már csak látszat-lét. A perzsáknál — ezekkel ellentétben — már a derült világnézet az uralkodó. Itt is csak kiváltságos egyének, papok, mágusok művelődhetnek. A görögöknél Szokratesz retorikával akarja az értelmet és jellemet kiformálni. Athéni nevelés célja a harmonikus ember. Egész életük impregnálva volt a vallásos gondolattól. A nőnevelés alacsonyfokú, a szellemi éleiben nem vehetett részt: ékessége a hallgatás. Plutarchos szerint a fegyelmezés inkább szóval, mint veréssel történjék. Végcél: erényes és boldog élet. A rómaiaknál Seneca az élet és nevelés céljául az erényt jelöli meg. Szerinte az erkölcsi ráhatásoknak két eszköze van: az élő példa, mert hosszú az út szabályokon keresztül, de rövid és hathatós

példákon át, s a büntetés. Quintilianus szerint alkalmazkodni kell a gyermek természetéhez. Hangsúlyozza a változatosságot. Tanítás, pihenés, játék megfelelő módon váltakozzanak. A zsidóknál a próféták és írástudók tanítanak. Aki nem ismételtet, azt ahoz az emberhez hasonlítják, aki vet és nem arat. Nevelésük vallás erkölcsi jellegű. A Középkorban Krisztus abszolút erkölcsi tökéletessége a nevelés eszménye. A nevelés egyetemességét hirdeli, amidőn azt mondja: „Tanítsatok minden népeket”. A nevelés középpontja az akarat, a mozgató erő a hit. A reneszánsz eszméje a sokoldalú ember. Cél, az életet szépen átélni. Fontos a szép forma, tartalom, erkölcsi érték másodrendű. Most nagy erkölcsök nincsenek. A reformáció nevelésének vezérgondolata: a nevelés istenes cselekedet. Legfontosabb eszköze a fegyelem. Cél: jámborság, vallásosság.

Az Újkorban Comenius, Apácai, Locke, Rousseau és Pestalozzi pedagógiája nyújt teljes rendszert.

Az öntevékenységre való nevelés előfutárja Fröbel volt, aki a hat éves kor előtti gyermekek nevelésügyét karolta fel. Ő árvaházi felügyelő volt. Kiinduló alapja az volt, hogy minden megismerés cselekvéssel kezdődik, minden nevelés kiinduló pontja a tett. Disteweg szerint három dologra kell ügyelni: wíssen, können, tāt: tudás, képesség, cselekvés. Nevelési célja: öntevékenység, az igaz, jó es szép megvalósítására. Herbart tudományos nevelési módszert dolgozott ki. Nevelési rendszerének fogatkozásai, hogy tudatelméleti, túlságosan értelmi. A képzetek nem tudnak erkölcsöt teremteni. Nagy hibája, hogy a testi nevelést mellőzi.

A jelenkorban sokat hangoztatott cselekvő iskola eszméjéhez azon tény vezetett, hogy a nagyipar tönkretette a kis- és házipart. A gyermek ugyanis játszik s játéka azon cselekvésekből tevődik össze, amit lát. Célja, hogy a gyermek begyakorolja azokat a tevékenységeket, amelyekre a későbbi életben szüksége lesz. A nagyipar nehézségeket támaszt, ezeket pótolni kell az iskolának. Tetteket kell bevinni, hogy a jövő életre előkészítsen.

Siettetette a cselekvő iskola eszméjét azon szociális gondolat is, hogy mindenkinek kell valami feladatot teljesíteni a közösség érdekében. Mindenki hasznos ember, aki dolgozik, de erre elő kell készíteni kézimunkával. A gyermektanulmány kiderítette, hogy a gyermek nem túrl az állandó szellemi életet.

Szükséges, hogy a testi és szellemi tevékenység kellő módon váltakozzék. Pontos mozgásérzetekre van szükség s ezt sok foglalkoztatással, cselekvéssel érni el. Alapja az öntevékenység. A gyermek aktív részese legyen a tanulmánynak, saját lelkével járuljon hozzá a megszerzéshez.

A cselekedtetésnek 4 főbb köre van: 1. grafikus ábrázolás. (rajz, táblázatok, gondolatok gyűjteménye.) 2. plasztikus ábrázolás. (agyagból, fából.) 3. dramatizálás. (cselekedetek megjelenítése, színelőadások.) 4. egyéb tevékenységek (fizikai kísérleteknél.)

A rajz fontosságát nem lehet eléggé kiemelni. Ha az a legműveltebb nép, amely a legtöbb szappant használja, ha az a legjobb tanító, aki a legtöbb krétát fogyasztja, akkor az a legideálisabb tanuló, aki legtöbbet rajzol.

Polgári-neveléstan órán beszélgetünk a takarékoságról. A gyerek elbeszél eseteket az éleiből, a saját életéből, mi is mondunk képzeli és megtörténi eseményeket, azután levonatjuk a tanulságot. Itt jusson eszünkbe Förster mondása: „A jót tudni még nem jelent annyit, mint a jót cselekedni“. Végül a legjellemzőbb esetet lerajzolhatjuk. A tanítás eredménye akkor lesz teljes, ha még meg is jelenítjük. Példaképpen felhozom a Polkó és a cseresznye című mesét. Ismerik a gyermekek. Elmesélik. Aztán szerepet választanak és megjelenítjük. De ez még nem elég, megjelenítjük úgy is, ahogyan kellett volna tenni Jancsinak. Most ebben a formában meséltetem el ismét. S ezzel levontuk a tanulságot anélkül hogy kérdeztem volna: Mi a tanulság? Most már látják a szereplőket s a következő rajzórán le is rajzolják, kézimunkaórán kivágják papírból, vagy kiformálják agyagból.

Sokan azt fogják mondani, hogy erre nincs idő, pláne osztályon iskolákban. Bizony beszélni, előadást tartani nem érünk rá, hanem cselekedtessünk, aztán had beszéljen a gyerek.

Ismét azt mondhatná valaki, hogy tessék dramatizáltatni a számtannál. Itt eszembe jut egy vicc. A diák a következő hármasszabályt kapta házi feladatul: Ha egy 2 m³-es kád 5 cm-es csövön 2 óra alatt telik meg, mennyi idő alatt telik meg egy 2 és fél m³-es kád 2 cm-es csövön. Mit törjem a fejem, — gondolta a diák — a vízcsapunk 2 cm-es a kád is kb. megfelel, megnézte az órán a „művelet“ kezdetét és addig

elment az udvarra focizni. Képzeltük megrokkonyódását, amikor visszatérve a kádat üresen találta, a példa megoldatlan maradt . . . ugyanis a kád csapja nyitva volt.

Ugyehár ez is majdnem megoldása egy problémának.

Volt egy tanulóm, aki teljesen osztott iskolából jött át hozzám. No, gondoltam magamban, ezzel könnyű dolgom lesz számtan órán. Nézem a multévi számtanfűzetét, ilyen példák vannak benne: 6469—3526, 4617—2564 stb. A tanuló a II. csoportba jár. Az első fejtorna órán kizűl, hogy nem tudja megmondani, hány hónap van két évben, de még azt sem, hogy egyben mennyi van. Kérdésemre kivágja, hogy 1 K-ban 10 fillér van. Azonban 2645-öt úgy eloszt papíron öt részre, mint annak a rendje. A gyermeknek pedig volt esze, amint később bebizonyult. A baj ott volt, hogy annakidején a gyermek nem vett részt a tanításban, nem volt annak aktív részese — lélekben. Hogy a példákat mégis megoldotta, az csak gépies dolog volt, hiszen az idomított majom is tud így számolni.

Polgári nevelés tan köpcsán a vásárról, pénzről, takarékos-ságról lévén szó — az órarend számtant mutatott — vásárt rendeztünk. Azt kellett volna csak látni! Mindent vettünk és adtunk, természetesen pénzért. Pénzt előzőleg gyártottunk egy kézimunka órán. Az áru a már kész kézimunkákból telt ki. Valaki eselleg olyasmit akart venni, ami nekünk nem volt, egyszerűen felrajzolták a táblára. Nosza, volt számolás, fejből papíron, ujjakon, az volt a fontos, hogy jó legyen. Vigyáztak, hogy be ne csapják. Mérték mérleggel, méterrel, literrel s a mértékeket szépen begyakorolták.

A mértan annyi alkalmat ad a cselekedetre, hogy talán játéknak tűnik fel. Bár az is. De komoly játék. Megmérjük a padot, táblát, asztalt, falakat. Megszámolja a tanuló, hogy hányat lép az iskolától a házukig, Leméri milyen hosszú egy lépése és kiszámolja hány m.-nyire lakik. Megjegyzi magának, hogy mennyi idő alatt ér az iskolába megállás nélkül és tudja mennyit lép 1 perc alatt.

A vásár alkalmával még honismeretre és földrajzra is tanították egymást. Kérdezték, ki honnan és merre jött. Még a természetrajz is szóba jött az állatvásáron. Az egész egy rövid óráig tartott és 4 tantárgy körében dolgoztak.

A földrajz, történelem és természetrajz tanításánál a grafikus ábrázolás mellett a plasztikus ábrázolás jöhet tekintetbe.

A természettan is sok alkalmat ad a cselekedtetésre. Az egyszerűbb kísérleteket maga a gyermek végzi, (buvárharang, a hő hatása a testek térfogatára, légáramlás: papírkigyó stb.) a kényesebbeknél segédkezik.

A cselekedtetésnek természetesen nem szabad tolakodónak, erőltettnak lenni, hanem magától értetődőnek, természetes következménynek.

Aki nem próbálta még, az nem is tudja elképzelni, hogy milyen forradalmat idéz elő, amikor kiadja a jelszót: szabad a vásár! Kezdetben persze kissé ügyetlenül megy, a félénkebbek sietnek lerázni a szerepüket. De azért van ott a tanító, lesz belőle vásárló, vagy eladó és úgy intézi, hogy mindenki szívvel-lélekkel beleélje magát szerepébe.

Kezdetben mindent előzetesen elő kell készíteni. Például honismeret órán megállapítjuk, ki hová való, merre és hogyan fog utazni, számtan órán, hogy mennyi és milyen pénze van, mit akar venni, mennyit szánt rá, vagy mit akar eladni és mennyiért. Vigyázni kell, hogy a számkört át ne lépjük. A megjelenítés után az eredményt ki ki beírja a naplójába.

Azti hiszem felesleges tovább folytatnom. Mindezek a játékszabály cselekvések azt célozták, hogy a gyermekek testi és szellemi természetű öntevékenységet szerezzenek. Az éleltre való képesítés akar ez lenni, mert bizony a mai iskola még meg lehetős idegen az életől. Az öntevékenység elvének lehetőleg minden tárgy keretében meg kell nyilvánulni. Természetesen biztos vezetést kíván, mert a gyermek még nem tudja, mit nem tud, nincs határozott célja, imbolyog s ő maga is akarja, hogy vezessék őt. S a naturalizmus hívei itt tévedtek, amikor azt mondták, hogy a gyermek ön magától nevelődik. Semmi esetre nem, hanem igen is bele kell nyúlni a gyermek egyéni életébe, aktivitását jóra kell fordítani a helyes irányba kell terelni öntevékenységre való neveléssel.

Menyhér János.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás!

EGYESÜLETI ÉLET.

Értesítés. Országos Egyesületünk legutóbbi központi gyűlése elhatározta, hogy addig is, míg az iskola és nemzetmívelődésügyi minisztérium hivatalos lapjának, a Vestniknek magyar nyelven leendő megjelenése tárgyában illetékes helyen beadott fölterjesztése kedvező elintéztést nyer, népoktatásügyünket közvetlen érintő rendelkezéseket magyar fordításban kiadja.

E kiadvány „Csehszlovák Tanügyi Törvények és Rendeletek Gyűjteménye” címen jelenik meg az Egyesület kiadásában.

Ennek az első számát az összes iskoláknak megküldjük, a második számtól kezdve azonban csak azok kapják meg, akik annak megrendelését a közp. elnöknél eddig jelentették, vagy ezután fogják azt megtenni.

Kérjük az első számhoz csatolt befizetési lapon az évi 40 koronás előfizetési díjat a csekkhivatalhoz beküldeni.

Aki tévedésből nem kapott befizetési lapot, jelezze a központi elnöknél, aki azt haladéktalanul megküldi.

Mivel a Gyűjtemény kiadása után esetleg fennmaradó tisztá jövedelem a felállítandó Tanítók Háza alaphoz lesz csatolva, kérjük Kartársainkat, hogy a beiratási díjak terhére rendeljék meg Egyesületünk e kiadványát.

Központi vezetőség.

Küldöttségünk az iskolai referátusban.

Az 1929. évi december hó 12-én tartott központi gyűlésünk több olyan határozatot hozott, melynek végrehajtása szükségessé tette azt, hogy egyesületünk vezetősége a felsőbb iskolai hatóságainknál intervenniáljon. E célt szolgálta az az eljárás, melynek érdekében Vásárhelyi Károly egyes. titkár és Uherczky Géza egyes. tanácsadó kihallgatáson jelentkezett a bratislavai iskolai Referátus vezetőjénél *dr. Maule Václav miniszteri tanácsos úrnál* s nála a hatáskörébe tartozó ügyek kedvező elintézését kérte.

Dr. Maule Václav min. tanácsos úr január hó 14-én fogadta megbízottainkat, kik a következő ügyekben kértek sürgős és jóakarató intézkedést tőle:

1. *A nem állami óvónők államsegélye.* Ismeretes mindnyájunk előtt az a lesújtó intézkedés, mely november hó folyamán a nem állami óvónőket érte. Nevezettek részére az iskolai

Referát akadály nélkül számfejtette és folyósította az 1926. évi 104. sz. törv. alapján járó államsegélyeket. A múlt évi november hó folyamán azonban, azzal az indokolással, hogy nevezettekről a 104. sz. törv. kifejezetten nem emlékezik meg, beszüntették az államsegély utalványozását, sőt visszamenőleg levonásokat is eszközöltek, miáltal megtörtént az, hogy egyesek a törvényszabta megélhetési minimumot sem kapták kézhez s ezzel a legnagyobb nyomorba taszították éppen a legkritikusabb időszakban, télvíz idejére.

Megbizottaink megrázó színekkel ecsetelték a min. tanácsos úr előtt a jobb sorsra érdemes kartársaink lesújtó helyzetét s kérték, hogy sürgős intézkedésével siessen segítségükre.

A tanácsos úr küldöttségünkkel közölte, hogy a nem állami óvónők államsegély ügyében felterjesztéssel élt a Referát a prágai minisztériumba, melynek döntése a közel jövőben várható, de addig is felszólította megbizottainkat, hogy az államsegélyük beszüntetése miatt kritikus helyzetbe jutott óvónők kimutatását terjesszük fel hozzá, hogy nekik egy rendkívüli segély utalványozása útján nyuljon átmenetileg segítséget. Egyesületünk e felszólításnak az óvónői szakosztály útján eleget is tett, de a minisztériumnál is lépéseket tesz e lehetetlen állapot végleges és megnyugtató orvoslása érdekében.

2. *Az ujonnan szervezett tanítói állások államsegélyének* három évre leendő utalványozását kérték ezután megbizottaink. E kérés teljesítését a min. tanácsos úr kivihetetlennek minősítette, mert ez az érvényben levő törvényes intézkedésekkel ellenkeznék. Azonban hajlandónak nyilatkozott arra, hogy a jövőben az államsegélyek utalványozása körül tapasztalható késedelemnek eleje véiessék, oly intézkedéseket tenni, melyek lehetővé teszik azt, hogy az ily ujonnan szervezett állásokon működő tanítók államsegélyeiket még a tanév elején megkapják.

Küldötteink ez alkalmat felhasználják arra, hogy konkrét eseteket is felsoroljanak annak bizonyítására, hogy még most januárban is akadnak többen, kik nem kapták meg államsegélyüket.

3. *A nevelési járulékok beszüntetése körül felmerült* rendellenességekre hívták fel ezután megbizottaink a min. tanácsos úr figyelmét. Kérték, hogy a főiskolai tanulmányokat végző gyermekek nevelési járuléka akadálytalanul folyósításuk s mindaddig, amíg az szabályszerű rendelettel be nem

szüntettetik, a liquidatúra ujabb szokásba vett s önkényesnek minősíthető beszüntetése mellőztessék.

E kérdésben is megértéssel fogadta a min. tanácsos úr az előadottakat s a kérdés jóindulatú kezelését helyezte kilátásba.

4. A nyugdíjas kartársak okmánybélyeg visszatérítése ügyében is interveniáltak küldötteink. A min. tanácsos úr figyelmét felhívták arra a körülményre, hogy miután kartársaink nyugdíja immár örvendetes módon a 104. sz. törv. alapján utalványoztatik, teljesen jogos az a kívánság, hogy nevezetektől éppen úgy, mint aktív kartársaiktól bélyegilleték ne vonassék le s az eddig levont összegek visszatéríttessenek.

Min. tanácsos úr ezirányban is jóindulatáról biztosította kiküldötteinket s ez remélni engedje a kérdés kedvező elintézését.

Felhívás az óvónőkhöz.

Minden nem állami óvónő, aki nem élvezzi a 104–926. sz. törvény 14. §-a arányában a nagyobb államsegélyt 1930. február 8.-ig jelentse be 1. nevét, 2. az ovoda jellegét (községi, felekezeti, egyesületi), 3. működési helyét, az óvónői szakosztály titkáranál, Nagy Júlia Lucenec, Szeferank u. 5.

Ugyanis arról értesültünk, hogy a nagyobb államsegélyt ismétellen kell kérnünk és azért egyesületileg közös kérvényt nyújtunk be. Minden érdekelt kartársnő azonnal küldje be a fenti szükséges adatokat, még azok is, akik előzetes tanácsomra már személyesen, külön megkérvényezték államsegélyüket, hogy a közös kérvényből ki ne maradjanak. Február 8. határidő pontos betartását kérem, mivel ez ügy sürgős volta tovább halasztást nem szenvedhet.

Ezzel kapcsolatban tudomására adom a kartársnőknek, hogy az óvónői szakosztály választmányja 1929. december 4. éni választmányi ülést tartott és memorandumot szerkesztett a nem állami óvónők fizetése és nyugdíj rendezése tárgyában. A memorandum egy-egy példányát még december 13.-án elküldjük a

minisztertanács és a képviselőház elnökségének, a köztársasági elnök és az iskolaügyi miniszter uraknak, a szlovenszkói politikai pártok klubjának, a magyar tanító egyesületnek, valamint a szlovák óvónők szakosztályának, hogy együttműködésre szólítsuk fel őket. Teljesen tudatában vagyunk e rendezetlen viszonyok bajainak és nem sajnáljuk a fáradságot, de sajnos az eredmény érdekében többet nem tehetünk.

A közel jövőbeni megoldás reményében türelemre és kitartásra kéri kártársait *Nagy Júlia*.

Tanító Testvéreimhez.

Egy boldogabb újév reményébe mártogatott tollal írom Hozzátok soraimat, azon meggyőződéstől ösztönözötve, hogy szavam nem lesz ez alkalommal csupán a pusztába elhangzott szó.

A M. T. múlt évi 14., 16. és 17. számában megjelent felhívásomra hívom fel ismételt figyelmeteket, melyet — a fejlődött viszonyokhoz képest — most már konkrétebb formában tudok előítetek megvilágítani. T. i. a szőnyegre adott „Tanítók Fürdő- és Nyaraló Telepé”-nek eszméje annyira tisztázódott, hogy csaknem a megvalósulás stádiumába léphet, ha Ti is úgy akarjátok, mert kizárólag Ti fogjátok kimondani, igen, vagy nem.

Részletesen fogok azért a továbbiakban foglalkozni a dologgal, hogy lehetőleg az érdeklődők minden kíváncsiságát kielégíthessem és annál is inkább, mivel a Gömör-Nógrádi egyesületünk nyári közgyűlése is így kívánta ezt tőlem. Csupán a telep pontos helyét nem közölhetem itt nyíltan a tulajdonosokkal kötött megállapodás értelmében, addig, míg a vétel perfektuálva nincsen, mert netán a vétel nem jönne létre, úgy az illetőknek tetemes anyagi károkat okozhatnék.

Legyen tehát elég ennyi: Egy kis földi paradicsomról van szó. Gömörnek, ennek a természeti szépségekben pazarul gazdag vidéknek északi részén, 570 m.-re a tenger színe fölött, egy poétikusan kedves fekvésű fürdőtelepnek megvételeéről van szó, vasas gyógyfürdőjével, gőzfürdő és vízgyógyintézetével, 50 szobás szállodájával, téli, nyári éttermeivel, annak teljes felszerelésével és 10 holdas fenyvesével, parkjával együtt. Akartok-e még egyebet?? A legmelegebben Ürtek dobogó lelke-

met, éjszakáim álmatlan óráit, napjaim utolsó szabad percét, mind mind ráadásul adom a tanító érdek oltárára. Pénzem... az nincs! De azt adjatok Ti, hiszen sokan vagyunk s akkor... akkor mind ez a miénk: Tanítóké! Ezt szeretném! Ez lenne egy méltó alkotás!

Még néhány ismertetést közlök, amennyire diskrecióm megengedi. A gömöri kultúra, turisztika és történelmi emlékek központjában, elragadón szép fekvésű, kellemes hegyi klimájú Rozsnyói (Rožňava) vagy Krasznahorkát feltétlenül ismeritek s tudjátok merre fekszik... Mondjuk pld. itt lenne a mi telepünk. Ideálisabb nyaraló és üdülő telepet, — ahol a megfeszített idegek nyugalmat, fáradt emberek pihenést, esetleg gyógyulást találhatnak — lámpással sem lehetnének megfelelőbbet. Minden tényező összejátszani igyekszik itt abban, hogy ez a telep az legyen, amire predestinálja pazar természeti fekvése: a tanítók csendes, nyugalmas második otthonává, ahol nincs hivalgás, láрма, divat, de dísztingvált csend, otthonos fesztelenség, egyszerűség s a mi tárcánknek megfelelő számítási kulcs legyen és érvényesüljön minden vonalon.

Ezen utóbbi s nagyon fontos körülmény kereshiüvitelében pedig közre fog működni azon szándék, hogy a lehetőség szerint mindent házilag és a tanítóság köréből kifelé személyek alkalmazása által fogunk megoldani. Tehát még jótékonyaságot is gyakorolhatunk, mert nyugdíjast és nyugdíj nélkülit, árvát, özvegyet láncolhatunk magunkhoz.

Napi, heti, havi tellés ellátás, lakás stb. anyagi ügyeknek a legminimálisabb összegben való megállapítására egyebekben a részvénytársaság alapszabályaiban megnevezett és megbízott szervek lesznek hivatva dönteni.

Tehát, ha ezen szép, nemes és hozzánk kétségkívül legméltóbb s ma még horderejében be nem látható nemes eszmét, testtő akarjuk varázsolni, úgy az ehhez szükséges összeget magunknak kell előteremtünk részvényjegyzéssel s aztán pedig részvénytársaságunkat kell megalapítanunk.

Ha a hagyományos tanítói közönyt, az önző érdekeket, valamint a saját erőnk s ezzel saját magunk lekicsinylését és lebecsülését ez alkalommal kikapcsoljuk, úgy a fentieknek semmi útjába nem áll.

Egy részvény 1000 (Egyezer) Kő-ben állapítatik meg, mely 5—10 részleiben lesz befizelendő.

Részvény jegyzések: „Bartal Dezső tan. Plešivec” címre küldendők, lehetőleg azonnal, de legkésőbb február végéig, annival is inkább, mivel részvények korlátolt számban lesznek kibocsájtva s azoknak egy része már is foglalt. Az idő sem valami sok már júl. 1-ig, mikor is a telepet már át akarjuk adni rendeltetésének, előzetesen pedig még sok ellntézendő dolog lesz, miért is a részvényeseket a döntések meghozatala végéig, a husvétii szünidőben össze kell hívnom.

Pénzküldeményeket: „Általános Hitelintézet” Plešivec címre kérek küldeni, ahol ideiglenesen kinek kinek nevéen, mint betélt fog kezelteni.

A befektetett összeg különben egy jól és biztosan elhelyezett értékes tőke létszen, hiszen a telepet júli-augusztus hónapokban tisztán tanítók, tanférfiak és nők üdülésére illetve használatára fogjuk fenntartani, míg az év többi részében a hivatalnoki kar s más látogatók részére is rendelkezésre fog állani.

Testvéreim! Ne engedjétek kezetekből kihullani ezt a valódi kis Paradicsomot, mely most önként kínálkozik! Ébredjétek! Ébredjétek! Legyetek megértők, szállja meg lelkeiteket az ihlet és cselekedjétek! Cselekedjétek de habozás nélkül és gyorsan! És ez az alkotástok fogja legmértőbben hirdetni neveteket.

Higyjétek el, nagy gyönyörűség lesz, ha egyszer annak a tudatára ébredjétek, hogy megtaláltátok Önönmagatokat. Sokan vannak, akik nem hisznek ebben! Szégyen lenne, ha... igaz lennel

Plešivec, 1930. január hó.

Bartal Dezső ev. tan.

Tanítói bál. Az érsekújvár vidéki szlovák és magyar tanítóság január 25-én nagyszabású, jótékony célú bált rendezett. Érsekújvárott a Sokol palota helyiségeiben. A bál jövedelme egyrészt a szlovák Bolzanova árvaház, másrészt a Magyar Tanítók háza javára fog fordíthatni. Közlebbit a jövő számunkban hozunk.

Nyugtázás. Az izsai Műkedvelő ifjúság népszimű előadást rendezett újév alkalmából Dudich László kartársunk vezetésével. Az előadás jövedelméből az ifjúság 100 koronát adott a Tanítók Háza javára, melyet mély köszönettel nyugtáztunk.

A főiskolát végzett polg. isk. kartársak
 újabb akciót indítottak fizetési sérelmük megjavítása érdekében. F. é. jan. 15. és 16.-án háromtagú küldöttségük járt fent Prahában az iskolai, belügyi és pénzügyi minisztériumokban. A küldöttség tagjai voltak: Holly Antal, Wessely Lajos és Struhár Alajos polg. isk. igazgatók, illetve tanárok. A sérelem lényege az, hogy a szlovenszkói polg. isk. kartársak egy része, akik a magyar rendszer szerinti tanulmányaikat főiskolán végezték, a szolgálati évek megállapításánál a csehszlovák, illetve osztrák rendszer szerinti képesített polg. isk. szaktanítókkal szemben tanulmányi idejüket elveszítették s így előállott az a helyzet, hogy a velük egy időben végzett elemi isk. kartársaknál is kevesebb fizetést kapnak.

A küldöttség prágai útját és annak eredményét a következőkben foglalta össze, melyet az érdekelt kartársak részére szószertint közlünk:

Legelőször voltunk dr. Buzek min. tanácsosnál. A következőket mondotta: A 104 törvény 25 §-hoz az isk. ügyi minisztérium már elkészítette a kormány javaslatot. Ezt Buzek min. tanácsos fel is olvasta részben. Ennek értelmében az isk. ügyi minisztérium javasolja tanulmányi időnknek teljes mértékben (3—4 év) való beszámítását, de csak az előlépésbe, a nyugdíjba nem, minthogy a 25 §. nem ad erre lehetőséget és csak előlépéshozás útján volna lehetséges a nyugdíjba való beszámítás is. Arra a kérdésünkre, vajjon visszamenő hatállyal várhatjuk-e ki jelentette, hogy az isk. ügyi minisztérium javasolja 1926 jan. 1-től való hatállyal, de ez függ a pénzügy miniszter állásfoglalásától is. Nézete szerint a tanulmányi időt be fogják számítani azon kollégáknak is, akik a pedagógiumot vagy a rajztanárképző főiskolát a háború kitörése miatt nem fejezheték be.

Hogy az egész ügy késik, annak az a oka, hogy a belügyminisztérium a mai napig sem készítette el a 105. sz. törvénynek 142 §-hoz a kormányrendelet szövegét, amely szintén kapcsolatos a mi ügyünkkel és a tisztviselők hasonló idővesztéseinek beszámítására vonatkoznék. Javasolta, hogy a belügyminisztériumban mi is sürgessük meg a 142 §-hoz a kormányrendelet javaslatának az elkészítését, mert a pénzügy minisztérium csak akkor hajlandó az ügygel foglalkozni, ha úgy a 23 § mint a 142-hoz a javaslat készen lesz. Ő a maga részéről szintén felhívta már Dérer miniszter úr figyelmét arra, hogy hasson oda a min. tanácsban, hogy a kormány rendeletek mindkét törvényhez (103-104) készüljenek el. Ezúttal is sok jóakarattal találkoztunk a min. tanácsos úrnál.

Meg kell említenünk, hogy az audienciák előtt felkerestük Pluhár, volt országosfőtanfelügyelőt is, aki most már az isk. ügyi minisztériumban a napokban nyert beosztást. Ő is megígérte támogatását.

Most sor került az audienciákra. Dérer min. úrnál csak 2 kor, a belügyben 3 óraker került ránk sor. Wessely kolléga nagyon ügyesen beszélt. Dérer nagyon figyelmesen végighallgatott és a végén csodálkozását fejezte ki azon, hogy az elemi iskolai tanítóknál is rosszabbul vagyunk fizetve. Érdeklődött aziránt, hogy hányan vagyunk és hogy mibe kerülne a többlet. Megmondtuk, hogy 100-nál nem vagyunk többen és hogy a számítás könnyű: 1 fok — átlag 2000 K. többlet $\times 100 = 200.000$ K, visszamenő hatállyal 1926. jan. 1-től $4 \times 200.000 =$ tehát 800.000 Kcs. — 2 fok beszámításánál 2 szer annyi.

Buzek min. tanácsos már előre informálta őt ügyünk helyzetéről és ő (miniszter) ugyanazt megismételte előtünk, amit Buzek dr. mondott, csak azzal a különbséggel, hogy az isk. ügyi miniszt. a kormányrendeletben az egy fokozati előlépést a nyugdíjba is beszámítani javasolja. Megígérte, hogy ügyünket teljesen magáévá teszi és támogatni fogja.

Slávik dr. belügyminiszter úrnál szintén Wessely kolléga adta elő az ügyet és ott röviden azt a választ kaptuk, hogy Slávik min. úr ügyünket nagyon jól ismeri egyes kollégák személyes előadásából. III főleg azt hangsúlyoztuk, hogy hasson oda, hogy a 105 törvény 142 §-hoz a kormányrendelet szövege minél előbb elkészüljön az előbb említett okoknál fogva. Miután megígérte, hogy ez ügyben megtesz mindent, megemlítette, hogy végeredményben a financ min. től függ minden. Csütörtökön felkerestük a pénzügyi minisztériumot. De a pü. miniszter nem volt ott. Különben sem fogadott volna, mert már előre megbízta a küldöttség fogadásával dr. Jindřich Zelený főtanácsost, aki a személyi kérdésekkel foglalkozik. Dr. Zelený éppen nem volt ott, hanem helyette Frant. Kopenc tanácsos fogadott. Neki előadtuk a dolog lényegét s azonnal azt meg is értette. A pü. minisztérium részére hamar egy kimutatást készítettünk, hogy mennyit tenne ki a tanulmányi idő beszámításával járó kiadás. Ezt a legfontosabbnak tartottuk, minthogy a pü. min.-t elsősorban ez érdekli. Ezt a kimutatást a memorandumhoz is csatoltuk. Az összegre vonatkozólag kijelentette e tanácsos, hogy az oly csekély, hogy ellene a pü. min. aligha tesz kifogást. A többiekre vonatkozólag megígérte, hogy a főtanácsosnak referálni fog kedvezően, minthogy a mellékelt táblázatból tisztán lájja az ügyet.

A küldöttség nyugodt lelkiismerettel hagyta el Prahát azzal, hogy ezúttal is mindent megtett a közös ügy érdekében és ezúttal azzal a hittel, hogy most már történni fog valami. Sokat nem várunk, de a tanulm. időnek az előmenetelbe való beszámítása és pedig teljes mértékben, úgyszólván bizonyosra vehető. A legkedvezőbb eset az 1926. jan. 1-től való kiutalás.

Összehasonlító

Az 541|1919. 394|1922. és 104|1927. sz.

Szolg. évek	Törvény száma	Hatályosság ideje	C s a	
			Nőtlen	Nős
5.	541 919.	1922. XII. 30-ig.	11,928—	14,808—
	394 922.	1923. I. 1.— 1925.XII.31-ig	10,708 ⁸⁰	12,852 ⁴⁰
	104 926.	1926. I. 1-től	11,640—	11,640—
541 919. és 104 926.	sz. törv. alapján járó		—288—	—3,168—
394 922. és 104 926.	illetm. különbsége		+951 ²⁰	—1,192 ⁴⁰
10.	541 919.	1922. XII. hó 31-ig	14,412—	17,292—
	394 922.	1923. I. 1.— 1925.XII.31-ig	12,950 ⁴⁰	15,074 ⁴⁰
	104 926.	1926. I. 1-től	15,240—	15,240—
541 919. és 104 926.	sz. törv. alapján járó		+ 828—	—2,052—
394 922. és 104 926.	illetm. különbsége		+2,289 ⁶⁰	+165 ⁶⁰
15.	541 919.	1922. XII. 31-ig	17,496—	20,592—
	394 922.	1923. I. 1.— 1925.XII.31-ig	5,693 ⁶⁰	18,000—
	104 926.	1926. I. 1-től	18,840—	18,840—
541 919. és 104 926.	sz. törv. alapján járó		+1,344.—	—1,752—
394 922. és 104 926.	illetm. különbsége		+3,147 ⁴⁰	+840—

kimutatás.

Iörv. alapján járó illetményekről.

I á d i á l l a p o t					
1.	2.	3.	4.	5.	6.
G y e r m e k k e l					
17,784.—	18,576.—	21,528.—	22,344.—	25,296.—	26,088.—
15,531 ^{·20}	16,080.—	18,568 ^{·80}	19,359 ^{·20}	21,816.—	22,576 ^{·80}
15,440.—	14,640.—	14,640.—	14,640.—	14,640.—	14,640.—
-4,544.—	-3,936.—	-6,888.—	-7,704.—	10,656.—	-11,448.—
-1,887 ^{·20}	-1,440.—	-3,928 ^{·80}	-4,699 ^{·20}	-7,196.—	-7,936 ^{·30}
20,268.—	21,060.—	24,012.—	24,828.—	27,780.—	28,572.—
17,572 ^{·80}	18,530 ^{·60}	20,810 ^{·40}	21,580 ^{·80}	27,069 ^{·60}	24,818 ^{·40}
17,040.—	18,240.—	18,240.—	18,240.—	18,240.—	18,240.—
-3,228.—	-2,820.—	-5,772.—	-6,588.—	-9,540.—	10,532.—
-532 ^{·80}	-90 ^{·60}	-2,570 ^{·40}	-3,340 ^{·80}	-5,829 ^{·60}	-5,578 ^{·40}
23,568.—	24,360.—	27,312.—	28,128.—	31,080.—	31,872.—
20,498 ^{·40}	21,247 ^{·20}	23,736.—	24,506 ^{·40}	26,983 ^{·20}	27,744.—
20,640.—	21,840.—	21,840.—	21,840.—	21,840.—	21,840.—
-2,928.—	-2,520.—	-5,472.—	-6,288.—	-9,240.—	10,032.—
+141 ^{·60}	+592 ^{·80}	-1,896.—	-2,666 ^{·40}	-5,143 ^{·20}	-5,904.—

Szolg. évek	Törvény száma	Hatályosság ideje	C s a-	
			Nőtlen	Nős
20.	541 919.	1922. XII. 31-ig.	20,700 ⁰⁰ —	25,580 ⁰⁰ —
	394 922.	1925. I. 1.— 1925.XII.31-ig	18,638 ⁴⁰	22,128 ⁴⁰
	104 926.	1926. I. 1-től	20,640 ⁰⁰ —	20,640 ⁰⁰ —
541 919. és 104 926.	sz. törv. alapján járó		—60 ⁰⁰ —	—4,740 ⁰⁰ —
394 922. és 104 926.	illetm. különbsége		+2,001 ⁶⁰	—1,678 ⁴⁰
25.	541 919.	1922. XII. 31-ig	22,596 ⁰⁰ —	30,652 ⁰⁰ —
	394 922.	1925. I. 1.— 1925.XII.31-ig	20,558 ⁴⁰	26,260 ⁴⁰
	104 926.	1926. I. 1-től	24,240 ⁰⁰ —	24,240 ⁰⁰ —
541 919. és 104 926.	sz. törv. alapján járó		+1,644 ⁰⁰ —	—6,412 ⁰⁰ —
394 922. és 104 926.	illetm. különbsége		+3,681 ⁶⁰	—2,020 ⁴⁰
35.	541 919.	1922. XII. 31-ig	24,216 ⁰⁰ —	32,088 ⁰⁰ —
	394 922.	1925. I. 1.— 1925.XII.31-ig	23,620 ⁸⁰	29,601 ⁶⁰
	104 924.	1926. I. 1-től	30,240 ⁰⁰ —	30,240 ⁰⁰ —
541 919. és 104 926.	sz. törv. alapján járó		+6,024 ⁰⁰ —	—1,848 ⁰⁰ —
394 922. és 104 922.	illetm. különbsége		+6,619 ²⁰	+638 ⁴⁰

I á d i á l l a p o t					
1.	2.	3.	4.	5.	6.
G y e r m e k k e l					
28,556.—	29,148.—	32,100.—	32,916.—	35,868.—	36,660.—
24,616 ⁴⁰	25,365 ⁶⁰	27,854 ⁴⁰	28,624 ⁸⁰	31,101 ⁶⁰	31,862 ⁴⁰
22,410.—	23,640.—	23,640.—	23,640.—	23,640.—	23,640.—
—5,916.—	—5,509.—	—8,460.—	—9,276.—	—12,228.—	—13,020.—
—2,176 ⁴⁰	—1,725 ⁶⁰	—4,214 ⁴⁰	—4,984 ⁸⁰	—7,461 ⁶⁰	—8,222 ⁴⁰
33,900.—	34,908.—	38,532.—	39,540.—	43,188.—	44,172.—
29,328.—	30,283 ²⁰	33,328 ⁸⁰	34,284.—	37,351 ²⁰	38,296 ⁸⁰
26,040.—	27,240.—	27,240.—	27,240.—	27,240.—	27,240.—
—7,860.—	—7,668.—	—11,298.—	—12,300.—	—15,948.—	—16,932.—
—3,288.—	—3,043 ²⁰	—6,088 ⁸⁰	—7,044.—	—10,111 ²⁰	—11,056 ⁸⁰
35,736.—	36,744.—	40,368.—	42,376.—	45,024.—	46,008.—
32,668 ⁸⁰	33,624.—	36,669 ⁶⁰	37,624 ⁸⁰	40,692.—	41,657 ⁶⁰
32,040.—	34,240.—	33,240.—	33,240.—	33,240.—	33,240.—
—3,696.—	—3,504.—	—7,128.—	—9,136.—	—11,784.—	—12,768.—
—628 ⁸⁰	—384.—	—3,429 ⁶⁰	—3,384 ⁸⁰	—7,452.—	—8,397 ⁶⁰

K i m u l a r á s.

az 541 919. 394 922. és 104 926. sz. törvények alapján 55. év tartamára
összes illetmények összehasonlítására

Törvény	Nőtlen	Nős	C s a l á d i á l l a p o r					
			N ő s					
			1.	2.	3.	4.	5.	6.
			G y e r m e k k e l					
541 1919.	651,748	777,868	851,516	850,140	899,004	922,780	968,748	999,180
394 1922.	579,336	693,701	738,672	759,698	798,149	820,416	860,881	887,748
104 1926.	714,008	714,008	746,408	769,208	769,208	769,208	769,208	269,208
I. és III. rovat különbsége	+82,260	-63,860	-85,108	-80,932	-129,798	-153,572	199,560	229,972
II. és III. rovat különbsége	+134,672	+20,307	+7,736	+9,510	-28,941	-51,208	-91,453	-118,540

Alapy Julia

Megrendülve vettük a szomorú hírt, hogy a folyó tanévben nyugalomba vonult kartársnőnk: Alapy Julia ny. komáromi községi iskolai tanítónő élte delén váratlanul elhunyt. Az anyaföld adja meg neki halálában azt a békét és nyugalmat, amelyet lelke az életben magának megszerezni nem tudott. Az elhunytban dr. Alapy Gyula tartománygyűlési képviselő, a komáromi múzeum igazgatója és dr. Alapy Gáspár magyar komáromi polgármester egyetlen nővérükel gyászolják. Mély részvétünk kíséri sírjába szerencsétlen kartársunkat.

Tanítóválasztás. Mint értesülünk, a lévai izraelita elemi népiskola iskolaszéke, az eltávozás folytán megüresedett második tanítói állásra egyhangúlag **Müller Ármin** vágsselyei tanítót választotta meg.

Nyugtázás. A *Könyvkereskedők Egyesülete*, az egyesületünkkel kötött szerződése alapján az 1929. évre még járó **8000, nyolcezer koronát** is befizette központi pénztárunkhoz a Tanítók Háza alapjára. A befizetett összeget ezúton nyugtázzuk köszönettel.

Akik egyesületünk tagjai közül névre szóló hátralékkimutást nem kaptak, azoknak 1929 december 31.-én az egyesülettel szemben tartozásuk nem volt. Itt említjük meg, hogy egyes levelezőlapokra elírásból **1929** december helyett **1930** december vége került. Midőn ezt itt helyesbítjük, egyben közöljük, hogy a kimutatott hátralékos összeg az 1929 december 31.-i állapotnak felel meg.

Központi pénztár.

K Ü L Ö N F É L É K .

Be gyönyörű, be szép volna . . .

De szeretném, ha tél helyett tavasz volna,
ha valaki nagy telemben tavaszt lopna.

Más szívébe én szeretnék tavaszt lopni,
jégzivékbe szeretetet-virágot hozni.

Szeretet-virágnak látni fakadását,
piros szívvirágok egybefonódását.

Én Istenem, be gyönyörű, be szép volna,
ha telünkbe a szeretet tavaszt hozna.

Ocsovay Imre

Várom az intést.

Járok bús tanító-üsvényen,
 Göröngy töri, tülke tépi lábam,
 Vér csurog a nyomáu minden lépésomnek!
 Látom az élet nagy terbét!
 Látom bűsz harcát a Létnek,
 S fölényes mosollyal a Halált.
 Bűszke, bajnok-erőt látok tükremenni,
 Tudós szérumait is semmivé lenni!
 Látok gyógyszeret, imádságot,
 Injekciót százat
 Mint falrahányt borsót, mint hiábavalóságot,
 Ha int a Hatalmas, menni kell, menni!
 Életnek örülök s a halálnak élek ...
 Járok az életen, egyszer félrelépek ...
 A sok göröngy, tülke közöt járok
 Véres, bús tanító-üsvényen,
 Enyémen — miénken
 S az intésre várok ...

Győrffy Lajos

A Szivárvány gyermeklap második száma kitűnő tartalommal január 10-én jelent meg. A hivatalosan szerkesztett gyermeklapot melegen ajánljuk az iskolák figyelmébe. A tartalomról kiemelendő: Cammogó Zebulon tapasztalatai (folyt.), írja dr. Borka Géza; Tóth tanító bácsi: A madarak életéje; Gáspár János: A kis fonólsány, gyermekjáték 3 felvonásban; Veszely László: A vak macska, meg a sánia kutya, eredeti mese: csengő-bongó versek, doktor bácsi jótanácsai, adomák, rejtvények, szerkesztői pósta tessik rendkívül élvezetesség és változatosság a szépen illusztrált lapszámot. Felelős szerkesztője Ježo Márton áll. tanfelügyelő, főszerkesztő dr. Borka Géza gimn. tanár, rajzoló és művészeti irányító Harmos Károly festőművész; állandó munkatársak a magyar tanítóóság hívaló gyermekírói. Szerkesztőség: Komárom, Csökonal-u. 2, hova a kéziratok küldendők, kiadja az Állami Kiadóhivatal fiókja Bratislava, ahova a megrendelések és pénsküldemények irányítandók. Előfizetési ára egy évre 7 Kc.

Komenszky Breviárium. E címmel igen értékes és hűszagpótló könyv jelent meg dr. Szerényi Ferdinánd tanár, ismert nevű filozófiai író kártársunk tollából, akinek nemrég Masaryk Breviárium című műve nagy sikert aratott. A 160 oldalas, szép kiállítású könyv 21 fejezetben foglalja össze a világ tanító mesterének életét és munkásságát. Igazi forrásmunka, mely nélkül tanító meg nem lehet. Rohanó életünkben, nagy elfoglaltságunk közepette képtelenek vagyunk Komenszky eredeti munkáit, írásait tanulmányozni; arra való e breviárium, hogy röviden, de alaposan belehatolhassunk a nagy nevelő eszmekörébe, abból okuljunk s azokat érvényesítsük tanító-nevelő munkánkban. Beszerzését ajánljuk minden iskolák, minden tanító figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Užhorod Ungvár, Bacsinszky-u. 13.

A Magyar Falu nagy képes naptára az 1930. évre megjelent a Kultura bratislavai kiadó cég kiadásában. E naptárt a kiadó cég 648 magyar közéleti könyvtár részére 3000 példányban ingyen küldötte meg. A nívós, tartalmas

naptárba Matula Antal, Balaš Róbert és dr. Kraus Ferenc a szlovenszkoí népművelődési ügyek fő intézői is irtak cikkeket

Egy fontos tanügyi kézikönyv nagy sikere. Szeptember elején egy fontos tanügyi kézikönyv hagyta el a sajtót, melyre annakidején tanügyi körünk figyelmét is felhívtuk. A szlovenszkoí tanügy három kipróbált munkása, Gašparik Ignác, pozsonyi tanfelügyelő, Dr. Pálesch Ervin, tanár és számos közközdvelt magyar tankönyv szerzője, valamint Hanus Gyula tanfelügyelőséghez berendelt áll. isk. igazgató „Tanügyi Tanácsadó” címmel igen hasznos kézikönyvet szerkesztettek és adtak ki, amelynek jelentőségét, szükseességét és nagy sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy annak első kiadása 2 hónap alatt teljesen elfogyott. A könyv második kiadása most jelent meg. A könyv szlovák kiadása, mely „Skolej radca” címen jelent meg, szintén teljesen elfogyott és így a szerzők újabb kiadásban jelentették meg

A „Tanügyi Tanácsadó” valóban fontos kézikönyv és minden tekintetben megfelel a várakozásoknak, amelyek a megjelenését az illetékes körökben megelőzték. Köztársaságunk fennállásának 11 esztendeje alatt a tanügyi terén olyan gyökeres reformokat valósított meg, amelyekre a külföld is felfigyelt. A kötelező nyolcosztályos oktatás bevezetése, új iskolák létesítése, a tanítók jogi, szolgálati, fizetési viszonyainak új rendezése, az új törvények és rendeletek egész komplexuma tanítósságot, az iskolaszékeket, a tanügyi hatóságokat ismeretlen, új helyzet elé állította. Mindezeig azonban hiányzott egy oly munka, mely ezeket a reformokat, új törvényeket, rendeleteket, utasításokat stb. egy összefoglaló műben egyesítette volna. Ennélfogva még a legidősebb reform vagy rendelkezés nyomán is csak fejtlenység támadt az iskolaiügyi kérdésekben. Évről-évre arról is mindinkább meggyőződhetünk, hogy a tanítósság és az iskolaszékek sereglmeiuek, a hatóságokkal való nézeteltéréseinek okát a legtöbbször abban kell keresnünk, hogy a tanítók és iskolaszékek számai esetben pedig maguk a tanügyi hatóságok a jogaik és kötelességeik felől tájékozatlanok. Ezen a helyzeten segít a „Tanügyi Tanácsadó,” ezért fontos kézikönyv ez és ezért kell, hogy minden tanító, jegyző, lelkész, iskolaszéki elnök és tag, valamint minden iskolaiüggyeltek foglalkozó egyén beszeresse, ugyanúgy mint minden ügyvéd, ha iskolaiügyi dolgokban, új iskolák létesítésének kérdéseiben, építési kölcsön megszerzésén fáradozik.

A magyar kisebbségi helyzetben különösen és legnagyobb mértékben az a körülmény kölcsönöz nagy jelentőséget e műnek, hogy az iskolafejlesztés kérdéseiben végre mi is tájékozódást nyerhetünk. A nyolcosztályos oktatás bevezetése folytán ugyanis majdnem mindenütt szüksegessé vált vagy válik az iskolaépület kibővítése, avagy új iskola építése s ezzel kapcsolatban új tanítói állások szervezése. Ezen építkezésekhez az állam építési segélyt, a nemállami iskoláknál pedig kamatmentes építési kölcsönt nyújt, amelyet sobasem kell visszafizetni, kivéve azon esetet, ha ezt az iskolaépületet az iskolafeleltartó idővel más célra (nem iskolára) használná fel. A legtöbb iskolafeleltartó község vagy egyház nem tudja ezt és így nem tudja az állam által nyújtott kedvezményeket sem kihasználni, holott arra joga volna. Ugyanigy van az az új tanítói állások államsegélyének elnyerésénél is. A „Tanügyi Tanácsadó” úgy ezen, mint minden más kérdésben is teljes felvilágosítást nyújt s ezért azt mindenkinék figyelmébe ajánljuk. A könyv ára 40 K és Gašparik Ignác áll. tanfelügyelőnél szerezhető be. Címe: Bratislava, Edlova 1. Részletfizetések engedélyezve.

Az újság (napilap, hetilap), mint tanítási segéd-eszköz.

Ne tessék kérem megijedni, fölszisszenni, fölhaborodni cikkem címének láttán. Azonnal rátérek annak megmagyarázására.

Lehet, hogy nem is fogok semmi újat mondani. Lehet, hogy kartársaim jelentékeny hányada soraimat olvasva megállapítja, hogy ő előtt ez már nem újság. Mondom mindez lehetséges. Én mindenesetre azoknak kívánok segédkezni nyújtani a tanítás megkönnyítésére, eredményesebb tételére, akik előtt mondanivalóim ismeretlenek.

Mindannyiunk előtt ismert, hogy a mai népiekolák részére kijelölt elvégzendő tananyag minimuma is maximálisan igénybeveszi úgy a tanítót, mint a tanulót, ha valóban eredményes akar lenni mindkettő.

Ez kényezteti a tanítókat mindenféle több, kevesebb sikerrel használt tanfoglások klagyálására. Kartársaink némelyike életének nem csekély részét áldozza számoló- és egyéb „tangépek” szerkesztésére.

Ez haladni akarásunk és tudásunk, a tökéletes felé töremlünk bizonyításán kívül azt is mutatja, hogy nem látjuk hatalmas agy- és idegmunkánk 100%-os eredményét. Lázasan keressük, kutatjuk a módot és eszközt, amelynek, melyeknek segítségével munkánk eredményét fokozni tudnánk inkább minőségileg mint mennyiségileg.

Ennek a lázas kutatásnak, kísérletezésnek az eredménye az újságnak, mint tanítási segéd-eszköznek felhasználása is.

Az újság — természetesen — nem teljes egészében. hanem csak részleteiben használható tanítási segéd-eszközül.

A tanító kiválogatja a felhasználható cikkeket, híreket, kivágja egy füzetbe keltezéssel ellátva beragasztja a a tananyag beosztásnak megfelelő időpontban felolvasva, a tanulókkal olvastatja. Lesznek olyan hírek is, amelyek érdekességüknél, fontosságuknál fogva azonnal felhasználhatók, sőt fel nem használásuk vétek.

Az eljárás érthetőbbé tételére pár példát mutatok be:

Polgári nev. és okt.: Ne játssz a fegyverrel!

— „Súlyos szerencsétlenség egy kassai iskolában Kassai szerkesztőségünk jelenti telefonon: Ma délelőtt . . . . Fricsovszky Jenő tizenhétosztendős diák a pad alatt kis batmilliméteres revolverrel játszott, amely bitelen elsült és a golyó a kisdíák hüvelykujját megebevezve a mellébe fúródott. Stb.

Földrajz: Közlekedés a világrészek között.

— Épül az első mesterséges sziget. Alcím: A repülőik és utasaik előkelő szállót fognak találni rajta. Stb.

Podkarpateká Rus vizei-nél: (Földrajz.)

— Ahogy a Tiszát csinálják . . . .

(Érdekes, riportzerű leírása a felső-tiszamenti vidéknek. A lakosság fő-foglalkozásáról, a tutajozásról fest színes képet az író, Rác Pál volt tanító.)

A hitvallásos, felekezeti iskolák tanítói is megtalálják a felekezetüket külön is érdeklő cikkeket az újságokban. Ime:

— Az aranyimás pápa életrajza. XI. Piusz, előbb család névén Ratti Achille, 1857. május 31-én született az olaszországi Desio nevű városkában. Atyja, Ratti Ferenc, egy kisebb gyár igazgatója volt. Stb.

Más: Két öszövétségi város nyomára bukkantak Judeában. (Both-Polet és Gerar. Stb., stb. . . .)

Annakidején ugyezortien fel lehetett használni a Lindborgről, Zepplin-ről, Nobilórról, Amundsenről, most Byrdről szóló tudósítások egy részét.

Nem mulik el nap, hogy a gyermekeket is érdeklő cikkek ne jelenjenek meg az újságokban.

Hogy a gyermekek meenyire érdeklődnek az így összegyűjtött lelkiismeretesen kiválogatott és a kollő pillanatban felhasznált újságcikkek iránt, arról nem írok. Tossók kísérletképen az újságot, mint tanítási segédeszközt bevezetni s mindonki győződjék meg a gyermekek érdeklődéséről és az olért eredményről személyesen.

Oye.

Dr. Sándor János esperesplébános, tanfelügyelő kinevezése. Egy érdemekben gazdag, társadalmi működésben elsőrendű életet jutalmazott meg a közoktatásügyi miniszter, mikor Dr. Sándor János dobsinai esperes-plébános, körületi tanfelügyelőt kinevezte az elhunyt Szemau Eudre prélátus kanonok utódjává Rimaszombatra.

Dr. Sándor János azok közül való, kik istenadta tehetségüket önzetlenül becsületos szándékkal állítják bele a társadalom életébe és zajtalan, de annál mélyebben járó munkát végeznek abban a körben, hova hivatásuk rendelte őket.

A galántai kör tanítói műsoros estje készülnek. A galánta-vágsellyei körzet immár harmadik műsoros estélyét tűzte ki márc. 1-re. Ez a farsangi, esemény, számba menő tanítói mulatság a környéken nagy népszerűségnek örvend, mert a szórakozni vágyó közönség a nagy gondnal összeválogatott műsorban nem mindennapi élvezetet talál. A márc. 1-i hangversenyen főszerep a kör férfi- és vegyeskarának jut, melyek a legkiválóbb magyar kompozíciókat vették programjukba. A kör kitűnő női- és férfi szóló-énekesi Gáspár János, zenei szerkesztőnknek, a novos dalkomponistának lezűjabb, halhatatlanul szép dalait adják elő. A műsort - melyet legkülönbözőbb részletesen közlünk, - nívós költői és prózai számok egészítik ki. Az estélyt táncmulatság fejezi be.

Megjött a Juliska! (Farkas István legújabb népsziműve. (Szorző kiadása, Ipoly-ság.) Ujból gazdagodott a szlovenszkoí működvolő-szinpad irodalma. A magasfokú műkedvelő-láz követeli az újabb darabokat, s a magyar falvakban főlcsapott színész ambícióval bizony nem áll arányban az icők népsziműtermelése. Köszönet illeti Farkas Istváot, aki egy esztendőben sem feledkezik meg a falu ifjuságáról, s odatoszi eléje az újabb és újabb szinpadai alakokat, akikben tehetsége és bajlama szerint válogathat. De ezek az alakok nem élettelen, színházi hábrák, valóságos, élő, gondokban örömökben közös testvér-magyar faluban nőtt, idovaló, ismerős, élő, gondokban örömökben közös testvér-emberek, akiknek megjátszása, megalakítása maga a szlovenszkoí magyar, falusi élet. Ez a tendencia Farkas Istváu minden népsziművében (mint minden írásában) nyilvánvaló, de a „Megjött a Juliska!” minden jelenetén fokozottan megérezik a száudők: egymáshoz szoros közzeiségtől hozni szinpadot és valóságot. A darab előadása falusi műkedvelőknek igen ajánthaló. Dalait Gáspár János zenésítette meg Megszerezhető Farkas Istváunnál, Ipoly-ságon.

Diák-katonai osztagok a vörös hadseregben. Az orosz iskolákban katonai szervezeteket létesítettek, amelyeknek, működése, a szovjet lapok szerint teljes erővel folyik. Az ifjúságot diák-zászlóaljba osztották és például a leningrádi polytechnikán nemrégiben egész diák-ezred alakult. Ezen alakulatok instruktoraik egy polgár-katonai szovjet intézmény tagjai, mely intézmény célja az összlakosság militarizálása. Mindenesetre, jóből kezdik a militarizálást: a pedagógiában. Csak azt nem értjük, hogy férnek össze az egyetevériség elvei a militarista szellemmel . . .

Az Eke magyar gazdasági szaklap, a gazdaközönség számára; új gazdasági folyóirat, mely most indult meg. Szerkesztők: Hermann Rudolf és Sült Jenő komáromi gazdasági iskolai tanítók. A havoként megjelenő gazdasági lap előfizetési ára egész évre 12 KÉ, félévre 650, negyedévre 350 KÉ. Hirdetések felvételre díjszabás szerint. Nyomja a Jókai könyvnyomda, Komárom. Megtekinthető a szerkesztőségnél, Komárom, Áll. Gazdasági iskola.

Örömmel üdvözöljük az egyetlen gyakorlati irányú gazdasági szaklapot, amely arra van hivatva, hogy a magyar gazdaságszolgálat gyakorlati ismeret bővítése és tanácsokat adjon az okosabb, jövődelmezőbb gazdálkodás keresztlútvitára. A lap rovatai: növénytevelési, állattenyésztési, üzemi, általános ismeretterjesztő, közgazdasági rovat, gazdasági tudnivalók hónapok szerint, apróhírek; tanácsadásra szolgáló szerkesztői üzenetek és hirdetések fejezete az ügyesen és hasonlóan összeállított első számat. Mutatványszámot készséggel küld a szerkesztőség. Ajánljuk falusi kertészeink figyelmébe.

Szerkesztői üzenetek.

Szakvizsga. A polg. isk. szakvizsga bármely csoportjának tárgyaiból meghatározott tankönyv nincs. A vizsgáztató tanárok a gimnázium felső osztályainak kézikönyveit szokták ajánlani, de ez, a tananyag terjedelméhez és a tudás alaposágához képest nem elegendő. Ha az anyag terjedelmével tisztában van, akkor nem lesz nehéz a szükséges könyveket a meglévő szakirodalom darabjai közül, vagy tudományos könyvtárakból beszerezni. Mindenesetre, ehhez a vizsgához széleskörű, általános műveltségre és alapos olvasottságra van szükség, mert pl. a tanítási nyelv kérdései anyagába beletartozik a használatos irodalmi stílusok teljes ismerete és a nyelvnek szóban és írásban való kezelési ügyessége. A modern kiválóbb irodalmi művek behatóbb ismerete, jártasság irodalmi és szóbeli kifejezésekben. A jelenlegi irodalom, ifjúsági- szakirodalom, folyóiratok stb. Főldrajzból: A világ képe a háboru előtt, alatt és után; a közigazgatási reform. Tört. alkotm. tan; (többek közt.) Békeszerződések, alaptörvények, állami berendezkedések stb. Mindezt nem lehet semmiféle tankönyvből megtanulni. Ha Ön érzi (mert ez a fő), hogy tudását a gimnáziumi tankönyvekkel a biztonságos kéllő fokára emelheti, használja azokat. De a tanítási nyelvhez Beüthy: nagy irodalom történetét fültétlenül tanulmányozza át. E vizsgára vonatkozó tudnivalókat különben talál a Magyar Tanító 1927. évi 7. számának 214. oldalán is, A vizsgáztató tanárok címét készséggel megadja Zachara Pál tanár — a vizsgáló bizottság titkára, — Bratislava, Grösszing u. 14. — Munkatársainknak. Egyelőre pedagógiai, ismeretterjesztő cikkel bőven el

vagyunk látva. Ilyenekre egy ideig szükségünk nincs. Ellenben felhasználhatunk oly cikkeket, melyek a tanítóság anyagi és erkölcsi ügyeire, egyesületünk belső életére vonatkoznak, szóval egy kis tanügyi politikára van szükségünk.

Kiadóhivatali üzenetek.

Értesítés. Lapunk legközelebbi száma március 1-én fog megjelenni. Kérjük hirdetőinket, hogy ehhez sziveskedjenek alkalmazkodni. *Kiadóhivatal.*

Sz. S. Bratislava Az elveszett lapot újból megküldtük. — E. B. Bátorkeszi. Levél ment. — S. L. Iskola. N. Slana Előző énk közé felvettük az 1929. évi évfolyamot is megküldtük. — P. Gy. Dármóthy Az elveszett lapot pótlólag megküldtük 1929. december végén 20 Ké hátraléka van. — Sz. P. Sók. Címét kijavítottuk, 1929. dec. végén 40 Ké hátraléka van. — S. M. Farkas. Címét kijavítottuk, lapja értelmében intézkedtünk. — O. A. Egyházg. e. Hátralékával az ígért terminusig várunk. — D. L. Réca B. A. K-Szentpéter. Sz. A. Košice. D. G. Tomašova. M. A. Levice Címüket kijavítottuk. A lapot az új címre küldjük. — M. T. Albár. Napírt küldtünk, ugylátezik, hogy a postán veszett el. Pótlólag nem küldhetünk, mert már elfogyott. — R. F. Vágovce. E l Pathpuszta Tagjaink sorába felvettük. Lapot megindítottuk. — P. D. Negyed. A két számot megküldtük. 1929. év végén a hátraléka 50 Ké — Sz. A. Op. N. Vea. W. M. Dunatökés. Levél ment.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés. A kisújfalui ref. egyház pályázati hirdet a helybeli ref. iskola I. osztályában alkalmazott tanfőnö betegsége folytán a folyó tanév végéig üresedésben levő kisegítő tanítói állásra. Javadalma havi 500, azaz Ötszáz korona és 1 szoba és 1 konyhából álló lakás. Pályázati határidő 1930. évi febr. 15-ike. Kellően felszerelt kérvények a „Ref. lelkészi Hivatal Kisújfalu p. Köbölkút” címre nyújthatók be.

Pályázat megújítás a serkei (p. Feled) ref. tanítónői állásra. Javadalma az egyháztól: 1200 Ké, 20 Ké. kertválság, 1 szobás bérelt lakás; gyógyalapi járandóság és nyugdíjjárulék fizetése. A többi államsegély. Kötelessége a presbitérium által kijelölt osztályok tanítása és a női kézimunka. Pályázatok február 28-ig a református lelkészi hivatalhoz küldendők.

Pályázati hirdetés. A szászi (somorjai járás) r. k. iskolaszék pályázatot hirdet az újonnan szervezett II. tanítói állásra 1929/30. isk. évre. Tanítási nyelv magyar. Szlovákul tudó tanítónők előnyben. Határidő február 10.

Pályázati hirdetés. A Cúz-i (via Nové Zámky) orth. izr. iskolaszék lemondás folytán január hóban megüresedő tanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázhainak magyar tannyelvű iskolára kellő képesítéssel és cs. állampolgársággal bíró tanítók és tanítónők. Javadalom a hitközség részéről lakás, évi Kč 1200 és államsegély. Pályázatok a legrövidebb időn belül az iskolaszék címére küldendők. Markstein Samu iskolaszéki elnök.

Pályázat. Kolta község iskolaszéke pályázatot hirdet a községi elemi iskolánál az újonnan szervezett II. tanítói állásra. Javadalom: községtől 1200 Kč, törvényszerinti lakás vagy lakbérpótlék, kert avagy kertpótlék és a törvényes fizetést kiegészítő államsegély. Pályázati határidő február 15-ig. Az állás azonnal elfoglalandó. A kellőleg felszerelt kérvények Községi Iskola igazgatóság címére nyújtandó be.

Pályázat. Malý Gyřeš község iskolaszéke pályázatot hirdet az újonnan szervezett magyar tannyelvű tanítói állásra. Fizetése 1200 Kč. készpénz; 556 Kč. lakpénz; 750 Kč. igazg. pótlék és a kérelmezendő államsegély. Kötelelessége: a reá bízott osztályok tanítása és osztályában a ref. vallású növendékek vallásoktatása. Pályázhainak: oklevéllel, nostrifikációs vizsgával, csl. állampolgársággal és az államnyelv bírását igazoló okmányokkal bíró ref. (esetleg ág. ev.) vallású férfitanítók. Kérvények a Malý Gyřeši községi iskolaszék címére (u. p. Velký Gyřeš) küldendők 1930 február 20-ig. Választás aznap.

ÉGI HÁRFA

kath. magyar ima- és énekeskönyv II. kiadása megjelent.
A 380 oldalas, csinos vászonkötésű könyv ára 10 Kč.
30 példányon felüli rendelésnél 9 Kč-ért szállítja a szerző:

Heckmann István, Levíce-Léva.

Előfizetési felhívás!

H. G. Wells:

A világtörténelem alapvonalai

című korszakalkotó munkája, mely egész történelmi szemléletünket új alapokra fekteti, új kiadásban jelenik meg.

A lexikonalakú, egész vászonkötésű, cca 800 oldal terjedelmű munkára előfizetést nyitunk.

Aki e munkát f. évi február 15-ig megrendeli és ellenértékét beküldi, ezt a hatalmas könyvet, kiegészítve a „A művészetek fejlődése“ c. munkával

Kč. 75.—

árban kapja meg. Megjelenése után a mű bolti ára jelentékenyen magasabb lesz.

Tudva azt, hogy ilyen irányú, a legmodernebb alapon megírt történelmi munka a magyar tanítóság számára milyen nélkülözhetetlen kútforrás, ezen felhívásunkat különös figyelmükbe ajánljuk.

„Kultúra“ könyvkiadó
Bratislava.
Štefánikova 14.

A községi könyvtárosok szives figyelmébe!

Az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium, előterjesztésünkre az 1929. évre az alanti falvakat részesítette állami támogatásban — magyar könyvtáraik fejlesztésére:

	Kč.		Kč.		Kč.
Baka	600	Hodejovo	700	Paskova	200
Balog	300	Hokovce	400	Radovce	900
Behynce	400	Horný Bar	300	Solovec	300
Béke	700	Horný Ohaj	400	Sečianka	200
Nagy Bodak	300	Hostice	500	Šid	900
Brzotýn	800	Ip. Kosy	300	Sőreg	1000
Busince	300	Iža	700	Šúly	900
Čakanovce	900	Kálna Veľká	400	Sv. Jur n. Hr.	1000
Čebovce	500	Kálnica Malá	700	Trstená n. V.	200
Čečejevce	900	Kürt	900	Veľká Čalomia	200
Čičov	800	Keszegfalva	500	Veľká ves	
Čoma	900	Kéf	200	n. Iplom	200
Čučma	200	Kleňany	300	Vyškovce	700
Debraď	400	Klišská Nemá	200	Zemné	500
Dolné Seme- rovce	400	Koláre	200	Zirany	200
Demändice	800	Koleňany	200	Horna Seča	800
Detiar	450	Kúnová Teplica	200	Klačany	300
Dorňa	400	Lekýr	600	Kopčany	700
Feledince	800	Leles	600	Močiar	200
Fýr	800	Madar	900	Narad	200
Fiš	250	Mliecno	700	Oborni	700
Gemerček	300	Mostová Kerf	800	Ruska	200
Gymes	200	Nadabulad	500	Sv. Peter	
Hidvég	500	Nekyje	300	pri Kom.	900
		Nová Stráž	300		

Ezen összegekkel az illető községeket értesítés mellett ismertük el.

Ez alkalommal ismételtén, nyomatékkal figyelmeztetjük a könyvtárosokat, hogy csakis azon községek részesülhetnek állami támogatásban, amelyek a vonatkozó előírásokat pontosan betartják és a segélykérő „Dotazník“-ot legkésőbb július 1.-ig nekünk rendesen kitöltve beküldik.

Cégünk ez évben is ingyen küldötte meg, minden községnek a kiadásunkban megjelent „Magyar falu nagy képes naptárát“, azon célból, hogy e jó és hasznos olvasmányokat a könyvtáros vasárnaponként felolvastassa és így módjában legyen a lakosságot a mételeyező ponyvairodalomtól távol tartani. Amennyiben valamelyik falu nem kapta volna meg, úgy kérésre azonnal díjmentesen megküldjük.

„Kultura“ könyvkiadó
Bratislava, Štefániková 14.

A magyar tanító urak szives figyelmébe!

Szives tudomásukra hozzuk, hogy *március havában* jelennek meg kiadásunkban a következő — legújabb tanterv alapján kidolgozott — tankönyvek:

Banai Tóth Pál – Seidl: „Napsugár” olvasó a magyar népiskolák IV/V. évf. számára. (A „Hajnal” olvasó folytatása.)

Seidl Sándor: Természetrajz a magyar népiskolák VI. – VII. és VIII. évf. számára

Schultz János: Praktická cvičebnica a magyar és németnyelvű polgári iskolák I. oszt. számára Nyelvi szempontból átnézte a Matica Slovenská.

Az összes tankönyveket *Harmos Károly* neves festőművész illusztrálta.

A nagy népszerűségnek örvendő

Ján Schultz: Praktická cvičebnicák I. II. és III. részének új kiadásai is sajtó alatt állanak. A magyar tanítóság munkájának megkönnyítésére az új kiadások már *szlovák-magyar szótárral* jelennek meg a tankönyvbe kötve. A könyvek árai megmaradnak.

A fenti tankönyvekből minden iskola kap mutatványszámot, úgy, hogy a bevezetésükről már most dönthessen.

„Komenský”
kiadó és irodalmi társaság.

Bratislava,
Štefánikova u. č. 14.

A „Magyar Tanító“

tanügyi közlöny

leszállított hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:		Engedmények:	
1 egész oldal . . .	120 Kč	3X-i közlésnél . . .	15%
$\frac{1}{2}$ " . . .	70 "	6X-i " . . .	20%
$\frac{1}{4}$ " . . .	40 "	12X-i " . . .	25%
$\frac{1}{8}$ " . . .	25 "	24X-i " . . .	50%
Évi hirdetéseknel:		Pályázati hirdetések:	
1 évre 1 egész oldal	1400 Kč.	Szavanként	40 f
1 " $\frac{1}{2}$ " . . .	800 "	Vastagabban szedett szó	60 "
1 " $\frac{1}{8}$ " . . .	500 "		
1 " $\frac{2}{4}$ " . . .	500 "		

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító“ kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola küldendők. *Kiadóhivatal.*

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre

20 Kč, negyedévre 10 Kč.

Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.

Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

Aki derűs és kellemes estét akar
szerezni falujának,
az okvetlen előadatja a

„Megjött a Juliska“

c. legújabb víg népszinművet.

Három példány kottával s előadási joggal harmincegy.
öt példány negyvenkét korona. Öt példánynál ajándék-
könyv. Használja fel a megküldött megrendelő lapot!

Farkas István, Sahy.

Csekély nyugdíjas egyedülálló, középkorú, egészséges,
lehetőleg katolikus tanító vagy jegyző özvegye.
kényelmes otthont talál, magános középkorú nyugal-
mazott igazgatónál. :::: Ujj György Sahy (Ipolság).

Tanítók és Tanítónők! Olcsón vásárolhatnak. Schroll
féle sifon, vázson, batiszt, da-
maszt, paplan, lepedő, ágylepedő. Szepességi lenárú Konyha-, asztal-
és ágynemű. Szőnyegek minden nagyságban Kézimunka, elbűzött
Kelim, Goblein és Perzsák. Előnyomda, plissirozás. Férfi ingek, nyak-
kendők, zsebkendők. Gyermekágyak, gyermekkocsi. Kérjen mintákat

KOVÁCS ISTVÁN áruházából, Rimaszombal,
előnyös fizetési feltételek. — Keresek vidéken megbízható leánykákat
kézimunka terjesztésére jutalék mellett. — Tennis és football cikkek.

Nyugágyak, kertiernyők. Játékok. Gyermek, női és férfi biciklik.
Varrógépek. Ponyvák. Roletták. Előnyös fizetési feltételek.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyért a tagok a lapot is kapják.

Felölős szerkesztő:
Ranai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társzerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Beregs Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

Vezércikk:

(B.)

Nyolcvan esztendő 61

Négyesy János:

Nincs megállás! 62

(bb.)

Kultúra és modernség 66

Egyesületi élet 77

Természettudományi rovat 83

Különlélek 88

Kiadóhivatali üzenetek 93

Hirdetések 93

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Nyegyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírdai igazg. 3006/III. 21. sz. rendelkezésével.

HUSZÁR ISTVÁN

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDEÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEZET

NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 68. 64.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Hűségi és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELESEN,
Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés. melyért a tagok a lapot is kapják.

Felolós szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Tírsszerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Nem tagoknak a lap

előfiz. ára 1 évre 40 Kés.

Hirdetések díjszabás szerint.

Nyolcvan esztendő

egy ember életében hosszú idő, de hatványozottan több, jelentősebb, értékesebb, ha ez az idő az emberiség javáért való kemény munkában folyt le. A mi köztársaságunk elnöke, *Masaryk Tamás dr.* nyolcvan éves s ez a nyolcvan esztendő nem úgy telt el, mint általában az emberi élet szokott. Nem közönséges, egyhangú, jelentéktelen munkában, az élettelt való egyéni küzdelemben, az egyszerű, őnző érdekekért való harcban, hanem egy óriás szellem nagyszerű, gigantikus alkotásaiban.

Március 7-ét szívben és lélekben fogjuk megünnepelni mindnyájan, e köztársaság polgárai, nemzetiségi tekintet nélkül. Miniszteri rendelet is rendeli el az ünneplést, de ez szinte felesleges. Ha egy szóval sem hívott volna fel rá senki, akkor is megtette volna ezt minden polgár és különösen minden tanító, aki előtt szent a kultúra, a béke, a jó és nemes szív; aki a munkát szereti, becsüli és értékelni tudja. Masaryk Tamás kivételes munkássága, tehetségei, nagy lelke és nyolcvan esztendejének szinte átfoghatatlanul nagyszerű eredményei előtt meg kell hajolnunk; születésének e kiváltságos évfordulója előtt meg kell állanunk. Nem egy pillanatra, sok, minél több időre, hogy a vele kapcsolatos átgondolásokból okuljunk, tanuljunk s tanítsuk belőle szépre, jóra, nemesre a reánk bízott jövő generációt is, a nemzet, az állam, a jövővendő épülő pilléreit.

Március 7.-e, mint a kultúra ünnepnapja, törvénybe lesz iktatva. A kormányzat, az országos és helyi jellegű kultúregyesületek igyekeznek bizonyára, hogy e nap emlékére mindegyik valami maradandót alkosszon. Masaryk Tamás nagy kultúrmunkásságát bizonyára sok kulturális emlék fogja hirdetni ércnél is maradandóbban.

Íme Masaryk Tamás élete a legnemesebb, legszemléltetőbb példa arra, mint lehet valaki istenadta tehetségével, becsületos, komoly, fáradhatatlan, önzetlen munkássága révén, a béke szeretele és keresése, az igazság törhetetlen követése útján örökéletű ember-társai szívében.

Masaryk Tamás nemzetének szabadságot és hazát szerzett, méltán veszi őt körül e napon elsősorban népe szeretele. De nekünk, e köztársaságban élő és működő, magyar tanítósnak, is van közünk az ünnepelt elnökhöz s jogunk és okunk is van rá, hogy szeretetünket előtte kifejezzük.

Amidőn a kultúra ünnepévé avatják törvényesen is Masaryk elnök nyolcvanadik születésnapját, mi azt kívánjuk minden intéző tényezőtől, hogy Masaryk szelleme lengje át a köztársaság minden intézményét. Akkor e köztársaság erős lesz és virágzó s minden népe megelégedett és boldog.

(B.)

Nincs megállás!

írta: Négyessy János.

Alkonyodik! Hallgatagon ülünk utitársammal, barátommal az egyébként üres vasúti kocsiban. Társam csomagot bont. A még megmaradt hazaival bajlódik. Engem is megkínál, jó édes süteménnyel. Elgondolkozva tekintgetünk hol az ablakon át a vidékre, hol a kézre, melyben a harapni valót tartjuk.

Amíg a testet a gyarlóság, a mulandóság egyik kifejezője, az evés foglalkoztatja, a lelket a Komáromban szerzett benyomások tartják fogva. A külső benyomások közül a szemlélet az első, mely barátomat szólásra bírja, mondván: „Hallod, de néptelen volt, de részvélen volt“. Bizony bizony! mondom én!

Ujabb hallgatás! Hallásom elfoglalja a kocsikerekek egy-

hangú, de szabályos zakatolása. A morgó zörög hol mélyebb, hol magasabb tónusú aszerint, amint azt a hatalmas lendülettel előre rohánó vonattal a visszafelé való rohanásban hasonló erővel versenyző szél magával ragadva, a vasúti töltés mellett két oldalt húzódó s a kiterjedésben változó bányá vagy hídfenekre dobja. A nyári napokon a távoli égálgán hallható mennydörgéshez hasonló, a gyári vasfűrészt visítást, rikoltozását utánzó, majd zúgó szélle szelfűlő zörejkonzertből négy egyenlő erősségű koppanó hang ragadja meg a figyelmet. Követem; s úgy tetszik mintha e négy hang valamit mondana!

Igen!... azt... mondja: Csak tovább, nincs megállás.

Ha... ha, érdekes, gyönyörű!... s mégis milyen néptelen volt, milyen részvéltlen volt!

Lelkemet a gondolatok özöne ragadja magával s rohan vissza-vissza Komáromba B. B.-hoz a kultúra, a műveltség előadójához odasügni neki s kérni őt, hogy „Te okos fejeddel, szép érces hangoddal azt is kiállsd oda testvéreidnek, hogy nincs megállás csak tovább!”

Ha olykor-olykor meg is állunk egy kevés pihenőre, de ahányszor megállunk, annyiszor újra kezdjük. A kerék is minden fordúlónál újra kezdi mondókáját...

Minden tavasz újra zöldül, a napnyugta után jön a napkelte és nincs megállás!

Ami *országos* gyűlésünknek az ideje is évről-évre pontosan megérkezik, mint az idén is megjött. De óh jaj! oly részvéltlen volt!

Miért? Miért? tolnak a kérdések! Ki tudna felelni?

Talán az anyagiak hiánya? Óh, ha csak annyi volna is, erre telni kellene.

Talán nem érezzük szükségét, hogy megismerjük egymást (a testvéri szeretet érzését kiszorítja az anyagiak babusgatása?), hogy megismerjük vezéreinket, kik oly lelkes önzetlenséggel fáradhatatlanul dolgoznak, kik munkásságukért egy meleg s buzdító ránézést, tekintetet, egy jó szót — egyéssel úgysem tudjuk megfizetni — megérdemelnek, de meg is kívánnak, hogy az ő jóért, szép és nemesért a mi javunkat munkáló lelküknek mécsse tovább világoljon, hogy a részvéltlenségtől, a hálátlanságtól elkedvetlenülve előbb-utóbb azt ne mondják: minek s kiért dolgozzam?

Talán a sok munkától fáradtak, kimerültek vagyunk?

Talán a fásultság feledteti velünk, hogy az az országos központi gyűlés száz meg száz tanító-testvéri léleknek a találkozó helye, amely hely a legméltóbb, a leghivatottabb arra, hogy örömlenket újjongva kiáltjuk, mert ott velünk örülnek s bánatunkat, bajainkat őszintén elsrjuk, mert ott velünk sírnak s hullatnak igaz-testvéri könnyeket!

Talán tudásunk, képzettségünk oly magasfokú, hogy nincs szükség a tovább tanulásra, hogy megállhatunk! Nem aki ezt megállapítja magáról, bizonyára tévedni fog. Nekünk s a mi munkánknak életője: a mindig újat, mindig többet, mindig tovább. Itt csak az boldogulhat, aki érzi, tudja, mint a holtig tanuló jó pap, hogy mindig többet, mindig tovább, aki megáll lemarad.

Testvéreim nincs megállás! Itt nyerheljük a kristálytisza tudást, ahol annyi szem, annyi fül vizsgálódásait szűri meg annyi ész! És mégis milyen részvéillen volt!

Miért? Talán ezért, talán azért és a Mindentudó tudja még hány *talán!*

*

Sötétedik! A láthatár mindegyre közeledik, a látókör szűkül! Mindig kevesebbet látunk a szép vidékből, bár a szem, mint a röntgen most mindent láthat, mert minden bokor, minden fa, lombtalan csupasz! Az esti lég oly tiszta, mint a kristálytisza forrás vize, de hiányzik a nyári illat, a levegő íze, zamata. A vidék változatlanul sík, de sehol egy pásztoritűz s hiányzik a rónaság esti filharmóniája: a gólya kelepelés, béka brekegés, madárdal és a furulyaszó. A levegő valóban színtelen, íztelen és hangtalan.

A csillagtalan ég kékje is kifakult. Itt ott sápadtan kandikál ki egy-egy darabja a szakadozott felhők közül. Az ég alját vörösre festik a lenyugvó nap utolsó sugarai. Szél, lesz mondaná a falusi metrológus. Pedig az nem szelet jelent, a munka pírja az, a nap uszálya, lassan-lassan színét veszti, a tova siető nap vonja maga után. Sötétkékes homállyá válik az egész vidék, mint a besztercei szilva bőre, melyről a hamvas porszerű takarót törölte le.

A halvány pír, a homályos kékség, a tarka égbolt gyönyörű keveréke, festői hátterül szolgál egy falu kibontakozó körvonalainak. Elöl pislákoló mécsvilág, jobbra oldalt magasra nyúló fák vázai, balról a horizont fölél emelkedő a falu temploma

és lornya.

Gyönyörű kép! Mintha glóriás fény venné körül s mintha kivethető volna egy glóriás ember alakja. Haja kúszált, homlokán és karjaiban kidagadnak az erek, amint húzza-húzza a kötelet s kongatja a harangot s mintha ismerős volna?... Igen ő... ő az a Rákosi V. „Az elnémult harangok“ Simándy Pál-ja! Arcom az ablakon át gyöngye levegő huzat érinti! Homlokom redőit elsimítom, szemem megdörzsölöm... a kép elűnt! Az érzékek fölül kerekedik az emlékezet. Associáció! A múlt s jelen fölött elmerengve ülök s merengésemben ismét Komáromban vagyok. Tiszta, ízléssel díszített, gondozott rajzteremben. Ott látom azokat a kedves embereket. Elsőnek Vásárhelyi siet elénk s üdvözlöl. Az arcáról sugárzó örömteljes mosoly azt súgja, tudom kik vagytok, de jól tettétek, az Isten hozott. Sorra következnek az üdvözlésben a mindig mosolygó Somogyi, Telkes a kiűnő „Képes ABC“ frója, Dinnyés alelnök, Banaí Tóth Pál főszerkesztő és úgy tovább a már jelen lévő járásköri elnök társak. Egy percig a kíváncsi nézés, nézegetés! Kisebb csoportok alakúlnak, mint már ilyenkor szokás. Folytatódik tovább a beszélgetés, érdeklődés, kérdőzködés. A beszéd téma mi lehet? Az otthon történetek, otthoni szokások, az iskola, a bajok, a remények, az új élmények, minden ami a sorsközösségben élőket érdekli. Kisvártatva megérkezik az elnök is, a mi fejünknek koronája. Komplet a társaság! Kedvesen üdvözlöl mindenkit. Mindenkihez van egy egy szerető, atyai szava s mindenki a szeretet viszonzása s az üdvözlés s a tisztelet jeleként hajtott fővel fogadja. Földerülnek az arcok, jókedv s öröm veszi körül, mint mikor az atya megérkezik a családba. Igazán oly helyesen van ez a társaság összeválogatva. Oly kedvesek, oly egyszerűek, oly szerények, mint egy békés család. Valóban az ilyen hely az, ahol az ember egykedűre otthon érzi magát.

Kis előkészület után az „előértekezlet“ kezdetét veszi. A tárgyalás valóban magas színvonalú. Oly sok hozzáértéssel, ügybuzgalommal, ahoz méltó ragaszkodással, kímérten s úri modorban folyik a napirend feletti vita, mely belenyúlik a késő éjszakába. A napirend gazdag s tartalmas. A vita hullámai hol magasra csapnak, de inkább csöndben vonódnak el aszerint, amint az okoskodó s nyugtalankodó ész vagy a szerető szív irányítják.

Megismerülünk egy embert, akiről azt mondják, hogy szfv-ember, hogy az Isten is tanítónak teremtette. Aki már annyi jót tett, aki nemcsak morzsákat, hanem életet, existenciákat ad.

Ott áll előttem széttárt karokkal, megfeszített izmokkal. Hangja, érvei mint a harang kongása. Minden szava a lélekből fakad. Ha lehetne szívét mutatná, hogy, amit mond, helyes lesz s a szeretet diktálja! Széltéktintgel! . . . arcán a meglepetés, a féltés vonásai, mintha kérdezné, hát ti nem érzitek? nem érzitek? És óh, mily sokan nem érzik . . . Karjai lehanyatlanak! . . . Lelke felsikolt mikor látja, hogy testvérei még mérlegelnek, számílgatnak!

Ne csüggedj el Uhereczky Géza! Csak kongasd tovább a te harangodat. A glória már dereng számodra azon testvéreid szívében, kik fogadalmat tesznek, hogy betेरelk a hívőket a te templomodba.

Kultúra és modernség.

Népnevelő tanfolyami előadás.

A legújabb időkben az emberek nagy mohósággal kapnak minden után, ami új, ami divatos. Ha valakinek újszerű ruhája van, azt azonnal utánozzák, ellesik a varrási módját, a fazonját: a régilt a divattal cserélik fel. A találmányok, felfedezések szinte ugyanabban az órában válnak az egész emberiség tulajdonává, Nemcsak azért, mert manapság már nem kell idő ahhoz, hogy a hír a lassú vonatokon, vagy az újságok belüivel járja be a világot, hanem főleg azért, mert a mai emberiség lesi az új híreket, minden nap valami újat vár és ugyszólván elveszettnek gondolja a napot, amelyen nem jelentelt a rádió valami szenzációs ujdonságot.

Ez a szenzáció-láz különösen a városi lakosságot tartja fogva. A városi népnek napról-napra újabb és újabb szórakozása van. Az igaz, hogy válogathat belőlük bőven. Ha ma a színházban volt egy csábító szindarab előadásán, holnap moziba megy, ahol nemcsak mozogni láija a világot, hanem hallja is a mozgó alakok beszédét. De ezt is csakhamar elunja, s már cirkuszba vágyik, ahol az idegeit hajmeresztő mutatványok nézésével kínozza. És ez így megy szünet nélkül. Közben halálra-ítelt akasztásában gyönyörködik, vagy rablók és gyilkosok törvényszéki tárgyalásán izgul. Akad néha egy-

egy betörés, házősszeomlás, egyéb katasztrófa is, úgy, hogy a különlegességekre éhes tömeg ki sem fogy belőlük. Aztán egyszercsak nagy bűgás hallatszik felülről s az emberek szájtárlva bámulnak a levegőben úszó, óriási léghajó után. De ez is csak múltó csoda. Mert eljő a holnap s az megint újabb csodát hoz.

Ez a csodalesés, ez a csodavárás jellemzi az emberek életét. Mindenki úgy gondolkodik, hogyha reggeltől-estig szalad a kenyér után, küzd, dolgozik, verejtékezik, — a munka után hadd lásson egy kis változatosságot. Ha más szórakozást nem talál, táncolni megy, ahol a furcsábbnál-furcsább táncfigurákban keresi azt, ami elfelejteti vele a napi elfoglaltságot, a hivatali, vagy egyéb munkakört. Sohasem volt anyiféle tánc, ennyiféle *minstrel*, mint ma. Mert az új táncokhoz hozzátartozik az is, hogy ne a régi cigányzene mellett kelljen eljární, hanem valami egész más, eddig ismeretlen hangszerek lármájánál. Legyen a zenekarban hegedű, sfp, dob, trombita, zongora, cintányér, fuvola, cimbalom, és még sok megnevezhetetlen zeneszerszám, de az a fő, hogy jó legyen, hogy furcsa legyen, hogy érdekes legyen!

Ez a jelszó. Ami régi — és bátran hozzátehetjük, — ami szép, ami kedves, az ma senkinek sem kell. Ha valaki ruhát varrat, az olyan legyen, amilyen még senkinek niúcsen, — nem baj, ha nem is lesz olyan jó, mint az, amelyik eddig volt: mert az emberek csak addig utánoznak, amfg mások nem veszik észre, hogy utánoznak. Akkor azután megint valami extra, valami más következik.

Azt mondhatná most valaki, hogy hiszen ez csak hasznos lehet, ha az emberek mindig valami új, ismeretlen felé igyekeznek, ha valami olyat iparkodnak felfedezni, amit eddig homály borított. Hiszen ez jelenti a műveltség fejlődését, a tudás térhódítását, szóval a haladást. Igaz, de csak akkor, ha ebben a fejlődésben betartjuk az összes lépcsőket, amelyek a tudás legfelsőbb fokára vezetnek el. Ezt azonban nagyon kevesen akarják megérteni. Pedig nem nehéz ezt megérteni. Nem nehéz megérteni például azt sem, hogy az elvetett mag először csfrázik, azután gyökeret ereszt, majd szárat hajt, levelet, aztán növekszik, s csak amikor elérte fejlődésének szükséges fokát, akkor virágzik, hogy a termésnek, az új magnak a háza kellőképpen kialakulhasson. Amiképen

a természetben nem következik a csirázás után minjárt a virágzás, akképpen van az emberi életben, a lelki életben is. Minden embernek végig kell járnia a szükséges lépcsőket, a művelődésnek, a tökéletesbítésnek minden egyes fokát, hogy azzá legyen, amivé lenni vágyik: hasonlóan a legtökéletesebb lényhez, az Istenhez. Ezen fokozatok betartása nélkül csak általjuk magunkat, csak a külső formákat szerezzük meg, belső tartalom nélkül. Rakhatunk magunkra ékszereket, selymeket, egyéb drágaságokat, de ha lelkünknek nem adtuk meg a neki járó kincseket, akkor csak üvegcserepek leszünk, minden igazi érték nélkül.

Ezeket a lelki kincseket pedig nem a világ adja. Azok, akik pénzen akarják megszerezni a maguk valódi műveltségét, akik külső cícomákat vesznek tesüikre, hogy ezáltal művelteknek láttassák magukat, azok a leghaszontalanabb, legkihívavalóbb munkát végzik.

Az igazi műveltséghez nem kell sok pénz. A tudósok mind szegények, mondja Petőfi Sándor. Valóban, a legragyogóbb elmék, költők, írók, művészek, mind a legszegényebb, legnyomorgóbb néposztály gyermekei. De általában is, például városokban, a munkások, egyszerű emberek fiai egytől-egyig tanult művelt emberekké válnak. Azért, mert anyagi javak hiányában szellemi tökélet gyűjtének, hogy eszüikkel, tudásukkal keressék meg a mindennapit.

Sokan azt hiszik, hogy az emberi haladás külső cégerei, rikító reklámai kulturát jelentenek. Ez nagyon nagy tévedés. Mindent megvásárolnak, amit a mai úgynevezett „modern” világ nagyhangon, feltűnő színekkel, de kevés belső tartalommal föltilal nekik. Így akarnak modernnek lenni. Modernizálódni. Nos, aki a modernizálódást itt akarja keresni, az nagyon rossz úton halad.

Gyakran van alkalmam hallani meglelt emberektől, hogy milyen nagy hibát követtek el, amikor szüleiknek szót nem fogadtak, rendszerenül jártak iskolába s ott sem igen törődtek a tanulással. Bezzeg, ha most kellene iskolába járnia, vagy ha még járhatna milyen másképen fográ fel a tanulást. Érett ésszel, nagy tanulási kedvvel jönne és pótolná azt, amit kiskorában elmulasztott. Most, ha előveszi a gyermeke iskoláskönyvét, vagy irkáját, ha utánanézi annak, amit a mai gyermek az iskolában tanul, most érli csak igazán, milyen hasznos

dolgok azok, mily nagy szüksége van arra minden embernek az életben . . . Ja, csak ő mégegyszer iskolába járhatna . . .

Nagyon igaza van ennek az embernek. Bizony, amit valaki az iskolában hanyagságból elmulasztott, azt későbbben a maga kárán kell helyre pótolnia. Legtöbbször pedig sem módja, sem alkalmja nincsen arra. Ilyen ember pedig nagyon sok van. El lehet mondani, hogy az emberek nagy része nem végezte el iskolai kötelességét úgy, ahogy kellett volna. Később aztán, nehogy emiatt szégyenkezniük kelljen, úton-útfélen minden ezközi megragadnak arra, hogy hiányos tudásukat pótolják, de igazában azért, nehogy mások észrevegyék ezt a hiányt. Természetesen az igazi műveltséget nem lehet olyan könnyen megszerezni, ahogyan ők gondolják, s azért csak a legfeltünőbb, a szemnek könnyen észrevehető jelenségeket, vívmányokat fogják követni és figyelemmel kísélni. Így származik a modernség. Aki mindenáron modern akar lenni, vagy aki azzal dicsekszik, hogy ő „modern”, az elárulja a maga tudatlanságát, de még jobban a maga lelki szegénységét, mert azt képzeli, hogy ezáltal eléri a kultúra legfelső lépcsőfokát.

Aki az iskolában nem végezte el feladatát kötelességszerűen és felnőtt korában azon siránkozik, hogy mennyivel okosabb lenne most, ha újból az iskola padjában ülhetne, — annak én csak azt mondom, mint ahogy már mondtam is, hogy ezt bizony még ma is megteheti. Csakhogy mit látunk? Éppen azok, akiknek erre legnagyobb szükségük volna, ma sem tördönek a maguk tudatlanságának a megszüntetésével.

Érdekes tapasztalatot szerzünk például, ha szemügyre vesszük a népkönyvtárak olvasóinak névsorát. Ha tanító a könyvtár vezetője, bizony csalódással állapítja meg, hogy éppen azok hiányoznak az olvasók sorából, akik gyermekkorukban is húzódoztak a tanulástól. Aki iskolaköteles korában is szerette a könyvet, az most is szereli, amidőn maga választhatja meg olvasmányait. Elenyésző kevés a megjavult iskolakerülők, megkomolyodott hanyag tanulók száma. Azok ma is kerülik a kulturát, kerülik a munkát és minden más intézményt, amely szívüket nemesítené, jobbítaná. Ha néha be is téved az ilyen ember az iskolába, vagy egyéb kulturái terjesztő, művelődést hirdető terembe, helyiségbe, oda nem azért megy, hogy lelke számára üdülést, felfrissülést, okulást, vagy hasznos szórakozást

szeressen, hanem azért, hogy kigúnyolja a löbbieket, vagy becsmérelje az intézményt és rendellen, méltatlan viselkedésével kiváltsa a komoly érzelműek megbotránkozását.

Ha egy ilyen — meglelt kora dacára is éretlen, felelőtlen valaki, véletlenül betéved az iskolába, ott nem azt keresi, amiből valamit tanulhatna, hogy üres lelke valami csekély tartalmat szeressen, hanem azt nézi, hogy mit lehet megrongálni, késsel összevagdalni, befirkálni bepiszkítani, sőt el is lopni! Mert az ő gyenge értelme nem képes felfogni azt, hogy vannak tárgyak és eszközök, amelyeknek használata csak a műveltség előmozdítását szolgálja. Ő, ha térképet lát, azon nem keresi a lakóhelyét, vidékét, vagy nem próbál tájékozódni rajta, nem méri az egyes helyek közötti távolságokat, egyszóval nem igyekszik tanulni róla, hanem előveszi a ceruzáját, ha van, ha pedig nincs, akkor másféle firkaöl szerszámot és összemázolja a maga buta figuráival, bolondságokat írkaöl rája, bicskával bemeféll, a bészakadi széleket tovább lépdesi. Ez az ő szórakozása. Ha meglátja az iskolatáblát, nem arra gondol, hogy onnan nézi le sok ezer gyermek az első betűket és szavakat, onnan olvasta le a kultura legelső ígétit, hanem fogja a bicskáját és jó mélyen belevágja, sőt ki is hasít belőle jókora darabot. Ha véletlenül írkaöl, vagy könyvet talál valamelyik padban, nem néz bele, hogy valami új dolgot ismerjen meg, hanem kiharásítja a lapokat, szétlépi összemázolja. Az ő kezében csak erre való a könyv. Ne gondolja senki, hogy ezek csak kigondolt, légből kapott példák. Szomorú, de igaz, hogy ezek mind meglörtélt esetek.

Elgondoljuk sokszor, milyen haszontalan emberek vannak a világon. Mennyi ártatlan ember kerül börtönbe, s ezek nyugodtan, zavartalan, minden büntetés nélkül garázdálkodhatnak, becsmérelhetik a kultura szent csarnokait! Mert micsoda gonosz lelkülete lehet annak, aki ahelyett, hogy bünbánó szível tanulni és javulni akarással lépne át az iskola küszöbét, oda csak azért megy, hogy másokat is megakadályozzon a kultura áldásainak vételében, olyanokat, akik tiszta szándékkal, nemes elhatározással járulnak a művelődés gazdagon terített asztalához... Aki számolni akar, az elől eltüntetik a számológép golyóit, aki írni akar, annak klöntlik a tintáját, vagyis lelki romlottságból újját állják a mások tanulmányágásának. Pedig, ha elő nem segíhejük embertársaink boldogulását,

hátrálatni azt nincs jogunk.

Nem tudom mivel magyarázni annak a szülőnek a cselekedetét sem, aki — bár tehetné — gyermekének egyetlen könyvet sem vesz egész esztendőn át. A gyermek tanulna, de nincs miből. Szomszédokhoz, pajtásokhoz házal, csak hogy a leckéjét megtanulhassa. Olyan gyermek is van, akinek, ha én nem vennék füzetet, egész évben nem volna mibe írni. Ilyenkor azokra a szerencsétlen szülőkre gondolok, akik szívesen vennének 10 füzetet, könyvet, mindent a gyermeküknek, csak szegény iskolába járhatna, vagy pedig azokra, akiknek gyermeke jár ugyan iskolába, de ott nem képes tanulni.

Sosem fogom elfelejteni annak az apának a mondását, aki egy könyvkereskedésben fia számára könyveket vásárolt. Úgy történt, hogy egy nagyobbacska fiú, lehelet 12—13 éves, összeszedte az előbbi tanévben használt könyveit és elvitte az ócska könyvek kereskedésébe, az antiquáriumba, hogy ottan eladja azokat, s az eladott könyvek árán ujakat vásároljon a következő tanévre. A kisfiú öt könyvet szorongatott a hóna alatt. A könyvárus nézegette-nézegette a könyveket és mindegyikben talált valami kifogásolni valót. Egyiknek a végéről hiányzott egy lap, a másik körtelen, a harmadik gyűrött volt. Addig-addig alkudoztak, míg a kereskedő 70 krajcárt ígért az öt könyvért. A fiú keveselte, de hiába, többet nem kapott. El is adta 70 krajcárért. Édesanyja szegény özvegy asszony volt, s egyedüli öröme, hogy a fia jól tanult. Most már a gimnázium 2. osztályát járta. Minden reményét bele vetette. Megtudta azonban, hogy fia az összes könyveit 70 krajcárért elbitangolta, fiával együtt elment a kereskedőhöz és annak a szemére hányta, hogy a tapasztalatlan gyereket úgy becsapta. Sajnos a könyvek már elfogytak, vissza nem kaphatta őket. A boltban ugyanakkor volt egy másik fiú is, az özvegyasszony fiának osztálytársa, aki apjával együtt éppen könyveket vett. A fiú apja egyideig hallgatta és nézte a jelenetet, a szegény asszony könnyeit, s egyszer csak megszólalt: — néni ke ne sírjon, hiszen jó az Isten, majd csak megsegíti . . . Az asszony könnyei közül szólt: — hogyne sírnék, mikor a régi könyvek árából újakat akartam a fiúnak venni, de mit vehetek 70 krajcárért? Hisz egynek az ára is alig telik ki belőle. Aztán hogy tanul a fia? Kíváncsiskodott az úr. Ekkor megszólalt az úr fia: apám, az Imre legjobb tanuló az osztályban. Engem is ő

szokott tanítgatni. — No lássa jó asszony — mondja az úr, én nem bánám, ha az én fiam minden könyvét ingyen is odaadná valakinek, csak jól tanulna. Semmi pénzt nem sajnálnék tőle, ha a sok négyes helyett egyeseket hozna haza a bizonyítványában. A maga fia pedig akkor szerzi édesanyjának a legnagyobb örömet, ha ilyet hall felőle, hogy legjobb tanuló az osztályban. Én vagyonom felét áldoznám azért, ha fiamról ezt hallhatnám. Aztán ódaszólt a kereskedőhöz: — boltos úr, ennek a szegény fiúnak adja ki az összes szükséges könyveket újonnan. Én megfizetem. A kislú örömmel kiáltott fel: látja édesanyám jó az Isten. Az úrhoz pedig így szólt: nagyon szépen köszönöm. De az úr így szólt: ne köszönj semmit, ezzel tartoztam neked. Fiam mindig emlegetett téged, hogy mily sokszor segítettél neki a tanulásban. Ezután is kérek, ne hagyj őt magára, ha nehezebben ért meg valamit.

Szülők, ne sajnáljátok fiatoctól azt a csekélységet, amit könyvekre és irkákra költ: lehet, hogy ezen a kevés pénzen gyűlik össze gyermekeitek szellemi vagyona, amelyből egész életén át élni fog. De az bizonyos, hogy aki az iskolában megszerelte a könyvet, a tanulást, azt nem kell félteni attól, hogy később minden gondolkodás nélkül magába fogadja a különféle, szépcseggű, hamis, modern elveket. Aki az iskolát szerette, az lelkébe elvetette magvát a kultúra szeretetének. Az tudni fogja, hogy a kultúra nemcsak az uraknak való, amint mondani szokták, hanem mindenkinek, legyen az földműves, iparos, vagy munkás. Minden munkakör megkívánja azt, hogy akik benne dolgoznak, értelmes, ügyes munkások legyenek. A tanulatlan, vagy ügyetlen munkást mindenütt háttérbe szorítják. Az ügyességnek, értelmességnek az alapjait pedig már az iskolában kell megszerezni.

A szülő segítse gyermekét a tanulásban, ne pedig azon töprengjen, hogy milyen ürüggyel vonja el a diákot az iskolától. Hovatovább odajutunk, hogy a gyermek azt fogja hinni, hogy ő csak azért jár iskolába, mert muszáj. Nem pedig azért, hogy tanuljon és később boldoguljon. Nem jó okoskodás az, hogy hiszen úgylis csak földműves lesz a gyerekből, úgylis csak a földet fogja túrni, minek neki az a sok tudomány. Vannak országok, ahol minden fölmívelőnek legalább négy középiskolája van. S ha a jó földhöz, munkakedvhez, isteni áldáshoz hozzásegődik az okos ész, a tanult, értelmes elme, akkor

bizonyára könnyebb a megélhetés is.

Az is igaz, hogy nehéz viszonyok közt élünk, amikor jólesik, ha a szegény ember elküldheti gyermekét nyáron valamely könnyebb testi munka végzésére, de gondoljuk meg azt is, hogy városhelyen hány, sokkal szegényebb munkás-ember és napszámos él, akinek szintén jól esnék sovány kezesete mellé, ha 10—12 éves gyermeke napi 5—6 koronát hozna. De mégis örömmel küldi gyermekét az iskolába és nem kényszerűségből, mert belátja, hogy annak a gyermek nagyobb hasznát veszi. A legtöbb pedig nem is elégszik meg csak azzal, hogy gyermeke kijárja a népiskolát, hanem tovább taníttatja. Nyomorog, küzködik, szenved, nélkülöz, de a gyerekek mégis iskolába jár.

Hálaistennek, ma már faluhelyen is kezdik belátni ennek a szükségességét, s a reggeli vonatok telve vannak iskolába utazó diákokkal. Sok szülő élete célját abban látja, hogy gyermeke kitanuljon. Amit mások elkártyáznak, vagy eliszznak, azt ők gyermekeik neveltetésére fordítják. S ha a gyermek földműves marad is, de olyan földműves lesz, aki a kor kívánalmainak megfelelő gazdálkodást fog vezetni, s nem fog idegenkedni semmi újítástól, csak azért, mert az régen nem volt... Nem tudok elképzelni annyi kultúrestét, amennyi elegendő volna ahhoz, hogy a felvett tárgyát teljesen kimerítsem. Eddig nem nagyon törődtek a városiak azzal, hogy a falvaknak is megadják a kellő tiszteletet. A falvokról lenézőleg nyilatkoztak. Ha valami, valaki faluról származott, azt mindig lekicsinyelték, nem becsülték, az ő szemükben nem bírt értékkel, vagy jelentőséggel, ami falusi. Pedig a falunak, közelebről, a magyar falunak nagyon sokat köszönhet a magyar kultúra, s általában a magyarság.

Ha sorra vesszük nagy költőinket, neves férfainkat, azt látjuk, hogy azok bölcsője csaknem kivétel nélkül falun ringott. És nemcsak a bölcsőjük ringott falun, hanem első gyermekemlékeik is odafűződnek, amelyeknek sokszor nagyon nagy részük volt a későbbi dicsőségben. Kiskőrös illetve Félégyháza bizony még nagyon kicsiny község volt akkor, amikor Petőfi Sándor ott játszadozott gyermekpajtásaival; Arany János Nagyszalontája se volt város; Kossuth Lajos szülőházáról is rá lehet ismerni az egyszerű falusi házikóra, amint a régi iskoláskönyvek ábrázolják, Monokon. Falvakból keltek dicsőség

szárnyra Vörösmarty Mihály, Kisfaludy Károly és Sándor, Berzsenyi Dániel, Deák Ferenc és a többi nagy magyar költők és államférfiak, valamint köztársaságunk vezető egyéniségei is: Masaryk, Štefanik stb., úgy, hogy a diák, aki ezekről tanul, sokkal több falu, mint város nevét ismeri meg. A magyar falu nemcsak a kenyérnek termi dús magvát, hanem a nagy lelkeknek is gazdag termőföldje. Innen árad nemcsak a test tápláléka, hanem innen indulnak el a szellemi élet vezérel és legnagyobb munkálói is. Ezt a körülményt kezdik most már fölismerni a városok lakói is és napról napra olvashatunk nagyratörő terveket, amelyeket politikusok és kultúrmunkások szöttek, hogy a falu érdekeit szolgálják vele.

Manapság, amikor nincs többé megközelíthetetlen falu, nincs község, amely az Isten háta mögött lenne, amikor a rádió segítségével, a hanghullámok közvetítése útján a legeladogottabb falu is jelen lehet a nagyvilági események színelőjén, — ma már nem sok előnye van a városnak a falu fölött. Csupán az, hogy a város magasabb iskolákkal rendelkezik. De nem kell sok idő ahhoz, hogy a falvak is megkapják az őket megillető iskolákat. Készülő törvény van arról, hogy minden olyan körzetben, ahol a lakosság létszáma eléri a 6000 f, ott polgári iskola építendő. Ha polgári iskola lesz, minden gyermek, aki a népiskola 5. évfolyamát elvégezte, át-lephet a polgári iskolába, amelynek ezidő szerint három osztálya van.

A falu tehát halad a kulturális fejlődés útján, hogy népének megadhassa a nélkülözhetetlen általános műveltséget. Ez az általános műveltség azt jelenti, hogy az iparosnak nem elegendő, ha a mesterségével összefüggő tudást elsajátította, hanem törekednie kell arra, hogy szaktudása mellé megszeresse azokat a szellemi sajátosságokat, ismereteket, melyeknek birtokában helyesen tudja magyarázni a társadalmi, politikai eseményeket, korszerű jelenségeket, azaz megértse, fölfogja az őt körülvevő külső világot. Ez a megértés, megismerés jelenti minden foglalkozásbeli embereknek az általános tudást, a műveltséget és kultúrát. Aki ezt a lépcsőt, a fokozatos tanulást és tudást lépcsőjét átugorva, egyszerre, fáradság nélkül akár okos, tudós, vagy híres ember lenni, s a legújabb idők legfrissebb kultúrmázát akarja magára erőszakolni, az magáról ugyan azt gondolja, hogy ő *modern* ember lett, de valójában

csak neveléséges és szájalomraméltó . . .

Az igazi kultúráért vissza kell mennünk sokszor a régmúlt időkbe is. Tudni csak azt tudhatjuk, ami már elmúlt, megtörtént. A csillagászok ugyan keresik, kutatják az ég jelenségeiből a jövő litkait, de az ő megismerésük ebben a tekintetben nagyon bizonytalan. A jövőt senki föl nem tárhatja. De a múlt eseményeit, megismert valóságait mindenki magáévé teheti, aki tanul. A kultúra a múlton épül föl, a modernség a multat mellőzve, a jelen értéktelen gyönyöreit habzsolja.

Bizonyára vannak még sokan Alsószelin, akik emlékeznek Hirschhorn Sándor lelkészre. De olyanok nagyon kevesen lehetnek, akik ismerték az ő általa sajátkezőleg írt folyóiratot, a „Szünóraí.” Hirschhorn Sándor tudniillik jó tollú ember volt, s miután abban az időben újságot csak hírből ismertek, vállalkozott arra, hogy egyházhíveinek okulására és szórakoztatására maga ír újságot. Irt is. Havonta egyszer jelent meg ez a folyóirat, amelynek „Szünóra” volt a címe. Vagyis, amikor a nép munkaközben szünetet tartott, akkor vette elő a néhány lapból álló újságot, hogy munkában elfáradt teste megpihenjen, s a lelke felfrissülést nyerjen. Véletlenül jutottam hozzá ennek a kézzel írott folyóiratnak egyik számához, mely 1870-ből való, s amely, úgy látszik, az egyetlen meglévő példány. Mint irodalomtörténeli emlék is érdekes, de tartalma olyan tanulságos, hogy még a mai ember is haszonnal és élvezettel olvashatja. Ez alkalmat felhasználom, hogy megismeressem Hirschhorn Sándor aranymondásait és józú humorát.

A lapnak a címlapján ez áll: *Szünóra*, 1. é. szám. *Komoly, majd mulattató, de mindenkör tanulságos folyóirat.* Szerkeszti és kiadja *Hirschhorn Sándor* Alsó-Szeli evang. lelkész. MDCCCLXX.

A belső oldalon versben írva következik *Újévi jókívánata* *Alsó Szeli evang. lelkésznek Hallgatóihoz.*

A vers érdemes arra, hogy mi is meghallgassuk:

Ez esztendőit néktek Isten boldogítsa,
Tőletek nyavalyái, s a bút elfordítsa,
Kártékony angyalit messze távollítsa,
Egészséget s békét közéték szállítsa.
Ne sebhesse szívét az édes anyának,
Magzaltja halála, vagy elhunytá társának;

És a ma kesergő özvegynek árvának
 Forduljon örömré árja sirásának.
 Hozzon ez új áldást házasi rendekre,
 A jó indulatú, kedves gyermekekre,
 Serdülő ifjakra, virágzó szűzekre,
 Példás véneinkre s a hív cselédekre.
 Ki örökjéből él régi eleinek,
 Lássá bő termésél zsíros mezejének :
 Áldás a földműves fáradó kezének,
 Szedje jól gyümölcsét sok verejtékének.
 A mesterembernek folyjon a munkája,
 Az igaz kalmárnak keljen portékája ;
 Tisztas kereskedő kiadott summája
 Mindenkor haszonnal térjen meg hozzája.
 Szálljon áldás Hazánk vezető fejére,
 Ország-követekre és tisztviselőkre,
 A szent papi rendre — igazság székére,
 S minden jó hazafi igyekezetére,
 Legyen az élőknek vidám újesztendő ;
 Vidámabban tesszen fel majd a jövőendő ;
 Ha végórája ül, ne legyen reitendő
 Senkinek, ki ebben a sűrbe menendő !!!

Eddig tart a vers. Aztán így folytatja:

Miután újévet kezdünk, olvassatok valamit az Élet bölcsességéről, vagy Szerentse újjáról.

Jelen sorok az életbölcsesség főbb vonásait érdekes és a gyakorlati élet minden ágában egyaránt használható alakban nyújtják. Adja az ég, hogy azok minden olvasómra nézve jólékony hatásúak legyenek.

Nincs drágább kincs e világon, mint az idő. A rest ember pedig az időt vesztegeti el, tehát azt vesztegeti, ami legdrágább kincs.

A henyélés az ördög párnája ; sok betegség szülőanyja ; a rövid életünknek rágó férgé. Pedig a férges gyümölcs hull le a fáról leghamarább. Valamint a rozsdá előbb megeszi a vasat, mint annak okos használata, úgy a túnyaság előbb elnyövi az életet, mint a munka. A kulcs is addig fényes, míg használják. Ha szerelték az életet, ne vesztegeassék el az időt, mert éppen ennek perceiből van összerakva az

élet... *Ki sokat alszik, keveset él, mert az alvás a halálnak képe.* És mégis mennyi időt veszítünk el alvással, nem gondolván meg, hogy *az alvó róka csirkét nem fog;* -- hogy kedvünkre kiathatjuk magunkat a koporsóban.

Ki mit egyszer elszalaszt,
Nem sírhatja vissza azt.

Csak multával vesszük észre, hogy a hosszúnak látszó idő is rövid volt. A henye örökös unalomban él, a munkás ember pedig sohasem panaszkodik unalomról. Legyünk hát munkások s kevesebb bajjal többre érünk. (Folyt. köv.)

EGYESÜLETI ÉLET.

A szlovenszkói tanári és tanítói szervezetek szövetsége.

A szlovenszkói tanár és tanító organizációk képviselőit *Jelinek Károly* isk. főtanácsos febr. 6-ára Bratislavába értekezletre hívta össze, hogy ott a szlovenszkói tanítóegyesületek szövetségét megtárgyalják.

Sajnálatos véletlen folytán a posta a meghívót elnökségünknek elkésve kézbesítette, így az összejevetelen személyesen ott nem lehetünk.

Az eszméhez való csatlakozásunkat már a mozgalom megindításakor bejelentettük. Vásárhelyi Károly egyes. főtitkár ez ügyben febr. 13 án járt fent *Jelinek Károly* isk. főtanácsosnál, aki részletesen informálta főtitkárunkat az új tanítói szövetség felől.

A főtanácsos úr megküldölte egyesületünk vezetőségének a gyűlés lefolyásáról felvett jegyzőkönyvet, melyet a következőkben ismertetünk.

A gyűlésen résztvettek a szlovenszkói tanár és tanítóegyesületek képviselői.

Jelen volt *Jelinek Károly* isk. főtanácsos, mint egybehívó elnöklété mellett íz kiküldött. A jegyzőkönyvet Špitka Ádám vezette.

Jelinek Károly elnöki megnyitójában meleg szavakkal üdvözölte az egybegyűlt kiküldötteket s megjelölte a célt, amely

szükségessé tette, hogy a szlovenszkói tanári és tanítói egyesületek képviselőit összehívja. A szlovenszkói iskolaügy fejlődése, de a tanárság és tanítóság érdeke is megköveteli, hogy az iskolaügy széles mezején dolgozó összes munkások egyesüljenek. Ehhez jóakarát, áldozatkészség kell. Ismereti azon feladatokat, melyek ezen új egyesülésre várnak. A csehszlovák kormány mind nagyobb figyelmet szenteli az iskolai és kulturális kérdéseknek, különösen Szlovenszkón. Az iskolaügy összefüggő egészet képez a legalsóbb fokozattól a legfelsőbb fokozatig, azért feltétlenül szükséges, hogy a kulturmunkások bizonyos iskolai és gazdasági ügyekben egységesen lépjenek fel s egységes frontot alkossanak. Megkívánják ezt a közeljövőben elintézendő kérdések, mint az iskolai ügyvitel, a tantervek, a középiskolák reformja, a tanulók átlépése polgári iskolából a középiskolába és viszont, a tanítói és tanári fizetések rendezése, önszegélyző intézmények létesítése stb. Elengedhetetlenül szükséges és fontos, hogy eme kérdések közösen tárgyalassanak meg.

Majd Jelinek Károly elnök felolvassa dr. Pražák egyetemi tanár és prorektor átiratát, melyben jelenti, hogy a gyűlésen ugyan személyesen részt nem vehet, de örömmel üdvözlí az összes iskolai és kulturmunkások egyesülésére irányuló mozgalmat s ahhoz csatlakozik.

A jelenlevő kiküldöttek szólottak azután hozzá a megalkulandó szövetség gondolatához. Valamennyi egyesület kiküldötteje készséggel és örömmel jelentette ki, hogy az egységes szövetséghez elvben csatlakoznak, amennyiben speciális egyesületi céljaikat a szövetség nem gátolja. Valamennyi egyesület vezetősége legközelebbi ülésén határoz véglegesen a csatlakozás felől.

Az elnöklő isk. főtanácsos a felszólalások értelmében megállapítja, hogy valamennyi jelenlevő elismeri az egyesülés szükségességét. A tanítóság ennek alapján az érintkező pontok szerint szervezkednék, az eltérő nézőpontok megvilágítandók. Az új egyesülés tulajdonképpen a már létező egyes tanítóegyesületek szövetsége volna, melynek szükségleteire az egyesületek tagjaik számára ny szerint pénzbelileg is hozzájárulnának.

Az értekezlet a következő pontokban állapodott meg:

1. A megalakulandó szervezet neve: „A szlovenszkói tanári és tanítói szervezetek szövetsége.“ A szövetség meg-

alakulása állandó.

2. Az összes tanári és tanítói kategóriák — állami, nem állami — anyagi ellátásának biztosításán fog a szövetség munkálkodni az azonos értékű képzettséggel bíró állami tisztviselők fizetési beosztása szerint.

3. Gondoskodik bizonyos előnyökről a tanárok és tanítók számára.

4. Erkölcsi (eszmei) kérdéseket is figyelembe vesz, ha bebizonyul, hogy a szövetség az első pontokban oly meggyőződésre jut, hogy együttesen lehet eljárni és a kívánt eredményt elérni.

5. A szövetség központja megkívánná, hogy oly iskolai és tanítói kérdésekben, melyek más oldalról merülnének fel, mindig véleményt nyilváníthasson.

6. A szövetség megalakulására vonatkozó határozataikat az egyes tanítói szervezetek küldjék meg Jelinek Károly isk. főtanácsos címére folyó év május végéig.

A jegyzőkönyv végén foglaltatik az, hogy Kovács Alajos, a szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület elnöke távolmaradását a gyűlésről kimentette és kéri a jegyzőkönyv másolatának megküldését Vásárhelyi Károly egyes. főtitkár részére a további eljárás céljából.

A jegyzőkönyv, mint jelen referádánkból is látható, megérkezett központunkhoz. Előre is megállapíthatjuk, hogy egyesületünk készséggel hozzájárul — azonos feltételek mellett, mint a többi tanítóegyesületek — a szövetség létesítéséhez. Legközelebbi központi értekezletünk fog e tárggyal foglalkozni, hogy a határozat a szövetség eszméjének felvetőjéhez, Jelinek Károly isk. főtanácsos úrhoz május végéig beküldhető legyen.

(B)

A nem állami tanítóság államsegélye és a gyógyalap.

Az iskolaügyi referátus 1930. január 23 án kelt 36061. sz. rendeletével közölte az isk. és népművelési minisztérium 1930. január 15 én kelt 175416.1.29. számú rendeletét az iskolafenntartókkal és az érdekelt tanítósággal. Ezen rendelet tudomására adja az iskolafenntartóknak és a nem állami tanítóságnak, hogy „az 1926. évi 104. sz. törvény 1. §-a 2. bekezdése

értelmében az államsegélyek mint fizetési előlegek 1930. január 1-től a visszavonásig, de legfeljebb 1930. december 31-éig meghosszabbítottak. Ezen előleget az eddigi fenntartók számlájára, az állampénztárból, az állam ellen eszközölhető jogi igény nélkül számfejtse és utalja ki az iskolaügyi referátus a nevezett tanítóknak az iskola fenntartók, vagy más harmadik személy által biztosított azon összegig, melyre igényük volna, a tanítói törvény (104/926.) értelmében, hogyha ugyanazon körülmények között állami iskolánál működnének."

Ez a rendelet a nem állami tanítóságban bizonyára nagy aggodalmat kelt. Azonban a rendelet azon intézkedése, miszerint az államsegély „legfeljebb“ csak ez év végéig hosszabbított meg, arra enged következtetni, hogy ez évben az államsegélyek kérdése végleges megoldást nyer s így az iskolafenntartók költségvetésében a tanítók államsegélye olyan stabil tétel lesz, mely a 104. sz. törvény 45. §-ának azon rendelkezését, mely szerint a nem állami tanítókat az államiakkal teljesen egyenlő fizetés illeti meg, maradék nélkül javadalmasítás szempontjából a törvény rendelkezéseinek megfelelő jogbiztonságba helyezi. Az aggodalmaskodóknak tehát megnyugtatót az mondhatjuk, hogy a 104. sz. törvény fenti rendelkezése a nem állami tanítóság illetményügyi kérdéseit már tisztázta s az iskolafenntartókat érintő államsegély meghosszabbítása csak folytatása az immár 10 év óta szokásos azon gyakorlatnak, mely az államsegélyi évről évre hosszabbítja meg.

A fenti rendelet további részét azonban már nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül.

A rendelet további része arról intézkedik, hogy a gyógyalap 2%-os havi járulékát 1930. január 1-től teljes egészében a tanító államsegélyéből vonják le. „A gyógyalap részére lefoglalt összeg felét az iskolafenntartók a tanítónak havonkint bélyegmentes nyugta ellenében visszatéríteni tartoznak.“

A törvény intézkedése szerint a havi 2%-os (törzsfizetés utáni) járulékot a munkaadók tartoztak fizetni s a járulék felét 1%-ot a tanító helyi járandóságából kellett lefogni. Az egész havi járulékot a munkaadók minden hó 15-éig tartoztak a gyógyalap pénztárába beszolgáltatni. A rendelet tehát a törvény intézkedésével ellenkezőleg most a tanítótól minden hó elsején a járulékot teljes egészében levonni rendeli s a tanítót kényszeríti arra, hogy az iskolafenntartótól a referátus szám-

vevősége által lefoglalt járulék felét visszakövetelje. Így tehát az államsegélyből a tanító előlegez az iskolafenntartónak, akiktől a tanítónak bizonyára sok helyen úgy kell azt visszakövetelnie. A rendelet ezen intézkedése az érdekelt tanítóság jogérzetét mélyen sérti, mert egy harmadik személy által fizetendő összeget a tanító terhére ír elő, sőt felszólítás és beleegyezés nélkül azonnal végre is hajt. A tanítóság, amely öntudatosan akar haladni az önállóság útján s mint a kultúra zászlóvivője le akarja rázni a minden oldalról reá nehezedő gátló körülményeket, hogy a nevelés által a nép jobb jövőjét biztosabban munkálhassa, — a róla és nélküle való intézkedéseket mélyen fájlalja, de a paedagógus bölcsességével elűrni kényyszerül.

A rendelet azon büntető sanctiója, miszerint, ha „az iskolafenntartó a tanítónak az 1 százalékot vissza nem tértené a tanítók államsegélye az iskolától egyszer s mindenkorra meglesz vonva, az 1926 évi 104. sz. törvény 45. § a értelmében a tanítók egész fizetését saját pénztárából köteles fizetni,“ indokolt bár, de szintén a tanítót sújtja. A nem állami tanítóságnak nem kell magyarázni, hogy az államsegély megvonása hány tanító családra volt a koplalásig lesújtó visszahatással. A tanítóság fájdalommal szemléli és tehetetlenül tűri, hogy személye állandó ütközőpontja az ellentétes pólusoknak, amelyeknek középpontjába rajta kívül álló okok miatt került.

A tanítóegyesületek elsőrendű feladata, hogy a hatóságok felvilágosítása által az olyan szokatlanul jogszerűtlen intézkedések, melyeket fentebb megismertettünk s amelyek minden iskolai ügyben a tanító személyében keresik és találják meg a szenvedő alanyt, egyszer már végleg kiküszöböltsenek.

A gyógyalapra vonatkozó intézkedés következtében félt, hogy a jövő hó elsején több helyen előfordul majd olyan eset, hogy az iskolafenntartó által esetleg hosszabb időn át be nem fizetett járulékot egy összegben vonják le a tanítók államsegélyéből s így nincs kizárva, hogy több tanítócsalád március havi háziartása súlyos csorbát fog szenvedni, különösen, ha az iskolafenntartó pénztárát üresen találja.

Az egyesület vezetősége figyelemmel kíséri az ily kellemtelenül ható körülményeket s oda fog hatni, hogy a tanítók amúgy is szerény, sőt szűkössé fizetése ne legyen egy olyan kataszteri lap, melyre bárkinek közlatozásai a tanító megkérdezése és beleegyezése nélkül bekebelezhető legyen.

Memorandum a köztársasági elnökhöz.

Egyesületünk vezetősége dr. Masaryk Tamás köztársasági elnökhöz nyolcvanadik születésnapja kivételes alkalmából memorandumot terjeszt fel a kabinet-iroda útján, melyben kéri, hogy a régi nyugdíjas és a leépítési törvény alapján nyugdíjazott tanítók nyugdíj-illetményeit kegyelmi uton sziveskedjék a tisztas megélhetést biztosítóösszegre felemelni.

Tanítói bál Érsekújvárott, amint erről már rövidesen megemlékeztünk, fényesen sikerült. A rendezők frappáns és gyakorlati gondolata volt e bál, mely a farsangi munka-programmat az érsekújvári tankerületek magyar-szlovák tanítótestvérek összefogásában oldotta meg. Az imponáns tanítói reprezentálás sikeréhez Matis és Točik tanf. védnökök kolleghiális együttérzése nagyban hozzájárult, akik köré csoportosult illusztris vendégek emelték az estély fényét. Az erkölcsi sikert követte az anyagi s a rengeteg kiadás leszámításával 5300 Ké. lett a tiszta maradvány, melyen a szlovák Bolzanova árvaház és a Magyar Tanítók háza alapja osztozott. Az ógyallai, párkányi és érsekújvári járási elnökök 2650 Ké-t átutalták a központhoz. Y. X.

Gyász. Részvéttel vettük a szomorú hirt, hogy *Sólyom József* nyug. ig. tanító kartársunk áldásos életének 69-ik évében Losoncon febr. 12-én hosszas szenvedés után csendesen elhunyt. Boldogult kartársunk porréseit febr. 13-án temették el nagy részvét mellett az ev. egyh. szertartása szerint.

Karsay Pál somorjai róm. kath. tanító kartársunk 52-évi működés után hunyt el. Temetésén Tyukoss Ev. János esperes celebrált. Nyitott sirjánál a tanítótársak nevében Baráth András tejfalui kartársunk mondott szívekbe markoló bucsu-beszédeket. Elköltözött kartársaink emléket szíveinkben őrizzük.

Nyugtázás. A kismányai ref. egyház elöljárósága nagy-tiszteletű Kálnay Károly lelkész ur indítványára 200 korona adományt küldött a Tanítók Háza alapjára. A nemes adományt mély köszönettel nyugtázzuk.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL LÉVÁN, Stefanik-u. 14.** — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet-különlégességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontoz és figyelmes kiszolgálás!

Katholikus kartársaim tömegesen keresnek fel oly kéréssel, hogy a legújabb egyházi énekek hangjegyeit küldjem meg számukra. Sajnálatomra ennek a legjobb akarat mellett sem tehetek eleget, de a közölségnek megfelelően készséggel kiadnám a kb. 50 éneket tartalmazó egyházi énekgyűjteményemet.

Mihez tartás végett kérem tehát azon kartársaimat, akik a kiadásra váró énekgyűjteményt megszerezni óhajtják, szíveskedjenek ebbeli szándékukat velem mielőbb közölni. Az énekgyűjtemény tartalma megegyeznék az „Égi Hárfa” cím alatt megjelent ima- és énekeskönyvben található s az újabb ájtatóságokat felölelő énekek szövegeinek hangjegyeivel. *Heckmann István, Léva.*

Hadirokkantak figyelmébe. A szlovenszkói hadirokkantak polgári egyesülete Bratislavában tudomásul adja tagjainak, hogy az egyesület titkársága ez év február 1-től Bratislava, Sánc-út 5. szám alá költözködik. *Az elnökség.*

Természettudományi rovat.

Rovatvezető: Somogyi István.

A dezentor.

Írta: **Ghimessy János.**

Fiatal tanítókoromban, a szokásos utazóládán kívül, melyben ruhám, ágyneműm és könyveim voltak csomagolva, kendővel letakart kalitkát cipeltem magammal, minden állomásomra. A kalitkában kanári madár volt. Ez a kanári madár volt a kísérőm és lakótársam évek során át. Mivel nem közönséges úton és módon került a birtokomba, elmondom a történetét.

Barátaim egyikének nem volt inyére a falusi tanítóság. Egyhangúnak találta azt. Ügyvédi irodában írnokoskodott. Ha e barátomnak az lett volna a jelszava, hogy amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra, akkor rendben van a dolog. De ő, — úgy látszik, — inkább az tartotta, hogy amit elkölthetsz ma, azt ne tartogasd holnapra. Kiszedte a fizetését előre és sietett azt elkölteni. Mikor azután jobb és megfelelőbb álláshoz juthatott volna annál, amelyet betöltött, nem tudott elmozdulni, mert lekötötte őt az előleg. Arra kért, mégpedig nagyon szépen kért, ez a jóbarátom, hogy írjak, körmöljek le helyette egy — hónapot. Neked ugyanis vakációd van, megtehetnéd, ha — akarnád, mondta az illető. Addig és annyiszor ismételtette ezt a

kérését előttem, míg végre elfogadtam a reám nézve kedvezőnek nem mondható ajánlatot. (Hivatalnok lett az illető). Irtaim, körmöltem helyette egy álló hónapig — ingyen.

Az ügyvéd, akinek irodájában dolgoztam, már idős, öreg úr volt, aki az ügyekkel vajmi keveset, de a méheivel és a madaraival, annál többet törődött. Külön helyettese volt az iroda vezetésére. Én inkább a madarak, mint a méhek iránt érdeklődtem. Láttam 4—5 anyamadarat a tojásaikon ülni. Egy nagy kalitkában pedig már vagy 20—25 fiatal kanári volt.

Mondja csak kérem doktor úr, azután mit csinál majd az öreg úr ezzel a sok kanárral, kérdeztem az irodavezetőtől egy alkalommal.

„Többnyire elajándékozta a rokonainak, jóbarátainak és az ismerőseinek“:

Rendben van! Gondoltam magamban. Legalább megtérül a veszett fejszének a nyele. Mikor ketten voltunk az irodában, megkértem az öregurat, ajándékozna meg egy fiatal kanárral, mégpedig hímmel, amelyik énekel.

Jól van, jól, felelte az öreg úr; adok szívesen. Csak válasszon közülök, mert én nem tudom előre megmondani, hogy melyik a hím, melyik a nőstény.

Domokos, — légy okos! Hogyan tudjam meg én, ha maga a tenyésztő sem tudja, hogy melyikből lesz az énekes, melyikből a néma — énekesnő. Hogy ezt valamiképen kipuhatoljam, azért reggel is, meg délután is, tíz-tizenöt perccel korábban mentem be az irodába. Tanulmányoztam a kanári madarakat. Négy-ötzöri megfigyelés után megtörtént a választás; helyesebben mondva: a jelölés.

Alkalmadtán boldogan újságoltam az öreg úrnak, hogy már van jelöltem a madarak közül.

Aztán melyik nyerte meg tetszését? Nem fog csalódni benne? Miből következteti, hogy az hím lesz és énekelni fog?

Ennek nem karcsú a nyaka, — felelém — hanem kissé dudorodott. Éppen olyan a nyaka, mint amilyen azoké a madarakéi, amelyeket az újságok hátlapjain látok. A tenyésztők az eladásra szánt hímeiket ilyenekül rajzolják!

Vagyis amelyiknek nagyobb az ádámcsutkája ugy-e?

Igen-igen, feleltem teljes meggyőződéssel. Számításom bevált; a kanári énekel. Kezdetben halkán és röviden. Később erősebben és hosszasan.

Hogy mit tudott ez a madár, azt egy-két szóval nem lehet elmondani. Sokat tudott, sokkal többet, mint az ember gondolná. De mégis, mi mindent tudott hát?!

Éppen hogy beszélni nem tudott, de tudott: gondolkozni, hízelegni, incselkedni, mérgeledni, engedelmeskedni, suttni, sürgölődni, izegni-mozogni, jelentkezni, álmodni, nézegetni, okoskodni, settenkedni, nyugtalankodni, ugrálni, gögicselni, alatomoskodni, lármázni, merészkedni, akaratoskodni, zörögni, óvakodni, tünődni, láncolni, torkoskodni, aggódni, nevetni, integni, türelmetlenkedni, ócsárolni, lelkesedni, énekelni, viaskodni, arcátlankodni. (Ezen igék kezdőbetűi összeilleszthetők.)

A kalitka ajtaját nyitva hagytam s ha cincogtam a hegedűn, rárepült a vonóra; eleinte félve, később bátran viselkedett a vonón. Szabadon röpködhetett a szobában, nem nagy öröme, az öreg takarítónőnek. Ha a vonót feléje nyújtottam, rögtön rárepült.

Történt, hogy elkényeztetett, beteges fiúcskát vezetett az apa az iskolába. A fiu azonnal kijelentette, hogy ő nem akar iskolába járni. Hogy elhatározásának nagyobb nyomatéka legyen: éktelenül ordította. A szülő kérésére le kellett fejtenem őt apjának felső lábszáráról, amelyet görcsösen átkarolt. Az apa valósággal kiszökött és elmenekült az iskolából; otthagya a még jobban ordító fiát, aki olyan rúg-kapálódzást rögtönzött, hogy csoda.

Ebben a lehetetlen és kétségbeejtő helyzetben a szobámba lépve, felkaptam a vonót, melyre azonnal rárepült a madár. Ezzel felszerelve, kettőt lépve, máris benn voltam az iskolában. A madár, mintha ráparancsoltam volna, egyenesen az ordító fiú fejére szállt. A renitens fiú ezen annyira meglepődött, hogy egy pillanatra megszűnt bömbölni. Ezt a pillanatot felhasználva, kiszólitottam egy nagyobb fiút, akinek szigorúan meghagytam, hogy fusson l. bácsiért, aki rögtön jöjjön ide, vigye haza a Bélát, mert az nem akar iskolába járni. Ebben az intézkedésben, a renitenskedő nebulójelölt, látszólag megnyugodott. „Addig is, míg eljön érted az édesapád, ülj be a padba“.

De ne feledkezzünk meg a kis madárról sem, akinek oly fontos szerepe volt ebben az apró-cseprő dologban. Látni kellelt volna, amint perelt, amint szidta-hordta ezt a renitens fiút. Mintha ezt mondta volna neki: „Nem szégyenled magad!

Ki látott ilyet. Ide eddig minden tanuló kedvvel és örömmel jött. Senkit sem húztak ide kötéllal. Nézz körül; itt minden munkának él és örül!

A küldönc fiú, aki szemrebbenésemre csak az utcaajtóig ment s ott néhány percig várakozott, azzal az alízenettel jött vissza, hogy I. bácsi azonnal itt lesz és hazavezeti a fiát. A renitens fiú ezután szépen kitartott a többiekkel együtt az egész tanítási idő alatt, délelőtti 11 óráig.

Mivel a szünet szerdán és szombaton délután volt mindig, aznap délután egyetlen tanuló sem jelent meg az iskolában, kivéve a renitenskedő fiút. Hasztalan mondták neki otthon a szülei, hogy délután nem kell mennie, hogy nincsen tanítás. Ő ezt közvetlenül a tanítójától akarta megtudni.

Mikor ezt a bicegő fiút a cselédleány kíséretében láttam iskolába jönni, imigy fohászkoztam: Jóságos Isten, mily nagy a Te hatalmad! A legvérengzőbb fenevadat megfékezi és kerecbe kényszeríti az — ember; a legmakrancosabb, legrakon-catlanabb csemetét megszelídítette ez a kismadár!

Kár lett volna ezt a makrancoskodó fiút, aki életének háromnegyed részét szanatóriumokban, üdülő- és fűdőhelyeken töltötte, csak egy újjal bántani. Hogy ily szokatlan módon mutatkozott be, hogy kapálódzásával látható nyomokat hagyott a tanftójának az alsó lábszárán, amikor őt erőszakkal eltávolította az apjától, mindennek a ferde nevelés az oka, melyért kizárólag a szülőket kellene felelősségre vonni. Majomszeretükkel annyira elkényeztették egyetlen gyermeküket, hogy az valósággal zsarnokoskodott fölöttük. S mikor a szülők tehetetlenek voltak a kis zsarnokkal szemben, akkor kiadták utolsó ütőkártyájukat, az ijesztő mumust, a — tanítót!

„No várj, majd elmegy iskolába! Majd ráncba szed ott a tanítót! Az megtanít téged; az elbánik veled“!

Mi van a kanárral? Az velem együtt vándorolt egyik helyről a másikra. Már a harmadik helyen voltunk. Itt is szerencsésen beveződött a tanév. De nem mentünk haza azonnal. Ott is akartunk élvezni a nagyszüenidőből, — kedves kollégámmal együtt, — ahol egész tanéven át vesződtünk. És nehogy tanítói pályánk megszakíttassék, azért működésünk szinterét a tanítói pályáról a tekepályára helyeztük, mely az u. n. „Nagyvendéglő“ udvarán, egy hatalmas szilfa alatt volt. A kanári a kalitkában ugrált. A kalitka pedig az iskola udvarán, jó

magasan, a falon szegre volt akasztva. A kifüggesztés és a kalitka levétele székreállva eszközölte.

Vasárnap kivételével naponta a tekepályán volt a találkozó. Micsoda élvezetet nyújtott ez nekünk. Már 10—14 nap óta üzhettük itt kisdéd játékainkat, amikor beesteledvén, abba hagytuk azt. A zaj lecsendesült. Ekkor a terebélyes és magas szilfa tetejéről halk madárhang ütötte meg a fülemet. Mint mikor valaki nagyálmosan „jó éjt“ kíván. Mikor ezt meghallottam, így szóltam kebelbarátomhoz, az én hűséges kollégámhoz: Ha nem tudnám azt, hogy a madaram biztos helyen a kalitkába van zárva, akkor azt mondanám, hogy ez az ő hangja volt. Ezzel elváltunk, szélszéledtünk. Vacsora után ismét találkoztunk, mint mindig. Egy órai pipálgatás és beszélgetés után kraszéket hozva ráálltam, hogy kalitkástól szobámba vigyem a madarat. A kalitka azonban üres volt; ajtaja bezárva! A barátomnak kellett engem megfogni, hogy le ne repüljek a székről, afölötti bánatomban, hogy a madaram kirepült.

Abban állapotunk meg, hogy másnap kora hajnalban, mindketten madárfogásra indulunk. A dologban az volt a legérdekesebb, hogy a kebelbarátom ki nem állhatta a madarat; de a nagy veszesség súlya ő rá is ráragadt.

A falusi tüzoltók sem száguldanak a fecskendővel nagyobb iramban a vész színhelyére, mint ahogy mi rohantunk a madár keresésére az üres kalitkával. Az irány és a hely adva volt. Megállunk az u. n. „Nagyvendéglő“ előtt. A madárhívásra emberek kezdtek csoportosulni hivatlanul. Mikor megtudták, hogy itt csupán az egyik tanító vagyonának megmentéséről van szó, elszállingóztak.

A madár az első hívófütyre azonnal válaszolt. Kezdetben halkan bocsánatkérően, mint az olyan gyerek aki, rossz fát tett a tűzre. Minél lejjebb jött, helyesebben repült a fáról, annál bátrabb, merészebb, sőt kihívóbb lett. Mintha ezt mondta volna: Lásd, kellett ez neked? E nélkül ellehettél volna! Napok óta nem törődél velem. Tudni akartam mit művelsz, mit csinálsz, merre kószálsz stb. Végre a fáról a szomszédos háztetőre repült. Innen ugyanazon ház ablakára, onnan pedig a nyitott ajtajú kalitkába menekült.

Hogyan repülhetett ki a zárt kalitkából, az máig is rejtély előttem. A világ négy fő,- és négy mellék égtája, vagyis összesen nyolc irányba közül ki irányította ezt a madarat, — legelső

repüléskor a szabadban, — épen abban az irányban, arra a fára, amely fa alatt a madár gazdája szórakozott? Faluhelyen minden udvarban van legalább 4—5 gyümölcsfa, de a madár nem azokra szállt, hanem az említett fára. Hogy mi készítette erre a madarat, e kérdésre valószínűleg azt kapnám válaszul hogy az *öszöne sugallta*. De ki oltotta a madárba az ösztönt? Mintha hallanám rá a feleletet: a természet. Igen a természet, de ez a természet nem keletkezhetett magától. Bizonyosan van alkotója, fönntartója, irányítója. Az autó sem keletkezett magától s ha az autón elromlik a fék, az neki megy a falnak, a fának, a hídoszlopnak, ároknak stb. A nagy természetnek, ennek a nagy gépezetnek is okvellenül kell, hogy gépésze legyen. S ki volna más ez a gépész, ha nem a nagy Ó?!

K Ü L Ö N F É L É K .

Új hajnal.

(Vöröskereszt sarjadék margóira)

Négy vagy öt évvel ezelőtt a vöröskeresztsarjadék havi folyóiratában (akkor még a Mesečnik dorostu Československého Červeného Kříža) lapozgatva hírtelen átvillant rajtam a magától ébredt gondolat: milyen jó lenne a szlovenszkói magyar gyermekeket is belekapcsolni az intenzív munkába, milyen szép lenne az új embereszeretet és nagy békesség magvát küzdtük is elhinteni A fehér mező vörös keresztje, mint a világégés Konstantinusának új jelepáncsoló igazszerűséggel mutatja az új „in hoc signo vincas” szűkségességét.

Lapozgattam az akkor még egyszerű kúntásban megjelenő lapocskáit, elolvastam a cseh és szlovák nyelven írt cikkeket, s egy szép mesét le is fordítottam a Magyar Tanító számára talán, hogy a magyar tanítótság figyelmét mintegy evvel is felhívjam a Vöröskereszt sarjadék munkásságára.

Évek teltek el azóta. A szlovenszkói divízió ezen évek alatt kitartó munkával és nagy áldozatkészséggel megszervezte mindenütt a magyar iskolák sarjadékát is, és a szlovák „Slniečko” folyóirat mellett minden számhoz négyoldalas magyar mellékletet adott, hogy a magyar gyermekek anyanyelvükön gyönyörködhessekn abban, amiben a szlovák, cseh, német, spanyol, japán és egyéb anyanyelvű gyermekek is a maguk anyanyelvén gyönyörködnek.

De a turócszentmártoni divízió még tovább ment. A legszebb emberi egyetértés szlovenszkói hirdetőinek székéből indult ki a terv, hogy a szlovenszkói magyar iskolásgyermekek saját anyanyelvükön kapcsolódjanak bele a Vöröskereszt sarjadék immár százezres táborának munkájába s intenzívebben, mint eddig is tették. Így merült fel a terv, hogy a szlovák „Slniečko” mintájára magyar nyelven különálló magyar képes folyóirat a „Napsugár” lásson napvilágot.

Az eddigi négyoldalas magyar melléklet hiányait akarja pótolni a

Napsugár. A Vöröskereszt minden elképzelhető anyaggal segítendő, úgy hogy a magyar gyermekek a Vöröskereszt sarjadék egész munkájáról minden hónapban pontos képet nyerhetnének. A magyar nyelvű folyóirat a meséken, képeken, egyesületi életen, leírásokon kívül magát a gyermeket is belevonná munkatárukkal a négy oldalnyi tereget engedve a gyermekek munkájának. Az önálló függetlenül megjelenő „Napsugár“ a legszébb dokumentuma lenne a Vöröskereszt átfogó hivatásának, mely a nemzetek békéjét, a legdrágább emberi kincsét: az egészséget őrzi és támogatja minden elnyomottnak, minden szegénynek, elhagyottnak, nyomorgónak és szerencsétlen sorassujtottnak.

Magyar tanítók! Voltak közöttetek, akik a legnagyobb lelkesedéssel kapcsolódottatok bele a Vöröskereszt sarjadék munkájába, s talán a szivetek is fájt, amikor láttátok, hogy a magyar gyermek a négyoldalas melléklet mellett a képekre, meg a szövegrészre is vágjik.

Voltatok, akik panaszkodtatok is emiatt a Vöröskereszt divíziójánál sőt kifogást emeltek a magyar szöveg ellen is.

Rajtatók áll most egyedül, hogy mindezen hiányok megszűnjenek. Rajtatók múlik, hogy a sarjadék sok ezer magyar tagja egy önálló „Napsugár“ boldog olvasója legyen, hogy az új „Napsugár“ közösen magyar anyanyelvükön hirdesse a minden szópót és minden emberit. Aztán, hogy talán jobban ősze is kapcsoljon minket a világ minden táján szétszórva megszervezett sarjadékkal.

A szlovenszói divízió nemes intencióktól indítva velem bocsátozott tárgyalásokba s felhatalmazott, hogy ezt nyilvánosan voletok is közöljem. Az, új lap szerkesztéséül is engem kértek fel s ezt a munkát úgy is, mint az itteni magyar irodalom egyik szerény munkása, szívesen vállalnám.

Egy a s ilkeóges azonban, hogy ez a szép terv a jövő tanév elejével már a megvalósulás stádiumába jusson. Ezeröttszáz előfizetőre van szükség az előfizető osztályokon kívül. Ha ezt az előfizető táborát meg tudjátok e tanév végéig szerezni, úgy a „Napsugár“, mint a Vöröskereszt sarjadék magyar nyelvű önálló lapja, tizenhat oldal terjedelemben már szeptember elejétől megjelenne. Ezeröttszáz jobb módú és szegényebb szülő, gyermek, tanító és gyermekbarát évi tizenkét koronája kell csak ahhoz, hogy ezt a lapot, melyet ti kívántatok, életrekeltsük. Így gyökerezne be a Vöröskereszt nemes missziójú munkája a mi fiatal generációnk lelkébe.

Akarjátok-e, hogy a négyoldalas s szerintetek sem kielégítő melléklet helyébe egy tizenhatoldalas magyar lap jelenjen meg, melyet az egész magyar tanítói kar és ezer magyar gyermek munkatárai bevonásával én szerkesztenék?

Mielőtt a részletekbe bossátokoznák, erre feleljétek! Itt az alkalom: az anyanyelveken csinálhatjátok mindazt, ami a legkedvesebb és legemberibb. Ezután nem panaszkodhatjátok, legfeljebb a magatok közönye ellen.

Feleljétek, kell e „Napsugár“, a Vöröskereszt sarjadék magyar nyelvű, teljesen önálló lapja vagy nem? Biztok e abban, hogy a hatszáznál több magyar iskolában ezeröttszáz előfizetőt ősze tudtok gyűjteni a jövő tanév kezdetére?

Szabad legyen még megjegyeznom, hogy a szerkesztőre egypár szlovák és magyar kollégám ajánlotta az én nevemet, talán arra gondolva, hogy a szerkesztés is bizonyos gyakorlathoz van kötve.

Ha helyettem be tudnak valakit mást nevezni a Vöröskereszt szlovenszói divíziójának, én nagyon szívesen félreállok, az a fontos, hogy az ügy menjen.

Bármilyen hozzászólásokat nagyon szívesen veszek s legjobb lenne, ha

egyenesen címre intéznék.

Ismétlem a Vöröskereszt felhatalmazásából irtam e sorokat, hivatalosan március hó folyamán onnan is értesíteni fognak minden magyar iskolát. Én az előzetes tárgyalások után szükségesnek láttam az elmondottakat közölni. Saby, Ipolyság 1980. február. Farkas István

Déner dr. Isk. ügyi miniszter beszéde. Miniszterünk a képviselőház költségvetési bizottságában az isk. Ügyi költségvetés záróvitája során behatóan foglalkozott a szlovenszko-i magyar kisebbségi iskolaüggyel is. Mondotta, hogy a köztársaság a magyar lakosságnak meghagyja a szükséges iskolákat a megadja a nemzeti és kulturális fejlődés lehetőségeit. Az iskolaügy szlovenszko-i unifikálásáról kijelentette, hogy oly küzdelemekben, melyekben több azonos alsófokú iskola van, ezeket egyetlen magasabbfokú iskolában egyesítik. Az ilyenmő unifikálás tisztán iskolai intézkedés lesz. A tanító-ság államosításának kérdését illetőleg kijelentette, hogy az államosítás az iskolaügy javára szolgálna, mert így biztos egzisztenciával bíró, megelégedést tanítókat nyernének az iskolák. Az isk. Ügyi miniszterium törvényjavaslatot készít elő a nem áll. tanítók nyugdíjai és ellátásai illetményei szabályozásáról, az iskolatanácsok és az iskolai igazgatás szervezéséről.

Meghívó. Az országos magyar tanítóegyesület Galánta vágaolylei járásköre 1. évi március 1-én Galántán tartja meg a Kolisch féle vendéglő üeszes helyiségeiben, este 8 órai kezdettel III. műsoros estélyiol egybekötött táncvigalmát. Belépő-dij személyenkint 12 Kc A tiszta jövevelem a Tanítók Háza alapját szolgálja. Tekintettel a jótékony célra, felülfizetéseket köszönettel fogadunk. Műsor: 1. Proológ. Irtá: Boros Béla, szavalja: Körös Sári. 2. Gáspár-Pósa: Dal a magyar dalról. Előadja: a kör férfikara. 3. Sipos Mészáros: Nem halt ki még... Éneklí a vegyeskar. 4. Legújabb Gáspár-nóták. Éneklí: Knechtberger Katalin, zongorakísérettel. 5. Ady Endre és Mécs László verseiből szaval: Körös Sári. 6. Grieg; részletek „Peer Gynt“-ből. Zongorán játsza: Orosz Zoltánné. 7. Csokonai Lavotta-Hoppa: A reményhez Férfikár. 8. A tihanyi eechoz Előadja a vegyeskar. 9. Monológ. Előadja: Körös Ida. 10. Ballag már a vén diák... Vegyeskar. Műsor után tánc.

Tanítsunk ujságot olvasni! Az életre-nevelés egyik részét kell, hogy képezze az ujságolvasás megtanítása is.

Az egyszerűbb embereknek csak igen kis hányada tudja az ujságot olvasni. Ók minden, az ujságban megjelent cikk igazára esküdnének azért, mert „... be van nyomtatva az ujságba.“

Nem ismerik az ujságjelek fontosságát, különös tekintettel az ujságcikkekre

Nem tudják, hogy milyen fontos az, hogy kitől kapta, szerezte a hirt az ujság. (Hivatalos, saját tudósító, alkalmi tudósító, telefonjelentés, jólértesült személy v. körök stb.)

Nem ismerik és nem tartják szükségesnek ismerni az ujság irányát, tendenciáját, jólértesültségét.

Nem tudják azt, hogy az ujságokat, nyomtatványokat és azok szerkesztőit nem mindig a becsülletes jószándék, hanem sokszor a legkevésbé sem ideális érdekek irányítják és ennek az ideálisnak nem nevezhető célnak érdekében az ujság, nyomtatvány, gyakran elejétől-végig szemenszedett valótlan-ság.

Az iskola kell, hogy az ezirányú nevelést is feladatai közé sorozza, mert szerencsétlen az a felnőtt, aki nem tud újságot és az újságsorok között olvasni. Az ilyen ember az újság rabzolgájává válik.

A szellemi rabzolgaság ellen pedig éppoly hévvel és erővel kell, hogy küzdjünk, mint a testi ellen!

Küzdjünk elősorban mi, tanítók!

Oya.

Új szemléltető falitáblák. Az utcai forgalomnak napról-napra való óriási omelkedése és az ezzel járó gyakori balesetek égetően szükségessé teszik, hogy az ifjúságot a fonyogató veszélyekkel megismertessük és kellő óvatosságra neveljük, mert csak ózítal óvhatjuk meg a forgalmi balesetek tragikus következményeitől.

Csupán köztársaságunkban is több ezer gyermeket ér évente baleset, amelyek legnagyobb részét forgalmi eszközök okozzák. Bizonyított tény, hogy a közlekedési eszközök által okozott balesetek előidézője az, hogy a gondatlan ifjúság nem ismeri a veszélyt, amelyekkel a modern járművek (autó, villamos) fenyegetik és hogy a balesetek legnagyobb része elkerülhető volna az ifjúság célirányos felvilágosítása és kioktatása által. — A forgalmi balesetek oka az ifjúság meg gondolatlanúsága, vakmerőséggel párosult virtuskodása, pajkossága és könnyelműsége, amelyek sajnos számos halálos áldozatot követelnek s ezért az iskolákra hárul az a nemes feladat, hogy a gyermekeket szemléltető módon kioktassák, illetve rávezessék arra, hogyan kell a szerencsétlenségeket elkerülniük.

E célt szolgálják az „Industria“ kiadóvállalat (Bratislava, Grössling u. 93.) által kiadott falitáblák, amelyek a forgalmi balesetek elhárításának kiváló szemléltető segédeszközei. Mindenkinek meg kell tanulnia, hogyan kell a közlekedési eszközök forgatagában biztosan járni kelni és ez esetben a balesetek száma is jelentékenyen csökkenni fog. Hogy ezt elérhessük, szükséges, hogy az ifjúság az iskolában szemléltető módon legyen erről kioktatva. Amerikában és számos nyugati államban a szemléltető képeknek az iskolákban való rendszeres és célszerű használata által néhány év alatt elérték azt, hogy a forgalmi balesetek száma felére csökkent. Ezt a tényt nálunk sem szabad figyelmen kívül hagyni. Nemcsak a városban, hanem a vidéken is rendkívül fontos az ifjúságot ránevelni arra, hogyan kell a forgalmi balesetek ellen védekeznie, mert hiszen ma már naponta számos autó robot végig a falvakon is, amelyek forgalma előreláthatólag csak növekedni fog s így a balesetek valószínűsége is nagyobb lesz. Számos falusi gyermek kerül később városba s ezért már az elemi iskolákban is szükséges az ifjúságot a modern forgalmi eszközök veszélyére figyelmeztetni és a helyes közlekedésre kioktatni, hogy a szerencsétlenségeket elkerülje.

E szemléltető faliképek, amelyek a nyugati kulturáriumok iskoláiban mindenütt rendszeres használatban vannak, a balesetek elhárításának kiváló segédeszközei, mert a pompás képek az ifjúság érdeklődését felkeltik, figyelmét lekötik s fantáziáját foglalkoztatják, úgy, hogy a gyermek a tanulást az azokból önkéntelenül is levonja. E szemléltető faliképeknek nagyobb a hatása az ifjúságra, mint a legszivhezszerűbb beszédnek, intésnek és megfélemlítésnek. Ezen érdekesítő, színpompás falitáblák a legjobbat nyújtják, ami ezen a téren eddig csak létezik. A sorozat 6 db. 50×70 cm. nagyságu, erős rajzpapíron út szinben előállított faliképből áll és a következőket tartalmazza:

1. sz. kép: A járművezető irányjelzései, a helyes átkelés az uttesten. 2. sz. kép: Villamos vasút. Helyes le- és felszállás. 3. sz. kép: Utcakeresztozések. 4. sz. kép: Vasúti sorompó. 5. sz. kép: Veszélyes téli játékok. 6. sz. kép: A könnyelműség szomorú következményei.

A képsorozat ára magyarázószöveggel együtt 120 Kc. Ajánljuk a képek me'el'bbi beszerzését, mert ezeknek egy iskolából sem szabad hiányozniuk.

Mese az erdőben. A Jó Barátom Beregszászban megjelent képes gyermekjóság kiadásában egy kedves, alkalmi gyermekszindarab jelent meg, kiegészítve ugyancsak alkalmi üdvözlő és a szabadságot glorifikáló versikéekkel. A szindarab címe: Mese az erdőben. Az ibolyázó gyermekek az ő gyermeki elgondolásukkal a mese színes és csodászeű hangján mondják el ősz Elnökünk történetét, amelynek tanulságaként: a munka szeretetét és megbecsülését, a tudás utáni vágyat és szerénységet s az igazsághoz való tántoríthatatlan ragaszkodást szívják lelkükbe. Van benne az Elnök bácsi 80. születésnapjára ünnepélyre, gyermekköszöntő prózában és versben s több a szabadságot dicsőítő óda, amelyek tartalma a szabadság utáni kiolthatatlan szeretetet van hivatva beplántálni a fejlődő gyermek lelkébe. Hisszük, hogy az iskolák sietni fognak a megrendeléssel nemcsak azért, hogy március 7-ére tartalmas programot kapjanak, hanem azért is, hogy könyvtáruk részére emlékként megörizhessék. (Megrendelhető: Beregszász, Asztélyi út 6. I. a Jó Barátom kiadóhivatalánál.)

A szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítók szövetsége. A Magyar Tanügyből olvastuk, hogy a magyar tanítók haladó-csoportja f. é. jan. 2-án Bratislavában Farkas Gyula elnöke mellett megalakította a fenti szövetséget s megválasztották a vezetőségét is. Elnök lett dr. Szerényi Ferdinánd, ügyvezető elnök Farkas Gyula, jegyző Hübsch Gyula, pénztáros Dezső Zoltán, ellenőrök Alt Lajos és Balassa Mihály, választmány: Balogh Rezső, Czabán Samu, Farkas Gyuláné, Mišarné-Hamvai Lenke, Grünewald Alajos, Kakas István, Madarász Lajos, Kormos Gerő, Mikus Elek, Monus Gyula, Osztényi József, Páncél Lajos, Schusztar Emil, Tóth Endre, Tóth Kálmán és Varga Endre. A gyűlés alapszabály-tervezetet is fogadott el, melyet jóváhagyásra a miniszteriumhoz felterjesztettek.

Az oroszokai közs. el. iskola. Hagara Béla ig. tanító betanítása mellett már a második jól sikerült jótékonycélú gyermek szinelőadást rendezte febr. 8-án a vöröskereszt ifjúsági osztálya javára. Előadták Veszely László zaitvabesenyői kartársunk „Hóttündérek” című gyermekszínművét. Örülünk, hogy kartársaink ily szép kultúr munkát fejtenek ki; bárha a siker kézzel fogható eredményéből egyesületünk jótékony alapjaira, pld. a Tanítók Házára is juttatnának valamit.

Iskolai statisztika. Az egész köztársaságban van 1799 polgári iskola 335.876 tanulóval; 14.484 elemi iskola 1,471.020 tanulóval. Ebből Szlovenszkon van 134 polg. iskola 24828 tanulóval és 3700 elemi iskola 380.830 tanulóval.

A polgári isk. szaktanítók száma az egész köztársaságban; 9078 (ebből 2800 nő). Ebből Szlovenszkon működik 808 (408 nő), Podk. R.-ban 167 (56 nő); Mindebből magyar Szlovenszkon: 81, Podk. R.-ban: 12.

Az elemi isk. tanítók száma az egész Köt.-ban: 36.320 (ebből nő 13034) Szlovenszkon: 6657 (2737 nő), Podk. R.-ban: 1255 (434 nő). Magyar tanító Szlovenszkon: 1189, Podk. R.-ban: 187.

Kiadóhivatali üzenetek.

D. J. Antalháza. Címét kijavítottuk. A lapot az új címe küldjük. Befizetési lapokat küldtünk. — F. S. Pered. Hátralókkával májusig várunk. — K. E. Komárno. A múlt hó 9-én és 17-én küldött 20-20 koronát megkaptuk. A múlt évre nincs tartozása. — K. J. Andód. Mi két jelvény árát könnyítettük el. Tagdíja a múlt évre rendezve. — R. L. Nagykálna. A januárban befizetett 41 koronával az 1929. év végén kimutatott hátralék kiigyezelítést nyert. — G. J. Višnové, G. K. Vyšný Lánco. Bejelentését tudomásul vettük. — B. Gy. Taksony. Hátralókkával a jelzett időpontig várunk. — G. M. Lučenec, M. L. Kováčovce K. J. Taksonyfalva. A részletfizetésre befizetési lapokat küldtünk. — N. J. Szenec. A jelzett címe a naptárt a rendezés után azonnal küldtük. — R. E. Vecsokló, H. L. Žornov. A lapot címére megindítottuk. — Iskolaszék Alsónyárasd. P. J. Nagydíszeg. A kért számokat megküldtük. — A J. Felsőszeli. Hátralókkával a jelzett időig várunk. — J. M. Plešivec. Címét a kívánt módon javítottuk. — B. J. Szimő. A tagok sorába felvettük, a lapot megindítottuk. — W. M. Dunatőkés, T. B. Gyimes, S. J. Hr. Nová Ves, D. L. Izsza, P. né S. E. Kéty, P. D. Turiszakállás, A. B. Szódó, S. Gy. né Dunaradvány, M. J. Kisóvár, L. A. Švedliár, E. S. Galgóc, U. M. Bratislava, Sz. A. Taksony, W. M. Sež, V. J. Tornala, B. M. Alsószell, B. G. Kéménd, D. K. Padarovec, B. E. Barka, Sz. J. Tajna, N. Gy. Držkovec, P. Gy. V. Matejovce, Sz. E. Párkány, L. L. Dužava, S. J. Ipolyság, R. M. Lučenec, Sz. M. Želovce, N. P. Füleč, A. E. Filaková, W. M. Držkovec, P. L. Bidovec, S. L. Deáki, M. J. Čičer, T. M. né St. Bašta, Sp. Gy. Kohnoc, K. K. Sv. Júr. Levél ment — J. E. Felsőszell. K. J. Ip-Szakáros. Címüket kijavítottuk. — Sch. V., T. Gy. Komárom, G. J. Stredné Turovce. Tagjaink sorába felvettük. A lapot megindítottuk. — O. E. Lučenec. S. J. tartozását levele értelmében töröltük.

H I R D E T É S E K.

Pályázati hirdetés. A Cúz-i (via Nové Zámky) orth. izr. iskolaszék lemondás folytán január hóban megüresedő tanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak magyar tannyelvű iskolára kellő képesítéssel és cs. állampolgársággal bíró tanítók és tanítónők. Javadalom a hitközség részéről lakás, évi Kč 1200 és államsegély. Pályázatok a legrövidebb időn belül az iskolaszék címére küldendők. Markstein Samu iskolaszéki elnök.

Hirdetés. Görög kath. vallású negyedéves joghallgató, gyakorlott tanító, szerény díjazás mellett helyettesi vagy kiegészítő-tanítói állást vállalna, hogy tanulmányait tovább folytathassa. Megkeresések a kiadóhivatal címére intézendők.

Pályázati hirdetmény. A boldogfai r. kat. iskolaszék a nyugdíjazás folytán megüresedett végleges kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: új rendez lakás (2 szoba és mellék-helyiségek) 3 és fél hold szántó föld, kert, párbér, stóla a többi államsegély. Az iskola magyar tannyelvű. Kellően felszerelt pályázatok folyó évi március hó 1-ig nyújtandók be a plébánia hivatalnak. A választás március 2-án lesz. Személyes megjelenés megkívántatik, de nem díjaztatik. Az állás egyházhatalossági jóváhagyás után azonnal elfoglalandó. *R. kat. iskolaszék.*

Pályázati hirdetés. Nyugdíjazás, illetve elhalálozás folytán a komárnói községi elemi népiskolánál betöltésre kerül két tanítónői állás, még pedig a XVI. és XVII. sorszámú. Javadalom a XVI. sorszámunál a várostól 1200 kor. alap és 720 kor. lakbér. A XVII. sorszámunál a várostól 1200 kor. alap és 640 kor. lakbér, a többi mindkét állásnál államsegéllyel fog kiegészítettetni. Kellően felszerelt kérvények (oklevél, állampolgársági, működési bizonyítvány, stb.) Kathona Sándor nyug. járásbíró isksz. elnök (Eötvös-u) címére intézendők, március 8-ig. Pethő Sándor igazgató isksz. jegyző. Ezen jelen hirdetés által a Magyar Tanító szept. 1-én megjelent számában a XVII. sorszámú állásra közzétett hirdetés érvényét veszti.

Pályázat. Kolta község iskolaszéke pályázatot hirdet a községi elemi iskolánál az újonnan szervezett II. tanfői állásra. Javadalom: községtől 1200 Kc, törvényszerinti lakás vagy lakbérpótlék, kert avagy kertpótlék és a törvényes fizetést kiegészítő államsegély. Pályázati határidő március 15-ig. Az állás azonnal elfoglalandó. A kellőleg felszerelt kérvények Községi Iskola igazgatóság címére nyújtandók be.

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztúti, napi áldozási stb. imákkal. 300-nál több énekkal (Jézus sz. Szive, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szi. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Kc. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levicé-Léva.

Pályázat. Az asztélyi ref. egyház pályázatot hirdet az üresedésben levő kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1) 3 szobás lakás melléképületekkel, 2) 13 k. hold föld, 3) temető és faiskola használata, 4) évi 2000 kor. pénz, 5) 10 q. buza, 6) minden tanköteles után egy csirke (70—80), 7) állanszegély. Kötelesség: osztatlan iskola vezetése, kántori teendők, egyháztársadalmi munkában való segédkezés. Az állás azonnal, de legkésőbb f. év szept. 1-re elfoglalandó. Kellőleg felszerelt pályázatok Ref. lelkészi hivatal Asztély (pp. Beregszász) címre küldendők 1930. márc. 15-ig *Presbitérium*.

Pályázati hirdetés. „A felsőszeli-i ág. h. ev. iskolaszék az 5. osztályu, magyar tannyelvű, elemi népiskolájánál az újonnan szervezett ideiglenes negyedik tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma az egyháztól: évi 1200 K, 240 K, lakbér és 20 K, kertilleték, a többi állanszegély. Kötelessége a IV.—V. évf. tanulónak oktatása. Pályázati határidő március 10. Kellően felszerelt kérvények az ev. iskolaszékhez — Hornie Saliby, okr. Galánta — küldendők.“

Pályázat. Az oroszokai községi népiskolánál újonnan szervezett III. ideiglenes tanítói állásra, 1930. június 30-ig terjedő időre pályázatot hirdetünk. A kérvények március 10-ig a községi iskolaszék címére Oroszka-Zeliezovcei járás, küldendők. Fizetés a 104.—1926. sz. törvénynek megfelelő. Helyi járandóság a községi iskola pénztárából évi 1200 kor. készpénz, 320 kor. évi lakbér. A többi állanszegély. Az állás ideiglenes s csak az 1929.—30. tanévre van engedélyezve. Tanítási nyelv magyar. *Fóly József* isksz. elnök.

Pályázat. A padarovcei (pádári) ág. h. ev. anyaegyház (Gömöri ev. esperesség) pályázatot hirdet a nyugdíjaztatás folytán megüresedett kántortanítói állásra. A megválasztandó tanító véglegesített viszonyban foglalja el állását. Jövedelem az egyházközségtől: 1) készpénzben 351 kor., 2) természetben: 13 kiló buza, 13 kiló rozs és 6 kiló zab, továbbá 8 bécsi öl fa, (2 osztályu) 3) földbirtok: a) szántó 5 kat. hold 382 □ öl, b) rét 2 kat. hold 1358 □ öl, c) kertek 1044 □ öl. d) temetőkert termése, 4) két szobás lakás, konyha s melléképületek, 5) adót a földbirtokért az egyház fizet. E jövedelem állami értéke 3000 kor. Tanítási és istentiszteleti nyelv a magyar. Pályázhatnak csehszlovák állampolgárságot igazolni tudó azon ág. h. ev. férfiak, kik tanítóképesítő bizonyítvánnyal rendelkeznek, a magyar nyelvet tisztán és tökéletesen bírják s az orgonát jól kezelik. A megválasztott tanító köteles minden vasár- és ünnepnapon a lelkésszel és lelkész nélkül délelőtt és délután végezni az istentiszteletet, sőt a divó szokás szerint hétköznap is (két, olykor három reggel). A választás f. é. április 27-ig lesz megtartva s a megválasztott tanító állását a hívány elfogadása után lehetőleg azonnal elfoglalni köteles. A pályázók pályázati kérvényükhöz minden előírt okmányt mellékelni tartoznak és a *teljesen felszerelt* kérvények *f. é. március hó 3 ig* a padarovcei ág. h. ev. lelkészi hivatalhoz küldendők. (Padarovce, posta: Vyšný Blh.)

Igazgatóságok, tanítóegyesületek

szíves figyelmét felhívjuk az alábbi, vállalatunk kiadásában megjelent tankönyvekre:

Rob – Hrivnák: *Szlovák gyakorló- és olvasókönyv a magyar tannyelvű többosztályu népiskolák II. és III. évfolyama számára.* Illusztrálta V. Čtěl M. tanfelügyelő. Miniszteri engedélyezés száma 100 880/26 I.

Hrivnák – Rob: *Gyermekélet.* Szlovák gyakorló- és olvasókönyv a magyar tannyelvű elemi népiskolák számára. II. rész. Használandó a középfokon (3., 4. és 5. évfolyamban) 74 — részben színes — szövegképpel illusztrálta: Kováčik András, festőművész. Miniszti. engedélyezés száma 129 243/27 I

Hrivnák – Rob: *Gyermekélet.* Szlovák Gyak. és olvasókönyv a magyar tannyel. népisk. számára. III. rész. Használandó a felsőfokon (6., 7. és 8. évfolyamban). 40 — részben színes! — szövegképpel. Illusztr. Kováčik A. — Miniszti. eng. száma 28.346/29-I.

A III. rész a polgári iskolák számára is engedélyezetteti 4114/30-I. szám alatt.

E tankönyveket úgy belső tartalmuk, mint külső kiállításuknál fogva a tanulóifjúság örömmel veszi kezébe; módszeres kidolgozásuk pedig igen elősegíti a tanító urak munkáját. Használatuk ennek következtében (rövid idő alatt!) nagyon el van terjedve.

A fenti tankönyvek használatát és általában a szlovák nyelv tanítását megkönnyíti:

Hrivnák József: *A szlovák nyelv tanítása a magyar tannyelvű népiskolákban* — című vezérkönyv.

Az említett tankönyvek — külön kiadásban — a német tannyelvű iskolák számára is vannak engedélyezve!

Magyar tannyelvű népiskolák számára kiadásunkban megjelent még:

J. és V. Rob: *Német gyakorlókönyv.* Eng. sz. 7505/28-I.

Amennyiben az ajánlott tankönyvek nem volnának még bevezetve a vezetésük alatt álló iskolába, szíveskedjenek mutatványpéldányt kérni s csak azután dönteni a jövő tanévben használandó szlovák nyelvkönyvekről.

Cseh Grafikai Únió R. T.
Praha, II., Svobodova ul.

Köbölkútra a róm. kath. elemi népiskolához okl. tanítónő kerestetik. Határidő: márc. 8. Azonnal elfoglalandó. Vasútállomás helyben. Iskolaszék.

Pályázat. A zéleányi községi iskolaszék megüresedett igazgató-tanítói állomásra pályázatot hirdet. 1930. február 26-án választás. Fizetés törvényes. Pályázhatnak férfiak, nők. Községi iskolaszék. Posta: Boľ.

Pályázati hirdetés. A deáki-i (Vágsellye mellett) róm. kath. iskolaszék az újonnan szervezett ötödik rendes tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése a hitközségtől évi 1200 K $\check{c}$, természetben 1 szobás lakás, keriváltság és államszegély, amit az iskolaszék kérni fog. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő 1930. március 15. A választás napja 1930. március 30. Az állásra csak oklevéllel vagy tan. érettségivel bíró férfi tanerők pályázhatnak. A pályázók a következő okmányokat csatolják: keresztlevel, honossági biz., oklevél vagy tanítói érettségi biz., hatósági orvosi biz., erkölcsi biz. A kérvények a róm. kath. plebánia hivatalhoz küldendők. Deáki, 1930. február 17. Róm. kath. iskolaszék.

Pályázati hirdetés. A súdovce-szódói (szelizi járás) községi iskolaszék pályázatot hirdet a községi osztatlan iskolánál lemondás folytán megüresedett tanítói állásra. Javadalom: 1) tisztességes lakás, mely áll előszoba, 2. szoba, konyha, éléskamra, fakamra, kocsiszín és pincéből, 2) kert, 3) készpénz évi 258 K. 24 f., 4) 5 m. hold 501 □ öl szántóföld, amelynek adóját a község fizeti, 5) a megfelelő államszegély, mely az állás elfoglalása után kérve lesz. — Kötelesség: az osztatlan iskola összes évfolyamainak az állami tanterv szerinti lelkiismeretes tanítása. A növendékek száma 50–55. A tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak tanítói oklevéllel vagy érettségivel bíró ref. vallású tanítók, akik csehszlovák állampolgársággal bírnak. A ref. vallású gyermekek hitoktatása és énektanításáért, valamint a templomi és temetési ének vezetéséért, továbbá az istentiszteletek végzése fejében, — midőn a lelkész a leányegyházban végez (havonta egyszer vagy kétszer) vagy ha akadályozva van és a kanonikus órákon. — a ref. egyháztól kap 9 m. hold 845 □ öl szántóföldet és évi 18 K. 76 f t. A földek adóját az egyház fizeti. Az összes földek 1930. szept. 1-ig terjedő hatállyal bérbeadattak magyar holdanként 1 q buza és 50 kg. árpa haszonbérért. Ezen bérleti szerződést a megválasztandó elismerni köteles. Kellően felszerelt kérvények folyó évi márc. hó 30-ig a községi iskolaszék címére küldendők (U. p. Vel'ké šarovce.)

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 K $\check{c}$, félévre 20 K $\check{c}$, negyedévre 10 K $\check{c}$. Számonként 2 K $\check{c}$.

Magyar Tanító

Általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkoji Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Felölős szerkesztő: Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
Burai Tóth Pál.
Társszerkesztők: Hirdetési díjszabás szerint.
Berecs Béni, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

Vezércikk:*(B.)*

A fizetésrendezés 117

Dr. Kenessey Kálmán:

Meteorológia az elemi iskolában 119

Negyessy János:

Ref. ig. tanítók ig.-i pótléka 126

Egyesületi élet . . . . . 130*Különlélek* . . . . . 133*Kiadóhivatali üzenetek* 138*Hirdetések* 138

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használata eng. a bratislavi posta- és távírdaiigazs. 3006/III. '21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDEÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉS-ZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 62. 24.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Hűség- és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeresek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok **raktárára.**

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉSEN,
Tanító Uraknak és Iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyért a tagok a lapot is kapják.

Felolós szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Társszerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Nem tagoknak a lap

előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Hirdetések díjszabás szerint.

A fizetésrendezés.

Mostanában sok szó esett tanítóegyesületek és más tisztviselői egyesületek gyűlésein a fizetésrendezés, jobban mondva a fizetés-felemelés szükségességéről. Mind meggyőzőbb erővel tör ki a tanítói tábor lelkéből az elégedetlenség. Nem elég a mai fizetés a mind nehezebbé váló megélhetési viszonyok között! A legaprólékosabb beosztás és spórolás, az igények teljes leszorítása mellett is művészet ma tanító családnak úgy megélni, hogy ne legyen kénytelen adósságot csinálni.

Igen, itt a baj! Elemi erővel zúdul fel az egész köztársaság tanítósa: sürgősen segíteni kell, mert a tanítósa el van adósodva! A mai fizetés mellett nem szabad, hogy a tanító vagy családtagja súlyos betegségbe essék, nem szabad, hogy gyermekét felsőbb iskolában, más városban taníttassa, mert erre nincs fedezet a fizetésből. A fizetés igen szűkösön és csakis mellékkereset igénybevétele mellett, elegendő a puszta táplálkozásra és ruházzkodásra, pedig kultúrembernek más, elengedhetetlen igényei is vannak, melyek nélkül nem kultúrember többé és nem teljesítheti feladatait.

A tanítósa anyagi bajai immár eljutottak a kormány elé is. A kormány be is látja azt, hogy a helyzet tarthatatlan, segíteni is főrekszik, de még mindig nincs meg a kormánynál az elhatározó készség, az érely, amely ily fontos problémák megoldásának

alapfeltétele.

A közoktatásügyi kormányzatunknál ugyan megvan minden készség és jóakarát, de pénzügyminiszterünk minden művészete mellett sem tud mondani semmi megnyugtatót, bár ő is kijelentette költségvetési expozéjában, hogy meg kell oldani a tanítói fizetés, az áll. tisztviselők, a régi nyugdíjasok, a remuneráció és a 13. hónap fizetésének kérdését.

A tanítóság és a tisztviselőtábor nem remélheti, hogy a megígért megtakarításokból elegendő fedezet lenne a fizetésügy kielégítő rendezésére. Vagy legalább is csak akkor, ha e megtakarítások alapos, gyökeres változtatásokon alapulnak, amelyek valóban létre is hozzák a szükséges összegű megtakarításokat.

Véleményünk szerint a megtakarítások révén csak akkor érhető el gyökeres rendezés, ha elsősorban a rendkívül terjedős iskolaügyi és egyéb ügyi adminisztrációt tetemesen leegyszerűsítik, ha okos, jól átgondolt, egyszerű iskolareformot vezetnek be s általában, ha jól átgondolt tervek szerint egyszerűsítik államunk egész kormányzatát és igazgatását.

Á megélhetésre elegendő fizetések összegének előteremtése, annak módozatainak felfedezése azonban nem a mi feladatunk. De azt minden körülmények között le kell szögeznünk, hogy a helyzeten segíteni kell és pedig sürgősen, mielőtt a tanítóság és a tisztviselők anyagilag teljesen tönkremennének.

A mi egyesületünk vezetőségének is eminens kötelessége, hogy erélyesen hallassa szavát a többi egyesületek mellett s erősítse szavával a közös kíváncsalmom hangját a kormány előtt. Az anyagi ellátásunk rendezése elől a kormány sokáig nem térhet ki, módot kell találnia arra, hogy munkánk olyan megérdemelt ellenértékét kapjuk meg, amelyből a bennünket megillető nívón megélhetünk.

(B)

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Számonként 2 Ké.

Meteorologia az elemi iskolában.

Műszer nélküli észlelések.

Irta dr. Kenessey Kálmán.

A meteorologia vizsgálja a légkör fizikai törvényszerűségeit. Az időjárásból és az éghajlattanból (klimatologia) indul ki, de helyhez nem kötötten vizsgálja a *légkör fizikáját*.

Az *időjárás*tan (klimatologia) megfigyeli a légkör fizikai jelenségeit naponként s figyelemmel kíséri annak napról-napra való változását. Az időjárás napi megfigyeléseiből képezett középidejárás az *éghajlat*.

A légkör fizikájának a megfigyelése iörténheik műszer nélkül és műszerrel.

A műszernélküli megfigyelés is lehet meghatározott órákhoz vagy esetlegességhez kötve. Évszázadokon keresztül a meteorologiai megfigyelés *csak* esetlegességekhez volt kötve; csak a nagyon csodálatos meteorologiai jelenségeket jegyezték föl. Egy-egy extrém üneményt irtak fel a kalendárium lapjaira vagy a biblia hátsó lapjára. Pld. *a székelyföldön 1717 pünkösdötől 1718 szeptemberig nem esett eső* — semmi termés nem volt, még gyümölcsből sem és az emberek fakérget, rügyet. dögöi válogatás nélkül kénytelenek voltak megenni (Hozzávetőleges számítás szerint ez a három esztendő sírba fektette a székelység népességének a felét. Ezért van időjárási feljegyzés!)

Az órákhoz kötött megfigyelések esetén legjobb megfigyelési órák 7, 14 és 21 óra, helyi időben. A helyi idő a megfigyelő hely földrajzi hosszúságától, azaz a Nap pontos delelési idejétől függ. Ógyallán — mivel a Közép Európai zónaidő adó meridiántól keletre van — a helyi idő közel 13 perccel koráz. A Nap Ógyallán 11 óra 47 perckor delel!

Az alkalmoszerű megfigyelés azonnal feljegyzendő pld. a naptárnak arra a napra való „feljegyzések” rovatába. Pld. *delelőtől (d. e.) 11 órától eső esett egy fél óráig*. Ezek a feljegyzések nagyon fontosak és az órákhoz kötött u. n. therminus észlelésekhez adva az időjárásnak egységes és *folytonos* képét adják. Legjobb egy meteorologiai napló és egy feljegyzési könyvecske vagy mindent a „Feljegyzési Naptár” (Tömbnapitár) lapjaira felsírni. A „Kincses Kalendárium” külön lapot ad minden egyes hónap után a meteorologiai feljegyzések számára (igaz, hogy ez műszer megfigyelésekre van beosztva). Az

alkalmi feljegyzéseknél is fontos az idő megjelölése, ha másként nem lehet: napszakonként, napszakok szerint.

Milyen időjárás-i tünetényeket lehet műszerek nélkül észlelni, pontosabban meghatározni és hogyan?

a) Elsősorban is a *hőmérsékletet*. Igaz, hogy nehéz egy általános fokozatot (skálát) meghatározni, mert a hőérzet nagyon egyéni, subjectív. Minden egyénnek a hőérzete más. Édzett ember nem fázik akkor, amikor egy elkényeztetett, elpuhult. — esetleg vérszegény „penészvirág“ már lélekmelegítőre hárász-kendőt akaszt a nyakába s legjobban szeretne egy kofa-kályhát tenni az ülőszéke alá. A hőérzetet befolyásolják a testi dispoziciók (álmosság, éhség, fáradtság etc.), a ruházat, a mozgás vagy egyhelyben maradás, a mozgás gyorsasága etc. — Sőt még a világlátás is (világos, napos szobában melegebbet érzünk, mint ugyanolyan hőmérsékletű sötét szobában!), befolyásolja a Nap sütése vagy felhős égbolt, a szél sebessége, a levegő páratartalma, sőt az évszak is. Nyári meleg után ugyan olyan hőmérsékletű őszi napon fázunk, mint a téli hideg utáni tavaszi napon újra éledve melegegünk. És mégis fel lehet állítani egy hőmérő skálát, ami jó szolgálatot tesz a megfigyeléseinknek. A skála hét fokra osztott, amint következik.

1. *Erős fagy*. Testrészek elfagyása lehetséges.

2. *Fagy*. Jégképződés; dér; zuzmara.

3. *Hideg*. Hidegérzet járás közben is.

4. *Hűvös*. Hidegérzet pihenés közben, járni kellemes, járva kimelegszünk.

5. *Meleg*; pihenés közben kellemes, járva kimelegszünk.

6. *Forró*; melegézés pihenés közben is, járva nagyon meleg.

7. *Nagyon forró*; pihenés közben is forróság érzése nyomaszt.

Például az észlelést így jegyezzük fel:

1928. év, november 10. Ruházat: téli öltözék. Szélsebesség 4. Széllirány: délnyugat (SW). Hőérzet: árnyékban 3, napon 4. A feljegyzésünk ilyen alakjának megvan az az előnye, hogy a szélre és a felhőre is ad adatot s még inkább a nap-sugárzásra. Egy egy magaslati gyógyhely (Táiraszéplak, Merán vagy Davos) néha télen ilyen feljegyzést is mutathat:

Hőérzet: árnyékban: 2 (fagy)

napon: 6 (forró)

azaz az őrnyékban fagy, míg a napon az erős besugárzás következtében még ülföld helyzeiben is nagyon meleg van.

Egy-egy szellemes hasonlat nagy világot vet időjárás különbségekre. „A szibériai és a hazai hideg között olyan a különbség, mint a nyakkendő, meg az akasztófa kötéi között) (Markovits Rodion: A szibériai garnizon).

b) A légnyomás és a szél.

A légnyomás változások észlelésére nincsen érzékünk. Kis aneroid barométer a tyukszem és az ízületekbe lerakodott húgysavas mészkristálykák, amelyek a rheumái okozzák, a légnyomás változást megéreztetik, mert az ízületekben a belső nyomás a külső légnyomás változásától függ bizonyos fokig. Így az „időváltozást” ezek megérik. Nagy légnyomási változásokat azonban megérezünk („hegyi betegség”), de ezek a mindennapi életben nem fordulnak elő. A mi éghajlati vidékünkön a légnyomási szélsőséges adatok is különbözhetnek 30 mm-t, de ez legfeljebb csak hangulat változást okozhat. Magas légnyomás mellett derült, napfényes, szélcsendes időjárás van (kontinentális klíma), ami jó hangulatot ad, ha nem jár vele tartós hideg vagy tartós meleg, míg alacsony, depressziós légnyomás alatt deprimált a hangulatunk. A vérnyomás játszik itt szerepet.

A légnyomás változás *széllel* jár; alacsony nyomású területekre levegő áramlik a magas légnyomású területekről. A szél lehet hideg és meleg, nedves és száraz.

A szél irányát megfigyelhetjük a szálló füstből, az ágak elhajlásából. A magasabb légrétegekben levő széljárás irányát a felhők húzóirányát mutatja. A talajmenti szél irányát legtöbbször nem egyezik a felhők húzóirányával, tehát a felső légrétegek szélirányával; lehet teljesen ellentétes is!

A szélerősség műszernélküli megfigyelésére való a *Beaufort* féle 12-es fokoztású szélskála:

0 — *tökéletes szélcsend.*

1 — *nagyon gyenge, alig észrevehető fuvallat, a füst majdnem egyenesen száll fel.*

2 — *gyenge szellő, éppen érezhető.*

3 — *gyenge szél, a fák leveleit megmozdítja.*

4 — *mérsékelt szél, már az ágacsok is megmozdulnak.*

5 — *élénk szél, a fák erősebb gallyait mozgálja és már kellemetlen érzést kelt.*

6 = *erős szél*, egész ágakat mozgat; házakban zúg (fűtyül) a szél.

7 = *nagyon erős szél*, gyengébb fatörzseket már meghajlít.

8 = *viharos szél*, nagy fákat meghajlít, galyakat letördel, járásban akadályoz.

9 = *vihar*, kisebb károkat csinál, tetőcserepet kikezdi, egész ágakat, gyenge fákat kitördel, a járást megnehezíti.

10 = *erős vihar*, erős fákat gyökereitől kicsavar vagy keltőlőr, házakat megrongál.

11 = *nehéz vihar*, nagyobb károkat csinál.

12 = *orkán*, pusztító szél, háztetőket, kéményeket ledönt, embereket földhöz vág, erdőt pusztít, vonatot kidönti etc.

A 11 és 12-es fokozat szárazföldön ritkábban fordul elő, mert a szél erejét nagyon legyengíti a felszínhez való surlódás.

A szél erősségi fokozatai között nehéz éles határt vonni. Amit közfelfogás szerint gyenge szellőnek mondunk, az 1 vagy 2-vel jelölhető, a 3 és 4 mérsékelt ereű, az 5 már erős szél számba megy, a vihar a 7-tel kezdődik és a 10 el csak ritkán élünk a jelölésben. (E sorok írója közel 20 éve foglalkozik a meteorológiával, de még ilyen erősségű szelet — hála Istennek — nem kellett feljegyzési naplójába bejegyeznie) A 11 és 12-vel csak katasztrófák esetén jelölünk, amilyenek nálunk igen ritkán fordulnak elő.

A szél jellege lehet *egyenletes*, *lökéses* (változó sebességű) és *forgószél*, amely homokból, porból vagy vízből „tornyot” rakhat.

Egyes vidékek szerint az időjárás jellegét mindig egyenlően befolyásoló szeleket külön névvel jelölik az ott lakók. Ezek népies elnevezések, lokális, különleges szelek, de igen jelentősek. Ilyenek a bóra, szirocco, föhn, nemere, kossavo, taifun, tornadó etc. — hegyi és völgyi szél. Jó feljegyezni a szél kezdetét, tartamát és kísérő jelenségeit.

c.) A légköri nedvesség és felhőzet

A légköri nedvesség kisebb változásait nem érzékeljük, de vannak kísérő jelenségek, amelyeket megfigyelhetünk és feljegyezhetünk.

A levegő nedvessége nem csak a benne foglalt páramennyiségtől függ, hanem a hőmérsékletétől is; hideg levegő ugyanannyi páramennyiségtől nedves, míg meleg levegő száraz

A levegő nedvessége a talaji fedő növényzettől is függ. A növényi dús takaró ugyanolyan felüleiről 30%-al több vizet párologtat el, mintha szabad szabad vízfelület lenne!

A levegő *magas páratartalmának* jellemző tünete: nedves tárgyak (kimosott ruha) nehezen száradnak, esetleg penészednek. A só „szétfolyik“ (u. i. a só higroszkópos test, a levegő nedvességét magába szívja és folyóssá lesz!) A felhőképződés erős! Ha meleg is a nedves levegő, a bőrtárgyak penészesedése, vastárgyak rozsdásodása elkerülhetetlen. Emberre nézve „nyomasztó“ a levegő, kisebb mozgás mellett már transpirál; az izzadság, verejték nem párolog el s ez igen kellemetlen!

Nagy szárazság: semmi transpiráció erős mozgás mellett sem; az ajkak, kéz bőr kicserepesednek, nagy szomjúság, szem kötőhártyája ég; a levegő elektromossága erős, fészülködés közben a haj szikrázik és a szálak szét állanak. A tócsák, patakok kiszáradnak, a talaj megrepedezik, a fák levelei „lesülnek;“ bútorok pattognak („mintha kisértet járna a szobában“).

Öt fokozatból álló tapasztalati skálát lehet felállítani:

1. *nagyon száraz levegő,* nyálkahártyák kiszáradnak, állandó szomj érzés pihenés közben is. Semmi transpiráció.

2. *száraz levegő,* a nedves tárgyak gyorsan száradnak. A só teljesen száraz. Mozgás közben szomjézés.

3. *közepes nedvesség,* az ember közérzetére semmi hatással sincsen; só alig tapad.

4. *nedves levegő,* só nedves, tárgyak nehezen száradnak. A levegő nyomasztó, mozgás közben a transpiráció élénk.

5. *túl nedves levegő,* só szétfolyik, liszt összecsomósodik, tárgyak hamar penészednek; a bútorok „funírja“ felhajlik, a fa bútorok (ajtók, széklábak etc.) elgörbülnek, az ember közérzete kellemetlen, depresszív.

A levegő páratartalma túlhűtöttség következtében lebegő vízcseppecskék alakjában kicsapódik s *felhő* keletkezik.

A talajjal érintkező felhő a *köd*. A köd sűrűsége átlátszó-ságától függ. Igen sűrű ködben néhány deciméterre sem látunk. A Déli Kárpátokban ért egyszer utol olyan sűrű köd, hogy turistatársaimmal kezelt fogva megállottunk, de egymás arcát nem láttuk. Ritka ködben 3 kilométerig is el lehet látni.

A felhő formákkal itt nem kell tizedesebben foglalkozni, mert az elemi iskola fizikai tananyaga szól róla.

Vannak *magas, közepes* magasságú és alacsony felhők.

Ugyanolyan alakú felhő októbertől — márciusig mindig alacsonyabban képződik, mint márciustól — októberig, azaz a melegebb hónapokban. Zivatar felhők rendszerint *csak* a nyári hónapokban, június — augusztus képződnek.

A felhőnél nemcsak az alakot, hanem a huzódási irányát is megfigyelhetjük (milyen égtájról merre vonul?), azonkívül az égbolt befedett (felhőkkel fedett) részének a nagyságát is. Az égboltot képzeletben 10 részre (félgömb szegmentumra) osztjuk fel s így 0—10°-os skálával jelöljük a felhőzet fokát. 0° = derült, teljesen felhőtlen; 10° = teljesen borult; 5° = az égbolt fele felhős.

A felhő réteg 1. lehet vékony, 2. közepes vastagságú, a Nap még keresztül sül, 3. vastag, teljes diffúz fénnel világított a táj.

d) Léghőri lecsapódások.

Ide tartozik minden olyan folyékony vagy szilárd alakú víz kiválás, amely a levegő páratartalmából keletkezik. Ilyen: a *harmat*, (erős, gyenge, igenkevés); a *dér*, (szintén erős, gyenge, igen kevés); a *zuzmara*, (minél hosszabb a jégtű hossza, annál erősebb a zuzmara); a *köd*, (meddig lehet ellátni?); a *dara*, a *jeges eső*, a *jég eső*, amely nyári zivatarok alkalmával fordul elő, fontos a jégszemek nagysága és, hogy tisztán vagy esővel keverten hull alá, meg milyen vastag réteg képződik és ennek elolvadási ideje. *Ködeső*, aztán *az eső*. Az eső sűrűsége is attól függ, meddig látunk el a lehullott eső cseppek között; *ritka eső*. kb. 1000 méterig ellátunk, *sűrűbb eső*, a tárgyak 100 méterig látszanak és *sűrű eső*, néhány méterre látunk el; végül van a *felhőszakadás*, amikor igen sok eső nagyon sűrűen hull alá. Az eső időtartama szerint van: zápor eső (rövid idő alatt és rövid ideig tartó nagy csapadék mennyiség hull alá), egyenletes eső, lassú eső és szemergő eső (szemergés). Napszak szerint is megjegyezhetjük: éjszaki, reggeli, délelőtti etc. eső. A reggel 7 óra előtt kezdődő esőről azt tartja a néprégula, hogy nem éri meg a déli harangszót („hajnalal jött vendég nem marad sokáig”). Lényeges az is, hogy az eső napsütéssel váltakozó-e? — Derengéssel és széllel, vagy teljes borulással és szélcsendes időben hull alá az eső? Nyári záporoknál előfordul, mert azok „pásztás esők”, hogy eső közben napsütés van. (Ördög veri a feleségét.)

A hó esés sűrűségét is úgy határozhatjuk meg, mint az esőt: a láthatóság szerint. A hó-nál fontos a hóréteg vastagságát is megmérni centiméterrel. Lényeges ilyen bejegyzés is: hó esett, de elolvadt! vagy a régi hó — mondjuk — 5 cm. vastag, az új 10 cm.; — a hóréteg elünt pld. március 20-án; — az első hó esett december 2-án.

A hőmérsékletre is jó adatai ad az ilyen megjegyzés: tapadó hó, szilárd hó, csikorgó hó (t. i. a lépéskor csikorgó hangot ad a hó; ez nagyobb mint 10 C° zérus alatti hőmérsékletkor figyelhető meg.) Hőembert viszont csak akkor csinálhatunk, ha a hó és a levegő hőmérséklete közel van a fagyponthoz.

A nyári zivataros esők alkalmával csaknem mindenesetben jelentős a zivatar „kitörésének“ idejét feljegyezni. Sokszor keletű bírótság elé a vitás kérdés, hogy az aratók, vagy szénagyűjtők jogosan hagyták-e abba a munkát? s a munka elszabottlására valóban az égi háború adott-e okot, vagy más egyébb célja a munkásoknak?

A zivatárokkal kapcsolatban mindenesetre jó feljegyezni, hogy volt-e halált okozó villamcsapás, vagy oly lecsapó villám, amely gyújtott vagy más kárt tett? Hány villámlás volt egy perc alatt? Merről jött és merre haladt el a zivatar?

Minden olyan zivatart, amelyik az észlelő helytől 3 kilométernél távolabb játszódott le: távoli zivatarnak minősítünk. Ennek csak villámfénye (*villogás* és nem „csillámlás,” ahogy egy középiskolai fizikai tankönyvben láttam jelölve. Jól tisztában van az illető tanár úr a magyar szaknyelv kifejezéseivel!) — látszik, vagy dörgése hallatszik és megfigyelhetjük az elvonuló hőkumulusz felhőket etc.

A nyári pásztság és zivataros esőknek gyakori kísérő jelensége a szivárvány, amelynek ív-nagysága a Nap horizont feletti magasságától függ.

Az égi optikai jelenségekhez tartozik a Nap és Hold-udvar és a Holdszivárvány. Ezek feljegyzése már ritkaságuknál fogva is megfigyelő könyvünk értékes adatai közé fognak tartozni.

Az időjárással kapcsolatban a jegyzet rovatból sohasem hagyjuk ki a növényi életmegnyilvánulások megjegyzését. Pld. a megfelelő napokra bejegyezzük: elvettem a kukoricát, — kibújt a kukorica, — kapáltam, — töltöttem, — virágozott (a

kukorica, buza, rozs etc.). Ezek a mezőgazdasági adatok a meteorológiai adatokkal együtt oly értékes anyagot adnak a mezőgazdák, falusiak számára, hogy ennek alapján ki lehet dolgozni valamely vidék számára a leggazdaságosabb, legértékesebb mezőgazdasági rendszert. A megfigyelésekből kiderül, hogy olyan mezőgazdasági berendezkedést lehet beállítani, ami néhány év alatt nemcsak a talajt, a földet teszi értékesebbé, hanem gazdáik is egy magasabb, műveltebb, jobb módú életstandardot vezethetnek be.

Egy egyszerű és a fentiekben vázoltak feljegyzésére szolgáló napló beosztása körülbelül ilyen lehet:

Év: ..... Jegyzi: ..... Hely: ..... Hónap: ..... Nap: .....

Hőérzet	Szél	Nedvesség	Felhő	Csapadék	Jegyzetek
Ruházati:	Hőmérséklete:	Só (?)	Alak:	Alak:	
Árnyékban:	Iránya:	(Széles, levegő, nedves etc.)	Húzódási irány	Sűrűsége:	
Napon:	Ereje:		Vastagsága:	Tartama:	

Ha van időnk és módunk rá, jó ha az észlelést naponta háromszor végezzük. Így napl közép, havi közép és évi közép-értékeket is tudunk számítani.

A földművelés szempontjából azonban — ne feledjük el — sokkal fontosabb az *extrém értékeknek* az ismerete, mint a közepes időjárásé. Innen ered az az ősi szokás, hogy a különleges meteorológiai adatokat jegyezték fel minden időben a gazdák!

Ref. ig. tanítók ig.-i pótléka.

A ref. felekezeti jellegű elemi iskolák igazgatásával megbízott tanítók igazgatói pótlékának rendezése a legfelső egyházi hatóság, az egyetemes konvent kezeltébe van bocsátva. Eszerint az egyetemes konvent bölcs határozatától függ, vajjon a ref. felekezeti iskolák igazgatói megkaphatják-e az iskolafenntartóól békés úton a 104/926 sz. törvényben biztosított ig. pótlékot.

Nem tudhatjuk, miként fog az egyetemes konvent intézkedni, csak azt tudjuk, hogy a ref. igazgató tanítók derekas munkájukkal rászolgálnak a díjazásra és hogy ezen díjazás kérésénél teljesen törvényes alapon állanak s így remélhetik is a legjobbat. Reményünkben megerősít az a tudatunk is, hogy

ügy egyházi törvényeink, mint egyházi tényezőink intézkedései az állami törvényekkel szembe nem helyezkedhetnek.

Nem lehet célom felszólalásommal egyetemes konventünk határozatának még csak gondolaiban is praejudicálni, csupán egy téma ez az ügy számomra, mellyel sajnos foglalkozni kell, mert tudom, hogy ez a mély és arany hallgatás a legkevésbé viszi előbbre.

Értesülésem szerint egyházkerületünk minden egyházmegyéje beadvánnyal fordult az őszi egyházkerületi gyűléshez. Egyházkerületi gyűlés foglalkozott is az igazg. pótlék ügyével s jóindulattal kezelte azt, de nagy baj volt az, hogy a beadványokban nem volt egyöntelőség, nevezetesen más-más műhelyekben öntettek s más hangon is szólottak. Pedig a 104-es törvényből nyilvánvaló, hogy csakis a 45. §. hangján lehetett szólni. A baj meg volt, a hiba megtörtént, aminek nem lett volna szabad megtörténni, ha az egyházkerületi tanítóképviselő a helyzet magaslatáról a megkívántató érdeklődéssel figyel és az egyöntelőség kedvéért initiál. A jövőben azonban, ha a szükség úgy kívánja, feltétlenül karöltve kell eljárni.

Az elemi iskolai igazgatói munka díjazásáért kifejtett küzdelem, ha nem is túlságosan régi, de nem is mai keletű. Folyt a küzdelem már jóval az államfordulat előtt is. A küzdelem zászlóvivői az állami tanítók voltak.

Ugyanis hatalmas és vagyonos iskolafenntartók, gyárak, a kincstár díjazták a maguk iskola igazgatóit. Az iskolai köz-igazgatás terén a kívánalmak egyre fokozódtak, a munka szaporodott s az állam se térhetett ki az isk. igazgatók követelésének teljesítése elől. Az áll. ig.-tanítók küzdelme betetőzést nyert az 1907. évi 26. tc.-ben, amennyiben részükre a nyugdíjba is beszámítható igazgatói díj állapított meg. A törvénynek részleges kihatása a felekezetiekre is megvolt, amennyiben népesebb, vagyonosabb iskolafenntartó egyházak sem maradtak el az állam mögött. Egyetemes egyházunk büszke volt rá, hogy iskoláinak szellemi nivója csöppet sem áll az államiaké alatt. Sőt maga a volt kir. tanfelügyelő, az előnyösen ismert Beregszászy J., dicsőreleg emlékezett meg a ref. iskolák magas színvonaláról. Egyetemes egyházunk nemes versenyre kelt, sok tekintetben bírta is a versenyt. Magam is ismertem olyan 4 tanerős iskola igazgatóját, ki élvezte már akkor a 200 koronás igazgatói díjat.

A 104/1926 sz. törvény a mai viszonyoknak megfelelő intézkedése tehát nem éppen új, hanem folyománya az 1907. évi XXVI. tc. nemkülönben az 1913. évi XV. tc.-nek. Új és sokkalta szocialisabb a 104-esnek a szelleme, mely testet ölt az 1. §. 2-ik bekezdésében, mely kimondja, hogy e törvény rendelkezései (míg más törvény nem hozatik) fizetési és szolgálati ügyekben a nem állami tanfőságra is hatállyal bírnak. Az 1907-es XXVII. tc. még ennyire nem ment, bár a rég multhoz ott is óriási haladást jelent az 1. §., mely szerint a „nem állami tanfőség illelményei közigazgatásilag biztosítottnak.”

Alótámasztja ezt az 1893. évi XXVI. tc. 13., 14. §-a, melynek értelmében „az a hitelekezeti tanfő, ki államsegélyben részesül, állomásáról csak akkor mozdítható el, ha a miniszter az ítéletet jóváhagyja.”

A felekezeti illetve nem állami tanfőságot tehát a 104/926 sz. tv. állította legújabbán sorompóba, hogy kérve-figyelmentesse iskola fenntartóit a törvényből eredő kötelességére. A községi jellegű iskolák vezetőségei megértvén a törvény rendelkezéseit vonakodás nélkül folyósítják a törvény által meghatározott összeget. Annál érthetlenebb egyházi hatóságoknak, iskola fenntartóiknak nyilvánosan még nem ismert, de burkoltan kifizetés ellenes állásfoglalása, amit én nem hihelek, hiszen nélkülöznél a törvényes alapot az efféle elhirtelenkedett állásfoglalás. Hogy régen hogy volt, az nem lehet ma már komoly indoka a fizetés megtagadásának. Hogy egyházi alkotmányunk ilyen nem ismer, az sem indok! A földön minden változásnak van alávetve, ha tehát eddig nem ismerte volna, a jövőben ismernie kellene. A vérszerződés milyen régi, azért újítgatják, pótolgatják a kor kívánalmait, követelményeit szerint. Nem mondható a merev elutasítás helyes álláspontnak már csak azért sem, mert úgy még csak a reményl sem szerzi meg arra iskolafenntartó, hogy valaha is államsegély formájában könnyíthessen ezen terhén, mert miképpen lehetne kérni annak a tehernek a levételét, amit nem is visellünk.

Azt is szokták érvül felhozni, mondogatni, „hát az egy tanerős iskola tanfője ki igazgat?” Hiszen nem is a *ki* kell igazgatni, hanem a *mit*! Az igazgató tanfőtársainak kollegáinak nem lehet igazgatója, inkább tanácsadója, útmutatója, jó barátja. Mások szerint nincs igazgató! No de ha nincs igaz-

gató, megvan a sok és bokros tenni való, amit valakinek mégis csak végezni kell s végeredményben a harc nem is a címért folyik, hanem a jól megérdemelt, s törvény biztosította munkadíjért.

Az egy tantermes iskolát éppen úgy előbb vinni, ügyeit intézni, igazgatni kell, mint a több osztályosat. Kevesebb osztályúnál kevesebb a munka és megfordítva. Észert van megállapítva a fizetés. Mennyire humánus az 1913. évi XV. tc. nek azon rendelkezése, hogy a szolgálatidős, külön minősítésű osztálytanítók akkor is kinevezhetők igazgatókká mintegy elismerésképpen, ha nincs is terük igazgatói teendőik végzésére. Ugy, hogy egy és ugyanazon iskolánál lehetett egy adminisztrátor igazgató és osztálytanító igazgatói címmel.

Egyetemes konvent egy esetből kifolyólag már foglalkozott e kérdéssel s elutasító határozatot hozott.

A komáromi egyházmegye ennek dacára is egy később tartott gyűlésén elfogadólag határozott

Hát miért ?? és hogyan?

Sokak hitével szemben az én reménykedő hitem az, hogy egyházi főhatóságunk előbbi állásfoglalását meg fogja változtatni s bő'cs rendelkezésével helyt ad a tanítósága kérésének, amely kérést lk. az egyházaknak saját hatáskörüikben egy esperesi leirat alapján kellett elintézni. Hiszen az áll. törvényekre vonatkozólag főhatóságaink sohasem adtak ki végrehajtási utasítást.

Főtisztelendő Konvent! Egyházunk élete a nehezebb időket éli. Egyházi sáfárjaink nagyon sok esetben csak egy talentumosak. Az önzés, az irigység, az egymás iránti bizalmatlanság, a sanda szemvetések megbénítják a lelkeket s képtelenné teszik erényes cselekedetre. Nem lelki étvágy, nem lelki szomj, hanem lelki étvágytalanság, testi nyűg azon tulajdonságokkal teltett lelkeknek a talentumok kamatoztatásával járó foglalkozás. És ezekben kereshetjük a nehéz idők legfőbb forrását. Lelki szemeim előtt áll két gályarab, az egyik pap, a másik tanító. Könny csillog szemében mind a kettőnek. Síralmuk s lelkük eszméletének tárgya Egy! Kölcsonösen éheznek és szomjuhózzák az igazságot. Kölcsonösen éheznek, szomjuhózzák és művelik az alázatosságot. És az az Egy az ő lelkük tárgya, bár sír, bár szenved, de erős, akkor volt a legerősebb, mert fundamentoma volt a lelkek tisztasága.

Mindnyájunk hő óhaja, hogy a Főliszt. Konvent keresse s találja meg saját lelkében azt a „diagnostizáló varázscsővet,” mellyel ránk szeretettel s az égető kérdésre gyógyulást sugároz.

Négyessy János.

EGYESULETI ÉLET.

Az elemi iskolák új tanterve.

A magyar nyelv tantervének elkészítésére kiküldött albizottság f. évi március 11-én Galántán tartotta meg első értekezését, melyen az alábbi rendkívül fontos megállapodásokra jutott.

1. A magyar nyelv tananyaga a tervezetben feltüntetett öt csoport helyett a következő három csoportba osztandó be:

a) Nyelvgyakorlat és fogalmazás.

b) Nyelvtan és helyesírás.

c) Olvasás.

Igy legyenek az órarendben is megjelölve.

2. A különböző típusú iskolákban a magyar nyelv tanítására szánt tanórák száma a következő számarány szerint állapíttassék meg:

Nyelvgyakorlat és fogalmazás alsófokon 2, középfokon 2, felsőfokon 3.

Nyelvtan és helyesírás alsófokon 5, középfokon 3, felsőfokon 2.

Olvasás alsófokon 7, közpfokon 3, felsőfokon 1.

(Az egyosztályos — osztályon — vagy két osztályos iskoláknál alsófokozat az első, második és harmadik évfolyam; középső fokozat a negyedik és ötödik évfolyam; felső fokozat a hatodik, hetedik és nyolcadik évfolyam.)

A három és több osztályos iskoláknál alsó fokozat az első és második évfolyam; középső fokozat a harmadik, negyedik és ötödik évfolyam; felső fokozat a hatodik, hetedik és nyolcadik évfolyam.

Az egyes csoportok áthelyezése a megfelelő osztályokból a másik osztályba csak kivételes esetekben lehetséges. Távlatosabb osztályokba a csoportot áthelyezni nem lehet, csak a szomszédos osztályba.)

3. Az egyes tantárgyakhoz szánt utasítások és észrevételek az illető tantárgy tanterve elé kerüljenek.

4. Tekintettel a rendelkezésre álló idő rövidségére; sajnálattal állapítja meg a bizottság, hogy nem végezhet olyan alapos munkát, mint amilyent az ügy természete és fontossága

megkíván, miért is azt a javaslatot tette, hogy a tanterv kidolgozásának határideje ez év április végéig hosszabbítsassék meg.

5. Kívánatos volna, hogy az új tanterv tervezete a maga egészében küldessék meg a bizottság minden egyes tagjának.

6. Szükségesnek tartja a bizottság néhány külföldi (svájci, német, magyar, osztrák) tantervek beszerzését is összehasonlítás céljából.

7. Az egész tanterv minden típusú iskola részére külön-külön, de összefüggően legyen összeállítva, különös tekintettel az egy-, két- és háromosztályú iskolákra.

8. A magyar tannyelvű iskolákban az államnyelv tanítása a második osztályban kezdődjék.

9. Az államnyelvnek a magyar tannyelvű iskolákban való tanítási terve elkészítésénél a magyarnyelv tanterve elkészítésére kiküldött bizottság is hallgattassék meg.

10. Az utasítást és a keretes tantervet adja ki a miniszterium magyar nyelven is.

11. Legyen pontosan megállapítva, hogy a magyar tannyelvű iskolákban az államnyelv tanítására rendelt heti 3 órát mely melléktárgyakból kell elvenni.

12. A gazdaságtani rész az egyes tárgyaknál felveendő.

A jegyzőkönyvbe foglalt pontokat az albizottság az illetékes tényezők elé terjesztette.

Törvényjavaslat a régi nyugdíjasokról. Végre elkészült az egyesületünk által is oly sokat sürgetett törvényjavaslat, mely hivatva van régi nyugdíjasaink sorsát megjavítani. A törvényjavaslatot a minisztertanács elfogadta. A 14 szakaszból álló törvényjavaslat vonatkozik az állami nyugdíjasokra, valamint a nem állami tanítókra, tanárookra, községi és járási orvosokra és özvegyeikre, akikre a 103 és 104/26. sz. törvény nyugdíjaztatásuk alkalmával nem vonatkozott. A javaslat szerint a nyugdíjasokat életkor szerint 4 csoportba osztják. Az I. csoportba tartoznak az 1865 december 31-ig születettek, a II. csoportba az 1866–1870. a III. csoportba az 1871–1875, a IV. csoportba pedig az 1876 től születettek. Az I. csoportnak jár a felemelt nyugdíj 1930. január 1-től, a II. csoportnak 1931. január 1-től, a III. csoportnak 1932, a IV. csoportnak pedig 1933. január 1-től. A javaslat azon özvegyekre is vonatkozik, akik 1930. január 1-vel nyugdíjjogosultsággal bírtak és szintén 4 csoportba osztatnak: 1870 december 31-ig, 1871–1875, 1876–80 és 1881 évtől születettek. Az új nyugdíjra való jogosultság ugyanazon időszakban lép életbe, mint az előbb említett nyugdíjasoknál. A gyermekekre nevelési járulék jár. Sajnálatos a dologban csak az, hogy a pénzügyminiszter a törvényjavaslatot egyelőre még nem nyújtja be a parlamentnek, mivel előbb a fedezetről kell gondoskodnia.

Halálozás. Megilletődéssel értesültünk, hogy Blahó Emil nyug. tanító kartársunk munkás életének 75. évében f. é. márc. 19-én Érsekújvárolt hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése márc. 21-én folyt le nagy részvét mellett. Ravatala felett Lemény János kartársunk tartott bucsúbeszédet, a tanítói énekkar pedig gyászdalokat énekelt.

Ünnepi közgyűlés. Nagyon kedves és benső ünnepelésben, részesítette köztársaságunk elnökét márc. hó 15-én a kir.-helmei és nagykaposi járás tanfőnöksége 80. ik szül. éve betöltésének alkalmából. Ezen a napon tartotta a két járás tanfőnöksége együttes ülésben tavaszi első pedagógiai értekezletét Tanfőnökség, ünnepies, külsőben, márc. 7-e adta lelkesedéssel lelkében, gyülekezett fel az értekezletre.

Ünnepi beszédet tartott szlovák nyelven értekezlet elnöke *Kuchárik Mihály* tanfelügyelő, aki a nála megszokott alapos-sággal tartalmas felkészültséggel veltette a képzeletet vásznára a cseh-szlovák nemzet ma legnagyobb fiának a tanítók tanfőmesterének, *Dr. Masaryk T.* közt. elnökünknek alakját.

Ismerette őt mint politikust, mint bölcselőt, mint a népek, nemzetek, felnőttek és kicsinyek nagy tanfőjét, tanulság és mintakép gyanánt állítva a hallgatóság elé. Elragadó volt. Négyesy János magyar ünnepi beszéde, aki a maga egyszerűségével, beszéde nyelvezetének közvetlenségével, mély értelműségével a lelkek húrjain játszott. Lelke hevületével mindenki ünnepeltet ölelte és egy család lett az egész társaság, s egy hódolva vibrált a lelkek mélyén fölszakadó sóhajárban „az Isten Őt sokáig éltesse!” A közgyűlés a közt. elnöknek üdvözlő táviratot küldött.

A kedves ünnepelésnek a himnusz magyarnyelvű ének-lésével lett vége!

Szünet után a még rendelkezésre álló időben Kuchárik tanfelügyelő nagy szaktudással adminisztrációs oktatást és utasításokat adott. Hosszasan tárgyalt az újonnan megválasztott felekezeti tanfőnök megválasztásának jóváhagyása, a fizetések késedelmes kiutalása, elmaradt fizetések eseteinél felmerült anomáliák ügyét s a lecebný fondba történendő befizetések újszerűsége miatt előálló változásokat.

Nyugtázás. A Szlovenszkói Könyv- és Papirkereskedők Egyesülete központi pénztárunkhoz juttatta a közte és az egyesületünk közötti fennálló szerződés értelmében járó részvételünk 1929. évre szóló utolsó 1000, azaz egyezer koronás részletét. Központi pénztárunk a központi vezetőség nevében ez úton mond köszönetet a fentl. egyesületnek a „Tanítók Háza” javára juttatott összegekért.

Központi pénztár.

Értesítés. Ez úton közöljük járási pénztárosainkkal, hogy az 1929. év végén lejárt törzslapjaink átirási munkálatai miatt a megyei pénztárakkal az 1929. év II. feléről szóló elszámolásainkat még csak most eljeheljük meg. *Központi pénztár.*

K Ü L Ö N F É L É K .

„A tanítóság megújhodása.”

Ezzel a címmel Balogh Edgár, egyetemi hallgató cikket írt a „Magyar Diák-szemle,” nemrégén megindult, legújabb diák folyóirat 1. számában. A cikk nagyon sok kitéfelt tartalmaz, amelyet a magyar tanítóság nem hagyhat megjegyzés nélkül.

Balogh Edgár, — akit, mellesleg szólván, körülbelül egy évtizede ismerünk egyetemi hallgatónak, nevezetesen: tanárjelöltnek, — ezzel a megállapítással kezdi: „A régi tanítóság helytelen nevelteléséről fogva, nem nevelhette helyesen a tömegeket. A régi iskola legfőbb erényül az egyéni szorgalmat és a személyes érvényesülést állította az ifjúság elé, ezzel előmozdította az egyének létért való harcát és megakadályozta az emberi közösségérzet kifejlődését.”

Nem tudjuk és nem kutatjuk, hogy Balog Edgár melyik „rég” iskolában szerezte ismereteit, amelyeknek birtokában, Ime, prófétája kíván lenni az emberi közösség eszméjének, de határozottan tiltakoznunk kell a régi (vagyis szerinte: a jelenlegi) iskola nevében az ellen, hogy a kebelén felnövekedett generációk szívében nem az összetartozandóság érzését fejlesztette. Vagy nem ezt akarja jelenteni az a bizonyos „emberi közösségérzet”? . . . Akkor bosszánat, a kultúra és a haladás szempontjából ennél sokkal fontosabbnak tartjuk az „egyéni szorgalmat és a személyes érvényesülést.” Mert azoknak a „tömegeknek” a boldogságát, ebben sokkal inkább biztosítva látjuk.

De gyerünk tovább. „A szabad versenyre való nevelés antiszociális voltát, ezt a nemzetellenes és istentelen valóságot, a szebbnél-szebb hazafias és vallás-erkölcsi frazisokkal takarják be.” Így Balogh.

Hogy ő az egyéni szorgalom és érvényesülés eredményeiben a szabad verseny istentelen valóságát látja, ez az ő baja; de Balogh Edgár pedagógiai komolyságának mindenesetre hű jellemzője az a közönségesen ismert mentalitás, amely minden hazafias és vallás-erkölcsi megnyilatkozást csak mint frázist tud aposztrofálni. Már pedig ilyen ideológiával bajosan lehet hirdetni a „tanítóság megújhodását.” Ő mégis hirdeti, mert a növekvő tanítónemzedék nem követkelti útján azt a tanítóságot, amely „mindast, ami a paraszti közösségből nőtt sajtásagos faji kultúránk, mindenütt kiszorítani igyekezett”

Kedves tanárjelölt úr! Ha ön „sajátóságos faji kultúránknak” érti mindast ami a paraszti virtus megnyilvánulása: ha ön féltve őrizendő tulajdonságnak hiszi a bicskázást, verekedést, kocsmázást, akkor igazat adunk önnek. De ha ön nem tudja, hogy ezen „nemes” sajátóságoktól éppen a tanító tisztította meg a falut, akkor azt sem tudja, hogy ezek helyébe pedig nem az „arisztokrata és nagypolgári köröktől levetett, gyártilag előállított kispolgári tucatkulturát”, de a maga lelkén átszűrt, tiszta emberi műveltséget vetette. Szinte kételkedünk abban, hogy

aki íyesmit le mer írni, egyáltalában járt a magyar falun, melyet ő bizonyára „a senki szigetének” képzeli Mertha igen, akkor ismerné a magyar paraszt józanságát, istenfélését, dolgos kezét, kultúraszereletét, amelyet a falu tanítója ápol, tisztol fejleszt és terel az örök emberszeretet széles medrébe, igenis az ősi források bőséges vizén.

Van e az elődei hivatása iránti szeretetből valami abban, aki feltételezi — sőt meggyőződése, — hogy „a tanító a maga úri beképzeltségében megvetette a népi kultúrát?” Bizony, a népkultúra terén végzendőkre vonatkozó direktívákért nem fogunk Balogh Edgárhoz fordulni, ellenben örülnénk, ha részvetne bármelyik magyar iskola kiállításán, ahol alkalma volna gyönyörködni a magyar falu rejtői szépségeiben, melyeket a tanító ásott föl.

Hallott ez a Balogh Edgár valaha falusi dalárdát, látott e a nép színdarabot által előadott színdarabot, hogy olyan hányá vetl módon nyilatkozik a „helytelen iskolai nevelésről, mely meghonosította a műdalokat, felesleges műkedvelésit stb a magyar falvakra . . . !” Hát felesleges műkedvelés az, amikor a tanító könyvtárakat, sőt országokat felkutató egy egy igaz, népi erőtől duzzadó színláték szövegkönyve után? Felületesség az, ha a tanító maga csinálja a színpadot, maga festi a hátteret, kullézákat, színházi ruhátrákból szerzi a kórhú jelmezeket, kitanulja és elvégzi a színhári borbély, ügyelő, sűgő, kellékes teendőit, a tanítás fűadását gyönyörűséggel varázsolja lelkes ambicióval, feláldoz időt és pihenőt, csak azért, hogy kielégítse a magyar falu kultúrigényeit?!

Selyemharisnya és Színházi Élet? Hígyje el B. E., hogy sok tanítócsaládban egyikre sem kerül; s hogy ő ezeknek az otthonná válását is a helytelen iskolai nevelés rovására írja, kétségen felül áll, hogy ez csak a cikk stílusának erőltetett dia mlkaja és zunerősítése kedvéért történt. Erről tehát ne is beszéljünk.

Nagyon divatosan és az érdekeltek fűlében bizonyára tetszetősen hangzik az, hogy „a tanítósság, még ha a népből származott is őt szereti is népét, tisztára csak ideológiai elneveléségénél fog a és teljesen öntudatlanul dolgozott a paraszt-ság és munkásság gazdasági és kulturális önfelismerése és osztályöntudata ellen (?) Szemben a vidéki zűldóság „üzleti érdekeinek” tudatosságával, amely pírhezamosan a tanítóssággal, segített elterjesztési — többek közt — az „erkölctelen szépségkírálványválasztás kispolgári kultúráját.”

Jól van. Elnevelték a tanítósságot. Engedje meg akkor nekünk B. E., hogy az önfelismert és osztályöntudatosodott paraszt-ság és munkásság által a forradalom óta elkövetett lélekműzgerékekért, eszmény-, hit és tekintélyrombolásért a felelősöket azok között keressük, akik ideológiai nevelésüket az osztálybarc apostolaitól vették . . . Ezekkel szemben pedig a pedagógiában még az „öntudatlan” munkálkodás is erőnynek számít! „Osztályöntudat”: hangzatos és háias jelző, de a népnevelésűgy szótárában nincsen helye. És az a pedagógus, aki gyakran emlegetti, az nem — pedagógus

Ezt a gyaucut B. E. sem kerülheti el, sőt fokozottan magára hárítja, amldön ezt írja az „intenzív testkultúrával kifejlesztett őszjete” emberről: Ilyen ember nem válik semmiben sem vak zavasóvá és epigonná, s önnön erejében megbizonyosodva megszabadul minden olyan lelki gátlástól, amely alacsonyabbrendűségi (?) érzetkből kifolyólag mások fellélműzésére készített.” Nos, ha az eddigiekből még nem is, ebből az elszólásból nyilvánvalóvá válik a P. E. tanárjelölt — poltjika, álláspontja. Mi ennek a fölismerésnek nem örűlünk, mert szomorú bizonyosságát látjuk ebben annak a sejtelműnknek, hogy az utánunk közelzű tanító-űfűség a

magá pedagógiai gondolkörének tág részein be-beengedi a politika hullámain. Rossz pedagógus az, aki a politika szemüvegén nézi a pedagógiát: mi a pedagógia fegyverével akarunk győzni a politikai ellentétek felett!

Tudatosítanunk kellett magunkban a ma is uralkodó régi iskola hibáit — írja Balogh — s ezek az alapelvek csupán a pozsonyi magyar tanítóképző abituriensturzus növendékei számára létesített tanítói szeminárium működésének alapját képezik. Vagyis az abituriensekre vár a feladat, hogy a kifejlett elvek alapján öbeennük keljen szárnyra a „megújított tanítóság”. Nem vizsgáljuk minket, a „régli iskola” kopott munkásait, az a sajnálatos körülmény, hogy ezzel a tanítói elv már meg is szűnik ez a nemes célkitűzésű tanítói szemináriummal rendelkező akadémiai kurzus, mert a Balogh Edgár elméletében mi semmiféle veszedelmet sem látunk a gyakorlati pedagógiára és a magyar falu kultúrájára nézve. Még akkor sem, ha B. E. valóban hozzájárulna ennek a megvalósításához. A magyar falu ugyanis eléggé érettségű ahhoz (mi tanítók ezt nem dicsekvésből mondjuk), hogy ne kövesse az ingadozó lábbon és bizonytalan úton balodó vezért De B. E. és a való egyelőrvé jelölték önként felfogják adni „a közösség gazdasági prosperálására” vonatkozó, nagydobbal, de kevés őszinteséggel és pedagógiai elmélyüléssel kísért elveiket, ha kilépnak a tényleges munka mezejére. Látni fogják, hogy nem is olyan elhanyagolt ugar az a magyar falu, hogy már előttük is volt valaki, aki gondoskodott róla, hogy olyan nemzedék nőjjön, „amely nem tagadja meg sem a dolgozó osztályokat, sem a kisebbségi magyarság nemzeti érdekeit és nem siklik el más osztályok és más nemzettek kultúrájának felületes utánszámba.” És csalódva fogják látni, hogy lám, nem ők lettek a kovász, amely „megújította” a tanítói tanítóságot . . .

Mi nem védelmezzük a tanítóképzés eddigi formáját és az egyes tanítók egyéni gyengeségéből eredő hibákat; mi a tanítóságot védelmezzük, mert őt támadják a mások bünelért. A tanítóság munkaterülete nagy, tehát könnyen felelősségre vonható az egymástól leglávo!abbesőbb emberi bálásokért: a tömegmérgezősekkért éppen úgy, mint — a selyemharisnyáért. Az idegenektől már megszoktuk a támadásokat, de ha iskolaműhelyünk utódai, könnyes kezeink örökös is kezemelnek ránk, akkor ne csodálkozzanak, hogy azt a kezét nehezen fogadjuk el baráti jobbnak.

Ifjú Kartársák! Balogh Edgárok! Ne szegédjetez azokhoz, akik ütik a tanítóságot, de legyetek az elsők, akik kalapot emelnek előtte!

(bb)

A mértan tanítás nehézségei a népiskolában.

Irta: Plichta János ny. tanító.

Jelen közlemény megírására s küzzétételére azon szomorú észleletem indított, melyben a véletlen alkalom révén volt részem. Ugyanis nemrég X-en jártomban meglátogattam az ottani iskolát s az egyik tanterem iskolatábláján az azon napon feladott iskolai dolgozat számára felírt mértani példát láttam, mely így szólt: Számítsátok ki egy 36·45m. oldalhosszal bíró egyenoldalú háromszög területét, melynek magassága 18·5m. Számítsátok ki a körületét is. A táblán meg volt adva a kiszámítás tervezete is, melynek alapján azután a körület kiszámítását pompásan meg is oldották a fiuk így: 36·45m. × 3 = 109 35m.

Nagyobb baj volt azonban a területtel. Nekem rügtön szegét ütött a fejembe a megadott magasságméret: 18.5m. Hogyan lehet az egyenoldalú háromszögnek a magasságméretét egyszerűen megadni, hiszen az kiszámítás nélkül lehetetlen! Aztán meg hozzá ily ügyetlenül megadni a méretet? Legalább megközelítőleg adta volna meg, pl. adta volna a 30m. magasságot. Ez sem lett volna ugyan jó, de talán kevésbé feltűnő. A kiszámított eredmény meg is mutatta a nagy hibát, mert a táblán az eredmény 337.1625m.²t mutatott, holott igazi eredményül 575 18! m.²-nek kellett volna kijönni.

Eljutottam tehát cikkem jogosságának bizonyításáig. A tanító felad egy példát, melynek kiszámításával maga sincsen tisztában. Hozzá teszem, hogy ezen példa feladása nem is volt jogos, mert a népiskolában nincs előírva a négyzetgyökvonás tanítása, már pedig fenti példában a magasságméretet csakis a Pythagoras-tétel segítségével s ezzel kapcsolatban négyzetgyökvonás alkalmazásával lehetett volna csak kiszámítani.

Cikkem tulajdonképeni célja pedig az, hogy az ily példák kiszámítására, melyekben az egyenoldalú háromszög szerepel, így tehát a szabályos hatszög kiszámításánál is, segítségére legyek kedves Kartársaimnak abban, hogy négyzetgyökvonás nélkül is megkapható legyen az egyenoldalú háromszög magasságvonala. Mert pl. a körben szerkesztett hatszögnek is csak az oldalhosszát — mely egyenlő a kör sugarával — ismerjük, de a terület kiszámítás céljára okvetlen szükséges magasság vonalat nem.

Valamint a kör kiszámításánál alkalmazzuk a Ludolf-féle számot, a 3.14-et, ép ily módon alkalmazhatjuk az egyenoldalú háromszög magasságának kiszámításánál a 0.866-ot, amelyet Pythagoras tétel segítségével bárki kiszámíthat. Ha ezen számmal megszorozom az egyenoldalú háromszögnek oldalméretét, ponton megkapom a magasságméret számát. Ez a szám oly pontos, hogy kilométeres méreteknél is alig tesz ki egy-két centiméter különbséget s ha valaki igazán hajszál-pontoságot kívánna, akkor 0.86602 számot alkalmazza. Ugyanígy szabályos ötészögnél megkapjuk a központi háromszög magasságát, ha az oldalt 0.666 al szorozzuk.

Felhívom még k. Kartársaim figyelmét arra is, hogy a szabályos sokszögek tanításánál a hétszög oldalát úgy kapják meg, ha a hatszög magasságvonalát biszámítják, vagyis a hétszög oldala $= r \times 0.866$. Természetesen azoknak, akik a Pythagoras tételt és a négyzetgyökvonást ismerik, fenti mondóka mind fölösleges, de mivel a népiskolában ezeket nem taníthatjuk, mégis eredményt érhetünk el az általam ajánlott módon. Azt hiszen egy Kartársnak sem fog az fájni, hogy egy kiérdemült kartársától nyer útbaigazítást.

Jirások Alajos meghalt. A cseh nemzet nagy regényírója, Jirások Alajos, t. é. március 12.-én, 79 éves korában elhunyt. A cseh nemzet újjászülésében, a nemzeti eszme felélesztésében és lángra gyújtásában nagy része volt Jirásoknek. Történelmi tárgyú regényeiben megismertette és megszerettette nemzetével saját történelmét. Regényeiben sokat és nagy szeretettel foglalkozik Szlovénközzel is, amiért a szlovák nemzet is bálás iránta. A nagy író haláláról és munkássága méltatásáról megemlékezéseket tartottak az összes iskolákban.

Pályázatok kiírása állami iskolákhoz. A Naša Škola közli a Referátus által kiírt áll. iskolai pályázatokat. Magyar áll. iskolákhoz

magyar párh. oszt. egy III. szak, egy női kézimunka tanítónői állás (Lučenec tanf.). Mechanica áll. el. isk. igazg. állás (Nitrai tanf.) Kunova Teplica áll. el. isk. igazgatói állás (Rožňavai tanf.) Trebusovce áll. el. isk. igazg. állás (Šabýi tanf.). Rim. Sobota áll. polg. isk. női kézimunka tanítónői állás (Tisoveci tanf.) Dymos áll. ol. isk. igazgatói állás (Zlaté moravcei tanf.).

Népliskolai énektanítás vezérkönyve. E címmel Monus Gyula (Beňa, Podkarp Rus) igazgató-tanító kartársnak egy minden tekintetben sikerült énektanítási vezérkönyvet adott ki tanítók számára, mely a magyar iskoláknál működő tanítószázad részére segédkönyvvül engedélyoztetett. A 80 oldalas, jó kiállítású könyvet a borogszázi Kálvin nyomda nyomta. A könyv a következő fejezetekre oszlik: Az éneklésről s az énektanításról általában. Az énektanítás célja és fontossága A kottaismeretről s az énekgyakorlatokról. Légzési gyakorlatok. Hallás gyakorlatok. Ritmus és ritmikai gyakorlatok. Kottaismeret. Dinamikai (színezési) gyakorlatok. Kétszólamúság. Hogyan vigyük keresztül a tanmenetbe felvett gyakorlatokat. Részletes tanmenet a népliskolai énektanításhoz A dalok botanításáról: általános szempontok, a daltanítás mozzanatai, a mozzanatok csoportosítása, az énektanítóról. E könyvet tanítószágunk nagy haszonnal forgathatja az énektanítás megkönnyítésére, miért is beszerzését egyesek, valamint a tanítói könyvtárak részére ajánljuk. Megrendelhető a szerzőnél, ára 15 korona.

A Háziorvos II. évf. 3. száma március hóban jelent meg. E népszerű orvosi és egészségügyi folyóirat kiváló tartalmából megemlítendő: Noorden tanár véleménye a táplálkozásról. A vakbélgyulladás. Fialat anyák iskolája: fertőző betegségek. Első segélynyújtás: idegen testek eltávolítása. A nemi betegségekről. A babonák világából. Hogyan akadályozzuk meg a fogak romlását? Hírek, fontos tudnivalók, válaszok egyes, az előfizetők által feltett kérdésekre egészítik ki e hasznos és érdekes lapzámot. Szerkeszti dr. Lendvai Oszkár orvos, Bratislava. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bratislava, Hummel u. 13. Megjelenik havonként. Előfizetési ára egy évre (12 számra) 15 Kcs, egyes szám ára 1 50 Kcs. Megrendelése családoknak, iskoláknak ajánlatos.

Ifjúság (anyák könyve) címmel Schlosz Lajos rimaszombati igazgató kartársunk, lapunk értékes munkatársa, fenti címmel ügyes, kedves tartalmú könyvet írt és adott ki, mely a napokban került ki Klein Géza rimaszombati könyvtomdájából. Az író e könyvét az anyáknak ajánlja. A 166 oldalas, islésees kiállítású könyv a tanítószág részére is igen alkalmas, mert a polgári nevelés tanításánál jól felhasználható. Esméket, tanácsokat ad arra, hogy miképen nevelhetünk boldog, vidám életű és munkaképes ifjúságot. A tanítói könyvtárak részére ajánljuk beszerzését. Ára 15 Kcs; megrendelhető a kiadónál, Klein Géza könyvkereskedésében, Rimavská Sobota.

Felülfizetések a galántai estélyen. A vágsellye-galántai járáskör márc. 1-i táncvigalmá alkalmából, melyet a Kör a Tanítók Háza alapja javára rendezett csak a felülfizetésekben több, mint 1600 Kcs folyt be. Nagyobb összegű felülfizetések: Ref. tantestület Negyed 100, Nagy Ferenc 88, Dr. Kuthy Géza 68, C. Gy. 60, Gaál Ferenc 60, Korina János 60, Somogyi Aladár 50, Kufner Raul 50, Bence Irén 40, Horváth Alajos 40, Budovics Román 38, Ritter Ferenc 30, Pakontai Ferenc 26, Némethy Ferenc 26, Lóry Józsefné 26, Horváth Imre 26, Szabó András 26, Lechner Rezső 25, Kajos Károly 24, Markó Sándor

küirttak a következők: Šamoryn áll. polg. III. szak. (Bratislava III. tanf.) Vágbalpart-Keszegfalva áll. el. igazgatói állás (Komárno tanf.) Jánok áll. el. isk. egy tanítói. Vyšný Lánč igazgatói állás (Košice II tanf.) Lučonec áll. polg. 22, Hajdú József 20, Palotay József 20, Stark Sándor 20, Jónás Ferenc 20, Polihér Samu 20, Haskó Anna 20, Andás Ferenc 20, Hatvany József 20, Ublárik Sándor 20 Kőc

Slovenské Ovsčinarstvo (szlovenszkói gyümölcsészet) címmel Buchta Viktor, a nagymunkásságú szlovenszkói gyümölcsészeseti felügyelő hasznos tartalmú szakfolyóiratot ad ki, mely felüleli a gyümölcsészeseten kívül a szőlőművelést és a konyhakertészetet is. A lap havonként kétszer jelenik meg. Az illusztrációkkal is ellátott lap előfizetési ára egész évre 36 Kőc Szorkeztetés és kiadóhivatal: Bratislava, Matušková ul 934. A lap könnyen megérthő szlovák nyelven van írva, ajánljuk az érdekeltek figyelmébe.

Senki Miska címmel Paál Gyula ny. kartársunk, az ismert nevé, kedvelt színműró, újabb eredeti népszínművet írt. A darab tárgyát a magyar népköltésből meríti. A három felvonásos mű megkapó színekkel festi a magyar falusi nép életét, mindvégig lebilincselően érdekes. Dalokkal és táncokkal van ellátva. Szerétet Stolené Kemény Erzsébet. Kiadta Klein Géza könyvkiadóvállalata Rimaszombat, mint a „Műkedvelők színpadja“ c. sorozat 7 számát. Műkedvelő előadásokra rendkívül alkalmas. Ára 5 Kőc. Az előadás joga 10 példánnyal váltható meg, a kották ára 10 Kőc

Kiadóhivatali üzenetek.

Stehrovo. Evang. Volkshule Késmark. M. Á. Iske A. M. Vértpuszta. L. A. Vágfarkasd. Az elveszett számot pótlólag megküldtük. — D. S. Naszvad. O. J. Imely. Za. P. Párkány. K. J. Sväta Mária. O. F. Trenč. Turna. G. J. Gelnica. B. J. Borši. Címüket kijavítottuk, a lap a jelzett új címre megy. — M. N. Bajcs. J. B. Nána. V. E. Fernad. L. J. N. A. Nové-Zámky. H. F. B. Komárom. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat január 1-től megindítottuk. — K. J. Csata. L. né R. I. Eperjes. Levél ment. — V. T. Tardoskedd. Lapunkat címére megindítottuk.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés. Vajka Keszölcés községi 3 tanerős magyar nyelvű elemi iskolánál az osztálytanítói állásra kvalifikált tanerő kerestetik. Javadalma az iskola pénztárából évi 100 Kőc. tanítói fizetés, 400 Kőc. lakbér-és a törvényszerű államsegély. Kötelessége az I-II. évfolyam vezetése és felváltva az ismétlősök oktatása. Pályázati határidő: 1930. május 1. Községi iskolaszék. Vajka nad Dunajom.

Hirdetés. Görög kath. vallású negyedéves joghallgató, gyakorlott tanító, szerény díjazás mellett helyettesi vagy kisegítő-tanítói állást vállalna, hogy tanulmányait tovább folytathassa. Megkeresések a kiadóhivatal címére intézendők.

Pályázat. Az egyházkarcsai (okres: Dun.-Streda) Róm. kath. iskolaszék által lapunknak 1929. novemberi számában hirdetett pályázat határidejét 1930. máj. 1.-ig meghosszabbította a r. k. iskolaszék Választás 1930. V. 4.

Pályázat. A királyfiakarcsai (okres Dun. Streda) R. kath. iskolaszék által lapunknak 1930. januári számában hirdetett pályázat határidejét 1930. máj. 1.-ig meghosszabbította a r. k. iskolaszék. Választás 1930. V. 4.

Pályázat. A rétei református egyház ideiglenes II-od tanítói állásra f. évi ápril hó 10-i határidőig pályázat hirdetettik. Réte (Réca) okres Galánta ž. XV. Ref. iskolaszék.

Pályázat. A bratislavai róm. kath. aut. egyházközség iskolaszéke két férfi tanítói állásra német vagy magyar tanítói érettségivel (oklevéllel) pályázatot hirdet. Az állások betöltése az 1929—30. tanévre újonnan systemizált osztályokra szól. A folyó tanév a rendszeresítés első éve. A választás csakis az 1929—30 tanévre vonatkozik. Az 1930—31. tanévre csak azon esetben bír érvénnyel, ha ezen osztályok fentartására szükség lesz. A véglegesítés három, illetőleg két év múlva történik. A járandóságok a 104/1926 törvénynek megfelelőek, még pedig az egyházközségtől készpénzben évi 1200 Kc fizetés és 1800 Kc lakásbér, a többi államsegéllyel lesz kiegészítve. A pályázat határideje a hirdetés napjától számított 14 nap. Az állások a választás után azonnal elfoglalandók. A kérvényhez melléklendők: keresztlevél, csl. állampolgárság igazolványa, tanítói érettségi, vagy oklevél német vagy magyar népiskolákra, orvosi, erkölcsi, működési bizonyítvány, családi állapot igazolása. Róm. kath. aut. egyházközség Bratislava, Lőrinczkapu u. 3.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!
Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontoz és figyelmes kiszolgálás!

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztúti, napi áldozási stb. imákkal. 300-nál több énekkel (Jézus sz. Szíve, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Kč. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

Kirándulók figyelmébe!

A csodás fekvésű, történelmi nevezetességű, a Duna—Morva összefolyásánál fekvő **DÉVÉNY**, legolcsóbb, legjobban berendezett vendéglője a templomnál

hotel BIEBER vendéglő.

Gyermekek elszállásolására tágas helyiségek!

Magyar konyha! Mérsékelt árak.

Pozsonyból kényelmes hajó és autóbusz összeköttetés.
Tanítóknak árkedvezmény!

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre

20 Kč, negyedévre 10 Kč.

Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.

Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

A „Magyar Tanító“

tanügyi közlöny

leszállított hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:		Engedmények:	
1 egész oldal . . .	120 Ké.	3×-i közlésnél	15%
$\frac{1}{2}$ "	70 "	6×-i "	20%
$\frac{1}{4}$ "	40 "	12×-i "	25%
$\frac{1}{8}$ "	25 "	24×-i "	30%
Évi hirdetéseknél:		Pályázati hirdetések:	
1 évre 1 egész oldal	1400 Ké.	Szavanként	40 f.
1 " $\frac{1}{2}$ "	800 "	Vastagabban szedett szó	60 "
1 " $\frac{1}{4}$ "	500 "		
1 " $\frac{1}{8}$ "	300 "		

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító“ kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola küldendők. *Kiadóhivatal.*

Magyar Tanító

Államnép-tanügyi közlöny,
a Szlovénországi Áll. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Főszerkesztő: Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
Alfőszerkesztő: **Kovács Főlb. Pál.**
Segéd-szerkesztők: Hirdetések díjazás szerinti:
Boros Béla, Csopár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

Jóváciikk:

(1bb.)

Busvét-várás 141

Gyz:

Néhány szó

az Országos Magyar Tanítói Dalárdáról 145

Szabadi János:

A hazugság büntetése 148

Egyesületi élet 151

Különfélék 154

Kiadóhivatali üzenetek 163

Hirdetések 164

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi-elnök, Nygyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.

A laplapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírdolgozó. 3006/III. 31. sz. rendelkezését.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZELET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 62. 66.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Ifjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek

Iskolai szerek, füzetek, írószeresek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az Államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELEZEN.

Tanító Uraknak és Iskoláknak engedmény

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társzszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Husvét-várás.

Köztársaságunk tanügyéről újabban sok szó esik. Problémák vajúdnak, tervek születnek, elvetett és eltemetett gondolatok várják a tavaszt, a feltámadást.

Minket, úgy pedagógiai, mint egzisztenciális érdekből, a speciális szlovenszkói iskolapolitika érdekel különösebben. Sajnos, Szlovenszkón az iskolaügy nagyon összenőtt a politika arankáival, s ezért ügyes legyen az a kertész, akinek csak a pedagógia ollója áll rendelkezésére, hogy a vad hajításokat nyesegetse.

Ideális elgondolás szerint, a pedagógusnak semmi keresni valója sem volna a tanügyi politika útvesztőin. A tanító, *mint tanító*, tanítson. Szentelje minden idejét és tehetségét a nevelés eszméinek. Ne legyen gondja másra, mint az iskola *belső* életére. Ne okozzon neki fejtörést az, hogy kitől kapja, vagy egyáltalában kapja-e elsején a fizetését és milyen összegben, mert hiszen közmegnyugvásra törődik ezzel a közoktatásügyi Gondviselés . . .

Csak hogy mi már régen kiábrándultunk az ideális elgondolásokból! Mi már megtanultuk a magunk kárán, hogy verejtékkel szerzett kenyerünket örökös harc segítségével tudjuk csak megtartani és megvédeni. A munka politikája nem elegendő: kitanultuk a harcok politikáját is!

Legutóbb gyakori témája volt a napilapoknak, főleg egyes pártlapoknak, a szlovenszkói nem állami

iskolák államosításának, illetőleg egységesítésének a mumusa.

Természetesen, a szempont, amelynek alapján a kérdést tárgyalták, — helyeselték, avagy irtóztak tőle, — a politikai érdek. S ennél fogva az álláspont, amelyet elfoglaltak, nem lehet igazságos a pedagógiai elv szempontjából. De a politikának nem is ez a fontos . . .

Egyesületünk, s általában a szlovenszkói nem állami tanítóóság, bár ez irányú nézete nem ismeretlen az illetékesek előtt, némán figyel az eseményeket. Nem szólt bele a vitába, mert tudja, hogy véleménynyilvánítása a politikusok fülében nem hangzik kedvezően.

Tudjuk, hogy mostani megszólalásunkat is vegyelemezni fogják a maguk laboratóriumában, s ha már lekopott volna, ránksütik újból a destrukció bélyegét. De gyávák lennének, ha a csendes várakozás kétes érdeméért továbbra is elfojtanók magunkban a szót. Főlemeljük tehát az igazság és a pedagógia nevében!

Miről is van szó? Arról, hogy valamely szlovenszkói községben ne legyen három, esetleg négy, különböző jellegű, egytanerős népiskola, hanem egyetlen, községi vagy állami (de inkább községi), három vagy négytanerős, osztott iskola. Hát olyan rettenetes dolog ez? Akárhány szegény egyházra tudnánk hivatkozni, amelyik készséggel, sőt hálával engedné át iskolafenntartó jogát, de főként kötelelességeit, bármely más iskolafenntartó közegnek. Mert nagyon jól látjuk, hogy még az anyagilag jól szituált egyházaknak is az iskolafenntartás dicsősége csak teher. Teher az iskola és teher a tanító. Főleg ez utóbbi.

Egyházaink különös szerelettel példálózhatnak, hogy régen ők nevelték az államnak a jó polgárokat és hazafiakat a hívek áldozatkészségéből emelt iskolákban. Igaz. De hol van most az az áldozatkészség, ha ahhoz a régi iskolához egy új tantermet kell építeni? Vagy a tanítói lakást renoválni, esetleg — Uram bocsá! — újat építeni?!

Ilyenkor örömmel ragadják meg az államosítás

tervének alkalmát: minek építsünk, hiszen úgyis elveszi az iskolát és a tanítót az állam. Csakhogy az állam meg nem veszi át. Új tanterem nincs, tehát te tanító, taníts száz gyermeket egy osztályban, családodat pedig helyezd el ott, ahol tudod mert az egyház lakást nem épít.

Tessék elképzelni az ilyen tanító lelkiállapotát. De ez még nem minden. Miután az egyház nem teljesíti iskolafenntartói kötelességét, az állam megvonja a *tanító* államsegélyét. Mert az államnak ez az egyetlen retorziós lehetősége az egyház-iskolafenntartókkal szemben. Az, hogy elveszi a tanító kenyerét.

Kérdezzük már most: ki veheti rossz néven a tanítótól, ha menteni akarja magát és családját? Amit így is kérdezhetünk: ki dobhat követ a tanítóra azért, hogy kívánója az egységes iskola megvalósulásának? . . . De tegyünk fel egy másik kérdést is: akad-e egyház Szlovenszkón, amelyik biztosítja tanítói számára a tisztességes kenyeret, ha fenti lehetőségek bekövetkeztével elvesztenék államsegélyüket? . . .

Az egyháznak nincsen veszíteni valója. Az csak rémfestés, hogy az ifjúság a községi, vagy állami iskolában nem részesül *olyan* valláserkölcsös nevelésben, mint a felekezeti iskolában. Ez nem igaz. De ha a jelenleg felekezeti iskolákban működő tanítóság történetesen átalakul állami tanítósággá, feltételezhető, hogy ezzel a *formai* változással egyidőben kiveti magából valláserkölcsi meggyőződését?! *Vagy az egyház már most sem hisz a tanítójában?*

Nézetünk szerint az egyház, iskolája községessítésével, illetve államosításával felekezeti szempontból csak nyerne. Nyerne azért, mert tanítója mellé odaállíthatná a papot, aki a tanító valláserkölcsös pedagógiája mellett kizárólag a felekezeti öntudatot ápolná és fejlesztené. Eddig a tanító végezte ezt is: az új munkaerő kétségkívül javára volna az iskolának s általa az egyháznak.

Az egyházak a nemzeti szellemet is féltik. Erre megint csak az a mondanivalónk, mint előbb. Ha pedig nincsenek megelégedve a mostani tanító gene-

ráció magyarságával, akkor kénytelenek vagyunk azt hinni, hogy ez az elégedetlenség csak ürügy, amellyel el akarják ijeszteni a tanítóságot az egységes iskola gondolatától. Nem akarjuk verni a mellünket, de azt büszkén állíthatjuk, hogy mi, magyar tanítók, többet *tettünk* nemzeti kultúránk előmozdításán, mint amennyit egyes hurrá-politikusok *szónokoltak* érte. . . . Példával örömet szolgál akármely község kultúrélete.

Attól sem félünk, hogy államiakká válás esetén kicserélnek bennünket és szlovák tanítókat állítanak a magyar őrhelyekre. Eltekintve attól, hogy képesítésünk csak magyar iskolához kötelez, — nekünk a szlovák iskola és a szlovák község nem venné hasznunkat. És fordítva.

Nem: a jelenlegi magyar tanítóság nem hagyja el sem egyházát, sem községét. Ezzel számol az állam — nemcsak ökonómikus, de elsősorban pedagógiai szempontból. És ez legyen az egyházak garanciája is. Igen: úgy a jelenlegi egyházi, mint a leendő községi iskolák garanciája a tanító személye. Mi érezzük, hogy helyt állunk így is, úgy is. Vajha nekünk lenne ilyen garanciánk! . . .

Ime, be tudjuk bizonyítani, hogy végeredményben nincsen komoly *Iskolapolitikai* indok arra, hogy az iskolák egyesítése Szlovenszkóra nézve káros volna.

Ami pedig a *pedagógiai* előnyöket illeti, azokat, úgy hisszük, minden elfogulatlan szakértő elismeri. Ezen a ponton nincs is ellenvetés. A szakértők nem lehetnek az egyöntetű nevelés ellenségei: az ellenség mindig laikus kritizáló. „Aki valamit nem tud *megítélni*, azt rendszerint *elítéli*. . . .” Kritikusok! Problémák megoldásánál, reformok kivitelénél csak *egy* nézőpont lehet a legfontosabb, melynek a többi alája kerül. Az iskola problémáinál a pedagógia ez.

A sokféle jellegű szlovenszkói iskolák közös nevezőre hozása nagyon nehéz matematikai feladat lesz. És ezzel párhuzamosan a tanítóság jövőjének a biztosítása is. De a gondolat magva már benne van Szlovenszko talajában. Nem kell sok, csak egy

áldott husvéti feltámadás a rosszakarat és a gáncs sziklasírjából, s az eszme hallelujás életre kél.

Am ne jósoljunk se jót, se rosszat. Mi már számtalan husvétkben reménykedtünk. A mi életünk örökös husvét-várás. Feltámadás helyeit minden husvéton egy-egy újabb álmunkat temetgetjük. *De az igazság győzelmébe vetett hitünket nem fogjuk soha eltemetni!* (bb)

Néhány szó az Országos Magyar Tanítói Dalárdáról.

Nagy lelkesedéssel indították. Jeligióének szövegére és annak megzenésítésére pályázatot tüztek ki. Az eredményes pályázat meg is történt.

A jeligióének minket magyar tanítókat legközelebről érintő és érdeklő része: „Nem hal meg a magyar dal, míg magyar tanító van“.

Hát kérem, ez így leírva nagyon szép, sőt elszavalva is, de egészen bizonyos, hogy énekelve lenne a legszebb és akkor, ha a magyar tanító-társadalom tagjai nemcsak az iskola falain belül, hanem széles ez országban e jelige jegyében munkálkodnának. A szlovenszkói magyar dalkultúra ápolására, felendítésére, a magyar dal propagálására a tanítók részéről elsősorban a „Dalárdában“ tömörült dalosok lettek volna hivatalosok. Azok, akik önként vállalkoztak e minden biztonnyal fáradsággal járó, de minden dicséretet megérdemlő nemes munkára.

S ime, mi történt? Az első igazán komoly lépésnél a „Dalárda“ ügye megfeneklett.

Megfeneklett azért, — így olvastam — mert a dalosok nagyobbik hányadát megakadályozta elfoglaltsága a próbákban és az azzal kapcsolt hangversenyeken való megjelenésben.

A karnagy kartárs úr jelentésében viszont azt olvasom, hogy ő mindent elrendezett, különböző helyeken eljár, terveket készített, hogy a dalosok Léván töltendő pár napját minél kellemesebbé tegye. *S az utolsó pillanatban* mindent vissza kellett, hogy csináljon, mivel a dalosok nagy része nem jelenhetett meg.

Ez a két dolog valahogy nem „stimmel“. Nem „stimmel“

azért, mivel már jóval a próbák kezdete előtt tudtak a dalosok arról, hogy mikor lesznek a próbák, tehát módjában lett volna minden dalosnak:

1. ügyeit úgy rendezni, hogy a próbák idejére mentesüljön mindenféle elfoglaltság alól;

2. *idejében* jelenteni, ha legjobb akarata ellenére se vehet részt a próbákon.

A hirtelen jött u. n. „váratlan akadály“ ugyanis elfogadható mentség 1—2 esetben, de 50 esetben már gyanussá válik. Nem állítom, de talán némi hanyagság is „jelen volt“ a dalosok részéről. (Már t. i., akik későn mentették ki magukat.)

*

Most pedig szabadjon pár szót szólanom arról, hogy mennyiben vált kárára a szlovenszkói magyar tanítósnak a vízbeesett hangverseny körút és mennyi haszna lett volna a tanítósnak — kikapcsolva az általános magyar kultúrérdeteket és pusztán a magyar tanítósnak érdekét tartva szem előtt — abból, ha a hangversenyeket az Országos Magyar Tanítói Dalárda megtartja. Szólani szeretnék arról is, hogy mint vélem kedvezően megoldhatni a „Dalárda“ kérdését.

Kérdezhetné valaki, hogy lehet-e a megfeneklett hangversenyből kára a magyar tanítósnak?

Bizony igen! Hála a napi- és hetilapok e tárgyban közleményeinek, no meg a tanítók részéről való propagandának, — mert például részemről már előre és büszkén felhívtam sokak figyelmét a magyar tanítósnak ebbeli kultúr — megmozdulására — jelentős volt azoknak a száma, akik figyelemmel kísérték a „Dalárda“ utját és várták a bemutatkozást. Ezek után igen kellemetlenül csalódtak bennünk, kitarításunkban, a magyar dal-kultúra iránti áldozatkészségünkben, szeretetünkben, mikor *az utolsó pillanatban* értesültek a hangversenyek elmaradásáról. (Az egyik napilap még akkor is hirdette a hangversenyeket, mikor már a dalosok tudtak a kudarcról.)

Hogy a dalárdával történt kudarcunk ismét a magyar tanítósnak elismerésének, megbecsülésének rovására ment, azt nem kell bővebben magyaráznom.

Ezzel szemben, ma még fel sem mérhető erejű szószólót kapott volna a szlovenszkói magyar tanítósnak faj- és kultúr-szeretetének bizonyítására az Országos Magyar Tanítói Dalárdában. *Tehát éppen azokkal szemben, akik szerették és*

szerelik hangoztatni a szlovenszkói magyar tanítóság, — hogy mást ne mondjak — ezirányban való közömbösségét.

Ezekután nézzük, hogyan lehetne a dalárda ügyét kedvezően megoldani, a nehézségeket elhárítani.

Hogy ezt tehezzük, ismernünk kell a nehézségeket, akadályokat. Lássuk sorjában azokat.

Első és legnagyobb akadály lenne a tagok nemtörődömsége. Ez kikapcsolható úgy, hogy a tagok újabb jelentkezésre szólítandók föl, illetve, akik nem éreznek elég erőt magukban, vonják vissza jelentkezésüket. *A „Dalárdának” áldozatot hozni tudó, akarat erős dalosokra van szüksége.*

Második súlyos akadály a pénztelenség, pénzhány. Ugyanis fedezetet kell találni az első próbákra utazó dalosok költségeinek megtérítésére.

Ezen csak úgy lehet segíteni, hogy a Sz. Á. T. E. előlegezi a szükséges összeget. (Ez eddig is megvolt! Szerk.)

Harmadik akadály a dalosok elfoglaltsága.

Keresni és találni kell időpontot, amikor a tagok elfoglaltsága nem képez akadályt. Szerintem a karácsony utáni hétköznapok a legmegfelelőbbek — télen. Nyáron pedig legalább 2—3 nap szükséges a nagy szünidőben, mondjuk egy-két hangversennyel egybekapcsolva. *A próbák akkor is megtartandók, ha csak a dalosok fele van jelen.*

Itt szükségesnek tartom a kitérést a dalok betanulására, éneklésére, a kiválasztott darabokra vonatkozó észrevételeim megtételére. A jelszó: „Mindent kívülről”. A karnagy kartárs úr itt a szlovák tanítók karát — mint legközelebbit — veszi például. Ez helyes lenne, ha már mi is évek óta működnénk. Körülményeinket figyelembe véve azonban nem. Nem azért, mert már módunkban volt olvashatni, hogy ez többeket visszariaszt az énekléstől. No meg aztán én úgy értesültem, hogy a szlovák tanítók három évi tanulás és több próba után tartották első hangversenyüket. Így a mi dalosaink is énekelhetnének és énekelnének kívülről. Ha azonban már az első próbák után kívülről akarnak énekelni, szinte leküzdhetetlen nehézséget fog képezni a karoknak kívülről betanulása s esetleg egy újabb kudarcnak lehet okozója. Hiszen ismerek egy „kottistát,” — elsőrendűt, — aki saját bevallása szerint nehezen és csak hosszas gyakorlás után tud *karban* kívülről énekelni.

Tehát nincs más választás, mint vagy a mi dalosaink is

a legnagyobb csendben évekig gyakorolják a műsorra vett műveket, vagy pedig kottából is énekeljenek. Azért mondtam helyesebben irtam „ist"-i, mivel ez nem zárja ki, hogy könnyebb dalokat kívülről meg ne tanuljanak.

A kiválasztott dalokat — szerintem — nem szerzőik szerint kell mérlegelni, hanem hogy tökéletes művek-e, no meg, hogy milyen hatással vannak a hallgatókra. Az természetesen nem képezheti vita tárgyát, hogy elsősorban és túlsúlyban magyar szerzők dalai legyenek műsorra tűzve.

Nem elég — szerény véleményem szerint — a zenei inyencek kielégítése elsőrendűen felépített, zeneileg tökéletes u. n. „nehéz“ művek éneklésével, hanem a tömeget megkapó, könnyebb fajsúlyú — természetesen nem fércmű — dalokat is műsorra kell venni, legalább 1—1 arányban. Ezeknél azonban elengedhetetlen feltétel legyen a tömegre hatás.

Tisztázzuk a függő kérdéseket, egyengessük a tanító dalosok útját. Az ő útjuk a mi utunk, mindannyiunk útja. *Oye.*

A hazugság büntetése.

A „nemzeti napszámosa“, akit a mai kor szertelen követélései „ezermesterré“ avattak, az iskola falain belül és kívül mindenben iparkodik megfelelni a kötelességének.

Az oktatás és nevelés munkájának céltudatos végrehajtása az előírt követelményekkel szemben az „ezermestertől“ művészi alkotást kíván s a művész — különösen az osztálytanító iskolákban — már bűvésszé válik, hogy a bőséges tananyagot, mint valami mozifilmet, a kitűzött idő alatt lepergesse. (Pld. 8—9-ig mind a 8 évfolyamban leszámoltatni, a haladást ellenőrizni, az új anyagot közölni, nem több a művészetnél?)

Igaz, hogy a mai kor mindenkitől több tudást kíván, de az is igaz, hogy sohasem volt olyan kívánatos a gyermek lelki világába való bepillantás, mint manapság ... És sajnos, a túlértékelt tanítónak erre alig marad ideje.

Az iskola falain kívül életharcot, tisztességtelen versenyt, irigységet, kapzsiságot, egy olyan zűrzavart lát a gyermek, melyekből kénytelen azt a következtetést levonni, hogy hazugsággal a mások jóhiszeműségének kihasználásával jobban lehet az éleiben boldogulni. Ezt a szellemet a legtöbb gyermek magával viszi az iskolába. Milyen jó volna, ha a tanító egy tekin-

letre meglátná a lelkeken a hibát, mint az arcon a szeplőt!

A juhász 150 egyforma fehér bárányt legeltet s mindet ismeri. Még a nagyobb látókörű gondolkodót is csodálatba ejti a juhásznak bámulatos megismerő tehetsége.

A tanító a lelkek bárányaival foglalkozik. Mennyivel nagyobb szakértelemre és megismerő tehetségre van szüksége a tanítónak, hogy minden lelket megismerjen! Vajjon hány tanító mondhatja el, hogy a legtöbb tanítványának ismeri a lelkét?! (Nem a szellemi képességet.) Azt hiszem nem túlzok, mikor kijelentem, hogy nagyon kevés. Legfeljebb azok, akik csak egy évfolyammal foglalkoznak. Hiszen ahány a gyermek, annyiféle a lélek is. Csupán az észlelt jó és rossz tulajdonságok lehetnek egyik-másiknál közösek.

Különösen a hazugság az a közös rossz tulajdonság, mely legjobban terjed a gyermekek között. Úgy látszik, már rájöttek arra, hogy ennek legtöbb hasznát veszik és nem is olyan rossz, mint amilyennek a tanító elmondja.

Ha a gyermek nem készült el leckéjével, s a tanító igazolásra szólítja fel, a felhozott mentség a legtöbb esetben (90%) hazugság. Sőt az utcán rendellenkedő, verekedő gyermek, akit a vigyázó bejelent és a verekedés valódiságát a megmaradt nyomok is igazolják, képes azt állítani, hogy ő nem verekedett.

Ha a tanító ilyen gyermekkel szemben nem áll elég részen s ha a gyermek látja, hogy hazugságának hasznát vette, sőt annak köszönheti a büntetésétől való megmenekülését is —, az ilyen gyermekből szinte lehetetlenség a hazugságot kiirtani.

Mit tegyünk a hazug gyermekkel?

Sokan azt mondanák, hogy az első beigazolt hazugság után a legradikálisabb testi fenyítés a legjobb orvosság. Erre azt felelem: nem minden esetben. A legtöbb esetben felindult lelki állapotban kiszabott és kiadott fenyítés a többi gyermek között olyan félelmet válthat ki, hogy az érzékenyebb lelkek már az igazat sem merik megmondani.

A hazugság minden körülmények közötti ostorozása erre alkalmas mesék és példák beállításával, erősen kiszínezve a szégyennel, ami a hazugság elmaradhatatlan utálatos következménye; a hibáját őszintén bevalló gyermek megkülönböztetése azzal, hogy nem büntetem meg, sőt pár szóval kiemelem őszinteségét; hazugságon ért gyermek megbélyegzésének saját-

kezü elkönnyvelése (az alább leírt módon), többet ér a legszigoróbb testi fenyítésnél.

A tanítás ideje alatt a csendes foglalkozást végző év-folyam egyik tanulója „csendesen” tökmagozott.

Kihívtam és kérdeztem:

— Hol szerezed a tökmagot?

— A Tera adta.

— Igaz ez, Tera?

— Igaz, de én is úgy kaptam Maristól.

— Tanító ur kérem, én nem adtam senkinek sem tökmagot, — mondotta Maris.

— De igen. Ó adta — felelték többen.

— Úgy? Majd az erkölcsi lap a többit elintézi — válaszoltam.

— Akinek van tökmagja, hozza ki.

Körülbelül négy gyermeknél volt tökmag, ki is hozta mind a négy.

Mondanom sem kell, hogy így ítélkeztem:

Miután ti nem tagadtátok el azt, amit Maris eltagadott, azért ti most nem lesztok megbüntetve, helyettetek is Maris fog bűnhődni.

— Előveszed — mondtam — az erkölcsi lapodat s ezt fogod beleírni:

1929. nov. 25-án hazudtam.

Ettől a naptól fogva Maris mindent elkövetett, hogy a csorbát kiköszörülje s jót állók érte, hogy jó ideig nem fog hazudni.

Itt említem meg, hogy az iskolai év elején csináltattam minden tanulónak (II.—VIII. évf.) egy általam tervezett erkölcsi lapot s így minden tanuló tulajdonképpen maga osztályozza meg a magaviseletét.

Ez a következő:

Erkölcsi lap.

A tanuló neve: .....

Mikor voltam büntetve? .....

Miért voltam büntetve? .....

Először: .....

Másodszor: .....

Harmadszor: .....

Látta: ..... a szülő.

Az a tanuló, akinek számára nincs büntetés elkönyvelve, 1 est, az egyszer beírt 2-est, a kétszer beírt 3 ast kap. Három bejegyzésre még nem volt példa. Már az a körülmény, hogy a tanulóknak sajátkezűleg kell rovását beírnia s ezt a szülővel láttatnia, olyan büntetés és memento a tanulóra nézve, hogy szinte borzad attól a gondolattól, hogy az erkölcsi lapjába neki kell beírnia saját vétkét.

Az erkölcsi lap rendszere nálam, mondhatom, bevált. Az oda sajátkezűleg beírt büntetés jobban csíp és jobban fáj a legsuhogósabb nádalcánál is. És a gyermek sohasem felejt el. Még a napot sem. Vannak tanítványaim, akik 10 éves csfaytévésüik napját máig sem felejtették el.

Nem mondom, hogy ennek a rendszernek az alkalmazásával a gyermekek mindannyian angyalokká válnak, de annyit megjegyezhetek, hogy a hazugság, verekedés, tolvajkodás s ehhez hasonló komiszságok egy csapásra megszűnnek. A gyermek tudatára ébred annak, hogy csak a jellemes, őszinte, igaz gyermeknek van becsülete a tanítója előtt s így csak ilyen gyermekekből válhatnak az életben egész emberek.

Csak pár szóval akartam megemlékezni a hazugságról, erről a veszedelmesen elterjedt betegségről, mely úgy az iskolában, mint az életben igen sok bajnak az okozója.

Nemcsak a tanítónak, hanem az egész társadalomnak érdeke, hogy az erkölcsi világrend azon az uton haladjon, melyet az örök Biró erre a célra kijelölt. *Szabadi János*

EGYESÜLETI ÉLET.

Állampolgárság adományozása. Örömmel vetjük a jó hírt és adjuk tudtul kartársainknak, hogy lapunk társszerkesztője, a kottamelléklet vezetője, *Gáspár János* rimaszécsi tanító kartársunk a csehszlovák állampolgárságot elnyerte.

A vasutügyi minisztérium a Z. U. S. kérvényére, amelyben a nem áll. tanítótság részére állandó éves vasuti arcképes igazolványt és kedvezményt kért, elutasító határozatot hozott. Megokolása az, hogy a csehszlovák államvasutak előírása szerint ily igazolványra csak kifejezetten állami tisztviselőként tekinthető tanítóknak van joguk. Ebből látható, hogy ez lesz a sorsa a mi ezirányú kérvényünknek is, amely a legutóbbi memorandumunkban benne foglaltatik.

A Magyar Tanító és a komáromi nyomdászok címmel a Magyar Tanügy f. é. 3. számában egy közlemény jelent meg. Erre a következő felvilágosítást adjuk. A központi gyűlés határozata alapján a legutóbbi nyilvános árlejtés alkalmával a Magyar Tanító nyomását a komáromi Jókai nyomdának adta, mint a Spitzer féle nyomdánál 40% alacsonyabb ajánlattevőnek. A Jókai nyomda munkásai is kölcsönösségi alapon állanak a főnökükkel, ők is családos emberek, ők is csak magyarul beszélnek, nekik is munka és megélhetés kell, épügy, mint a Spitzer nyomda munkásainak. Az egyesület által kiadott Vestnik magyar fordítást, mely havonként jelenik meg, a Spitzer nyomda nyomja, mivel ez a cég volt e lapra a legolcsóbb ajánlattevő.

A központi gyűlést tisztán ez a szempont vezérelheti, amikor az egyesület anyagi ügyéről van szó. Ha a Spitzer nyomda lett volna a Magyar Tanító előállítására a legolcsóbb ajánlattevő, bizonyára megkapta volna ennek a nyomását is.

Épen a Magyar Tanügy egyik szerkesztője, Madarász Lajos, akkori központi alelnök volt az egyik propagálója annak, hogy a hivatalos lapunkat pályázat alapján a legolcsóbb nyomdának adjuk.

A Spitzer nyomda munkásainak jogos volna panaszuk akkor, ha erővel vettük volna el a lap nyomását nyomdájukból, vagy pedig ha drágább nyomdába vittük volna. Miért nem hatoltak főnökükre olyképen, hogy a lap nyomására a többi pályázóval szemben elfogadható ajánlatot adott volna.

Az az állítás, hogy az egyesület vezetősége nem válaszolt a Spitzer nyomda nyomdászainak kérelmére, tudomásunk szerint nem felel meg a valóságnak. Erre a legutóbbi központi gyűlés 14. indítvány pontjában határozott és nyilvános választ adott.

Mi igenis a kari összefarozást „prédikáljuk“, de nem engedjük magunkat jobbra-balra ráncigálni. Mindenkinek, aki csak tőlünk valamit vár és remél, nem tehetünk eleget. *Vezetőség.*

Tanítói világkongresszus Prahában. A Tanító-egyesületek Nemzetközi Szövetsége, amely magában foglalja Európa legtöbb államának tanító egyesületeit, sőt más világrészek tanítói szervezeteit is, f. é. április hó 22-28 ig tartja kongresszusát Prahában. A kongresszus április 23-án este nyilvános manifesztációs gyűlést tart a béke és a nemzetközi tanítói együttműködés tárgyában, a prahai központi könyvtár nagyertermében. A kongresszust a Csehszlovák Köztársasági Tanítói Szövetség (F. U. N. S.) rendezi meg. Egyesületünk a világkongresszuson való képviseltetéséről valószínűleg küldöttség útján fog gondoskodni. E tárgyban az április 14.-i központi tisztikari értekezlet fog határozni.

A nyugdíjak rendezésére vonatkozó törvényjavaslatot, melyet a minisztertanács csekély módosítással elfogadott, a pénzügyminisztérium benyújtotta a nemzetgyűlésnek. Lapunk zártakor megdöbbenéssel értesültünk, hogy a szlovenszkói és ruszinszkói felekezeti régi nyugdíjas tanítóságot kihagyták a törvényjavaslatból. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy ezen tanítóságra senki sem hívta fel a figyelmét (!), így jelenleg nincs rá fedezet. E sérelemre visszatérünk.

Az új tanterv. Három évvel ezelőtt megkezdődött az új nyolcosztályos elemi iskolai és a három osztályos polgári iskolai tanterv megírása. A nyolcosztályos el. isk. tantervet annak idején az erre kiküldött bizottság a minisztériummal egyetértésben ki is dolgozta. Kísérletképpen ennek alapján meg is indult a tanítás az el. iskolákban, tanmenet is jelent meg a magyar iskolák számára. A gyakorlati több változtatást és módosítást tett időközben szükségessé s e tapasztalatok figyelembevételével most készül a végleges tanterv, amelyet a jelek szerint a minisztérium a folyó tanév végével ki is fog adni. Ez esetben a jövő tanévben a Köztársaság összes iskoláiban e szerint kezdődik meg a tanítás. Ugy értesültünk, hogy igen jelentős és lényeges változtatások lesznek.

Szlovák nyelvkönyv a polg. isk. számára.

Most hagyta el a sajtót *Schultz János: Praktická cvičebnica* a magyar és német polg. isk. I. osztálya számára. Kiadja a Komensky könyvkiadóvállalat, Bratislava, Štefanik u. 14. A könyvet nyelvi szempontból átnézte a Slovenská Matica, illusztrációit rajzolta Harmos Károly festőművész. Ára 12 Kcs. Az isk. minisztérium a 15531829. sz. rendelettel jóváhagyta. A 114 oldalas, 18 szemléltető képpel ellátott tankönyv méltán sorakozik Schultz kartársunk elemi iskolák részére írt és kedvelt szlovák nyelvtankönyvei mellé. Tekintetbe veszi a polgári iskolák magasabb követelményeit s módszere is ehhez alkalmazkodik. Kidomborodik ugyan a tiszta beszélgetési mód, azonban gondot fordít a nyelvtanra és a nyelvtani formulák begyakorlására is. Ajánljuk az érdekelt kartársak figyelmébe.

Előadás a Tanítók Háza javára. A taksonyi r. k. népiskola tanulói *Kardos Erzsébet* tanítónő betanítása mellett, febr. 9-én és 16-án jólsikerült jótékonycélú színelőadást rendeztek. Színpire került „Az eleven képeskönyv” és „Az első iskolai nap” című gyermekszínné. A tiszta jövedelemből 200 K. a „M. T. Háza” és 100 Kcs. a helyi vöröskereszt ifj. osztályára lett fordítva.

KÜLÖNFÉLÉK.

Lecke a pedagógiából.

Jelenet.

Irta: **Boross Béla.**

Személyek: Olga, Manci.

(Szin: Utcajárda, a szélén kőpad. A háttérben házrészlet, kerítéssel. A nézőtér felé van az úttest)

Olga: (Utcai iltözetben, jobbfelől jön, kezében kézitáska és napernyő. A szin közepén megáll, meglepődve néz a túlsó oldalra, majd felkiált:) Manci! . . .

Manci: (Ugyanúgy jön balfelől, karjára vetett tavaszi felültővel. A szinre érve, Olga-hoz szalad, megöleli, megcsókolja.) Szervusz, Olga! Hogy vagy? Hogy került ide? Honnan jöttél? Hová mész? Quo vadis?

Olga: No csak lassabban. Úgy látom, te még mindig a régi, csacsogó, felsőbbrendű iskolai, bolondos Manci vagy . . .

Manci: (Megkomolyodva) Tévedés. Aki előtted áll, nem más, mint Balázs Margit okleveles tanítónő, a miszlókai állami elemi osztatlan vegyes népiskolában.

Olga: Jaj, de hosszú címed van. Es legalább van-e hozzá nagy fizetés? . . .

Manci: Az már más lapra tartozik . . .

Olga: Szóval, te tanítónő lettél. Csodálatos . . .

Manci: Miért csodálatos?

Olga: Mert emlékezem, hogy annakidején sohasem tudál kijönni a kisücséddel. Most pedig bizonyára nem egy kiskölyökkel muszáj kijönnöd . . .

Manci: Ne felejtad el, hogy egy gyerek és sok gyerek között nagy a különbség! Amit egy gyerekkel nem lehet elérni, azt sok gyerekkel játszi könnyedséggel megvalósíthatjuk. A sok gyerek mindig engedelmesebb, mint az egy gyerek. Különösen, ha az a gyerek fiú, különösebben, ha az a fiú egyetlen fiú és legkülönösebben pedig, ha az az egyetlen fiú az embernek a kisücsce . . . De most már igazán mondd meg, hogy került ide, Kassára.

Olga: Hát én annak a bizonyos „egy” gyerekeknek, sőt annak az egy fiúnak az akaratából kerültem ide.

Manci: Ejnye, ejnye, te szaladsz a gavallérok után?

Olga: Oh, dehogyan is szaladok. Mondtam, hogy csak egy fiúnak a kívánsága hozott ide.

Manci: Ahá, tehát férjhez mentél.

Olga: Nem, nem! Az illető még nem gondolhat nőülésre.

Manci: (Türelemlenül). Nahát, mégse szép tőled, hogy így kerülgeted a dolgot. Azt akarod talán, hogy kitaláljam? . . . Nos, hát kitalálom: te azért jöttél Basinból Kassára, mert a kisücséd építészmerőnk akar lenni, s tanulmá-

nyozni fogja itt a Szent Erzsébet székesegyház gótikus szépségeit. Te pedig ügyelsz rá, nehogy a szép kassai lányokat tanulmányozza.

Olga: (Nevetve.) Te gondolatolvasó vagy. Tudod-e, hogy majdnem eltaláltad? Csupán nem Bazinból, de Beregszászról jöttem és nem a kisücsémmel de Hévízi Hévízy Aladár, harmadik osztályos magántanulóval, akinek német nevelőnője vagyok. És Aladárt nem a műemlékek érdeklik, hanem az M. T. K. — K. A. C. mérkőzés, melynek előkészületeiről olvasott az újságokban. Most éppen áll a verseny, apa és fia ott vannak, de én nem bírom a footballt, s addig — gondoltam — sétálok egyet.

Manci: Szóval nevelőnő vagy. Akkor testvérek vagyunk a hivatásban. Ennek igazán örülök. Bizonyára vannak közös tapasztalataink s ezekről elbeszélgethetünk. Hány éve nem láttuk egymást?

Olga: Lehet négy vagy öt.

Manci: Bizony, bizony . . . No, de leülhetünk egy kicsit, van még időm az állomásra menni. (Leül.)

Olga: Utazol? (Szántón leül.)

Manci: Hiszen tudod, hogy vége van a tanévnek s a vakációt otthon töltöm. De hidd el, gondolatban nagyon sokszor ott leszek a kis faluban, a patakparti iskolában, a 63 kispajtásom között.

Olga: Ha a 63 kölköt nem emlitted volna, irigyelni tudnálak.

Manci: Jaj, pedig azok nélkül semmit sem ér az egész. (Lelekesen) Képzeld magad elé 63 szompárt, amint ragyogva leli a tanítónéni minden mozdulatát. 63 kezeckét, amint szoritja, markolja a tollat s nagy kerek betűkbe gümbölyíti a friss, gyermeki gondolatot . . . És közöld el, hogy abban a pillanatban 63 szivecske térted dobog . . .

Olga: És 63 torkocska a füledbe kiabál.

Manci: Igazad van . . . Csakhogy én azt nem kiabálásnak nevezem, mert nem is az. Ez a 63 tagu dalárda tudja, mi a pianó s ha dalra kezd, odakint elhallgat a patak, mert tudja, hogy a gyermeki szívek csobogása sokkal szebb, mint az övé . . . (Fokozódó lelkesedéssel) Aztán azok az apró kezek imára kulcsolódnak, s a gyöngye ajkáról elröppen a köszönés és a bála szava, hogy kívül a madarak énekével összeülekezve, szálljon a magasba . . .

Olga: (Ábitattal uózi) Hihetetlen, hogy azok a vásott kölykök mire képesek! . . .

Manci: Olgám, ti nem ismeritek a gyermekeket. Ti azt mondjátok, hogy a gyermek rossz. Ez nem igaz, a gyermek jó, csak a felnőttek rosszak, mert nem akarják érezni benne a jót.

Olga: No, Hévízy Aladárban mikroszkóppal sem találnál egy szemernyi jószágot.

Manci: Te mindig az Aladárról veszel példát. Pedig ő se rossz. Csak elkényeztetett egyetlen fiúcska. Ugy-e igazam van?

Olga: Lehet, hogy igen.

Manci: De soha nem szabad egy gyermek huncutságából következtetni a többiekre, hanem mindig a gyermektömeg jótulajdonságait kell rárubáznii egyenként mindegyikre. Énnekem minden tanulóról csak jó benyomásom és emlékeim vannak.

Olga: Manci, te túlságosan optimista vagy. Ha pedig nem, akkor hazabeszélsz . . . Énnekem Hévízy Aladárról az a legerősebb benyomásom, hogy

tizonkét ürdög lakozik benne . . . Legmaradandóbb emlékem pedig ez a karcolás itt a jobbkezemen, az urfi körmének nyoma. Ezt viszonzásul kaptam tőle elismerés fejében, hogy megintettem, mert a der—die—das-t összezavarta.

Manci: Jól tette. Nagyon helyesen tette. Dicsőrem az esztét.

Olga: (Méglepődvén.) De Manci! Csak nem tapsolsz annak a kilenc éves gyereknek, aki a nevelőnőjét összekörmöli? . . .

Manci: De mennyire tapsolok! Tapsolok biz' én! (Tapsol.)

Olga: Manci, én nem értelek téged.

Manci: Pedig ezt könnyebb megérteni, mint azt, hogy a nevelőnő miért akarja egy kilenc éves gyermek koponyájába erőszakolni a der—die—das szabályait . . . (Nevet.) Bravó Aladárka! Összekörmölt! Igazán pompás. (Nézi az Olga kezét) Elég jól ért hozzá a fiú. Mintha csak a Mézes Gyurka műve lenne.

Olga: Ki az.

Manci: Hogy ki az? Egy a hatvanhárom közül. A multkor, hogy az emberi testről tanultunk, azt kérdeztem a gyermekektől, ki tudja mire való a köröm?

Olga: És mézes Gyurka volt az, aki tudta?

Manci: Bizony ű. Egyedül ű . . . Azt mondta: a köröm arra való, hogy körmöljünk vele . . .

Olga: {

Manci: { (Nevetnek.)

Olga: És van még több ilyen okos tanítványod?

Manci: Hogy van e? Mind ilyen. Egytől-egyig.

Olga: (Nevetve.) Akkor igazán csodáлом, hogy ép bürrrel szabadultál ki közülük . . .

Manci: Ne félt te engem. Csupa kedélyes fucsák és aranyos leánykák között élek. Nagyon sz'pen meg vagyunk egymással. Szópen oiboszólgetünk, eltanulgatunk, azután pedig szórakozunk.

Olga: Például miről szoktatok beszélgetni?

Manci: Mindenről, csak a der—d e—dasról nem.

Olga: De sok bajod van ezzel. Egy német nevelőnő csak nem beszélt ut a tanítványának a — halpaprikásról. —

Manci: Miért ne? Ha az jobban érdeklí?

Olga: Manci, én nem tudom megérteni a te pedagógiádat.

Manci: (Nom hagyja magát kizökkenteni). Hiszen ez a baj. Addig nem is leszel jó nevelőnő, amíg nem respektárod a gyermeki lélek tővényeit.

Olga: Készönöm szépen az olyan törvényt, amelynek végrehajása nyomán vér caurran ki a nevelőnő kezéből . . .

Manci: Ez csak a törvény nem ismerésének a szomorú következménye.

Olga: Szemrehányást teszel, hogy pedagógiai előtanulmány nélkül léptem a nevelői pályára? Gondolhatod, hogy csak a kényszerítő körülmények . . .

Manci: (Sietve közbeszól.) Isten ments, Olgicám, de hogy hibáztatlak! Nyagodt lehetsz, a gyermekekkel való bánásmód tudományát nem lehet könnyekből elsajátítani. A legnagyobb kunyvtudósok is lehetnek rossz gyermeknevelők. Rousseau kőtöket írt a helyes gyermeknevelésről, fiát mégis menhelybe nevelték, — valószínűleg nem az ű elvei szerint . . .

Olga: Honnan tudhattam én azt, hogyha Aladár úrfi megkörmöl, akkor tapsolni kell? . . . Kitől kérjek tanácsot?

Manci: Figyelj ide Legnagyobb baj az, hogy a nagyok megalázzák a gyermeket Mibelyt gyermekről van szó, azonnal elővesszik a maguk extra pedagógiáját, amit készen tartanak egy külön erre a célra készített, légmentesen elzárható dobozban, s amit használat után gondosan visszazárnak . . .

Olga: Mit beszélsz?

Manci: Igazat beszélek. Te nem is binned, hogy a gyermek milyen éleseszű. Rögön észreveszi, hogy üvelo most máképpen, megkülönböztetett módon bánunk, látja, hogy út most mindenáron neveln' akarják. S erre ő megsértődik Lásd a Hévizy Aladár példáját.

Olga: Furcsa vagy te, Manci. Hát tógod nem azért fizet az állam hogy neveld a gyermekeket?

Manci: Azért. De a gyermekek előtt ezt nem hirdetjük. Olvasás, számtan írás, rajzolás, éneklés ürügyo alatt erkölcsi alapon álló embereket, jellemeket nevelünk az iskolában, de a gyermek előtt ezt nem hangoztatjuk megünásig, mert akkor — mint Hévizy Aladár — sztrájkba lép.

Olga: No mond!

Manci: De mondom Caakhogy erre jó iskolában nem kerülhet sor. A te Aladárod tudja, hogy direkt ömellé jüttél, nevelni út. Ha tehát azt akarod hogy hallgasson rád, tégy úgy, mintha nem nevelni akarnád, hanem — tegyük fel — szórakoztati.

Olga: Vagyis játszam vele . . .

Manci: Így is nevezhetjük. Játszál vele. De — jól jegyezd meg — ne tartsd út olyan gyerekeknek, aki semmit se tud. A gyermekek szeretnek mindent tudni és hiszik is, hogy mindent tudnak.

Olga: Jaj, de nagyra vagy velük! Még kiderül, hogy én vegyek órát a tanítványomtól. . .

Manci: Azt éppen nem. De — mondok még valamit

Olga: (Feláll a padról.) Ha sietsz még meghallgatom

Manci: (Feláll.) Ezt még hallgasd meg. Nemrégen történt az iskolában. Tanulás előtt szemügyre voltam, kik hiányoznak. A legkisebbek közül hiányzott egy lányka: Tóth Búzsike. — Ki tudja, miért nem jött? — kérdezem. A szomszédja, Kovács Gizi, tudta. Így mondta: (halkabban) „tanítónéni, azért nem jött el a Tóth Búzsike iskolába, mert baba lesz náluk . . .” Majd hanyattestem. De az a fesztelenség, ahogy mondta, az a természetes, biztos tudás . . . a hat-évesek biztonsága! Elpirultam, holott ez a bejelentés mindenki előtt, a 63 halgató előtt . . .

Olga: Pardon! Hatvankettő . . .

Manci: Igaz: hatvankettő előtt olyan magától értetődő volt. Én mégse értettem egészen, s így szóltam Kovács Gizikez: — baba lesz? . . . talán lett? . . . — De ő erősítette: nem, nem, csak lesz!

Olga: De ilyet!

Manci: Nem is forsziroztam tovább a dolgot. Ha egyszer Kovács Gizi azt állítja, hogy lesz, akkor igazán nincs okom kételkedni benne.

Olga: (Hirtelen). Te, hány percig tart egy futballmecs?

Manci: Azt hiszem kétszer negyvenöt percig.

Olga: Vagyis másfél óráig.

Manci: Igen

Olga: Akkor már vége is van. Kár, mert még szivesen hallgattalak volna, Manci: Csakhogy nekem is mennem kell. (Karóráját nézi.) Nemsokára.

indul a vonatom.

Olga: Szervusz Manc! Készünöm a leckét

Manc: Isten veléd Olga (Közet fognak, megcsókolják egymást.) Milyen jó volna együtt vakációzni . . . (Indul jobbra.)

Olga: (Indul balra.) Ha elkerget Aladár urfi, beállok hozzád tanoncnak

Manc: (Nevetve) Jó lesz.

(Függöny.)

Uj Hajnal. — Szivárvány.

A Magyar Tanító f. é. 5. számának „Uj Hajnal” c. cikkében olvastuk: „Egy a szükséges azonban, hogy a terv a jövő tanév elejével már a megvalósulás stádiumába jusson. Ezeröttszáz előfizetőre van szükség az előfizető osztályokon kívül.” (Magyar vöröskereszt ifjúsági lap.)

Es a passzus adta kezembe a tollat. Ugyanis alig két-bárom hónapja jelent meg a „Szivárvány” magyar ifj. lap, melyre kellő számú előfizető gyűjtését is elvárta a lap szerkesztője és méltán. Hisz azt fel nem karolni, egyenlő lett volna magyarságunk megtagadásával. És imé, máris egy másik magyar ifj. lap megjelentetéséről van szó, a mi magyar idealizmusunkra appellálva.

Hogy mily nehézségekbe ütközik a „Szivárvány” terjesztése is, azt mi falun működő tanítók tudjuk legjobban. Eves előfizetőt alig találunk iskolánkban, csak számonként vevőket. De hogy a legutóbbi kettős szám mily financiai zavart hozott létre, azt hiszem arról nem egy kartársam tehetne bizonyosságot. Ugyanis behizonyosodott, hogy 2 X 70 az nem 140, mert 2 X 70 fillér mégis kevesebb és könnyebben előteremthető összeg, mint 1 X 140 K.

Tekintve, hogy ugy a Seidl—Borka féle „Napsugár”, mint a Cabán-féle „Jó Barátom” c. ifj. lapok 1—2 évf. után megszűntek (merem állítani, hogy nem a tanítósság esetleg propagandái-lagymatagsága volt az oka, hanem az előf. díj összegének elő nem teremthetése), ha állami szubvenció nem biztosítja a tervbe vett Vörös kereszt ifj. lap kiadhatóságát, hogy az is, mint a fentemlített két lép, csak rövid életű lesz. És ha e nem kívánatos prófécia valóra válik, nincs az a viz, mely lemosná a vádat a szlovenszkói magyar tanítósságról, hogy azt terheli az ódium, hogy egy nemes célkitűzésű magyar ifj. lap kiadása deficit miatt megszűnt.

Hogy ez be ne következhessék és a vöröskereszt célkitűzése is mind szélesebb körben ismertté válhasson — propozicióm az, hogy legalább egy életképes magyar ifjúsági lapunk legyen; — a „Szivárvány” legyen egyben a Vöröskereszt-szajradéknak is lapja — Vöröskeresztmelléklet hővitással, de föl nem emelt előfizetési díjjal. Sőt ha lehetséges, még olcsóbb előfizetési díjjal, hogy a szegényebb szülőök gyermekei is megszerezhessék, hogy így tisztultabb élet-felfogás birtokában hasznos öntudatos és építő tagjai lehessenek az emberi társadalomnak. Ugy hiszem, hogy az ifj. lap életképességét fokozó propozicióm elő elháríthatatlan pénzügyi és személyi akadályok nem gördülnek. Ha igen — úgy azok üszetlen és csakis a nemes célt tekintő jóakarattal biztos elháríthatóak lesznek. Hisz nem kell ehhez egyéb mint idealizmus — ez pedig tanítóembernél állandóan kell, hogy raktáron legyen.

Falsai tanító.

Gyermekek a szinpadon.

Irta. Ghfmessy János.

Kell, hogy helyesléssel fogadjunk minden oly törekvést, mely a szépet és a jót követendő példaként állítja mind a tanulóifjuság, mind a nagyközönség elé. Ezekből a példákából csakis üdvös tanulságot meríthet szülő és gyermek egyaránt.

Kétszeres elismerés illeti azokat a népnevelőket, akik napjainkban vállalkoznak ily nagy kitarást és türelmet igénylő feladatra, amikor a jobbérzés annyira kivészóban van, hogy a gyermek kezét emel szüleiére, sőt életük ellen tör, csak azért, hogy hamarabb birtokába jusson annak a maroknyi vagyonnak, amely különben is őt illelné, de nem bírja kivárni, míg az természetes uton reászáll.

E jóakarató törekvések alatt az iskolás gyermekek közreműködésével rendezett színelőadásokat értjük; ott i. i., ahol megfelelők és kedvezők a viszonyok; ott, ahol akad oly vállalkozó szellemű tanító, aki kész a tanítási órákon túli idejét nem kevésbé fáradságos munkának szentelni; mivel egy-egy színdarab betanítása, — ismerjük be — fáradsággal jár.

Az erkölcsi tanulságon és az esetleges anyagi hasznon kívül, amit az ilyen gyermekelőadások eredményeznek, még egyéb jó is származhat belőlük. Szerintünk az ilyen, nyilvánosan bemutatott színelőadások igen alkalmasak lehetnek arra, hogy szorosabb kapcsolatot létesítsenek az iskola és a szülői ház között. Ezt főleg azért említjük, mivel saját tapasztalataiból mi tudjuk a legjobban, hogy az u. n. „szülői értekezletek” megtartása, nem hozza meg a kívánt eredményt. Azok a szülők maradnak távol az értekezletől, akiknek megjelenése leginkább volna kívánatos. Ily esetben szinte kapóra jön két-három szóval szerepeltetni azt a fiút, aki az iskolában, mikor felelnie kellene, — nem tudja kinyitni a száját. Ezzel a trüffel valószínűleg odaédesgetnök az értekezletektől irtózó szülőt is, aki úgy vélekedik, hogyha jól nem hallhat gyermeke felől, a rosszért felesleges odamennie.

Az sem vitatható el, hogy a szinpadon szereplő gyermekek, leszokva a félszegségről, bizonyos önállóságra, szabadabb mozgásra tesznek szert. Megtanulják az egyes szavaknak helyes és tiszta kiejtését és — ami szintén nem mellékes — megszokják a nyilvánosságot. E tulajdonságokat pedig a többi, — nem szereplő — gyermekek is elsajátíthatják.

Régebben a r. k. elemi fiúiskolák tanulói közül a nagyobb fiukat a tanító vasárnaponként kirendelte kettesével a templomba „katedrára”. A katedra olyan fiók szószék-féle volt; egymással szemközt 6–7 lépésnyi távolságra állott a két katedra, amelyre 3–4 lépcsőfok vezetett. Az istentisztelet kezdete előtt, a zsufoolásig megtelt templomban, két fiu a hittanból hangosan felmondta egymásnak a tanító által kijelölt részt. Katedrát ma

már nem lehet látni a templomokban.

Minden hifellekezet gondoskodott arról, hogy az iskolás-gyermekeket hozzászoktassa a nyilvánossághoz. Különő mód szerük volt, s talán még ma is van erre nézve a reformátusoknak. Ez a légátító. Minden diák vágyainak a netovábbját képezte, hogy a katedrára jusson, illetve hogy légátus legyen. Másoknál azt a tulajdonságot szoktuk értékelni a legtöbbre, amely tulajdonságnak jómagunk a híjával vagyunk. Tudom, hogy magam alatt vágom a fát, ha életem egyik epizódját itt leirom; hogy ez a fa ki ne düljön, kénytelen vagyok a saját esetemmel aláírtasztani.

Tizenhat esztendei pusztai tanítókodás után kerültem Lévára, a pátriámba. E hosszú idő alatt elszoktam a nyilvánosságtól. Itt, a szülővárosomban, rögtön rámsóztak vagy féltucat hivatalt; természetesen tiszteletbeli hivatalt, mert sokan azt tartják, hogy a tiszteletbeli hivatalok betöltésére nincs alkalmasabb médium a tanítónál. Így a többi között megválasztottak kath. köri titkárnak is. Mint ilyet megbíztak, hogy írjam meg a K. K. 25 éves fennállásának történetét a meglévő jegyzőkönyvek alapján; ami magában véve, még nem lett volna baj. A baj ott kezdődött, hogy ezt a 20 irkalapra terjedő dolgozatot föl is kellett olvasni. Már pedig — legalább szerintem, — könnyebb 20 oldalt teleírni, mint 20 sort felolvasni. Nagy kínnal ezen a torturán is átesem. De sohasem fogom elfelejteni, hogy a felolvasás egész tartama alatt az egyik lábam úgy rángatózott és akaratom ellenére verődött az előttem levő asztal lábához, mint az a bizonyos békacomb a kés pengéjéhez. Hozzá meg a hangom annyira fátyolozott, rekedtes volt, mintha valamelyik markos mészárosinas szorongatta volna a torkomat. Mi volt ez? Szó sincs róla, ez valóságos betegség; magyarul úgy nevezik, hogy: lámpaláz.

Hogy az elmúlt télen, ugyanabban a teremben, ugyanazokat a fiúkat láttam fesztelenül mozogni és hangosan, bátran deklamálni a színpadon, akiket egy évvel ezelőt még én tanítottam, igazán örültem és igazán — röstelkedtem.

Ilyesmire is csak nő képes, mormoltam a bajuszom alatt. És ezt megtették ezek a fiúk nem is egyszer, hanem három ízben, a tél folyamány. Mindig más alkalomból, mindig új szerep-beosztással és más színműben anélkül, hogy a legcsekélyebb lámpalázuk lett volna.

Vajjon ki vállalkozott erre a nem könnyű feladatra? Ki tanította be őket? Elárulom: közvetlen elődöm és közvetlen utódóm a — tanítónő.

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kt., félévre 20 Kt., negyedévre 10 Kt. Számonként 2 Kt.

Megjelent az első teljes honismereti tankönyv. Most került ki a nyomdából a Štebr főle prešovi könyvkiadó vállalat kiadásában a Szülőföld és honismeret c. tankönyv a magyar elemi iskolák 4–5. évfolyama számára. Írták, illetve szerkesztették: Banai Tóth Pál és Janoška Milos ismert nevű pedagógusok. Az isk. és nemzetiüv. miniszter jóváhagyta a 115921/29 sz. rendeletével.

A könyv igen szép, izlőses címlappal, kötve került forgalomba. Terjedelme 176 oldal, 185 szebbnél-szebb illusztráció díszíti és teszi szemléletesé. Ara aránylag igen olcsó, 12 kč. A kiadó cég kívánatra ingyen küld mutatvány-póldányt.

Amidőn a külső alakjára, technikájára nézve is rendkívül tetszetős és sikerült könyvet a tanító kezébe veszi, önkénytelenül is öröm tölti el, mert a honismeret tanítására eddig nem volt összefoglaló tankönyv, az ismereteket a legbuzgóbb és legfáradtságosabb munka mellett sem lehetett megkötni, állandó sitáni és kellőleg rondszerzeni.

A könyv elolvasása után pedig elismeréssel kell gondolnunk azokra, akik e tankönyvet létrehozták, mert valóban az a könyv az, amelyre mi tanítók már régen vártunk. Közársaságunk oktatási rendje az elemi iskola 4–5. évfolyamában új tantárgyat iktat be, a honismeretet. Ennek feladata, hogy magába foglalja a 4–5. évfolyam földrajzi, történelmi, néprajzi, természettudományi tudnivalóit. Hozzákapcsolódik e fokon a polg. nev. tan is.

A tanítótság a honismeret tanításával szemben sokáig tanácstalanul állott, mert teljesen újszerű és szokatlan volt e tárgy, tanítása még ma is nehézségekbe ütközik, amelyek fő oka, hogy eddig nem volt megfelelő tankönyv, hiányzott honismereti tanításunkból az egységes irány és jelleg, ami pedig nagy hiba, mert senki sincs tisztában a megkívánható eredmény mértékével s az anyag terjedelmével.

A Szülőföld és Honismeret könyvében megtaláljuk a honismereti tanítás egységes tanítási irányát, a célra vezető sikeres tanítási módszert s a helyes tárgyi csoportosítást. A tanító részére becses vezérfonál leand, a tanuló részére pedig kedves, szórakoztató, tanulságos olvasmány. E könyv sok elönyt ki kell próbálni s hiszük, hogy a próbát sikerrel fogja kiállani. Bevezetésével és használatával fele munkával kétszeres eredményt érhetünk el.

E tankönyvre vonatkozó bírálatunk egyetlen mondatba sűrítve: tökéletesen megfelel mind pedagógiai, mind tantervi mind pedig állami tekintetben, valamint magyarságunk szempontjából is.

A könyv módszeres szerves egész, alapulvül a cselekvő iskolát veszi fel. Nem száraz adathalmaz és szabálytömkeleg, hanem módszeresen, ügyes pedagógiai tapintattal felépített érdekes leírás. Nagyszorú illusztrációival, stílusának könnyedségével könnyen kelti fel a tanuló érdeklődését és szeretetét. Önmunkásságra, megfigyelésre, gondolkodásra készíti, megszeretteti a földet, melyen született s megbecsülésre tanítja más nemzetek iránt s szeretetre saját nemzetével szemben.

E könyvre felhívjuk kártársaink figyelmét. Tudomásunk szerint a könyvhöz módszeres és tantervi ismertetés és részletes tanmenet is lesz kiadva, melyet minden kártárs, aki a könyvet bevezetni fog megkapni a kiadótól. (X)

Képkiallítás. Nagy Márton és Nagy Antal festőművészek ápr. 13–21 ig rendezik képkiallításukat a komáromi Kulturpalota nagytermében. Nyitva 9–18 óráig.

A gyógyalap kérdéséhez. Hovatovább minden érdekelt egyén és testület azt vallja, hogy a gyógyalapot, mivel kitűzött feladatát csak kis mértékben tudja teljesíteni, vagy teljesen át kell szervezni és új alapokra fektetni, vagy pedig meg kell szüntetni. Egész csokor áll rendelkezésünkre a kartársainktól érkezett és szavahibélő panaszokból, melyek fenti állításunkat igazolják. Sok volna, ha valamennyit leközlönnék, csak egyes eseteket ragadunk ki a jellemzőkből, mint azt néhány esetben már eddig is tettük.

Hogy az orvosok is csak kényszerűségből vállalják a gyógyalapi rendeltetést a csekély dotálás miatt és hogy emiatt gyakran válik illuzórikussá a beható vizsgálat és rendelés, mutatják a következő esetek. Egy kartársunk állandó rosszullétre, kellemetlen közérzetre panaszkodott. Az orvos vizsgálat után kijelentette, hogy semmi baja sincs a csupán álmai után tudakozódott. Mivel emésztési zavarai is voltak, más orvoshoz fordult. Ez vizsgálat nélkül kimondotta: gyomorsavtúltengés. Mivel specialitás nem irható elő, a kartársnő maga pénzen szerezte be az orvosságot, mintegy 300 K. értékben, de állapota nem javult. Ujból az orvoshoz fordult, de nem ismerte el betegnek, a bajt képzelődésnek minősítette.

Az állapota azonban mind rosszabbodott. Ő maga is hitte, hogy tényleg hipochondria az egész, de mivel nem remélt a gyógyalap révén behatóbb gyógykezelést, elment egy belgyógyász—pszichiáterhez, mint privát beteg. Alapos vizsgálat után az eredmény megdöbbentő volt. Súlyos cukorbeteg, 7%, cukorkiválasztással. Betegsége tehát egyáltalában nem képzelődés. A specialista orvos levélben írta elő a kezelőorvos részére a kezelés és megfigyelés módját, azonban hiába, mert emez nem tartotta szükségesnek a klinikai megfigyelést, melynek eredménye lehetővé tette volna a cukor leszorítását. A cukorbetegség igen alatos baj. Gyakori eset, hogy megtámadja a szemet (zöldhályog) és vaktságot is okozhat. A kartársnő jelenleg ezen az úton van. Látása meggyöngyült s ma már azzal biztatják, hogy vaktság lehet a dolog vége. Holott ha a bajt azonnal felismerik és kezelik, mindez elkerülhető lett volna.

Mi nem vádoljuk a gyógyalapi orvosokat. Ők is emberek, akik munkájukért rendes díjazást követelhetnek. A fenti esetek csupán azt bizonyítják, hogy az orvosok kedvetlenek és kezük nagyon meg van kötve a gyógytényezők kiszolgáltatásában.

A „Napsugár“ olvasókönyv. Tudomásul adjuk Kartársainknak hogy az isk. ügyi minisztérium egy új, modern olvasókönyvet hagyott jóvá az elemi iskolák 4.—5. évfolyamai számára. Címe: *Napsugár*. Írták: Banai Tóth Pál és Seidl Sándor. Illusztrálta Hármos Károly festőművész. Kiadja: Komensky Könyvkiadóvállalat, Bratislava.

A könyv nyomása befejezés felé közeledik. Rengeteg eredeti művészi kép fogja díszíteni, tartalma modern: s a legteljesebb mértékben kielégíti az összes pedagógiai igényeket. Egyformán használható lesz mind a Hajnal, mind a Feccék és Jó pajtás II.—III. o. olvasók. után Új, modernebb olvasókra szükség van elemi iskoláinknál, mert rohanó korunkban különösen az olvasó, könyvek és természettudományi tankönyvek igen hamar, mondhatjuk néhány év alatt elavultakká lesznek. A kiadó a könyv kinyomása után minden iskolának küld ingyen mutatványpéldányt, ismertetésre még visszatérünk.

Könyvtanmerítés. Az énektanítás módszere. Ezen címmel egy 78 oldalas nagy füzet fekszik előttem, amely a magyar tannyelvű elemi népiskoláinknál

működő tanítók számára íródott, hogy az énektanítás minden mozzanata azon szempontok figyelembevételével történjék, amelyek által a cél elérése nemcsak megkönnyebbül és gyorsul, hanem eredményesebbé is válik.

Az írója Mónus Gyula benei igazgatótanító, a beregszász vidéki tanítóegylet érdemes elnöke, aki a beregszászi tanítói kurzuson az énektanítás módszeréről sorozatos előadást tartott, amelyből kifolyólag hallgatósága egyhangúlag arra kérte, és ösztökélte őt, hogy az énektanítást tárgyaló niv's előadásait, de különösen annak a gyakorlati megvalósítását célzó praktikus kivitelét rendezze nyomda alá.

A Beregszász vidéki tanítószög óhaja megvalósált. A könyv megjelent s ma már mindenkinek hozzáférhetővé van léve, hogy az éneket, mint a szív, a kedély nemesítésének egyik leghatásosabb eszközét rendszeresen taníthassa.

A füzet írója nemcsak az énektanítás céljáról és fontosságáról, a kottasmeretős az énekgyakorlatokról, a légzési, ritmus és ritmikai, dinamikai gyakorlatokról, a kétszólamúságról, azoknak keresztül-íteléről, a daloknak betanításáról, és az énektanításról tárgyal, hanem szakismeretre valló, kézzel kidolgozott s hatóságilag is jóváhagyott tanmenetet is nyújt minden osztály számára. Sőt kilátásba helyezel, hogy a közeljövőben kottárainak közreműködésével egy oly dalgyűjteményt fog össze állítani, amely az általa hangsúlyozott elvek figyelembevételével teljes mértékben adná az i kolai dalok anyagát, amelyben különös tekintettel az iskolai ünnepélyekre sze nelvények is körölké nének a cseh, a szlovák, a ruszin népiiskolákból s amelyeknek lehetőleg magyar fordítását is hozni fogja.

Nem éneki, hanem nekünk s az általa felkötölt ügyre nézve lesz szerencse ha kottárainkat nemes céljainak előérésében támogatjuk. A mostani füzetének ára 15 1 Ć Kapható a szerzőnél Bo óa, Podkarp Ruszban. Stampay János.

„Nimrod“ vadászati-, halászati-, ebtenyésztési és fegyvertechnikai szakújság, Szlovánszko és Podk. Rus legolvasottabb, független szaklapja, 1930. április hó 1-től kezdődőleg teljesen reorganizálva és bővített tartalommal jelenik meg. Előfizetési díja évi Kĉ 60. Megjelenik havonta kétszer. Hirdetési díjazása mérsékelte. Kérjen mutatványezsmót. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Prešov. Póztaliók 7. sz.

Kiadóhivatali üzenetek.

B-né, K. B. Kéménd, B. P. Löbös. Levél mont. — B. H. Kálna. [17]. F. B. Komárom, P. I. Napydlószeg, G. B. Jóna, L. K. Bratislava. Címüket kijavítottuk, a lapot az új címre küldjük. — U. Gy. Kassza. A kért tartalomjegyzéket elküldtük. — G. B. Jóna. Címét a közölt módon kijavítottuk. Hátraléka 1929. december 31 én 50 ĉ volt — D. K. Bogyarét. Címét kijavítottuk, 1929. XII. 31.-én hátraléka nou volt. — Cz. M. Michalovec. Befizetű lapot mindon negyedévben küldtük az összes kartárszak részére, tekintet nélkül arra, hogy van e hátraléka, vagy nincs. — L. A. Farkasd. Államsogélyo kiutalásáig tagdíjhátralékával várunk.

30 éves róm. kath., középnagyságú, sötétszőke, képzett, nagyon házas, jókedélyű nő 40.000 Kĉ-és teljes kelengyével élet-társul szegődne idősebb tanítóhoz. Jelige: Stilles Glück.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés. A negyedi ref. egyházközség magyartan nyelvű iskolájának újonnan rendszeresített, ideiglenesen kiegészítő tanítónővel betöltött VI. tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 Ké előleges havi részletekben; egy szobás lakás, 20 korona kertilletmény, törvényszerű államségély. Kötelesség: a presbiterium által kijelölt osztályok tanítása, tanítónőnél női kézimunkára is; segédkezés az egyháztársadalmi munkákban; kartársainak szükség esetén való helyettesítése (organista-kántori teendőkben is). A megválasztás csak a f. tanévre kiható, de kötelező az állás azonnali elfoglalására. Kellően felszerelt kérvények 1930 április hó 29. napjáig küldendők a ref. lelkeszi hivatalhoz Neded, okres Šala.

Pályázati hirdetés. Vajka Keszölcés községi 3 tanerős magyar nyelvű elemi iskolánál az osztálytanítói állásra kvalifikált tanerő kerestetik. Javadalma az iskola pénztárából évi 100 Ké. tanítói fizetés, 400 Ké. laktör és a törvényszerű államségély. Kötelessége az I-II. évfolyam vezetése és felváltva az ismétlősök oktatása. Pályázati határidő: 1930. május 1. Községi iskolaszék. Vajka nad Dunajom.

Pályázat. Hasvár malcsúri (Egyházfa Pénteksúr) r. kat. iskolaszék pályázatot hirdet nyugdíjaztatás folytán megüresedett kántortanítói végleges állásra. Javadalmas: 2 szoba, konyha s melléképületek, 3 kat. hold 370 □ öl szántó, kertilletmény 20 kor., 24 m. kemény hasábfu, 33 54 q rozs, párbér, stóla, alapfiványi és kézi misék jövedelme, 660 kor. tanítói helyi jövedelem, a többi államségély. A tanítási nyelv magyar. Szlovák nyelv tökéletes tudása szükséges. A pályázatot f. évi május hó 6 ig nyújtandók be a r. kat. plébánia hivatalnál Hasváron, pp. Králová pri Senci, okres Galanta. A választás május hó 8 án délelőtt lesz megtartva Személyes megjelenés kívántatik. Az állás azonnal elfoglalandó.

Bármikor postafordultával kapja meg címemen a következő műveket: **Szlovák Prózai Anatólógia** 20 Kés. **Megjőit a Juliska.** Népszinmű 3 pld. 31 Kés., 5 pld. 42 Kés. **Pintyő és Pintyőke.** Népszinmű 3 pld. 28 Kés., 5 pld. 36 Kés. **Májális.** Gyermekszindarabok, versek, jelenetek, 2 pld. 14 Kés., 5 pld. 22 Kés. **Karácsonyi játékok,** 5 pld. 16 Kés. Mindenhez kotta s előadási jog. Szállítás bérmentve. **Farkas István, Sahy.** Ajánlott küldésnél 2 Kés. portóíóbbel. Nagyobb rendelésnél **ajándékkönyv.**

Pályázat. Az egyházközségi (okres: Dun.-Streda) Róm. kath. iskolaszék által lapunknak 1929. novemberi számában hirdetett pályázat határidejét 1930. máj. 1.-ig meghosszabbította a r. k. iskolaszék. Választás 1930. V. 4.

Pályázat. A királyflakarsai (okres Dun. Streda) R. kath. iskolaszék által lapunknak 1930. januári számában hirdetett pályázat határidejét 1930. máj. 1.-ig meghosszabbította a r. k. iskolaszék. Választás 1930. V. 4.

Egyesületük tagjai elegánsan és különösen olcsóknak, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÉN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!
Hosszú és rövid városi bundák jafányozáron Pontex és figyelmes kiszolgálás!

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre

20 Kč, negyedévre 10 Kč.

Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.

Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 30 Kcs. melyből a
lapra a topon is kapták.

Felolós szerkesztő:
Bana J. Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társ-szerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Kovács Béla, Csámpár János, Uherczky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

Vezércikk:

(bb.)

A munka ünnepén 165

Győrffy Lajos:

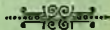
A cserkészlet jellemnevelő hatása 167

Egyesületi élet 176

Külföldiek 180

Kiadóhivatall üzenetek 186

Hirdetések 186

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Nygyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherczky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használata e. g. a bratislavai posta- és távírdai igazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 832. 84.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Hjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELEBEN.
Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.
	<i>Társszerkesztők:</i> Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.	Hirdetések díjazásában szerint.

A munka ünnepén.

A májusi, ujjafakadó élet hangulata kiváltotta az emberi lélekből a létért való küzdelem hangulatában fogant ünnepet, a munka ünnepét. Ez a találkozás, a természet és az ember életenergiáinak a megújulása, ez avatja május elsejét az örök munka szimbólumává.

Május elseje tehát a munka és a munkálkodók ünnepe. Ez a fogalmazás nagyon tág kört enged az egyes társadalmi rétegek — divatos szólással: „dolgozó osztályok” — magyarázatainak. Mindenki ünnepelhet: a munkás, mert szenvedő alanya a munkának; ünnepelhet a munkaadó, aki a munkát adja. De ennek a két tényezőnek az ünneplési módja ezidőszertig homlokegyenest ellenkezik egymással. A munkás tüntet a munkaadó ellen, a munkaadó viszont negligálja a munkás „ünneplését” és mereven elzárkózik a munkások — jogos vagy jogtalan — követeléseitől.

Valahol hiba van. Vagy az ünnepben vagy az ünneplőkben.

A tanítóság helye a munka ünnepén szintén kijelöltetett. Ünnepeled a munkát, s ünnepeled másokkal is! És a tanítóság ünnepel. Előkészíti a rábizott gyermekeket, a munka leendő robotosait, a munka tisztelőit, megrendezi velük a májusi ünnepet, elzengeti a munka dicsőségét... Előljár abban, hogyan kell a *mások* munkáját megbecsülni. Példát ad a munkaszerelethez.

Közben teljesen megfeledkezik arról, hogy az ő munkáját, — dacára a munka évek során megismétlődő ünnepeztetésének. — mai napig sincs, aki megbecsülje. Ő maga végig örvendezte a napi parancsára örvendezők örömet: örült a mások örömeinek, de a maga munkájának az örömnepét még nem érte meg, sőt még köszönetet sem kapott érte.

Ellenkezőleg.

A mások öröméhez mindig a tanítóság keserve párosult. Ha mások köztisztviselőkké lettek, a tanítók nem lettek azzá; ha a mások fizetését fölemelték, a tanítóét leszállították; ha mások kedvezményekben részesültek, a tanítók hátrányokban; ha mások ünnepeltek a tanító siránkozott...

Itt volt húsvét. Az Igazság feltámadott. Évtizedes sírjában végre megmozdult az öreg nyugdíjasok, illetve nyugdíjtalankok joga: de a felekezeti tanítók igazsága még mélyebbre került. Miért? Azért, hogy Kajafás óta mi lehessünk a billiomodik kérdező: mi az igazság?... Mi tudjuk, hogy mi volna az igazság és most, a munka ünnepe alkalmából munkaasztalunk mellől oda is dörogjuk azoknak, akik nem tudják: *ez nem az igazság!!*

A munka mindegyik évnegyedében megtesszük jelentésünket arról a munkáról, melyet a többi munkásokkal egybevégo munkakörön kívül teljesítünk. Évente négy jelentést küldünk a munka frontjáról. Jelentést, amelyre büszke minden tanító. Jelentést, amely lélekkel, szívvel, kedvvel és — verejtékkel van írva, de amelyért cserébe se szívet, se lelket, se kedvet, de annál több friss verejtéket kapunk. És egy fényes jelszót: *a munka ünnepe*...

Nem vagyunk ünneprontók. Tudunk mi ünnepelni másokkal, tudunk még akkor is, ha nem a mi ünnepünkről van szó. Tudunk még akkor is, ha az ünnepi sugár egy-egy árva könnyes szemén szűrődik is át.

E sorok írójának május elsejei hangulatát egy szegény tanítóárva sírása készítette elő. Stilszerű kíséret a munka ünnepének szimfóniájához...

Apja tanító volt. Sírba vitte a tüdeje, de előbb sok száz gyermektetbe lehelt lelket. Anyja megelőzte

apját az örökkévalóság felé... A gyermek menhelybe került. Akkor négy éves volt. Most húsz. S az árva nem tud sem írni, sem olvasni... Mert már nem él az apja, aki megtanítaná, hisz' anyyiakat megtanított...! A gyermeket disznópásztor vette magához a menhelyből azért, hogy ne az iskolapadot, de a disznókat őrizze. A menhelynek pedig — sok gondja mellett — nem jutott ideje arra, hogy utána nézzen az árva sorsának. De apja tanító volt, s szellemajkával megcsókolta egy földi testvére homlokát, aki most — elkésve bár — megtanítja az árvát az apja nevére s az Isten imadására, mert ő az egyedüli pártfogója a tanító gyermekének

De töröljük le a könnyet szemünkről, mert most ünnepelnünk kell. Ünnepelni a munkát. Ünnepeljétek hát, szegény, öreg nyugdíjasok és éhező árvák! Ünnepeljétek a magatok és apáitok dolgos kezét, szép, munkás életét. Legfőképpen pedig ünnepeljétek a magatok, soha meg nem szűnő reménységét az Igazság eljövételében és a májusi ígéretek teljesedésében!

Májusi ünnepnap! Tedd magad ünnepé a tanítói szívekben, hogy ne csak rendezőid legyenek, de boldog hívőid és élvezőid is! (bb)

A cserkészlet jellemnevelő hatása.

Irtó: Györfly Lajos Madar

A helytelen, ferde nevelési rendszerek jellemromboló hatása miatt az utolsó évtizedekben az érdeklődés mindenütt a pedagógia felé irányult, mert mindenki érezte, hogy itt igen nagy szükség van egy egészségesebb, erősebb nevelési rendszerre, amely hivatva volna nemesebb, erősebb, tesiben-lélekben egészségesebb generációt adni a világnak. Ebben a nagy várakozásban természetes, hogy szenzációként hatott Sir Robert Baden Powell tábornoknak, az angol hadsereg lovassági főfelügyelőjének nevelési rendszere, amely a Bibliára támaszkodva mindazt magában egyesítette, amit addig hiába kerestek, amire szükség volt. Tíz törvénye, amely a cserkész-jellemnevelés alapja, nem más, mint a Biblia összes parancsa egyesítve egyszerű módon, a gyermek gondolkodásának megfelelően.

Nincs benne drákói szigor, nem tilt meg semmit, csak azt fejezi ki, hogy milyen a derék, igaz ember: a cserkészideál. Ezzel a bámulatos pedagógiai érzéssel vezetett rendszerrel az ifjak, felnőttek minden bizalmát megszerezte úgy, hogy rendszerét, a „cserkészeti” ma már minden kulturállam bevezette, mint a jellemnevelés főszeküzét.

A cserkészetben nincs kimondottan különálló jellemnevelési ténykedés. Itt ebben a szervezetben minden a jellemnevelést szolgálja. Hogy mégis tudjuk, hogy mi az a cserkészideál, amelynek elérésére törekszik, amely után vágyakozik úgy a cserkész, mint a vezető, ismernünk kell ennek a jellemeszménynek a foglalatát, összefoglalását, a cserkészítőtörvényt!

A rendszeresen bevezetett cserkészítőtörvény pedig így hangzik:

1. A cserkész egyeneslelkű és feltétlenül igazat mond.
2. A cserkész híven teljesíti kötelességét.
3. A cserkész ahol tud segít.
4. A cserkész minden cserkészit testvérének tekint.
5. A cserkész másokkal szemben gyöngéd, magával szemben szigorú.
6. A cserkész szereti a természetet: jó az állatokhoz és kiméli a növényeket.
7. A cserkész feljebbvalójának jó lélekkel és készségesen engedelmeskedik.
8. A cserkész vidám és meggondolt.
9. A cserkész takarékos.
10. A cserkész testben-lélekben tiszta.

Ez a tíz cserkészítőtörvény. Ez az alap. Ez az a hatalmas eszköz az ügyes cserkészvezető kezében, amellyel a ferde irányba tolódott ifjú jellemet a helyes útra vezeti. Ez az, amellyel a hazugnak, gyávának, kényeskedő kedvencnek félrenevelt gyermeket derék, hasznos, jellemes honpolgárrá lehet nevelni, amelyre azután bátran építhet a család, az egyház, a társadalom és az állam.

Ennek az alapnak sarokköve pedig az első paragrafus, a becsület törvénye, amely így hangzik: a cserkész egyeneslelkű és feltétlenül igazat mond.

Nem véletlenül került ez a törvény élére, hanem abból a fűlismereten alapuló hatalmas meggyőződésből, hogy jellemes ember csak igaz, egyeneslelkű lehet. Ezt érzi is minden ifjú,

minden cserkész, ezért minden hazugságnak, minden ferdítésnek, alatomosságnak és minden képmutatásnak ellent mond. Aki csak egyszer is megalkuvó, csak egyetlen egyszer válik hűtlenné az igazsághoz, akár a rossz nevelés következtében gyávaságból, akár félelemből vagy akármilyen más indító okok miatt, az ilyennel szemben már semmiféle biztosítékom sem lehet az ellen, hogy ugyanúgy, ahogy egyszer már hűtlenné vált az igazsághoz, még egyszer azt meg ne kísérelje, hogyha mindjárt a legszentebb úgyról, a családról, egyházzól, hazáról lenne is szó. Az igaz egyeneslelkűség nem ismer kivételt. Mihelyt csak egyszer kivételt teszünk, már a jellemen csorba esett, sőt veszve van, mert nincs olyan hazugságalkalom, amelyet, — ha kell, — ne lehetne kivételnek magyarázni. Így keletkeznek a jellem rovására vezető kacskaringós kertelések, hebegő dadogó csűrés-csavarások, önámítások. Ezért nem ad a cserkész-törvény felmentést egyetlen hazugságra sem. A feltétlen igazmondás nélkülözhetetlen az emberek egymásközi érintkezésében, mert az igazmondás a kölcsönös bizalmat teremti meg s teszi lehetővé ember és ember között, pedig tudjuk, hogy az igazság kimondása sokszor súlyos és igen kellemetlen eseteket von maga után! Éppen ezért az igazmondás bátorságot, hősiességet is jelent s meg kell ragadnunk minden alkalmat arra, hogy életrekeltsük ifjú cserkészjeinkben ezt a nemes érzelmet, a lelkükben lakozó s még el nem tiport hősiességet, amelyet felszabadítani, helyes irányba terelni a jellemnevelés legszebb feladata.

A második törvény a hűség törvénye.

A cserkész híven teljesíti kötelességét.

Ez a törvény három részt foglal magában: az Istent, a haza és az embertársak iránti kötelességeket.

Isten iránti kötelességeket így foglalhatjuk rövid magyarázatba: Istent Imádni, szeretni, félni, iránta feltétlen engedelmességgel tartozunk s ennek a kötelességünknek akkor teszünk eleget, ha akarátán mindenkor, minden körülmények között megnyugszunk, életünket az ő bölcs, örök igazsággal szerint rendezzük be, vallásos életet élünk. Megértjük, hogy az Isten-Imádás, Isten-félelem és Isten-szeretete a vallásos lelkületű emberben áhitatot szül, mikor Istent a mi Gondviselő Édes Atyánknak szólítjuk. Megértjük az ifjúsággal, hogy Isten végtelen szeretete nyilvánult meg Jézus Krisztus személyében. Jézus a

a mi hitünk középpontja s azért a mi vallásos életünk legfőbb szabályozója az ő tanítása, az ő parancszerű hatalmas felhívása: „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes!” Ez a parancs az alapja az önnevelésnek, folytonos, szakadatlan önképző munkának.

A haza iránti kötelesség: a szeretet, a hűség, munkás élet. Csak akkor szeretjük hazánkat, csak akkor vagyunk hűségesek hozzá, ha azt a helyet, amelyre a haza munkamegosztásában az Isten állította, egészen, férfiasan betöljük. Könnyű megértenünk, hogy a haza az ő fiaiból, mibőlölünk áll, tehát a haza sorsa is attól függ, hogy mi, egyes fiai, hogyan álljuk meg helyünket ott, azon a posztón, ahol vagyunk s milyen tökéletesen teljesítjük kötelességeinket, melyekre elhivatunk, mennyire vagyunk férfias egész emberek. Nemcsak meghalni, hanem élni: tanulni, dolgozni is kell tudni a hazáért.

Embertársaink iránt a cserkészítörvény szerint mindazzal tartozunk, amit magunknak kívánunk. A cserkész nem önző és nem kevély, igyekszik másokat megbecsülni, a gyengékkel szegényekkel együtt érezni. Ezért teljesen nem is önmagának él. A cserkész nem a maga részére akarja a boldogságot, hanem másokat akar boldoggá tenni, így akar hasznos életet élve értékes tagja lenni az emberiségnek.

A harmadik törvény ennek folytatása.

„A cserkész ahol tud, ott segít.”

Idetartozik a cserkészlet jellemnevelési eszközei között a legfontosabbak egyike: a *napi jótelet*. Minden cserkész köteles naponta egy-egy szamaritánusi lénykedést, tehát a felebaráton segítő szeretetnek legalább egy cselekedetét véghezvinni. A cserkész ezért cserkész, keresi, lesi az alkalmakat, ahol jól tehet valakivel, ahol valakin segíthet, kimutathatja a cserkészlet jellemző leleményes felebaráti szeretetét. Megtanulja: hogyan kell életet menteni, balesetekben ügyesen, meggondoltan első segílyt nyújtani. Ebben a törvényben benne van, hogy a cserkész annyira kötelességének tartja a segítséget, hogy szükség esetén áldozatot is hoz érte. Nemcsak a kényelemtől, szórakozásról mond le a segítségre szoruló javára másokkal szemben, hanem, ha kell még legféltettebb kincsét, életét is kész kockáztatni az életmentés magasztos cselekedeténél.

A negyedik törvény képezi a testvériség alapját: a cserkész minden cserkésztestvérének tekint.

Itt nem azokról a testvéerekről van szó, akiknek a szülei nem egyforma mértékkel mérnek, ami miatt irigység, civódás, veszekedés, verekedés támad egymás között. Itt, mint mindnyájan egy atyának gyermekei, testvérek. Mint testvérek, egyesülten, testvéri együttes erővel küzdenek a közös ideálért, szent célért, a jövő iökéletesebb, mondhatni emberibb emberéért. A közös cél, a közös törvény, a közös fogadalom, közös ideál, ruha, jelvény testvérekké tette őket. Testvérek a szó legteljesebb, legnemesebb értelmében. Azonban nemcsak a cserkész-társát, hanem minden felebarátját is testvérének tekint a cserkész s érte minden áldozatra kész az előbbi, a harmadik törvény szerint.

Az ötödik a lovagiasság törvénye. A cserkész másokkal szemben gyengéd, magával szemben szigorú.

Ez a törvény két részt foglal magában. Másokkal szemben az egyik, magával szemben hogy milyen legyen a cserkész, ez a másik. Az első köteletség előírja, hogy a cserkész mindenkor nemes lovagiasságra törekedjék, legyen másokkal szemben elnéző, gyengeségeikkel szemben türelmes. A cserkész örül az örülőkkel és letörli a szomorkodók bánatkönyzeit. Örül és vigasztal. Finom tapintatosságra neveli magát. Elsajátítja az igaz, meleg lélekből való szívélyességet, udvariasságot, előzékenységet. Idetartozik annak a megértése is, hogy milyen nagy jelentősége van a lovagiasságnak, a gyengédségnek, a finom tapintatnak, megértő szeretetnek a gyengébbekkel, a ráncszorulókkal, betegekkel, kisebbekkel szemben és itt lehet megértetni és megéreztetni a régi lovagok nőfiszteletének egyik legmélyebb és legtisztább forrását. Itt van helye az udvarias-ság, az illemszokások megismertetésének is és idetartozik a jó modorra való szoktatás. Egy igazi cserkész nemcsak a táborban, családban vagy az erdőben jó cserkész, hanem a társaságban, a szalonokban, táncteremben is „emberebb ember” ő, olyan, amilyenné felesküdt.

Még ennél is fontosabb e törvény második része, amely a cserkészt önmagával szemben szigorúságra, ezzel önméretre kötelezi. Ezért éber szemmel számontartja hibáit s elszántan küzd ellenük. Nem tekintí magát kész embernek, mert jól tudja, hogy Istentől nyert tehetsége csak alap, amelyre állandó szorgalmas munkával, céltudatos következetességgel jellemének szilárd bástyáit építi. Vasakarattal rázza le magáról hibáit,

fogyatékoságait, gyűjli erényeit, tökéletesedik. S itt már újra találkozunk a Krisztusi paranccsal: „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes!” Eszerint a parancs szerint a cserkész sohasem tekinti magát késznek, hanem egy folyton fejlődő, tökéletesedő lénynek, akinek legegységesebb feladata az öntökéletesítésén, önépítésén fáradozni. Ez pedig olyan hatalmas, folytonos munka, amely egyáltalában sohasem szünetelhet, mert a szünet egyértelmű volna a visszaeséssel.

A hatodik törvény a természet szeretetének a törvénye. A cserkész szereti a természetet, jó az állatokhoz és kíméli a növényeket.

A cserkész a természetet Isten templomának tekinti, ahol minden az ő teremtő, alkotó kezét, gondviselő, szerető jóságát hirdeti, dicséri. Ugy jár-kei a szabad természetben, mint aki méltó e hatalmas templom látogatására. Ok nélkül nem öli az apróbb nagyobb állatokat, nem is kínozza őket, nem szakgatja le a virágokat, nem tördeli a fák ágait, mert tudja, hogy ezeknek ok nélküli cselekvése lelki durvaság, kegyetlenség jele. Itt kapcsolódik be ide a második törvény második része, amely a haza iránti kötelességeket tárgyalja. Itt ugyanis a természet szeretetével egyidejűleg hazai föld szeretetét kelljük fel ifjainkban, akik kell, hogy lelkesedjenek a hazai föld természeti szépségei iránt.

A hetedik törvény az engedelmesség törvénye. A cserkész feljebbvalóinak jó lékkel és készségesen engedelmeskedik.

Az engedelmesség nem gyöngeséget, nem megalázó valamit jelent az engedelmeskedőre nézve, hanem az ő akaratának meghajlását, elhallgattatását egy felsőbb akarat, egy mélyebb és gazdagabb, kifinomultabb élettapasztalat előtti. A cserkész jól tudja ezt, ezért nem szolgálai módon, hanem öntudatos szabad elhatározásból és meggyőződésből engedelmeskedik nemcsak vezetőjének, hanem szabad, vig lélekkel és készséggel minden feljebbvalójának, szüleinek, tanítóinak tanárainak, munkaadóinak mindig és minden esetben, még akkor is, ha ez az engedelmesség nincs is inyére. Itt kell rámutatni arra, hogy ehhez a törvényhez tartozik az iskolai munka is, amelyet a cserkész lelkiismeretes pontossággal végez, hogy példás magaviseletével, szorgalmával, kitűnő előmenetelével a cserkészet jó hírét növelje!

A nyolcadik a jó kedély törvénye. A cserkész vidám és

meggondolt.

Valamikor, a pogány életörömök korszakában a nagy hittérítők, a keresztyén nevelők mind a lemondást látták jónak erősen hangsúlyozni, ma azonban, amikor a társadalmi nyomorúságok, a bizonytalan, máról-holnapra élés, a szomorú hitelenség korát éljük, amely telve van elsavanyodott lelki hajóöröttekkel, félbenmaradt szomorú egzisztenciákkal, borús homlokú, süllyedt arcú, roskadt gerincű emberekkel, úgy látszik éppen az ellenkezőjére van szükség. Ma a jókedély társadalmi gyógyszer, egy jótétemény, amely a közbizalom, a szeretet melegét sugározza szét. A túlkapások ellen pedig ott van a nagy parancs: „Légy résen!“, amely meggondolítá teszi a cserkészifjút. Nagyon fontos ez is a néha néha szelességig vitt jó kedéllyel szemben. A törvény lényege nem más: légy ura magadnak!

A következő törvény, a kilencedik: „A cserkész takarékos.“

A takarékoság elve becsülni a pénzt, nem pazarolni, de nem is fukarkodni, mert mind a kettő szégyenletes és jellemet romboló. Arra iparkodik tehát minden cserkész, hogy önálló anyagi függetlenséget vívhasson ki magának az ő szorgalmával, munkájával, gyakorlati ügyességével, hogy mások terhére ne legyen. Ez nagyon erős támasza a jellem érintelenségének s egyedül ez teszi lehetővé azt, hogy másokon segíthessen. A pazarlás káros és végzetes is lehet, viszont a fukarság a legszégyenteljesebb rabság, a pénz rabsága. A cserkész iskolázottsága révén már tudja, hogy a jellemnek két egyformán hatalmas ellensége van, a gazdagság és a szegénység. Ezért addig, míg anyagi jólétre és függetlenségre törekszik és azt biztosítja is magának, éber szemmel vigyáz arra, hogy a gazdagság el ne vakítsa s a pénz ne legyen úrrá rajta.

Az utolsó, a tizedik törvény: „A cserkész testben, lélekben tiszta“.

A tisztátalanság meggyalázza az emberben Isten képét, minden betegségnek melegágya, tehát megrokkantja a testet, tompítja az elmét, megöli a jellemet, előkészítője minden lelki szennynek. A lélek tisztasága minden erőnek, egészséges életörömmel forrása, amely megedzi az akaratot, minden szépért, jóért, nemesért felgyűjti a lelkesedés fátylóját. A lélek tisztasága oly hatalmas kincs, amely csak kitartó küzdelem jutalma. Itt válik meg, hogy férfiú lesz-e az ifjú cserkészből vagy pedig

szennyes ösztönök dib dábja, hitvány játékszere. A jellemnek élet-halálharca ez. A tisztaság tisztesség problémája a jellemnek központi jelentőségű kérdése, tengelye. Itt vár a legnagyobb munka a cserkészvezetőre. A társadalom telve van ellenségekkel. Az erkölcstelenség, gonoszság, könnyelműség és tudatlanság sehol sem oly nagy, mint ezen a téren.

A nemi szféráról van szó, amely a legsúlyosabb nevelési tétel elé állítja a vezetőt. Nagy dolog vezetőnek lenni és nagy felelősség is Isten és emberek előtt. Ezért mielőtt ezt a kérdést tárgyalná valamelyik cserkészvezető, az első kérdést önmagához tegye: Vajjon olyan ember vagyok-e én, aki képes leszek megfelelni magasztos hivatásomnak? Olyan vagyok-e akinek joga van hatni másokra? Olyan vagyok-e én, aki makulátlan tisztán állhatok meg mintául az ifjuság előtt? Vállalhatom-e azt a rettentő felelősséget, hogy ezek az ifjak az én hasonlóságomra alakuljanak? Ha azután ezekre lelkiismeretes igennel felel meg, csak akkor fogjon hozzá nevelő-vezető munkájához az, aki erre az adott körülmények között elhivatott. Különösen itt a 10. törvény végtelenül veszélyes, nehéz jellemnevelő munkája előtt kérdezze ki önmagát, hogy *mit szabad* és mit nem tudatnia, *mikor*, mely időben, *milyen adott módon*, mert *egy* elhibázott szó, az elhibázott alkalom rombadöntheti azt a szilárd hatalmas alapokra felépített cserkészjellemet is, amelyet az előbbi kilenc törvény tanításával, terjesztésével elért.

Itt jegyzem meg, hogy a nemi nevelésről írt korábbi munkámban már részletesen beszámoltam ebbeli állásfoglalásomról, amely — egyesek szerint — nagyon konzervatív jellegű, a kornak nem megfelelő, de — egészséges álláspont. Ma sem mondhatok mást, bár itt-ott újra nagyon pengelik az eszmét, hogy az elemi iskolába be kellene vinni a nemi élet ismertetését, — mint azt, ami a cserkész jellemnevelés 10. törvénye keretébe is beletartozik, hogy bár a cserkészjellemnevelés külön nem foglalkozik nemi neveléssel is, mégis adott esetekben hasznosan felvilágosít. Példig tudjuk, akik foglalkozunk pedagógiával, pszichológiával, olvassuk, bújjuk az újabb kor idevágó irodalmi termékeit, hogy sokszor felesleges munkát, sőt rontó munkát visz véghez a felvilágosítást megadó cserkészvezető, mert hiszen minden, ami csak jellemet nevel, minden, ami csak akaratot szül, minden, ami gerincet ad, ami lemondani tudást, igénytelenséget növel, mindaz, ami keresztyéni egészséges gon-

dolatokkal, egészséges fantáziával tölti meg az agyat, friss, gazdag érzelmekkel a szívet: mindez nem más, mint a *leg-helyesebb* nemi nevelés! És jöjjenek újra ellenmondani a nemi felvilágosítás apostolai, jöjjenek és nézzék meg, hogy a legjobb modern pedagógus, Förster azt írja: „*A legjobb nemi pedagógia az, amely a legkevesebbet foglalkozik direkt nemi dolgokkal, amellyel ért mindazon jellemerők életrekeltéséhez, amelyek rávezetik az ifjúságot maguktól a helyes állásfoglalásra az ébredő ösztönökkel szemben.*”

Mikor tehát a cserkészlet igazlelkűsége nevel, mikor kötelességteljesítést, önfegyelmet és engedelmisséget követel, mikor harcol az elpuhultság ellen, mikor ideálokat állít és megvalósítandó célokat tűz ki az ifjúság elé, amely munkába állítja az egész embert, akkor voltaképpen az elképzelhető legjobb nevelést adja. A tízedik törvény indirekt módszerrel való hatékony kezelése attól függ, hogy mennyire nevelte meg magát a nevelő és mennyire él benne a bensőséges leleményes szeretet a kisebb cserkészlesterveire iránt.

Végül a cserkészjellelmevelés szimboluma a fogadalom-tétel, melynél a cserkész — a vezető is — fogadalmat tesz, hogy teljesíti minden kötelességét, amellyel Istennek, hazájának, embertársainak tartozik, minden lehető megtesz, hogy másokon segítsen s a cserkészfogadalmat megtartsa. A fogadalom pedig súlyos feladat elé állítja a cserkészt. De nincs kivétel. Az egész Baden Powell féle cserkészletnek alap gondolata: *A cserkész ilyen: aki nem ilyen, — az nem cserkész.* Mi cserkészek így és így teszünk, aki nem így tesz, az nem cserkész, aki pedig cserkész akar lenni, cselekedjék hasonlóképpen. Itt nincs részletezés és nincs megokolás. Semmi vita, vagy eszmecsere, mert ez így van, másképp nem lehet.

A cserkész törvények szövege *nem parancsolja*, hogy cserkészek, segítetek, cserkészek legyetek hiszták, hanem egyszerűen *megállapítja*, hogy a cserkész ahol tud, segít; a cserkész testben, lélekben, hisztá. Befejezett cselekmény ez, aki nem ilyen, aki nem így tesz, az nem cserkész.

Jellemeket akarunk, szilárd, erős jellemeket, akiknek belső gerincük van, akik minden körülmények között hívek tudnak maradni önmagukhoz, melyekre számítani, építeni lehet.

Az új jellemű fiútípus megszületett, telve van életerővel itt van, itt él közöttünk. Értsük meg őt, szeressük, támogassuk

törekvéseiben, szent a cél, amelyet maga elé tűzött, egy a mienkkel: munkálkodni az állam kultúrájának emelésén, az államalkotó egyedek, az emberek egészségesebb, gerincesebb, boldogabb típusának a megteremtésén, amelyre biztosan tudjon számítani, támaszkodni minden adandó körülmények között az állam, az egyház és a társadalom.

Munkálkodjunk már az iskola felső osztályaiban ezen törvények jellemnevelő hatása alapján a nemes célért, a jövő boldogabb, emberebb emberéért.

EGYESÜLETI ÉLET.

Központi fizikári értekezlet. Egyesületünk központi fizikára f. é. ápr. 14-en délelőtti Komárnóban értekezletet tartott, melynek tárgya a folyó egyesületi ügyek megbeszélése volt. Megjelentek: Kovács Alajos közp. elnök, Dinnyés Károly közp. alelnök, Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Banai Tóth Pál szerkesztő, Uhreczky Géza tanácsadó, Árendás József kp. pénztáros és Telkes Mihály kp. ellenőr.

Az értekezlet foglalkozott a Tanítók Háza televételével, az egyesületi biztosítási ügygel (Domov—Slovákia), Hauza szövetkezet támogatásával (füzetek), a régi nyugdíjasok legújabb szomorúan aktuálissá váló ügyével. Ez utóbbi ügyben sürgős intervenciót határozott el a Z U S-al, mint másik közletről érdekelt tanítóegyesülettel, karöltve. A Jelinek isk. főtanácsos úr által megindított szövetkezési mozgalomhoz (Szlov. tanító- és tanáregyesületek szövetsége) csatlakozik az egyesület s ezt az elnökség bejelenti. A F. U. N. Š. átiratát, melyben csatlakozásra szólít fel, az egyedül illetékes közp. gyűlés elé fogja az elnökség terjeszteni végleges döntés céljából. A prahai tanítói világkongresszuson képviseltről gondoskodik. Az elnökség a járási elnökökhöz köriratot intézett a tavaszi közgyűlések programjára s a jövő taévi zsebnaptára vonatkozólag.

Egyéb kisebb ügyek, személyi megkeresések, segítyezések foglalkoztatták még az értekezletet, mely 9 órától 12 óráig tartott.

Feledékenység. Ez mindig volt. Szót sem érdemel az egész. Hogy lehet azon csodálkozni, hogy az emberek feledékenyek? Nevetséges... Engedtségek meg nekem, hogy én mégis csodálkozzam. Mert igenis csodálatra méltó ez a mai feledékenységi düh. És még csodálatosabb, hogy senki sem magáról és az önmagával szembeni kötelelességről — ilyen is akad! — feledkezik meg, hanem másokról és másokkal szem-

beni kötelességről. (Lehet, hogy sokan ennek ellenkezőjét tartanak csodálatosnak!) Rólunk pedig tanítókról és különösen a felekezeti tanítókról mindenki igyekszik megfélemlíteni. A velünk szembeni kötelesség erkölcsi súlyát senki sem érzi, a mi panaszaikat, ha fejet csóválva és hümmögve meg is hallgatják, azonnal elfelejtik. Mi csak magunknak fájó seb vagyunk. Másoknak nem fájunk, másoknak tehát mi gondja velünk. Egyiknek ez fáj jobban, másoknak más. A mi sebünk, sok sebünk, senkinek sem fáj, arról könnyű megfélemlíteni. Így történt ez most is a régi nyugdíjasok ügyét rendezni kívánó törvényjavaslat benyújtásakor. (Oye)

Az óvónők fizetésrendezéséről. A „Slovák” folyó év aprilis 9-én megjelenő számában olvasható, hogy Mojto Ferenc országgyűlési képviselő, nyitrai igazgató tanító behatárolt foglalkozott a nem állami óvónők fizetésrendezési ügyével. Törvényjavaslatot nyújtott be az országgyűlésnek, melyben a 104–926. számú tanítói törvénynek az óvónőkre vonatkozó 14. §-át egy új bekezdéssel kibővíteni javasolja. A kibővítés tartalma a következő: — A többi óvodák óvónőinek fizetési és szolgálati viszonyai rendezését külön törvénnyel hajtják végre. Addig az ideig ezekre az óvónőkre is, 1926 január 1-től kezdődőleg, ennek a törvénynek fizetési intézkedései és szolgálati előírásai érvényesek. — A javaslat indoklásában a szlovenszki és podkarpatskai ruszi óvónők legfőbbkéleesebb statisztikáját olvashatjuk. Ez a munka Mojto képviselő alapos szaktudásának fényes bizonyítéka. Az utolsó bekezdés szerint a törvényjavaslat 14 napra a szociális, költségvetési és kulturbizottságoknak jelentésével véget kiadandó.

Értesítés. Mónus Gyula benei kartársunk a szlovenszki magyar anyanyelvű iskoláknak megküldte az énektanításról szóló segédkönyvét, amelynek árából 20%-ot a „Tanítók Háza” javára költött le. Kérjük kartársainkat, hogy támogassák a jó és helyes cél felé törekvő szerzőt, aki a munka kiadásának nagy költségével birkózik. A fizetési vagy saját részükre, vagy az iskola fenntartás terhére a tanítói könyvtár számára tartsák meg s az árát küldjék be hozzá (Beňa pos. Mužijovo, P. Rus).

Kérelem. A Magyar Tanító szerkesztősége szeretné megszerezni a Hoffmann féle hegedűiskolát, amelyet valamikor több tanítóképzőben, így a modori áll. tanítóképzőben is használtak. Az iskola két füzetből állott; voltak benne szemelvények Bánk-bánból, Hunyadi operából, Bihari kesergője, népdal átiratok, stb. Ugyancsak az Egnér Adolf-féle Osszhangzaltant és zenetant és végül a Sursum Cordát. Azon kolléga urak, akiknek birtokában volnának ezek a keresett könyvek és akik azokat tudnák nélkülözni, küldjék be ajánlataikat lapunk szerkesztőségéhez.

Rácz Elek košicei áll. polg. isk. tanár életének 54-ik évében hosszas szenvedés után meghalt. Temetése április 17-én volt. Egyesületünk nevében Vincze Ferenc elnök kartársunk búcsúztatta el. A temetkezési alaphól 900 Ké-t adtunk koszorú megváltás címén a gyászoló családnak.

Felhívás a Hernádmenti járás tagjaihoz. A temetkezési alap további fenntartásához kérek 11 Ké-t azonnal megküldeni címemre. (Košice, Corvin u. 12.) Vincze F. elnök.

A királyhelmei és nagykaposi járáskörök tanítóságához.

Többen érdeklődtek nálam, miért van az, hogy az ő községük közigazgatásilag a királyhelmei járáshoz csatolható ugyan, de ők a nagykaposi tanítói járáskörhöz tartoznak? Az én véleményem ebben a tekintetben az, hogy ők mivel a kir. helmei járásban is alapszabály szerint megszervezett tanítói egyesület van, nem tarthatnak a nagykaposi járáskörhöz; a) a dolog természetességénél fogva, b) nagykaposi járáskör sohasem tárgyalja érdemlegesen azokat az ügyeket, melyek a kir. helmei járáshoz tartozókat érdeklik, c) számukra Királyhelmei előnyösebben megközelíthető, d) nem is mondhatja senki jogilag, hogy ezek a hölgyek és urak a nagykaposi járáskörhöz tartoznak, ez csak a tanítói napjár eddig még ki nem javított közlése alapján volt következtelhető. A tanítói naptárban sok egyéb efféle vonatkozású dolog is tévesen volt leközölve, amit a jövőben javítani kell.

Az én javaslatom az illető hölgyek és uraknak tehát az volna, hogy egy udvariasan hangzó levélben jelentsek a két járás elnökének a helyzet megváltozását. Bár enélkül is érhető ugye ez a változás, de ez volna mégis az úri és hivatalos elintézési módja a dolognak.

A helyzet tisztázása, a miheztartás és a rend kedvéért az alantiakban leközöltemek I. alatt azok a községek, melyekben magyar tanítás nyelvű iskola van, mely községek és tanítóik tehát közigazgatásilag a királyhelmei járáshoz, tanügyi szervezettség tekintetében pedig az Á. M. T. E. királyhelmei járásköréhez tartoznának.

II. alatt pedig azok a községek, melyek ugyan más tanfelügyelőséghez tartoznak, de mint a királyhelmei tanítói járáskörhöz legközelebb fekvő községeket s tanítóikat mint tagokat az Á. M. T. E. központi vezetősége hozzánk osztott be. Maguk külön nem alkothatnak csekély számuk és szétszórtságuk miatt egy életképes egyesületet. S végtelen örönn töltén el keblünket, ha a legközelebbi gyűlésünkön már egyszer ezekkel a testvérekkel is kezét szoríthatnánk. A II. alatt felsorolt adatokat a

„Tanítói és Tanári zsebnaplár 1929 30“-ból vettem, helyességükért csak amennyiben ott helyesek, szavatolhatok. Szeretettel kérem azért ez iskolákat vezető kartársakat, kartársnőket szíveskedjenek az esetleges változásokat velém közölni (Négyesy János, elnök, Örös. pp. Velký Gyreš).

Egyben szolgáljon ez a jegyzék mintegy figyelmeztetésül, felhívásul azon fiatalabb kartársak és kartársnőknek, kik még nem tagjai az Á. M. T.-nek, hogy azonnal jelenkezzenek tagul vagy a járáskörnél vagy a központi vezetőségénél.

I.

Ášväh: Kövér Lajos, Bartal Anna. Čap—Csap: Boksay József, Kuklay Zoltán, Szabó Mihály, Morec Ilona, Várady Margit. Cierne pri Čope—Ágcsernyő: Böszörményi Dezső. Bočka—Bacska: Rozgonyi János, Juhász Ferenc. Bofany—Battyán: Keresztely Ferenc, Manga János, Meidlinger Anna. Biel—Bély: Rákóczy Margit, Kertész Ilona. Streda n/B.—Bodrog-szerdahely: Kun Béla, Pribus István, Kardos Mihály, Klein Ilona, Zselínszky Gizella. Bol—Boly: Barkó Béla, Molnár Melánia. Malá Dobra—Kisdobra: Bajza Tivadar, Hoczmann Ilona. Malý Gyreš—Kisgéres: Orosz József, Karikás Jolán, Schimko Ilma. Velký Gyreš Nagygéres: Kiss András, Mesko Jolán. Král. Chlumec—Királyhelmece: Jákob István, Román Károly, Juhász György, Jákob Istvánné, Túry Mária, Bachnákné Szabó Irénke. Ma ý Kevežd—Kiskövesd: Szabó Sándor, Emeritzky Vilma. Velký Kevežd—Nagykövesd: Tóth Endre, Varga János, Tóth Mária. Leles—Lelesz: Orosz Tivadar, Emma Kravjansky, Mária Buzáth, Mária Gyapay. Siražne—Örös: Négyesy János. Perbenik—Perbenyik: Lesko József, László Lajos, Ferenczy Ilona, Balla Margit. Polany—Bodrogmező: Kövendy László, Filep Miklós. Rad: Árvay Valéria, Speier Margit. Malý Rásovce—Kis Rásóc: Kocsi József, Orémus Kálmán. Velký Rásovce Nagy Rásóc: Bađi György. Salamunová—Salamon: Sápny Lajos. Sv. Maria—B. Szentmária: Bárdos Géza, Kozár Iul'ia. Sentes—Szentés: Péter Imre, Gulovics Klára. Sinier—Szinyér: Kovács Béla. Somotor—Szomotor: Ruzsicky Sándor, Jenčik Ilona. Solnička—Solnocska: Kobán Árpád. Surty—Szürte: Lukács Ernő, Böszörményi Zoltán. M. Tarkán—Kistárkány: Bálint István. V. Tarkán—Nagyvárkány: Branna József, Kuthy Anna. Teplás: Jikym András. Več—Vécs: Madarász Lajos. Madarász Lajos. é. Véke: Molnár Zoltán. Zelaň—Zéfény: Janáky Lajos.

II.

Kistoronya: Botika Gyula. Szürnyeg: Bornemissza Samu. Krompachy: Berecz Mária. Borši: Buzsiczky István. B. Jány: Bodzás Sándor. Moldava na Slovensko: Balázs Gizella. Zemplén: Hurka László, Csacskó András, Imreg: Fehérháy

János, Rozgonyi Béla. Draňnov: Kiss Jenő. Ladmovce: Kovács
Zsigmond, Polányi Imre. Zadel: Pogány Emil. Garany: Tussay
István Abara: Vajnay József. *Négyessy János*

elnök.

K Ü L Ö N F É L É K.

Május legyen!

Május legyen, ha meghalok!
Május... S ne őszi köd,
Kis fülemile daloljon
Erdő, mező fölött!

Lágy bánatos danáját,
Ez édes szép zenét,
Utolszor még hadd haljiam át
Koporsóm födelén.

S ti rózsák, fehér violák,
Kis kertem szépei
Oh, jertek bús, csudés lakom
Feléhesíteni.

Flóra.

A bűvös négyzet.

Irta: **Plichta János** nyug. tanító.

A számcsoportosításnak sokféle csodálatos esetei vannak, melyek közül az egyik legérdekesebb az ugynevezett „Bűvös négyzet”. Ennek szerkesztése abból áll, hogy valamely számnak négyzetét vesszük alapul s ezen szám alapján a természetes számsor minden egyes számát elhelyezzük az előre megvonalazott apró négyzetekbe. Az így elhelyezett számok soronként úgy a függőleges, valamint a vízszintes sorokban, de meg az átlók irányában is ugyanazon összegeket adják.

Pl. $3 \times 3 = 9$. Szerkeszték egy négyzetet 9 részre osztva s az ezekbe beírt $3-3$ szám, mely egy sort képez, mindig 15 összeget ad. Ime:

4	9	2	=	15
3	5	7	=	15
8	1	6	=	15
15.15.15.				

Sőt a két átló irányában is $8+5+2=15$, $-4+5+6=15$.

Ez az alak a bővös négyzet legkisebb alakja, melyet még az elemi iskolás gyermek is könnyen összeállíthat.

Nehezebb már a $4 \times 4 = 16$ összeállítása, de még ebben is van bizonyos rendszeresség s aki ezt megfigyeli, bármikor képes annak összeállítására. Ime:

6	9	12	7	= 34
3	16	13	2	= 34
15	4	1	14	= 34
10	5	8	11	= 34

34.34.34.34.

Az átlók irányában $10+4+13+7 = 34$ és $6+16+1+11 = 34$.

A páratlan számok négyzeteinek összeállítása általában bizonyos rendszeren alapszik s így az könnyű is azoknak, akik a rendszert benne felismerik, de a páros számok négyzeteinek összeállításánál már nem lehet felfedezni a megfelelő rendszert s így azoknak összeállítása már nagy türelmet igényel s elég sok időbe kerül.

Itt közlöm az $5 \times 5 = 25$, — és $6 \times 6 = 36$ összeállítását.

11	24	7	20	3	= 65
4	12	25	8	16	= 65
17	5	13	21	9	= 65
10	18	1	14	22	= 65
23	6	19	2	15	= 65

65.65.65.65.65.

16	9	28	29	8	21	= 111
3	14	26	24	11	33	= 111
15	5	35	30	7	19	= 111
25	36	4	1	22	23	= 111
34	27	6	10	32	2	= 111
18	20	12	17	31	13	= 111

111.111.111.111.111.111.

Az átlók irányában szintén ugyanazon összegek jönnek ki.

A számok illető összeállítása a „Számítási haladvány” műveletével is magyarázható, pl. a 6×6 -nál:

$$\frac{1+36}{2} \times 36 = 666.$$

Tehát a természetes számsor 1—36-ig összesen 666-ot tesz ki. Ez az összeg 6 sorban szétosztva, minden sorba 111 jut.

Természetesen a számok szétszlásánál egy számot sem szabad kihagyni, viszont egyik számot sem szabad kétszer beírni.

Az ily számrendszerek összeállításánál magam már eljutottam a $20 \times 20 = 400$ -ig, melynek minden sora 20 számot foglal magában, minden sorban 4010 összeggel. Elhíheti bárki, hogy ezen rendszer összeállítása 6 heti munkámba került.

Lám-lám, hogyan pocskékolódik el a fölöslegesen leépített tanítói energia! A tanítóhiány miatt pedig egyes helyeken polgárit végzett leánykák tanítanak, ha ugyan munkájukat tanításnak lehet nevezni.

Fenti példák után indulva, azok, kik szeretnek szám-műveletekkel foglalkozni, kellemes szórakozást találhatnak ily számcsoportok összeállításában.

Iskolás gyermekeket az első két számcsoport megfejlesztésére biztathatjuk, nagyban emelné az összeadási készség fejlesztését.

A nagyobb számcsoportok megfejlesztése már nem való gyermeknek, legfeljebb csak fejlettebb koruaknak magasabb iskolázottsággal.

A megfejtés módjára nézve a következő utasítást adhatom: Aszerint, hogy mily számcsoportot akarok megfejtetni, elkészítem a megfelelő négyzet-beosztást elég nagy alakban s oly papiroson, mely jól tűri az ugynevezett radirozást, mert ezt a műveletet nagyon gyakran kell végezni. A kis négyzetekbe beírom a számokat 1-től egészen az utolsó számig, de nem sorba rakva, hanem lehetőleg keverten, a kisebb számokat a nagyobbakkal vegyest. Most utánanézek, vajjon minden szám be van-e írva. Ezután a számtani haladvány alapján kiszámítom, hogy az egyes sorokban mily összegnek kell lennie. Ha ez is megvan, akkor külön-külön összegezem a sorokat, a vízszinteseket, függőlegeseket nemkülönben a két álló irányában levő sorokat is. A nyert összegeket a sorok végére, illetve a sorok alá írom. Ezek az összegek nagyon különbözők lesznek, sok helyen több a kelletténél s ugyanannyi esetben pedig kevesebb. Ezt a különbséget ellenőriznem kell, hogy egyezik-e a többlet a hiánnyal, mert ha nem egyezik, akkor valahol összeadási hiba történt. Ez az ellenőrzés többször is ismétlendő, hogy az összeadás helyessége biztosíttassék. Most következik a számok kicserélése úgy, hogy abból a sorból, ahol több van, elveszek s abba sorba helyezem, ahol hiány van. Ez a számkicserélés nagyon sok munkát ad, mert az oldalra írt összegeknél az illetén elvevést és hozzáadást folyton jegyezni kell s addig kell ezt csinálni, míg csak sikerül a teljes összeegyeztetés, vagyis hogy minden sorban ugyanazon összeg jön ki. Ezt a munkát nem is végezhetjük egyhuzamban, hanem csak oly időpontokat szánunk rá, mely időt illetén szórakozásunkra használhatunk fel.

Aki a saját türelmét mérlegre akarja vetni, annak van elegendő alkalma azt kipróbálni. Akinek pedig türelme nincs,

az ily művelettel meg se próbálkozzék.

Nekem a páratlan számok négyzeteinek csoportosítása csak annyi időmbe kerül, amennyit a számok sorban felírása vesz igénybe (rendszer). A páros számok négyzeteinél azonban ilyen rendszer nincsen.

Gyűjtés, előfizetés — előfizető gyűjtés.

„Gyűjtés, előfizetés — előfizető gyűjtés” — a humanizmus, a magyar kultúra előbbrevitelének szolgálatában, mind — mely eszmei magaslatra emelő tevékenység. És lám, minden a mi vállaink segítségét kívánja, — nélkülünk semmi eredmény el nem érhető! Kell, hogy caupa bév és tűz töltsön el bennünket, mikor ily nagy tettekro vagyunk hivatottak.

Annál is inkább szolgálatukba készítenek realizálásukban ez ideálok, mert csak idealizmus kívánatik hozzá. Az eszmei magaslatra való felemelkedés minden akadály elbáritására. képessé teszi az egyént, — pláne, ha az illető tanító; vagy tán inkább úgy módosíthatnám — hogy csakis a tanítót, mert az hivatásból, no meg hivatalból is az ideálok utáni futkosás bajnoka. Bizton tudom, meg vagyok győződve, hogy a fentieket elolvasva kartársaim túlnyomó része azt mondja: „No, ez szívem szerint beszélt.” Lesznek tán olyanok is, kik önbizalmukat vergetve, tagadólag rászák fejüket a fentiek után és nem a legjobb véleményrel lesznek e sorok írójának idealizmusát illetőleg. Ez utóbbiaknak csak annyit mondok, hogy tanítói lelkiismeretem mindenkor nyugodtan állta a bírálatot.

Gyűjtés, előfizetés, előfizető gyűjtés — mindezek egyszóba sűrítve azt jelentik, hogy — pénz. Pénz, pénz és harmadszor is pénz. Idealizmus ide, — idealizmus oda, mihelyt pénzről van szó, máris a realizmus talajára léptünk. A legtöbb ideál pedig csakis pénzzel realizálható.

Vöröskeresztszajradók — pénz, Masaryk-liga — pénz, vakok intézete — pénz, siketnémák intézete — pénz, ifj. lap — pénz, — emellett felekezeti iskolákban különféle felekezeti karitatív intézmények támogatása — pénz. Pénz — mindig és miundentív pénz. Mindent az iskola növendékeitől, vagy a saját zsebükből.

Kartársak! — ezt a sok pénzt, hogy lehetetlen előteremteni, azt tanító embernek magyaráznom nem szükséges. De az egyes szociális és karitatív intézmények vezetői abban a hiszemben vannak, hogy mindezekre telik az iskolák növendékeinek; hisz ideális célokról van szó, amiknek anyagi támogatási kötelezettsége magától értetődő dolog. No meg ott van az iskola tanítója, kinek a fentiek érdekében kifejtett munkálkodása tanítói idealizmusának próbaköve. Ki éppen ezért sokszor az idealizmust meghazudtoló törekvéssel iparkodik az ideális célt szolgáló pénzt előteremteni azoknak a szülőknek zsebéből, kiknek sokszor a legszükségesebbre sem telik, kik maguk is részorulnának szociális és karitatív intézmények anyagi támogatására.

Falusi tanító.

A bizalmatlanság.

Az idő kerekai hol csendesesen, hol meg robajosan lódulnak előre. Mindig csak előre.

Mi is hol csendesesen, hol meg robajosan lódulunk vele. A tempo most valahogy fokozott.

Az emberi ész és akarat hol egyikünket, hol másikat, hol mindannyiunkat bamba bámulatba ejt.

Igen, az ész és az akarat. No meg a tudatos és tudatlan rosszakarat, az egyének és csoportok ünimádással kapcsolt egoizmusa, érdekbajszája és még sok minden . . .

Engem az emberek — egyenkénti és csoportokénti — külcönös bizalmatlansága ejt az utóbbi időben bámulatba.

Bámulom, mennyire nem hisz a mai ember senkinek és semmiben. Gyanakszik az Istenre, ellenségre, jóbarátra. Gyanus a jótett, gyanus a komizság. A fény megett sötétséget, a sötét mögött fényt, esetleg még sötétebbet sejt.

Istenem, mily sok csalódásban lehetett része a mai kor emberének, hogy annyire bizalmatlan mindenkivel és mindennel szemben!

S ez a keserű bizalmatlanság, mint valami undorító fertőző betegség, terjed, egyre terjed. . . A megfertőzött felnőttekről az ifjuság idősebb részére, ezekről a fiatalabbakra és lassan, de biztosan kikezd az ártatlan gyermekek naiv, de áldott, mindenkivel szembeni bizalmát is.

Uj típusú formát az élet, a mindenben kételkedő gyermek típusát, aki mindent gyanus szemekkel mérlegel és csak feltételelesen fogad el, ha ugyan bizalmatlansági görbülettel szájzajlón, kételkedést tükröző szemmel ki nem jelenti: „Ez nem igaz. . .“

Szegény gyermekek!

Szülők, tanítók, jóemberek, mentsétek meg őket!

Ha ugyan lehetséges. . . Nem tudom. . .

Talán nem is lehetséges. . . Talán ez így, ilyen formában nem is igaz. . . Kezdek kételkedni meglátásomban — magamban.

(Oye)

Állami iskolai pályázatok. A Naša Škola legtöbb számában a következő áll. isk. pályázatok vannak közzétéve: Csapi tanfelügyelőség: Igazgatói állás Bajany, tanítói állás Vécs. Galántai tanfelügyelőség: egy-egy tanítói állás Trnovec n|V. és Veča n|V. Komárnoi tanfelügyelőség: tanítói állás Zlatná na Ostrove (Cs. Aranyos). Kosicei tanfelügyelőség (I.): tanítói állás Velká Ida. Kosicei tanfelügyelőség II.: tanítói állás Moldava n|B., igazgatói állás Šomody, egy-egy óvónői állás Košice II., Moldava n|B és Šomody. Rimaszombati tanf.: igazgatói állás Korlát. Rožňavai tanf.: tanítói állás a rožňavai áll. szlov. isk. magyar párh. osztályánál. Tisoveci tanf.: tanítói állás a rimaszombati áll. el. leányiskolánál.

A „jó“ minősítési fokozat. Már foglalkoztunk azzal az ellentmondással, amely fennáll a minősítés 3. foka (jó) és az azt követő megtorló intézkedések között. A „jó“ minősítés neve magával hozza, hogy az illető tanító ellon semmi kifogás nem emelhető mégis bátrányt szenved, mert más állásra igazgatói tisztviselőre csakis reménytelenül pályázhat. Ugyanis, ha 1-es vagy 2-es minősítésű pályázó is van, az állást a 3-as minősítésű nem nyerheti el. Emiatt aztán elő áll az a helyzet, hogy gyakran fiatalabb, kevesebb gyakorlati tudással bíró, de véletlenül jóakarattal 2-osra minősített tanító nyer el vezető állást a nagyobb tudással bíró és alkalmasabb, de szigorúan 3-asra minősített idősebb kártyárával szemben. A morvai orsz. iskolatanács ezt belátva, javaslatot tett, hogy a jelenlegi 3. fokozat töröltessék el. Így valószínű hogy ez meg is történik. Eszerint a következő fokozatok lennének: 1 = kiváló, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 elégtelen.

Az iskolaügyi vita a szenátusban. A szenátusban e tárgyban elhangzottak közül kiemelendők a következők: A polgári iskolákra nagyobb gond fordítandó. Megvalósítandó a körzeti polgáriskolák törvénye, a 4. évtolyam (az eddigi egyéves tanfolyam) véglegessé és kötelezővé teendő. A polgári iskolai szaktanítóknak nagy hiány van, melynek oka a polgári iskolai szaktanítók elégtelen díjazása. Míg Ausztriában a polg. isk. szaktanítónak 33%-al több a fizetése, mint az elemi isk. tanítónak, addig nálunk a fizetésübblet csak 6%. Többen felelőst a tanítóképzés, az iskolák államosítása és az egységes iskola tekintetében.

Dr. Dérer Iván isk. miniszter hangsúlyozta, hogy a középiskolát oly módon kell megreformálni, hogy közelebb jusson a való élethez. A 4. és alsó középiskolai osztályt a polgári iskolával összehangba kell hozni. A polg. isk. célja, hogy előkészítsen az életre, az önálló ipari, földművesi foglalkozásokra. Ezért úgy kell a polgári és alsó középiskolát megreformálni, hogy minden különösebb nehézség nélkül át lehessen lépni a tanulónak egyik iskolatípusból a másikba.

A 13 havi fizetés és a remuneráció. Dr. Englis pénzügyminiszter ezt a két dolgot úgy jelölte meg, mint véreahajtandót. A remuneráció tekintetében kijelentette, hogy — miként a magánvállalatok — az állam sem zárkózhatik el az elől, hogy a kiváló szolgálatokat teljesítő tisztviselőinek külön honoráriumot adjon. Reméljük, hogy a pénzügyminiszter úr a tanítóképzés szolgálatait is értékeli annyira, mint egyéb tisztviselőké, s nem fog tenni különbségeket ezentúl — mint eddig történt. A 13. havi fizetésre vonatkozólag pedig ama reményüknek aduuk kifejezését, hogy a pénzügyminiszter úr az eddigi havi fizetést fogja utalni nem 12-szer, hanem 13-szor egy évben. Nem pedig úgy, hogy a jelenlegi egyévi fizetést fogja 13 részre osztani.

Kisgazdák és földművesek részére igen tanulságos és nélkülözhetetlen közikönyv fog megjelenni. Valóságos kincses bányája lesz a magyar kisgazdáknak és földműveseknek. Községek, iskolák, egyesületek és szövetkezetek könyvtárai nem nélkülözhetik. Földművesek serdülő gyermekei, ifjú és öreg gazdák részére egyaránt a legértékesebb ajándék. Gazdasági és falusi iskolák jutalmazásoknál, szövetkezetek a vásárlási visszatérítéseknél kiválóan értékesíthetik s ezáltal egyben gazdasági kulturmisszójukat is teljesítik. Népszerű gazdasági előadásoknál elsőrendű anyagforrás és vezérfonal. 24 fejezetben ismerteti fogja a gazdálkodás minden ágát. Tartalmazza az egyes fejezetek sorrendje szerint a következő: I. A talaj és javítása. II. A gazdasági

növények táplálkozása és talajművelés. III. Gazdasági növények termesztése. IV. Gabonaneműek. V. Kapás növények. VI. Hüvelyes és ipari növények. VII. Takarmánynövények. VIII. Rétek és legelők. IX. Zöldségtermelés. X. Szőlészet. XI. Gyümölcsészet. XII. Erdészet. XIII. Állattenyésztés és takarmányozás. XIV. Lótenyésztés. XV. Szarvasmarhatenyésztés. XVI. Juhtenyésztés. XVII. Tejgazdaság. XVIII. Sertésenyésztés. XIX. Baromfi és háziállat tenyésztése. XX. Állatgyógyászat. XXI. Méhészet. XXII. Selyembhernyótenyésztés. XXIII. Halászat. XXIV. Gazdasági üzemvezetés és könyvelés. A könyv szakkereslet és világos utbaigazításokat ad a gazdálkodás minden kérdésére. A megrendelők összes gazdasági szakkérdéseire levélben is és díjmentesen válaszol a szerkesztőség. Egyes füzetek külön is megrendelhetők. Előjegyzési kedvezményes ár: füzetenként 3 csK, sorozatrész (legalább 6 füzet) á 2-50 csK, teljes sorozat (24 füzet) á 2 csK. A fizetés csak a megjelenés után, illetve a kézhezvételtől alkalmával esedékes. A teljes sorozat ára félvévenkénti 12 csK és részletekben is törleszthető (két év alatt félvévenként 12 csK). A fenti kedvezményes árak csak azokra vonatkoznak, akik a könyvet, vagy ennek egyes füzetait haladéktalanul megrendelik. A megrendeléseket a következő címre kérjük: Gazdasági Szemle szerkesztősége, Bratislava, Štefánik u. 4.

Küldöftségünk Prahában. Vásárhelyi Károly főtitkár és Uhereczky Géza tanácsadó karfársak az egyesület képviselőjében résztvettek a prahai nemzetközi tanítói kongresszuson, egyúttal audiencián voltak dr. Dérer István isk. miniszter úrnál is, ahol átadták az egyesület újabb memorandumát, melynek fő pontja a régi nyugdíjasok ügye volt. Jövő számunkban részletesen referálunk.

Kiadóhivatali üzenetek.

M. Gy Pered, B. J. Gúta, Z. A. Gúta, Z. né K. M. Ozdany, K. J. Losonc, Zs. P. Búcs, S. A. Turna. Lovél ment. — L. J. Érsekújvár. A kért számokat megküldtük — A. M. né Dunaszerdahely. Tagdíjhátralékkal a jelzett időig várunk. — O. Gy. Balogványi. Tagjaink sorába felvöltük, lapunkat megindítottuk, tagdíjával államszegélyo kiutalásáig várunk. — B. J. Bratislava. Az elveszett számot pótlólag megküldtük. A hátralékkal a jelzett ideig várunk — V. né K. E. Stará Dafa, B. M. Alsószell, P. E. Szádelő. Címüket kijavítottuk. — Sch. L. V. Ludince. Jelvényt küldtünk — B. J. Cifáry. Bofizetölapot küldtük.

H I R D E T É S E K.

30 éves róm. kath., középnyagságú, söitészőke, képzett, nagyon házias, jókedélyű nő 40.000 Ké-és teljes kelengyével életársul szegődne idősebb tanítóhoz. Jelige: Sillies Glück.

Pályázat. Hasvár malošúri (Egyházfa Pénteksúr) r. kat. iskolaszék pályázatot hirdet nyugdíjaztatás folytán megüresedett kántortanítói végleges állásra. Javadalmazás: 2 szoba, konyha s melléképületek, 3 kat. hold 370 □ öl szántó, kertilletmény 20 kor., 24 m. kemény hasábfu, 53 54 q. rozs, párbér, stóla, alapítványi és kézi misék jövedelme, 660 kor. tanítói helyi jövedelem, a többi államsegély. A tanítási nyelv magyar. Szlovák nyelv tökéletes tudása szükséges. A pályázatok f. évi május hó 6-ig nyújtandók be a r. kat. plébánia hivatalnál Hasváron, pp. Králová pri Senci, okres Galanta. A választás május hó 8 án délelőtt lesz megtartva. Személyes megjelenés kívántatik. Az állás azonnal elfoglalandó.

Bármikor postafordultával kapja meg címemen a következő műveket: **Szlovák Prózai Anatológia** 20 Kcs. **Megjött a Juliska.** Népszínmű 3 pld. 31 Kcs., 5 pld. 42 Kcs. **Pintyő és Pintyőke.** Népszínmű 3 pld. 28 Kcs., 5 pld. 36 Kcs. **Majális.** Gyermekszindarabok, versek, jelenetek, 2 pld. 14 Kcs., 5 pld. 22 Kcs. **Karácsonyi játékok,** 5 pld. 16 Kcs. Mindenhez kotta s előadási jog. Szállítás bérmentve. *Farkas István, Šahy.* Ajánlott küldésnél 2 Kcs. portóitöbblet. Nagyobb rendelésnél *ajándékkönyv.*

Kirándulók figyelmébe!

A csodás fekvésű, történelmi nevezetességű, a Duna—Morva összefolyásánál fekvő **Dévény,** legolcsóbb, legjobban berendezett vendéglője a templomnál

hotel **BIEBER** vendéglő.

Gyermekek elszállásolására tágas helyiségek!

Magyar konyha! Mérsékelt árak.

Pozsonyból kényelmes hajó és autóbusz összeköttetés.

Tanítóknak árkedvezmény!

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztúti, napi áldozási stb. imákkal. 300-nál több énekkel (Jézus sz. Szíve, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Kč. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL LÉVÁN, Stefanik-u. 14.** — csináltatják ruháikat.

Angol és belöldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás!

A Magyar Tanító előfizetési ára

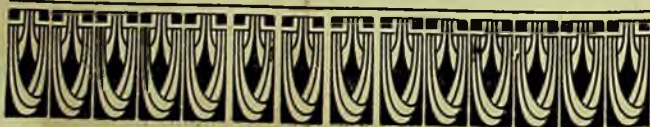
egész évre 40 Kč, félévre

20 Kč, negyedévre 10 Kč.

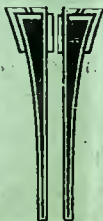
Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.

Kiadóhivatal: Községi. elemi iskola Komárno.

Pályázati hirdetés. A „Magyar Tanító” 5-ik számában a deáki-i róm. kath. tanítói állásra közzétett pályázati hirdetés meghosszabbított 1930. május 20-i határidővel. Az állásra nem kvalifikált tanerők is pályázhatnak. Deáki, 1930. IV. 25. *Az Iskolaszék.*

A „Magyar Tanító”

tanügyi közlöny

leszállított hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:		Engedmények:	
1 egész oldal . . .	120 Kc	3×-i közlésnél . . .	15%
1/2 " . . .	70 "	6×-i " . . .	20%
1/4 " . . .	40 "	12×-i " . . .	25%
1/8 " . . .	25 "	24×-i " . . .	30%
Évi hirdetéseknél:		Pályázati hirdetések:	
1 évre 1 egész oldal	1400 Kc	Szavanként	40 f.
1 " 1/2 " "	800 "	Vastagabban szedett szó	60 "
1 " 1/4 " "	500 "		
1 " 1/8 " "	300 "		

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító” kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola küldendők. *Kiadóhivatal.*

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banal Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

Vezércikk:

V. K.:

Prágai küldöttségünk 189

V. K.:

Nemzetközi tanítókongresszus Prágában . . . 194

U. G.:

A régi nyugdíjasok nyugdíjának rendezése . . 196

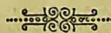
Somogyi:

Új tantervek és új tankönyvek 199

Egyesületi élet 203

Különfélék 210

Kiadóhivatali üzenetek 216

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Nyegyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár. Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírdai igazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDEÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK SZ. 34.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Ifjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉBEN.

Tanító Uraknak és iskoláknak engedményt

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társszerkesztők:</i> Soross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.	Hirdetések díjszabás szerint.

Prágai küldöttségünk.

Egyesületünk központi irodájára április hó 14-én érkeztet tartó s azon elhatározta, hogy a szlovenszkói tanítóság és óvónók legégetőbb sérelmeinek orvoslása, valamint a tanítóképzés színvonalának emelése érdekében küldöttséget meneszt Prágába, *dr. Dérer Iván* iskolaügyi miniszterhez. A titkárságot megbízta azzal, hogy a fentebb felsorolt tárgyú memorandumot készítse el a miniszter úrnak leendő átnyújtás végett. A küldöttség tagjaiul *Vásárhelyi Károly* egyes. főtitkárt és *Uherezky Géza* egyes. tanácsadót jelölte ki.

A titkárság a következő memorandumot állította össze:

Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület.

150|1930. sz.

Negyed, 1930. április 14.

Miniszter Úr!

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület nevében és képviselőjében azzal a tiszteletteljes kéréssel járulunk Miniszter Úr elé, hogy az elemi- és polgári iskolai tanítók, valamint óvónók existenciális érdekeit a legközelebről érdeklő alábbi kéréseinket meghallgatni s azok teljesítése érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni kegyeskedjék.

1. Az 1926. évi 104. sz. tanítói törvény nem váltotta be azokat a reményeket, amelyeket a tanítóság hozzá fűzött. Különösen a családos és több gyermekes tanítók jutottak nehéz helyzetbe, miután az előző fizetési törvények sokkal szociálisabban gondoskodtak róluk, mint a 104|926. sz. tanítói törvény. Ez a körülmény főként a gyermekneveltetést nehezíti meg a tanítók számára, akik családi- és gyermekpótlékaiknak csökken-

tése folytán az eladósodásba merülnek. Egyesületünk gyűlésein a legbehatóbban foglalkozott a tanítóság illetményeinek rendezésével, s így legutóbb tartott közgyűlésén a következő illetmény rendezési javaslatot fogadta el, amelyet alábbiakban van szerencsénk Miniszter Úr elé terjeszteni:

a) a nős tanítók a 104. sz. törvényben megállapított illetményeken kívül évi 3600 Ké családi pótlékban részesüljenek,

b) a nevelési járulék az 1—3 gyermek után gyermekenként 2400 Ké-ra, a 4—6 gyermek után gyermekenként évi 1200 Ké-ra emeltessek fel,

c) az eddigi működési pótlék, mely az egyre növekvő lakberek mellett a legszerényebb igényeknek megfelelő lakásra sem elegendő, a kezdőszolgálatban évi 2400 Ké-ban, az 1—5. fizetési osztályban levő tanítóknál évi 3600 Ké-ban, a 4—7. fizetési osztályban évi 4800 Ké-ban, a 8—11. fizetési osztályban levőknél pedig évi 6000 Ké-ban állapítassék meg olyként, hogy ennek 50 százaléka a nyugdíjba is beszámíttassék,

d) az igazgatói pótlékok emellessenek fel olyként, hogy az egytanítós iskola igazgatói évi 1200 Ké igazgatói pótlékban részesüljenek. Ezen alappótlékok osztályonként 200—200 Ké-vel emelkedve a 10 tanerős iskola igazgatójának pótléka 3000 Ké-t, a 10-nél több tanerős iskola igazgatójának pótléka 4000 Ké-t tegyen ki.

Ezen igazgatói pótlékok a nem állami iskolák igazgatói részére államsegélyből utalványoztassanak,

e) a polgári iskolai szaktanítók pótlékai a 104 926. sz. tanítói törvényben megállapított pótlékok kétszeresére emeltessek fel,

f) a kötelező óraszámom felüli órák díjazása a törzsfizetés 56 százalékában állapíttassék meg.

2. Kötelességünknek tartjuk, hogy Miniszter Úr figyelmét felhívjuk azon nem állami tanítókra és óvónőkre, akik a legelzomorítottabb helyzetben vannak. Ezek az 1926. január 1-e előtt nyugdíjazott szlovenszki nem állami tanítók és óvónők, akik a régi magyar törvényeken alapuló csekély nyugdíjukhoz az 1924. évi 287. sz. törv. 7. §-ának 6. pontja alapján csupán oly mérvű segélyt kapnak, hogy 40 sőt ennél is több évi tanítói működés után nyugdíjuk a havi 1000 Ké-t is alig éri el. Hogy a jelenlegi nehéz megélhetési viszonyok között mily mostoha sorsban élnek ezen kartársaink, kik közül többen nagyszámú

családot kénytelenek eltartani, azt Miniszter úr előtt ecsetelni feleslegesnek is tartjuk, hanem a legmélyebb tisztelettel arra kérjük, hogy a most aktuális és tárgyalás alatt levő nyugdíj-egyenjogositási törvényjavaslatba a szlovenszkói nem állami régi nyugdíjas tanítókat, azok özvegyeit, árváit és a nem állami óvónőket is felvéteni kegyeskedjék.

3. Rá kell mutatnunk Miniszter úr előtt az oktatásügy egy alacsonyabb fokú, de jelentőségében fontos ágazatának, a nem állami óvodák óvónőinek végtelenül elszomorító helyzetére. A nem állami óvónők 1929. október hó végéig a 104/1926. sz. törvényben az állami óvónők részére megállapított illetmények mérvéig fizetéskiegészítő államsegélyben részesültek. 1929. november 1-ével ezen magasabb államsegélyeik megszüntetettek s ezáltal oly válságos anyagi helyzetbe jutottak, hogy közülök többnek a fizetése még a létminimumot sem éri el. Kérjük ezért Miniszter urat, hogy addig is, míg a nem állami óvodák óvónőire a 104/1926. sz. törvény hatálya törvényhozási úton kiterjeszletik, ezek számára rendkívüli segélyként az 1929. november 1-éig élvezett magasabb államsegély továbbra is utalványozlássék.

4. A szlovenszkói polgári iskoláknál számos oly szaktanító működik, aki képesítését a régi magyar törvényes előírások szerint a pedagógiumon, képzőművészeti főiskolán, vagy az egyetemen szerezte. Ezek tanulmányi ideje 3—4 évet tett ki. A 104/1926. sz. törvény ezek részére a polg. iskolai pótlékon kívül semmi kedvezményt nem nyújt s minthogy tanulmányi idejük a szolgálatba beszámítást nem nyert, kisebb illetményben részesülnek a velük egyidőben képesítő vizsgálatot tett elemi iskolai kartársaknál. A 104/1926. sz. törvény parlamenti tárgyalása alkalmával az iskolaügyi Miniszter Úr képviselőletében jelen volt referens oda nyilatkozott, hogy a tanulmányi idő beszámítása a törvény 25. §-ának rendelkezései alapján lehetőségessé válik, ezenkívül az érdekeltek küldöttségei ígéretet nyertek e sérelem orvoslására, ámde az még eddig nem történt meg. Kérjük Miniszter urat, hogy ezen sérelem kiküszöbölése s a 3—4 évi tanulmányi idő beszámítása érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni kegyeskedjék.

5. Végül kérjük Miniszter urat, hogy a Bratislavában ideiglenesen párhuzamos és váltakozó évfolyamokkal működő magyar tannyelvű tanítóképző intézetet a tanítóképzés főiskolai

reformjának keresztülviteléig, köztársaságunk csehszlovák és német tannyelvű tanítóképző intézeteinek mintájára egy 4 osztályos önálló tanítóképző intézettel fejleszteni kegyeskedjék és ezzel kapcsolatosan a kézimunka (háztartástan) tanítónők képzéséről is történjék gondoskodás. Ezen kérésünket indokolja azon körülmény, hogy a szlovenszkói magyar tanítószegély szellemi szintjének fenntartása és emelése érdekében a kor igényeinek megfelelő, hivatásának magaslatán álló és köztársaságunk többi nemzetiségeinek tanítóképzőivel egyenrangú magyar tanítóképző intézet álljon a jövő tanítói nemzedék képzésének rendelkezésére.

Amidőn a szlovenszkói magyar tanítók és óvónők előadott kérelmét Miniszter Úr kegyes jóindulatába ajánljuk, maradtunk a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület nevében

mély tisztelettel:

Vásárhelyi Károly s. k.,
főtltkár.

Kovács Alajos s. k.,
elnök.

Dr. Dérer Iván miniszter küldöttségünket április hó 25-án délelőtt fogadta. Az előterjesztett memorandumot a legnagyobb figyelemmel hallgatta meg s közölte, hogy annak egyes pontjaira azonnal konkrét és megnyugtató feleletet tud adni.

Igy elsősorban a régi nem állami nyugdíjas tanítóknak a nyugdíjgyenjosítási törvényjavaslatba leendő felvételéről nyilatkozott Miniszter úr. Kijelentette, hogy a napilapokban megjelent és nyugtalanságot keltő híreket ő már megcáfoltatta, de a cáfolatok úgy látszik nem jutottak el az érdekeltekhez s ezért a küldöttség útján megnyugtatta a régi szisztémájú nem állami nyugdíjas tanítóinkat, hogy fizetésbeli tekintetben a készülő nyugdíjgyenjosító törvényjavaslat vonatkozni fog rájuk is, amennyiben a 2. §. 2. pontjában bent foglaltatik az, hogy mindazon tanítókra, akikről a 104. sz. törv. 1. §. 2. pontja megemlékezik, tehát nem állami tanítókra, ezen törvény fizetésbeli rendelkezései vonatkoznak. Tehát a régi nem állami (felekezeti) nyugdíjas tanítók nyugdíjaikat az új törvény alapján fogják kapni, természetesen a korhatárok szerint megállapított etappokban. Az összes árvák azonnal élveztetébe lépnek az új árvanyugdíjakkal.

Sajnálattal kell azonban kijelentenie, hogy az óvónők ezen

nyugdíjjavaslatba nem vétetnek fel, mert ezek részére illetmény-rendezésükkel kapcsolatban egy külön törvény készül. Ugyanezt jelentette ki Miniszter Úr az egyidejűleg nála járt s *Beneš Vojta* képviselő által vezetelt óvónői küldöttségnek is. Ez a küldöttség *Nagy Júlia* losonci és *Pálesch Árpádné* késmárki óvónőkből állott.

A főiskolát végzett polgári iskolai szaktanítók tanulmányi idejének beszámítására vonatkozólag úgy nyilatkozott a Miniszter úr, hogy ezt az ügyet a legrészletesebb alapossággal ismeri s ennek orvoslására kiadta a rendelkezéseket s reméli, hogy a szükséges pénzügyi fedezet is meglesz arra, hogy végre a kérdés nyugvópontra jusson.

A magyar tanítóképzés színvonalának emelését elsőrendű állami érdeknek minősítette Miniszter Úr. Kijelentette, hogy e tekintetben teljesen osztja az Egyesületnek a memorandumban foglalt okfejtéseit s biztosítja a küldöttséget arról, hogy a magyar tanítóképzés intenzívebbé tétele érdekében a szükséges intézkedések megtételét el fogja rendelni. Örömmel kell e helyütt leszögeznünk azt, hogy *Dérer* miniszter úr május 1-én Érsekújvárott tartott beszédében ezen küldöttségünknek tett ígérete beváltásáról beszámolt, amennyiben kijelentette, hogy a vezetése alatt álló hivatalnak kiadta abbéli rendelkezését, hogy a bratislavai csonka tanítóképző intézet önálló négyosztályos képzővé fejlesztessék.

A fizetésbeli kérelemre Miniszter Úr határozott választ adni nem tudott, mert mint említé ennek a kérdésnek megoldása a tisztviselői fizetések általános rendezésétől külön nem választható, ebben a tekintetben pedig csak a miniszter tanács s főleg a pénzügyminiszter állásfoglalása a döntő. A fizetésrendezési tárgyalások, így pl. a 13-ik havi fizetés kérdése szőnyegen vannak s ezek kapcsán figyembe fogja venni egyesületünk javaslatát is.

Dr. Dérer miniszter úr azzal búcsuzott el küldöttségünktől, hogy a köztársaságbeli magyar iskolák és tanítók ügyes-bajos dolgait a helyszínen óhajja tanulmányozni és kilátásba helyezte, hogy a közel jövőben e célból ellátogat Szlovenszko magyar vidékeire is e vidékek kulturintézményeinek s iskolaügyének tanulmányozására.

V. K.

Nemzetközi tanítókongresszus Prágában.

A Tanítóegyesületek nemzetközi szövetsége (Federation internationale des Associations d' Instituteurs) ezidén Págában tartotta meg szokásos évi kongresszusát. A kongresszus rendezését a Csehszlovák tanítói szövetség (Federace svazu učitelstva čsl.) vállalta s ennek égisze alatt folyt le a nyolc napig tartó üléselés.

A kongresszus április hó 22-től április hó 28-áig tartott s azok a magas színvonalú előadások, amelyek a pedagógiai, valamint a tanítóság anyagi és erkölcsi érdekeit közelről érintő kérdéseket tárgyalták, a tanítóság nemzetközi megnyilatkozásainak messze kimagasló eseményévé avatták ezt a kongresszust. A kongresszuson Európa valamennyi kultúrállamának tanítósága képviseltette magát.

A kongresszus megnyitó ülése a prágai óvárosháza dísztermében folyt le. A megnyitó gyűlésen dr. Dérer Iván iskolaügyi miniszter is megjelent, aki meleg szavakkal üdvözölte a megjelent kül- és belföldi vendégeket s a kongresszus üléseléséhez sok sikert kívánt. dr. K. Baxa Prága városa nevében üdvözölte a kongresszust, míg a csehszlovák tanítói szövetség, mint vendéglátó gazda nevében Beneš Vojta nemzetgyűl. képviselő mondotta az üdvözlő beszédet. A megjelent külföldi vendégek s a kongresszusát tartó Federáció képviselőjében Louis Dumas főtitkár mondott megleghangú köszönetet.

R. I. Vonka a Cseh reformáció s annak békeeszméje címen tartott három-nyelvű (cseh- német és francia) előadást. Jos. Krumpholtz pedig Komensky A. J. pedagógiai munkásságának világjelentőségéről értekezett.

A megnyitó gyűlés után dr. Baxa főpolgármester látta vendégül villásreggelin a megjelent kongresszusi vendégeket.

Április 23-án Prága város legmodernebbül berendezett könyvtárának előadótermében tartották meg az előadások. Ezen előadásokat a Sváz učitel'stva čsl. referensei tartották a laikus iskoláról a Csehszlovák köztársaságban, valamint a kötelező tanköteles korotúli nevelésről a Csehszlovák köztársaságban. Mindkét előadást tartalmas vita követte.

Április hó 24. és 25-én Prága város pedagógiai és szociális intézményeinek megtekintése képezte a programot s a

köztársasági elnök úr fogadta recepción a kongresszus vezetőségét és külföldi résztvevőit.

Április 26-án délután a városi könyvtár dísztermében tartotta meg a kongresszus a békére való nevelés manifesztációs ünnepélyét a következő programmal:

A prágai tanítók énekkara J. B. Foerster: Oráč és Hymnus c. dalait énekelte.

Louis Dumas a F. I. A. I. nevében beszédet tartott. Ez után az összes delegátusok mondták el békenyilatkozataikat.

Április 27-én a Deutscher Lehrerbund in R. Č. S. és Karlsbad városa látta vendégül a kongresszus kül- és belföldi hivatalos delegátusait. A vendégek autobuszon mentek el Karlsbadba s tiszteletükre Karlsbad város tanácsa a Schützenhaus nagyszállóban ebédet adott.

Úgy április 26. mint 27. és 28-án bizottsági üléseket tartott a Federáció (F. I. A. I.), melyeken pedagógiai kérdéseket, így pl. nemzetközi pedagógiai hetek rendezése, a tanulók nemzetközi csereakciója, pacifisztikus nevelés, kettősnyelvű (bilingvisztikus) tanítás képezték a tárgyalás anyagát.

Április 28 án tartotta záróülését a kongresszus, melynek megrendezése körül a Sváz učitel'siva čl. nagy agilitású elnöke Beneš Vojta nemzetgyűlési képviselő, orsz. főtanfelügyelő és Vlasák Vladimír főtitkár szereztek nagy érdemeket.

A kongresszuson, mint említettük, nagyon sok külföldi vendég vett részt, a magyarországi tanítói országos szövetség is képviselte magát 3 taggal, Kemény Ferenc tankerületi főigazgató, Petik Kálmán kormánytanácsos, székesfővárosi igazgató és Molnár János ref. tanító, az Orsz. Ref. Tanítóegyesület főtitkára személyében.

Egyesületünk részéről Vásárhelyi Károly főtitkár és Uhereczky Géza tanácsadó jelentek meg a kongresszuson. Az ovónői szakosztály képviselőjében Nagy Júlia, az ovónői szakosztály titkára, jelent meg.

(V. K.)

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet-különlégességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás!

A régi nyugdíjasok nyugdíjának rendezése.

Az a küzdelem, melyet egyesületünk a „régii nyugdíjasok“ nyugdíjának rendezése érdekében a társjegyesületekkel karöltve évek óta kifejtett, befejezéséhez közeleg. Mire jelen soraink napvilágot látnak, valószínűleg már törvényerőre emelkedett az a javaslat, amely régi nyugdíjasaink egyenjogosításáról lesz hivatott rendelkezni. Erős hitünkben nem csalatkoztunk, megszűnik végre az a bántó megkülönböztetés, ami a különböző időben nyugdíjazott, állami és nem állami tanítók és azok hátramaradottainak ellátása között még ma mutatkozik. Köztársaságunk kormánya belátta, hogy apró-cseprő segélyekkel, pótlékokkal a régi nyugdíjasok nyomorán enyhíteni nem lehet. A minden oldalról jövő közóhajnak, államunk tekintélyének csak egy oly rendezés felelhet meg, amely a köztársaság nyugdíjasai közt mutatkozó bántó megkülönböztetést megszünteti és mindenkinek egyenlő karéj kenyeret szel. Ez lesz a feladata az új nyugdíj egyenjogosító törvénynek, amely az eddigi, különböző törvények alapján kifizetett nyugdíjakat az 1926. évi 103. és 104. számú törvények alapján fogja rendezni.

Az új törvény nevezetes fordulópontot fog jelenteni egyesületi életünkben is. Sok könnyet fog felszárítani, sok fájdalmas panaszti szüntet meg, amire a szükséges anyagi eszközök hiányában egyesületünk nem volt képes.

A készülő törvényjavaslatról hirt adtunk annak idején lapunk hasábjain. A tanítószág széles rétegeiben nagy örömmel fogadták a nyugdíjasok egyenjogosításának hírért, annál nagyobb volt azután megdöbbenésünk, midőn egyes napilapok téves híradása folytán arról értesültünk, hogy a nem állami (felekezeti és községl) tanítókra az új törvény nem fog vonatkozni. Egyesületünk elnöksége azonnal intézkedett, hogy Vásárhelyi Károly főtitkár és Uhereczky Géza, dr. Dérer Iván miniszter urat küldöttségileg felkeressék és a nem állami nyugdíjas tanítóknak a törvénybe leendő felvételét kérik.

A miniszter úr a legszívélyesebben fogadta egyesületünk kiküldötített és megnyugtatta őket, hogy az új nyugdíj egyenjogosító törvény a nem állami (felekezeti és községl) nyugdíjas tanítókra is vonatkozik mindaddig, míg a nem állami tanítók jogilletmény és nyugdíjügyeit magában foglaló végleges tör-

vényt a parlament nem fogadja el. Ez a törvény is már készen van s amint a miniszter úr az alkalmas idői elérkezettnek látja, azonnal benyújtja azt a parlamentnek.

A nyugdíjak egyenjogosításáról szóló törvény 2. §-ának 1. bekezdése az állami nyugdíjas tanítók nyugdíjának rendezéséről intézkedik, míg a nem állami tanítókra ezen § 2. bekezdése vonatkozik. Ezen §. szószerinti fordításában a következőképen hangzik:

2. §

(1.) Az 1926. évi június 24-én kelt 104. sz. törv. (tanítói törvény) 32—34. §-ainak rendelkezései, a jelen törvény 10. §-ában megállapított időponttól vonatkoznak a 104|926. sz. tanítói törvény 1. §-ának (1.) bekezdésében, valamint a 13. és 14. §-aiban említett tanítókra is, akikre ez a törvény egyébként is vonatkozott volna, amennyiben nem lettek volna nyugdíjazva vagy annak hatályossága előtt, avagy annak hatályossága alatt ugyan, azonban a 286|924. sz. törv. (restringciós törvény) 27. §-a értelmében ugyanazon törvény 13. §-a alapján feltéve, hogy az érvényes nyugdíjszabályok szerinti nyugellátásra igényel bírnak.

(2.) A 104|926. sz. tanítói törvény 1. §-ának 2. bekezdésében említett időre, az ott megjelölt tanítókra, (felekezeti és községi tanítók) az előző bekezdés rendelkezései hasonlóan érvényesek.

Az említett 10. § a törvény hatályosságának időpontját, amely időponttól a régi nyugdíjak a 104|926. sz. törvény alapján rendezetnek, a következőképen állapítja meg:

1930. I. 1-től az 1864-ben vagy ezt megelőzőleg született nyugdíjas tanítók és az 1869-ben vagy ezt megelőzőleg született özvegyek nyugdíját fogják rendezni.

1931. I. 1-től rendezik az 1865—1869. években született nyugdíjas tanítók és 1870—1874. években született özvegyek nyugdíját.

1932. I. 1-től rendezik az 1870—1874-ben született nyugdíjas tanítók és 1875—1879-ben született özvegyek nyugdíját és végre 1933. I. 1-től a 1875-ben vagy később született nyugdíjas tanítók és 1880-ban vagy később született özvegyek nyugdíját.

Az összes árvák 1930. I. 1-től fogják élvezni a magasabb nyugdíjat.

A nyugdíjrendezéssel kapcsolatban a nem állami nyug-

dijasok gyermekei is 18 életévük betöltéséig fogják élvezni a nevelési járulékot, illetőleg a középiskolákon való továbbtanulás esetében a 21., főiskolai tanulmányok esetén pedig a 24. életévük betöltéséig. Jelenleg a 16. életév betöltése után ezt a pótlékot beszüntetik és a továbbtanuló gyermekek részére sem utalványozzák.

Az új törvény a nem állami középiskolák, tanítóképző-intézetek és egyéb felsőbb iskolák tanárainak nyugdíjnyújtásáról is gondoskodik. Erre vonatkozólag az 1. §. 3. bekezdése a következőképen rendelkezik:

Az 1. bekezdés rendelkezései (ez a tisztviselők nyugdíjának egyenjogúsítását mondja ki) a fizetési törvény (103|926. sz. törv.) 211. § ában említett személyekre is vonatkozik. Hasonlóan ugyanez érvényes Szlovenszko és Podkarp. Rusz nem állami középiskoláinak, tanítóképző intézeteinek és egyéb felsőbb tanintézetek tanáira, amennyiben a XXVII. 1894. számú és XXXVI |914. számú országos nyugdíjtörvények alapján nyugdíj jogosultsággal bírnak, még akkor is, ha a jelen törvény életbeléptetése után lesznek nyugdíjba helyezve.

Az új nyugdíjtörvény 7. § a elrendeli, hogy 1930. l. 1. től 10%-al csökkenteni kell a külföldre kifizetett nyugdíjakat.

A 12. § értelmében 1930 l. 1. től 10% al csökkentendők azok a nyugdíjak is, amelyeket a 103|926 és 104|926. sz. törvények alapján már előbb utalványoztak, de a nyugdíjat élvező külföldön lakik.

A nyugdíjaknak az új törvény szerint leendő rendezését az igényjogosultaknak bélyegtelen bejelentésben kell kérniök. A szükséges mellékletek rendeltetéssel lesznek megállapítva. Minden igénylőnek okvetlen igazolnia kell úgy a maga, valamint nevelési pótlékra jogosult gyermekeinek korát hiteles anyakönyvi kivonattal, a szolgálat időtartamát megfelelő működési bizonyítványokkal, ki kell mutatni az utoljára élvezett aktív illetmények mérvét a megfelelő utalvánnyal, valamint szükség utalt nyugdíjat megállapító végzésre, özvegyeknél a férj részére utalt nyugdíjat megállapító végzésre és minden esetben az állampolgársági tanúsítványra. Ezeket az okmányokat már előre szerezzé be minden nyugdíjas, hogy kellő időben bemutatathatók legyenek.

Nagy hiánya a nyugdíjnyújtó törvénynek, hogy a nem állami ovónőkről nem történt benne gondoskodás. Ennek

azonban az az oka, hogy a 104/926. sz. törv. 14. §-ának rendelkezései a nem állami ovónőkre annakidején sajnálatos körülmények folytán nem terjesztettek ki. Egyesületünk az ovónői szakosztállyal karöltve már eddig is minden lehetőt elkövetett a törvénynek súlyos és elszomorító következményekkel járó hiányának pótlása érdekében és Dr. Dérer miniszternek élőszóval tett előterjesztésén kívül legujabban az összes politikai pártokat is megkeresi oly értelemben, hogy 104/926. sz. törvénynek novelláris úton a nem állami ovónőkre teendő kiterjesztését mozdítsák elő. E tárgyan különben konkrét törvényjavaslatot nyújtott be a parlamentnek Mojty Ferenc tanító-képviselő, a Slov. Učitel főszerkesztője.

(U. G.)

Új tantervek és új tankönyvek.

A köztársaság tíz éves pedagógiai történelét a próbálkozások és kísérletezések jellemzik. Az iskolák átszervezése és unifikálása tekintélyes pedagógiai energiát emésztett fel s a gyorsan keresztülvitt átszervező fizikai munkálatok nem engedtek elegendő időt és teret a célkitűzésekhez szükséges elmélyülésnek. Az iskolák és tanintézetek jogviszonyainak rendezése s a köznevelés intézményeibe való bekapcsolása, általában az iskolai adminisztrációs és szervezési munkálatok valósággal lehetetlenné tették az iskolai belső munka egységes megteremtéséhez szükséges pedagógiai elgondolásokat és célkitűzéseket. Hiszen az elmúlt tízesztendő alatt az el. iskolák tanterv nélkül voltak és vannak ma is, míg a magasabb fokú iskolák is csak olyan tantervet kaptak, melyek inkább csak átmeneti jellegűnek tekinthetők. Már pedig a tanterv szabja meg a köznevelés egyes intézményeinek célját s megszabja azt a tananyagot, melynek tanítása által a kitűzött célhoz vezetjük a tanulóit.

Most, a tanterv készítése idején, a gyakorlati pedagógusok várják azt az egységes célkitűzést, azoknak a pedagógiai alapeszméknek lefektetését, melyeknek minden típusú iskolában egészen az egyetemekig végig kell vonulniuk, melyeknek ott kell lenniök minden tantárgy tanításában. Tehát olyan középponti gondolatot várunk, mely körül nevelő tevékenységünknek csoportosulnia kell. Az okos közművelődési politika nem nélkülözheti ezt a középponti gondolatot. Kétségtelen, hogy egy ilyen mélyen járó célkitűzés a heterogén politikai, társadalmi

és nemzetiségi viszonyaink között nem könnyű feladat. Azonban az állam belső konszolidációja s az állampolgárok megbékélését előidéző előfeltételeknek megteremtése után után egy ilyen nagyszabású, átfogó gondolat önként adódhatnék.

Az általános célkiűzés után fontos alapelve a tanterveknek, hogy azokban meg legyen a fokozatos haladás és az egymás után következő iskolafajok tantervében a szerves kapcsolat s a természetes egymásutánság. Ha a mai tanterveket összehasonlítjuk, azokban sok ismétlődést találunk. Így az el. isk. és polg. isk. között, vagy a polg. isk. II. és III. osztálya valamint a középiskolák III. és IV. osztályának tanterve között.

A tantervnek azonban a nevelés általános, egyetemes célján és az egyes iskolafajok speciális célján kívül, melyeknek egymással harmóniában kell lenni, ki kell terjedni az egyes tantárgyakra is. És éppen itt éri el a tanterv valódi célját az egyes tantárgyak tananyagának kijelölése által. A tananyag felvétele és a tanítás módjának az egyetemes cél keretén belül az illető iskolafaj különös céljához kell alkalmazkodnia. S a tantervkészítők ezen pontnál érkeznék el feladatuk legnehezebb és legfontosabb részéhez. Számolniok kell azzal, hogy a tudományok nagymérvű előhaladottságával, az iskolának, illetőleg a jelen és jövő generációnak lépést kell tartania. De számolniok kell azzal a fontos ténnyel is, hogy a tudományok előrehaladásával nem tudott lépést tartani az ifjuság általános szellemi befogadó képessége. Ezen kellős ok a tananyag összeállításánál figyelmen kívül nem hagyható. Az új tanterveknek tehát a régiéktől lényegesen el kell térniök s a tananyag kiválasztást úgy kell eszközölniök, hogy míg a mellékes, hogy úgy mondjam nyomravezető, közbeeső ismeretek kihagyatnának, de lényeges az egyes tudományoknak a tanulók értelmi fokához mért legmagasabb ismeretei a tantervből ne hiányozzanak.

Az egyes tudományok szédületes fejlődésél az iskolának is meg kell éreznie, amelyenek a technikai, a gazdasági stb. ismeretek s emellett a mindig bonyolultabb mindennapi életviszonyok között való alkotó képességet is ki kell fejlesztenök, hogy az élet rohanó árában a jövő generáció hajótörést ne szenvedjen.

A tanterv készítőik tehát súlyos feladat előtt állanak. Egyrészt le kell rakniök a jövő nevelés alapeszméit és ki kell jelölni azt az irányvonalat, melybe a jövő generációt vezetni

kell, másrészt ki kell jelölni a tudományok hatalmas tömkelegéből az egyes iskolafajok céljához és e tanulók értelmi fokához mért mindazon ismeretanyagot, mely a technika csodálatos, de ma már természetesnek látszó eszközeivel felszerelt embert küzdelmében a továbbhaladás s a fejlődés zavartalan menetébe mint egy egy továbbható lényezőt helyezi.

Az új tanterveket, mint gondosan összeállított, utasításokkal ellátott szép könyvet képzeljük el, melynek homlokán ott látjuk majd annak a zsinórmértéknek rövid kijelölését, mely a tanítóság előtt kijelöli azt a biztos utat, melyről politikai irányvázások és kormányváltások által bekövetkező légnyomásbeli különbségek le nem téríthetik, mert az abszolút emberi nevelő intézetben nincsenek s nem szabad hogy pártok legyenek és még kevésbé alá, jobbra vagy balra forduló irányzatok mozgatói. Az iskola szent falairól nyomtalanul tovább kell siklani a rajta kívül dübörgő politikai s egyéb küzdelmekben igazságos valósággá ki nem kristályosult kétes eszmeáramlatoknak, mert az iskolának bevehetetlen szilárd bástyának kell lenni, ahol a krisztusi erkölcsökben megfinomult s századunk sőt napjaink ismereteivel felvértezett lelkek képzését kell biztosítani.

Várjuk az új tanterveket. Sokat várunk, bár várakozásunkon felül kapnánk a nevelés tiszta és az igazságosságtól felmagasztosult eszméiből.

Az új tantervekkel kapcsolatban a tankönyvirodalomban is lényeges újítást várunk.

Legelőször is szembe kell szállnunk azzal a felfogással, hogy „tankönyvre nincs szükség,” „tankönyveket ne használjunk, hanem már az iskolában tanítsuk meg a tanulót, hogy otthon tanulásra ne legyen szükség.” Ez a felfogás az egész nevelést és tanítást sok évszázaddal veti vissza, abba az időbe, amikor a papíros és nyomda olyan fehér holló volt, mint teszem fel ma a hangosfilm vagy pedig a képtáviró. Azokban az időkben az ismeretanyag csekélyisége ezt lehetővé tette, a tankönyv nélküli tanítás pedig eo ipso szükséges volt, mert nem volt tankönyv.

Nem hiszem, hogy a tankönyvek szükségessége mellett sokat kelljen érvelnem, de mégis felemlítem Comenitust, aki a tankönyvet a tanítás és tanulás biztosabb és gyorsabb menete miatt szükségesnek tartotta s ő maga is számos tankönyvet írt. Pl. a *Violarium*, (ibolyakert) *Rosorium* (rózsakert) az I. és II.

oszt. általános ismeretelt adja, Viridarium (rétkerl) a III. oszt. tankönyve az ég, föld és a művészeteket tárgyalja, a IV. oszt. tankönyve a Labirintus sapientiae (a bölcsesség útvesztője), az V. oszt. részére Balsamentum spirituale (a lelki balzsambokor), a VI. oszt. tankönyve az Animae paradiscuma (a lélek paradicsoma) stb.

A tankönyv nélküli tanítás a Comenius előtti időkbe való visszatérést jelentené s megfosztaná az iskolát a betű, a nyomda-technika áldásaitól. A tankönyv lehetővé teszi a tanulónak, hogy az iskolában tanultakat ismétlegesse, sőt még jobban megtanulja s teljesen megrögzítse, miközben önálló munkára szokik. A megtanult ismeretanyag, hogy szándékosan úgy mondjam a leckének a megtanulása és elmondása által nemcsak az emlékező tehetségét fejleszti, hanem gyakorolja előadó, beszélő képességét is, ami a mindennapi élet szintén fontos követelménye. A tankönyv tehát minden tantárgyból fontos eszköze a tanításnak és tudásnak. Ha a tankönyv használat csupán lecke feladássá süllyed, akkor nem a tankönyv használat kárhoz-tatandó, hanem az egész tanítás s még ilyen esetben is a tankönyv megmentheti, ami menthető.

A tankönyveknek azonban lényeges átalakuláson kell át-ésniök. A terjedelmes leírásoknak minden tudományban meg kell rövidülniök s az emlékezet számára könnyen megtartható és csak fontos ismeretek feljegyzéseinek kell lenni. Mindenesetre a tantervben megnyilvánuló felfogáshoz kell igazodnia, mely szintén a sokfélé, de nem sokat elv alapján kell, hogy fel-épüljön.

A tanterv elé érhető kíváncsisággal tekint tehát az érdekelt tanítóság, mert a tanterv s az azt követő új tankönyvek az iskola levegőjébe új szellemet önhelnek; nem olyant azonban, mely elveli a régít csak azért, mert az egy más korszakból való, hanem abból is átveszi és megtarja mindazt, ami az embert a mai modern emberig felemelte anélkül, hogy vallás-beli és faji éniségének mellőzésére, vagy akár annak fitogta-tására lett volna szükségé.

Somogyi.

A Magyar Tanító előfizetési ára
egész évre 40 Kt., félévre 20 Kt., negyedévre 10 Kt. Számonként 2 Kt.

EGYESÜLETI ÉLET.

Ježo Márton ötvenéves. Ježo Márton, komáromi tanfelügyelő, akinek egyesületünk megalakításában s lapunk megindításában hervadhatatlan érdemei vannak, f. é. május 6. -án töltötte be 50-dik életévét. E nevezetes évfordulón, mely egyúttal Ježo Márton 30 éves tanítói és 10 éves tanfelügyelői működésének is jelzőköve, azon őszinte kívánságunk kapcsán üdvözöljük őt, hogy Isten tartalja meg jó egészségben Közlársaságunk népoktatásügye javára s adjon neki erői és kitartást, hogy kitűzött nemes céljait mind megvalósíthassa.

Meghívó. Az ÁMTE. királyhalmeci járásköre f. évi május hó 24-én, d. e. 9 órakor Királyhalmecen az áll. elemi isk. egyik termében rendes évi közgyűlését tartja, melyre a járás tanfőtségét, tanügybarátokat tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitól 2. Megemlékezés közt. Elnökünk-ről 80-ik szül. alkalmából, közreműködnek: Oroszy Tivadar és a járásköri énekkar. 3. Évi jelentés. 4. Pedagógiai értekezést tartanak: Meskó Jolánka nagygyéresi és Ruzsiczky Sándor szomatori kartársak. 5. A fizetésügyről előad: Tóth Endre nagykövesdi ig. kartárs. 6. 1 választmányi tag választás. 7. A hangiegy szerinti énektanfősből szemelvényeket mutat be Négyesy János. 8. Pénztárnoki, könyvtárnoki jelentés. 9. Az ÁMTE. elnökének leirata kapcsán az egyesületet érdeklő nagyon fontos ügyek, referálja: Gönczy Sándor alelnök. 10. Indíványok folyó-ügyek. Indíványokat kérem írásban elnöknek május 15-ig megküldeni, hogy az akkor üléselő választmányi gyűlés foglalkozhasson velök. Kérem az igazgató, iskola-vezető kartársakat tanteszülelük minden egyes tagját figyelmeztessék a gyűlésen való megjelenés üdvös voltára s lehetőleg teljes számmal jelenjenek meg azon. Kívánatos, hogy a közeledő év vége miatt a kartársak a 24-i tanfősi munkát 22-én végezzék el. Kérem mindazon kartársakat, kik az ÁMTE.-hez felterjesztendő ügyüket nyomatékosabbnak vélik, ha a járáskör útján juttatják el oda, adják be írásban vagy beszéljék meg az elnökkel a gyűlésen. Milyen üdvös dolog volna, ha a pénztárnoki jelentésnek — minden gyűlésen — az a kiros pontja, melyben a súlyos ezres tagsági hátralékokról számol be, az addigi rendezés által elmaradhatna!

Négyesy János.

Adomány. A Komenský könyvkiadó vállalat előterjesztésére a Légio Banka ötszáz koronát adományozott egyesületünk jótékony céljaira, mely összeg a Komáromi Korona Bankban az egyesület javára iratott.

Meghívó. F. évi május hó 21-én Őrsújfalun tartja évi rendes közgyűlését a Komárnoi Járaskör, melyre a t. tagokat és tanügybarátokat tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. A gyűlés megnyitása. 2. Jegyzőkönyvek hitelesítése. 3. Évi jelentés. 4. Tanítók Háza. 5. Tanító, mint kulturmunkás. 6. Számadás és költségvetés. 7. Indítványok. A gyűlés 10 órakor kezdődik. Fél órával előbb a szövetkezeti helyiségben értekezletet tartunk. Kérem a t. tagokat, hogy az előkészítő értekezleten szíveskedjenek megjelenni, mert ott beszéljük meg a tárgysorozatba fel nem vett ügyeinket is. A közgyűlést közeheddel fejezzük be. A jelentkezőket Ivanits Andor ig. tanító (Őrsújfalu—Nová Stráž) jegyzi. Aranyos, 1930. május 5. Kartársi üdvözléssel; *Vizváry Vilmos* köri elnök.

Meghívó. A szlovenszkói magyar óvónők szakosztálya f. év június hó 9 én pünkösd hétfőjén d. e. 9 órakor *Lučenec* a *Stefanik utcai községi ovodában*, rendes évi közgyűlést tart, melyre a szakosztály tagjait és a kisdedovács iránt érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. A tagok megjelenése kötelező, a távolmaradást indokolni kell. A megelőző nap június 8 án délután 4 órakor a választmány ugyanott előértekezletet tart. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. A nem állami óvónők fizetésrendezéséről. 4. Pénztári jelentés. 5. A számadások felülvizsgálata és jóváhagyása. 6. A béke szellemében való nevelés bevezetése a kisdedovácsban. 7. Indítványok. Az indítványok a gyűlés előtt 8 nappal a titkárhoz *Lučenec* Stefanik-u. 5. frásban elküldendők. F. év június 8 és 9 én tartják *Lučenec* a losonci magyar dalkör 70 éves jubileuma alkalmával az „Országos dalünnepélyt”, így a kartársaknak módjukban lesz nem mindennapi hangversenyben gyönyörködni, azért kérem mindenki idejében jelentse be a titkárságnál pontos érkezését, hogy a 8 án este tartandó hangversenyre jegyekről és elszállásolásról gondoskodhassunk. *Lučenec*, 1930. május 5-én. Fülöp Etelka elnök. Nagy Julia titkár.

Kirándulás és táncmulatsággal összekötött tanítói gyűlés. A párkányjárásai tanítóegyesület választmányának t. é. február hó 6.-án hozott határozata szerint a tavaszi járásköri gyűlést f. é. június 12.-re Kovácspatakra tervezzük, mely kirándulással és táncmulatsággal lenne összekötve. A részletes műsort és meghívót később küldjük. Ez alkalommal a kartársakat csak arra kérjük, hogy az e tervvel kapcsolatos indítvány és kívánságaikról az elnökséget (Bíró Béla Szőgyén) f. hó 25.-ig értesíteni szíveskedjenek. A szomszéd járáskörök csatlakozását szívesen vesszük s őket vendégekként örömmel látjuk.

Szoleczky János sk. egysl. jegyző.

Széljegyzetek a dalárda-ügyhöz.

Ehhez a kérdéshez már bajos hozzászólni anélkül, hogy a hozzászólót a fölösleges, haszontalan és jogtalan kritizálás vádja illesse. Hiszen a történetek után igazán hiábavalónak látszik a sok szóbeszéd és cikkezés: ill csak a tettek segíthetnek. Az ügy természeténél fogva azonban jelen esetben a szó is tettnek számít és talán ezt is eléje lehet fogni a Dalárda, elindulás nélkül is kátyúba jutott, szekerének... A jószándék legyen menetségem, ha nem sikerült a szekeret megmozdítani.

*

A mozgalom nagy elánnal indult. Jelszó, akarom mondani Jelige akadt bőven. Tehát voltak olyanok is, akik a célt szabatosan megfogalmazták. „Nem hal meg a magyar dal, míg magyar tanító van!” Ez igaz. Mert a pályanyertes szöveg vigyázott arra, nehogy így variálódjék: „... míg magyar *tanítói dalárda* van...” A magyar dal tehát él, mert Szlovenszón ezerötszáz kertésze van, a fölkenetekon kívül. Nem hal meg a dal, sőt fejlődik, gyarapodik, virágzik; hisz' negyedevenként szebbnél-szebb palántáit ülteti a jó Gáspár János a szlovenszói magyar iskolák talajába. Áldja meg az Isten érte!... A magyar dal ügye tehát nem bukott meg. Ami egyelőre nem sikerült, az nem a lényeg, nem a tartalom, csak a forma, a kivitel. Így is mondhatnám: nem a lélek, csak az anyag; sőt így: nem a szellem, de ... a pénz...

*

Hogyhogy?

Hát csak úgy, ahogy minden tanítói, helyesebben tanító-egyesületi akarat az anyagi erőtlenség posványába fullad. Azért „*egyesületi*,” mert ami *egyéni* törekvés, az már eleve elveszettnek tekinthető. Az egyesületi erőtlenség viszont az egyedek gyengeségének átkos következménye. És kevés valami van a világon, ami nyomasztóbban üli meg a lelket, mint a gyengeség ludala. Ki kell mondani az általunk sajnosan tudott valóságot: (magunk közt beszélünk) *Gyengék vagyunk!* Gyengék, abban az értelemben, hogy elgondolásainkat, vágyainkat, célkitűzéseinket nem vagyunk képesek megvalósítani. Gyengék vagyunk, mert „lőllehet, a lélek kész, de a test erőlen.” És főként gyengék vagyunk ahhoz, hogy erőnket kiverekedjük magunknak. Az anyagi gyengeség betegek vagyunk, s ezt a betegséget nem

lehet az ideálok élesztésével leküzdeni. Ide más gyógyszerekre volna szükség . . . Az eddigi receptek csak elodázták a bajt, de meg nem szüntették, némelyikük pedig még növelte is. Paritás . . . 104/926 . . . Lex Dérer . . . nyugdíjörvény . . . bizonytalanság . . . és mindezek ellenére: „Száljon a dal, a magyar dal a csillagos égig! . . .“ S csodák csodája: a dal száll. Száll, még akkor is, ha nem a lévai, meg a komáromi meg a párkányi, meg az újvári hangversenytermek visszhangozzák, hanem *csak* a kisújfalusi, meg a rimaszécsi, meg a bodrogszentesi füzesek, amikor majálist örvendez az iskolák népe . . .

Ámde ez csekély vigasztalás nekünk, huszonhárom dalosoknak, akik számolva és leszámolva a nehézségekkel, vállaltuk a kardal istápolását. A karnagy jelentése szerint 21 tag bejelentette távolmaradását, 15 pedig egyáltalában nem jelentkezett. Az nem igaz, hogy azért, mert nem készülhetett el, vagy nem tudott elkészülni a kijelölt darabokkal. Az a tanító, aki egy országos dalárdába *énekelni* jelentkezik, az tisztában van a maga tudásával és a programul kiűzendő karok nivelésével. Azt sem fogadjuk el érveknek, hogy a nagyszünetidő nem alkalmas a próbák megtartására. Ha két hónapból két hetet nem tudunk szakítani erre a célra, akkor a karácsonyi és husvétii szünet 10–12 napjából hogy vonhatunk el egy hetet is? . . . Fárastzó a kéiheti tanulás és hangversenyezés? Ezt csak az állíthatja, aki napi elfoglaltsága után még nem próbálta ki idegeit estli ének- és szindarabtanítással, s nem tapasztalta, hogy tanulni sokkal könnyebb, mint tanítani. Ez esetben inkább karnagyunknak lehetne oka panaszra, de ő elébe áll a munkának; s mi húzódozunk a könnyebb teher alól? . . . Mégis, mi hát a próbák és hangversenyek elmaradásának igazi oka? Az, hogy a többnyire kezdő, vagy a középső fokozatokon aluli fizetésű dalosoknak *előlegezniük kellett volna* a kéihetes kirándulás összes költségeit. Mert:

ha a próbák — előre jelzett — idejére egyéb „különféle okok miatt“ nem jelenhetett volna meg a dalárdába *önként* beiratkozott tag, akkor — erre módja volt — értesíthette volna a karnagyot, esetleg kérte volna a próbák áthelyezését más időpontra. Ez nem történt meg egy esetben sem. Továbbá:

ha valakinek kifogása lett volna a betanulandó darabok,

vagy szerzőik ellen, javasolhatta volna azok kihagyását. Ez sem történt. Azonkívül:

ha netán valamelyik „első fölhevülésében“ önmagával számol nemi vetett kolléga alkalmatlannak érezte volna magát a „vállalt kötelezettségek teljesítésére,“ úgy elég ideje lett volna ügyes formában bejelenteni a dalárdából való kilépését. De — természetesen — ez sem történt meg.

Ellenben megtörtént az, hogy mind az 59 dalos szorgalmasan készült a leckével, tanult és előre örült a sikernek. De fizetéséből semmit sem takaríthatott meg augusztus első felére, mert arra nem is gondolt, hogy neki — ha csak előleg formájában is — a hangversennyel kapcsolatban kiadásai is lesznek! Hogy Léván két hélig el kell tartania magát testileg és szellemileg! Hogy a maga pénzén kell — igenis — reprezentálni a magyar tanítóságot! Erre senki sem gondolt. Karnagyunk tapintatosan elhallgatta ezt a veszélyt, mert ő bízott a karársak bugyellárisában. Különben is, csak előlegezésről van szó... A meghívó levelek elmentek. Eredmény? Huszonegy kibúvó, tizenöt csendes hallgató és csak huszonhárom teltrekesz dalos, aki a kóta mellé megfelelő kölcsönről is gondoskodott, hogy előlegezhessen a magyar dalnak...

*

Karnagyunk, intézkedéseinek egy-egy fázisát igazolandó, hivatkozott a szlovák tanítók dalárdájának példájára, Például ott, hogy miért hívta össze a dalosokat a nyári vakációban. Ez a példa, őszintén szólván, nem a legszerencsésebb. Szlovák dalos-kollégáink ugyanis a tanév folyamán sincsenek akadályozva abban, hogy Szlovenszko bármely pontján, bármikor összprobát és az egyes városokban, sőt külföldön hangversenyeket tartsanak. Ezen a téren úgy a politikai, mint az iskolai fölöttes hatóságok legmesszebbmenő támogatását élvezik. Szerintem, sokkal eredményesebb volna ezeket az előnyöket aposztrofálni és oda törekedni, hogy a szlovenszko magyar tanítói dalárda is részesüljön a szlovák testvéreket — nagyon helyesen — megillető kedvezményekben. Tudomásunk szerint a szlovák dalosok pénztárcáját *kezdtől fogva* semmiféle, a dalárdával összefüggő, kiadások nem terhelték. Sőt — ami megint csak természetes — a tagok fáradságátapidíjak kiutalásával honorálják. A hangversenyek jövedelméből-e, vagy egyéb forrásokból is, erre nézve szintén nagyon kívánatos volna az

érdeklődés, s ha lehetne — és miért ne lehetne? — a magyar dalárda vezetősége is odaállhatna a források alá . . .

*

Erkölcsei példákban különben nem érezzük hiányt. Világhírűt találunk a magunk bransában: itt, szomszédban van a morva tanítók énekkara, amely vezető pozíciót tölt be a dal-kultúra történetében. Tavaly volt alkalmunk gyönyörködni a müncheni tanítók karában, ha csak a rádió közvetítésével is. Napról-napra olvasunk híradást a szlovenszói magyar dal-egyletek fényes sikerű hangversenyeiről, legújabban pedig arról a nagyszabású készülődésről, amely a Losonci Magyar Dal-egylet pünkösdi dalosünnepét előzi meg, s amelynek a szlovenszói Dalosszövetség többi tagjai közt, az Országos Magyar Tanítói Dalárda is résztvevője lesz . . . lélekben . . .

*

Kisebb, körzeti tanítói dalárdák működéséről is hallunk hébe hóba. Ilyen minálunk is van, a gulántai kerületben. Mondani sem kell, hogy kicsiben ugyanazok a bajaink, mint az Országos Dalárdának — nagyban. S hogy mégis tudunk eredményt elérni, ez a tagok példás áldozatkészségének köszönhető. Avagy nem áldozat e, ha a dalosok némelyike, nő és férfi, hetenként 10–15 kmnyi szekérutat tesz téli időben, minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül? . . . Aztán mi is abbahagyhattuk volna. Hiszen az első próbán mindössze öten jelentünk meg. De nem hagytuk abba. És ime, a második próbán már tizenöten voltunk. A harmadikon megint csak tizen. Végül is kiálltunk huszonöten . . . És, zenei szakértők szerint is, méltóan a tanítósághoz, s a várakozásnak megfelelően. De kifáradtunk a próbákban. Csupán az vigasztal, — és ez elegendő — hogy nagy áldozatot hoztunk a magyar dal érdekében. S jövőre újból kiállunk a pódiumra.

*

Járási alapon talán az Országos Dalárda megszervezése is könnyebben menne. Vagy csak a munka részleteződne? . . . Az az érzésem, hogy a Dalárda, mint egyesületi és tanítói organizmus, szerves része az egyesületi és tanítói életnek és mint ilyen, függvénye a tanítói sors változásának. Karnagy úr! Igazi siker csak akkor lesz, ha karmesteri pálcája egyszerre lendül azéval, aki a tanítói sorsot dirigálja . . . (boa.)

A párkányjárásai tanító-egyesület tagjainak figyelmébe. Az elnökség a következő körlevelet intézte a tagtársakhoz: Kedves Kartársam! F. é. június hó 12-én Kovács-patakra tervezett tavaszi járásköri gyűlésünk magasabb nivója érdekében lisztelettel felkérem, hogy a szabadon választott lémmával a tárgysorozat valamely pontjához szereplésével hozzájárulni szíveskedjék. Szíves közreműködésére biztosan számílok s kérem, hogy előadásának tárgyát f. hó 15 ig velem közölni szíveskedjék. Foglalkoznunk kellene a szakelőadásokon kívül kari érdekeink következő tételeinek valamelyikével is: 1. Még egyszer az alapszabály módosításával. Külön kiemelve kívánjuk-e fentartani a megyei szervezeteket, vagy e helyett a járásköröknek a központi vezetésbe való nagyobb bekapcsolását? (Lásd M. Tanító 1929. évi 22. számát.) 2. Tanítói fizetés és nyugdíjügy (legutóbbi törv. javaslatok szerint). 3. A magyar tanítóképzés visszaesésével kapcsolatos veszteségek. 4. Az egységes iskola eszméje (nyereségünk és veszteségünk). 5. Az ig. tan. túlterhelt adm. munkája és az ig. tan. fizeteletdíj 6. A felekezeti (nem állami) iskolák anyagi ellátása. A fentartó kötelezettségei az iskolával és a tanítókkal szemben. 7. Szlovák iskola a magyar vidékeken. (Mi lesz a magyar tanítókkal?) 8. Tanítók háza, tanítói dalárda ügye. 9. Gyógyalap, levonások módja. 10. Tanítók fegyelmi szabályzata a gyakorlatban. És más szabadon választott aktuális iskolai dolgok! Biztos közreműködését elvárva illetve megegyezően kérve maradtam Szógyénben, 1930. május 5-én Kartársi szeretettel: Bíró Béla sk. járásköri elnök.

Az óvónői szakosztály jelentése. Az óvónői szakosztály választmánya a tanítók nemzetközi kongresszusa alkalmával felküldte titkárát, Nagy Júltát Prágába, hogy a nem állami óvónők fizetés és nyugdíj ügyében Dérer iskolaügyi miniszter urat felkeresse. A szepességi német óvónők kiküldöttjével, Pálesch Árpádnéval együtt április 23 án délelőtt fogadta Dérer miniszter úr az óvónők megbízottait. Kijelentette, hogy ismeri már a nem állami óvónők rendezellen fizetési és nyugdíj viszonyait, de ennek gyors elintézése pénzügyi akadályokba ütközik. Biztosított róla, hogy nem feledkezik meg ügyünkről s ha pénzügyi fedezetet találnak az új törvény megszületése előtt ideiglenes rendezést kapunk. A szakosztály vezetősége állandó permanenciába tartja ezt az ügyet és összeköttetései révén folyton lendíteni törekszik rajta. Közgyűlésünk alkalmával nagyon fontos és érdekes informálások lesznek e tárgyban. Nagy Júlia titkár.

Gyász. Súlyos csapás érte Paál Gyula rimaszombati nyug. tanító kartársunkat. Szeretett leánya *Paál Margit* tanítónő f. é. ápr. 8-án élete 29. évében elhunyt. A budapesti központi új temetőben helyezték el a református egyház szertartása szerint

örök nyugalomra f. é. ápr. 10.-én. Halálát szülein és őt testvérén kívül kiterjedt előkelő rokonság gyászolja. Öszinte részvételünk enyhítse a megszorodott szívek fájdalmát.

Helyreigazítás. A párkányjárásai tanítóegyesület új tisztikarának névsorközlésében Hetényi Antal köbölküi tanító neve helyett Tóth István neve szerepelt. Szíves tudomására hozzuk a járás tanítóóságának, hogy Tóth István kartárs helyett Hetényi Antal kartárs lett a választmány tagja. Szoleczky János sk. egysz. jegyző.

Mónus Gyula benei kartársunk előző számunkban ismeretelt segédkönyvét az énektanításról megküldte a szlovenszkói magyar tannyelvű iskoláknak. Kérjük kartársainkat, hogy árának beküldésével támogatják a munka iróját, aki a kiadás nagy költségeivel küzd s aki bevételeinek 20%-át a „Tanítók Háza” javára fogja adni.

K Ü L Ö N F É L É K .

Dérer Iván iskolaügyi miniszter nyilatkozata a nem áll. tanítók nyugdíjáról.

A Híradóból vesszük: Dérer Iván dr. iskolaügyi miniszter pártjának szlovenszkói hivatalos sajtóorgánumban, a Robotnické Novinyben így nyilatkozott a nem állami tanítók nyugdíjárának rendezéséről:

Nem felel meg a valóságnak némely lapnak az az állítása, hogy a nyugdíjtörvény javaslatánál megfeledeztünk azon öreg nyugdíjas tanítókról, akik Szlovenszkon vagy Ruszinszkon felekezeti és községi iskolákban működtek.

Ezzel szemben igaz az, hogy ez új törvényjavaslat már első fogalmazásában gondolt ezekre a tanítókra és ez a tervezet változatlanul meg is maradt. Az általános nyugdíjrendezés már magában véve abból az elvből indult ki, hogy ennek minden személyre vonatkoznia kell, akiket a 103. és 104. számú fizetési törvény illet. Már pedig ismeretes, hogy a 103. és 104-es fizetési törvény a nem állami tanítókra is vonatkozik.

Ez a törvény kimondja, hogy a fizetési törvény minden intézkedés érvényben van a nem állami tanítókra is az új egységeitő törvény meghozásáig. Nevetséges tehát azt mondani, hogy a kormány vagy esetleg más tényezők megfeledekeztek volna a nem állami tanítókról. Ebből az alapelvből folyik, hogy a Szlovenszkon és Ruszinszkon működő régi és új nyugdíjasok között semmi különbség nem lesz, ami a nyugdíjilletményeket illeti. Az új nyugdíjtörvény teljesen egyenrangúakká teszi őket.

Az a tervezet, amelyet elődöm, Stefanek dr. terjesztett a parlament elé — folytatja nyilatkozatát Dérer miniszter — a amely csak a nem állami öreg nyugdíjasokra vonatkozott, természetesen nem terjedhetett messzire. Hiszen ez a tervezet nem oldotta meg véglegesen az öregnyugdíjasok problémáját, csak szörnyű nyomorukon segített. Amikor a mai kormány az öregnyugdíjasok

általános megoldási tervzetével lépett elő, felmerült a kérdés, hogyan lehetne a legjobban megoldani a szlovenszki nem állami öregnyugdíjasok kérdését? Az első lehetőség a Stofának féle tervzet elfogadása olyan értelemben, hogy az ezen törvényjavaslattal rendezett tanítók ügye kizáratik az általános törvényjavaslatból.

A második lehetőség, hogy a nem állami öregnyugdíjasok is bele tartozzanak ebbe a törvényjavaslatba. A kormány a második lehetőséget tette magáévá, tehát nem zárta ki a nem állami öregnyugdíjasokat, ellenkezőleg, elvileg magáévá tette sorsuk megoldását.

Amikor kimondottuk az elvet, hogy az általános nyugdíjrendezés az összes tanítókra vonatkozik, természetesen nem köthetjük ki, hogy a felekezeti, öreg nyugdíjasokra valami különböző, többiekétől eltérő rendelkezés vonatkozzék, de tény, hogy az összes nem állami öregnyugdíjas tanítók közül, akiknek száma összesen 483, mindjárt ebben az évben 30%-on kapnak nyugdíjmelést, a többiek pedig a teljes egyenjogúságot az 1931. 1932. és 1933. években érik el. A nyugdíjrendezés tehát a nem állami öregnyugdíjas tanítók két harmadának ügyét azonnali hatállyal rendezti.

Levél a Szerkesztőséghez.

Kaptuk a következő levelet, melyet készséggel közlünk.

Kedves Szerkesztő Úr!

A magyar tanítóság és a volt magyar áll. tanítóképzők tanárai igazolására írt kéziratnak kérem a M. T. ban helyt adni Ezt megelőzőleg kéziratomboküldtem a P. M. H.-nak, ahol tulajdonképen meg kellett volna jelennie védekező soraimnak, hiszen abban látott napvilágot a vallásellenes, lélekmérgező istentagadó vád ellonlunk; de a P. M. H. csak a támadónak adott készséggel helyet lapjában, a védelemnek csak egyszer nagy huza-vonával. Már másodszer hivatkozva a társadalmi bókére, a végo beláthatatlan vitára, az elnézésre a méltán sértő sorok miatt, stb. összezsomagolta kéziratomat és visszaküldte. A magyar bűnök egyike, Péternek mindent szabad, aztmondttára megvádolni egy kart a legsúlyosabb váddal, a nyomorult Pálnak hallgatás a dolga. Hiába a Pál védekezése, hivatkozva az egyh. hatóságok elismeréseire, volt oktató lelkézeire, tanáira, a mindenkor kormányok vallás, egyház iránti előzékenységre, figyelmességére: az itólet kimondatott s továbbra is fenntartatik, mert azt mondta, hogy... Nehéz itólet, — szaggatja a bensőt; — talán könnyíthetnék e mázsányi terhen, de nem tudok kiméletlen lenni. Most csak azon tűnődöm, hogy hogyan egyeztethető össze az istentagadásunk a vallás-oktatásunkkal, a kántori fungálásunkkal, sőt néhol még az ateista tanító a szószékbe is felmogy. Istenem! Istenem! — mit gondolhat a szlovenszki magyar társadalom tanítóiról? Milyen elgondolásai lehetnek az iskola boszorkány munkájáról. Forradalmosítunk, Milyen elgondolásai lehetnek az iskola boszorkány munkájáról. Forradalmosítunk, milyen elgondolásai lehetnek az ártatlan gyermeki lelket. 14 éves biztosan élő lelki bacilusokkal oltjuk be az ártatlan gyermeki lelket. 14 éves korukban kés rebellisek, Mammon imádók, gyönyör vadászok, templom-kerülő, arzenisták lesznek. Kétségbesítő idők. Elvész az a nép, akinek ilyen tanító vannak! Ugyan hányan vannak ezek a kifordított lelkűek? Sokan lehetnek! Mert hiszen 10—20 vagy 100 nem tesz templomkerülővé milliókat! Ezek után félve csatolom a több évtizedes tanári munkásságra visszatekintő, megtört, ószbeborult jószágos lelkű volt tanárom levelének másolatát, amire becses

engedélyét kikértem. Félek, hogy orca pirulva kell zsebre-vágnom s nem fogom tudni a kemény vádat — istentelenek — enyhitetni. De beszélni a levél:

Igen tisztelt Kartára Uram!

Nem kíváncsítottam soha a nagyobb nyilvánosságra.

A magyar falu erkölcsének s e révén a régebbi őrzőpásztorok egyikének, a volt magyar állami tanítóképzők védelmében s a P. M. H.-ban megírt cikkérem most is csak itt akarok egy s mást elmondani.

Belső kényszer, a régi zászló iránt ma is érzett és tartozó kötelesség üli el a lelkemet, hogy könnyítsek rajta a serkei tiszteletes hamis tenorja keltette disharmóniájában. Nincs abban az erkülesi anarchia bintóst illető vádban kérem semmi autentikusság, annál kirivóbb a helyt nem álló plagiatás. De élő érzésem hogy az igazság itt van soraim között; megélt, életre eltemetett hasznos dolgoknak most elkényszeredett pertraktálásában, az alvó leányzónak háborgatott feltámasztásában.

Első sorban küszönetemet vegye azért, mert népnovolásunk irányításának kohóit, — öreg fészkeim, a lévai tanítóképzőt névszerint is — oly nemes szépen védte meg egy, azt hiszem szentül — egy nem elég hiteles kritika súlyos — istentelen vádjától. Az intézetek lelke bizonyára dobbant egyet a tanítvány hiveséges harcra készségéért. A magamé is, aki negyven évig igyekeztem itt páztorolni a leendő tanítókat abban az irányban, hogy a falut majd úgy tudják formálni, minek során annak erkülesi szépsége, értelmi pallérozottsága mindig becsülétes erőforrása legyen a legnagyobb közületeknek, a Nemzetnek is, az Egyháznak is. Merthogy az iskola a legméltóbb helyen a templom mellett épülhet; — miként azt mindig vallottuk.

A végcélunk ilyen látása, az arra igyen való türokvés azonban azokban az időkben is sokkal nagyobb sugárban gyülrödött el, semhogy az csak egyetlen professor ember, egyetlen tanártestület és iskola kizárólagos birtokállományaként jelentkezett, kezelhetett volna. Szervezetlen élő predomináns oszmei valóság lakozott a magyar állam tanítóképzésében, a társadalom, a nemzetlentartó és építő ügy letéteményeseinek lelkében. A kohók körül forgolóddók egyeseinek esetleges kilengései nem veszedelmezthették a közös célt.

Megmondom miért.

Hosszú tanári pályámon elfogyasztottam hat tanfelügyelőt s öt intézeti igazgatót. De a kiadás úton volt módom megismerkedni a legtöbb társintézet ugyanezen tisztségeit betöltött többi vezetőivel is. Itéletet merek felelték tartani, munkásságuknak mélyen szántott tartalmát jellemezni, orre a regisztráló seerepre vállalkozni.

A magyar állami tanítóképzés irányának és szellemének ezektől az első-soros őseitől mi sem állt messzebb, minthogy egyháziatlanságra, vallástalanságra társadalomellenes destruktív gondolkozás — érzés-, tettebtorításra neveljék a leendő tanítótságot. E tekintetben biztosítékok voltak már azok a feltétlenül valláserkülesi alapon állott országnagyjaink is — Eötvös, Trefort, Wlassich, Zichy János — akik a legzemélyesebb joguknak és kötelességüknek tartották a tanítóképzőintézeti igazgatói állások betöltéséit. A kandidátusoknak kitapasztalt meggyöződésen épült hitbúsógo egyik fontos igérvény kellett, hogy legyen az állások elnyerésében. Felekezetség csak annyiban érvényesült hogy domusonként lehetőleg a váltórendszer alkalmazták a kinevezéseknél. Léván aritmetikai pontossággal a katolikusok és reformátusok között; amint az a vidék lélek-arányához illett. Utóbbit — negative — magamon éreztem. Akik ismernek

tudják, hogy keserűség nélkül. Kartársi, tanári tiszteletem nem él kisebb emlékezettel poraik fölött, mint a sok ezer tanítványé, akik bizonyára lelkük mélyéből tiltakoznak egykori igazgatóiknak emlékezetében a most azokat, de Ömagukat is ért nehéz vád ellen.

Pályám emlékezetének egyik további statisztikai adata, hogy elsétált itt mellettem jócskán félszáz tanárkolléga, a legkülömbüzböb életkorral, világ-felfogással s vidék szerint való provenienciával. Mint kísérleti — pszichológiai tanárnak volt módom a sokféle lelkitűzbolybe belenyújtani a veséket is kitapogatható baráti közot — akár keletről vagy nyugatról jött az új ember, akár észak vagy dél szele hozta a fészekbe az átmenő vándor kartársat.

Szó sincs róla, voltak közöttük újítók, modernek, törtetők, fiatal óriások. De egy sem akadt, akire nem lehetett volna hatni, hogy a hétérműföldes csizmát inkább csak a podagógia „modern” útjaira húzza fel. A rombolás munkáját igéretes építésben örvényesítsék. Ez az építés pedig a tanító jelölteket illetőleg sosem mollózta a keresztény kulturának tradíciókra is pilléreződő társadalom nemesítését. Losoncon Peres Sándor nagy Neveléstanában a hangsúly a vallás-erkölcsi vonatkozású jelző volt. Lobot, hogy itt-ott voltak temporálisok a fiatalok, anélkül azonban, hogy elfeledkeztek volna historikusoknak is megmaradai. Az ilyen, Klíó éretábláinak patinás történelmi ereklyéit olvasni tudó katedrai szellem bizonyára nem nevelt világfelforgató, istentagadó, az erkölcsi anarkhiába belezüllött néptanítókat. Magam is szívesen emlékezem a pataki és lóvai kezdő tanáréveimből legelső igazgatóim és idősebb tanártársaim (Dezsa Lajos és Szabó Lajos, Kovássy Zoltán és Holló Sándor) bölcsen mérsékli tanácsaira, utasításaira. Legyen áldott emlékül.

Kohóinknak sem habjából, sem — még ha lett volna is — a salakjából a vallás felrugásának tendenciáját a higgadt gondolkodás nem fogja kiaszalizálhatni. A doztillált tömeganyag pedig mindig az erkölcsi jellemet képviselte. Ennek a nevelési végső ideálnak csírát szórta az állami tanítóképzőkből évenként kirajzott ifjú tanítógeneráció . . . mindenfelé, ahol a lelkek talaja a befogadásra, bár a legkisebb mértékben is, de alkalmas volt s egyéb eredésű infúzió anyag a tanítótság hatóerejét meg nem bénította. Erről a retardáló körülményekről volt tanítványaink — sajnos — sokat tudnak beszélni.

Az általánosító kritika lehet nehéz diótörés, avatatlan kezeknek nem is való foglalkozás. A magyar rendű tanítóképzésnek megméréttetésében azonban nem volt nehozitó ballaszt. Csak annyit kívánt, hogy a vállalkozó a forrásig menjen el . . . „azt mondják”ból ne szedje a jólétesültségét. Aki arra vállalkozik, hogy tömegnyavalyák okát kutassa, az demografiai vizsgálódásának ezt a keresett tényezőjét tegye többes számba. Az egy csüpp vadító vér-keresztetés elmélete még az állatvilágban sem válik általánososn be. Csak a körültekintő generalizálás érdemel tiszteletet. Bármely téren! Mert a kivételek nem rombolják le a törvények erejét. A serkei kanonizációs vád lepattan a volt magyar állami tanítóképző növendékeinek s maguknak az anyaintézeteknek munkájáról.

Jól esik látnom igen tisztelt Kartárs uram az Ön értékeléséből, hogy az állítólag Senki-szigetét alkotó magyar falu erkölcsi mankóinak okait nem keresi egyetlen bűnbakban, hogy az Alma Materekben felszít etikai értékekkel világít be a tévesen felállított kérdésbe, hogy amennyiben a még mindig mes-teréségen forradalmasított napjainkban egyes társadalomboldogító tanítókbán, népevezérekben a hypermodern, egy becsületes mult hasznos munkáján átgázoló

világnézet lett úrrá: a tisztábban látás vértetével száll sikra annak bizonyításában, hogy ezt a néplélek bomlasztó folyamatot más hatóerők is determiálhatták, semmint a tanítók nevelőbázisai.

Nem szivesen feketítem itt a lebért lapot a szorgalmasan elhomályosítani igyekezett magyar állami tanítóképzők és internátusok értékeinek bővebb védelmezésével. Bűnnek tartanám magam részéről csak egyetlen rossz órát is bevinni annak a derék tanítói hadnak emlékezetébe, amelyik a maga pedagógiai családfáját azokba a most istonteleneknek kikiáltott nevelőházak életrendjébe kénytelen belekapcsolni.

Azt a protestáns érzésemet azonban nem tudom elhallgattatni, hogy eminősültségben kétezeresen is fájó látni, miként most református papi részről esik a kikezdés a volt magyar állami intézmények munkájának altája és omegája ellen — a társadalom és embernevelés szolgálatában állami hivatott legkardinálisabb céljának félreismeréséről — és, hogy kedves Kartársam az Ön megértő bírlapi válaszában nem volt meg az eredménye a sorkoi nyilatkozat rektifikálását — in situ et merita — illetőleg. Sőt! — Vigasztalást magam és anyyiunk — itt már nem védekezhettek — nevében ott keresek, hogy a református egyetemesség annak élő — idején soha sem emelte fel szavát azon munka ellen, melyet az állami tanítóképzők, befofgalom territorialitor Losone, Léva, Modor, Zsófi, Igló, Sárospatak és Máramaroszigetet is, amelyek nemcsak az egyetemes magyar társadalom, de a reformátusság speciális érdeke — veteményes kertje, az iskoláik érdekében kifejtettek. Mint a modern idők fölül itt csésződő veteránus képező tanár, lelki megnyugvással emlékezem, hogy annak idején sárospataki kezdő tanárságom alatt Kun Bertalan tiszáninói püspök szájából hallottam az igét: a Kárpátvidék reformátussága mindaddig nyugodt lélekkel nélkülözhető a tanítóképzőjét, amíg ezen a vidéken állami képeződék lesznek. Szakasztott így nyilatkozott a Tisza Kálmán főgondnoksága idején tartott lóvai zsinaton a Dunántúli egyházkerület püspöke Antal Gábor is. A mostanvaló sorkoi bitvallásra nem kell sirjaitokban megfordulnotok Szlovenszko földjén működött protestáns nagy pedagógusaink: Szováthy, Szabó, Dezső Lajosok, Emericy Gézák, Lenhardt Károlyok! Az élet és a vallás egységét hirdetett szellemetek lehelje a sorkoi tiszteletes lelkébe annak a most ittvaló szükségességnek érzelőt, mely a magyar református tanítóképző felállítását sürgeti. Hogy léleképítő munkájával inkább azt a mozgalmat erősítse a vádolás helyett, mely évek előtt a barsi traktust, most a komáromi gyülekezetet és egyházmegyét indította vonatkozólag meg.

Talán még nem tartunk ott, ahol a régebbi világfelfogástól eltávozással az egykori intézmények testen való sebek ejtésének is együtt kell járni . . . Hogy érintik ezek a munkának még itt levő hordozóit? Azoknak okuk lehet a dicsekedésre is . . . mégba az — Pál apostol szavai szerint — csak a gyongeségükkel való dicsekedés. Mert megtartó erő volt a munkájukban, amik ha elhíntettek, sokak megértők tanuságára hintettek el. Tiszteelő öreg barátja: N. N. volt állami tanítóképzőintézetli tanár.⁴

Nevet nem közlök, erre felhatalmazásom nincs. Öreg tanáromnak szérensége fordított arányban áll a nyugdíjával. El félrevonultan, most is csak a fájdalom keresett fel engem, a volt tanítványt. Én csak még annyit: ha valakinek Pállal van baja, ne koverje bele a mítsem sejtő Pétert, — Elmúlt Nagypéntök, a fájdalom napja, a Mestor, a Tanító megfeszítettetésének napja.

Ha a fekete Nagypénteknek nem lett volna dicsőséges Husvétja, nem szántot-
tam volna tollammal a fehér lapokat.

Benkepatony.

Antal Árpád, ref. ig. tanító.

Megalakul a Kazinczy Könyv- és Lapkiadó szövetkezet. A csehszlovákiai magyar kulturális élet jelentős eseményt ér meg a Kazinczy kiadó-szövetkezet megalkotása révén. A Kazinczy Társaság négy éve működő, eddig is szép eredményeket elért, de a gazdasági alap híján kifelődésében gátolt két irodalmi vállalkozása, a Kazinczy Könyvkiadóvállalat és a Könyvbarátok Társasága képezi a megalakítandó szövetkezet alapját. Evvel a két vállalatával lép a Kazinczy Társaság a szövetkezet alapítójának a sorába s már evvel is biztosítva van a szövetkezet léte.

A csehszlovákiai magyarság első kulturális munkakörül szövetkezetének terve a legszélesebb körök érdeklődésével találkozott. A kibocsátott alapítási tervvel közli a részjegyek vásárlási feltételeit. Eszerint 200. koronás részjegyek jegyzésére szólítják fel a csehszlovákiai magyarságot. A részjegyek árat két egymásután következő hónapban, két részletben is be lehet fizetni, 1930. május és június havában, mindonkor a hó 5. ó-ig, a Leszámitoló és Közgazdasági Bank kassai fiókjánál. Az alapítási terv a szövetkezet megalakulásának végső dátumát 1930. decembere 31. ben állapítja meg és megjegyzi, hogy amennyiben a szövetkezet eddig a dátumig meg nem alakul, a fenti pénzüntet köteles a jegyzésök összegét minden levonás nélkül visszafizetni.

Az alapítási tervet pár uapon belül az érdeklődők kézhez kapják és bizonyosra vehető, hogy a szövetkezet, mely bel- és külföldi magyar írók eredeti műveinek, más nyelven az irodalmi termékek fordításainak és irodalmi folyóiratoknak a kiadásával és ezek terjesztésével fog foglalkozni, a gazdasági életbe való szülkségszerű bekapcsolásával nagyon eredményes tevékenységet fog kifejteni. (d. i.)

Felhívás. Legutóbbi közp. gyűlésünk határozatilag ki-mondolta, hogy Orsz. Egyesületünk vezetősége gyűjtse össze konkrét esetek felsorolásával mindama sérelmeket, melyek a tanítóságot a Liečebný Fond részéről érték s azokat memo-randumba foglalva az illetékes tényezőkhöz juttassa el.

Az eddigi sérelmeket s az ennek nyomán fakadt elége-detlenséget tárgyaló felterjesztéseink már elmentek. Állandóan érkeznek azonban újabb panaszok: a tagok nem tudják sem a „Dokázka“, sem a bélyeget beszerezni; hangok hallatszanak, hogy július 1-től kezdve Szlovenszkon megszűnik a szabad orvosválasztás stb. stb.

Mivel a sérelmeket állandóan napirenden kívánjuk tartani, és felterjesztéseinket meg fogjuk ismételni, ezért kérjük Kartár-sainkat, hogy konkrét esetek felsorolásával szíveskedjenek a vezetőség segítségére lenni. Minden eddigi sérelmüket — lehe-tőleg minél előbb — írják meg a központi elnöknek.

Közp. vezetőség.

Eljegyzés. Forgách Klára tornaljai kath. tanítónő, néhai Forgách István kassai építész leányát eljegyezte Kollár-csik Géza sajógömöri polg. isk. tanár. Gratulálunk.

Értesítés. Értesitem azon iskolák t. igazgatóit, akik Búcsú a tavaszról c. verses-, illetve Az ösvényen c. novellás könyveim árát (8 — és 10 — Ké) még be nem fizették, azt ezután már ne csekkalapon eszközöljék, miután a Prágai Hitelbank kassai fiókjánál nyitott folyószámlámat lezártam. A folyószámla fenntartásával járó kezelési költségek fedezésére ugyanis befizetés már egyáltalában nem történik, jóllehet versokötetem árával még százbús, elbeszélő-seimért pedig negyven iskola tartozik. Már magam is restellek ezzel előhozakodni, de a fizetési kötelezettségüknek eleget tett kartársaikkal szemben való igazságosságnak tartom, hogy utóljára kérjem adóssaimat a könyvek csekély árának a kiegyenlítésére. Az összegeket ezután kizárólag erre a címre kérom: „Boross Béla Alsószeli, galántai járás“

Könyvismerfetés. Egyik amerikai világlap hatalmas összeg felajánlása mellett pályázatot írt ki: „Mivel lehet legbiztosabban meghódítani a férfiakat?“ A számtalan ezer pályázó közül egy hűlgy a következő lakonikus felelettel vitte el a pálmát is, a díjat is: „Eteed a besttiát!“

Az elmés feleletnek egész Amerika tapsolt. Am egy magyar asszony: Szászné Bene Ilonka „Erdélyi magyar szakácskönyve“ adja meg a méltó feleletet a másik kérdésre: Mikéant készítsük el az ételüket!

Egy tapasztalatokban bővelkedő, odaadással folytatott munkának gyümölcsét nyújtja a könyv csaknem ezer ételnemű elkészítésének leírásával. Végzetül az asztalterítés művészetét ismerteti. A könyv ára 45 korona. Megrendelést elfogad: Dr. Kis Edéné Budapest, Dembinszky utca 34. II. 10.

Kiadóhivatali üzenetek.

L-né, N. I. Bátorkeszi. Címét kijavítottuk, lapunkat az új címre küldtük! — P. M. Košice. Tagjaink soraiba felvettük, lapunkat január 1 től megindítottuk. — Cs. A és K. M. Komárom, O. Gy. Balogiványi, B. M. Lučenec. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — H. F. Šala Rondes tagjaink sorába vettük. Hátralékát részletekben várjuk. Címét kijavítottuk. — U. Gy. Košica. A kért számot elküldtük. — P. E. Zadiel, V-né K. M. St. Dala, B. M. Alsószeli, E. M. Teldince, B. M. M. Kršice, Sz. E. Nemesúcsa, A. L. Bratislava. Címüket kijavítottuk. Lapunkat az új címre küldjük. — Sch, L. V.-Ludince. Egyesületi jelvényt küldtünk. — S. A. Turňa, M. A. Levice. Levél ment. — B. J. Csifár. Befizetési lapot küldtünk. — Sz. M. Bratislava. A lapot a kért számokat megküldtük. — T. Gy. Gáloč. Mi a címét az első lapjára kijavítottuk. A postán lehet a hiba. Innen a lap a közölt címre: Gáloč, pp. Tarnovec megy.

H I R D E T É S E K.

Pályázati hirdetés. A „Magyar Tanító“ 5-ik számában a deáki-i róm. kath. tanítói állásra közzétett pályázati hirdetés meghosszabbíttatik 1950. május 20-i határidővel. Az állásra nem kvalifikált tanerők is pályázhatnak. Deáki, 1950. IV. 25.

Az Iskolaszék.

30 éves róm. kath., középnyagyságú, sötétszőke, képzett, nagyon házias, jókedélyű nő 40.000 Ké-és teljes kelengyével életársul szegődne idősebb tanítóhoz. Jelige: Stilles Glück.

Pályázat. A zempléni ref. elemi iskola kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 12 q buza és rozs, féltelek utáni faizás és legeltetési jog, 4 drb. marha. 5 öl fa beszállítva. Énekpénz 150 Kc. Államsegély az állás elfoglalása után kérvényezve lesz. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő a ki-hirdetés megjelenése után 3 hét. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Férfi tanító hiányában nők is megválaszthatók. Kötelesség: osztályon iskola I—VIII. évfolyamának vezetése. Ref. kántori teendők végzése, lelkész akadályoztatása esetén s kanonikus órákon lelkész helyettesítése. Felszerelt kérvények (állampolgárság, nostr. vizsga) a lelkései hivatalhoz küldendők. Ref. lelkései hivatal Zemplén p. Ladmojce. ž. XX.

Pályázat. A tornaljai izr. el. 2 tanerős népiskolánál nyugdíjaztatás folytán megüresedett igazgató-tanítói állásra pályázat hirdetleik. Javadalmazás: a törvény szerint. Igazgatással való megbízás esetén természetbeni lakás és törvényszerű igazgatói pótlék. A szlovák nyelv bírását és csehszlovák állampolgárságot is igazoló kellően felszerelt kérvények a pályázati határidőig május 31.-ig küldendők be. Tornalja 1930. ápr. 25-én. Dr. Fazekas Dezső iskolaszéki elnök, Grossmann Sámuel isksz. jegyző.

Pályázat. A csúzi ref. egyház presbitériuma, ujjannan szervezett tanítói állására rendes kántortanítót keres. Javadalom: 1. Lakás természetben megfelelő mellékhelyiségekkel, nagy kerttel. 2. Egyháztól évi 1200 cK negyedévi előlegekben fizetve. 3. 8 magyarhold első osztályú szántóföld használata, adóját az egyház fizeti. 4. 12 méter kemény tűzifa, beszállítva. 5. Egyház-kerület által megállapított stóla. 6. Államsegély, mely kérvényezve van. Kötelessége a növendékek lelkiismeretes tanítása, hitlan, énektanítás, tanulók száma 36. Tanítás nyelv magyar. Canonicus órákon és lelkész akadályoztatása esetén templomi isteni tisztelet végzése. Pályázhatnak okleveles férfi tanítók. A 86400|1—1929. sz. miniszteri rend. szerint felszerelt kérvények 1930. június 15-ig adandók be. A választás a pályázati határidőtől számított 16 nap mulva történik. A presbitérium.

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztúti, napi áldozási stb. imákkal. 500-nál több énekkel (Jézus sz. Szíve, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Kc. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Kcs. melyért a
tagok a lapot is kapják

Felölős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

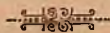
Társszerkesztők:

Hirdetések díjazás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>Pflichta János:</i> Néhány őszinte szó az egyesület beléletecből	217
<i>Willand János:</i> A lelki betegségek egyike az irigység	219
(bb) Új rend a középiskolai felvételeknél	222
<i>Egyesületi élet</i>	225
<i>Különlélek</i>	242
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	248
<i>Hirdetések</i>	248

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár. Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírdai igazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK SZ. 64.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Ifjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek

Iskolai szerek, füzetek, írások stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉBEN.**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Kés, melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Társzerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Nem tagoknak a lap

előfiz. ára 1 évre 40 Kés.

Hirdetések díjszabás szerint.

Néhány őszinte szó az egyesület beléletéből.

Panasz jobbról, panasz balról, panasz minden oldalról. Vajjon kinek ne lenne oka, sőt joga a panaszkodásra? Igen sokan vannak, kiknek okuk van a panaszra, de még többen vannak azok, kik azt hiszik, hogy panaszaik jogosak is egyúttal.

Ilt vannak pl. a régi nyugdíjas tanítók. Ugyebár mindenki meg van győződve, hogy nagy okuk van a panaszkodásra, hisz oly régen hitegetik őket a nyugdíj rendezéssel, hogy sokan már behaltak a várakozásba. De van-e joguk egyúttal panaszkodni is?

Nagyon súlyos kérdés és én szinte látom, hogy sokan felzúdulnak erre a kartársak közül, hogy hogyan is lehet még kérdezni is ilyet? Hát igen! Joguk van; mondjuk így, de csak akkor, ha ezen joguk érvényesítésének érdekében tettek is valamit. Mert sajnos, sokan vannak, kik megalégszenek a panaszkodással és mintegy égi csodát várnak, hogy segítve legyen rajtuk, de ennél többre nem képesek. Már pedig tudhatnák, hogy mozgató erő nélkül ily nehéz ügyet előbbre vinni nem lehet. De hol van a mozgató erő, kérdehetnék sokan *mintegy álomban*? Hát hol lenne máshol, mint az egyesülésben!

Ilt van a mi tanító egyesületünk, melynek vezetősége fáradságot nem ismerve tesz lépéseket, hogy a beérkezett panaszokra kivívja egyesek vagy jobban

mondva az összesek érdekeit. Megtette ezt ez ideig is számtalan esetben s meg fogja tenni ezután is adandó esetekben.

Eljutottunk azonban azon ponthoz, hogy vajjon jogosan panaszkodik-e valaki, vagy jogtalanul?

Az egyesületi élet nemcsak jogokat ismer, hanem egyúttal kötelezettségeket is. Aki jogokat vindikál magának, annak tudnia kell, hogy kötelességei is vannak. És vajjon teljesíti-e mindenki az egyesülettel szembeni kötelezettségeit? Fizeti-e minden tag a tagdíjakat?

Vagy talán azt kívánnák egyes panaszkodók, hogy az egyesület vezetői akkor, midőn közügyben teszik meg fáradságos útjaikat, még talán a költségeket is sajátjukból fedezzék? Szóval jól esnék a „sült galamb“-féle eset. Hja, mai napság már ez nem történhetik meg, mint a mesebeli „Eldorádóban“ történt.

Kérdem, hány nyugdíjas kartárs lépett ki az egyesületből és miért lépett ki, holott még mindig szüksége lenne az egyesület támogatására! És hány rendezett nyugdíjjal bíró kartárs nem hajlandó továbbra is fizetni a tagdíjakat, holott az együvé tartozandóság elvénél fogva ez kötelessége lenne?! Vagy úgy gondolkozik, hogy neki már nincs szüksége semmire az egyesülettől s az most már legyen meg nélküle! De akkor, hol van a kartási szeretet? Hol van a „Mindnyájan egyéért s egy mindnyájunkért“ elve?

Hát még ha áttekinjünk a hátralékosok jegyzékét, itt láthatók még csak a csoda-dolgok! *A nagyhangon hirdetett kartárs! szeretetet a hátralékosba fulladt!* S azt hiszik k. Kartársaim, hogy a szegény sorsban levő kartársak teszik ki a hátralékosok zömét? Ez nagy tévedés! A szegény sorsban élők becsülettel adóznak az egyesületnek még keserves filléreikből is, de a *nagyhangú* s itt-ott még egyesületi tisztséget is vállalók közül akad, ki 5–6 évi tagsági díjjal hátralékban van.

Sajnos, hogy nevéket nem szabad említenem, de biztosan tudom, hogy ezek majd be fogják látni, hogy ők az *egyesület heréi*. Vagy talán a herék természet-

rajza hozza azt magával, hogy ők csupán a készből éljenek, melyet mások keserves munkája és filléréi hoztak össze? Ha ez így volna, akkor a herék természetrajzaként ki kell őket selejtezni s az egyesületből kiakolbólitani. Vagy tag valaki becsülettel, — a kötelesség teljesítésével együtt, vagy ha ilyen tag nem akar lenni, akkor az ilyenektől meg kell tisztítani az egyesületet. Ez is haszon lesz az egyesületre, mert kevesebb nyomtatványra lesz szükség az ő nevük evidenciában tartása nélkül.

Tetszik, nem tetszik, de ezt végre is már egyszer meg kellett mondani!

Ezen kis cikkemet Pünkösöd ünnepére szántam és kívánom, hogy szállja meg a Szentlélek azokat, kik ezideig téves uton jártak. *Plichta János*, ny. tan.

A lelki betegségek egyike az irigység.

Willand János.

E cím alatt tárgyalni kívánok a lelki elfajulások egyik légfontosabbjának megvilágításáról, melyre nekünk nevelőknek a nevelés helyessége miatt, mint tanítóknak a tanítás eredményességét illetőleg szükségünk van. Kívánok pedig szólni az irigységről mely sok lelki, de testi bajnak is okozója.

Ha a boldogulás után törekvő ember reményei meghiúsulnak, balsorsán elszomorodik, bosszus lesz a „szerencsére,“ később a „szerencsésre,“ de csak azért, mert mások szerencséjében saját szerencsétlenségét, mások haladásában az ő elmaradásának okát látja. Emiatt más rosszindulatok mellett kifejlődik lelkében egy belegség, az irigység, s önmagán kezdi a rombolást, ha ez szenvedéllyel jár. Eszerint az irigység nem más, mint a vetélkedés rakoncáilan ösziöne.

Sajátságos dolog ez! Nemcsak az ésszel bíró embernél, de a tudatosan nem gondolkozó gyermeknél, sőt állatnál is mutatkozik. Nagyobb darab kenyér, pirosabb alma, szebb cipő már a gyermeknél kiváltja. Az állatnál éppúgy. Megtörtént, hogy a havasi pásztor kedvenc tehene nyakáról levette díszjelét, az ezüst csengőt és másikra kötötte. A csengőtől megfosztott állat nem eszik, romlani kezd, sőt addig üldözi az új csengős éhenet, míg azt a többi közül kihajtja. Képes élet-halál küz-

delmet felvenni, addig nem nyugszik, amig vagy őt, vagy a vetélytársát a csordából el nem távolítják.

Az irigység édes testvére a gyűlöletnek. A gyűlöletnek lehet alapja, igazságos oka, de az irigységnek soha. Az egyiket őszintén bevalljuk, de a másikat sohasem.

„Egy tojásból két a hírnév és az irigység” — mondja a közmondás. Az egyik a magasságban jár, a másik alattomos, paradicsomi kigyóhoz hasonlóan a földön csúszik mászik. Az irigy mindenkit le akar törni, minden nagyot a maga részére kíván, a rendkívüli érdemeket magához vonni, melyekhez felemelkedni nem képes. A történelmi nagyokhoz is felmászni törekszik, tönkre akarja tenni, ha nem tudja, legalább bepiszkítja.

Az irigység mások jóléte miatti betegség. Az irigy gyűlöli azt, ki nálánál felsőbb, mivel vele egyenlő nem lehet; az alsóbbat azért, hogy vele egyenlővé ne váljék. A vele egyenlőt azért, mert vele egyenlő; a kövéret, hogy ő sovány. Mikor valaki hízik, ő mindig fogy.

Socrates az irigységet a lélek — Democritos pedig az igazság fekélyének nevezi. Az irigység nem változó, hanem maradó szenvedély, amely mindig emészti az embert. Más hibás ember a saját baja felett bánkódik, az irigy beteggé lesz mások szerencséje miatt. Sőt olyan kilengései is vannak, amikor mások baján örülve saját szomorúságát feledi, iparkodik a bajt csak elviselhetetlenebbé tenni társának. Sajátságos betegség ez, mert még a jó embert is meglepi, de az ilyen ember azért aljasságra rágalomra nem kapható; legfeljebb vállat von.

Az irigység nem létezésének legbiztosabb ismertető jele a nagylelkűség, ami oly ritka, mint a fehér holló. Minél jobban közelednek az emberi társadalom rétegei egymáshoz, minél jobban socializálódik az emberiség, annál jobban tűnik el e baj fekélye az emberekből. Ott terjed el a legjobban, hol az érdekek jönnek érintkezésbe. Mivel bizonyos tekintetben az irigység az egyenlőknél fejlődik ki, azért azoknál is van jobban elterjedve, de lassan nemcsak az egyforma, hanem a különféle rendű, rangú, munkájú egyéneknek is kifejlődik, ha a túlhajtott socializálásnál a lélek szabadjára engedésével rombolás áll be, mint azt Göethe is állítja.

Az irigység szülte eme közmondást is: „Senki sem lehet a hazájában próféta.” Sokan káröröm nélkül irigyek rokonuk, embertársaikkal szemben, szerencsétlenségükben együtt éreznek

velük, sőt áldozatokra is képesek, de azért sajtáságos érzet nyugtalanítja őket, ha amazoknak szerencsájuk akad — ez is irigység. Ehhez az érzéshez tartozik az is, amikor kedvelünk valakit, sőt a legmesszebbre menőleg pártolunk is, de ha a mi pártfogoltunkat más is pártfogásba veszi, akkor elhidegülünk tőle. (Látjuk az életben, amikor pl. jegyespároknál az egyik fél valaki mással is szíves, udvarias, a másik fél lelkében az irigység szülte hidegülés áll be, vége a „partinak“).

Vannak azonban, akiknél a káröröm szoros viszonyt tart, — szinte elválaszthatatlanul, — az irigységgel. Erre nagyon jó példát ad, mert leginkább itt van elterjedve — a két vendéglős esete. Egy vendéglőshöz vendég érkezett, kiről azt hitte, hogy gazdag. Vele szemben a legnagyobb előzékenységet tanusított. Mikor azonban látta, hogy csalódik, kényszerítette vendégét, hogy legyen segítségére vendéglős társának becsapásában. Betegnek tette magát a vendég s elhivatta magához azt a vendéglőst, akit reá kellett szednie. Mikor ez megérkezik, vele egyezkedni kezd, betoppan a felbízta vendéglős, aki kérve-kéri, maradjon nála. De a beteg nem hajlandó. Az új házi gazda örömmel vivé vendégét, a másik pedig majd megpukkadt afeletti örömeiben, hogy vendéglős társát becsapta s még kárát is elfeledé.

Bármilyen új divalcikk, vagy új szabású ruha, melyet előbb bár más nő, már is elégséges anyag az irigységre; hát még akkor, ha férfi is van a latban! Férjes nőknél különösen divik ez a szélsőséges betegség. Barátnő szebb ruhája, fehérneműje, ezüstje, ékszerei mind mind alap ennek óriási módban leendő kifejlődésére. Hogy az ember emberfársáról inkább elhiszi a rosszat, mint a jót, ez mind az irigységből fakad.

Az irigység alapja a rágalomnak is. Könnyelműen, mélyére nem tekintve a dolgoknak, bizonyos nem létező tulajdonságokat hoz felszínre. Először csak mint a kis harag, lassan, később mindfő, mindfő erősebben, végre is teljes erővel tör ki az irigységből eredő rágalom. Az irigységből fakadó rágalom úgy bánik megítámadottjával, mint mi a gesztenyével. Hogy jobban megsüljön. bevagdaljuk, megszurkáljuk, — ez is előbb kissé megdicséri azt, akit meg akar rágalmozni.

Ahányféle a személy, a tárgy, vagy egyéniség, annyi faját ismerjük meg az irigységnek. Rochefaucault szavai erre a legjobb bizonyíték, mikor ezt mondja: „Kedveljük rendesen azt,

aki bennünket bámul, de soha, vagy nagy ritkán azt, akil mi bámulunk!" A bölcs Seneca ezt mondja: „Más baja fölött gyönyörködni örök nyomor, örvideni pedig embertelen gyönyör; csak úgy kerülheted el az irigységet, ha szemet nem szürsz, javaiddal nem kérkedel és magadban örvideni megtanultál!"

„Jobb száz irigy, mint egy szánó," mondja a közmondás, mert azok árnyakként követik a dicsőséget és szerencsét és darázshoz hasonlók, amelyek csak a legjobb és legédesebb gyümölcsöt rágják meg. Mint a füst a lángot, úgy követi az irigység az érdemet; valamennyi irigy árnyékrajzoló; előbb kicsinyít, azután pedig feketére mázol.

Dicsőség, szerencse, nő szépség, erény, jellemesség, gazdagság stb. mind irigységet gerjesztenek, mely senkit sem kimél, senkitől sem tart.

Minden szenvedélyek legalávalóbbja az irigység Az emberi elme szinte alig bírja ennek a nagy lelki bajnak a jelentőségét felfogni. A hét fő bűn egyike sem zavarja meg úgy az ember nyugalmát, mint az irigység.

Ismerve e nagy lelki baj okozóját, kitöréseinek mikéntjét, káros hatásait, úgy kell nekünk nevelőknek a reánk bízott gyermekeket nevelni, hogy e legrosszabb tulajdonságnak még gyökerei is eltűnjenek a lélekből s fejlődjék ki az ideális, igazi ember, aki méltó e névre: „teremtés koronája!"

Új rend a középiskolai felvételeknél.

A népiskolai tanítótság panaszaik közé tartozott, hogy a keze alól, illetve a népiskola negyedik vagy felsőbb évfolyamából kikerült növendékeket a középiskolák csak szigorú felvételi vizsgák rostáján keresztül vették fel. Ez az eljárás a tanítótság munkáját mintegy lekicsinyelte, vagy legalább is a vele szemben való bizalmatlanságot árulta el.

Lehetséges, hogy ez csak látszat volt a tanítótság nézőpontja felől. Lehetséges, hogy ennek az intézkedésnek szociális okai voltak, (már t. i. ami a középiskolákba való felvétel megnehezítését illeti); de a sérelem változatlannal fennállt. Bárhogyan magyarázták is illetékes körök ennek a felvételi processzusnak a léjogossáágát, a népiskolai tanítótság úgy kari, mint pedagógiai szempontból helytelenítette és magára, vala-

mint a népiskolára nézve megalázónak tartotta. Mint ahogy megalázónak vélné a középiskola és tanári kara, ha — mondjuk — az általuk éretteknek nyilvánított ifjakat a főiskolák és egyetemek pót-érettséginek, vagy felvételi vizsgának velnék alá. Még ha tekintetbe volna vehető az illető főiskola speciális jellege is!

Az isk. és népművelésügyi minisztérium 1930. április 10-én kelt 171.280/29—II. sz. rendelete a népiskolák tanulóinak a középiskolák I. osztályába való felvételének új módját állapítja meg.

Az eddigi gyakorlattól eltérően a felvételhez való hozzájárulás jogát megadja a népiskola tanítójának is, amennyiben főle a középiskolába jelentkező tanulóról személyi lapot és frekvenciós (látogatási) bizonyítványt kér a középiskolák igazgatóságai számára. A „személyi lap“ úgy látszik, — mivel ezideig másirányú intézkedés nem történt — nem, más mint a tanulók „anyakönyvi lapja“. Ebbe irandó a középiskolás-jelölt tehetségéről szóló záradék, amely négyféle definícióját engedi a tanító véleményének. Éspedig: a tanuló középiskolai tanulmányokra: 1. nagyon alkalmas, 2. alkalmas, 3. kevésbé alkalmas, 4. nem alkalmas.

Mert mi függ a tanítónak, ilyen formában kifejezésre jutott véleményétől? Ha őt elemi iskolai évfolyamot végzett a tanuló s személyi lapja őt alkalmasnak, vagy nagyon alkalmasnak minősítette, akkor csak információs vizsga elé állíttatik. Minden más esetben pedig a szóbeli és írásbeli részből álló szakvizsgát kell letennie. Ezekhez a *más* esetekhez tartozik az is, ha az információs vizsga eredménye kedvezőtlen.

„Az információs vizsga célja — a rendelet szerint — a tanuló általános intelligenciájának a megállapítása“. Ami néhány kérdés alapján történik.

Nem elégendő tehát, hogy a gyermeknek négy, vagy öt éven át volt tanítója a gyermeket alkalmasnak, sőt *nagyon* alkalmasnak nyilvánította a középiskolai tanulmányokra, tehát a megkezdett tanulmányok *folytatására*), de szükséges, hogy a középiskolai vizsgáló bizottság *néhány kérdés* alapján megbizonyosodjék erről, illetőleg a személyi lapot kiállító tanító igazmondásáról. Esetleg az illető tanító osztályozó-képességéről . . .

Az általános intelligencia-vizsgáról nem tételezzük fel, hogy a tízéves gyermektől valóban *általános műveltséget* követel, de mindenesetre jellemző a középiskolába való bejutási

lehetőségek megszorítására a föltételek ilyen fogalmazása.

Ami pedig a szakvizsgák anyagát illeti, abból a népiskolai tanítóóság mélyen gondolkodóba ejtő tanulságokat vonhat le. Szakvizsgát tannyelvből és számtanból kell tenni. A tannyelvből vizsgálat tárgyát képezik a helyesírási szabályok, a szóalaktan szabályai, valamint a *szóbőség és kifejező képesség*. „Az írásbeli vizsga *helyesírási tollbamondásból* és egy felolvasott rövid olvasmány tartalmának leírásából áll.

Amennyire csodálkozunk a tollbamondás utáni helyesírás aránylag enyhe követelményén, annyira meglepő az az intézkedés, amely az önálló értelem és egyéni gondolatkör világában még csak járni tanuló gyermek szóbőségét és kifejező képességét írja elő. Ezt a követelményt bátran oda lehetne sorolni, — minthogy benne is van — a bölcsészek szakvizsgái anyagához. Nem könnyű dolog ugyan tollbamondás után helyesen írni sem, de a népiskola tanmenetét tartva szem előtt, félős, hogy nagyon kevés tanuló fog tudni a szóbeli felvételi vizsga értelmezése szerint eleget tenni a helyesírási követelményeknek, amelyek ezzel párhuzamosan szóbőséget és megfelelő kifejező képességet is kívánnak.

A középiskolák felvételi vizsgái tehát részint kevésre értékelik a népiskolák eredményét, részint pedig a maguk felfokozott igényeihez képest túlsokat követelnek. A tudás fix-mértéke természetesen nincsen adva, ez a vizsgálobizottság belátásától és — miután sokszor csak néhány kérdéstről van szó, — momentán hangulatától függ.

A rendelet végén van egy szakasz, amelynek értelmében „a középiskola igazgatósága elküldi az egyes népiskolák igazgatóságainak iskolájukból az I. osztályba felvett tanulók névjegyzékét minden tanulónál megjelöli az elemi iskolában elért eredményt, valamint a középiskolában elért eredményt is. Ezen kimutatások célja az, hogy a népiskolák tanítói ellenőrizhessék saját bírálatukat az elért eredmény alapján s a tapasztaltakra építhessék további eljárásukat.“

Vagyis a rendelet módot és jogot ad a középiskoláknak arra, hogy a néhány perclig tartó felvételi vizsgán „*elért*“ eredményt összehasonlítsák (szembeállítsák) az elemi iskolákon évek során kialakult eredménnyel s azt, okulás céljából, megküldjék a népiskola tanítóinak. Mintegy figyelmeztetésül: máskor vigyázzatok az „alkalmas“ és „nagyon alkalmas“ fokozatok

osztogatásánál

Hogy ennek az iskolák közli „ellenőrzési“ viszonyoknak valami pedagógiai előnye volna, az kétséges. Annál bizonyosabb, hogy az új rendelet nem fogja megszüntetni a panaszoikat a tanítók ajkán. Nem pedig azért, mert a régiek mellé friss fővist is szűrt a tanítói lélekbe. (bb.)

EGYESÜLETI ÉLET.

Szlovenszkói tanári és tanítói egyesületek szövetsége.

Március hó folyamán hirt adtunk arról az akcióról, mely Jelinek iskolai főtanácsos úr kezdeményezése alapján megindult s melynek célja az, hogy az összes szlovenszkói tanári és tanítói egyesületek egy szövetségben tömörüljenek. Az egyesületek a február hóban megtartott bratislavai gyűlésen abban állapodtak meg, hogy e kérdésben május hó végéig állást foglalnak s erről Jelinek tanácsos urat értesítik. Egyesületünk vezetősége az alábbiakban válaszolt Jelinek főtanácsos úrnak s ismertette benne állásfoglalásunkat:

Jelinek Károly isk. főtanácsos úrnak

Bratislava.

Az iskolai főtanácsos úr által kezdeményezett akcióhoz, melynek célja az, hogy a szlovenszkói összes tanári és tanítói egyesületek egy szövetségben tömörüljenek, egyesületünk, a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület legutóbbi központi bizottsági gyűlésén állást foglalt.

Ez alkalommal egyesületünk központi bizottsága azon magasabb célok elérése szempontjából, amelyeket iskolai főtanácsos úr f. évi január hó 21-én kelt köriratában s még inkább a Bratislavában február hó folyamán megtartott gyűlésen élőszóval kifejtett, a felvetett eszmének gyakorlati megvalósítását a legnagyobb örömmel fogadná, mert rendkívül nagy

előnyöket jelentene ez úgy a szlovenszkói iskolaügyi fejlődésére nézve, mint pedig a tanítóság anyagi és erkölcsi érdekeinek védelmére nézve.

Természetesen a legkívánatosabb az volna, hogy eme szövetség tagjai sorából egyetlen egyesület se hiányozzék, mert csak az egyöntetű állásfoglalás az, mely akár kulturális, akár pedagógiai vagy anyagi kérdésekben a tanárság és tanítóság kívánságainak sikerét biztosítani tudja.

Ezen egyöntetű állásfoglalás és ez alapon egy szövetségbe való tömörülés elengedhetetlen feltételének ezért azt tartjuk, hogy minden oly kérdést, mely az egyesületek között bizonyos disharmoniát idézhetne elő, a megalakítandó szövetségnek működése köréből ki kellene küszöbölni s a szövetségben résztvevő egyesületek függetlenségüket megőrizve, főként az alapszabályaikban lefektetett irányelveiktől el ne téríttessenek.

Ily értelemben a legnagyobb készséggel és örömmel jelentjük be az iskolai főtanácsos úr által kezdeményezett nagyhorderejű akcióhoz való csatlakozásunkat.

Kiváló tisztelettel:

a Szlov. Ált. Magyar Tanító Egyesület nevében:

Vásárhelyi Károly s. k.
titkár.

Kovács Alajos s. k.
elnök.

A ref. tanítók igazgatói pótléka.

A Református Egyház és Iskola, a szlovenszkói egyetemes ref. egyház hív. lapja f. é. máj. 11-i száma közli az Egyetemes Konvent legutóbbi ülésének e tárgyban hozott határozatát, amely egyelőre ideiglenes formában rendezi az igazgatói pótlék kérdését. A határozatnak a gyakorlati megoldás tekintetében fontos részét itt közöljük:

A mi a kérdés gyakorlati megoldását illeti, e tekintetben egyöntetű, egyetemes rendelkezést foganatosítani az Egyetemes Konventnek nem áll módjában. Ezt a gyérnépességű, egészen szerény anyagi viszonyok között élő iskolafenntartó egyházak

helyzetének szemelölt tartása akadályozza meg. Azért mind addig, míg fentebb megjelölt előterjesztésére megfelelő kormányintézkedés, államsegély alakjában nem érkezik, a következő intézkedések foganatosítására kényszerült:

1. elrendeli, hogy mind azon egyházközségek, melyek iskolájuk fenntartására államsegélyt igénybe nem vesznek, a hivatkozott törvény rendelkezései értelmében az igazgatói pótdíj fizetését 1926 január 1-től kezdve teljesíteni kötelezték.

2. Azokat az egyházközségeket, amelyek bár az iskola fenntartására államsegélyt élveznek, de az igazgatói pótdíj fizetését eddig is teljesítették, ennek további folyósítására utasítja.

3. Azokra az egyházközségekre nézve pedig, amelyeknek saját iskolai költségvetése teljesítőképesség hiányában az igazgatói pótlék fizetésére fedezetet kimutatni nem tud, kötelezőleg írja elő, hogy az igazgatói pótlék beállításával évenként előre készített költségvetéseiket a 77/1927 sz. törvény 4 §-a értelmében minden esztendőben szeptember 30-ig a községi képviselő testülethez azzal a kérelemmel nyújtsák be, hogy az a költségvetési hiány pótlására szükséges összeget vegye fel a község költségvetésébe.

A község idevonatkozó határozatát minden iskolafenntartó éber figyelemmel kísérni tartozik s az esellegesen felmerülő jogorvoslattal való élésre köteleztetik.

Az 1926 január 1-től ki nem fizetett igazgatói pótdíjak teljes összege, mint az iskolának a 104/1926 sz. törvény alapján keletkezett adóssága beállítandó. Ott, ahol a község képviselőtestülete ezt egy összegben költségvetési tételei közé azonnal beállítani hajlandó, ezen az úton, ott pedig, ahol a községi képviselőtestület ennek beállítását csak részletekben vállalja magára, ilyen formában kell törekedni arra, hogy az igazgatói pótlék törvényben előírt mértéke kifizetessék.

Ezekre való tekintettel az iskolafenntartó egyházközségeket az Egyetemes Konvent a községi képviselőtestületekkel való közérdekű testvéries együtt működésre és a lehető barátságos megegyezésre hívja fel.

4. A gyakorlati megoldás tárgyában végzett ez előírásokat erkölcsi és anyagi felelősség terhe mellett kötelesek az egyházközségek foganatosítani. Ezekben látja az egyetemes Konvent — a dolog érdemét tekintve — azokat az egyetemleges

rendelkezéseket, amelyekkel mindaddig, míg az iskola- és nemzetművelődésügyi minisztériumhoz teendő felterjesztésére válasz érkezik, a nyugdíjba is beszámítható igazgatói pótdíj kifizetése tárgyában úgy a tanítói kar jogosnak és törvényesnek elismert igényeit kielégíteni reméli, valamint a teljesítőképességgel nem bíró egyházakat, — amelyeknek elviselhetetlen megterhelését semmiképpen sem engedheti, — az összeomlástól mentesíteni tudja.

Komáromi tankerület közgyűlése.

Folyó hó 21-én Örsújfalun tartotta a Komáromi Tankerület Tanítói köre évi rendes közgyűlését. Jelen volt Ježo Márton állami tanfelügyelő és a tankerület tanítósa csaknem teljes számban.

Vizváry Vilmos köri elnök 10 órakor nyitotta meg a gyűlést. Megnyitójában a közgyűlés léleknevelő hatásáról szólt. Üdvözlések után megemlékezett Masaryk T. G. elnök úrról. Jelentette, hogy születésének 80. évfordulója alkalmával a járási tanítóegyesület képviselőjében aláírta azt az ívet, mely a komáromi járás egyesületeinek és testületeinek jókívánatait tolmácsolta.

Ježo Márton tanfelügyelő urat 50 éves jubileuma alkalmával levélben üdvözölte. Üdvözlő levelét az előértekezleten olvasta fel s abból idézte a befejező részt. Maga a levél így szól:

***Ngs. Ježo Márton állami tanfelügyelő úrnak,
Komárno.***

Igen tisztelt Tanfelügyelő Úr!

Egy nevezetes évfordulóhoz, az Ön 50. születésnapjához értünk, mely alkalommal tankerületünk tanítósa ünneplés keretében között akarta kifejezni jókívánatait Tanfelügyelő úr előtt. Bár az ünnepélyes keret bizonyos okok következtében elodázódott, ezen körülmény nem zárja ki, hogy a jókívánatokat már most, éspedig így levélben, tolmácsoljam.

De mielőtt ezt tenném, engedje meg Tanfelügyelő úr, hogy tankerületünkben való működését, a mi szemszögünkből tekintve, röviden vázoljam.

Tíz év óta működik közöttünk. Jövetelét — őszintén szólva — rémhírek előzték meg. „Jön egy szlovák ember, Lipiából,

aki nem olyan lesz, mint szelídtermészetű elődje volt. Ő majd elbánik az itteni magyar tanítókkal." Ilyen és ehhez hasonló jövődölések előzték meg jövetelét. A közlések valóságában nem is kételkedtünk, mert azok autentikus forrásból fakadtak.

Az előzmények után ma is kellemesen emlékszem az első találkozásra, amikor alkalmunk volt meggyőződni affelől, hogy az általunk várt egyén helyett egy szelid szavú szlovák jött közénk, aki lágyan beszél és mélyen érez. Biztosra veszem hogy az első találkozásnál egymásban kellemesen csalódtunk.

A bemutatkozásnál Ön hangsúlyozta, hogy tanító és szlovák. Mint szakember a tanítóságtól kötelességei hív teljesítését várja és mint szlovák, az állam iránti lojalitást megköveteli. Ezzel szemben ígérte, hogy Önben a tanítóság minden igaz ügyének hű szószólóját és támaszát találja, egyben jelezte, hogy magyar nemzetisége miatt senkit bántódás nem ér.

Kötelességeink hív teljesítését mi örömmel vállaltuk, mert ez újabb megterhelést nekünk — kik a tanítói hivatás pontos betöltéséhez már a régi világban hozzászoktunk — nem jelentett. Az állam iránti lojalitás a tényekből önként következett.

A kölcsönös bemutatkozás után újult erővel és bizakodással folytattuk a munkát. Erőnket megacélozta az a tudat, hogy munkánk elbírálása ismét szakemberre bízott, bizakodásunkat pedig fokozta az adott szó szentségébe vetett hit.

Nem tagadom, hogy munkánk közben Tanfelügyelő úr ténykedését állandóan figyeltük. A megfigyelésekről feljegyzéseket nem eszközöltem, de így emlékezetből is felsorolhatok néhány fontos eseményt, melyek őszinte tiszteletünket egyenként is kiváltották.

Tanfelügyelő úr tömörítette egyesületbe a szlovenszkói magyar tanítóságot Életre keltette egyesületünk hivatalos lapját, a Magyar Tanítót. Nosztrifikációs vizsgánk sikere érdekében sokat fáradozott. Továbbképzésünkre alkalmas tanfolyamokat szervezett. A magyar tanítóözvegyek és árvák ügyét felkarolta, azok segélyezésére egy alkalommal 1600 koronát adományozott. Az iskolalátogatások alkalmával közölt megjegyzései és tanácsai a szaktudást tükrözték vissza. Majd társas kirándulások, tanulmányi értekezletek tették szorosabbá azt a kapcsolatot, mely Tanfelügyelő úr és az itteni magyar tanítóság között rövid pár év alatt keletkezett. Számtalan esetben alkalmunk volt meggyőződni arról, hogy Tanfelügyelő úr minden igaz ügyünk-

nek hű támasza és szavának a felsőbb tanügyi hatóságok előli nagy súlya van.

Szóval, mi megismertük Önt, bizonyára Ön is megismert minket. A megismerés váltotta ki azt a tiszteletet, melyet most kifejezésre juttatni szándékoztunk. Tapintatos és közhasznú ténykedésével plántálta szíveinkbe azt a szeretetet, melynek ezen nevezetes napon tolmácsolója vagyok.

Tankerületünk tanítósága tiszta szívből kívánja, hogy Tanfelügyelő urat a Mindenható még igen sokáig éltesse. Halmozza el lelki és testi jókkal, hogy hasznára lehessen a Hazának és dicsekedésére a komáromi tankerület magyar tanítóságának.

Aranyos, 1950 május hó 6-án.

Vizváry Vilmos járásköri elnök.

Tankerület tanítósága meleg óvációban részesítette a jubiláló Tanfelügyelőjét.

Napirend előtt kegyeletes szavakkal emlékezett meg a köri elnök Alapy Julia ny. tanítónő gyászos elhunytáról. A közgyűlés mély megilletődéssel és felállással adott kifejezést részvétének.

A jegyzőkönyvek hitelesítése után az évi jelentésben számolt be köri elnök mindazokról az eseményekről, melyek az év folyamán a tanítóegyesület kebelében történtek. Többek között megemlítette, hogy a „Funó-ügy“ még befejezetlen. A legközelebbi központi gyűlésre hárul az a feladat, hogy ez ügyben végérvényesen határozzon. A szlovenszkói össztanítóság beszerzése céljából indított mozgalmat helyesli. Majd áttért a múlt gyűlés határozatainak ismertetésére és beszámolt azok végrehajtásáról. A határozatokat illetékes helyre eljuttatta. Adminisztratív és szociális kérdésekben elfoglalt álláspontunkat a központi gyűlés teljes egészében elfogadta, más javaslatokkal kiegészítve az iskolaügyi miniszter úrhoz felterjesztette.

A T. H. ügyében hozott határozatunkat központ azzal a módosítással fogadta el, hogy a szervezést nem „egy emberre“, hanem a járási elnökökre bizza. Az eredmény: kevés! A mi járásunkban pl. a lefolyt év alatt 3 részjegyet jegyeztek. Ez is Mikóczy József kartárs érdeme, ki a jegyzési ív körözését múlt gyűlésünkön volt szíves elvállalni. Fáradozását köszöni. A T. H. ügyét közgyűlésünk tárgysorozatába a választmány felvette.

A dalárda-ügye stagnál. Augusztusban a próbákat nem tarthattuk meg és így a hangverseny elmaradt.

A „Domov“ biztosító szép összeggel gyarapította a T. H. alapot. Megérdemli a pártolást.

A temetkezési biztosítást központunk nem szervezi meg országosan, de meghagyta a jogot az egyes járásoknak, hogy azt saját kebelükben megszervezzék.

A „Vesnik“ magyar fordítása közkezen forog. Központi határozat szüleménye. Megjelenése csak átmeneti jellegű, mert továbbra is hangoztatjuk, hogy a hivatalos magyar hiadványra számot tartunk. Reméljük, hogy a tanügyi kormány ezt a kérelmünket is kedvezően intézi el.

Év folyamán Ježo Márton áll. tanfelügyelő úr új gyermeklapot indított. A „Szivárvány“ kedves olvasmánya a gyermekeknek. Pártoljuk!

A „Gyógyalap“ új rendje október 1-ével lépett életbe. Az ügyvel XII. 4-i gyűlésünkön foglalkoztunk. Járási gyógyalap bizottság újján a következő felterjesztést intézte körü elnök a Gyógyalap központi vezetőségéhez:

Komáromi Tankerület Tanítói Köre.

A Gyógyalap

(Másolat)

tek. Járási Bizottságának,

Komáromban.

Tisztelettel jelentem, hogy a járásbeli tanítótság körében a Lieč. Fond. ellen sok a panasz. Emlékeztetem a tek. Járási Bizottságot, hogy a tanítótság panaszát múlt évi december havi gyűlésünkben már tolmácsoltam. Tekintettel azon körülményre, hogy előterjesztésem és szóbeli javaslatom ezideig érdemleges elintéztést nem nyert, előterjesztésemet és javaslatomat ez alkalommal írásban ismíelem meg. Kérem a tek. Járási Bizottságot, hogy az ügyre kellő figyelmet fordítani, főként pedig a Lieč. Fond. gyógysegélye körül tapasztalható rendellenes eljárás megszüntetésére törekedni kegyeskedjék.

Előrebocsátom, hogy az intézmény üdvös céljáról meg vagyok győződve. Éppen ezen körülményben rejlik, hogy azt a teljesítőképesség legmagasabb fokán szeretném látni. Ezzel szemben mit tapasztalunk? Panaszodik a Gyógyalap, hogy deficittel küzd. Panaszkodnak az orvosok a sok levonás miatt. Panaszkodnak és bizalmatlankodnak a tagok a gyógysegély

nagyfokú korlátozása következtében. Az állapoton segíteni kell, mert ma-holnap oda jutunk, hogy ezen jobbsorsra érdemes közintézményünk mindannyiunk, de főként a gyógysegélyre szoruló tagok előtt ellenszenves teherré válik.

Járásunk tanítósága múlt évi december hó 6-án tartott közgyűlésében a Gyógyalappal szemben elégedetlenségének adott kifejezést. Panasz panaszra halmoztak. A panaszok felsorolása után felvetődött az a kérdés: „kötelezett tagjai vagyunk-e a gyógyalappal? Ha igen akkor maradunk, de befizetéseink után megfelelő gyógysegélyt várunk. Ha pedig nem kötelező a tagság, akkor a gyógyalap kötelekéből testületileg kilépünk és ott gyógykezelhetjük magunkat, ahol nekünk tetszik és olyan orvosságot használunk, amilyenre pénzünk lesz.”

Mondanom is felesleges, hogy ilyen kifakadásokra csakis az elkeseredés készítheti az embert. Nekem, mint a tanítókör elnökének gyakran van alkalmam ilyen kifakadásokat hallanom.

Említett gyűlésben ígéretet tettem a tanítóságnak, hogy panaszát a járási gyógyalap útján az illetékes helyre eljuttatom és kérelmét ugyanott előterjesztem. A panaszokat illetőleg konkrét esetek felsorolásától eltekintek, mert a gyűlésen ezekről feljegyzéseket nem készítettem. Kívánatra azonban ezeket készséggel összegyűjtöm.

Nagy általánosságban az a panasz, hogy az orvosok korlátozva vannak a vizitben és a szükséges gyógyszerek rendelésében. Specialitások helyett csakis a pótkészítményeket rendelhetik. (Pótkészítményekkel szemben a betegek bizalmatlanok és így nehezebb a gyógyulás.) Orvosi konzíliumokat legtöbb esetben a beteg fizeti. Terhére esik a tagoknak a bizalmi orvoshoz való beutazás. Fürdőknél a nem tagok több kedvezményben részesülnek a fürdőigazgatóság részéről, mint a Gyógyalap tagjai a Gyógyalaptól. — Betegek látogatásánál nem a szükség, hanem a központi számvevő irányítja az orvost, sok esetben a tényleges vizitek számát a számfeljétnél redukálja. Ilyen elbánás mellett az orvosok a szükséges látogatást nem teljesíthetik, vagy ha igen, akkor a számfelületi látogatások díját a betegeknek kell viselni.

Sok volna elsorolni azokat a panaszokat, melyek fent említett közgyűlésünkön elhangzottak. Elmondottakból is megállapítható, hogy a panaszok 90%-át a gyógysegély elégtelen

volta váltotta ki.

A tényleges állapot megjavulását illetőleg javaslatunk a következő. Takarékoskodjék a gyógyalap ott, ahol ez a takarékoskodás a tagok jogos igényeit nem sérti. A takarékoskognál a fősúlyt a fokozottabb ellenőrzésre fektessék. Ez alatt azt értjük, hogy a bizalmi orvosok hatalmaztassanak fel a betegek időnkénti meglátogatására, a receptek betekintésére és a kiszolgáltató orvosok számonkérésére. Az ellenőrzés gyakorlásához bocsásanak rendelkezésére a bizalmi orvosoknak egyegy autót.

Az eselleges visszaéléseket, történjenek azok akár az egyik, akár a másik részről, kérielhetetlen szigorral torolja meg a Gyógyalap, hogy a visszaélések megszűnjenek. Az egyes egyének telhetellensége miatt a tisztes tagokat, alkalmazottakat és szállítókat rövidség ne érje.

Szerény kérésünk pedig az, hogy a gyógyszerek előírásánál és a betegek látogatásánál a kezelő orvos korlátozva ne legyen. A „hozzájárulásokat“ előlegezze a Gyógyalap. Egy szóval: minden beteg akkor és olyan gyógysegélyben részesüljön, amikor és amilyet a betegsége kíván.

Kérem: a tek. Járási Bizottságot, hogy előterjesztésemet — véleményező javaslat kapcsán — a központhoz felterjeszteni kegyeskedjék.

Aranyos, 1930. március hó 6 án

teljes tisztelettel:

Vizváry Vilmos
köri elnök.

Járási bizottság a levelet véleményező javaslat kapcsán a központhoz felterjesztette s onnan a következő válasz jött: „Értessük Önt, hogy a f. hó március hó 6 án kelt előterjesztésüket átadjuk a Közalkalmazottak gyógyalapja gyógyításiügyi komissiójának Prágában áttárgyaláshoz.“

Jelentés végén a gyógylésekről és kiszállásokról számolt be köri elnök. Évközben 1 közgyógylést, 2 választmányi gyógylést és 1 értekezletet tartottunk. Ezekon kívül köri elnök 1 központi értekezleten, 1 T. H. bizottsági gyógylésen és 1 számvizsgáló bizottsági gyógylésen vett részt. Mindezekről a hivatalos lapunk részletesen beszámolt.

Végül felolvasta köri elnök a központi elnök levelét, mely így szól:

Negyed, 1950. április 5-án.

Mélyen Tisztelt Elnök Úr!

Kedves Kartársam!

Mint járásköri elnököt szeretettel kérem, hogy a tavaszi járásköri gyűlésükön sziveskedjenek letárgyalni a következőket:

1. Vegyék elő még egyszer az alapszabálmódosítást. Külön is kiemelendő: kívánják-e fenntartani a volt megyei szervezeteket vagy e helyett a járáskörnek nagyobb %-os tagdíj-visszatérítés mellett a központi vezetésbe való bekapcsolását? (L. M. Tanító 1929. évi 22. sz.)

2. Hívják fel a kartársakat, hogy az egyes tanítótésületekben történt minden változásról haladéktalanul értesítsék a járásköri elnököt, aki az értesítést továbbítja a központi pénztárhoz.

3. Szorgalmazzák a negyedévenkénti pontos tagdíjfizetést, hogy az Egyesület hivatásának meg tudjon felelni.

4. Ajánlják a Vestnik fordításának megrendelését a beirattási díjak terhére. Ennek fölöslege alapjainkhoz lesz csatolva.

5. Támogassák minden erejükkel az országos dalárdát. (L. M. Tanító 1929. 24. sz. 684. old. b) pont.)

6. Értesítsenek a Tanítók Háza javára tett intézkedéseikről.

7. Részben a tagok nyilvántartása, különösebben pedig naptárunk megbízható pontossága érdekében kérem, sziveskedjék velem közölni — lehetőleg minél előbb — járásköre tanítóságának névsorát a következő megjelöléssel: 1. név, 2. milyen jellegű iskolánál működik? 3. lakhely, 4. u. p. 5. járás. (M. Tanító 1929. 24. sz. 687. o. 4. pont.)

8. Legutóbbi központi gyűlésünk elismeréssel állapította meg, hogy a járásköri gyűlések mindenütt kiüntek magas nívójukkal. A tanítóság megnyilatkozása minden tekintetben impozáns volt. Oktatásügyünk fejlődött, a kartársi együttérzés és az egyesülethez való ragaszkodás megszilárdult általuk.

9. Mivel a járáskörök munkássága szabja meg a központi vezetés főbb irányát, szükséges, hogy a gyűlésekről úgy a központi elnökség, mint hivatalos lapunk révén maga az egyetemes tanítóság értesítést nyerjen.

Felkérem azért a járáskörök vezetőit, hogy a gyűlések jegyzőkönyvét hozzám minden esetben a gyűlés után minél előbb megküldeni sziveskedjenek, a M. Tanító szerkesztőségéhez pedig kimerítő tudósítást küldjenek.

10. Szives figyelmükbe ajánlom a rajztanfolyamok szervezését. (L. M. Tanító 1929. 24. sz. 687. o. 5. pont.) Ha felvilágosításra van szükségük, mindenről részletesen írok.

11. Tarisa a járáskör állandóan napirenden a hadifogságot szenvedett tanítók sérelmeit.

Ez alkalommal megújítom ama kérésemet, hogy járásköre tanítóságának egyesületi életünket érintő minden kívánságáról engem értesíteni sziveskedjék, mivel Orsz. Egyesületünk csak úgy felelhet meg hivatásának, a központi tisztikar is csak akkor töltheti be közmegelegedésre a ráruházott tisztséget, ha a legszorosabb kapcsolat áll fenn közöttünk.

Kartársi szeretettel:

Kovács,

az ÁMTE elnöke.

A levélben foglaltakhoz tájékozódás okáért köri elnök a következő megjegyzést lúzte. Az alapszabály módosítást már egy ízben letárgyalta a központi gyűlés és pedig a járáskörök javaslatai alapján.

Többség a nagymegyei egyesületek felszámolása mellett foglalt állást.

A legutóbbi központi értekezleten vetődött fel az az eszme, hogy a tanítóság nagyobb csoportjait magában foglaló egyesületi szervre szükség van. Központi egyesületünk azon munkakör betöltésére, mely a nagymegyéknek jutott, a kedvezőtlen földrajzviszonyok következtében képtelen. Értekezleten az a nézet alakult ki, hogy a volt nagymegyei egyesületeknek mindössze a nevüket kellene csak megváltoztatni és az új név alatt működnének tovább. Pl. „Nyugatszlovenszkói Magyar Tanítóegyesület, mint a Sz. Á. M. T. E. szerve.

Ez tehát az oka annak, hogy az alapszabály módosítással ismét foglalkoznunk kell. Galánta-Vágsellyei járáskör az ügyet már letárgyalta s a nagymegyei egyesület felszámolása mellett döntött. Hasonló határozat hozatalára minket is felszólított.

Köri elnök az évi jelentését tárgyalás alá bocsátotta. Az évi jelentésben foglaltakat általánosságban elfogadta, a közgyűlés beható eszmecsere után a következő határozatokat hozta:

Központi elnök felhívásában foglaltakra vonatkozólag ad. 1) A volt nagymegyei egyesület új név alatt való fenntartását kívánjuk.

ad. 2) Változásokról a járási elnököt értesítjük.

ad. 3) Tagdíjak pontos befizetését ígérjük.

ad. 4) A „Vestnik” magyar fordítását a beíratási díjak terhére megrendeljük, de a hivatalos magyar kiadványra számítunk. Az iskolai Referátus által kiadni szándékolt „Zprávy” magyar mellékletére iskolánként előfizetünk.

ad. 5) A dalárdát támogatjuk, ha a próbákat tanévközben tartjuk.

ad. 6) T. H. ügyet jelen közgyűlésünkön külön pont alatt tárgyaljuk.

ad. 7) A tankerület tanfőtségének nyilvántartására Weisz Kornélia komáromi tanfőnöki kérte fel a közgyűlés. A pontos névjegyzéket határidőre a központnak megküldjük. Ifjú kartársak jövőben az elnöknel jelentkezzenek, hogy őket a közgyűlésen bemutatthassa.

ad. 8) Az elismerést jóleső érzéssel tudomásul vettük.

ad. 9) Munkánkról és gyűléseinkről a M. T.-ban részletesen beszámolunk.

ad. 10) Rajztanfolyamunk már volt.

ad. 11) Hanifogságot szenvedett tanfőnökkel együttérezünk. Követelésüket jogosnak, elmaradt illetményeik kiutalását kívánatosnak tartjuk. Közgyűlés megbízta Huber János ig. tanfőt, hogy a komáromi tankerületbeli igényjogosultak névjegyzékét állítsa össze és a tanfelügyelőséghez terjessze be.

A T. H. ügyét *Hrolkó Sándor* alelnök ismertette. Rámutatott arra a lelkesedésre, mellyel a T. H. eszméje ez előtt 4 évvel találkozott. Felolvasta az első tervezetet, mely szerint a bizottság az építéshez és üzembehelyezéshez szükséges félmillió koronát összehozni gondolta. Tervezetet összehasonlította a M. T.-ban megjelent számadásokkal és arra a következtetésre jutott, hogy a tervezet teljesen reális volt, mert annak egyes tételei már kétszeresen befolytak. Egyedül a részjegyekhez fűzött reményeinkben, illetve a részjegyet nem jegyző kartársakban csalódtunk. E téren intenzívebb munkát ajánl. Alakítson minden járáskör 2—3 tagú agilis bizottságot. Ez a bizottság a közontól nyert névjegyzék alapján keresse meg mindazokat a kartársakat, akik részjegyet még nem jegyeztek (és maradjanak náluk mindaddig, míg jegyzési kötelezettségüknek eleget nem tesznek). Bizottság feladatául jelöli meg, hogy a szízarabok tartásához segítségket nyújtsanak és a javadalom beszolgáltatására ügyeljenek. Gondoskodjék a bizottság arról is hogy

mindazon szövetkezetek számadásában, mely szövetkezetek vezetésében a tanítók részvesznek, a T. H. alap javára évi hozzájárulás biztosíttassék. Készíttessen a központi bizottság téglajegyeket. Ezeket a járási bizottság útján az egyes iskolákhoz juttassa el. Téglajegy eladásánál a járási bizottság a kiosztást végezné és az elszámolást vizsgálná meg. A járási bizottság feledatai közé sorozza azon kötelezettséget is, hogy újabb- és újabb pénzforrásokról és pénzszerzési lehetőségekről gondolkozzék.

Járási bizottság eljárásának eredményéről $\frac{1}{4}$ évenként a járási elnöknek, ez pedig $\frac{1}{3}$ évenként a központunk nyilvánosan (M. T.-ban) számoljon be.

Reinéli előadó, hogy kellő agilitásnak meg lesz az eredménye és a T. H. tényleg tető alá kerül.

Járási elnök megköszönte az előadó szíves fáradozását, majd ismertette a T. H. ügy mai állását és kérte a gyűlés tagjait, hogy szóljanak hozzá a tárgyhoz és a javaslatához. Sok hozzászóló jelentkezett. Előadó javaslatával mindannyian egyetértenek. Almássy Gyula az építkezési sorsjegy kibocsátását ajánlja. Weisz Kornélia az irodalmi irkák terjesztését és a $\frac{1}{10}$ részesedés kihasználását tartja szükségesnek. Emellett a beiratkozásoknál szép összeget lehetne összegyűjteni 20, 25 és 100 filléres T. H. nyugták terjesztése révén. Vaszilcsin György a havi hozzájárulást ajánlja. Adóztassuk meg magunkat havi 5—5 koronával egyelőre egy évig. Ezen az úton csak a mi tankerületünkről szólva 10,000 koronával gyarapodna a T. H. alap. Uhereczky Géza az arányos teherviselés mellett szól és az önkéntes megadóztatást ajánlja. Rehorovszky Rudolf azt kívánja, hogy a $\frac{1}{10}$ -os hozzájárulást tegyük kötelezővé. Még több életrevaló eszme is vetődött fel, melyek mind amellet tanuskodnak, hogy a tankerület tanítósága a T. H. terv megvalósítására komolyan törekszik. Az idő előrehaladott voltára való tekintettel a felszólalástól többen elálltak. Elnök összegezte az elhangzott javaslatokat s az önkéntes megadóztatásra nézve közvelelő javaslatot tett.

T. H. ügyben a közgyűlés a következő határozatot hozta:

1. A járási bizottságok megszervezését és azok munkakörének megállapítását a központnak ajánlja.
2. A tárgyalás folyamán említett pénzforrások és pénzszerzési lehetőségek kihasználását javasolja.

5. Egy évi időtartamra járási egyesületünk tagjai megadóztatják magukat $\frac{1}{3}\%$ -os T. H. adóval. Ezen önkéntes adózás f. évi július hó 1.-én kezdődik és 1931. jún. 30-án ér véget. Jelen határozat végrehajtásával és a pénz beszolgáltatásával az iskolaigazgatók bizatnak meg. Központ az adózásról a M. T.-ban $\frac{1}{4}$ évenként számoljon el. A befizetéseket iskolánként, a hátralékosokat pedig névszerint mutassa ki.

A tanító, mint kulturmunkás című értekezést az idősebb generáció egy érdemes tagja, Ivanits Andor ig. tanító fiatalos frissességgel állította össze. A tanítókat három csoportba sorozta. Az egyes csoportok tipikus alakjaira leírás után ráismertünk. A harmadik csoport főalakjának az aposztrofálása sok derűtséget váltott ki. Az értekezésből az ifjabb generáció sokat okulhat.

Közgyűlés lelkes tapssal és elismeréssel, köri elnök pedig köszönettel adózott az előadónak. (Az értekezést lapunk legközelebbi számában közöljük.)

Az évi zárszámadást és a költségvetést Hideghéty Nándor pénztáros terjesztette elő.

Közgyűlés az előterjesztett számadást és költségvetést a számvizsgáló bizottság javaslata alapján elfogadta, pénztárosnak a szokásos felmentvényt megadta.

Számadással kapcsolatban tárgyaltattak a segélyezési ügyek. Az indítványok során pedig Mónus Gyula „Népiskolai énektanítás” című könyvét ismertette és annak beszerzését ajánlotta a köri elnök.

A közgyűlés 1 órakor ért véget. A közebeden jó hangulat volt. Vidám zene mellett a késő esti órákig maradt együtt és ápolta a karfársi együttélést a kör tanítósa. V.

A Sz. O. M. Tanítói Dalárda tagjaihoz.

Rövid néhány hét van még a tanév befejezéséig. Nem sok idő mulva beköszönt a nagy vakáció. Mődünk és alkalmunk lesz bizonyoságát adni annak, hogy nemcsak az első fellekesülés szalmalángja, de a tetlrekész alkotnívagyás és erős akarat olthatatlan tüze tölti el szíveinket. A múlt évi sikertelen kísérlet dacára erősen bizom bennetek kedves dal- és tanítótestvérek! Bizom, mert tudom, hogy mindannyian egy szívvvel és egy

lélekkel akarjátok, hogy az O. M. Tanítói Dalárda most már a valóságban is megalakuljon és működését végre-valahára megkezdhesse. Ha pedig akarjátok, akkor életre kel a dalárda, mert a törhetetlen akarat testvéri egyesülésbe forraszt össze mindnyájunkat, egyesített dalunk zengeni fog, s a legtökéletesebb és legszebb hangszer harmóniája fönséggel fogja hirdetni, hogy vagyunk, hogy élünk, hogy létünkért, a nemesért s a kultúráért küzdeni akarunk!

Most pedig röviden vázolom nyári programunkat: Augusztus 4-én fogunk összejönni Léván 9 napi tanulásra, melynek befejeztével megtartjuk a múlt évben tervbe vett hangversenykörütnkat. A tanítóképzőben leendő elszállásolás engedélyezése iránti kérvényünket már benyújtottuk az iskolaügyi miniszter úrhoz.

Kérek mindenkit, hogy fürdői üdülését, családi, gazdasági és egyéb dolgait úgy rendezze, hogy megjelenését semmi ne akadályozza. Daltestvéreimhez külön-külön is küldök értesítést azzal a határozott kívánsággal, hogy a mellékelt és bélyeggel ellátott levelezőlapot 5 napon belül feltétlenül juttassák vissza a címemre. A kiadott hangjegyeket minden dalostestvérem megkapta, amennyiben azonban egyik, vagy másik elkallódott volna, úgy azonnal forduljon hozzám, készséggel meg fogom küldeni. Műsorra a múlt évben megjelölt és cikkeimben részletezett műveket vettük fel. Mindenkinek érdekében áll, hogy szólamát a megadott utasítások értelmében lelkiismeretesen megtanulja. Ezúttal is jelzem, hogy a könnyebb darabokat kívülről fogjuk énekelni. Ne veszítse el senki a bizalmát, mert ha ez otthon nem is fog kielégítően sikerülni, Léván menni fog!

Kedves Daltestvéreim! A szlovenszkói Országos Magyar Dalosszövetség márc. 9-én, Pozsonyban megtartott választmányi-és közgyűlésén a Tanítói Dalárda képviselőjében jelen voltam. Nem tudom elmondani azt a mindent legyőző és minden felülemelkedő lelkesedést, amelyet a szlovenszkói összes magyar dalárdák kiküldöttei részéről látni szerencsém volt. Szeretném az ott tapasztalt nagy lelkesedés tüzének egy-egy sugarát szíveitekhez eljuttatni, hogy ti is beteljetek a magyar dal határtalan szeretetével és ennek szolgálatában a minden akadályt legyűrni képes, férfias akarással! A Dalosszövetség közgyűlésének határozata értelmében az 1932. évben a szövetség

megrendezi az első országos dalosversenyt. Szeretném, ha azon mi is részt vehetnénk és kellőképen dokumentálhatnánk erőnket és igyekezetünket.

Június hó 8—9 én rendezi a jubiláló Losonci Magyar Dalegylet a Sz. O. M. Dalosszövetség országos dalosünnepélyét. Kérem a Losonc környéki dalostestvéreimet, hogy a június 8-án este 8 órakor kezdődő nagyszabású hangversenyt okvetlenül hallgassák meg. Tapasztalataikat a Tanítói Dalárdában mindnyájunk javára gyümölcsözteszhetnék. E dalosünnepélyen a Lévai Dalárda 50 taggal vesz részt s amennyiben alkalmam és időm lesz, kedves Dalostestvéreimet lapunk hasábjain tájékoztatni fogom az ott történetekről.

Hálás köszönetet mondok azoknak a kedves kartársaknak, akik lelkük sugallatát követve a Magyar Tanítói Dalárda érdekében jóakarátú soralkkal és tanácsaikkal igyekeztek a dalárda megalakulását előbbre vinni. Én hiszem, hogy őszinte megnyilatkozásaik a dalárda ügyének nagy szolgálatot tesznek. Vártam a közhangulat kialakulását, ezért szándékosan hallgattam el az egyes cikkekre adandó válaszaimat és azokat majd itt Léván fogom a dalosok jelenlétében megtenni. Várakozásomban nem csalódtam s a közlemények igaz örömeimre szolgáltak. Ismételten köszönet értük.

Befejezésül pedig felkérem azokat a kartársaimat, akik a *Tenor I. szolamába belépni szándékoznak*, szíveskedjenek ebbel. készségüket nálam *mielőbb bejelenteni*.

Daltestvéri üdvözléssel: *Heckmann István* karnagy.

Választmányi gyűlés. A galánta-vágsellyei körzeválasztmánya május 15.-én Galántán, Berényi Gyula elnöklét sével gyűlést tartott, amelyen a legközelebbi közgyűlés tárgysorozatát állapította és beszélt meg. A Liečebný Fondra nézve a megjelent választmányi tagok véleménye az volt, hogy miután az mai formájában nem képviseli a tagok érdekét; teljesen eltröflenség. A közgyűlésre külön meghívók lesznek kibocsátva.

A szünidei kedvezményes vasúti igazolványok. A nem állami tanítók, valamint az állami kiegészítő tanítók a folyó évben is kaphatnak a jún. 15 — szept. 15-ig terjedő időtartamra kedvezményes jegy váltására jogosító arcképes igazolványt. Ezt a bratislavai államvasúti igazgatóságtól kell kérniök (Riaditeľstvo Čsl. Štátnych Železnic v Bratislave, oddelenie II/5.). Az eziránti rövid kérvényeket az illetékes tan-

felügyelőségnek láttamoztatni kell. A kérvényhez 10 cm hosszú, 6 1/2 cm széles, kemény kartonpapírra ragasztott fénykép mellékelendő. A II. vonatosztályra szóló igazolványnál 50 koronát, a III. osztályra szólónál pedig 25 koronát kell a kérvényt megelőzőleg a fenti vasuligazgatóság címére póstautalványon beküldeni.

Meghívó a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület novézámkyi járáskörének 1930. évi június 7-én, szombaton tartandó rendes évi közgyűlésére. A közgyűlést reggel 9 órai kezdettel tanfelügyelői értekezlet előzi meg a novézámkyi r. kath. fiúnépiskola 5. sz. termében. A tanfelügyelő úr megbízásából felkérem a novézámkyi I. sz. tanfelügyelőség valamennyi iskoláját, hogy azon feltétlenül képviseltessék magukat. A közgyűlés az értekezlet után kezdődik a r. kath. fiúnépiskola tornatermében. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Ideiglenes elnökválasztás a hátralévő 1 évre. 3. Az alapszabályok módosításának tárgyalása az orsz. elnök körirata értelmében. 4. Pénztári jelentés. 5. Monus Gyula „Népiskolai énektanítás“ c. könyvének ismertetése, tartja: Tatárik Emil. *Kemény Rezső* alelnök.

Meghívó. A nagykaposi Á. M. T. Egyesület 1930 évi június hó 26-án (csütörtökön) d. e. 9 órakor Nagykaposon az állami iskolában rendes évi közgyűlést tart, melyre egyesületünk tagjait és a tanügybarátokat tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztári jelentés. 4. Énekszám. Előadja a járási tan. énekkar. 5. Temetkezési egyesül. ügy. 6. Alapszabály módos. ügy és a megyei szervezetek. 7. Magyar Tanítók Háza ügye. 8. Indítványok. Egyesületünk tagjainak megjelenése kötelező. Külön névre szóló meghívók nem lesznek szétküldve. Közgyűlés után közebéd. Nagykapos, 1930. május hó 20-án. Szücs János elnök, Curkó György jegyző.

Meghívó. A szlovenszkói magyar óvónők szakosztálya f. év június hó 9-én pünkösd hétfőjén d. e. 9 órakor Lučenecen a Stefanik utcai községi ovodában, rendes évi közgyűlést tart, melyre a szakosztály tagjait és a kisedővás iránt érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. A tagok megjelenése kötelező, a távolmaradást indokolni kell. A megelőző nap, június 8-án délután 4 órakor a választmány ugyanott előértekezletet tart. A közgyűlést tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. A nem állami óvónők fizetésrendezéséről. 3. Pénztári jelentés. 4. A számadások felülvizs-

gálata és jóváhagyása. 5. A béke szellemében való nevelés bevezetése a kisdédóvóban. 6. Indítványok. Az indítványok a gyűlés előtt 8 nappal a titkárhoz Lučenec Stefánik-u. 5. írásban elküldendők. F. év június 8 és 9-én tartják Lučenecen a losonci magyar dalkör 70 éves jubileuma alkalmával az „Országos dalünnepélyt“, így a kartársaknak módjukban lesz nem mindennapi hangversenyben gyönyörködni, azért kérem mindenki idejében jelentse be a titkárságnál pontos érkezését, hogy a 8-án este tartandó hangversenyre jegyekről és elszállásolásról gondoskodhassunk. Lučenec, 1930. május 5-én. *Fülöp Etelka* elnök. *Nagy Julia* titkár.

Halálozás. A halál örülte sorainkból *Koós István* nyug. ref. tanító kartársunkat. Folyó évi május hó 17-én halt meg hosszas szenvedés után 64 éves korában. A boldogult kartársunk hült tetemeit május 19-én temették el az alsóbalogi ref. temetőben. Örök álma felett virraszt a kartársi kegyelet.

K Ü L Ö N F É L É K .

Az új tanterv. A régen várt új tanterv, melyet az intéző körök eddig szinte titokban tartottak úgy, hogy arról alig szivárgott ki valami, a *Vesník* májusi számában megjelent. Az új tanterv a három évvel ezelőt már készen volt tantervi javaslatnál szemben, amelynek alapján három évre tanmenetek is adtak ki, rendkívül mélyreható változásokat léptet életbe. A tanterv minden iskolában életbe lép a most közeledő új tanévben. Az új tanterv úgyszólván teljes mértékben a munkaiskola irányelvei alapján épült fel. A beszéd ért. gy. és történelem egészen új alapokra van fektetve. A honismeret már a 3. évf.-ban kezdődik, a polg. nev.-tan, földrajz beosztása is egészen új. A tanulni valók szinte háttérbe szorulnak a kézimunkái, művészeti s a nevelői résszel szemben. Bevezeti a legprecízebb koncentrációt. Az új tanterv új ideái és messzemenő újszerű követelményei előtt szinte szédülve áll meg a legfelkészültebb tanító is. A f. tanévvel a használatban levő tanmenetek határideje lejárt és mivel nyilvánvaló a nagymérvű újításokból, hogy nem is használhatók továbbra, feltétlenül szükségessé válik új tanmenetek kiadása az új miniszteri tanterv alapján. Elengedhetetlenül szükséges, hogy az új tanterv irányelvei ez újabb tanmenetekben kidomborodjanak, a

tantárgyakban mutatkozó lényeges eltérések is kitűnjenek. Tartalmazni kell a szükséges utasításokat, óraterveket is. Az új tanmenetek szerkesztésénél a kartársaknak az eddigi tanmenet beosztása s használhatóságára vonatkozólag tett észrevételeit is figyelembe kell venni.

Terveim.

Úgy gondoltam veszek majd bázat.
 O-székely lesz a kapuja, rózsá fut a tornácára
 Éa lesz szép barna feleségom.
 Estőnkint majd sőtálni járunk
 mezőkön át a földek közé
 s éjjel jövlünk majd dalolva haza,
 ha a Güncöl rúdja dőlnek áll.
 Így gondoltam éjszakákön,
 mert sütőtben én király vagyok,
 varázsló, bűvös, mesék királya.
 Volt nékom még más tervem is;
 mert bohém vagyok, cigányvérű.
 Vettom volna magyar kocsit,
 tulipános faragásút, s bejártuk vón' a világot.
 Szokereztünk volna Bécsben.
 Párisban a grand boulevardön,
 laktunk volna Bretagne-ban is,
 tenger mellett, hegyek alján,
 úgy bizony kis barna leány!
 Lovainkon, szép pejőkön
 bejártuk vón' a világot.
 Néha lepányvástunk volna, s palotánknak estélyein
 vendég lett vón' Hold királynő és sok fényes csillaglány;
 zenélt volna az éjszaka, titkos óben hegedűn . . .
 Télidején, kis házamban, fehér, öreg kandallóban
 égett volna kemény bükkfa, s medvebőrön a ház ura
 (én lettem volna úgy gondolom!) kis fiával enyeleg,
 vagy Mécsét olvas, Mereskovszky-t s penget régi rimeket.
 Már így ki voltak faragva tervem színes deszkái,
 de költő vagyok, pénzem nincsen,
 a barna kis lány vén leány lesz,
 s házam, lovam a semmiben,
 mint kozmikus por repül, repül . . .

Kossányi József

Tájékoztató a kassai róm. kath. egyházközség egy éves női kereskedelmi tanfolyamáról. A mai nehéz megélhetési viszonyok között célszerű, ha a leányok is olyan iskolát végeznek, amely kenyérkereső pályára készíti őket elő. Ilyen praktikus iskola az egy éves női kereskedelmi tanfolyam is, amely

rövid idő alatt annyi kereskedelmi alapismeretet nyújt a fiatal lányoknak, hogy ennek alapján a végzettek a bankokban és gyári irodákban mint segédek, üzletekben mint könyvelők és pénztárosok nyorhatnak alkalmazást s esetleg kereskedő vagy iparos férjüknek üzleti ügyekben segíteni tudnak. A tanfolyamon ezek a tárgyak vannak: Kereskedelmi ismeretek és magyar keresk. levelezés. Szlovák nyelv és levelezés, szlovák társalgási órák. Német nyelv és levelezés, külön német társalgási órák. Könyvelés. Keresked. számtan. Keresk. földrajz és áruismeret. Szépipírás. Gépipírás. Gyorsírás. A tanfolyamra bizonyítványaik alapján felvehetők valláskülönbség nélkül olyan 14–18 éves leányok (kivételes engedély alapján 24 évig), akik a polgáriiskola III. oszt. vagy a középiskola IV. oszt. elvégezték. Az olyan megfelelő korú leányok, akik az említett iskoláknak megfelelő képzettségüket felvételi vizsgálaton igazolják, a tanári testület határozata alapján szintén felvehetők a tanfolyamra. A felvételi vizsga tárgyai: magyar nyelv, földrajz és számtan. — Magánúton a tanfolyamot elvégezni nem lehet. A tanulók élvezik a nyilvános iskoláknak járó leányok, akik az említett nyelvet. A kassai róm. kath. egyházközségi nyilvános egyéves női keresk. tanfolyam a cél. iskolaiügyi és népművelési minisztérium által véglegesen engedélyezett van és annak felügyelete alatt áll. A tanfolyam a kassai Szt. Orsolyarend iskolaépületében van. A tanítást a Szt. Orsolyarendi szerzetesnők világi tanárokkal közösen végzik.

Beiratási díj egész évre 35 Ké, tandíj havonként 80 Ké. Az érdemes szegénysoraú tanulók a tandíj fizetése alól részben-, vagy egészen felmenthetők. A tandíjmentes tanulók száma a beiratkozott összes tanulók számától függ. A vidéki tanulók a Szt. Orsolyarendi szerzetesnők által fenntartott s az iskolával kapcsolatos internátusban nyerhetnek gondos nevelést és teljes ellátást mérsékelt díjazás ért (havi 450 Ké).

A felvételre jelentkezésnél be kell adni: 1) az utolsó iskolai bizonyítványt, 2) születési anyakönyvi kivonatot (vagy keresklevelet), 3) honossági igazolványt.

Felvételre jelentkezni lehet a tanév végén a Szt. Orsolyarendi zárdában Kőcsice Főutca 72. sz., ahol az érdeklődők az iskolával vagy internátussal kapcsolatos ügyekben akár levél útján, akár szóbelileg, felvilágosítást nyerhetnek. A kőcsicei róm. kath. egyházközség.

Törvényjavaslat az ifjúság katonai előképzéséről.

A csehszlovák tisztek szövetsége törvényjavaslatot dolgozott ki az ifjúság katonai előképzése céljából. A gondolat nem új. Már 1925-ben foglalkoztak azzal a tervvel, hogy kiküzdik az irányelveket, amely alapján lehetővé válik nálunk az ifjúság katonai kiképzése, tekintettel arra, hogy akkoriban szó volt a tényleges katonai szolgálat idejének a megrövidítéséről, ami katonai szak-körök véleménye szerint a köztársaság katonai szituációjának megsértését jelentette volna. Ugylátszik, egyesek még mindig tartanak ettől a „veszedelemtől” s előrelátásból elkészítették a sorköteles időszakot megelőző katonai kiképzés törvény-javaslatát.

A Tisztek Szövetsége tárgyalásba bocsátkozott köztársaságunk szépszámu jelentős testnevelő egyesületeivel, valamint sportszervezetekkel, hogy az előkészítő munkát megkezdhessék. Ez a munka annyira előrehaladt, hogy a külön-

féle egyesületek megbízottai egységes tervezetet dolgoztak ki, amelyet aláírás végett eljuttatnak az összes szervezetekhez, amelyek az ügy iránt érdeklődést tanúsítanak.

A javaslat hangsúlyozza a katonai előképzés fontosságát az állam és a polgárok szempontjából. Kiképzésben részesülnek, nemre való tekintet nélkül:

a) a törvény által előírt kötelező testnevelésben fiúk 6-24 évig, lányok 6-21 éves korig. Leányoknál felment e kötelezettség alól az anyaság, ha a gyermek életben van, vagy a férjhezmenés

b) Az önkéntes kiképzésben és nevelésben részesülnek a férfiak annak az évnek január 1. napjától kezdve, amelyben 18. életévüket betöltötték egészen az 50. évig. A nők önkéntes kiképzése egészségügyi szolgálatban merül ki és kezdődik a 18 évtől.

Azok a személyek, akik résztvettek az önkéntes katonai kiképzésben, különleges előnyöket fognak élvezni a tényleges katonai szolgálat terén. Lehetővé válik pl. számukra a választás különféle fegyvernemek között; a helyőrség megválasztása; a szolgálati idő megrövidítése; elsőbbség a katonai intézetekbe, iskolákba való felvételnél stb.

Nem csekély feladat jut az iskoláknak, főleg a törvény által kötelezővé tett testnevelés és képzés terén, amennyiben a javaslat előírja, hogy ki kell fejleszteniük a gyermekokban a leendő katonák és polgárok egészséges jellemét. A főiskolákra még több munka vár, azért, mert onnan kerülnek majd ki a vezető állami pozíciókba a honvédelem kérdéseit intéző funkcionáriusok.

Az önkéntes katonai képzés és testnevelés szigorúan katonai jellegű lesz és tartalmazni fogja a katonai nevelés összes alapelemeit. A képzésnek ez a része a testnevelés és sportszervezetek hatáskörébe kerül. Főoktatók lesznek legnagyobb részt a tartalékos tisztek (ténylegesek is), őrmesterek és altisztek, akik obbeli képességüket vizsgával igazolják. A kötelező katonai nevelést az állam, az önkéntes képzést egy külön bizottság fogja igazgatni, amely bizottság erre a célra külön szahlapot fog kiadni. A kötelező testnevelés törvény által lép életbe, az önkéntes katonai képzés egyelőre egyévi próbaidőre. Az oktatók számára kurzusokat szerveznek.

A javaslat leszűzezi, hogy a katonai előképzés programja legalább kezdetben, pontosan körülhatárolt és praktikus legyen. Gondot kell fordítani főleg azokra a tulajdonságokra, melyeket nem lehet az ifjúság lelkébe oltani a katonai idő rövidsége miatt. Fontos, hogy a katonai képzés kiterjedjen a katonakötelettség korát meghaladott polgárságra is, nehogy a szerzett képességek elhaladjanak. Az illetékes testületek segítsék kezére fültétlen számít a javaslat és tőlük sokat vár, mert nagyszámú, fegyvelmezett tagjaik közreműködésével az akció sikere biztosítottnak látszik. Végül kéri a javaslat az állami szervek támogatását a részletes tervek kidolgozására és a mielőbbi bevezetésre vonatkozólag.

Eddig a javaslat. Természetesen a katonai korporációk örömmel fogadják és a nemzeti szabadság, valamint az államegység biztosítékát látják benne. Ez érthető. A katona nem banná, ha úton-útfélen kaszárnnyák védenék a hazát, éppen úgy, mint az orvos közegészségügyi intézményekkel szeretné beépíteni az országot. A pedagógus pedig az iskolák szaporításában látja az eredményesebb honvédelmet.

Nos, ez a szempont jogot ad nekünk arra, hogy aggodalmunkat fejezzük ki a javaslat tendenciája felett. A részletekbe ugyan még nem látunk bele, de az a körülmény, hogy a kötelező katonai képzés már a 6 éves kortól kez-

dődik, világosan kimondja, hogy az iskola lesz az első, aki a gyermek kezébe fogja illeszteni a puskát és a kardot. Ha mindjárt csak „katonai jellemközpés” formájában is . . .

Azután. A javaslat ugyan egyszer sem említi a tanítótságot, mint közreműködő faktort s csak a sport- és testedző-egyletek segítőjét kéri, mégis holtbizonyossággal tudjuk, hogy nálunk, (értad: Szlovenszékön) a tanítótság vállaira fog nehezedni ez az újabb államépítő munka is. Ne félj, felekezeti tanító, nem fognak rólad megfélekedezni! Sőt, rád fogják rubázní a munka oroszlorésztét. Mert — mondjuk — faluhelyen ki más hivatottabb erre, mint a tanító? Akár, mint tartalékos tiszt, akár, mint tornatanító.

A tanítótság lesz tehát a polgárság elmilitarizálásának legfontosabb eszköze. S ha a javaslatból törvény lesz, azzá kell lennie, még akkor is, ha pedagógiai meggyőződése tiltakozik ellene.

Az ifjuság katonai előképzésének terve eklatáns példája annak, hogyan válik lassan-lassan az iskola és a pedagógia az állam legfőbb pedagógiájának, a politikának a martalékává. A javaslat biztosan törvényyé érik. Biztosabban mint a nem állami tanítótság fizetésbeni paritása. Mert ez évok óta egyro csak igéret maradt . . .

(bb.)

A Kazinczy Könyv- és Lapkiadóvállalat mint szövetkezet alapítási terveze.

A csehszlovákiai magyarság első kulturális munkakörü szövetkezetének alapítási terveze megjelent s ebben a szövetkezet alapítói avval a felhívással fordulnak a csehszlovákiai magyar közönséghez, hogy a szövetkezet alapításában részjegyek jegyzésével minél számosabban vögyon részt.

A részjegyek jegyzése, amennyiben a jegyezni szándékozók kezeihez a kibocsátott alapítási tervozet nyomtatványa nem jutott el, egyszeri levébeli bejelentéssel is történhetik. A levélben meg kell írni az aláíró nevét, pontos címét, a jegyzett összeg nagyságát és azt, hogy az összeg befizetését egyszerre, vagy pedig részletekben kívánja e az illető. Nagyobb összeg jegyzésénél az alapítók álláspontja szerint ugyanis tetszés szerinti részletekben történhetik a jegyzett összeg befizetése. A jegyzést a Kazinczy Társaság (Košice Kassa Eder-u. 9.) címére kell beküldeni. Ennek beérkezése után az alapítás további módozatairól levébeli értesítést küldenek.

Tájékoztatásul egész terjedelmében leközöljük a Kazinczy Könyv- és Lapkiadóvállalat, mint szövetkezet alapítási tervezetét:

„Alulírott a nevem mellett jegyzett összeggel résztveszek a Kazinczy Könyv- és Lapkiadóvállalat által létesítendő szövetkezet megalapításában, melynek célja bel-és külföldi magyar írók irodalmi műveinek, más nyelven írt irodalmi termékek fordításainak és irodalmi folyóiratoknak kiadása és ezek terjesztésének előmozdítása.

Kötelezem magamat, hogy a részjegyek árát a Leszámitoló és Küzgasdasági Bank kassai fiókjánál két havi részletben befizetem.

Hozzájárulok ahhoz, hogy a megalakítandó szövetkezet alakuló közgyűlése állapítsa meg a 200 korona névértékű részjegyek visszafizetésének módozatait, az évenként üszzehivandó rondes közgyűlés pedig a részjegyek kamatozási százalékat.

Tudomásul veszem, hogy a megalakítandó szövetkezet átveszi a Kazinczy

könyvkiadóvállalat teljes mai fizetőkörét és könyvkészletét és ezért a nem készpénzbeni betétért 60.000 korona névértékű részjegy a Kassai Kazinczy Társaság nevére állítatik ki.

Tudomásul veszem, hogy az alakuló közgyűlésen annyi szavazati jogom lesz, mint ahányszor 200 koronát ténylegesen befizettem, hogy a részjegyek tulajdonában beálló bármilyen változást a megalakulandó szövetkezetek be kell jelentenem, s hogy erre a szövetkezet elővételi joggal bír.

Ezen aláírásom kitételező és vissza nem vonható. Amennyiben azonban a szövetkezet 1930. december 31.-ig meg nem alakul, a fenti pénzüntézet köteles jegyzésem összegét kivételképpen minden levonás nélkül visszafizetni."

A Szivárvány, az egyetlen, elterjedt szlovenszkói képes magyar gyermeklap legújabb, I. évf. 8. száma május 15-én jelent meg érdekes, változatos tartalommal. Az iskolás gyermekek alig várják kedves lapjuk újabb számainak megjelenését. A Szivárvány mind illusztrációival, mind pedig a gyermekeknek teljesen megfelelő tartalmával elérte a régi híres magyar gyermeklapok nivelőjét és kedveltségét. Megjelenik minden hó 15-én. Előfizetési ára egész évre 7 Kcs, egyes szám ára 70 fillér. Kiadja az Állami Kiadóhivatal főnöke, Bratislava, ahol a lap megrendelhető. Szerkesztőség: Áll. tanfelügyelőség, Komárno, Csokonai u. 2. Felelős szerkesztő: Ježo Márton áll. tanfelügyelő, főszerkesztő: dr. Borka Géza, gimn. tanár, rajzoló és művészeti irányadó: Harmos Károly, rajztanár, festőművész.

Az iskolaigazgatóságok és kiránduló csoportok figyelemébe. A bratislavai körzeti szülői gondozó (Bratislava, Panenská ul. 7.) jelenti, hogy f. é. ápr. 15-én a Szlovenszkó fővárosába rendezendő kirándulások megkönnyítése céljából megnyitotta elszállásoló helyiségeit Panenska utca 7. sz. alatt. Elszállásolási díj naponként 3-4-5 és 6 K. éspedig nép- és polg. isk. részére 3 K, a középisk. alsó osztályai részére 4 K, szakiskolák részére 5 K, a középisk. felső osztályai, valamint más felnőtt egyének részére 6 K naponként és személyenként. A szállásért való jelentkezéseket 14 nappal előbb tessék beküldeni a fenti gondozó címére, amely erre megküldi a kötelező jelentkezési ívet és megadja a szükséges információkat.

Méhészetünk havi folyóirat, a szlovenszkói méhész egyesületek országközpontjának hiv. lapja. Főszerkesztő: Willand János tanító kartársunk. Főmunkatársai a legkiválóbb szlovenszkói méhészek, kik között több kartársunk is helyet foglal. A lap megjelenik minden hó 1-én. A máj. 1-én megjelent 5. száma érdekes cikket tartalmaz a méhek tavaszi élelméről, az építmények felújításáról, az anyanovelősről, a méhlegelők szaporításáról, a fajcsaládról. Közli a nagy méhészek életét és munkásságát. E szám Ladoméri Szmotnik Jánost és Lakatos Károlyt ismerteti. Utóbbi nyug. igazg. tanító, Komáromban él és egyike nemcsak a legkiválóbb tanítóknak, hanem a legelső elméleti és gyakorlati méhészeknek is. Előfizetési ára méhész egyesületi tagoknak a tagsági díjjal együtt évi 30 K, nem tagoknak 24 K.

Dr. Borka Géza: Szinpadi mókák cím alatt ügyes, vidám jeleneteket írt a diák és cserkészéletből, melyet a Tábortűz íj. és cserkészlap szerkesztősége adott ki. E könyvecske a Tábortűz könyvtára sorozat 2. számát képezi, 62 oldalt tartalmaz, ára 4 Kcs. Az előadási és fordítási jog a Tábor-

tűz szerkesztőségénél szerezhető meg, Nové Zámky Mária u 5. A könyvecskőben helyet foglal 9 színpadi jelenet, (egyike monológ, egy másik szavalni való hőltemény) mind kitűnően alkalmas előadására, ajánljuk kartársaink figyelmébe.

Kiadóhivatali üzenetek.

K. J. Keszegfalva H. J. Pógrance, P. L. Nagykapas, L. M. Košice, P. E. Malbaložia. Levél ment. — B. J. Pádárove, K. J. D. Semerovce R. F. Zsigárd. Címüket kijavítottuk. A lapot az új címre küldtük. — Kerületi Tanítói Könyvtár Beregzász. Az összes hiányzó számokat megküldtük. — K. L. Nagykeszi Előfizetők sorába felvettük. Lapunkat április 1 től megküldtük. — V. I. Rimaszomiat. 1930 Január 1 től tagjaink sorába vettük, lapunkat megküldtük.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés. A megüresedett tornaljai magyar tannyelvű községi leányiskolai tanítónői állásra ezennel pályázatot hirdetünk. Javadalom: 1. Két szobából és mellékhelyiségekből álló természetbeni lakás, fűtéssel és kerthasználattal. 2. Évi fizetés a községi pénztárból 800 K és 3. Államsegély. Pályázhatnak állampolgársággal és nostrifikációs vizsgával bíró okleveles protestáns vallású tanítónők. Pályázati kérvények beadásának határideje 1930. június hó 10-ke, azok Molnár Lajos körjegyző, iskolaszéki elnök címére küldendők. Megválasztott tanítónő állását azonnal elfoglalni tartozik. Tornaľa, 1930. május hó 18-án. Községi Iskolaszék.

Pályázat. A csúzi ref. egyház presbitériuma, ujonnan szervezett tanítói állására rendes kántorantitót keres. Javadalom: 1. Lakás természetben megfelelő mellékhelyiségekkel, nagy kerttel. 2. Egyháztól évi 1200 cK negyedévi előlegekben fizetve. 3. 8 magyarhold első osztályú szántóföld használatra, adóját az egyház fizeti. 4. 12 méter kemény lüzifa, beszállíva. 5. Egyházkerület által megállapított stóla. 6. Államsegély, mely kérvényezve van. Kötelessége a növendékek lelkiismeretes tanítása, hittan, énektanítás, tanulók száma 36. Tanítás nyelv magyar. Canonicus órákon és lelkész akadályoztatása esetén templomi isteni tisztelet végzése. Pályázhatnak okleveles férfi tanítók. A 86400;1—1929. sz. miniszteri rend. szerint felszerelt kérvények 1930. június 15-ig adandók be. A választás a pályázati határidőtől számított 16 nap múlva történik. A presbitérium.

Fiatal tanító a nyári szünetidőre kántori helyettesítést vállal. Megkereséseket a kiadó továbbít.

Bárfa-fürdő központjában egy emeleti szép, tágas egyágyas butorozott szoba a f. évi nyári évadra jutányosan kiadó. Érdeklődni a Jókai könyvkereskedésben, Komáromban.

Nyugalmazott gazdatiszt elvállal teljes ellátásra középiskolai tanulókat a következő tanévre. Gondos felügyelet biztosítva. Cím: Szitáry László gazdatiszt Komárno, Rákóczi-utca 12.

Kirándulók figyelmébe!

A csodás fekvésű, történelmi nevezetességű, a Duna—Morva összefolyásánál fekvő **DÉVÉNY**, legolcsóbb, legjobban berendezett vendéglője a templomnál

hotel BIEBER vendéglő.

Gyermekek elszállásolására tágas helyiségek!

Magyar konyha! Mérsékelt árak

Pozsonyból kényelmes hajó és autóbusz összeköttetés.

Tanítóknak árkedvezmény!

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimáival, nagy kilenced, keresztúti, napi áldozási stb. imákkal. 500-nál több énekkel (Jézus sz. Szíve, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Ké. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi ruhák jutányos áron Pontos és figyelmes kiszolgálás!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társszerkesztők:

Hirdetések díjazásb. szerint.

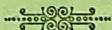
Beross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

(bb.)

A tizedik tanév végén.	249
<i>Ivanits Andor:</i>	
A tanító mint kultúrunkás.	251
<i>Laky Antal:</i>	
Miska	258
<i>Egyesületi élet.</i>	263
<i>Különfélék</i>	275
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	279
<i>Hirdetések</i>	279

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi csemete iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár. Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírdai igazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével

---

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDEÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 88. 86.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Hjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok **raktára.**

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉBEN.

Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társzerkesztők:</i>	Hirdetések díjszabás szerint.
Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.		

A tízedik tanév végén.

A mai hónappal befejeződik a Csehszlovák köztársaság magyar tannyelvű iskoláinak tízedik tanéve. A szlovenszkói magyar népiskola a magyar ifjúság tízedik korosztályát bocsátja ki a serdülő jövőbe.

Ha visszapillantunk a köztársaság iskolaiügyének decenniumára, s abban különösképen a szlovenszkói magyar népiskolák fejlődési korszakára, kétségtelenül meg kell állapítanunk, hogy ez a tízesztendő az általános népnevelés terén számos eredményt hozott. Elég rámutatnunk a tízhónapos szorgalmi idő kötelezővé tételére és a népiskolák nyolcévfolyamúvá szervezésének tényére, ami európai viszonylatban is jelentős lépés a modern pedagógia útján.

A túlnyomó részben mezőgazdasággal foglalkozó szlovenszkói magyarság számára ugyan nem csekély áldozatot jelent a 12—14 éves gyermekek nélkülözése a könnyű mezei munkáknál s az ebből eredő visszáságokra gyakran volt okunk rámutatni. Mindazonáltal, a magyar földművelő nép, különösen annak szegényebb, napszámosi robotban szenvedő rétege sokszor emberfeletti küzdelem és nyomor árán is, igyekezett eleget tenni az iskolai törvények követelményeinek, amelyek elsősorban az állam ipari jellegét és érdekeit tartották szem előtt. Az iskolának természetesen segítségére jöttek a politikai hatóságok, a maguk büntető hatalmával, aminek következtében az általános iskolalátogatás még a nyári hónapokban is kielégítő képet

mutat. E látszat mögött azonban ott sötélik az elégedetlenség szomorú valósága. Az igazi eredmény tehát, a pedagógiai haladás konkrétuma, elkallódott: a pedagógia kardja kicsorbult a szociális és gazdasági bajok vértelenítésén...

A pedagógiai reformokkal a legszorosabb nexusban álló terület, maga a tanítóság, sem kapta meg azt az anyagi ellenszolgáltatást, amely őt, a huszadik század kultúrájának letelepítését, megilletné. Történetek ugyan kísérletezések a tanítói fizetés felemelésére, de ezek a kísérletek nem vezettek eredményre s valahány új törvényrendelet szabályozta a tanítóság járandóságainak mértékét, végeredményben — ha jól meggondoljuk — emelkedés helyett csökkenést állapíthatunk meg. Nem, a köztársaság tizedik tanéve befejezésekor, korántsem mondhatjuk el magunkról, hogy megelégedettek vagyunk.

Elégedetlenségünket nem titkoljuk. Erre nem kényszerít bennünket sem az a közvetlen munka, amelyet tíz éve folytatunk köztársaságunk magyar népiskoláiban, sem pedig az a közvetett munkálkodás, amelyet köztársaságunk konszolidációja érdekében fejtettünk ki.

Tíz éven át volt alkalmunk hallani hivatalos és nem hivatalos tényezőktől, hogy a magyar tanítóság mindenben eleget tesz iskolai és iskolán kívüli kötelességeinek; de tíz esztendőből egyre sem emlékezünk, amelyben nem lett volna sovány a kenyérünk és könnyes a szemünk.

Tíz év alatt adódott alkalom arra, hogy a szlovénországi magyar tanító megbizonyítsa az államhoz való hűségét, de a hatalom faktorai egy alkalmat sem ragadtak meg, hogy az a tanító a hozzávaló jóakaratáról megbizonyosodjék. Volt a tanító ünnepi szónok a köztársaság fennállásának tizedik évfordulóján, de köszönő szó helyett azt a követ dobta feléje, hogy munkássága csak felelősségnélküli.

Kimondjuk tehát nyíltan, a tízévi *felelősségteljes* munka büszke bátorságával, most köztársaságunknak általunk lerakott fundamentumára való további építés

második tizesztendejének kezdetén, hogy *a tanító munkás nem kapta meg a maga bérét!* Mi ezután is dolgozunk az eddigi kedvvel, erővel és kitartással, amelyet magunkkal hoztunk erre a kieilen, szenvedés-teljes pályára, múltjának felettünk az esztendőök, sokasodjanak a decenniumok, de minden lerobotolt tanév végén megállunk a nagyok lelkiismerete előtt.

Tőlük függ, mikor változik sírásunk örvendetes Te Deumra. (bb.)

A tanító mint kultúrmunkás.

Bizonyára nagyon sokan, akik erre a terhes tanítói pályára lépnek, el sem tudják képzelni azt a nehéz feladatot, ami reájuk vár. Mert bizony a tanítóképző úgy, ahogy előkészíti a tanítót arra, hogy valahogyan is megtudjon felelni annak a célnak, amit a pályaválasztáskor maga elé kitűzött, azonban elhallgatja azt a sok mindent, ami tulajdonképpen a jövődő tanítóra várakozik. Régi igazság az, hogy ne az iskolának, hanem az életnek tanuljunk, melyet százszorosan megkövetelhetünk attól a tanítóképzőtől, mely nem fél, de nagyon is egész embert kell, hogy bocsásson ki szárnyai alól. De ezzel szemben mit látunk? Látjuk azt, hogy az újdonsült tanító teleszívta magát tudománnyal, ha ugyan teleszívta, markába nyomják a diplomát és elbocsájtják az életbe, mondván: menjetek tanítások és neveljetelek népet és nemzeteket.

De büszke is erre az a fiatal tanító és úgy képzeli, ő most a világ legokosabb és legképzetebb tanítója.

Általában véve a tanítóképző 3 féle tanító típust bocsájt ki magából. Az egyik típus semmi mással nem törődik csak a könyvekkel. Ő a valódi könyvmoly. Csak egyetlen cél lebeg előtte: minél többet tanulni s belemélyedni a tudományokba. Az ilyen tanító alig várja, hogy kikerüljön az intézetből, hogy álláshoz jutva nyugodtan tölthesse meg szabad idejében a tudományok után szomjazó lelkét a legmélyebb ismeretekkel.

Tanít is tehát ilyen *tudományos alapon* és minden igyekezete az, hogy növendékeiből *kis tudósokat* neveljen. Azért valósággal tömi őket tudománnyal. Van lecke, dolgozat elég, iskolai és házi egyaránt! Jönnek elő a legborzalmasabb című feladatok, mint pl.: Milyen hatással van a szépirás az ember

jellemére? Mik legyenek a rajznak alapvető gondolatai? Mi által és milyen utakon érhetjük el és elégeithetjük ki legkönnyebben a szociális igényeket? stb. Megy a dolgozat írás és javítás éjjel-nappal! Szegény nebulók rettenetes munkát végeznek úgy annyira, hogy még a legjobb és legszorgalmasabb tanuló is úgy érzi, hogy ez az iskola már nem az, ami volt azelőtt, hanem annál is rosszabb, a gyötrelmek tanyája.

A tanulók összetörve a sok tanulás és házi dolgozatok súlya alatt, undorodva gondolnak arra az iskolára, melybe azelőtt oly szeretettel jártak. Tanítójukban már nem a régi nevelő és tanító bácsit látják, hanem látnak egy rettenetes inkvizitort, akit nemcsak a tanulók, de még a szülők is a pokol mélységes fenekére kívánnak! Az ilyen tanító falura egyáltalában nem való, mert hiszen neki a sok dolgozat javítás és önképzés minden idejét lefoglalja s így az iskolán kívül úgyszólván semmit sem tehet népének érdekében.

Az ilyen tanítóhoz hiába fordul a falu, mert ő nem fogad el semmi tisztséget sem, ő csak egyet lát a működés terétől és pedig csak az iskolát és az önképzést. Őt nem érdekli semmi, neki nem kell senki! Azt hiszem igazat mondom, ha kijelentem egyenesen, hogy az ilyen tanító a népnevelői tisztség fogalmával nincs tisztában, mivel ilyen formában e pályán tökéletes célt elérni sohasem tud. Igaz, hogy viszont önmagára nézve a békés életet és munkálkodást biztosította egész életére, mert nem lép rá arra a porondra, honnan lehet ugyan emelkedni, de viszont lehet süllyedni is!

A tanítóképzőből kikerülő *második típus* már egészen más ember. Ez a tanító tisztán *tudományokkal* már nem szeret foglalkozni, ellenben szeret mások tollával ékeskedni, s a legcsekélyebb működését is a közért *túlbecsüli*, melyért a rendkívüli elismeréseket szinte megköveteli. Az ilyen tanító már használható a közérdekű iskolán kívüli munkára, bár sok tapintatosságot kíván, mivel rendkívül érzékeny és könnyen megsértődik, viszont munkájában nem kifárad. Szereti a változatosságot s pályájára rendszerint hivatásérzés nélkül lépett. Egyébként jó tanító válik belőle *megértő lelkek* között, míg az ellenkező esetben simplex, pályáját csak úgy „muszájból” betöltő tanító lesz.

A *harmadik típus* az ideálisták, a rajongók, a lelkesedni tudók csoportjából kerül ki. Ő az igazi tanító, nevelő ember,

aki telve van lelkesedéssel, ambícióval és pályájára tisztán hivatás érzezből lépett.

Szereti a népet, gyereket, falut egyaránt, ő a szolgálatkészség mintaképe. Sorsával feltétlenül meg van elégedve, azért bármilyen sorsban és körülmények között feltalálja magát, könnyen beletörődik helyzetébe, a végtelenségig bohém és vidám. A bántalmakat könnyen elviseli, hamar megbocsájt és felejt. Semmiből élelkérdést nem csinál, a dolgok felett nem trémázik, hanem határozottan halad a kitűzött cél felé!

Ő a falu igazi tanítója, akiben a falu vezető emberei már az *első napon* felismerik azt az egyént, aki után annyira vágyakoztak. Nagyrabecsülésük és ragaszkodásuk jelei mutatkoznak is *azon al*, mert egyik deputáció a másikat éri s szegény tanító barátunk nem győzi a különféle megtisztelő állást elfogadni. A tanításon kívül mindjárt ott van az igazgatóság, a kántorság, mely magában véve is terhes és lekötő, de hát ez mégis hoz valami jövedelmet, mely a tanító gazdasági fellendülését egy kis mértékben elősegíti. Azonban az énekkar vezetés, tüzoltó parancsnokság, vagy hitközségi és hitközségi jegyzői tisztség, közművelődési tanfolyam vezetés, vöröskereszt egyesület, gazdakör és önképzőkör, könyvtároság és más egyéb egyesületek vezetése és az ezekben való részvétel mindmégannyi terhes foglalkozások, melyekből a tanítónak semminemű jövedelme nincsen, ellenben dolga van elég! Kell tehát olyan iskolán kívüli foglalkozás után is nézni, amely egy kis jövedelmet is hoz. Azért az ügyes tanító méhészettel, kertészettel, gyógynövénygyűjtéssel, selyemhernyó tenyésztéssel, biztosítási és más egyéb ügynökséggel, sőt még gazdálkodással is foglalkozik, mert ezekből mégis csak kerül néhány szerény korona a tanító zsebébe.

Hát bizony ez éppen elég iskolán kívüli foglalkozás s ha a tanító mindezt el akarja végezni pontosan, úgy érzi, hogy nemcsak az izmait, de még az idegeit is meg kell erőltetnie. No de ezzel még nincs minden kimerítve, mert hiszen az ilyen idealista tanító ember hamarosan olyan népszerű lesz, hogy a „mester“ úr nélkül nem történhetik meg semmi sem! Az egész falu belé helyezi bizalmát. Ő mindenütt képviselő, jogi tanácsos, *ügyvéd, ember és állatorvos* s a falu iródeákja, természetesen *ingyen*, mert hát *pénzért* az illetékes faktorok is elintézik igen szívesen.

De ime jön a tél. A fiatalok unatkoznak. Szépen felkeresik tehát a „mester“ urat és illendően felkérlik egy-egy műkedvelő előadás rendezésére, természetesen a *saját zsebének* felelősségére, mert hát ez már így dukál! Aki már falun ilyent rendezett, az azt is tudja, hogy ennek fele sem tréfa, mert első sorban is minden este vacsora után próba van 10-ig. Közben készül az előadáshoz. Kezdi összeállítani a dekorációt. Fúr, farag, rajzol, ácsol, ragaszt és fest. Majd jön a nagy nap, amikor össze kell állítani a színpadot az ő ezerféle követelésével. Pénz nincs, azért a tanító *mindent* maga csinál. Ő a maszkírózó, sűgő ének és zenekarvezető, ha ugyan a kórtinát is nem maga húzza. A cseppet minden esetre magának kell végezni, nehogy zavar legyen. A színelőadás alatt, előtte és utána ő tartja fenn a rendet, mert hát a tanító úr szavára mégis csak jobban hallgatnak. Mire tehát az első napi előadás lezajlik, szegény tanító testben és lélekben kimerülve, szinte ájultan dől az ágyába egy kis nyugalomra. Azonban ebből nem sok jut neki, mert hát még van ám gyerek is, meg asszony is! A gyerek sír, az asszony pedig fájdalmasan panaszkodik arról *az elhanyagolásról*, melyben a férj uram őt és családját *az utóbbi időben* részesíti. S itt hiába minden! Az asszonyt nem lehet semmiféle érveléssel meggyőzni!... A népszerűség azonban félelmetesen nő. Üresedésbe jutott a helybeli hitelszövetkezet könyvelői állása, természetes, hogy erre egyhangúlag a „kedves mester“ urat hívják meg, holmi féle tiszteletdíj mellett, s a szegény tanító örül, hogy végre már egy olyan tiszteletbeli foglalkozáshoz is juthat, melyért némi honorárium is jár.

Megy a munka *rettenetes* erővel úgy az iskolában, mint az iskolán kívül, feszülnek *az izmok* és *az idegek* egyaránt! Te pedig szegény ideális Tanító Testvérem húzod ezt a *nehéz igát*, mert a falu szeretete már minden terhet rád akasztott.

Azonban ne higgyük, hogy a pohár már fenéki ürfittetett, mivel itt még nem tartunk.

A szomszéd faluban fogy. szövetkezetet létesítettek, s ettől lázban áll az egész vidék. A falu vezető emberei összebeszélnek, hogy itt is *kellene* létesíteni. Nekik erre nagyszerű emberük volna a „kedves mester úr“ személyében, akit még az Úr Isten is a fogy. szövetkezet vezetésére teremtett! Hiába minden filakozás, mentegetődzés, a bizalom elől kitérni lehe-

tellen, mert pont és vége, a „mester úr“ lesz az ügyvezető igazgató és könyvelő, *egyelőre csekély tiszteletdíj* mellett! És most a feleség újra közbeveti magát, de érhetően nagyobb vehemenciával. Kér, könyörög, fenyeget, majd *jeleneteket* csinál, mert érzi, hogy ezzel a tisztséggel igazán *elbúcsúzhat* férjétől, mert ennyi munkát igazán *lehetetlen* már egy embernek elvégeznie.

Azonban az *ideális tanító lélekből* újra kitör az ambíció, a szebb és jobb jövő reménye, vigasztalja nejét s gyönyörű perspektívában ecseteli azt a helyzetet, ami a fogy. szövetkezet *esetleges* fellendüléséből reájuk néz! Lesz minden bővebben, biztatja a tanító feleségét, még a régi selejtes bútort is kicserélhetjük s a gyerekek taníttatására is kerül valami stb. S a szegény asszony végre is enged, bár nem sok reménye van mindezekhez. Most azután megindul az *emberi erőt* meghaladó robot a bizalomért és az *ideális tanító* becsületért!

Szegény Tanító Testvérem, ha jól körül nézel, bizony kell, hogy meglássad azt a szomorú sorsot, ahová és amibe jutottál! A pók nem hálózza úgy körül a legyet, mint ahogy Téged a *közbizalom* behálózott munkával! Most már nem vagy többé ember, *csak gép*, aki reggeltől késő estig sziszifuszi munkát végzel csak azért, mert Téged a jó Isten enyire ideálistának, vagy magyarán mondva, *jó bolondnak* teremtett! Már nem vagy a magad ura s a régi családi fészek a gyötirelem tanyája lett. Ott látod hitvestársadat állandóan bánatba merülve, mert rá nézve Te csak élő-halott vagy. A gyermekeid elveszítették a szerető, vidám, velök tréfálkozó édes atyát, mert Te kábultan térsz haza esténként a családi körbe, a napi munka fáradalmaitól meggyötörve és így nincs kedved velök foglalkozni. Az ágy, mely eddig a pihenés és felfrissülés helye volt, *nyugalmat* adni már nem képes! Addig, míg fogy. szövetkezetet nem vezetél, legalább becsült és tisztelt ember voltál, de most konkurense lettél a helyi kereskedelemnek, aki a szövetkezettel *kenyerök* ellen törtél. Ezek most felelőtlenül dobják a közhangulatba azt, hogy a „mester úrnak“ jól megy az üzlet, együtt lop az üzletvezetővel, tönkreteszi a gazdákat, mert ő is csak olyan közönséges svindler! Megindul a pletyka s hordják a hírt ide-oda. A tanító nem engedheti becsületét, s megkezdődik a pereskedés végnélküli láncolata s kezd a tanító helyzete pokollá változni.

Végre beüt a legborzalmasabb! A tanítót a közbizalom a politikai áramlatba sodorja! A falu két pártra oszlik, ellene és mellette!

Szegény Tanító Testvérem sorsod szájalomra méltó, véged van! Belekerülél *az intrikába*, a *rágalmazás* ezerféle poklába, s még szerencséd, ha politikád felfelé irányított, mert máskülönben a halósággal is meggyűlik a bajod.

Az iskola már nem az a kedves hely, ahol ezelőtt oly jól érezted magad. Fáj a lárma, idegesít a gyermekek pajzán jó kedve, terhedre van a tanítás, kerülöd az embert s csak egy után sóvárogsz, vagy elmenni ebből az átkos faluból, vagy pedig visszavonulni mindentől, mert ez már nem élet, hanem csak szenvedés! Úgy érzed, hogy nincs családod, nincs otthonod. Csak fájó lelked van, melyet a sors ily kegyetlenül összetörött. Kialszik lelkedből *az idealizmus, a rajongás és a lelkesedés*. Úgy érzed, hogy önmagad lelkének *negatív lemeze* lettél.

Elégedetlen vagy, s a régi bohém lélek és vidámság fáklyája kialudt belőled és kezded érezni, hogy minden vagy, csak az nem, amit ideális lelked annyira óhajtott: falud *megelégedett, mindenki által szeretett és becsült tanítója és nevelője*. Te, aki a társadalom bajainak orvoslásán emberi erőt meghaladva fáradoztál, s aki összerokadtál az alatt a kereszt sulya alatt, melyet önként vettél a válladra csak azért, mert úgy érezted, hogy az az igazi néptanító, az az igazi pásztor, aki *életét adja az ő juhaiért!* És most következik életednek legnehezebb és legszerencsétlenebb részlete, mert úgy érzed, hogy önmagaddal meghasonlottál. Beáll a defekt a z egész vonalon, semmi sem sikerül úgy, ahogy szeretnéd. Az általad vezetett intézmények és alakulatok között bizonyos bomlási folyamat áll be, mely lépésről-lépésre közelebb visz ahhoz, hogy mindenestől félrevonulj! És most várod, hogy felettes hatóságod, bizalmasaid, munkatársaid, jóbarátaid, s azok részéről, akik ezt a sok mindent a nyakadba akasztották, bizonyos támogatásban, megértésben lesz részed, azonban alaposan csalódní fogsz, mert ők a Te lelki világodat vagy nem tudják, vagy nem akarják megérteni. Bizony nagyon sokszor előfordul, hogy az agyon hallgatott tanítónak éppen ők adják meg kegyelemdöfést azáltal, hogy segítenek az ellentábornak üvöltöni, romlására törni,

hogy együtt szórhassák rá a gyalázat minden szennyét! S most a Te jóakaróid Tanító Testvérem, hirdetik, hogy az iskoláddal nincsenek megelégedve, hanyag vagy, nem tudsz tanítani, vásottak a gyerekeid, nem tudsz már énekelni sem! Az általad vezetett intézményeket rönkrekeszed, mert könnyelmű és rest vagy. Elmondják, hogy Tőled többet várnának, mert a multban megmutattad, hogy a mostaninál szebbet, jobbat és többet is képes vagy produkálni!

Es most kérdem Tanító Testvérek, vajjon miért is jutott az ilyen ideális tanító lélek idáig? Bizony csak azért, mert a tanítóképző nem foglalkozott a tanítóra várakozó iskolán kívüli munkakörrel, s így nem figyelmeztette a mindenért lelkesedni tudó tanítót elhamarkodott lépésének és vállalkozásának rejtetenes következményeire, honnan már alig van visszalépés! Igaz, hogy a néptanító munkájának az iskolán túl is ki kell terjednie, de csak olyan mértékben, hogy azt a tanító minden megerőltetés és lelki összeroppanás nélkül el tudja végezni. És ez az, amire a tanítóképzőnek nagy súlyt kellene helyezni a helyes tanítóképzésnél.

De viszont kegyetlen az a társadalom is, amely képes arra, hogy egy igazán szives készséggel felruházott embert munkával úgy megerheljen, hogy szinte összeroskad annak sulya alatt! És itt nem mondhatjuk-e szerencsésnek azt a tanítót, aki semmi körülmények között sem mozdítható ki a rendes mindennapi életből, hanem görcsösen ragaszkodik ahhoz, amire törvényesen kötelezve van, s amire maga is vállalkozott. Tanító Testvérek! Így fest a tanító helyzete az iskolán kívüli munkájával akkor, amikor nem elég tapintatos, körültekintő és meggondoló, s ha nem tudja magát mérsékelni.

Azért az iskolán kívüli kultúr munkából csak annyit vállaljunk, amellyel határozottan meg tudunk birkózni egy egész életen keresztül, mert a tanító működése csak akkor lesz áldásos és bő gyümölcsöt hozó, ha az az út, amelyre lépett, biztosan vezet a jólét, a megelégedés és boldogság révébe!

Ivanits Andor.

Bárfa-fürdő központjában egy emeleti szép, tágas egyággyas burorozott szoba a f. évi nyári évadra jutányosan kiadó. Érdeklődni a Jókai könyvkereskedésben, Komáromban.

Miska.

Vásolt rossz falusi gyerek a Miska. Sovány vézna, sápadt, csupa csonl, meg bőr. Amint a padban ül, az ember meg-sajnálja őt.

A szemében azonban van valami, ami mesebeli álmos csikóra emlékeztet. Zöldes fény villámlik át néha a pupilláján. Szívós, mint a macska és szörnyen alatonios; ha a tanító félrenéz, ő már egy villámgyors mozdulattal meg is csipte a Sanyit, aki mellette ül. Szép szó nem igen használ nála, csak annyi, mint falra a borsó. Meg szokták őt verni odahaza!

Viharos multja van már. Többek között apró gyerek korában a kútban is volt. Ha az erdős nem jön arra felé, a kútba fulladni volna. (Nyári időben a faluban kevesen vannak odahaza.) Így azonban megmenekült. Az ostorfőerőszzakkal kellett kifejteni a tenyeréből, olyan heves vonzalommal ragadta meg. És azóta igen illedelmesen köszön az erdősnek és igen büszke arra, hogy ő már a kútban is volt. Többször elmeséli a többieknek és gögösen néz rajtuk végig. A kisebb gyerekek különös tekintettel és respektussal néznek rá.

Valamelyik nyáron már igen vakmerő volt a Miska. Utána kiabált a tanítónak, aki a rétgát mellett haladt el. Persze csak tisztes távoból, ahonnan már nem fenyegette közvetlen veszedelem. Hja kurázs az nem hiányzik a Miskánál. Különben is a többieknek odanyilatkozott, hogy „nem verhet meg a tanító, mert az iskolából ki van illva a pálcá.” Ő már azt is tudta. De hát mindennek vége szokott lenni. Vége lett a napsugaras nyárnak is.

Elmult a gyöngyélet, a mezőnek, a tarlónak és a rétnak a kis nomádjai az iskolapadok közé szorultak.

A vásolt Miska is fellőtt. Egy kicsit sziszergelt, de csak úgy belsőleg. Máskülönben nagy flegmával állt a tanító előtt. És a tanítóban egy kevéssé fellángolt a méreg.

Hát szabad utána kiabálni az embereknek? Szabad irágár szavakat beszélni? Ezt tanultad te az iskolában? Sőtét és komor hallgatás. Kaján örömmel előállnak a tanuk. Többen is hallották. Büntetlenül nem szabad vétkezni. Meg van sértve az erkölcs, az iskolai rend, a tisztesség. Miska csunyán belerúgott a polgári nevelés tan által hirdetett közmorálba. És a többiek előtt is példát kell statuálni. És a Miskának sajnos a szépszó

nem használt. Ézuttal kivételesen kikapott.

„Kedves jó drága tanító úr ne bántson, löbbel soha senki-
nek utána nem kiálltok“. Mert így hizelegni is tudott a Miska.

No és a Miska megjavult. Egy tanévben semmi rosszat
nem csinált.

Szép szó, buzdítás, dicsérei, a jó tulajdonságainak a kieme-
lése által, (habár ez utóbbiakat lámpással kellett keresni). Miska
gyerek egészen türehető magaviseletűvé vált. És a tanító igen
örült, hogy a Miska megjavult, dicsérte őt sokszor a többiek
előtt is, hogy milyen jó gyerek lett a Miskából. És Miska
diadalmasan nézett végig zöldesfényű szemével a buksi feje-
ken. Tanulni igen mérsékeltén tanult. Ellenben különösen mászott.
A legmagasabb fára macska ügyességgel felkuszott. Vézna
testében csodálatos ügyesség lakozott.

A többi gyerekek szörnnyen respektálták. Különösen, amikor
angol hidegvérrel mászott fel a „Hegyhát“-on levő mérnöki
kilátó legmagasabb pontjára, ahol mindenféle nyaktörő kunsztok-
kal szórakoztatta és rémítgette a társait.

Miska azután fokozatosan mindig hetykébb lett. Nyár felé
már panasz is érkezett ellene. A piszeorrú Gizli, aki az alsó
faluvégén volt megbfzva a vigyázósággal, egy alkalommal azt
jelentette, hogy Miska, a kaciját (kahájját) iskolából menet a
félvállra veti és kalapot nem emel. Pedig az illemszabály milyen
szép rimmel mondja: „Ruhádat félvállra ne vedd, kezed lábad
ne hányd, ne vedd“.

Miskát a tanító megdorgálta. — Eljött a június. Miska
persze ősi szokás szerint júniusban már iskolába nem járt.
Hiába ment az apjának a figyelmeztetés — hiába volt meg-
büntelve már az előző évben is. Semmi sem használt. Miskának
az apja többekkel együtt a törvény semmibe vevésének nyílt
álláspontjára helyezkedett. Némelyik hangosan kijelentette, hogy
„az Istennek se küldi a gyereket“. A tanítót meg majd így,
meg úgy megtanítják móresre. És a különféle vad izengetések
sem maradtak el többek részéről. A júniusi iskolalátogatást
több vidéken semmiféleképpen törvényesnek nem akarják elis-
merni. És hiába van a törvény is. A delikvens azt mondja,
hogy majd „leül“, de majd a tanítóra is jön dér. Hát igazán
szép kilátások a szegény tanítóra, aki két henger között őrlődik
és mindenestre az állam törvényeit respektálja, tudva azt,
hogy a felsőbbség nem tréfál és sehogy el nem akarja ismerni,

hogy Szücs Ferkónak, meg a Kerekes Miskának júniusban segíteni kell a marhacsorda megőrzésénél.

Szépen beszélt a tanító a Miska apjával és a csordással és a többiekkel, hogy így, meg úgy, lássa be... A csordás azonban hajthatatlan, akár csak a törvény, nem akar engedni. A csósz is vérszemel kap és a Gézát is elfogja az iskolától. A Karika Ferkónak meg libákat kell őriznie a többiekkel együtt. Karikáné helyke menyecske és erősen hajtogatja, hogy majd megmutatja, hogy az ura mit tud. Már mint a Karika.

No szegény tanító most légy okos. Mit tehel mást, beadja az egész társaságot. A kenyérről van szó. A felsőbbtség nem tréfál. A tanfelügyelő sem volt még kint.

No és minősítik is a tanítót. A 4-es fokozat államsegély megvonással jár. És a gyerek felejt, különösen nyár felé. Tehát nem babra megy a dolog.

A Miska megint hallat magáról. A falu réjtén tanyáz a tó mellett. Ott ütötte fel a hadiszállását, ott vannak a libapásztorok, az iskola kerülők. Ott vannak a félmeztelen cigánypurdék is. És folyik az épületes társalgás.

„Miért jársz te bolond az iskolába“ mondja Miska a kicsit nagyot halló Jancsinak.

„Látod én nem járok és fel sem megyek őszig. Isten bizony!“ — „De nem kapod ám ki a rajzirkáit“, tódítja Jancsi. „Szerelném én azt látni“ kiállja vakmerően Miska. És a zöld fény felcsillámlik szürke szemében.

Másnap kora reggel felkel és fog egy kis baltát és vakmerő elhatározással elmegy az iskolába elsőnek és feltöri az iskola szekrény ajtaját. Az irkákat kiválasztja és ádáz diadallal viszi a tóhoz és gögös szemvillanásokkal kiosztja az iskolakerülőknél.

No szegény tanító most mutasd meg, mit tudsz tenni a kiskorú gonosztevővel, aki azon az úton van, hogy betörő váljék belőle és akit megverni sem szabad, mert törvénybe ütközik.

A tanító nem röstelte a fáradságot és elment a gyerek szülőjéhez, aki, amidőn meglátta őt, a gyereket elbújtatta. A tanító, mit tehetett mást, tartott egy erkölcsi prédikációt a gyerek anyjának.

„Vigyázzon rá néni, ez a gyerek magának még sok szomorúságot fog okozni“, mondta önkéntelenül azt, ami a szá-

jára jött.

Az asszony erősen fogadkozott, hogy a gyereket el fogja küldeni az iskolába. „Jól verje meg a tanító úr!” Persze a Miska nem jött fel az iskolába. Falun nincs rendőr, mint városban, ahol a gyereket előállítják. Miska diadala teljes volt. A nyarat önérzetében megnövekedve, mámoros örömmel töltötte.

Az isk. büntetést leülték. Az apa is büszke lett a fiára. „Ez a fiú nem ijed meg az árnyékától” — mondogatta. És csakugyan a libalegelőn ő lett a vezér. Senki sem mert vele újjahúzni. Miska volt a libalegelő, a tarló koronázatlan fejedelme. A kislányokra, ha nem volt jó kedve, csak ránézett a sunyi tekintetével és már sompolyogtak is el. Miska azt csinálta. Miska ezt csinálta. A krónika mindig Miskáról szólt.

No de hát az a nyár is elmúlt mint a többi. Learatták a zizegő jószágot, behordták a gabonát és mélabúsan zúgtak a cséplőgépek. A kakuklú, a szarkaláb elvirágozott, a kis libákból nagy libák lettek és a tarlók fölött esténként szomorúan fúj a szél és hirdette, hogy vége lesz a nyárnak és jön az ős. És esténként mélabúsan zengett a kolomp az öreg „Bársony” tehén nyakán.

Csordás Ferkót a nap heve feketévé sülötte és ruháját a nyári záporok igen megviselték. Ferkó is Miska is igen viharozott formájúak voltak, amikor esténként megtértek nomád életmódjuk területéről.

Beköszönlött könnyörtelenül az iskolai esztendő. Miska már el is felejtette a belőrést és ismét feljött az iskolába. Ott volt az év megnyitásánál. Új rektort választottak. Miska szörnyen kíváncsi volt, hogy milyen is az új rektor, aki elé járni fog. Amikor a tanítót meglátta, láthatóan és kivételesen megrökönyödött.

A tanító azonban ez alkalommal arra az álláspontra helyezkedett, hogy a testi büntetés tilva van, különben sem volt híve ennek az utolsó barbár eszköznek, amely azonban néha életmentő. A zöldszemű Miska ezuttal elkerülte a büntetést.

Az új rektor pedig csak nem fogja pályáját büntető expedícióval kezdeni. Az csak természetes, hogy ilyen esetekben amneszlia jár. De ezuttal mégis végzetes és katasztrófális hiba történt. Ez pedig abban állott, hogy Miska nem kapott ki.

Az úton bökölt, rúgott, ficáncolt, öklelőzött, egyszerűen nem fért a bőrébe. Mindenkivel verekedett széles jó kedvében.

Kijelentette, hogy nem fél senkitől sem.

Othon el is dicsekedett, hogy „nem mert ám megverni a tanító úr“. Az apa büszke volt a fiára. Hogy is ne, milyen életrevaló!

Délután a gyereksereg lerándult a falu réjére. A réten haladt keresztül a nemrég létesített erős feszültségű villamos áram. 7—8 méteres oszlopokra volt szerelve a dróthálózat.

A villanyvezeték újdonság volt a faluban. A tanító igen gyakran beszélt a gyerekeknek arról, hogy a vezeték megérintése halálos veszedelemmel jár. Elrettentő például felhozta a naszvadi gyerek esetét, aki szénné égett a drólokön. No és ki is dobolták. A gyereksereg a villanyoszlop körül tanyázott és hallgatták a különös és iitokzatos zúgást, Miska volt a szónok, az előadó. Ő már sokszor felmászott az oszlopra, de a drótot még nem fogta meg.

Ezuttal elhatározta, hogy megmutatja, hogy kicsoda ő, hiszen ő nem fél semmitől és senkitől. Ki parancsol ő neki? És kis elméjében elképzelte, hogy milyen nagy tekintélye lesz. A többiek mondani fogják: „A Miska meg merte ám fogni a villanydrótot!“

„Nem igaz ám az, hogy meghal az ember, ha megfogja a drótot“ — mondta fontoskodva. „Te elhiszed, hogy meghal?“ — kérdezte Gézát, aki áhítattal nézegette a porcellánt; ői inkább a porcellángomb érdekelt. Szenvedélyes gombgyűjtő volt. Nem adta volna egy vaklóért, ha neki olyan porcellángombja lett volna. Szóval a Géza csak a vállát húzogatta.

Juhász Pisi azonban kijelentette, hogy ő nem hiszi el. „Hát a fecskét miért nem üli agyon, az is rászáll!“

Ez az utolsó érv hatott. Miska macskaügyességével mászott felfelé. A gyerekek mereven álltak a gyepen — és nézték a borzasztó vállalkozást. — A kisleányok rémüldöztek, mert ők mégis elhitték azt, amiről a tanító úr olyan sokszor beszélt nekik. De ők is borzasztóan kíváncsiak voltak.

De mit csűrjem-csavarjam a dolgot, a szerencsétlen Miska megérintette a magas feszültségű vezetéket, de csak alig; a gyerekek iszonyatos jelenetnek lettek tanúi. Az áram hatására folytán Miska széles ívben repült le a 8 méteres oszlopról. A gyermekesereg a szélrózsa minden irányába szaladt. Juhász Pisi kismérvű idegsokkot kapott a rémes jelenettől. Miska eszméletlenül esett a réi puha fűvébe. Lepedőben vitték haza.

8 hónapig volt szegény a kórházban. A két kezét elégette az áram és az ujjai begörcbültek. Kezeszára pipaszár vékonyságú lett.

Mikor a tanító meglátta az ijeszlő vékony kezeket, igen e'szomorodott és eszébe jutott a „Példabeszédek“ könyvéből: „A gyermek elméjéhez költetett a bolondság, de a fenyték vesszeje messze elüzi ő tőle azt.“

Valami belső hang azt mondta, hogyha Miska kikapott volna, akkor most talán nem „könyökkel“ hanem ököllel hancurozna. Mert Miska most is eleven és pajkos, mert telítve van fiatalossággal és felőrrő étellel.

Laky Antal.

EGYESÜLETI ÉLET.

Az Ógyallai Járáskör közgyűlése.

Az Á. M. T. E. Ógyallai Járásköre folyó évi június 5.-én Hetényen tartotta tavaszi közgyűlését. A közgyűlésen megjelentek: Zsemlye Lajos református lelkész, a községi vezető jegyző, bíró és néhány egyházi előjáró is. A járás tanítóságából mintegy 57 volt jelen. A gyűlést *Kőrös Imre* járási elnök 10 óraker nyitotta meg, a ref. iskola egyik nagytermében. Megnyitójában az általános emberszeretetre és a világbékére való nevelésre buzdította különösen fiatal kartársait.

Az üdvözlések után elnök, előterjesztésében fájó szívvel emlékezik meg azon nagy csapásról, gyászról, mely úgy egyesületünket; mint különösen Virsik János bagotai ig. tanító kartársunkat érte az által, hogy egyellen leányát: *Virsik Jolánt*, férjezett dr. Bujnoch Rudolfnét, egyesületünknek szorgalmas, derék tagját, a kérlelhetetlen halál 1929. november 29.-én, boldogsága teljességében egy évi házaselet után, elragadta szerettei köréből. Egyesületünk sok-sok tagjával megjelenünk a felejthetetlen kartársunk temetésén, hogy igaz szívvel vegyünk részt az édes apai szív nagy fájdalmában, hogy enyhítsük, némileg nagy bánatát; a sírra Járáskörünk nevében, kegyeletünk jeléül koszorút helyeztünk el. Kívánja, hogy ez édes anyaföld, mely sokat szenvedett testét magába fogadta, adjon neki a vesztett földi boldogság után csendes pihenést, édes álmodozást a cyprus lombok alatt, lelkének pedig örök boldogságot az angyali jószágok között, odafön a menyben, az összetört, édes-

apai fájó szívet pedig gyógyítsa meg a jó Mindenható az ő csodás gyógyító balzsamaival. Indítványozza, hogy a legjobb szívű, példás életű, szorgalmas kartársnőnk emlékéül jegyzőkönyvünkben örökítsük meg. A közgyűlés tagjai felállással és az elnök indítványának elfogadásával fejezték ki ifjan elhunyt kartársnőjük iránt érzett fájó részvéluiket.

Elnök előterjesztését folytatva jelenli, hogy résztvev az 1929-ik évi december 12.-én Komáromban megtartott központi gyűlésen, amelynek lefolyásáról a Magyar Tanító múlt évi számából (24) a kartársak bő értesülést szerezhettek. Felemlítette továbbá, hogy folyó évi január 25-én az érsekújvári, párkányi és ógyallai testvér járások, a szlovák kartársakkal karöltve, úgy erkölcsli, mint anyagi tekintelben fényesen sikerült reprezentációs bált tartottak Érsekújvárban, melynek ránk eső listza jövedelmét 2650 Kft a nevezett járások elnökei a T. H. Javára a központi pénztárba utalták. Hálás köszönet illeti úgy a nagyérdemű közönséget, mint a tanítóság megjelenését és nagy áldozatkészségét. De hálás köszönetet mondok itt *Matis Gyula* és *Točik Antal* áll. tanfelügyelőinknek is, akik védnökségükkel és előkészítő munkásságukkal, nagyban hozzájárultak az elért fényes eredményhez.

Jelenli továbbá, hogy köztársasági Elnökünk 80 ik születése napján Járaskörünk tanítósága nevében Őt üdvözlő sürgönnyel kereste fel, amelyre ápril 12. én fekkölt lelkű Elnökünk levélben válaszolt, melyet felolvas. A közgyűlés tapssal és Elnök ür életésével helyeslőleg vette tudomásúl a köszönd lefratot.

1930. május hó 14.-én Érsekújvárban választmányi gyűlést tartottunk, melynek tárgya a mai közgyűlés előkészítése volt. Ezen gyűlésen adta át pénztárosunk *Virsik János* bagotai ig. tanító úrnak a Temetkezési Egyletünköl neki járó 700 Kft, amelyet Virsik János kartársunk, a „Szabó János féle tanító árva- és özvegy alapunkra“ vissza adományozott. A közgyűlés a nagylelkű adományért hálás köszönetét fejezte ki s azt jegyzőkönyvileg megöröktette.

A „Szabó János-féle tanító özvegy és árva alapunk“ az idén kezdte meg működését, melynek még ugyan nem nagy összegű évi kamatát, egy magát megnevezni nem akaró, jószívű adakozó 275 koronára egészített ki, amit pénztárosunk özv. Bohon Jánosné, volt izsai kántortanítóné kezeihez juttatott.

A közgyűlés helyeslőleg tudomásúl vette a választmány

határozatát, a nemes szívű adakozónak pedig ez úton mond hálás köszönetet; az elnöki előterjesztést pedig egyhangulag tudomásul vette. Ezután a múlt gyűlés jegyzőkönyve felolvasatott és hitelesítetett. A tárgysorozat szerint Dinnyés Károly előadása következett „A tanítóság és a tanítóképzés” címmel.

Dinnyés Károly a fenti tárgyról egy óráig tartó magvas értekezést tartott, melyet a közgyűlés feszült érdeklődéssel hallgatott végig. Élesen elítélte a magyar tanítóképzési rendszert. Különösen az egyéves akadémiai kurzust és mégkülönösebben az u. n. magánvizsgáztatási, gyorsalpaló képzést; az idén pl. 54 magánvizsgázó közül csak 12 jelölt ment középiskolai érettségi bizonyítvánnyal vizsgára. Így áll elő az a helyzet, hogy a tanítói pályára a nem megfelelő elemek is nagy számmal kerülnek, ami a magyar kultúra előbbre vitelének határozottan hátrányára van és visszaesést jeleni. Az egyéves akadémistákkal sincs megelégedve. Nem nagy tudomány kell és tudós ember a népiskolába szerinte, hanem sokoldalú, valláserkölcös, magyarérzésű, gyakorlati tanító művész, aki a gyermek lelkületéhez tud férközni és azt harmonikusan nevelni. A kurzusról kikerültek e követelményeknek nem felelnek meg, mert kevés az idejük a kiképzésükre, a többi meg úgy sem. Ismerteti a külföldi államok tanítóképzését, végül indítványozza, hogy fogadja el a közgyűlés a következő javaslatát: A Csehszlovák Köztársaságban állíttassék fel 2 magyar tanítóképző, alapképzés legyen középiskolai érettségi bizonyítvány és utána 2 éves akadémiai kurzus, melyen tisztán a neveléshez tartozó tárgyak és a gyakorlati pedagógia tanítandó; vagy pedig, ha ez nem lehetséges 4 középiskolai (polg. isk.) osztály és 5 évig tartó tanítóképző. A javaslatot elfogadás esetén terjesszük a központi gyűlés elé, hogy a fenti kérdésben ez az ógyallai Tanítói Járaskör óhaja s kéri a központot a javaslatot illetékes helyre terjessze fel.

Az előadás széles vitát eredményezett, ahhoz többen hozzászóltak, a többek között Kossányi József szentpéteri kartárs azt vitatta, hogy a régi képzőkből sem kerültek ki 100 percentes jó tanítók, csak későbbben lettek jó tanítókká. Forgách perbetel kartárs azt kérdezi, hogy miért nem volna ő jó magyar, mikor csak magyarul beszél és tanít és a magyar történelmet tudja? A vallásos nevelésre felhossa, hogy az egy éves kurzuson éppen két lelkész tanít, miért nem volnának akkor az onnan kikerültek valláserkölcösök? Majd Gyórfy Lajos

és mások amellett szállnak síkra, hogy lehetnek bármily foglalkozásuakból jó tanítók, ha egyébként a megfelelő vizsgát jó sikerrel kiállották. Végül Dinnyés kijelentette a zár szó jogán, hogy ő nem személyeket és működő kartársakat akar bántani, hanem a kiképzési rendszer hiányosságát ostorozza. A megfelelően kiképzett és működő kartársakat előadása nem érinti, de okfejtéseit fenntartja. Végül elnök megjegyzi, hogy az eddigi kor álmeneti kor volt, elismeri, hogy magyar tanítói szakképzésünk nem kielégítő, de hiszi, hogy népmívelődési és iskolaügyi miniszterünk ezen segíteni fog. Most igaz az is, hogy nagy tanítóhiány van, de ez csak most van, hogy a törvényes 8 osztályok mindenütt felállítottak. Néhány év múlva megszűnik az osztályok ily gyors szaporodása és a tanítóhiány is. Felteszi a kérdést az indítvány feletti szavazásra. A közgyűlé Dinnyés indítványát elfogadja, azt a központi gyűlés elé terjeszti további intézkedés végett.

Azulán *Csongrády Árpád* ismerteti Mónus Gyula „Ének-oktatási” könyvét a kartársak előtt. Rámutat a könyv sok megszívlelendő jóságára és hibáira is, de végeredményben ajánlja annak 10 koronáért való beszerzését, mert különösen fiatal kartársaknak az énektanításra sok üdvös tanáccsal is szolgál. Elnök szintén ajánlja a könyv megszerzését.

Majd *Nemcsik Béla* előadó olvassa fel alapszabály-módosító beadványának egyes pontjait, melyekkel az alapszabály módosítását óhajtja, előadását szóval is megindokolja s kéri a közgyűlést a beadványnak elfogadására és a központihoz leendő felterjesztésére, további eljárás végett. Módosító terveze a következő:

A reám bízott feladat szerint átvizsgáltam, illetve átvizsgáltuk a régi és a tervezett új alapszabályokat. A múlt tapasztalataim okulva, igyekeztem mindkettőből kihagyni azt, ami szerintem helytelen, de bennhagyni, sőt be venni mindent, amit alkalmasnak véletem arra, hogy javára lehet összességünknek.

Engedjessék meg nekem, hogy előterjesztendő módosításaimat szóval indokolhassam meg, itt csak az új alapszabályba felveendőnek javasolt szöveget terjeszthessem elő.

6. §. Az egyesület szervei:
  - a) Járási.
  - b) Körzeti egyesületek.
  - c) Szakosztályok.

7. § b) A tiszteletbeli tagot a járási és körzeti egyesületek, illetve szakosztályok javaslatára az egyetemes nagygyűlés választja sítb.

9. § b) Tagdíjat a központi választmány leszállíthatja, felemelni azonban a kp. nagygyű és emelheti.

d) 2 A köztársaság területéről távozás.

4 (pótlására) majd a kp. nagygyűléshez lehet felbbezni.

13 §. záradéka: Járás évenkénti egy gyűlést tart.

14 §. c) Tisztkar kihagyandó, (mert kü'ön szervezetet nem képezhet).

f) Tisztkar kezelésében alap nem lehet. (Kihagyandó).

k) kihagyandó v. megállapítandó, mik lehetnek e sürgős ügyek.

15 §. teljesen kihagyandó.

16 §. 1. kihagyandó. Választás eddigi mód szerint történik, de a jelölő bizottságba a járáások delegálnak.

4 kihagyandó kp. gyűlés hatáskörébe utalandó.

7: mint a 4

8 20. § feleslegessé válik.

18 §. törlendő, mert a körzeti marad.

A közg. ülés Nemcsik Béla alapszabály módosítását célzó beadványát elfogadja és az elnök úján annak a központhoz való felterjesztését határozza el.

Elnök indítványozza, hogy a közgyűlés minden előadójának, úgymint: Dinnyés, Csongrády és Nemcsik kartársaknak fáradságos és tanulságos szép előadásaiért jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon. A közgyűlés elnök indítványát elfogadja.

Tárgyaltatott továbbá a hadifoglyoknak ki nem fizetett illetményei, amelyre nézve a közgyűlés határozata a következő volt.

Mint hogy köztudomásra jutott, hogy a legfelsőbb bíróság ebben már a hadifoglyokra nézve kedvező ítéletet hozott (Vestník 1928 é. 255. l.), a közgyűlés elnöke tegyen felterjesztést a központhoz, hogy keresse meg a módját annak, hogy derék hadifogoly tanítóink, akik annyi mesébe illő szenvedésen és hányattaláson mentek keresztül a Nagyorosz-birodalom zűrzavaros világában, végre is jól megérdemelt törvényes illetményeikhez a Referát részéről hozzá is jussanak.

Elnök felolvassa a galánta—vágsellyei járási tanítókör elnökének átirata alapján a választmányi gyűlésük ama határozata-

iat, hogy miután a gyógy-ajap, mint ilyen hivatásának képtelen volt és képtelen is lesz mindenkor megfelelni, melynek csak kellemetlen oldalát ismerjük, felkérjük az országos egyesület elnökségét, járjon el a kormánynál, hogy szüntesse be azonnal ezen teljesen élelképtelen intézményt és az erre történi, de kárba-vesztett levonásokat.

Ezzel szemben kötelezze az iskolafentartókat, hogy az eddig fizetett 1%-ot otthon tartalékolják és a komoly beteg tanítót, azon 1% erejéig tartozik indokolt esetekben segélyezni.

Jelenli, hogy arra hivatunk fel, hogy mi is ehhez hasonló határozattal járuljunk a központhoz.

A közgyűlés egyhangúlag elfogadja a fenti határozatot, ugyanilyen értelemben felkéri az orsz. elnökséget a további teendők megtételére.

Elnök felolvassa a fenti testvér Járáskör f. évi május elsején kelt. hozzá intézett levelét, melyben arra kér, hogy mivel a megyék megszűntek, mi is kérjük a központot a megyei szervezet megszüntetésére és a járások javára törtéendő felszámolásra.

A közgyűlés nem fogadja el ezen határozatot, a megyei szervezetet más néven, pl. „Érsekújvári körzet” néven fentartani óhajlja.

Olvastatott orsz. Elnökünk ápr. 3 án kelt levelének többi-pontja, melyekre nézve a következő határozat hozatott.

2. Hívják fel a kartársakat, hogy egyes tantszületekben történi minden változásról haladéktalanul értesítsék a járásköri elnököket, aki azt továbbítja az országos központ pénzürosához. Elnök felhívja az igazgatókat a kérelem teljesítésére. Igazgatók megigérik a változások bejelentését.

3. Járási elnök szorgalmazza a tagdíjak befizetését. A tagok megigérik.

4. Ajánlják a Vestnik fordításának megrendelését, a beiratási díjak terhére.

A 4-ik pontra nézve a közgyűlés ismét a galántai—vág-sellyei tanítótestvér kör határozatát fogadja el, mely szerint megkeresi a közgyűlés járási elnökünk utján az Orsz. Egyesületünk vezetőségét, hogy a Referátusban tegyen előterjesztést a „Zprávy” c. lap. újból való megindítására, melyre, érteve annak magyar mellékletét az iskoláink előfizetnek, mert a Vestnikben leközölt hiv. rendeletek nem értése úgysis sok zür-zavarnak

okozója.

5. ik pontra nézve járási elnök felhívja a kartársakat, hogy az orsz. dalárdát minden kartárs úgy szellemi, mint anyagi támogatásban részesítse.

6. pont. Értesítésenek a Tanítók Háza javára tett intézkedéseiről. Járáskörünk a Tanítók Háza javára már régebbi határozata alapján 5000 koronát szavazott meg. De annak folyósítását csak akkor eszközli, ha lájja, hogy az intézmény tesztet ölt és Járáskörünk által is elfogadott alapszabálya megvan.

7. A tagok nyilvántartásáról szóló kimutatás beküldendő. Ezen pontnak a járásunk elnöke már megfelelt.

8. A k. pontl gyűlés elismerése, ha az járáskörünkre is vonatkozik, köszönettel fogadtatik.

9. A járásköri gyűlésről a jegyzőkönyv beküldetik most, mely egyúttal tudósítás is Szerkesztőségünk részére.

10. pont. Rajztanfolyamon már a kartársak résztvettek.

11. pontra nézve a határozatunk előbb van meg.

Tárgyaltatott *Győrffy Lajos* ama kérelme, hogy a közgyűlés tegyen felterjesztést az országos központi Vezetőséghez, hogy a cikkírók díszleteidőjait magasabb összegekben utaltassanak ki. Az indítványt a közgyűlés elfogadja. Ez értelemben kéri a központi vezetőséget, hogy ezáltal a kartársak munkakédeve nagyobb legyen.

Váczy József kartárs indítványozza, hogy a járáskör keresse meg a központi vezetőséget arra nézve, hogyha pl. egy kartárs új állást foglal el, mondjuk pl. f. évi június 8., 10., vagy 15. én, a Referátus ne a következő hónaptól utalja ki neki a fizetését, hanem attól a naptól, amelyen az állását elfoglalta.

A közgyűlés elfogadja *Váczy J.* indítványát, s kéri az orsz. kp. egyesület vezetőségét, hogy ilyen értelemben szíveskedjék a Referátusnál eljárni.

Elnök indítványozza, hogy aki temetkezési egyesületünkbe 3. haláleset alkalmával be nem fizet, az törölteik a tagok sorából. A közgyűlés az indítványt elfogadja, egyúttal itt kéri fel a jelen nem volt kartársakat és kartársnőket, hogy egyesületi mindennemű tartozásaikat a tanév végén kiegyenlíteni szent kötelességüknek tartásák úgy az Orsz. egyesület, mint járásköri egyesületeknél.

Kőrös Imre elnök felhívja a közgyűlés tagjait, hogy aki még az „Uhereczky és Vásárhelyi“-féle törvények és rendeletek

gyűlésménye fordítását nem szerezte meg, okvellen szerezzé be az iskola és magán könyvtára javára. Ennek az 50 koronás könyvnek árát a legutóbbi lévai nagygyűlés 10 koronában állapította meg, mely összeg az orsz. pénztárunkat illeti meg, miután a nagygyűlés a szerzők kiadói költségét megfizette, a megmaradt könyvek az ÁMTE tulajdonába mentek át. Ezután a pénztári napló megvizsgálattván, a bizottság, melyet a közgyűlés teljesen rendben talált az ott levő betétkönyvekkel együtt *Paxy Pál* pénztárosunknak a felmentvényt a közgyűlés megadta.

Ezek után Elnök köszönetet mond a tagoknak szives türelmükért, hosszas fáradozásukért, tartalmas előadásukért és fegyelmezett magatartásukért s még csak a jövő gyűlés helyének a megállapítását kéri. A közgyűlés a jövő közgyűlés helyéül Perbetét nevezi meg. Végül megköszöni a helényi ref. egyh. vezetőségének szives, előzékeny fogadtatását, melyben járás körünk tanítóságát részesítette, a termet, melyet rendelkezésünkre bocsátott, a gyűlést 2 órakor boldog ünnepek kívánásával bezárja.

(K. I)

A Bratislava III. tanf. körzet közgyűlése.

Vaskutecskán, Bratislavában, 1950 május hó 22-én tartotta a Bratislava III. tanf. körzet évi rendes közgyűlését. Jelen voltak: Gašparik Ignác, tanfelügyelő, valamint a körzet tanítói nagy számmal.

Losonczy Lajos elnök megnyitójában bejelenti, hogy a közgyűlést azon céiből hívta össze Vaskutecskára, hogy a gyűlés befejezése után családi körben együtt töltsék el a napot, ami a tanfőtség közli szeretetet és megértést még jobban kiemélysítheti.

Ecseteli a tanfőtség régi és mostani helyzetét. Volt idő, mikor nem merünk hangoztatni panaszainkat. Nem volt függetlenségünk. Azonban az idő változott. A tanfőtség belátta, hogy tömörülésben van az erő. Több kartárs fáradozása folytán megalakult a Magyar Tanító Egyesület. Visszatekint az elmúlt éviüzredre és megállapítja, hogy nem volt meddő a küzdelem, nagyot haladtunk. A társadalom észreveszi a tanfőtséget, ha munkáról van szó, de a jutalmazást illetőleg, még mindig hangosan kell kiáltanunk, hogy vagyunk. Boldogulásunkért még tovább is küzdenünk kell erős kitarással. Ragaszkodjunk az egyesülethez, a bástyához.

A tanfőtségből még hiányzik a tesztvérség és a szerel magasztos szelleme. Vegyünk példát a munkásságtól. Mint

testvérek ünneplik május 1.-ét. A tanfőtség is legyen először testvér.

Üdvözli Gašparik Ignác tanfelügyelőt, valamint a kör tagjait és a közgyűlést megnyitja.

Jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Csiba Mihály és Baranyay Sándor kartársakat.

Utána *Gašparik Ignác* tanfelügyelő emelkedik szólásra. Helyesíti a közgyűlésnek Vaskutacskán való megtartását. Ő is felhasználta az alkalmat és ugyancsak a mai napra összehívta a szlovák tanfőtséget ugyancsak ide, hogy alkalmat adjon arra, hogy a szlovák és magyar tanfőtség ápolja az egymásközti szeretetet és kollegialitást. Ne keressük most a különféle pedagógiai felfogást, sem az anyagi kérdést ne feszegezzük, hanem keressük az erőt, bizalmat és kitartást; a szebb jövőt, kölcsönös tiszteletet és kartársi szeretetet.

Bejelenti, hogy az országos tanfelügyelő az iskolákat rendszeresen látogatja. Egyben tudomásukra adja a tanfőtségeknek, hogy a miniszter is meg fogja látogatni a körzetében levő iskolákat. A látogatás a jövő hó első felében lesz.

Losonczy Lajos elnök megköszönve *Gašparik Ignác* tanfelügyelő szavait, színién örömeinek ad kifejezést, hogy a szlovák tanítók ugyancsak itt gyűléseznek, mert így alkalom nyílik egymásközti megértésre és megismerésre. Mi magyar tanítók sohasé néztük a nemzetiséget, hanem a közös munkát végző embert.

Bejelenti, hogy a központ utasítása szerint minden változást jelentenek a kartársak a kör elnökének. A tagdíjak még mindig nem folynak be rendesen. A Vestník magyar fordítását sem rendelte még meg valamennyi iskola. Kéri, hogy ezen köteleességüknek mindnyájan tegyenek eleget.

Következő pont a múlt évi jegyzőkönyv felolvasása lenne, de a közgyűlés ettől az idő rövidsége miatt eláll.

Ezután *Csiba Mihály* pénztáros elöl meg évi pénztári elszámolását. 1929. évi bevétel 2047.75 Kc. Kiadás 391 Kc. Pénztármaradvány 1656.75 Kc. Tanítók Háza pénzkészlete: 2713.65 Kc. A közgyűlés tudomásul veszi a pénztáros jelentését és a felmentvényt megadja.

Majd *Bauer Ferenc* az „Alapszabályainkról” tart kimerítő előadást. Részletesen ismertelve az ebben a tárgyban lefolyt vitákat, határozati javaslatot terjeszt a közgyűlés elé, mely szerint mondja ki a közgyűlés: „A Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület Bratisla III. tanf. körzetéhez tartozó járási köre ragaszkodik a Léván, 1928. évi október hó 24. én tartott II. egyetemes közgyűlésnek ama határozatához, hogy az egyesület az új közigatási beosztás szerint átszervezessék. Nem kívánja a járásköröknek sem a régi megyei alakban, sem más formában való csoportosítását, hanem a leghatározottabban óhajtja, hogy a Magyar Tanító 1928. évi november 15.-én megjelent

22. számában közölt módosított alapszabályok a központi gyűlés által minél előbb végleg letárgyaltassanak és elfogadtassanak és azután jóváhagyás végett a Szlov. Országos Hivatalnak azonnal felterjesztessenek, hogy az egyesület azok szerinti működését a legrövidebb időn belül megkezdhesse“.

A közgyűlés Bauer Ferenc határozati javaslatát egyhangúlag elfogadta.

Gasparik Ignác, tanfelügyelő ismerteti Dr. Muuka, a most nagyon fontos iskolaépfésről, fenntartásról és bővítésről szóló munkáját, mely jogilag világítja meg ezen eléggé honyolult ügyet.

A tárgysorozat következő pontja a tisztikar választása volt.

A közgyűlés általános szótöbbséggel a következőket választotta meg az egyes tisztségekre: Elnök: Losonczy Lajos. Alelnök: Régey János. Titkár: Hubalik Károly. Jegyző: Dicskó József. Pénztáros: Csiba Mihály. Könyvtáros: Tyukoss Béla. Ellenőrök: Majtényi János és Bazsó Teréz. Választmány: Tátos Lajos, Rédl István, Baráth András, Nagy János, Hantos Ádám, Krascsenics Olga, Bauer Ferenc és Ritter Antal.

Majd Hanus Gyula, tanf. beosztott ig. tanító ismerteti az új kerületi polg. iskolákat. A kerületi polg. iskolába kötelesek lesznek járni a szomszédos községek növendékei a VI.—VII.—VIII. osztály helyett 5 km.-es körzeiből.

A magyar tanítóságtól megkívánják az államnyelv tudását. Mégpedig az idősebb tanítók legalább szóban bírják az államnyelvet, a fiatalok ellenben szóban és írásban. A tanfelügyelőség meg fogja vizsgálni az egyes tanítók tudását és ha záros határidőn belül nem tudnak eredményt elérni, illetve felmutatni, úgy államsegély megvonása fog következni.

Ismerteti Horvátovics Mihály, trnavai kartárs akcióját a katonai évek beszámítása miatt. Felkéri a kartársakat, hogy, akik azelőtt vagy most teljesítettek katonai szolgálatot, jelentsék neki.

Elnök megköszönve Hanus Gyula közléseit, áttér a közgyűlés utolsó pontjára, az indítványokra.

Jelenti, hogy megjelent a „Népiskolai Énektanítás“ című könyv. Szerzője 50%-kal leszállított áron adja. Ezenkívül százalékot ad belőle a Magyar Tanítók Háza javára. Kéri a kartársakat, hogy a tanítói könyvtár részére rendeljék meg.

Ugyancsak a dunaszerdahelyi „Csallóközi könyvesbolt“ tulajdonosa 2%-ot ajánl fel a Tanítók Háza alapjára azon összegből, melyet a tanítók úgy a saját, mint a tanulók könyvei után fizelnek.

Több tárggy nem lévén, az elnök a közgyűlést bezárja. Losonczy Lajos elnök. Ritter Antal jegyző.

Figyelmeztetés. Az utóbbi időben főbbzör megtörtént, hogy a központi elnökök fölkeresték ismeretlen egyének

azzal, hogy ők sorsüldözött tanítók. Volt, aki ajánló levelet, más szolgálati bizonyítványt mutatott fel maga és állítása igazolására. Mindegyik hivalkozott kartársakra, akik segély kérése végett az illetői a központi vezetőséghez utasították. Ez úton kérjük kartársainkat, hogyha náluk hasonló célből valaki jelenik meg, semmiesetre se lássák el azzal a tanáccsal, hogy ezt vagy azt keresse fel segélyért, hanem hatóság előtt igazoltassa le az illetőt. Az utóbbi időben Nyitra és Nové Zámky vidékén kohorol két áltanító, kik bizonyára fel fogják a távolabbi vidékeket is keresni. Ez úton injük óvatosságra kartársainkat.

Tomory Lajos. Ismét kevesebben vagyunk. A halál ismét aratott. A gömöri ref. tanító-ság egyik büszkesége, a kiváló képzettségű s törhetetlen, erős akaratú, hajszálnyi pontosságú, lelkiismeretes kartárs: Tomory Lajos, a rimasimonyi-i ref. egyház buzgó tanítója nincs többé. Május 22-én, kfnos betegség után, 26 évi szolgálattal, 46 éves korában elhunyt. Temelése május 24-én ment végbe feltűnően imponáns részvétellel. Koporsója felett megkapó, lendületes gyászbeszéd hangzott el. A sírnál pedig Boza Lajos ref. tan. elnök búcsúztatta szívbe markoló, szép szavakkal. 4 árvát hagyott hátra, kik közül három a bratislavai tan. képző növendéke. Itt hagyott bennünket váratlanul, búcsú nélkül. Elment, mielőtt megpihenhetett volna az osztatlan iskola nehéz munkájától. Árváit, özvegyét vigasztalja meg az Úr. Emléke örökké áldott legyen előttünk.

Választmányi gyűlés. A párkányi járási M. T. E. választmánya f. no hó 22-én Kőbölkülton választmányi gyűlést tartott, amelyen a tavaszi közgyűlés tárgysorozatát állapították meg. 1. Elnöki megnyitó. 2. Mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. Pénztári jelentés. 4. Alapszabály módosítás folytatólagosan előadja Bellus Gyula párkányi tanító. 5. A tanuló gyermek szellemi képességének, ismeretkörének és felfogásmódjának megállapítása egyenként és általában. Előadja Szabó Emil muzslai tanító. 6. Magyar tanítóképzés. Előadja: Stampay János köbölkülüi igazgató tanító. 7. Indítványok. A közgyűlés ideje később lesz meghatározva. Köhfdgyarmat, 1950. május 24-én. Szoloczky János s. k. egyes. jegyző.

Meghívó. A „Szlovenszkói Általános Magyar Tanító-egyesület” Galánta-Vágsellye-i Köre Galántán, 1950. június hó 25-én délelőli 9 órai kezdettel a Kolisch-féle vendéglő nagytermében tartja rendez tavaszi közgyűlését, amelyen járásunk minden tanítója tartozik résztvenni. Az elmaradás igazolandó. Napirend: Elnöki megnyitó és beszámoló. Pénztárvizsgálat és költségvetés. A cselekvő iskoláról értekezik Oswald Lajos. Megemlékezés Katona Józsefről, elmondja Boross Béla. Az új alapszabály tervezet megvitatása és e tárgyban a központhoz

szóló határozati javaslat megszeksztése. L. M. T. 1928, XI. 15 iki szám. A gyógyapról. A hadifogoly tanítók üeye. A tanügyi kormány magyarnyelvü hiv. lapjának a „Zprávy“-nak megjelentetéséről. Egyéb indítványok. Határozathozatal csak azon indítványok felett lehet, amelynek a közgyűlés előtt legalább 8 nappal az elnökkel írásban közöltettek. Ugyanazem a napon délután tartja meg a közös ebéd után a járási tanfelügyelő úr az évrő beszámolólat és utasításait a jövő tanévre. Galánta, 1930 június 5. A választmány határozatából Berényi Gyula elnök.

Olvasóink és hirdetőink figyelmeibe. Értesítjük lapunk olvasóit, hirdetőit, különösen az iskolaszékeket, hogy a Magyar Tanító a nyári szünidőben csak *július 15. és augusztus 15. én* fog megjelenni (tehát július 1.-én aug. 1.-én nem). Sziveskedjenek a hirdetések és pályázatok bekiildésénél ehhez alkalmazkodni. *Szerkesztőség és kiadóhivatal.*

Értesítés. Egyesületünk közp. vezetősége értesíti úgy a felvilágosításért hozzáforduló kartársakat, valamint Egyesületünk minden egyes tagját, hogy a most kiadott új tantervnek magyar nyelven való megjelenése tárgyában ismételt eljárunk a Referátban s ott az alábbi intézkedést közölték velünk.

Mivel a Tanterv úgy rendelkezik, hogy az egyes tanítótestületek és tanfelügyelőségek — a helyi viszonyoknak megfelelőleg — maguk tartoznak a tananyagbeosztást elkészíteni, sürgős felterjesztés ment a Referátból a Miniszteriumba:

- a., ki lesz-e adva a tanterv magyar nyelven is?
- b., az államnyelvet mely osztálytól kezdve és hány heti órán kell tanítani?
- c., melyik tantárgy óraszámából kell elvenni az államnyelv tanítási óráit?

Mihelyt a válasz leérkezik, az közölve lesz Egyesületünk vezetőségével s mi arról azonnal értesíteni fogjuk kartársainkat. Minden lehető el fogunk követni, hogy a tanterv magyar nyelven minél előbb meglegyen.

Ajánlatos, hogy az eddigi előírások, gyakorlati tapasztalatok és a helyi körülmények szem előtt tartásával a tananyagbeosztás fontos és nagy munkájára minden tanító előre felkészüljön.

Felhívás. Az 1930. év első felében befizetett tagdíjak elszámolásához szükséges kimutatásoknak *f. hó végéig* való szives beküldésére ezúton kérjük pénztáros Kartársainkat. A tagdíjaknak elkönyveléséhez szükséges törzslap-nyomtatványokat még a hó folyamán megküldjük pénztáros Kartársainknak. *Központi pénztár.*

Értesítés. Ezúton értesítjük tagjainkat és előfizetőinket, hogy a hátralékos és esedékes tag- és előfizetési díjak befizetésére már a jelen lapszámunkhoz mellékeljük a befizetőlapot, miután lapunk július 1.-én nem jelenik meg. *Központi pénztár.*

K Ü L Ö N F É L É K .

A Honismeret és a tankönyv.

A honismeret, mint gyűjtő jellegű tantárgy, összefoglalja mindazon ismereteket, melyeket minden állampolgárnak tudnia kell a családról, a külségről, a járásról s az egész országról. Nem elégszik meg azonban az emberi közösség ezen egységeinek és lakhelyének egyszerű megismertetésével, hanem kiterjeszti figyelmét mindazon tényezőkre, melyek úgy az egyes ember, mint az állampolgárok összességének életviszonyait determinálják. A honismeret tehát nem éri be az egyes öltözközések pl. a nemzet eredetének és fejlődésének megismertetésével (történelom), nem elégszik meg az egyes ember vagy nagyobb község lakhelyének leírásával (földrajz), hanem megismerteti a természetet is, mint az emberi életfenntartás forrását (természetrajz), kiterjed a természet örökének megfigyelésére is és mindarra, ami ezen öröket az ember szolgálatába állítani képes (természettan).

A modern honismeret megismerteti a társadalmi egységek berendezésének formáit s mindazon szabályokat, melyek az állampolgároknak az államhoz és egymáshoz való viszonyát is megbatározják (alkotmánytan). figyelmet a társadalmi osztályok kialakulásának szükségességére, viszont ezek nélkülözhetetlen egymásrautaltságára is (szociologia).

S ki tudná pontosan meghatározni azt a végső határt, melyig a jól átgondolt honismeret kimélyíthető? A honismeret ezen tág mezeje, illetőleg átfogó jellege képezi kiforrását annak a sok kontroverzianak, mely a honismeret tanításában mutatkozik, — mert a honismeret tartalmát egyesek szűkebb, mások tágabb határok között látják.

Ezért van szükség egy, a minisztérium által engedélyezett olyan tankönyvre, mely végre a honismeret tanítását az el. isk. 4. és 5. osztályaiban tisztázza s a kartársak előtt feltárja a honismeret tanításának szükséges méreteit. Nincs nehezebb feladat a gyakorlati pedagógus előtt, mint a hatalmas áradattá kiszélesült ismeretanyag tömkelegéből az egyes osztályoknak megfelelő tudnivalók kiválasztása. Egy jó tankönyv, mely átment a szakavatott bírálók restorván, lényegesen megkönnyíti nemcsak a tananyag összeállítás nehéz munkáját, hanem a tanítást és tanulást is.

Az államfordulat óta most olvastam az első honismereti tankönyvet, mely a fentiekben csak röviden felemlített szempontokat teljesen kielégíti. A tankönyv címe „Szülőföld és Honismeret.” A tankönyv a Stehr-féle könyvkiadó vállalat kiadásában jelent meg.

A tankönyv mellő csaltot tanmenet átolvasása azonnal felvilágosít a honismeret helyes felfogásáról, a tankönyv átolvasása pedig meggyőzi a figyelmes olvasót arról, hogy a honismeret csakis ezen szűlesebb értelmezése szerint olvasható be azt a feladatot, melyet föle az iskola vár. Az egyes tételek tárgytölteti be azt a feladatot, melyet föle az iskola vár. Az egyes tételek tárgytölteti be azt a feladatot, melyet föle az iskola vár. Az egyes tételek tárgytölteti be azt a feladatot, melyet föle az iskola vár.

erre a célra is igen alkalmas stílusban megszerkesztett kis tankönyvből.

A honismeret tanítása tankönyv nélkül úgy a tanítást, mint a tanulást bizonytalanná teszi; míg a jó tankönyv, mely nem terjengős, nem unalmas, hanem odaférközik a gyermek lelkébe és be tud kopogtatni az érdeklődés kapuján, melyen át öntudatlanul belopakodik a gyermek tudatába, pótolhatja még azt a tanítási órát is, mely talán valamely gátló ok miatt nem éri el kitűzött célunkat. A tankönyvhasználat éppen a tárgynál a legfontosabb s hiszem, hogy azt még a legmodernebbnek nevezett pedagógus sem ellenzi.

A tankönyvhasználatnál mutatkozó sporadikus felszólalások a cselekvő iskolát jól át nem értő pedagógusok tollából származnak. Igaz, hogy a legmaradandóbb ismeretek empirikus úton jutnak a tanulók birtokába, de nem szabad szem elől téveszteni, hogy a tudás éppen az olvadásban, az absztrahálásban fejlődik be. A tankönyv ezt a szellemi munkát tetemesen megkönnyíti s ezért a tankönyv mellőzését már ezen oknál fogva is helyteleníteni kell.

A Stehr féle kiadásban megjelent „Szülőföld és Honismeret” a 4 és 5. osztályban az összes mai kiválókat kielégíti.

Felülről az egyes tudományágak köréből mindazt, ami a fokozt honismeret körébe tartozik. A történelmi rész körületekintő tárgyalása figyelemmel van a magyar tanulófajtság érzelmi és adott életviszonyaira. S általában a honismeret fogalmát az eddigi kereteken túl okszerűen kiemélyíti s a tanulót nagy tért felülről jollogja a tanulók látókörének kitejesztését hatványozott mértékben elősegíti.

Minden új tankönyvtől elősorban azt várjuk el, hogy a már meglévőkhöz szemben haladást mutasson. A „Szülőföld és Honismeret” című tankönyv ezen fundamentális követelményt teljesen kielégíti. A tankönyv módszeres beosztása a modern cselekvő iskola alapelvein épül fel. A tanulók személyes tapasztalataiból indul ki s innen halad a lényeges ismertető jegyek összefoglalása által az általánosabb ismeretanyag megrögzítéséig. A tapasztalat forrásai séták, kirándulások, a tanulók foglalkoztatása, kísérletek stb., melyeket a tankönyv bőz csatolt tantervön részletesen felsorol.

A tankönyv a modern pedagógia kiválóit teljesen kielégíti s úgy a tanítás, mint a tanulás könnyedségűek és biztonságának hathatós eszköze lehet, ezért használatát a kartársak figyelmébe ajánlom.

Somogyi.

Zajdó László ref. lelkésznek a szerkesztőséghez küldött levelét helyszíne miatt a következő számunkban hozzuk. Szerk.

Meghívó. A Párkányjárásí Ált. Tanító Egyesület 1930 június 26-án csütörtökön délelőtt 10 órakor *Kovácspatakon* (Vasútállomás Kováčov Hr.) közgyűlést tart, melyre egyesületünk tagjait és a tanügybarátokat tisztelettel meghívja az Elnökség. Program: 1. Elnöki megnyitó és előterjesztések. Tartja Bíró Béla elnök. 2. Pénztári jelentés és az alapszabályok módosítása. Előadó: Bellus Gyula, Parkan. 3. Az iskola igazgató hivatalos munkája és az igazgatói tiszteletdíj. Előadó Stampay János ig. tanító, Kőbölkül. 4. A szlovenszkoí magyar tanítóképzés.

Előadó: Nagy Lajos, ig. tan. Búcs. 5. A tanuló gyermekek szellemi képességének és ismeretkörének megállapítása egyenként és általában. Előadó: Szabó Emil, tan. Muzsla. 6. Tankerületi tanítói könyvtár. Előadja: Tóth István, ig. tan. Kisújfalu. 7. Indítványok. Indítványok a közgyűlés előtti napig az Elnökséghez írásban adandók be. A közgyűlést kirándulás és táncmulatság követi. Párkányból $\frac{1}{2}$ 10 órákor Kovácsiba különvonat indul.

Ugyanezen napon délután 3 órai kezdettel ugyancsak Kovácspatakon kirándulással egybekötött táncmulatságot rendez, saját egylete javára, melyre a Kartársakat és vendégeiket tisztelettel meghívja a rendezőség. A kirándulásra és táncmulatságra a belépődíj 10 Ké. Közös ebéd: leves és sült, személynként 9 Ké. Hideg ételekről és italokról gondoskodva van, de a vendégek magukkal is hozhatnak. Délután 5 órákor halászlé, 1 adag 8 Ké, lúróscsusza 1 adag 4 Ké. A közös ebédre és halászlére előzetes bejelentést kér, a Párkányi Tan-testület. Cigányzenével Popos Repes Sándor kürti zenész szórakoztat. A későbbi visszautazásnál vasuti és autóbusz összeköttetésről gondoskodva van. A gyűlés és a táncmulatság kedvezőtlen időjárás esetén is meg lesz tartva. A viszontlátásra!

Honismereti isk. füzet. Értésillőség szerint a Stehr könyvkiadóskodás, Prešov, honismereti iskolai füzeteket ad ki a honismeret tanításához, melyet a tanulók maguk töltenek ki, megadott kérdések alapján. Az ügyes összerakású és sok munkát megtakarító füzetek használatát ajánljuk kartársaink figyelmébe. A füzetek alig néhány fillérről drágábbak csak, mint a közönséges sima iskolai füzetek.

A bratislavai csehszl. áll. tanítóképző magyar párhuzamos osztályainak igazgatósági közleményei. 1. Az igazgatóság ozáton közli, hogy az intézet kobelebén az 1929/31. isk. évben első évfolyam nem nyílik, így azirányú kérvényozások feleslegesek. 2. Az intézet kobelebén fennállt abiturienus kurzus (középiskolai érettségi urú) 1930 június kobelebén fennállt a'apján fogja betölteni. Ezirányú kérvényeket 1930. június 25. ával megsztínik, mivel az 1927/28. isk. évben megnyílt első évfolyam a negyedik évfolyamba lép. (Kormányrendelet) 3. Az 1930. szeptember 1-én kezdődő második évfolyamban néhány hely megüresedett, ezeket az igazgatóság felvételi vizsgálat a'apján fogja betölteni. Ezirányú kérvényeket 1930. június 25. áig koll az igazgatóságghoz oljuttatni. (5 Ké. okirati bélyeggel ellátva; mellékelve pedig: szilletesi, utó:so iskolai, állampolgársági-, orvosi, és erkölcsi bizonyítvány.) A később érkezett kérvényeket nem veheti tekintetbe az igazgatóbizonyítvány.) 4. A vizsgálat anyaga az első évfolyam tantárgysai. A vizsgálat 1930. szeptember 2. án reggel 8 órákor kezdődik Státna Roálka épületében. 5. A magyar párhuzamos osztályok helyiségei jelenleg a Státna Roálka épületében, Telocvičaná ul. 3. sz. alatt vannak. Az igazgatóság.

A Világosság c. kath. pedagógiai folyóirat f. ó. 4. 5. összevont száma május hó végén jelent meg. A tartalomból kiemelendő Dr. Pécsi Gusztáv: Naprendszerünk továbbadásának sebessége c. és Dr. Guthwirt Alois: Iskola a természetben c. cikkek (utóbbit fordította Csongrády Béla orvos-tanár). E szám egyesületi rovatában olvassuk, hogy a köztársaságból magyar kath. tanárok és tanítók f. ó. jún. 12-én Léván alakuló nagygyűlést tartanak. A megbívtó hangsúlyozza, hogy ez újabb egyesülés nem gátol más egyesületet, mely a magyar pedagógusok érdekeit szolgálja. Célja csupán a katolikus érdekek megóvása a kisebbségi magyar iskolákban az ovodától az egyetemig. Ha ez a cél, akkor az új egyesület ellen nem lehet kifogásunk, bár a magyar tanítóság figyelmét és anyagi orójét szétforgácsolja. Munkáját mindenesetre figyelemmel kell kiértnünk.

Polgári iskolák Szlovenszón. Az 1929/30 tanévben Szlovenszón 128 polgári iskola működik. A tanítók száma 940 Ebből férfi 426, nő 114. Szakképesítéssel bír 433, nem bír 416, kézimunka tanító nő 92. A polg. isk. szakképesítéssel nem bírók száma az összeseknek csaknem 10% a. A baj nem volna olyan nagy, ha ez utóbbiak képzésített elemi iskolai tanítók volnának, azonban ez sajnos nem így van. Ugyanis a képzésített elemi iskolai tanítók nem szivesen mennek polgári iskolába, ahol csak ideiglenesek lehetnek, ellenben szivesebben mennek elemi iskolához végleges állásba. Így azután előállt az a helyzet, hogy a polgári iskolánál működő nem szakképzésített tanítók túlnyomólag még elemi iskolai tanítói képzettséggel sem bírnak. Legjobb esetben csak tanítói érettséggel bíró kezdők de sok van olyan is, akinek csak középiskolai érettsége van, vagy még ez sincs. Mindennek a lehetetlen állapotnak oka az, hogy az elemi iskolai tanítótság a csekély anyagi különbség miatt nem törekszik a polg. isk. szakvizsga letételére.

Felhívás a Galánta-vágyallyói járáások valamennyi községi közművelődési egyesületének vezetőségéhez. Tisztelettel felkérom az összes kartársakat, hogy az 1930. év első felében végzett közművelődési tevékenységeikről szóló jelentéseiket — az előirt nyomtatványon, vagy annak másolatán — sziveskedjék legkésőbb f. hó 20. ig címre megküldeni, mivel a járáásokban végzett kultúr munkásságunkról szóló jelentésemet június hó végéig feltétlenül be kell terjesztenem az iskola és népművelődési minisztériumhoz. Kérem a határidő pontos betartását, mivel a később érkező jelentések külségeiről nemleges jelentés lesz beterjesztve. Eruton értesitem az összes érdekelt kartársakat, hogy a havi jelentések már be vannak szüntetve, tehát cs. k. félveként, azaz június 20. ig és december 20. ig küldendők a félévi jelentések, viszont azonban december hóban egy összesített egész évi jelentés is beterjesztendő. Kartársi üdvözlötöl: Munka lenő, járási közművelődési egyesületi titkár. Zsigárd.

Új tanmenetek. Értesülésünk szerint Ježo Márton komáromi áll. tanf. ír vezetése mellett az új miniszteri normál tanterv intenciói alapján új tanmenetek fognak a nyár folyamán megjelenni és pedig mindon valószínűség szerint az összes tanfelügyelőségek bozzájárulásával s az egész Szlovenszókóra kiterjedő hatállyal.

Új tankönyvek. A komáromi Spitzer Sándor könyvkereskedés és kiadóvállalat kiadásában két új tankönyv jelent meg a magyar iskolák részére. Az egyik Földrajz a népiskolák felső osztályai részére, képekkel, írta: Dr. Magyar Győző tanár. Ára 12.00 Kcs. A kötet 14.50 Kcs. A minisztérium jóváhagyta a

141.128/1929. sz. rendeletével. A 186 oldalas könyv ügyesen tárgyalja a tanterv szerinti földrajzi és csillagászati anyagot. Részei: Földr. alapfogalmak, a Csehszl. Közt., Európa többi államai, Európa általában, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália és Palesztina. Az 52 kép az anyag főbb részeit teszi kellőképpen szemléltetővé.

A másik Hazai történelem a középiskolák I—II. osztálya számára. Irta: Magyar Győző tanár, jóváhagyatott a min. 41777/II. 930. sz. rendeletével. A könyv 112 oldalon tárgyalja a Csehszl. Közt. területén élő népek történetét, kapcsolatban a világtörténelem legfontosabb eseményeivel. Képekkel elég jól van illusztrálva. Ára a könyvön feltüntetve nincs. Mindkét könyv jó, dicséretre válik dr. Magyar Győzőnek, aki már több más jó tankönyvvel is gazdagította a magyar tankönyvirodalmat.

A magyar pedagógia ünnepe. Magyarországon most ünneplik Finóczy Ernőt, hetvenedik születésnapja alkalmából. Finóczy Ernő a magyar iskolának volt tudós irányítója és művelője mélyreható kutatója. Előbb a kultuszminisztériumban szolgált, majd harminc éven át a tudományegyetem katedrájáról nevelte a magyar tanárokat. Ezországra dolgoznak tanítványai a magyarországi és az utódállamokbeli magyar iskolákban az ő szeretetével hivatásuk iránt és buzgalomával kötelességekkel szemben. A magyar tanításügy feljegyzői Finóczy Ernő nevét, mint tanárét és tudósét. Legjelentősebb munkája: A magyarországi közoktatás története. Megírta az ókori és a középkori nevelés történetét is. Legújabb műve: Világnéze és nevelés (1926).

A „Tanügyek“ ben közölt pályázatokra felhívjuk az érdeklő tanító urak, vagy jelöltek becses figyelmét. Minden román. kath. iskola igazgatójánál betekintheők.

Kiadóhivatali üzenetek.

M. A. Battyán. A kért hírd. összeget VI. 3.-i levelezőlapja alapján töröltük.
— V. I. Alsónyárad, H. F. Pered. Címét kijavítottuk, lapunk az új címre megy.
— I. J. Csicsér. Címét a közöltek szerint javítottuk — Zs. P. Búcs, K. K. Petržalka. Levél ment.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetmény. A kösői ág. h. ov. magyar-német egyházközség magyar tannyelvű áll. megilyezett polg. leányiskolájához egy tanítónői állásra pályázatot hirdet. Feltételek: Első (1) szakkból szlovák polg. iskolára képesített oklevél; rajz tanítására szóló képesítés; a magyar nyelv tökéletes bírása; csehszlovák állampolgárság. Javaldalom: évi 1200 KČ tisztelet és bírása; 810 KČ lakbér az egyháztól és fizetés kiegészítő államségély. Pályázati határidő 1930. július 1. Az állás 1930. szept. 1-én elfoglalandó. Kollégen felszerelt kérvények az iskola igazgatóságához, (Mlynská ul. 23. sz.) küldendők.

A Nánai rk. iskolaszék 1929. ben szervezett III. férfi-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javaldalom: 1200 KČ. fizetés, 336 KČ. lakbér, 20 KČ. kerületmény és államségély. Tannyelv magyar. Kérvények jul. 15. ig rk. plébánia hiv. Párkán küldendők.

Pályázat. A mikolcsányi ev. filiális egyház magyar tanítvány iskolába kántor-tanítót keres. Jelentkezést kér 8 napon belül az ev. lelkési hív. Szwéitice. p. Jelsava.

Pályázat. A marcelházi ref. Presbyterium, mint iskolaszék pályázatot hirdet II-od tanítói állásra, mely a múlt évben engedélyeztetett. A választás egyelőre csak 1931 június 30-ig érvényes, mivel még két éven át kérni kell az iskolabővítési engedélyt. A pályázat azért iratlik ki, mert jelenleg az állást kiegészítő-tanító tölti be. Javadalom: Évi 1200 Ké készpénz, 240 Ké lakbér, 20 Ké keripótlék. Államsegély kérvényezve lesz. Pályázati határidő 1930 július 20. Tanítási nyelv: magyar. Választás napja: 1930 július 20. Az állás akár tanítónővel, akár tanítóval töltetik be. A pályázatra felszereli kérvények a Ref. Lelkési Hivatal Marcelháza, Pp.: Krátke Kesy címre küldendők be.

Pályázat. Malý-Gýreš Község iskolaszéke pályázatot hirdet az újonnan szervezett magyar tanítvány tanítói állásra. Fizetése: Lakbér 336 Ké; Készpénz: 120 Ké.; lg. pótlék: 750 Ké. és állami segély, mely kérelmezve lesz. Kötelessége: a reá bízott osztályok tanítása és osztályában a ref. vallásu növendékek vallásoktatása.

Pályázhatnak: oklevél, nostr. vizsgával, csl. állampolgársággal bíró, lehetőleg ref. (ág. ev.) vallásu férfi tanítók. A községben három tanerős ref. el. iskola van. — Kérvények a Malý Gýreši községi iskolaszék címére küldendők 1930 jul. 5-ig (u. p. Velký Gýreš).

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztúti, napi áldozási stb. imákkal. 300-nál több énekkel (Jézus sz. Szive, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Ké. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL LÉVÁN, Stefanik-u. 14.** — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!
Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás!

Pályázat. A szapi ref. egyház megüresedett rendes kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom; 1. Két szobás lakás hozzátartozó kerttel. 2. Hét hold föld, melynek adóját a tanító fizeti. 3. Késszép 48 Kc. 4. Buza 12 q. 24 kgr. 5. Egy öl puhafa. 6. Kétszáz kéve rözse. 7. Stóla, 8. Áll. segély. Kötelességei: A mindennapi iskolaköteles gyermekek tanítása, kántori teendők végzése, énekkar vezetése, egyháztársadalmi munkában való részvétel. Pályázhatnak oklevéllel, állampolgársággal bíró magyar nyelvű tanítók, (tanítónők). Kellően felszerelt pályázati kérvények 1930. júl. 3-ig a szapi ref. lelkészi hivatalba küldendők. (okr. Dunajska-Streda, u. p. Balony). A választás július 6-án. Az állás a választás után azonnal elfoglalható.

Pályázat. A rozsnyói evang. anyaegyházhoz tartozó *csucsomi és jöléski* leányegyházak tanítói állásaira pályázat hirdetik. Tannyelv magyar. Mindkét állás államsegélyes. Okleveles evang. vagy ref. vallású. állampolgársággal rendelkező tanítók, vagy tanítónők felszerelt pályázatukat 1930 július 31-ig adják be. Okleveles tanerő hiányában ideiglenesen kiegészítő tanítók választatnak. Evang. lelkészi hivatal Rózsnyó, ž. XIX.

Fiatal tanító a nyári szünidőre kántori helyettesítést vállal. Megkereséseket a kiadó továbbít.

Nyugalmozott gazdaszt elvállal teljes ellátásra középiskolai tanulókat a következő tanévre. Gondos felügyelet biztosítva. Cím: Szitáry László gazdaszt Komárno, Rákóczi-utca 12.

Kirándulók figyelmébe!

A csodás fekvésű, történelmi nevezetességű, a Duna—Morva összefolyásánál fekvő **DÉVÉNY**, legolcsóbb, legjobban berendezett vendéglője a templomnál

hotel BIEBER vendéglő.

Gyermekek elszállásolására tágas helyiségek!

Magyar konyha! Mérsékelt árak.

Pozsonyból kényelmes hajó és autóbusz összeköttetés.

Tanítóknak árkedvezmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 90 Kés, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felölős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.

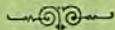
Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

	Oldal
<i>(bb.):</i>	
„Fiaim, csak énekeljetek!”	321
<i>Stampay János:</i>	
Néhány szó az új tantervhez	322
<i>Vaszilcsin György:</i>	
A kisegítő iskolák és azok tanulói	326
<i>Sándor Mariska:</i>	
Virágok és tövisek tanítói életemből	332
<i>Egyesületi élet . . . . .</i>	336
<i>Különfélék . . . . .</i>	348
<i>Kiadóhivatali üzenetek . . . . .</i>	352
<i>Hirdetések . . . . .</i>	352

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírdaiqazg. 3006/III. 21. sz. rendeletéve:

hallgatott, meg nem értett lelkek kesergő dalát; énekeljeteK hittel és reménnyel; rezegtessétek a szívetek hangszálait, hogy hallására ne csak fülek, de szívek is rezonáljanak.

„Szálljon a dal, a magyar dal a csillagos égiK,“ de benne szóljon, harsogjon a mi igazságunk!

A magyar tanítói dalárda énekében megcsendül ezerötszáz testvérszív harangja. Fölrépül a lévai csaták, az érsekújvári kurucok és a komáromi Mese-mondó emléke. A dal sugárai terjedjenek szét e Köztársaság sikjaira és bérceire: hadd hirdessék a tanítói élet és jövendő jogát!

Fiaim, csak énekeljeteK! Legyetek orgonája a mi vágyainknak, szent törekvéseinknek, hogy megnyiljék végre előttünk boldogulásunk temploma! (bb.)

Néhány szó az új tantervhez.

Irta: *Stampay János.*

A minisztérium által kladott tanterv figyelembe vételével az összes magyar tannyelvű népiskolák számára bizottságok készítilik az egységes tanítási terveket, amelyek majd éveken keresztül irányadók lesznek a tanítás anyagának mértékére.

Nehéz, nagy munkát végeztek azok, akik a tantervet megszerkesztették, de hasonlóan nehéz munkát végeznek azok, akik a tanítás-terveket a különböző típusú iskolák I—VIII. osztályainak számára egész évre, havonkénti, vagy hetenkénti beosztással feldolgozzák.

Azonban nincs emberi mű hiba nélkül, ha még oly tökéletes is az s azért, bár a jelen esetben a minisztérium a leg-tökéletesebbet kívánta nyújtani, hogy kultúrfejlődés tekintetében irányt mutasson, mégis itt-ott hiányt, vagy túlhajtást találunk a nagy műben, amelyek annak gyakorlati alkalmazásánál valószínűleg jobban szembe fognak tűnni, mint most, amikor annak egyes lételeire néhány futó pillantással rámutalok.

Igy a magyar nyelvtanból a felsőbb osztályokban még az osztatlan iskolánál sem tartom elegendőnek a mondatok elemzéséig való haladást. Szükséges, hogy legalább vázlatosan megismerkedjék a gyermek a fogalmazás szabályaival. Megismerje a folyó és költői irály közötti különbséget. A fogal-

mazás osztályozását. Legalább annyit tudjon, hogy mi a leírás, elbeszélés, regény, mese. A polgári ügyiratokból ismerje meg a levélen kívül a nyugtát, számlát, az elismervényt, a kötelezvényt, a bizonyítványt, a különböző postal nyomtatványok kiállítását, amely anyag az iskolák típusa szerint successive kibővül.

A számtanból. Az első osztályban nem tartom elégségesnek csak a hozzáadással és elvevéssel való fej, vagy írásbeli számolást. A gyermeket már az egy ismertetésénél játszva lehet rávezetni a szorzás fogalmára, ha a diót ölébe dobom s kérdem, hogy hányszor dobtam, hányat dobtam s elmondatom, hogy egyszer egyet dobtam, vagyis, hogy egyszer egy az egy. A kettőnél pláne jobban feltűnik az érzékeltetés. Az osztás hasonlóképp könnyen érzékeltethető anélkül, hogy az a gyermek elméjét túlterhelné. Hasonlólag szükséges az is, hogy a gyermek a számokat és az alapműveleteknek összes jelzéseit le tudja írni s a fejből végzett példákat tanulja meg számokkal is kifejezni. Sőt osztott iskolákban a számok különbözetét feltüntető jeleket is ($4 > 2 = 2$) megismerhetik.

A polgári nevelés tan minden tételét olvasmányok alakjában hasonló eredménnyel lehetne kezelni s emellett a gyermekek az olvasásban is jobban gyakorolhatnák magukat. Vezérfonalul igen jó szolgálhatna tenne a magyar fordításban megjelent Förster Frigyes Vilmos „Az élet művészete” c. könyve.

A földrajzról. Amennyiben a megyerendszer megszűnt, a térkép tanulásánál vajjon melyik a célhoz vezetőbb eljárás: a folyók mentén, vagy a főbb vasutak mentén való utaztatással tanítás, esetleg a vidékek, vagyis a régi nagymegye rendszer alapján való tanítás? Melyik rendszer szerint készüljön a tananyagbeosztás. Én még legutóbb is a vidékek szerint haladtam, egybekapcsolva a folyók és a vasutak mentén való haladással. A IV. és az V. osztályban nem tartom elégségesnek csak a földrajzi előismereteket, vagy Csehszlovákiának csak vékony körvonalaiban való ismertetését. A IV. osztályban tüzetesen el kellene végezni Szlovenszónak tananyagát, míg az V.-ben alaposan meg kellene ismerniök az egész Csehszlovák köztársaságot, azon ismeretekkel együtt, amiket a rendelet előír. Azonkívül nagyobb körvonalaiban Európát is eléjük kell tárni, és fogalmat kell nyújtani a többi földrészekről is és egy-egy futó pillantást a Földről s a többi égitestekről, mivel mindig

akadnak oly tanulók is, akik már a IV. vagy V. osztályból végleg kimaradnak. Ezek se maradjanak a legszükségesebb ismeretek nélkül.

A történelemből a honismeretben nincs kellőképp precizozva, hogy mit és mennyit kell végezni a IV. és az V. osztályban, azért a tantervben, mint azt egyik-másik tankönyvben láttam, oly kevés tananyagot ölelhet fel a tanító, amit 4—5 óra alatt is el lehet végezni; holott a történelemnek a főbb szakáiból annyit kellene felvenni, hogy az legalább 12—15 órára terjedjen. Így a felsőbb osztálybelieknek a történelem nem lesz terra incognita.

Az alkotmánytanból elegendő annyi, amennyit a Banai Tóih Pál-féle Történelem végén találunk. Persze a zsupa rendszer megszűnése miatt némi változtatással. Az alkotmánylevél ismeretelésénél azonban az osztott iskolákban is elegendő legyen annyi, hogy a törvény paragrafusait átolvassák és értelmezzék.

A magyar olvasásról legelőször kellett volna szólanom. A IV—VIII. osztályokban a heti egy órai olvasás nem elegendő. Okvetlenül két órára kellene emelni a heti óraszámot. A miértjéről nem is beszélek. Avagy elmondjam, hogy aki olvasni tud, mindent tud, vagy tudhat s viszont. Elmondjam, hogy némelyek még a VIII.-ban sem tudnak folyékonyan olvasni, mert az alsóbb osztályokban alig tanulták meg jól, mert csak heti 1 órán olvastak, a felsőkben pedig nem gyakorolták. Hol kullog ilyeneknél az absztraktabb dolgok megértése, de még a könnyebbeké is?! Azért az olvasás fontosabb minden más tantárgynál s több időt kellene rá szentelni.

A rajzról. A VI.—VIII. osztályokban a leánykáknak a heti egy óra kevés. A másik órát feltétlenül vissza kellene állítani, vagy pedig teljesen redukálni kell velök szemben a rajzban való kívánalmakat. A rajzolási készség fejlesztése a leánykák esztétikai érzékére nagy befolyással van. És szükségünk is van rá, mert a női kézimunkánál hogyan csináljanak tervezeteket, ha abban semmi vagy csak kevés gyakorlatuk van.

A szépírásról. Tantervünkben még a felső osztályokban sem volna szabad hiányozni a betűk szabatos írásának, (tehát a betűk alapvonalainak) s a betűk nagy alakban való tanulmányának. Karácsonyig úgyszólván minden betű és megfelelő szavak írásának gyakorlására külön órát kellene szentelni. Aztán jöhetnek a kisebb alakú betűk, amelyek egyébként más tár-

gyaknál, pl. helyesírás, fogalmazás, számtan, sib.-nél elég gyakran fordulnak elő, csak sajna, nem azzal a szabatosággal, amint azt el lehetne várni, hanem valljuk meg őszintén, 70--80 percentben ákom-bákomos kusza vonalakkal, a szépírási szabályok felrúgásával, holott a felső osztályokban a szépírással 100 percentes eredményt kellene elérni. A teljes szépírást követheti a rondírás, amit a leggyatrábban író is nagy előszeretettel gyakorol. Én a szépírást a fentebbiek szerint gyakoroltattam s ha nem is 100, de 99 percentes eredményt elértem a VI.—VIII. osztálybeliekkel, úgy hogy abból két ízben is kiállítás rendeztem . . .

A női kézimunka heti három órája feltétlenül leépitendő volna két órára. Mindenki tapasztalhatta, hogy míg a rajz órát a leánykák is keveslik addig a kézimunka órákat sokallják. Két órai kézimunka alatt mindenki megtanulhat annyit, amennyi közönségesen minden leánykának elég, legalább is falusinak elég; de a velejáró költségeket is sokallják, még a két órára szükségeset is. A mi községünknek $\frac{2}{5}$ -a nincstelen, akik még üre, cernára, pamutra is sajnálják a pénzt s akárhányszor tapasztaltam, hogy több leányka csak ülni jár a kézimunka órára s nézik a többieket, mert nekik nem jut vászonra, cernára pénz. Mit fognak most csinálni hat óra alatt? S mit csináljon velük a tanítónő? Mert ezért még csak büntetni sem lehet.

A fiú kézimunkáról. Szép a slöjd, akár papirhajtogatás, akár faragászat, akár agyagmunka legyen, mert a slöjd az alvó művészi képességeknek az ébresztgetője s aláépitője, de egy sikerült szemzés vagy ojtás a parasztember szemében felér a legcifrabb papír, vagy faragászat munkával, mert abból gyümölcsöt hozó fa lesz, míg emez csak játéktárgy marad, amely a szeméire kerül.

Ezért a fiúk kézimunka heti két óráját a tanév elején és végén 2—2 hónapig a szemzés, ojtás, a helyes faültetés és ápolás, szőlőnemesítés s egyéb gazdasági tudnivalók gyakorlati része töltsé be. Ha a tanító nem ért hozzá, tanulja meg azért tanító. Én is a képzőben (mint a legtöbbször), amennyire lehetett elkerültem ezeket, de mint tanító beláttam, hogy tanítványaim miatt arra szükségem van s könyvekből tanultam meg a kerítészet csinját-binját s volt idő, amikor pályadíjat is nyertem az államtól. Nálunk a leánykák is tudnak szemezni.

Az énekről. Az énektanításra, mint a szivképzés egyik leghathatósabb eszközére kiváló gond fordítassék minden osztályban. Az énekek ne csak a tantervbe legyenek beiktatva, hanem azt a gyermekek valóban tudják is énekelni.

A kicsinyek, mint az a tantervben helyesen is van előírva, 1—5 hangközben tanuljanak énekelni, a légzési, ritmikai, dinamikai stb. gyakorlatok figyelembevételével, míg a nagyobbak 8—10 hangközben a fentebbi gyakorlatok kiszélesítésével úgy egyházi, mint világi énekeket.

A kotta ismertetése a IV. osztálytól kezdődjék, bárha a fősúly mégsem a kotta tanulására, hanem az énekre fordítassék; mert tapasztalati tény az, hogy ahol egész éven át kottatanítással vesződnék, ott rendszerint nem tudnak énekelni s viszont, ahol fősúlyt az énektanításra fordítják, ott bizonytal, tudnak is énekelni.

A tornáról. Az egészség a legnagyobb kincs s annak a torna a megalapozója. A kicsinyeknek, sőt a legnagyobbaknak is legkedvesebb torna a játék. Tantervünk tornarészének piros fonala a játék legyen, de lehetőleg rendszeres játék, amely minél több szabad mozgással járjon; nem pedig szabadjára hagyott játékból álljon, amely az ékteleu ordítózáson kívül rendszerint agyba főbe veréssel, kar-, láb-, nyaktöréssel jár. (Igen!) A kirándulások pedig, amelyeket az utasítás is helyesen előlr, koronál legyenek a tornának.

A kiegészítő iskolák és azok tanulói.

Irta: *Vaszlcsin György.*

Az elemi iskolák fokozatosan tehermentesítetnek az oda nem való fogyatékos képességű tanulóktól. Fél századdal ez előtt, nemcsak túlszűfoltak iskoláink, hanem vendégjogot élveztek benne a gyenge tehetségű, a siket, a siketnéma gyermekek, akik tanulótársaik állandó gúnytárgyai voltak s a részükre fentartott pad, — hogy a megaláztatás teljesebb legyen — számárpád néven maradt fenn. Akit végzete s az akkori idők paedagógusai e diszes, megtisztelő helyre emeltek 3—4 évet is elüldögélt a szégyen bélyeggel s vele, mint az osztály nyugéval, — mint tanításra alkalmatlannal — csak a jó Isten törődött.

Ám a gyógypaedagógiai tudásunk fejlődésével, a gyógypaedagógiai intézetek felállításával a vakok és siketnémák

külön-külön nyertek elhelyezést és megfelelő szakoktatást.

A közfigyelem legelőször a vakok felé fordult, az első intézet, mely rendszeres oktatásra van berendezve 1784-ben, Franciaországban nyílt meg.

A siketnémák rendszeres képzése szintén Páris falai közt nyer otthont 1770-ben.

A inéylen sujtott vakok és siketnémák fogyatékosága szembeűnőbb, a philantropisták figyelme felűjük fordult.

A gyenge tehetségű tanuló értelmi fejletlensége, nem lévén oly szembeűnő, sajnálatraméltó, mint a vak, vagy siketnéma fogyatékosága, úgy a társadalom, mint a paedagógusok erre sokkal később figyeltek fel.

Az idegélet ismeretével meg kellett teremteni a kapcsolatot az orvos és paedagógus között. Az összes gyógypaedagógiai intézeteknél fontos és döntő szava van az ideggyógyásznak, sőt tanfőnöknek is bővíteni kell ismereteit különösen az érzék-szervek, az agyfejlődés, belegségek s az ideg-élet terén.

Rendszeres gyógypaedagógiai oktatással a siketnémák és vakok nemcsak elemi ismeretekre képesűttenek, hanem velűk a szellemi fejlődés magasabb fokát is elérhetűk, addig a gyenge tehetségűeket, örűlűnk, ha az elemi ismeretek megszerzésére képesűtűk. Magasabb képesűtés néhány példáját felsorolom. Az Egyesűt Államok siketnéma intézetében 210-nél több siketnéma tanerőt találunk.

A berlini siketnéma intézet jeles siketnéma tanfői Habermass, Schenk és Wilhe, mint koruknak hírneves paedagógusai ismeretesek.

Clerc Lőrincet előbb a párisi, majd az Északamerikai hartfordi siketnéma intézetnél találjuk. Teuscher a jeles paedagógus lipcsei intézet híres tanfőja.

A hirlapfűrs terén kiemelkedtek: Fürstenberg (porosz), Brill bécsi szerkesztő, Janffert a petrogardi intézet igazgatója.

A vakok rendszeres oktatásával nem egy eredeti tehetséget mentettek meg az egyetemes műveltség, az emberiség számára.

A párisi vakok intézetéből kerültek ki: Avine a költő, Penjon a matematikus, M. Gueiet Moneoutean és Gautier.

Közűtasaságunk 44|929. V. 24. törvényűt hozott a kisegítők iskolák felállításánál, ezen törvény 1929. I. 1. érvénnyel bír.

Az iskolaűgyi minisztérium a törvény végrehajtásakéű 1930. V. 2-án 58.464|l. sz. a. elrendeli a kisegítők iskolába való

beosztását megállapító szakbizottságok szervezését és működését.

Az előmunkálatok, — a kisegítő iskolák felállítása tárgyában — megtörténtek. Utasítottak az iskolák, hogy mutassák ki név- és számszerint hol, hány tanköteles korban levő gyengetehetségű tanuló van.

Törvényhozásunk ezen iskolatypus felállításával egy hézagpótló munkát végzett.

A gyenge tehetségűek gyógypaedagógiai szakoktatása későbbi keletű, paedagógusok s a nagy közönség később figyelt fel rájuk, az elemi iskolában nem ismerték fel a valódi bajt, hanyag s figyelmetlen tanulónak minősítették, viszont amikor orvosi bevonással megállapították az értelem fejlődés beteges voltát, nem ismerték a képzési eszközöket s nem volt fejlett és elterjedt az idegélet ismerete.

A gyenge tehetségű tanuló fogyatékosága, nem oly szembeszökő, mint a vak vagy siketnémáié, de olyan eredményeket nem is lehet vele elérni, mint egy tehetséges vakkal, vagy némával.

Kiket utal a 44|929. számú törvény a kisegítő iskolába, mindenesetre jó tudnunk. Melyek a karakterisztikus ismertető jelei a gyenge tehetségűeknek?

Azon tanköteles korban levő gyermekeket, akiknek értelmi fejlettségük betegesen lassan következik be, avagy értelmi fejlődésük — előtűnik ismeretlen időben — hirtelen megállapodott, éppen gyenge szellemi képességük miatt, külön osztályba helyezzük el, mivel a normálisan fejlett gyermekekkel haladni nem képesek.

Egy régebbi statisztikára támaszkodva megtudjuk, hogy minden 700 lakosra esik egy gyenge tehetségű, azaz egy 20000 lakossal bíró városban cca 30 ilyen gyermek van, e tekintetben a falusi viszonyok kedvezőlenebbek, több a gyenge tehetségű.

A kisegítő iskolák célja kiemelni a szellemileg gyenge tanulókat a mindennapi iskolából s szakoktatással arra képezni, hogy az elemi iskola felsőbb osztályába visszatérhessenek, s a társadalomnak ne nyüge, de hasznavehető tagjai legyenek.

Szabatosabban határozzuk meg a gyenge elméjűséget, miben áll a defektus, mi teszi lehetetlenné ezen tanulók haladását az egykoru közepes tehetségűekkel.

Abnormálisan fejlett szellemi képesség következtében rend-

küvül feledékenyek s engedetlenek. Az ele ni iskolai tanításnál használatos módszeres eljárások elégtelenek, a tanulásban haladni képtelenek s csak beható megfigyelés győzi meg az elemi iskolai tanítót, hogy az elmaradásnak nem a figyelmetlenség és hanyagság az oka, hanem az akarat hiánya és gyenge elméjűség, mert figyelmét koncentrálni képtelen.

Beható megfigyelés után megállapítjuk, hogy az ily tanulónak kevés elvont dologról van fogalma. Itélőképességük gyenge, mások véleményét fogadják el, minden meggyőződés nélkül, fecsegők, bőbeszédűek s ezzel a felületes figyelőt, akaratlanul bár, félrevezetik. Egyes dolgokban az elemi iskolában elhelyezett gyenge tehetségűek, a legnagyobb erőfeszítés mellett is lemaradnak, mint a számolásban, viszont mások az olvasásban, írásban, rajzban fejlődnek.

Önző természet, gyenge erkölcsi érzék jellemzi őket. A gyenge tehetségnek külső bélyegei is vannak, mint düllelt, bamba tekintetű szem, avagy a fejnek, vállnak ideges kapkodása.

Miután akaraterejük gyenge, emlékező tehetségük fogyatékos, ezzel megadatik a kisegítő iskola feladata.

A *tanítás* feladata legyen a figyelem felkeltés, ami nem könnyű dolog, mert a gyengeség éppen abban nyilvánul, hogy a figyelem sugarokat egy pontra rögzíteni legalább is tartósan nem tudja a gyenge elméjű. Továbbá fontos szerephez jut a szoktatás, a figyelem ébren tartása és lekötése.

Sokkalta nehezebb a *tanító nevelő munkája*: az akarat képzése.

Az elemi iskolában bevált paedagógiai tapasztalatok, módszeres eljárások, képzési eszközök itt nem vezetnek el a célhoz.

Mint hogy a kisegítő iskola növendékei szellemi fejlettség tekintetében különbözök, melyhez egyéb foglalkozások is csatlakoznak, mint a hebegés, dadogás, azért a tanítónak a gyermek testi és lelki megnyilatkozását állandóan figyelnie kell.

A tanító, — a gyenge tehetségűek cselekedeteik elbírálásánál — ne feledje el, hogy az öntudatuk korlátoltsága szabályozza cselekedeteiket s aszerint ítélkezzék.

A tanulók megismeréséhez a szülők, — ha azok intelligensek — nyújthatják az információt.

Képzésnél, oktatásnál a közelvezőket tartsuk szem előtt. Fő methodikai eljárás, mindent és gyakran érzékelteünk,

az érzékszervekkel gyakorlatokat végeztessünk.

Nagy mesterünknek, Comeniusnak utmutatását kövessük: érzékeltessünk és szemléltessünk, hogy maradandó kép vésődjék még a gyenge elméjű emlékezetébe is. Az érzékeltetésre azonban reá kell vezetni a tanulókat. A végzett gyakorlatok az elmében kezdetben elmosódó, majd állandó képet hagynak hátra, amelyre a tanuló emlékezik. Amikor az összegyűjtött képeket megtanulja egyeztetni, reá vezetjük a képzettársításra; a képek egybevetésével ítélet hozatalra neveljük.

Az érzékszervek gyakorlata azonban sokkal hosszadalmasabb, mint azt itt leíriam.

Fontos a látószervek helyes gyakorlása: alaki és távolsági benyomások. Kiterjedés megítélése tapintás és méréssel. Helyes látás megítélése szempontjából fontos a rajzoltatás és kézügyesség.

Tapintás szervének sok ismeretet köszön a gyermek: megismeri a tárgyak hőfokát, súlyát, kemény és lágy voltát. Látott és tapintott tárgyakról szerzett észrevételeit összeméri.

A hallószervet beszéd és ének által gyakoroljuk. Gutsmuth német paedagógus az érzékeltetésnél egyes érteket kizár, a szemet beköti, a fület bedugja pl. a tapintásnál. Reá kell mutatnunk a modern torna oktatásra, mely kapcsolódik az érzékszervek rendszeres gyakorlatához.

A szaglás gyakorlása — a szem kizárásával — beköti szemmel érzékeltelünk, virágokat, étel és italokat, szárított fűszereket stb.

Ha ezek a tanulók, kiket érzékszerveik használatára kell megtanítani, az elemi iskolában maradnának, a tanítók minden igyekezete kárba veszne; a gyenge tehetségű tanulóknak nincs helye a mindennapi iskolában, mert tanulótársainak célpontja lesz, a gúny pedig őt: bátortalan, félnék lesz, a megalázítás következménye: mind érzéstelenebbé válik elméje a behatásokra s a szegény gyenge tanuló éveken át az alsó osztály padjaiban fog ülni.

Ki kell tehát ragadni a gyenge tehetségű gyermekeket a mindennapi iskolából és a kiegészítő iskolába helyezni.

A gyenge tehetségűek iskolatypusát tulajdonképpen a német paedagógusok teremttették meg, ugyancsak ők nevezték el „kiegészítő iskolának“, melyekbe ezen szerencsétleneket utalják.

Az első kiegészítő iskolát mintegy 70 éve Halléban 1869-

ben nyitották meg.

Magyarországon 1902 ben egy állami és egy székesfőváros által fentartott kisegítő iskolát találunk, ugyanakkor Svájcban 360 ily típusu iskolája van.

Az abnormálisan fejlett gyermekek individualis oktatásban részesülnek, azért a 44|930. t. 5. §. szerint a kisegítő iskola osztályonkénti maximális létszáma 20 tanuló.

Az ily gyermekek vezetése tapintatos bánásmódot kíván, a legkisebb előmenetelt, haladást jóakarattal dicsérettel honoráljuk.

Az egyéni oktatás azonban abban a pillanatban beleolvad az összeségbe, mihelyt képességeit ismerjük s hibáit gyógyítjuk.

A gyenge tehetségű tanulók értelmi fejlettsége alig több az ovoda köteles korban levő gyermeknél, azért a tanítás alfája és omegája az érzékeltetés és szemlélet legyen.

Azok a paedagógiai művek, melyek fogyatékos elméjük oktatását tárgyalják, nem mellőzik az érzékszervek rendszeres gyakorlását s mindenütt utalás is történik; ennek megvan a maga pszichológiai törvénye.

Ezen pszichológiai törvény szerint az érzékszervek ingerek által izgattatnak, a szervek az inger következtében izomműködést fejtenek ki.

Az ingerek gyakorlása szükséges a neuron fenmaradásához, mertha az ingerek tartósan megszűnnek a neuron (idegsejt és rost) elkorcsosul, azért van oly nagy szerepe az érzékszervek gyakorlásának, ingerlésének a betegesen fejlett gyenge tehetségűeknél, mert az agysejteknek a helyes táplálkozásra kívül ez a gyógyítási módja; azonban a túlságos inger szolgáztatás a neuron elfajulására vezet.

Születés után a mozgó idegsejtek velődúsak, az érző idegek fejletlenek, de az érzékszervek gyakorlásával fejlődnek; azonban az idiótáknál és gyenge elméjűeknél a velőfejlődés elmaradt, az idegszövet fejlődése sem normális, viszont a klinikai megfigyelések, kóronctani leletek azt bizonyítják, hogy az érzékszervek gyakorlása a velőállomány képződését elősegíti.

Most látjuk igazoltnak, mily helyes kifejezés a gyógypaedagógiai eljárás, nem orvosi, de paedagógiai kezeléssel gyógyítani az agybetegét.

Gyógypaedagógiai szempontból fontos mozzanat az érzékszervek gyakorlása és a figyelem viszonya. Mély kapcsolat van az idegpályák működésképesége és a velő tartalma között.

Valamely érzés intenzívtása a reáfordított figyelemmel növekszik. Paedagógiai szempontból az öröm, illetve érdeklődés a figyelemkeltés támasza.

Az érzékszervek gyakorlása akkor hatásos, ha megfelelő erősségű figyelem mellett folyik le; a gyakorlatok ismétlődjenek, változatosak legyenek s mérsékelt ingerek alkalmazásának.

A gyenge tehetségűek akarat-nevelésénél nagy szerep jut a szoktatásnak, ez a szoktatás ne fajuljon idomítássá.

Ha valahol, így ebben az osztályban valóban érdekkeltő legyen a tanítás, a tanító így fegyelmezze osztályát, emelje gyenge tanulóinak önbizalmát.

Növendékeink a képzetek társítására önállóan képtelenek, miért is minden egyes esetben az új fogalmat a kisegítő iskola kapcsolatba hozza a régivel, reá kell a tanulót a helyes ítéletre és következtetésre vezetni, hogy a dolgok felett önállóan gondolkozzék.

A kisegítő iskola tanítója akkor áll hivatása magaslatán, ha tanítványai gondolatvilágát az ő menetébe be tudja kapcsolni, hogy képesek legyenek vele együtt gondolkozni, ehhez azonban kiapadhatatlan türelemre, leleményre, megértésre s egy nagy adag emberszeretetre van szükség.

Virágok és fõvisek tanítói életembõl.

Irta: *Sándor Mariska.*

Július Cézár a római uralkodók között a legnagyobb demokrata volt. Rajongott a népért. Amikor népgyûlésre készült, bíborbársony tógáját mûvészies redõkbe szedette, korának kozmetikai eszközeivel kiszépíttette arcát, kezeit és nagy figyelemmel készült el szónoklatára. Mindezt azért tette, hogy az „isten nép” büszke legyen választására, szájíze szerinti cézárjára.

Mi, felekezeli népnevelõk, a demokrata állam jóvoltából szintén tekintélyes hatalomhoz jutottunk. Megválasztásunkat a nép eszközölte. Kenyerünkért türelemmel, önuralommal tartozunk nekik. A népszerűséget hajhászni, vadászni nem tanácsos. A néppel való túlságos érintkezés árt társadalmi tekintélyünknek.

Bánjunk szeretettel a tanítványainkkal. Tanítsunk érdekesen, pedagógiai tudásunkat üres idõnkben fejlesszük, hogy

szó és gondolatbőségre tegyünk szert. Akkor anyagi kicsinyeink szeretni vágyó szíveikbe fogadnak és szüleik szívét is megszerzik számunkra. A művelt néptanítónak nincs szüksége hajlongásra, hizelgésre, kézdörzsölésre sem a néppel, sem a hivatalfőivel szemben.

Aki tanítványai és a szülők rokonszenvét bírja, annál a fegyelmzés súlyos problémája jóval könnyebbé válik. Jól tudjuk népünkről, mily csekély szókinccs áll rendelkezésére gondolatai kifejezésére. Az igazsággal meg csak saját szempontjukból vannak tisztában. Ez okból kívánságalk nem egyszer jogtalanok, sőt neveléségek.

Ime, néhány gyakori eset a szülők kérelméről, amivel tanítóikat zaklatják.

— Kérem, mi dolog az, hogy fiamnak folyton folyvást hatos kell irkára! Én is jártam iskolába, de nékem 2 irka kellett egész évben. (Értsd 5 hónapig.) Ha azontúl irni akartam, arra vót a kötáblám. Mégis első diák vótam örökkéig! — Hány hatos kell fiának havonta — irkára? — Mit havonta? Majd minden nap kő neki irkára! — Akkor a maga kedves fiacskája nem jár igaz uton! Minden háziirkának 5 hélig kell kitartania. Fia gyakori pumpolásának könnyen elejét veheti, ha a teljesen beírt irkát előköveteli és azt gondosan elteszi.

Neheztelnek a szülők a slöjdre is. Nebulóink részéről ez is zsaroló alkalom, golyóra, cukorra, bicskára stb. A hatosokért az apák elégedetlenkednek. Az anyák a bogárra haragsznak. Arcukon az izgalom lángszinű rózsái virítanak, amikor panaszra jönnek. — Kérem nem győzőm leányomat fésülni. Feje csak úgy dönti a lakókat. Alkalmasint attól a mocskostól kapja, aki mellette ül. Kérem ültesse az első padba, valami tiszta jány mellé.

— Mondja, — van-e sok libája? — Tudakolom barátságosan.

— Van kérem, — az idén, hogy el ne szójam magamat, — jól keltek. — Hányat szokott egyszerre tömni? Bizony néha 8-at is tömök, kívált úgy bucsú felé. — Mikor annyi ludat maga alá szedeget, férgeket kap-e tőlük? Hogyne kérem, nem is egyet és milyen nagyokat. — Mit szokott olyankor csinálni? Tudakolom melegen. — Hát kifogom — feleli diadalmasan együgyü kérdészemre. — Úgy, hát kifogja és nem megy panaszra senkihez? Lássá miért jajgat, panaszodik akkor, mikor legdrágább libács-

kájáról van szó? — Tudja mit, — mossa meg leánya fejét 2 szer hetenként és dörzsölje be spiritusszal, biztosítom a kellemlen lakók kiköltöznek.

Változatosságkép más kívánság alkalmával azt kérdezem a panaszosztól: Mit szólna hozzá, ha elmennék lakására és ott rendelkezni kezdenék. Szekrényeit cserélje fel az ágyakkal! Biztosra veszem ezt mondaná: „Én nem változtatok meg semmit szobámban, mert nekem így jobban tetszik. Mindenki parancsoljon a maga házában” — Ha így felelne nekem ebben teljesen igaza lenne. Nos ugyanezt mondom iskolámra nézve. Itt én vagyok az úr, úgy rendelkezem, amint nekem tetszik.

A majomszerető szülők szintén okoznak némi galibát. — Kérem miért bünteli fiamat mindig? Oly lágyszívű szegényke, egy görbe pillantástól is sirva fakad! Nagyon szeretem gyermekemet, jó bánásmóddhoz van az szokva!

Ok nélkül sohsem büntet. egy tanító sem, — ha pedig kötelességmulasztáson érem a tanulót, nem dicsérhetem meg, — azt be kell lánia! Legyen rajta, hogy fia jól megtanulja leckéjét, biztosítom, akkor mindég szép szót és meleg pillantást kap majd tőlem!

Van oly tanuló, aki konok, mint az öszvér. A szó, intés, falrahányt borsó. Fájó szívvel a segédtanítóhoz kell folyamodnom. Alaposan elpáholtam, hogy észre térjen. Szidás közben azt találtam mondani: „Csak szegény édesanyádat sajnálom, sirba viszed engedetlenségeddel!” Mivel a büntetés tekintélyes volt, elkészültem rá, hogy hozzátartozói szemrehányást tesznek. Vártam délután a panaszoszt, de csak a fiú jött másnap is. Harmadnap reggel anyja állította be fiával.

— Hallottam, ez a gaz semmiházi hogy felmérgecsitette kisasszonyt tegnapelőtt, ezért bocsánatot kell kérnie! A diák konok hallgatásba burkolódzott. Mondd utánam — szólt anyja — soha többé nem leszek rossz, bocsánatot kérek! Most csókolj kezet! Megtette óriási önlegyőzéssel. — Ezután anyja kis csomagot huzott elő mondva: Most már megkapod a vásárfiát! Megdicsértem az asszonyt példás neveléséért. — Ilyen örvendetes jelenet rögzös tanítói utunkon — mint a virág — kibékít sok egyébért.

Nem lehet eltűrni a feleselést sem. — A nyelves tanuló indulatos egyuttal. Rávertem. Végig rohant padján és egy pillanat alatt kirohant a teremből. Negyed óra mulva édesapja kézenfog-

va elém hozta. — Kérem verje el ezt a komisz kölyköt mégegy-szer, amiért hazaszaladt. — Már tőlem is kapott egy porciót. — Ilyen szülő feltétlenül sikerült gyermeket nevel!

Sajnos, akad olykor szülő, aki védi gyermeke igazságtalan ügyét bámulatraméltó kitaritással. — Ezek az esetek pályánk tövisei.

Évek előtt egy gyengeelméjű tanítványom kleptomániás volt. Társai irószereit mesés gyorsasággal elüntette. Kutatás-kor sohasem találtam nála semmit.

Egy reggel 50 Ké-t hoztam magammal a megirt csekklap-pal. Utolsó órán női kézimunkát tartottam. Tanóra után keresem a pénzt, — nincs. Délután felkutattam fiókomat, — nincs. Másnap polg. naveléstan alatt, tudtukra adom csemetéimnek, hogy mily kár ért, elveszett 50 Ké-m. — Melyitek találta meg tegnap? — kérdeztem lehető legszelidebben. Erősen szemügyre vettem apró népemet, bátran kiállták kutató pillantásomat valamennyien egy kivételével. Az idióta mélyen lehajította fejét, a padot dörzsölgetve mindkét kezével. — Margit ugy-e, tenálad van a pénz! Nekem nincs pénzem! — kiáltotta ijedten. — Valószínűleg azt gondoltad levevős kép és elvitted! — Nem, nem vittem el. Találtam kék papiroost, de tűzbe dobtam. — Eltűzelted a pénzt? Tudakoltam. — Igen — felelte és éles hangon siránkozni kezdett. Ha rosszat csinált ily hangon jajveszékelt. — Kisebb nővéréről kérdeztem: Láttad azt a kék papiroost, amit Margit talál? — Igen — mutatta nekem. Azt kérdezte pénz-e ez? Arra azt feleltem, hogy talán pénz. Mi lett azután a papírral? Anya betette a szekrénybe. Szaladj haza és hozd el! Rövidesen visszatért az 50 Ké val. A csekklapot égette el. Akkor kijelentettem, hogy Margit a pénzt ellopta asztalomról, mialatt én a kézimunkákat nézegettem. A kleptomániás idiótát alaposan elnászpángoltam. Hugát megjutalmaztam. Estefelé jön az apa. Ugy megverte a leányomat, hogy ha orvoshoz viszem, abból magának nagy baja lesz. — Még az állásából is kitehelik!

Szegény leányom semmi rosszat sem csinált! Hiszen találta a pénzt, köszönte volna meg, amiért visszaadta. — Margit leánya hazudott, a pénzt ellopta. — Az én leányom nem hazudik és nem lop soha! — A szeszől illatozó apát igyekeztem meggyőzni a tényállásról, de hasztalanul beszéltem. Végül kísértette, hogy leánya nem gyengeelméjű, csak én fogtam rá. Nem lehet buta az a gyermek, aki 50 Ké-t el tud venni tanítója szeme elől! —

Ez az ember iskolaszéki tag volt ráadásul. — Ezért hajlogatta, hogy nagy a hatalma és kivetethet állásomból. — Vagy egy órát tárgyaltam vele, de makacsul hajlogatta a saját nótáját. — Gyere be, megfázol, — szól ki anyám az udvarra. Azt a komisz embert nem győződ meg éjfélig! Anyám őszinte megjegyzése szíven találta. Rögton elkotródolt.

Elégtételként őt csapták el az iskolaszéki tagságtól. — Az egyik intelligensebb iskolaszéki tag 3 éve látogatja évről-évre ünnepélyemet. Egyellen fiával nagy tervei vannak. — Nem régen így bókolt: „Nem is tudja talán, milyen jó híre van falunkban! Bizony mióta látom, mit tudnak tanítványai, azt mondom azóta: Ilyen tanítónk nem volt, nem lesz soha, mint maga. Ha innét eltalálna kerülni, szép emléke még nagyon sokáig fennmaradna közöttünk.“

Fia elsőrangú tehetség, szorgalmával sok örömet szerez nekem. Tehetséges tanulóink szüleivel sohsincs kellemetlenségünk!

Pályánkon a föld egyszerű gyermekeivel nem egyszer emberfeletti türelmet kell gyakorolnunk igazságtalan követeléseikkel szemben, ami nem egyéb náluk mint szellemi éretlenség, tudatlanság.

Tág lelkiismeretű, izgága, éretlenesű ember azonban minden pályán akad. Ha a falu jobb érzésű családjai velünk tartanak, nincs okunk panaszra, keserűségre. A jó emberek lelkében igazság lakik, azok az örök igazság gyermekei, — tehát megérdemlik az „Isteni“ jelzőt és a tanult világ becsülését!

EGYESÜLETI ÉLET.

Megalakult Léván a Dalárda-szakosztály.

Az első hangversenyek.

Aug. 4-én a reggeli vonatok 30 szlovenszkói magyar tanítót vittek Lévára, hogy lelkük lángjával lobogó tüzet gyújtsanak a magyar dal oltárán. A lévai állomáson Heckmann István, a fáradhatatlan, lelkes karnagy várta a vonatokat. A dalosok a lévai tanítóképző-intézet internátusában nyertek elhelyezést, majd a kaszinóban megebédeltek. Ebéd után a

kaszinó különtermébe gyűltek össze a dalosok, az Ált. Magyar Tanítóegyesület Országos Dalárda-szakosztályának a megszervezése céljából. Az alakuló gyűlést, mint korelnök, *Kovács Alajos*, az orsz. egyesület központi elnöke nyitotta meg. Szeretettől áthatott szavakkal ecseteli a magyar dalkultúra ápolásának és fejlesztésének fontosságát, az Orsz. Magy. Tanítói Dalárda megalakításának szükségességét s kéri a jelenlevő kartársak ezirányú határozatát. *A dalosok nagy lelkesedéssel kimondják a Dalárda-szakosztály megalakulását.* Elnök felkéri a kartársakat a tisztikar megválasztására. A dalosok közfelkiáltással, egyhangúlag a következőképpen választja meg a Dalárda tisztikarát: elnök *Kovács Alajos*, alelnök *Bellach Imre*, líkár *Boross Béla*, karnagy a központi gyűlés által választott *Heckmann István*, helyettes karnagy *Pataky Ferenc*, pénztáros *Dóka Sándor*, gondnok (kottatáros) *Forgács Mihály*, az alakuló gyűlés többi tagjai, mint az első Dalárda alkotói, az orsz. egyesület központi választmányának tagjai: *Kovács Alajos*, a dalárda elnöke megköszöni tisztársai nevében is a kifejezésre juttatott bizalmat s a fogadalmat a karnagy kezébe leteszi. Ezt a fogadalmat (lásd: M. T. 1928. évf. 480 old.) az összes dalosok megismélik és kézfogással megpecsételik. Elnök felkérésére *Forgács Mihály* felolvassa a dalárda Hárszabályait (M. T. 1928. évf. 480. old.), amelyet a dalosok magukra nézve kötelezőleg elfogadnak és aláírásukkal látják el.

Ezután *Heckmann István* részletesen ismerteti a Dalárda-szakosztály gondolatától a mai megvalósulásig lefolyt történetét. Sajnálattal állapítja meg, hogy az eredeti jelentkezők száma (56) ma csaknem felére apadt. De bízik benne, hogy — megfogyva bár, de törve nem — nem lankadó lelkesedéssel, kitartással és ambícióval sikerre vihetjük a zászlót, amelyet a magyar dal jegyében fölemelünk. Felolvassa azok névsorát, akik különféle indokok miatt visszaléptek, ismerteti a tanulás idejét s kéri a daltestvéreket, hogy vállalt kötelezettségüknek legjobb tudásukhoz képest igyekezzenek eleget tenni. A dalosok nagy éljenzéssel fogadják *Heckmann István* bejelentését, s a karnagy nehéz munkájánál mindenben segítségükre kívánnak lenni. Végül az első hangversenyek idejének és helyének a megbeszélésére került sor. Többeknek tárgyilagos hozzászólása után szakosztály elfogadta a karnagy javaslatát, amely szerint a dalárda önállóan hangversenyez 13.-án Léván, 14.-én Ipoly-

ságon, 15.-én Érsekújvárott és 16.-án Komáromban.

A lévai hangverseny megrendezését karnagy magára vállalja az újvári és komáromi hangversenyek előkészítésére és rendezésére fölkéri az ottani körzeti elnökségeket, akikől elvárja, hogy a nemes ügynek együttérző szívvel, lelkesedéssel segítségére lesznek. Ugyancsak bízik a délszlovenszkoói tanfelügyelők segítségével, s a magyar tanítótság áldozathozó pártfogásában.

A dalosok délután 3 órakor átvonultak a róm. kat. iskolába, ahol megkezdették a próbákat. Ennek meglepő sikere csak fokozta a dalosok lelkes hangulatát s megerősítette bennük az Oszágos Magyar Tanítói Dalárda életrevalóságának a tudatát.

A nové-zámkyi járáskör közgyűlése.

A nové-zámky-i járáskör 1930 június hó 7-én tartotta meg rendes évi közgyűlését. Jelen voltak: *Točik Károly* kerületi tanfelügyelő, az egyesület tisztikara és tagjainak mintegy 75%-a.

A kibocsátott meghívó értelmében közgyűlésünket tanfelügyelői értekezlet előzte meg, amelyen *Točik K.* kerületi tanfelügyelő részletes útmutatást adott az iskolai adminisztrációra és a jövő tanév teendőire vonatkozólag.

Közgyűlésünket *Kemény Rezső* alelnök nyitotta meg, aki bevezetőjében bejelentette, hogy minden igyekezete hajótörést szenvedett akkor, amidőn *Willand János* elnökünket tisztségében megmaradni kérte. Közgyűlés valamennyi tagja sajnálattal hallotta, hogy agilis elnökünknek az orvos által is elismert ideg-kimerültsége az ok, amely miatt bizalmi tisztségét betölteni képtelen.

Alelnök mindnyájunk óhaját fejezte ki akkor, amidőn a távozó elnöknek köszönetét fejezte ki az egyesületi életben kifejtett tevékeny működéséért.

Alelnök, személyes tapasztalata alapján, bejelenti, hogy *Uhereczky Géza* központi tanácsadónk ellen vádoló szavak hangzottak el a közp. értekezleten, amelyek azonban minden alapot nélkülöznek. Fáradtságos, körültekintő és nagy becsben tartott működéséért elismeréssel és köszönettel adózunk. Indítványára a közgyűlés egyhangú és feltétlen bizalmat szavaz *Uhereczkynek* és kéri, hogy értékes munkáját továbbra is

abban a mederben folytassa, amelyben eddig haladt.

Bejelenli továbbá, hogy a farsangi napokban a szlovák kollégákkal együtt rendezett reprezentációs táncmulatságon 2650 K^č folyt be, melynek fele részét a szlovák tanfőiség, fele részét pedig a mi céljainkra fordítottuk. (M. T. H.)

Ezután a központi körlevél pontjait tettük megbeszélés tárgyává.

Közgyűlés örömmel veszi tudomásul, hogy a központi értekezlet a M. T. H. alapszabálya ügyében Nemcsik kolléga indítványát érdemben magáévá tette.

A gyógyalappal kapcsolatban élénk megbeszélés támadt, melynek eredményeként megállapította a közgyűlés, hogy működésével nincsen megelégedve, óvást emel egyes rendelkezései ellen és kezelésében sok hiányosságot lát. Behatóbb ellenőrzésre van szükség. Általában oda csúcsosodott ki a vélemény, hogy a galántai járáskör álláspontját mi is magunkévá tesszük. Elhatároztuk továbbá, hogy személyes panaszainkat levélben leírjuk és Willand J. kollégának küldjük be, aki gondoskodni fog arról, hogy panaszaink illetékes helyre jussanak.

Alelnök fölhívja az egyesület tagjait, hogy minden tőlük telhető erővel és módon támogatni iparkodjanak a Magyar Tanítók Dalárdájának ügyét. Kéri, hogy az igazgató kartársak feltétlenül jelentsék be a központnak, ha iskolájuknál személyváltás történik.

A „Vesník“ magyar fordítására még mindig nincsen elegendő számú előfizető. — Szinte érthetetlen, hogy mi lehet az oka annak a közönynek, amely ezzel a tanfőiség javát szolgáló vállalkozással szemben megnyilvánul. — Kéri, hogy saját jólfelfogott érdekünkben minél számosabban jelentkezzenek előfizetőnek. Annál is inkább, mert az előfizetés költségét a beiratkozási díjából lehet fedezni.

A rajztanfolyamok megtartására vonatkozólag abban egyezett meg a közgyűlés véleménye, hogy azoknak rendezésére legalkalmasabb időszaknak a szorgalmi évet tartja.

Tárgysorozatunk 2. pontja értelmében az elnöki tisztségnek a hátralevő egy évre való betöltése következzék. — Közgyűlés egyhangú felkiáltással választotta meg *Kemény Rezső* kartársat elnöknek és *Perger Mária* kartársnőt alelnöknek.

Az alapszabály-módosítás kérdésében a közgyűlés ismét arra az álláspontra helyezkedett, amit a tavalyi közgyűlésen

már kifejezésre juttatott és a felvett jegyzőkönyvben részletesen körvonalazott. — A vármegyei szervezetek szűnjenek meg, de helyettük más elnevezésű és nagyobb területeket magába ölelő szervezetek létesüljenek.

Pénztári jelentés folyamán *Tatárik Emil* kolléga mint pénztáros kijelenti, hogy kerekszámban 6000 Kč. hátralék áll fenn. Felolvassa a nagyobb kiadási és bevételi lételeket, egyeztetl a végeredményt és megállapítja, hogy 1902 Kč. készpénz áll rendelkezésünkre. Jelentésének tudomásulvételét és a szokásos fölmentvény megadását kéri.

Közgyűlés *Massányi K.* ellenőr szavai alapján köszönetet mond a pénztárosnak lelki-ismeretesen végzett gondos munkájáért és a fölmentvényt egyhangulag megadja.

Willand J. kolléga Indítványozza, hogy a rendelkezésünkre álló pénzből 500 Kč-t jegyezzünk a M. T. H. szoba-alapítvány első részlete címén, 500 Kč-t pedig a magy. „Kiscserkészek otthona” javára adományozzunk.

Indítványa egyhangulag fogadtatott el.

Végül *Tatárik E.* kolléga ismertette *Mónus Gy.* kartársunk énektanítási módszeres könyvét. Bőségesen olvasott belőle részleteket és iparkodott kidomborítani előnyeit és módszeres kiválóságait. Használatra és megvételre mindenkinek a legnagyobb lelkeséddel ajánlja.

Befejezésül igen kedves meglepetésben volt részünk. *Tatárik E.* kolléga vezetése alatt álló kiscserkész-csapat vonult föl a színpadra és szebbnél-szebb, vidámnál-vidámabb énekekkel vidították föl hallgatóságukat és helyel-közzel apró versikékkel és jelenetekkel tarkították előadásukat. Élvezetes előadásukat hosszú taps követte. *Kemény Rezső* elnök, *Kropaček Imre* jegyző.

A nagykapos járási egyesület közgyűlése.

A nagykaposi járáskör 1930. június hó 26 án Nagykaposon az áll. el. iskola termében tartotta rendes közgyűlését.

Jelen voltak: *Kuchárik Mihály* járási tanfelügyelő, *Szűcs János*, elnök id. *Papp Lajos*, *Szanyó Sándor*, *Erdélyi Lajos*, *Pilectky Miklós*, *Tóth Miklós*, *Mikolajcsik János*, *Pápay István*, *Szekeres István*, *Bodnár Pál*, *Rózsa Lajos*, *Laky Ilona*, *Toporcák*

Gyula, Molnár Béla, Pribusz László, Móricz Árpád, Bodzás Sándor, Kóvér Béla, Szakál Elek, Karabélyos N., Szaplanczay Lajos, Czurkó György egyesületi tagok és Begya György kartárs mint vendég.

1) Szűcs János, egyesületi elnök magas szárnyalású megnyitó beszédében örömének ad kifejezést, mert látja, hogy a kartársakban megvan az összetartás és szeretet; kijelenti, hogy e két fontos kapocs az, melynek alapján biztos remény van arra, hogy egyesületünk a jövőben is szilárdan megállja helyét.

Elnök ezután méltatja, ismerteti, lelkükre köli a kartársaknak a létesítendő „Tanítók Háza” ügyét, óhajtja, hogy minél többen jegyezzenek részjegyeket, mert ezen intézmény lesz hivatott arra, hogy a jövőbeni kartársaknak, azok gyermekeinek megmutassuk, mire képes az összetartás és szeretet a kartársak között.

További beszédében üdvözli Kuchárik Mihály járási tanfelügyelőt és Begya György kartársakat, mint vendéget, végül örömének ad kifejezést, hogy oly szép számmal jelentek meg a járás tanítói. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Mikolajcsik és Pápay kartársakat, a gyűlést megnyitja.

A üdvözléseket Kuchárik Mihály tanfelügyelő szíves szavakkal megköszönvén, üdvözli a megjelent kartársakat és kéri továbbra is szíves támogatásukat felelősségteljes munkájához.

2) Titkári jelentés. Erdélyi Lajos titkár az egyesületünk életében előfordult eseményeket adja elő jelentésében és új ideák felvetéséről gondoskodik.

Az új eszmék közül különösen a részletes tantervről emlékezik meg, melynek alapján helytelennek minősíti a földműveléssel foglalkozó községekben a júniusi tanítást, továbbá ostromolja a kartársak nemtörődömségét a tanítói énekkarral szemben.

A titkári jelentéshez Kuchárik Mihály tanfelügyelő teszi meg észrevételét, melyben előadja, hogy a titkári jelentés mindenről tájékozatlan a kartársakat, de egy fontos úgyról, a felekezeti tanítók igazgatói díjáról teljesen megfeledkezett. A közgyűlés a titkári jelentést tudomásul veszi. Kuchárik Mihály tanfelügyelő észrevételére az elnökség a központ figyelmét hívja fel.

3) Pénztári jelentés. Id. Papp Lajos pénztáros ismertette jelentésében az egyesület pénzügyi helyzetét s részletesen elszámolt az egyesület vagyónáról. Egyben megköszönte az egyesület által beléhelyezett bizalmat s a pénztárnoki állásáról lemondott. A pénztárkönyv előzőleg két tag által megvizsgálva helyben hagyatott. A jelentést a gyűlés tudomásul vette és a szokásos felmentést megadta. A lemondást sajnálattal veszi tudomásul s egyben köszönetet mond 9 évi fáradságát nem ismerő buzgó és pontos munkásságáért.

4) Ezután az elnök a megüresedett pénztárosi állás betöltésére indítványozza, hogy a hátralevő rövid egy esztendőre a közgyűlés Szekeres István veskóci kartársunkat válassza meg.

Közgyűlés az elnök indítványát elfogadja, járásunk pénztárosául egyhangulag Szekeres Istvánt választja meg, ki a bizalmat megköszönvén a tisztséget elfogadja.

5) Molnár Béla: „A háboruban szerzett tapasztalatok érvényesítése a népiskolában“ címmel tanulmányos értekezletet tartott. Értekezletében végigsorolja a hazaszeretet nevelés fontosságának irányelveit. Utmutatást ad arra, hogy a tanításnál miként és hogyan használhatók fel sikerrel az egyes momentumok.

Több hozzászólás után Szücs János elnök indítványára a közgyűlés a tanulmányos és megkapó felolvasásért jegyzőkönyvi elismerést szavazott meg.

6) Ezután a gyűlés foglalkozott a temetkezési ügygel, melynek alapján Toporcák Gyula gálocsi kartárs ajánlja, hogy a „Naša Škola“ című lapban megjelenjen hasonló dolog alapján szervezzék azt meg.

A gyűlés tagjai nem mind ismervén ezen cikket, felkérlik a felszólalót, hogy alapos tanulmányozás után a legközelebbi közgyűlésen részletesen ismertesse a dolgot.

7) Az elnök előadja, hogy a megyei szervezetek mindenhol minden ágban likvidálva lettek, azért felkéri a járás tanfőtségét, hozzanak határozatot arra vonatkozólag, megmaradjon-e a megyei szervezetünk vagy nem.

Közgyűlés egyhangulag kimondja, hogy megszűntek politikailag a megyék s ennek alapján likvidálni kell a megyei szervezetünket is.

8) Közgyűlés ezután foglalkozik a sokat vívódó M. T. Háza ügyével. Elnök ismételtén kéri mindazokat a kartársakat,

akik még ezen kötelességüknek nem tettek eleget, ne halasztgassák, hanem járuljanak hozzá s jegyezzen mindenki legalább egy részjegyet.

A járásköri kartársak határozatilag kimondják, hogy a járáskör a saját pénztára terhére 2 azaz kettő részjegyet jegyez s egyben Szanyó Sándort és Toporcsák Gyulát megbízzák azzal, hogy minden kartársat saját házánál keressenek fel és hassanak oda, hogy legalább egy részjegyet jegyezzenek a M. T. Házára.

9. Szűcs János elnök felolvassa a Közt. Elnök Úr leiratát, melyben köszönetét fejezi ki a 80 ik születés napjára küldött jó kívánatainkért. A közgyűlés éljenzéssel köszönti szeretett Közt. Elnökét.

10. Központi utasítás alapján a rajztanfolyamok szervezésére vonatkozólag a járás tanítósa a következő határozatot hozta. A közgyűlés egyhangú határozata alapján kimondotta, hogy a tanítási idő alatt minden hónapban egy napot rajztanfolyamra szentelnek.

11. Hadifogságot szenvedett tanítókkal együttérzünk. Elmaradt fizetések visszamenőleges kiutalására irányuló követeléseiket jogosnak tartjuk és illetményeik kifizetését testületileg kérjük.

12. Az elnök előadja, hogy a Galánta-vágsellyei járás tanítósa megmozdult abból a szempontból, hogy a „Správy“ újból jelenjen meg magyar melléklettel együtt, mert a „Vestník“-ben leközölt hivatalos rendeletek nem érte se sok kellemetlenségnek és kárnak az okozója. Kéri a csatlakozást. Az elnök előadását a gyűlés örömmel veszi tudomásul, a mozgalomhoz csatlakozik és a központ figyelmét a tárgy fontosságára felhívja.

13. Az indítványok során az elnök Mónus Gyula népiskolai énektanítási könyvét ajánlja megvételre.

Végül Szűcs János elnök miután az előadókna k és felszóla lóknak megköszöni, hogy a gyűlés nivóját emelték, a jelenlévők ismételt üdvözlésével a gyűlést bezárta. Szűcs János elnök, Czurkó György jegyző.

Az óvónői szakosztály titkári jelentése.

Az 1928 május 28.-án Lučenecen újólag megalakult óvónői szakosztály két évi működéséről számolok be. Akkor is plünkösd volt, a remény és malasz beteljesülésének lángoló

ünnepe, akkor is a gond, a baj és jövőnk utáni aggodás, elhagyatottságunk érzete ébresztett fel és serkentett munkára. — Ma is pünkösöd van, a várva-várt ígéretek, remények beteljesülésének napja és mi még mindig várakozó, kielégítetlen kifejezéssel arcunkon nézünk a jövőbe, de már nem elfeledve és nem reménytelenül.

Bár szakosztályunk két évi működése még konkrét eredményeket nem mutathat fel, munkája meddőnek még sem nevezhető, mert helyzetünkről tudnak már az intéző körök és bár napirendre még nem kerültünk, előjegyzésben vagyunk. Léván 1928 okt. 24.-én tartott közgyűlésünkön bejelentettem, hogy alakuló gyűlésünk határozata szerint memorandumot küldtünk az Iskolaügyi miniszter úrhoz, melyben kértük a 104—926 sz. tanítói törvénynek a nem áll. óvónőkre való kiterjesztését. A múlt év dec. 4.-én a választmányi ülés új memorandumot szerkesztett fizetés- és nyugdíjügyünk rendezése tárgyában, mert tudomásunkra jutott, hogy az államsegélyt élvező nem áll. óvónőknek 1929 okt. 30.-val beszüntették a 104 sz. tanítói törvény mértékében élvezett nagyobb államsegélyt. A beszüntetés ügyében Pülöp Etelka elnöknő és Nagy Júlia titkár Bratislavában a referátban jártak, ahol a nagyobb áll. segély beszüntetését azzal indokolták, hogy eddig is csak elnézésből utalták, mert a 104 sz. tanítói törvény nem vonatkozik a nem állami óvónőkre és semmi intézkedés nem történt arra nézve, hogy tovább is folyósíthassák. A számfelvetői ügyosztály vezetőjének biztatására egyesületileg közös kimutatást szerkesztettünk a nem áll. óvónőkről és kértük a nagyobb államsegély folyósítását engedélyezni.

Memorandumokkal felkerestük az összes politikai pártokat, kapcsolatot létesítettünk a csehszlovák és német óvónők egyesületével az együttműködés megteremtésére. Az 1930 február 12.-ki választmányi ülés határozatára, melyet most utólag a közgyűlés is elfogadott, beléptünk a „F. U. N. S.”-ba. 1930 ápril. 17.-én értesítést kaptunk, hogy közös kérésünket az államsegély tárgyában nem teljesíthetik egyéb intézkedés hiányában. A nemzetközi tanítói kongresszus alkalmával 1930 ápril. 25—27. a szakosztály titkára a szepességi német óvónők megbízottjával Prágába utazott és Dérer miniszter úr 23.-án fogadja az óvónők küldötteit. A miniszter úr ismeri a nem áll. óvónők rendezetlen fizetés és nyugdíj ügyeit, de a miniszteri-tanács munka-prog-

ramja szerint csak 1931 januárban kerülhet az óvónők ügyére a sor. Pénzügyi nehézségek miatt nem ígérhet korábbi rendezést, de ügyünk intézésénél jóindulatára számíthatunk.

A nemzetközi kongresszuson a tanítóság részéről megértést és elismerést tapasztaltunk a kisednevelés munkájával szemben. Három előadás keretében is a kisednevelésről úgy emlékeztek meg, mint a népoktatás első fokozatáról, ahol a lelki logékonyság talaját az iskolák számára előkészítik. A tanító személyzet pedig a kiseddávókkal kezdődik, akik első sorban gyermeknevelők, tehát a tanítóság között van a helyük.

Sokféle vélemény hangzott el a szakosztály vezetősége mellett és ellen, de mi teljes tudatában vagyunk helyzetünk kétségbeesítő voltának és minden kínálkozó alkalmat megragadunk, hogy ügyünket az intéző körök tudatában tartva előbbre vigyük, reméljük, hogy lankadatlan munkánk meghozza a kívánt eredményt és jövőre kellemesebb, megnyugtatóbb jelentést adhatunk.

Nagy Júlia titkár.

A Liečebný Fond. A „Magyar Tanító“ június 15.-ik számában olvastam, hogy az Ógyallai Járáskör jun. 5.-én tartott közgyűlésén tárgyalta a Galánta-Vágsellyei Járáskör átiratát, hogy miután a Gyógyalap mint ilyen hivatásának képtelen volt és képtelen is lesz mindenkor megfelelni, melynek csak kellemetlen oldalát ismerjük, az egyesület vezetősége járjon el a kormánynál, hogy ezen teljesen életképtelen intézményt azonnal szüntesse be. Ezzel szemben az iskolafentartót kötelezze stb.

Az Ógyallai Járáskör közgyűlése egyhangulag elfogadta ezen határozatot.

Mielőtt a tárgyhöz szólnék, előrebocsájtom, hogy az intézménnyel én sem vagyok teljesen megelégedve, hogy igen sok hiba van elismerem, a nagyon sok panasz közül nagyon sok helyén való, de hogy socialis missiót is tölt be a Gyógyalap az elvithatatlannal.

Ha minden kis eldugott faluban volna orvos, gyógyszerár, vagy legalább vasut; akkor kevésbbé volna vitás a Gyógyalap létezése. De míg vannak és lesznek faluk, melyek távolesnek minden közlekedési vonaltól s az orvoslaktá helytől, addig ezen helyeken életkérdés sok esetben a Gyógyalap létezése s különösképen az akkor, ha még hozzájárul, hogy a biztosított tag családja nagyobb számú és a betegség elég gyakran meglátogatja a családót.

Kedves Kartársak! Ilyen helyeken csak 10—15 km. távolság esetén is egy orvosi látogatás 150—200 Kč. Csak kétszeri kiszállítás esetén is — nem számítom az éjjeli vagy ünnepi

díjszabást — mit csinál bármelyik kartársam azzal az 1 % -kal amit az iskolafentartó tartalékolna a tanító részére? Bizony a tengerben csak egy csepp volna nagyon sokszor! Hogyan, miből hívna orvost, ha esetleg az Isten súlyosabban meglátogatná?

A mal fizetés nem elégséges ahhoz, hogy a tanító minden megrázkódtatás nélkül kibírjon csak 1500—2000 Ké rendkívüli kiadást is. Hány kartársunk van hasonló helyeken és helyzetben!

Ezt az egy esetet elegendőnek tartom, hogy kartársaim meggyőzzem a Gyógyalap szükségességéről s ha nem volna ezen intézmény, harcolni kellene érte, hogy legyen. Ne fáradozzunk azon, hogy megszűnjék, ha már megvan, hanem harcoljunk, dolgozzunk, zörgessünk panaszainkkal sokszor és gyakran az illetékesek ajtajain addig, míg csak meg nem hallgatják azokat, nem orvosolják. Az intézmény még fiatal, nehézségekkel küzd, igyekezzünk a löbbi érdekelt más hivatású tagokkal összefogva kiharcolni követeléseinket, hogy nekünk mindenben megfelelő intézménnyé váljék, hol egyaránt megelégedését találja minden kartárs.

Mielőtt az országos elnökség a járáskörök határozatai szerint eljárna, vegye tekintetbe ezen intézmény szociális oldalát is.

Farkas Károly.

A Jezo-Banai-stb. Uj tanmenetek elkészültek és már nyomás alatt vannak. Augusztus 20.-a körül már a megrendelt példányok postára adának. A tanmenet 160 oldal terjedelmű lesz, nagysága azonos az eddig használt tanmenetekkel. Finom papíron, kemény kötésben, szép, világos nyomásban készülnek, kezelésük a praktikus elrendezés következtében rendkívül könnyű és egyszerű. A könyvben elől foglalnak helyet az osztály típusokra, csoportosításokra vonatkozó táblázatok, majd a heti óratervek az összes iskolatípusokra.

Ezt követik osztályonként, havonként, heti beosztással a részletes tanmenetek, úgy hogy minden hónap anyaga az összes tantárgyakból egy oldalon van s a tantárgyak közötti kapcsolat, koncentráció világosan látható. Minden osztály anyaga 10—10 oldalon foglal helyet, a hónapoknak megfelelőleg. A következő évfolyamok vannak a fenti terv szerint: 1, 2, 3, 4, 5., 6., 7., 8.. évfolyamok külön, a 2 3, a 4 5, és a 6 7 8 együtt a részben osztott és osztatlan iskolák részére úgy, hogy minden iskolatípus és minden osztály megtalálja együtt a maga tanmenetét. A szépirás, rajz, kézimunka tanmenetét szemléletesé teszik a módszertanilag feldolgozott modern rajzok és illusztrációk (klisék), melyek e tárgyak tanítását könnyűvé teszik. A tanmenet végén foglalnak helyet a tantervi módszeres és a tanmenetek használatára vonatkozó utasítások.

A tanmenetek ára igen mérsékelt, az eddigi megrendelések száma szerint, az elterjedt híresztelésekkel szemben *nem haladja*

túl a 60 (hatvan) koronát. A szerzők a tiszta jövedelem 10%-át a tanfelügyelői egyesület, 5%-át pedig az *Ált. Magyar Tanító egyesület javára* ajánlották fel. Megrendeléseket a koinárnoi tanfelügyelőség még elfogad.

Irodalmi füzet és a Tanítók Özvegy- és Árva-alapja.

Az iskolák kapui két hét múlva megnyílnak ismét. Időszzerű tehát arra gondolnunk, különösen a falusi iskolák tanftóinak, hogy tanítványaink számára jó tanszereket, írószereket, füzeteket szerezzünk be.

Ez alkalomból felhívjuk nemcsak járásunk tanítóságának, de egész Szlovenszko magyar tanítóságának figyelmét a Komárnóban megjelenő „*Irodalmi füzetek*“-re, melyeket a múlt iskolai év végén Órsujfalun tartott járásköri gyűlés mind paedagógiai, mind gazdasági, mind szociális tekintetben figyelemreméltónak tartott és széles körben való terjesztését elhatározta.

Ezeknek a füzeteknek tetszetős, színes borítékának első oldalát Pósa Lajos (I. oszt.), Tompa Mihály (II. oszt.), Petőfi Sándor (III. oszt.), Jókai Mór (IV—VIII. oszt.), Arany János (I.—VIII. számtan) arcképe díszíti, míg a külső boríték két oldalán az említett költőknek egy vagy több szép költeményét tartalmazza, továbbá röviden, könnyű stílusban, de azért színesen és mégis egyszerűen megírt életrajyszerű megemlékezést is ad az illető költőről úgy, hogy a gyermek érdeklődését felébreszti és ébren tartja.

A füzetek húsz (20) filléres kivitele alkalmas arra, hogy széles körben elterjedjenek s hogy megszerezhesse a legszegényebb tanuló is. Vannak 50 filléres irodalmi füzetek is az iskolai dolgozatok számára.

Ennyit a füzetek gazdasági és pedagógiai jelentőségéről.

Ami pedig a füzetek szociális jelentőségét illeti, ez egyesületünkre nézve fontos, mert a kiadó, a komáromi Spitzer Sándor cég, a füzetek jövedelmének 5/10-ét a Tanítói Özvegy- és Árvaalap javára ajánlotta fel. *Kaphatók illetve megrendelhetők bármely könyvkereskedésnél.*

Felhívás. Miután a Tanítódalárda részére 125 kottát adtunk, jelen lapszámunkban nem tudunk minden példányhoz mellékletet adni.

Ezúton kérjük fel a dalárda tagjait, akik a legutóbbi kottából két példányt kaptak, hogy az egyiket sziveskedjenek visszaküldeni azok részére, akiknek a feni ok miatt nem adhattunk.

Közp. pénztár.

Értesítés. Közöljük tagjainkkal és lapunk előfizetőivel, hogy a nyári 2 hónapra más vidékre költözők cimeit technikai akadályok miatt, nem áll módunkban kijavítani szeptemberben ismét helyreigazítani. Egyszerűbb eljárás, ha az elköltözők lapunkat a főbb leveleikkel együtt a postával küldelik nyári tartózkodási helyeikre.

Kiadóhivatal.

KÜLÖNFÉLÉK.

Könyvismertetés.

Dacára annak, hogy az Osztyéni József féle Magyar Nyelvyakorló könyvet már sok kartárs évek óta használja iskolájában, mint a nyelvtan és helyesírás tanításának nagyszerű segédeszközét, arról még könyvismertetést részletesen senki nem írt. Hogy én mégis írok róla, teszem azt azért, hogy mindazon kartársam munkáját — akik még e könyvokat nem ismerik, — a nobéz nyelvtan és helyesírás tanításánál könnyűvé tegyem. Hogy mennyire megkönnyíti a tanítást Osztyéni nyelvtana, arról bárki, — amiut kezébe veszi valamelyik könyvét, — rövid áttekintés után meggyőződhetik. Könyvei a legújabb tanterv teljes anyagát felülelve könnyed, mesészerű, a gyermeki lélek fejlettségéhez mért stílussal keltik fel az érdeklődést a nyelvtani tételek iránt s szinte játékszerűen lopják be a nyelvtan és helyesírás tudományát a gyermeki elmékbe.

A II. évfolyamra írott Magyar Nyelvyakorló könyv az értelmi fokhoz mérten — a gazdagon illusztrált meséken, mondókákon, versikéken, talányokon és rejtvényeken át — észrevétlenül vezet oda a gyermeket a nyelvtan alapelemeihez. A kitűnő gyakorlati pedagógust dicsérik az egyes nagyobb részek után található ismétlő, összefoglaló kérdések.

A III. évfolyamra írott könyve ugyan nem illusztrált, de láncolatosan kapcsolódik bele a II. évfolyam anyagába, ismételve elsősorban is a már tanult anyagot, azt összefoglalja, ügyes kérdéseivel maradandóvá rögzíti. Az új anyag közlésénél ügyel a gyermek értelmi fejlettségére. Az egyes olvasmányokban bőségesen hoz fel példákat a könnyű begyakorlásra. A tankönyv végén általános ismétlő kérdések vannak, melyek felölelik a második évfolyam anyagát is.

Olyan alapot nyújt ez a két könyv, amelyre a IV. V.-ik évfolyam ismétléssel kezdődő hang-, szó- és mondattana bátran épít. A választékos nyelvezettel megírt olvasmányok, mesék az állandó érdeklődést fenntartva kapcsolódnak bele a nyelvtan anyagába és tartalmilag ismeretterjesztő, valláserkölcsi, polgári neveléstani hatásúak. Az anyag a tanterv részletes utasításai szerint

kidolgozva bár bű, de a nagyszerű kivitel és beállítás folytán gyakorlatilag egyszerű és könnyen olvégezhető.

A VI. VII. VIII. évfolyamra írt nyelvgyakorló könyv alaposan és részletesen lotárgyalja a II. évfolyamtól kezdve eddig tanultakat, felüleri a nyelvtan és helyesírás összes fontos tudnivalóit, amelyek a VI-ik évfolyam tananyagát képezik. A VII-ik évfolyamban az írásművek szerkesztését, azok fajait, szép előadását a verstan és a közéletben előforduló összes fogalmazványokat tárgyalja. A VIII. évfolyamban a tudományos és költői irodalmi művekkel foglalkozik szobbnól-szebb olvasmányok, költemények, szindarab részletek kapcsán. Végül a magyar irodalomtörténet jelesoit sorolja fel időrendben, felemlítve az írók munkásságának irányát, korát és nevezetes műveiket.

Amennyiben ezen könyvek belső tartalmi része az értékes gyakorlati pedagógust, Osztyényi Józsefet dicséri, úgy dicséri e könyvek külső kiállítása, alacsony ára az Academia könyvkiadó-vállalatot.

Kartársak! Mértfüldes léptekkel balad az emberi kultúra, rohamosan fejlődik a pedagógiai irodalom is. Mindakettő megköveteli, hogy a tankönyv-irodalom is lépést tartson e két tényezővel, hogy a kibővített iskolatípus tanítási anyagának földolgozásánál minél nagyobb segítséget nyújtsen a tanítóknak. Szorzója szép, lelkiismeretes, de nehéz munkát végzett. A könyvek iskolai használatát kartársaim szives figyelmébe ajánlom. Madar, Györffy Lajos, ref. ig. tan

Az első csehszlovákiai „Országos Magyar Dalosünnep“ mérlege magyar tanítói szempontból. Évekkel ezelőtt a csehszlovákiai magyar tanítótság érdekében és igazáért vitába boesátkoztam többekkel, köztük az azóta tragikusan elhunyt Madame Sans Géne-el is, — akira egyébként csak a legnagyobb tisztelettel és hódolattal emlékszem!

Ő a magyar dalt féltette és látta veszélyben, pusztulásra ítéltnek a ezért az iskolát, azon keresztül a magyar tanítótságot tette felelőssé.

Én akkor leszögeztem, hogy aggodalma nem jogosult, mivel a magyar dal él és virágzik, sok helyen még szebb és virágzóbb, díszesebb köntösben, mint azelőtt, mert az iskolai gyermekkarok több szólamban éneklék a mindannyiunk által hön szeretett, szívünkhez nőtt magyar dalt.

Teltek multak az évek a végül elérkezett a csehszlovákiai magyar dalosok első országos megmozdulásának napja: 1930 június 8—9. Losonc város egész magyar társadalma lázasan készülődött a nagy napra, amikor 500 idegenből érkezett dalos és kísérik, valamint rengeteg érdeklődő érkezik a városba, hogy a Losonci Magyar Dalegylet 70 éves jubileumán tanubizonytságot tegyen a magyar dal létéről, a politikán felülemelkedő kulturális magyar egységről.

Szlovenszkó és Podkarpatská Rus magyar dalosai hatalmas készszoftásra gyűttek össze Losoncon, ahol 500 magyar dalos magyar szívének dobbanását érezhették azok, akik hallották e senséges emberorgona magával ragadó énekét, amint zúgva-búgva, majd sóhajeszerően, majd harsogva szállt, szállt az ének az égbe. Feledhetetlenül szép volt. Hála azoknak, akik megérezték az idő parancsoló szavát és időt, pénzt, fáradságot nem kímélve mogrendezték az „Országos Magyar Dalosünnepet.“

Nekünk szlovenszkói magyar tanítóknak örömlünk kötszeres. Igen, örülhetünk, mert ez a dalosünnep minket, tanítókat — engem külön is — mindennél fényesebben igazolt azokkal szemben, akik a magyar dal pusztulásáról írtak, írának, beszéltek és beszélnék a a magyar dal állítólagos pusztulásáért minket tanítókat tettek és tesznek felelőssé.

Mert mit láttunk és láthattak azok, akik a Losoncon rendezett dalosünnepen résztvettek akár aktíve, akár passzíve! Láthatták, hogy a dalárdáknak, a karoknak a felét tanító-karnagyok vezették. Nem sorozva közéjük Riszner Edét, mint nyug. tanítóképző intézeti ének- és zenetanárt, valamint Németh István Lászlót, mint zenetanárt. Mindkettő tanító gyermeke.

Íme a tanítók vezette karok és vezetőik: 1. Érsekújvári Iparos Dalegylet Karnagy: Pataky Ferenc. 2. Érsekújvári Róm. Katb. Egyházi Énekkar. Karnagy: Szendrey István. 3. Füleki Magyar Dalkör. Karnagy: Kalmár Gyula. 4. Lévai Dalárda. Karnagy: Heckmann István. 5. Rimaszombati Magyar Dalegylet. Karnagy: Halász József. 6. Rozsnyói Dalegylet Karnagy: Román János.

E karok mindegyike — a Füleki Magyar Dalkör kivételével — önálló farokkal, számokkal szerepelt. Tehát az önálló énekszámokkal szereplő tíz (10) dalárdából ötöt tanító-karnagy, kettőt a Losonci Magyar Dalegylet és a pozsonyi Toldi Kör Férfikarát a több kevesebb joggal közénk számítható Riszner Ede és Németh István László vezették.

A karnagyokon kívül majdminden dalárdában több tanító énekel. A dalosünnep rendezésének óriási munkájából is kivették részüket többen a losonci tanítók és tanárok közül. Az arány itt is ugyanolyan, mint a karnagyoknál.

Ezen tények oly hangosan beszélnek, hogy a jövőben a tanítókat eziránytan támadni akárk károgását a maguk igazságától csengő hangjával elfogják hallgattatni hosszú időre. Adja Isten, hogy örökre!

Valamiről azonban kell, hogy sajnálattal emlékezzem.

A dalosünnepen egytől-egy gazdadalárda vett csak részt — a galsai — s ezt sem tanító, hanem Riszner Zoltán, aki bankbivataltok Losoncon, tanította be és vezette

En jól tudom, hogy rengeteg gazdadalárda működik tanítók vezetése alatt szerte ez országban. Ezt azonban nem mindenki tudja s akadnak olyanok is akik nem akarják tudni és éppen ezért kellett volna minden akadályt elhárítva, ezen az országos dalosünnepen tanítók vezette gazdadalárdáknak is megjelenni. Nagyon üdvös lett volna!

A főok valószínűleg az volt, hogy sok gazdadalárda nem tagja a Cszl Országos Magyar Daloszüvetségnek s így nem kapott meghívót a dalosünnepre.

Ezek miért nem lépnek be az Országos Magyar Daloszüvetségbe?

Örömünk és büszkeségünk teljes lenne ma, ha a dalosünnepen az Országos Magyar Tanítói Dalárdát is az önálló énekszámokkal szereplők közt láthattuk, hallgathattuk volna.

Adja Isten, hogy a közeljövőben megrendezésre kerülő országos dalosünnepen a versenyzők közt lássuk a mi dalárdánkat is!

Oye.

Helyreigazítás. A multkori vezércikkünkben a 286. oldalon alul „a plebános fizetni nem szeret“ mondatban plebános helyett plebs (a nép) olvasandó.

Esküvő. F. 6. jún 29-én vezette oltárhoz Morvay Teréz tanítónő ifj. Ambrovič Rezső bratislavai városi tisztviselő. Az esküvő a keszégfalvai róm. kath. templomban folyt le nagyszámú nász nép és közönség jelenlétében. Boldogságot és szerencsét kívánunk az ifjú párnak.

A komáromi állami magyar mezőgazdasági iskola első évfolyamára a beiratás kezdetét vette. A tanév 1930. szeptember hó 15-én veszi kezdetét. A kérvényeket az iskola igazgatóságához

kell benyújtani. A felvételnél gazdafiúk előnyben részesülnek. A tanfolyam 2 éves és jó előmenetelt tanusító növendékek ösztöndíjban részesülnek. A felvétel korlátozva van, mivel az intézet internátusában csak 25 hely van, miért is a pályázók kérvényeiket minél előbb adják be.

Aprólékos dolgok, melyek fontossággal bírnak a tanítás szempontjából. A mai viszonylatok között hozzá vagyunk szokva mindenben a nagyarányú dolgokhoz, — a rekord emelkedéshöz, úgyanyira, hogy a kisdolgot alig vesszük észre. Az emberi olme már azon tüpreng, hogyan juthatnánk el a Holdba s mit csinálhatnánk ott, de megfelekedzik arról, hogy a Földet, mint saját szülő-holyiunket, még nem ismerjük teljesen; annak légköri viszonyai felett uralkodni még nem bírunk.

A kis dolgokat tekintve csak egyot ismer fel az ember biztosan t. i. a közmondás szerint: Más szemében a szálkát, de a saját szemében a gerendát sem. Vagyis felebarátunk kis hibáját is bánytorgatjuk, de a magunk nagy hibáiról nem szeretünk tudomást venni. Podig az önlismeret a bölcsesség kezdete. Ez azonban nagyon nehéz dolog s azért nem szivesen foglalkozunk vele.

Ne do nem céloim bölcsesleti tanulmányt írni s ezért rátérek arra, amiért tollat fogtam a kezembe.

Gyakran foglalkozom eggyel-mással s így többek között a saját óráim tisztítása- s esetleg javításával is. Ily munkák közben oszembe jutott a mutatóknak egymással való találkozása, hogy mikor és hányszor találkoznak a mutatók. (Kis dolog, — talán nem is érdemes vele foglalkozni).

Felületesen gondolkozva azt hinné az ember, hogy mivel az órán 12 szám van, a mutatók találkozása is 12-szer történik ez azonban tévedés. A találkozás csupán 11 szer, illetve 24 óra alatt 22-szer történik.

Az első és pontosan megállapítható találkozás pont 12 órakor van. A második már nem 1 órakor, hanem 1 óra után és így tovább . . . a tizenegyedik jóval 10 óra után s ha valaki azt hinné, hogy tizenkettedik találkozás is van, az 12 órakor lenne, de ez már ismétlődésnek tekintendő.

A tizenkettedik óra tehát felosztódik részekre, így: 60 perc: 11 = 5 perc $27\frac{3}{11}$ m. p.

Eszerint tehát minden következő találkozás 1 óra 5 perc $27\frac{3}{11}$ m. p. után következik be. Lássuk már most az egymásután következő pontos találkozási időket:

Először találkozik a két mutató pont 12 órakor,

másodszer	1 óra 5 perc $27\frac{3}{11}$ m. p.
harmadszor	2 " 10 " $54\frac{6}{11}$ "
negyedszer	3 " 16 " $21\frac{9}{11}$ "
ötödször	4 " 21 " $40\frac{12}{11}$ "
hatodszer	5 " 27 " $16\frac{15}{11}$ "
hetedszer	6 " 32 " $43\frac{18}{11}$ "
nyolcadszer	7 " 38 " $10\frac{21}{11}$ "
kilencedszer	8 " 43 " $38\frac{24}{11}$ "
tizedszer	9 " 49 " $5\frac{27}{11}$ "
tizenegyedszer	10 " 54 " $32\frac{30}{11}$ "

Mit akarok én ezzel, — kérhetőné valaki. Semmi mást mint azt, hogy mint volt tanító tudom, hogy a tanító figyelmének a legaprólékosabb dolgokra

is ki kell terjednie, mert csak így állhat feladatának magaalatán: csak így tudhatja kielégíteni a gyermekeknek minden aprólékos dologra kiterjedő érdek-lődését.

Fenti kiszámítás kellő magyarázattal a felsőbb osztályú növendékoknek feladatul szolgálhat, mert nemcsak a számolási készséget fejleszti, de egyúttal az óra alapos megismerésére is serkenti a gyermekeket. Plichta János.

Kiadóhivatali üzenetek.

Rk fiúisk. Léva. Az elveszett számokat újból megküldtük. — M Gy Pered. Lapunkat újból megindítottuk. — L. J-né Bratislava, P. M. Nagysurány, előfizetűnk sorába felvettük, lapunkat VII. 1-től megindítottuk. — I V. Lucéncz Címét a kívánt módon kijavítottuk. — Sch. M. Nagytárkány K. Gy. Kral'. Chlumec, E. V. Malý Kevezd. 1930. VII. 1-től tagjaink sorába vettük, a járási olók jelen-tése alapján. — B. E. Barka. A kért tagsági igazolványt postafordultával küld-tük. — S. J. Kőbükút. A kért számot elküldtük. Jelen számból két példányt küldünk. — T. E. Senec, D. E. Pukanec. Július 1-től előfizetűnk sorába vettük, lapunkat megküldtük. — Cs. J. Kešice Levelezőlapja értelmében a dolgot elin-téztük. — P. L. Terezín. Címét lapja értelmében javítottuk ki. — B. J. Naszvad. M. Á. Izkovec. Az elveszett lap helyett másikat küldtünk. — T. P. Brzotín. Levél ment. — Többeknek. Legküzlebb válaszolunk.

H I R D E T É S E K.

Pályázat. A Kostolné Korčany Egyházkarcsai (Okres : Dun.-Streda) R. K. iskolaszék az ujonnan szervezett III. tanfő-női állásra pályázatot hirdet. Az állás ideiglenes, további enge-délyezése kérvényezve van. Javadalom az iskolafentartó közsé-gektől évi 1200 Kč, évi lakbér 240 Kč, évi kertpótlék 20 Kč, a többi törvényes államsegély. Pályázati határidő: 1930. VIII. 28. Választás: 1930. VIII. 31. Tanítási nyelv magyar. Állás 1930. IX. 1-én elfoglalandó. Szabályszerűen felszerelt pályázatok a kö-vetkező címre küldendők: R. k. iskolaszék: Kostolné Korčany Egyház Karcsa. Pósta: Dun.-Streda.

Pályázat. Lőgér Patony község, az üresedésben levő I. sz. magyar tannyelvű tanítói állásra pályázatot hirdet. A megválasztott tanfő javadalma az, mi volt a régi felekezeti tanfőé. Az iskola átszervezés alatt áll, amennyiben új két tan-erős községi iskola szerveztek. Az új iskola felállítása után, mindkét tanerő új, modern lakást kap. Pályázati határidő aug. 20. Kérvények a szentmihályfai isk. ig. címére küldendők. Férfitanfők előnyben részesülnek. Iskolaszék,

Pályázat. A Královicové-Korčany Királyfia-Karcsal (okres: Dun.-Streda) R. k. iskolaszék az újonnan szervezett III. tanítói állásra pályázatot hirdet. Az állás ideiglenes, további engedélyezése kérvényezve van. Javadalom az iskolafentartó községektől évi: 1200 Kč, évi lakbér 240 Kč, évi kertpótlék 20 Kč, a többi iörvényes államsegély. Pályázati határidő 1930. VIII. 28. Választás: 1930. VIII. 31. Pályázhatnak férfi- és női tanerők egyaránt. Tanítási nyelv magyar. Az állás 1930. IX. 1 én elfoglalandó. Szabályszerűen felszerelt pályázatok a következő címre küldendők: R. k. iskolaszék, Královicové-Korčany Királyfiakarcsa, okr. Dun.-Streda.

Pályázat a böggelli 8 évfolyamu népiskolai tanítói állásra. Fizetés az egyház pénztárából évi 200 (kettőszáz) kor. negyedévi részletekben és megfelelő államsegély. Kétszobás lakás mellékhelyiségekkel. Nem kántori állás. Kötelessége: 1—8 osztály tanterv szerinti oktatása s ha nőtanító választatik, női kézimunka tanítás, ha férfi — szükség esetén — a padányi kántor-tanító helyettesítése a templomi, vagy temetési szolgálatban; egyháztársadalmi munkában a lelkésznek segítség. Kellően felszerelt kérvények *augusztus 29-ig* a református lelkészi hivatalhoz küldendők Padány, pp. Dolni Štál, okr. D.-Streda. Megfelelő minősítésű pályázó hiányában az állás kiegészítő tanerővel is betöltetik. Az állás a megerősítés után azonnal elfoglalandó. Az iskolaszék.

Pályázat. A padányi református iskolaszék — az elmúlt tanévben kiegészítő erővel betöltött — rendes kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés (tanítói és kántori) kétszobás lakás mellékhelyiségekkel és 598 négyszögöl kerttel; 1750 kg. tiszta buza, 8 köbméter puha lüzifa beszállítva, 150 kéve rözse, 5 kat. hold és 531 négyszögöl föld (szántó és rét), stóla, államsegély. A tanítói javadalom 2604 koronára van értékelve. Kötelessége: 1—8 osztály tanterv szerinti oktatása, kántori teendők végzése, egyháztársadalmi munkában segédkezés, lelkész akadályoztatása esetén szószéki helyettesítés. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő *augusztus 29.* Pályázhatnak kellően képesített férfiak és nők. Az állás — megfelelő pályázó hiányában — ideiglenes tanerővel is betöltetik. Az állás a megerősítés után azonnal elfoglalandó. A kellően felszerelt kérvények a református lelkészi hivatalhoz küldendők: Padány, pp. Dolni Štál, okr. Dun. Streda.

Pályázat. A Dolné-Michalany-Alsómihályi-i ref. elemi iskola kántor-tanítói állására pályázat hirdetteik. Javadalom: lakás, (ujjonnan épített 2 szoba, konyha, spajz, kamra.) öss 8-öl gyümölcsöskert, 9 kat. hold 1573 8-öl szántóföld jó karban, közel 1045 8-öl rét, 9 véka buza, 3 szekér fa beszállítva, stóla. A földet és rétet a tanító tartozik munkáltatni, valamint az adót is fizetni. Államsegély az állás elfoglalása után kérvényezve lesz, de azért az egyház, vagy presbytérium semmi anyagi felelősséget nem vállal. Azon esetben, ha államsegély nem utaltatnék a megválasztott tanítónak, vagy tanítónőnek az egyház fog fizetni havonként 500, azaz ötszáz Kc-t az elsorolt helyi természetbeni járandóságokon felül. A szántóföld jelenleg bérbbe van adva magyar holdanként (1200 8-öl) 125 kgr. búzáért, azonban ez a tanítóra nem kötelező, felébe is kiadhatja. Kötelesség: A kántor-tanítói teendők pontos végzése, lelkesz akadályoztatása esetén és kánonikus órákon annak helyettesítése, egyháztársadalmi munkákban segédkezés. Az állás 1930 szeptember 1-én elfoglalandó. Pályázhatnak oklevéllel, Csehszlovák állampolgársággal bíró tanítók, vagy tanítónők felekezeti különbség nélkül. A más vallású megválasztása egy évre, 1930/31 tanévre szól. Ha tanítónő választatik meg, úgy köteles a női kézimunkát fenti javadalomért minden évfolyambeli leánygyermeknek tanítani, illetve ha férfi választatnék, úgy az erről saját költségén gondoskodni. A tanítás nyelve magyar. (A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület Rimaszombatban 1926 október 12-én tartott közgyűlésének 19 sz. a. hozott határozata értelmében). Kellően felszerelt pályázati kérvények 1930 augusztus 24-ig adandók be a ref. lelkeszi hivatalhoz. Dolné-Michalány—Alsómihályi (ž. Košická, pp. Legina-Michalány. Ref. Presbytérium.

Pályázat. A nagymegyeri (okres: Komárno) ref. egyház presbiteriuma pályázatot hirdet 4 tanerős ref. népiskolájánál lemondás folytán megüresedett 3-ik férfi tanítói állásra. Javadalom: 1200 Kc fizetés, 360 Kc lakbér és 20 Kc kertpótlék. Államsegély átruházása kérelmezve lesz. Pályázati határidő: 1930. aug. 30. Tanítás nyelve magyar. Kötelessége: a kijelölt évfolyamok tanítása. Egyháztársadalmi munkában segédkezés, akadályoztatás esetén lelkesznek és org. kántortanítónak helyettesítése. Képesített és orgonálni is tudó férfi tanítók a bratislavai lsk. Referátus 86400/1—1929. sz. rendelete szerint felszerelt kérvényeiket a nagymegyeri ref. lelkeszi hivatalnál adják be. Az állás 1930. szept. 1-én elfoglalandó.

Pályázati hirdetés. A szenci orth. izr. iskolaszék pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett def. tanítói állásra. Tanítási nyelv szlovák, magyar kiségitő nyelvvvel. Fizetés államsegéllyel. Képesített tanítók 1930. aug. 20-ig adják be kellően felszerelt kérvényeiket.

Pályázatok. Az alsószei (Dolné Saliby) evang. egyház iskolaszéke ezennel pályázatot hirdet magyar tannyelvű iskolájánál újonnan szervezett V. tanítói állásra az 1950/51. tanévre. Kötelessége a IV—V. osztály tanköteleseinek vallás erkölcsös nevelése és oktatása. Javadalma az egyháztól évi 1200 Kč. törvényes lakbér, kertilleimény, Államsegély. Evangélikus férfi és női tanerők, kik oklevéllel vagy érettségi bizonyítvánnyal rendelkeznek, pályázati okmányaikat augusztus 27-ig küldjék be az alsószei (okres: Galánta) ev. iskolaszék elnökségéhez v. lelkészi hivatalhoz.

Az alsószei (Dolné Saliby) magyar evang. egyház ezennel pályázatot hirdet ideiglenes nyugdíjaztatás folytán megüresedett kiegészítő kántortanítói állásra az 1950/51. tanévre június 30-ig bezárólag. Kötelessége a VI. VII. VIII. osztály vallás erkölcsös nevelése és oktatása, a kántori teendők elvégzése. Javadalma az egyháztól a „Súpis“ szerint 10 hónapi működési időre 6470 Kč. természetbeni lakás kerttel és melléképületekkel. Törvényes államsegély. Pályázhatnak orgonálásban jártas evang. tanítók és tanítónők. A pályázatok augusztus 27-ig küldendők be az alsószei ev. lelkészi hivatalhoz.

Pályázat a nyugdíjazás folytán megüresedett garain-szentgyörgyi (barsi egyházm.) ref. kántortanítói állásra. Javadalom: 1. kétszobás lakás, konyha, szükségese melléképületek, kert, 2. Hat m. hold szántóföld, melyet a tanító maga tartozik művelteni és az állami adó felén kívül az összes adókat fizetni, 3. buza 18 szapu, árpa 6 szapu, 4. 3 öl kemény tűzifa, 5. községtől egy szekér széna, 6. készpénz 10640 fill., 7. stóla az egyh. ker. végzése szerint, 8. törvényes államsegély. Helyi javadalom felértékelése 6329 Kč. Kötelessége: a mindennapi (IV—VIII. oszt.) és ism. iskolás növendékek tanítása, összes kántori teendők végzése, énekkar vezetése kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén istentisztelet végzése. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, oklevéllel, nosztrifikációs vizsgával bíró ref. vallású férfitanítók. Tanítási nyelv magyar. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények augusztus 31-ig Ref. Esperesi hivatalhoz Alsószece (p. Dolný Várád) küldendők. Ref. Iskolaszék.

Pályázati hirdetés. A bratislavai német-magyar ág. hitv. ev. egyházközség népiskolájánál nyugdíjazás következtében egy magyar tanfiasnyelvű állás töltendő be. Javadalom az egyházközségtől: férfinak évi 1600 Kč, nőnek 1200 Kč, lakáspénz évi 720 Kč, illetőleg 540 Kč; az államtól a törvényes fizetéskiegészítés. Német képesítéssel is rendelkező pályázók előnyben részesülnek. Felszerelt kérvények 1950 aug. 27-ig az iskolaszékhez (Bratislava, Apácapálya 24.) küldendők. Scherer János, alesperes.

Pályázati hirdetés. A csépai községi iskolaszék ujonnan szervezett egy osztályú iskolájánál tanítói állásra pályázatot hirdet. Az állás három évig ideiglenes. Javadalma a községtől évi 1200 Kč fizetés, ideiglenesen egy szobából álló lakás és törvényes államsegély. A tanítási nyelv magyar. Kellőleg felszerelt kérvények aug. 31. déli 12 óráig a községi iskolaszék címére Cséfa (u. p. Kostolná Gala, okr. Dunajská Streda) küldendők. Pályázhatnak r. kat. vallású férfi és női tanerők. Az állás a választás útján azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A marcelházai ref. ker. egyház presbyteriuma, mint iskolaszék, a Magyar Tanító f. évi junius 15.-i, X. évf. 12. számában a 280. oldalon kiírt pályázatát 1950. augusztus 25.-ig meghosszabbítja.

Pályázati hirdetés. „A Malý Kiari (okr. Levice) r. k. iskolaszék pályázatot hirdet a kánt. tanítói ideiglenes nyugdíjaztatása folytán megüresedett ideiglenes kántor-tanítói állásra. Fizetés rendes államsegéllyel. Kvalifikált pályázók hiányában kvalifikáció nélküli erő lesz választva. A tanítási nyelv magyar. Az állást szept. 1-én kell elfoglalni. A pályázatokat a választás napjáig, aug. 25-ig kell beadni a R. kat. plebánia hivatalnál Velké Krškany.“

Pályázati hirdetés. A hodejovói (várgedei) evang. egyház kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Helyi jövedelem lakáson és kerten kívül 1036 koronára értékelve, melyet államsegély egészít ki. Istentiszteleti- és tannyelv: magyar. Felszerelt kérvények aug. 30-ig evang. lelkészi hivatalnak Rimavská-Sobotába küldendők.

Pályázat a turiszakállasi, laki és szilasi egyesült ref. egyház ujonnan szervezett II. tanítói állására. Az állás ideiglenes. meghagyása kérvényezve van. Javadalom az egyháztól 1200 Kč. készpénz, 240 Kč. lakbér, 20 Kč. kertpótlék és a megfelelő államsegély. Kötelessége a reá bizott osztályokat tanítani, a női kézimunkát pedig minden osztályban. Kellően felszerelt kérvények augusztus 31-ig a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. Turi-Szakállas, u. p. Bogya. Ref. presbiterium.

Pályázat. A perbetei községi kisdedovódánál lemondás folytán megüresedett ovónői állásra pályázatot hirdetünk. Javadalom a községtől 2 szoba és konyhából álló lakás és 600 Kč készpénz. Ezenkívül igénye van az ovónőnek fizetés kiegészítő államsegélyre is, amelynek nagyságáért azonban sem a felügyelőbizottság, sem a politikai község mint az ovoda fenntartója felelősséget nem vállal. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal s megfelelő képesítéssel bíró oly ovónők, akik jelenleg is államsegélyt élveznek. A kellően felszerelt kérvények f. évi augusztus 25.-éig küldendők az ovoda felügyelőbizottsága, Perbete címre. Felügyelőbizottság.

Pályázat. A taksonyi ág. h. evang. iskolaszék pályázatot hirdet az egy osztályú magyar tannyelvű iskolájában — betegség folytán 1931 június 30-ig ideiglenesen nyugdíjazott tanító — helyettesi állására. Javadalom az egyháztól évi 631-90 Ké, fűtés 400 Ké, igazgatói díj 750 Ké, lakás és kert, a többi államsegély. Kötelessége az osztiatlan iskola vezetése és az igazgatói teendők Végzése. Választás napja *augusztus 29-én*. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt pályázati kérvények az evang. iskolaszéki elnök címére küldendőek Hornie Saliby via Galanta, Slovensko.

Pályázati hirdetés. A serkei (Širkovce) ref. II. tanítói állásra a pályázat augusztus hó 20-ig meghosszabbítottatik. Javadalom az egyháztól évi 1200 Ké. 20 kor. kertváltás. 1 szobás lakás, a többi államsegély, melyet az egyház kérvényez, de érte felelősséget nem vállal. Ref. lelkészi hivatal Serke, p. Feled.

Stampay ének- és imakönyve

a versenykönyvek között terjedelmre legbővebb és legolcsóbb ének- és imakönyv 280 énekkel, a szentkeresztúti ájtatossággal, a passiókkal, a temelési szertartásokkal és megfelelő szép imákkal, csinos keménykötésben 8 Ké, izléses egésvászonban 11 Ké. (Több példánynál 25% engedmény). 42 ének kottája 4 Ké.

Csak a szerzőnél kapható Kőbükúton, z. XVI.

Megjelenik szeptember elsejére

Kormos Gerő, užhorodi ref. tanító:

Számtan, Szám- és Méréstan

című tankönyveinek második kiadása, melyek az új, 8 osztályos tanterv alapján lettek átrendezve, átcsoportosítva és kibővitve.

*2-3-ik osztályra, ára 6 Ké. 4-5-ik osztályra, ára 6 Ké.
6-8-ik osztályra, ára 10 Ké.*

Szerző ezen munkájával azon nagy hiányt igyekezett pótolni, amely a már legtöbb helyen 8 évfolyamúvá fejlesztett elemi iskola tanterve alapján tanítani kívánt anyag és a tankönyvhiány következtében állt elő.

Azon iskoláknak, hol nincs bevezetve a 8 évfolyam vagy csak 6 évfolyam van, még rendelkezésre áll a 4-6 évfolyam részére régebben megjelent első kiadásból. Ára 9 Ké.

Tanító uraknak 10%-os kedvezmény.

Megrendelhetők: Földesi Gyula könyvnyomdájában Užhorod, Teleky u. 7. és minden könyvkereskedésben.

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztúti, napi áldozási stb. imákkal. 500-nál több énekkel (Jézus sz. Szíve, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Kc. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

„Academia“ könyvkiadó vállalat Bratislava.

Új tanterv szerinti tankönyvek:

Telkes Mihály **Ábécés könyv**

„ „ **Vezérkönyv** az Ábécés könyvhöz *ingyen*

„ „ **Számítan** II|III. oszt.

„ „ „ főbbi kötetei a jövő tanévre jelennek meg.

Osztyényi József **Magyar nyelvtan** II. oszt.

„ „ „ „ III. „

„ „ „ „ IV|V. „

„ „ „ „ VI|VIII. oszt.

Banai Tóth Pál, Dr. Pálesch **„Hazánk“** olvasókönyv
VI—VIII. oszt.

Fali olvasó táblák a **Telkes-** féle **Ábécé**hez 6 lap.

Kemény lemezen Kc 90.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL LÉVÁN, Stefanik-u. 14.** — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre

20 Kč, negyedévre 10 Kč.

Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.

Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

Megjelenik

Telkes Mihály és *Novák Mihály* tanítóknak a legújabb tanterv alapján, a 6.—7.—8. évfolyamok részére több, mint 200 oldalon írt

Módszeres Számtan- és Mértankönyve.

Az új tanterv által előírt teljes tananyagot tartalmazza.

Bármikor postafordultával kapja meg címemen a következő műveket: **Szlovák Prózai Antológia** 20 Kčs. **Megjött a Juliska.** Népszinmű 3 pld. 31 Kčs., 5 pld. 42 Kčs. **Pintyő és Pintyőke.** Népszinmű 3 pld. 28 Kč., 5 pld. 36 Kčs. **Majális.** Gyermekszindarabok, versek, jelenetek, 2 pld. 14 Kčs., 5 pld. 22 Kčs. **Karácsonyi játékok,** 5 pld. 16 Kčs. Mindenhez kotta s előadási jog. Szállítás bérmentve. *Farkas István, Šahy.* Ajánlott küldésnél 2 Kčs. portótöbblet. Nagyobb rendelésnél *ajándékkönyv.*

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 50 Kcs. melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felélős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

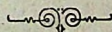
Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky-Géza.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>Boross Béla:</i>	
Prológ	389
<i>Kovács Alajos:</i>	
Magyar Tanítók!	393
<i>Heckmann István:</i>	
Valóság	394
A dalosok szava — prózában	396
<i>Egyesületi élet</i>	423
<i>Különlélek</i>	424
<i>Kiadóhivatall üzenetek</i>	428
<i>Hirdetések</i>	429

A Szlovenszkói Országos Magyar Tanítói Dalárda
első hangversenyei-
nek emlékére

1930. évi augusztus
13—16. napján.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉS-ZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20. POSTAFIÓK SZ. 84.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Hűség- és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószer- és papír-
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézikönyvekhez szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN.

Tanító Uraknak és iskoláknak engedelmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társ szerkesztők:</i>	Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

Prológ

a Sz. O. M. T. Dalárda első hangversenyein.

Irta és előadta: *Boross Béla.*

Tüzelt a nyár. A nap sugárszeme
Cikkázva járt az ér habos vizén.
Az erdön könnyű szellő szálldosott
És lombkarján egy bujdosó szirén.
Forrás-ölen ma szent öröm buzog,
Pázsit-keblére vig emberszivek
Jókedve hint parázsló tánc-magot.
Sudár fenyők diadalkapuján
Virágszavakkal gazdagon, buján
Ragyog az írás, mintha intene:
„Az emberek aratóünnepé.”
Alatta tódul, hullámszik a nép . . .
Csendül a nóta: húzza száz cigány,
Trilláz pacsirta, csíz és csalogány,
Kedvet, kurjantást visszhangzik a lég.

A dal, a tánc, s öröm tetőfokán
Egyszerre csendbe hallgat a zene.

A Szlovenszkói Országos Magyar Tanítói Dalárda
első hangversenyei-
nek emlékére

1930. évi augusztus
13—16. napjain.

Leszól az Úr: a legfőbb rendező,
Égre tapad a mulatók szeme.
— Kedves előitem tiszta örömöd
Ember: gond és verejték gyermeke,
De számot adni róla jöjj előmbe:
Hadd lássam én, hogy megérdemled-e?

Ég felé nyújtja kérges tenyerét,
Előjön most a földnek mívese:
— Uram, tekintsd barázdás két kezem,
Nem lankasztá napodnak héve, se
Villámodnak tüze: az életem
Hitét, a testem minden erejét
Rög-ágyakba vetettem, s im adád
Az aratást. — Szól s meghajtja fejét.

— Jól van fiam, legyen meg örömöd . . .

Kilép sorából büszke-csillogón
A bánya harcosa: — acélvasam
Követ fakaszt a mélyben kincs-mohón,
A mécsesem arany után kutat,
Nem fáradok — bár éjjelem a nap —
Mert gyöngy terem a tárna-rejteken:
A drágakő az aratás nekem.
Szerencse föl! . . . — S a bányász félreáll.

— Ez is való — így szól az Úr — tovább!

A kézműves kilép és szóra kezd:
— Én formálom a föld termékeit:
Csiszolva, fúrva szépre változik
Az érc, a sár; az erdő éke itt,
Ez ünnep fénye, pompa-halmaza
Az én munkám. Bőven jutalmaz a
Műértő ember. Tarsolyom pedig
Elismeréssel, s tallérral telik . . .

— Az örömöd, óh, nagy lehet, fiam,
Ily aratás kevés embernek jut,

— Hangzik az Ur szava, — de jöjjön más
És mondja el, hogy milyen pályát fut.

A hivatalnok lép az Ur elé:

— A sorsom arca sokkal feketébb,
Mint azoké, kik imént szóltanak.
A kezdet harcra szólított elébb,
Szegénység, küzdés volt a tavaszom,
De itt a nyár, s vele a cím, a rang . . .
Lassan elszáll a gond, s a panaszon,
Bajon fölcsendül az öröm-harang.

— Értem az ünneped. Gyerünk tovább:
Van-e, kinek a sorsa mostohább? . . .

Kihallgatásra áll a katona,
Kereskedő, munkás, mester, művész:
Zokog a harc, nyomor, zokog a vész —
De röpké szárnyon jó a hír, a pénz,
Vagyon, dicsőség, áldás, szerelem:
Megannyi öröm-aratás. S az ünnep
Lángja kitör az emberszemeken.

— — — — —
Csak egy magányos, búsarcú ember
Áll kint, szegény, a nagy öröm partján.
Nem látja senki. Bejönni nem mer,
Pedig szomorú, azért oly halvány . . .
Fölülről mégis látja Valaki:
Hozzámegy s kérdi tőle: — Te ki vagy?
Miért nem örvendezsz szived szerint?
Testvéreid öröme nézd, mi nagy!

— Uram, édes Uram, én idegen
Vagyok az öröm birodalmában.
Nincs aratásom, álmom, ünnepem:
Az életem elporlad a mában.
A veritékem nem növel kalászt,
Bár szívek földjén szántok és vetek;
A lámpám lelkek tárnáin kigyúl,
De nem lel soha drágaköveket.

Elismerés, vagyon, csak délibáb,
 Dicsőség, rang, — ábránd-szavak csupán,
 Édes Uram, én *tanító vagyok*:
 Nincs jogom nyulni örömök után.
 Te látod jól, Uram, a lelkemet,
 Tudod, hogy teljesen a másoké:
 Vízében apró embergyermekek
 Fürödnek, játszadoznak, s úgy nyerik
 Az élet tisztaságát. Népeket
 Kisérek nászra, lakomára én,
 De mámorából sosem jut nekem;
 Építgetem a jövő-palotát,
 De helyem nincsen az épületen . . .
 Az én ünnepem nagyon messze még,
 Az aratásom: koldús-nyugalom
 Es hontalanság; s testamentumom
 Az árvaság, mely annyi szemben ég!
 De itt vagyok az aratók között,
 — Bár eddig észre még senki se vett —
 Bolond szívem álarcba rejtőzött:
 Nem árul el fájdalmat, sem sebet.
 Nem tud nyugodni, dalra kényszerít,
 Ha érezi a mások örömét —
 De dalra csordul önmagából is,
 Habár folyása borongós, sötét.
 Édes uram, én hivatlan vagyok:
 Rejtegetem a szívem könnyeit,
 Nem volna jussom részelni e helyt,
 De jövők, mert a bánat könnyebb itt . . .
 A gyermekek közül jöttem ide.
 — Onnan a mosolygás az arcomon —
 A dalnövények szép szíromzatán
 Az ideált őrizni akarom . . .
 . . . Itélj Uram, alázatos hived
 Kitért előtted sorsot és szívet.

Az Úr megtörli csillanó szemét
 És végnélküli jóság cseng szaván:
 — Bizzál flam, dolgozzál és dalolj.
 S egyszercsak mégis meglátnak talán!

Magyar Tanítók!

Első szavam a köszönet szava és Titeket illet, akik a hívó szóra megjelenésetekkel válaszoltatok s az első babékoszorús sikert arattátok.

Ha száz karom volna, százzal ölelnék, ha száz szívem volna, minddel szerelnék Benneteket s ha száz lelkem volna, képelek s az emlék, az első összelálkozás, egybeforradás, az első fáradozás, az első siker emléke ott élne mindegyikben örökké. Ám csak sorban tudtalak megölelni, mikor a lelkem, a szívem csordultig telt meg az örömmel, olyan büszke örömmel, mely tanítónak ritkán jut osztályrészül s melynek felemelő érzése — hiszem — akkor is élni fog itt lent, ha majd én onnan felülről nézlek Benneteket, mert a szívem melegét, a lelkem lángját itt hagyom Köztetek.

Ez az első szó Neked is szól országos Karnagyunk, ki Istentől adott páratlan tehetségeddel, lankadást nem ismerő, fáradhatatlan tevékenységeddel minket sikerre vezetél. Eddig csak hírből ismertünk, távolból szerettünk, most megcsodáltunk s örökre a szívünkbe zártunk!

Másodszor Hozzátok szólok Léva, Ipolyság, Érsekújvár és Komárom vidékén lakó Kartársaim, akik az első bemutatkozásra eljöttetek, sikerünk osztályosai voltatok. A kartársi együttérzés szerezzon Nektek sok-sok hasonló pillanatot!

Akik ott nem lehettetek, mert visszatartott a mostoha sors, anyagi gond, betegség vagy elháríthatatlan akadály, Nektek azt kívánom, hogy Isten hárita el utaitokból az akadályokat s így adandó alkalommal kivehessétek részeteiket a siker büszke örömeiből, mely közös veletek.

Akik pedig azért nem voltatok ott, mert a nemakarás emberi gyarlósága erőt vett Rajtatok s a szent egoizmus lett úrrá a lelketeken, Nektek azt ízenem, hogy ha négy fal között magatokra maradtok, halványodjatok el egy pillanatra, összeszorított ököllel üssétek a mellétekre, mondván: „Mea culpa!” Azután vetkőzzétek le az emberi gyarlóságot, vessétek ki szívetekből, ami nem oda való és adandó alkalommal tegyétek jóvá, amit most elmulasztottatok. Gondoljatok arra a Kartársra, aki a hívó szóra, a kötelességérzet lelki kényszerétől hajtván, betegen jött el közénk s egy reggel nem bírta tovább, abban hagyta az éneklést, betámolygott a kórházba, megoperáltatta

magát s mikor felébredt a kloroformos álomból, annak rettenetes utóhatása még keserítette a szája ízét, kegyetlen fájdalomtól kinezva, véres kötéssel a testén odaállt közénk és mondta lelkesedve: „Mi szárnyalóbb, mint a madár?“ . . .

Gondoljatok arra a másik Kartársra, aki leánya mennyegzőjére csak annyi időre ment haza, míg meghallgatta a „Holtomiglan-holtodiglan“-t, azután a lakodalmi ebédjét tarisznyába rakta s közlünk, velünk fogyasztotta el, de sietett vissza, mert a „contra c“ kidörgésinél ott kellett lennie.

Azt se feledjétek el, hogy hangversenyünkre az egyik vidéki Kartársunk nyitott autón, zuhogó esőben hozta be Lévára 40 tagból álló dalárdáját.

S végül szólok Mindnyájatokhoz magyar Tanítótestvéreim! Dalárdánk még kiegészítésre szorul. Ha meg fog jelenni Karnagyunk felhívása, akik érzitek Magatokban a készséget és tehetséget, lapozzátok fel a M. Tanító 1928. évi 13—14. száma 480-ik oldalát, olvassátok el a „Házirend“ 1. §-ának második bekezdését és ha azt jó lélekkel hajlandók vagytok elmondani és a testvéri jobb kézsorításával megpecsételni, jöjjetek közénk!

És Mindannyian — ha majd az útunk felétek visz — fogadjátok Egyesületünk Dalárdáját olyan szeretettel, amilyen odaadással szolgáljuk mi annak nemes ügyét.

Kovács Alajos, közp. elnök.

Valóság.

Amiben félve reménykedtünk s amiben kételkedve bíztunk, végre megvalósult! Megszületett a Szlovenszkói Országos Magyar Tanítói Dalárda! Létezéséről nemcsak a kartársak előtt, de a nagy nyilvánosság körében is fényes bizonyágot tett. Egészséges, életerős szerve lett a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesületnek és hiszem, hogy a jövőben nagyon is számottevő kultúrtényezővé fog kifejlődni. Érezhetjük mindnyájan, hogy mily érdeklődést váltott ki a közönség körében a Tanítói Dalárda és mily figyelemmel fordult a nagyközönség a nemes kultúrtörékvés felé.

Egyesületünk életében nevezetes nap lett az augusztus 4.-e. A lévai állomáson szorongva várom a vonatokat. A dalosok különböző irányból és vonatokkal érkeznek. Többnyire ismeretlen arcok, akik gyanakvó szemekkel mustrálgatnak.

Érdeklődnek is rögtön, nem kell-e visszafordulniok, mert hiszen ilyen érzésekkel indultak hazulról. Megnyugtató szavaimra felszillannak a szemek, s már megyünk is a kijelölt szállásra. Élénk eszmecsere és vita a Lévai Casinóban. Az utolsó vonat déli 1 órakor érkezik. Most már együtt van a lelkes kis csapat. Ebéd után ismerkedés, majd alakuló gyűlés. Kialakul a megjelentek határozott véleménye, hogy 10 napi tanulás után szét-széledünk, mert hangversenyt legjobb esetben csak jövőre adhatunk. Én azonban nem engedek, mert az volt a meggyőződésem, hogyha 10 napi fáradságunkat meg nem koronázzuk, akkor a jövőtől nincs mit remélni. Utólag be kell vallanom, hogy nagyon merészen és optimisztikusan beszéltem, amikor szembeszálltam az általános felfogással, de szavaim hatottak, s a döntést — előterjesztésemre — estig elhalasztottuk. Délutáni tanulásunk végén a Jelige és a Felköszöntő tökéletesen ment, én pedig tisztában voltam a dalosok képességével és a Dalárda életrealitásával. Dacára a még mindig sok „tamásnak“, nyugodtan válaszoltam szeretett elnökünk atyai szívből jövő, aggódó kérdésére, hogy mindenért vállalom a felelősséget. Elnökünk elutazott, hogy Érsekújvárott és Komáromban személyesen indítsa meg a hangversenyek előkészületeit, mi pedig másnap, harmadnap egymás után „vettük be“ a nehezebbnél nehezebb darabokat, s szombatra teljesen készen voltunk az anyaggal. Itt azonban meg kell állanom egy pillanatra, mert nem hagyhatom szó nélkül dalosaink határtalan szorgalmát, a minden nehézségen áttörhető komoly igyekezetét, férfias akarását és lángoló lelkesedését, s a mindent átölelő, őszinte, testvéri együttérzését. Ennyi erény birtokában a siker el nem maradhatott. Az egész idő alatt egyetlen zavaró szó, vagy momentum nem adódott. Dalosaink mindegyike a pontosságnak és kötelességteljesítésnek egy-egy mintaképe volt, áthatva a valóságos testvéri szeretet szent érzései által.

Felejtethetlen emlékként őrzöm azt a pillanatot, amikor az első hangversenyünket megelőző napon újból közénk érkező szeretett elnökünket a Felköszöntővel fogadtuk. Daltestvéreim mindenikének szemében ott ragyogott a lelkesedés és boldog önértet mosolygó sugára, amelyeken keresztül tűzpiros betűkkel büszkén rajzolódtak ki a látó előtt: „Ime, vagyunk!“ Elnökünk könnyelábadt szemekkel, meghatottan, mosolygó arccal, táskával, kalappal kezében, szeretettől megindultan ott állt az

ajtóban, egész lénye azt sugározta: „Ime, valóság!”

Ha visszatekintünk hangversenykörútunk állomásaira, jogos büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy általános csodálatot keltő fáradozásunk nemes gyümölcsöt termelt, s a magyar tanító-ságnak osztatlan megbecsülést és elismerést. Milyen jövő perspektívája bontakozik előttem, amikor egyik otthonába vissza- lért kedves testvérem következő sorait olvasom: „Az elmúlt napok felejthetetlen emlékeivel gondolunk rád. Szeren- csésen hazaérteztünk s várva várjuk hívó szavad!” Nem álom ez! Valóság! Sokat jelentő valóság!

Dalostestvérek! Szíven egész melegével köszöntelek és öllelek mindnyájatokat a közeli viszonylátásig. Testvérek! Szálljon a dal!

Heckmann István.

A dalosok szava — prózában.

Riport a Dalárda kulisszái mögül.

Pontosan nem tudok visszaemlékezni, ki volt az, aki a lévai kaszinóban, egy jólsikerült próbát követő ebéd közben — a leves utáni pontozott szünet alatt — fölvetette az eszmét, hogy lévai és a hangverseny körút alkalmából szerzett emlé- keinket a Magyar Tanítóban megörökítsük. Azt hiszem azonban, nyugodt lélekkel írhatom e gondolatot Heckmann karnagyunk számlájára, mert őtőle származott a dalárda minden „jó ado- mánya és tökéletes ajándéka“.

A magam részéről kétszeres örömmel fogadom az ötletet. A szlovenszkói magyar tanítótság, s általában, a „Magyar Tanító“ olvasótáborra bizonyára szívesen fogja olvasni azoknak a följegyzéseit, akik meghordozták a magyar dal fényes lobo- góját a szlovenszkói végeken, s akik most szabadon, fölmentve a szinkópák és dinamikai jelek kényszere alól, a dal főnséges tájaira rendezett kiránduláson szerzett tapasztalataikról prózában számolnak be. Másrészt, egoizmusból is örültem a tervnek, mert tessék elgondolni azt a lehetőséget, hogy ezt az itt követ- kező riport-sorozatot egytől-egyig e sorok frójának kellett volna elkészítenie, ilyenkor, iskolanyitás idején, tarkítva két újonnan szervezett állás idegvizsgáztató, adminisztrációs teendőivel. Ezeket az apró eseményeket ugyanis föltétlenül meg kellett írni. Ha nem így, hát másként.

Lefeszem tehát a tollat és átadom a szót daltestvéreimnek,

beszéljenek helyettem is. Szavuk próza, de én ezeket a sorokat zengeni hallom. Ime, a dalosok akkordion és karmester nélkül is tudnak dalolni. Mert dal ez: meleg kartársi szívek összecsendülő, szépséges érzésdala. (bb.)

*

Mozaikok a Dalárda első szerepléséhez.

Keletről jöttünk. Öten. Mig az acélkerekek a Garamentén zakatoltak, a mi szívünk a testvéri szeretetben acéllá forrt . . .

Egy kis egységet képezve értünk a lévai kaszinóba, ahova „megjött mind az öt” kláttással vezetett be kísérlünk a többiek közé.

Összemelegedtünk, de a „palóc-asztal” egysége imponálón — jóban-rosszban — megmaradt. (Rossz alatt az ivóvizet (sic!) és a „kevertet” értem, a jóval Léva adós maradt.)

Ez az összetartozás tetszett a jó Istennek is, mert a „palóc-asztalt” bőségesen ellátta a mindennapi kenyérral (a szolgáló lány (?) által) s a többiek (őket a gondviselés elhanyagolta) úgy jártak rá, mint a darázs az édességre. Persze ebből konfliktusok támadtak: elhordják a kenyérünket, no neked kivételesen adunk!

*

Ipolysági út . . . Autóbuszon mentünk. (Spórolás szempontjából.) Itt érlelődött meg bennem az a gondolat, hogy élet- és baleset biztosítást költök. Szűz talaj; itt még sosem volt hangverseny. Kicsiny, de hálás publikum.

*

Érsekújvár. Szerény érdeklődés; jobbára vidéki kartársakból. Másnap délután footballmérkőzés. A sporttelep bejáratánál óriási embertömeg. Valóságos közelharc; ki jut be előbb? A sáros pályáról kanalazzák a vizet (szalonöltözékben is!) és homokkal szippantják fel a pocsolyákat. A városbíró üdvözlí a vendégcsapatot. Emberek, kisebbségi sorsban élő magyarok, itt a „Fradi” örvendeztetek!

Tanítószívünk bánatra facsarodott . . .

*

Az újvári érdektelenség mellett annál fényesebben bontakozott ki Komárom kultúraszeretete. Sajnos, egy kis irigység és rosszakarát . . . (Lásd a P. M. H. második kritikáját a „Honvéd sírjáról”).

*

De nini! most jut eszembe, hiszen nekem az alvásról kellene írnom. Ugyanis ezt a „lémát“ osztották ki nekem, mégpedig nem minden ok nélkül. Osztényi Béni komám (Alsó ember) javaslatára egyhangú (az ő saját hangú) lelkesedéssel legjobb alvónak nyilvánítottak. Őszintén szólva, érdemtelenül jutottam a megízeltetéshez, mert kértem: lehet-e ott alvásról szó, ahol még éjfél tájban is „a csillagos égig“ ver fel a zaftosabbnál-zaftosabb anekdoták által fűtött jókedv és hahota és ahol 5 órakor már éktelen krákogás hasítja a dobhártyákat? (Kérem, egész Szlovenszékön nem találni külön basszistákat! — büszkélkedett karmesterünk.) Egyszóval nem lehetett, nem hagytak aludni és a sok, belémrekedt alvásbeli restanciát — egy 24 órás alvással — csak otthon tudtam pótolni. Joggal elmondhatom, hogy Léván nem aludtam ki magam, (kivéve egy hangosfilm előadásán, mikor is — elfogván a buzgóság — ilyen spontán tüntetéssel fejeztem ki szimpátiámat a néma film mellett.)

Szerénytelen véleményem szerint ezzel ép olyan áldozatot hoztam a Dalárda oltárán, mint teszem föl Farkas Marci, aki operációjával a kötelesség teljesítés olyan példáját adta, ami mellett a kővé vált pompeji-i katona — elbújhat.

Mondom, aludni vajmi keveset lehetett, de helyette inkább álmodoztam... (Ne neked Kedvesem, Te is bekeveredtél a Dalárdába!) Nem csoda, magam voltam legényember az egész Dalárdában. No meg a Czuczor Gergely falujabeli kolléga. Tóth Imre itt nem sokat nyom a latba, lévén ő már 50 körüli. (Ez az ember örök rejtély marad előttem. A próbák kivételével sohse láttuk; nem érkezett velünk, egyedül járt a városban — rokonainál — valahol a szállók tájékán s csak éjfél felé vetődött haza, mikor mi már javában alud... akarom mondani anekdotázniunk.)

Apropos! Anekdota. Az Ipolysági úton, mikor egy meredek kapaszkodón a motorunk „kihagyott“ s a merészebb fantaszták már egy katasztrófa lehetőségeit konturozták (brr!), akkor is Alajos bátyánk tartotta bennünk a lelket felejthetetlen vicceivel. (Nekem legjobban tetszett a 20 filléres Tanagora. Ha eszembe jut, most is halálra kacagom magamat.)

*

Elmúlt minden. Felejthetetlen kedves napok maradnak előttem örökre! (Csázfürdő.)

Boross Miklós.

Az olaszországi földrengés utóhullámai.

Léván történt. Mostanában. Dalpróba után kimerülten, édes álomba merültem. Az álom szárnyain vitt, vitt talán a fáraók országába, Egyiptomba. A tarka álmokképek egyre másra váltakoztak. Láttam a fáraók évezredes sirboliját, láttam a múmiákat, amint álhatatos, mélységes csendben bámultak reám. Láttam Tutenkámon fáraót. Bizalommal fordultam hozzá és megkérdeztem tőle: mi a véleménye az idők mulásáról, a hatalomról, dicsőségről és a mi tanítói dalárdánk jövőjéről... de nem felelt. Mélységes nyugalommal tekintett a nirvánás semmiibe.

Béke, örök nyugalom csendje honolt körülöttem... Egyszer csak messze füstfelhőt látok... Gomolyog. Lángok, vérvörösré festve az égboltozati! Aha! A Vezuv — gondoltam. — De hiszen tántorgok már a bámulattól! Látom magam körül forogni a pompás vidéket a háborgó tűzhányóval. Szédülés, rejtelmes érzések... Mozog a föld, reng, dübörög körülöttem, morajlik a föld!

Kétségbeesve nézek körül... Mély basszus hangok! Vérem minden cseppje meghül a borzalomtól! Támolygok, szédülök, arcomba melegen szökken a vér! Kétségbeesve az Istenharagjától, kidülledt szemekkel bámulok. Losciati oni speranza! A pokol minden kinját átéltem, amikor arra eszméltem: hátha álmodom! Akaratom túlzott megfeszítésével nézek és nyitom ki ólomnehéz szempilláimat, — és ugrom az ágyból kétségbeesve egyszer csak fehéreneműben.

Fényözön, mely szinte elvakított. Nevető, kacagó embereket látok, akik ördögi kacajjal nevetnek rajtam. Izzadtam, nehéz cseppek gördülnek arcomon végig...

Egy embert látok mászni... az ágy alól... és felébredtem... Léván vagyok, a tanítóképző harmadik emeletén, éjjel van. Szemem jobban kinyitott. Daltestvéreim odavannak, a nevetés tetőpontján van s én kérdőleg nézek rájuk.

A kedves Osztényi Benő daltestvérem magyarázza az esetet: Ágyam alá bújt, hátával mozgatta a sodronyt ő, a földrengések atyamestere, — de csak éjjel, — állítólag az itáliai földrengést is ő idézte elő, azaz annak utóhullámai Léván a szlov. tan. képzői internátus hálótermében...

Bolló Vince, tan. az O. M. T. D. tagja.

**Visszapillantás Dalárdánk
megalakulására és első sikereire.**

Kettős aggodalommal kísérem Dalárdánk megalakulását és első szárnypróbálgatásait. Mint dalszerető ember, ki mindig lelkesültem a dalért, évek óta lelkem mélyén rejtegetett vágyam és óhajom beteljesülését láttam, mikor 25 testvér ölelkedett össze Léván a magyar dalban.

Aggódtam a Dalárda megvalósulásáért, látva a múlt évi fiaskót, de ezen aggodalmam mindjárt édes reménységgé vált, mikor meglátalak titeket, Testvérek, onnan a Bodroghözéből, a Csallóközéből és egyéb „végek”-ről. Természetesnek és elmaradhatatlannak láttam az erkölcsi sikert, mely csakugyan be is következett mindenütt.

Csupán a másik aggodalmamat rejtetem még, senkinek sem szólva róla. Nagyrabecsült bizalmatok a Dalárda pénztárnokává választott meg. Nekem kellett a Dalárdát finanszíroznom. Vajjon lesz e miből? Nem kell-e magatoknak viselnetek a felmerült kiadásokat? Látva a ti nagy önfeláldozásokat, mellyel semmit sem kímélve nyugalmatokat, pihenés-teket feláldozva jöttetek össze a szélrőzsa minden irányából. — úgyszólván családotoktól, gyermekeitekől véve el azt, melyre az idegenben szükségetek van, — túlsoknak tartottam volna még ezen áldozatok reáitok rovását.

Most, hogy túl vagyunk az első négy hangversenyünkön, túl a nagy drukkokon, nem is szólva a félig felborult autóbusról, a benne töltött éjszakáról, egyes kartársak bántóan közönyös magatartásáról, mellyel nemcsak hogy a rendezésben nem vettek részt, de még a hangversenyen sem jelentek meg, bár otthon voltak: mindezek úgy tűnnek fel, mint egy rossz álom. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy megvan nemcsak az erkölcsi, de az anyagi siker is s e kettő már is biztosítja Dalárdánk fennmaradását és további fejlődését.

A nagy sikerek, tapsok, a közönség lelkes ovációja, az első babérkoszorú és más egyebek között, miket Dalárdánk első bemutatkozásakor kapott, engedjétek meg, hogy az én személyes legnagyobb és legfelejtetlenebb sikeremről is említést tegyek, melyet talán érdemellenül is kaptam, mert hiszen minden siker csak a Dalárdáé lehet.

Mikor az első hangverseny napján a főpróbát tartottuk, meghallgatói bennünket az én kedves, nagyludású, öreg volt

képezdei igazgatóm, ki majdnem félszázadig volt Léván a képzőben s azóta is atyai jó barátunk. Mikor az egyik szóló énekemet elénekéltem, örömtől könnyes szemével hozzám szaladt, megölelt, összecsókol és az ő jószágos, kedves hangján azt mondta: „Sándorkám, az Isten áldjon meg!”

Ez volt az én első és legnagyobb sikerem a Dalárdában.

Testvéreik! Az ölelés és csók Nektiek is szól. Megosztom veletek s ezzel a testvéri csókkal és öleléssel búcsúszom tőletek, de várlak is Benneteket majd ősszel, mikor ismét együtt fogjuk hirdetni a csüggedt és fásult lelkeknek: „Nem hal meg a magyar dal, míg magyar tanító van!” Isten veletek, a viszontlátásig! —

Léva, 1930. aug. 18.

Dóka Sándor.

Észrevételeim a magyar tanítói dalárdával kapcsolatban.

Talán soha olyan szomorú lelki depresszióval hosszabb időre nem hagytam el kis családom, mint aug. 4-én, midőn az adott szót valóra kellett váltani, hogy dalárdánk első alkalommal összejöjjön, erejét, felkészültségét bemutassa a nagy nyilvánosságnak.

Gyermekeim már előző nap sírva feküdtek s a nevezetes napon sírva ébredtek, mintha az ő gyermeki ártatlan szívecskéjük megérezte volna előre azt a veszélyt, ami az ő édesatyjukra a messze idegenben leskelődik. Magam is lehangolva, elfogódva tettem meg az utat Jánositól Feledig, a hitvesi édes csók s ölelés után, mert magam előtt láttam feleségem könnyeborult szemét. Feleden daltestvérekkel találkoztam, akik feledtették az édes otthonot. A nagy levertség és lehangoltság után valami édes érzés járta át lelkemet, hogy mégis vannak hasonló gondolkodású s velem együtt érző testvérek, nemcsak olyanok, akik azt mondták, hogy nem lesz abból semmi, minek az ilyenkor nyáron, sok pénz van, azért mégis stb. — Igen, valami soha nem tapasztalt melegség lepelt meg, hogy itt az ideje végre annak, hogy nemcsak vitatkozzunk, írka firkálunk és bántjuk egymást, hanem személyes megjelenésünkkel valóra váltjuk az általános óhajt.

Losoncon, Zólyomban számunk szaporodott eggyel-eggyel. Innen tovább indulva, egymást jó kedvre hangolva, sokszor az utitársak mosolya is kísérté egy-egy tréfánk csattanóját. A vidám hangulat, hiába próbálgattam, nem tudott rám ragadni, mintha az édes örömebe öröm is vegyült volna. Többször érez-

tem a testemen végigfutó borzongást s ilyenkor gondolkoztam, ne térjek-e vissza? Ez a kellemetlen érzés időről-időre fokozódott, magamat azonban túltettem ezen. Előttem csak a cél megvalósulása lebegett, hogy bármilyen áron érjük is azt el, csak elérjük.

Végre megérkeztünk Lévára s a „Kaszinó“ helyiségében a többi daltestvért ránk várakozva találtuk. A megalakulás után a gyakorló helyünkre mentünk, hol a hangpróba megejtése után áttértünk a „Jelige“ begyakorlására. A „Jelige“ tulajdonképpen erőpróba is volt, mert ebből kellett karvezérünknek megállapítani, hogy képesek leszünk-e egy hangverseny-körutat kibírni, illetve kritika elé állani. A próbát kiállottuk s azt agilis karnagyunk a vacsoránál ki is jelentette mindnyájunk örömére.

Az örömet lelkemben éreztem, de a testem mintha képtelen lett volna annak az elhordozására, mert azok a szokásos borzongások csak nem akartak elmaradni, sőt éppen ellenkezőleg, mindig gyakrabban ismétlődtek. Ha a gyenge test el-elcsuklott is egy pillanatra, de a lélek az már szilárd volt, mert azt már „Szálljon a dal“ tömör akkordjai lelkesítették és emelték fel a magasabb régiókba s mindig újra meg újra ott vibrált, ott zúgott az, még a tanítóképzői internátus kemény szalmazsákon átvirrasztott éjszakája után is.

Homlokom másnap forró volt, láz gyötört. Azonban ezzel mítsem törődve, felöltözködtem, mentem a testvérekkel az elkezdett munkát folytatni. Gyakran éreztem a magashangoknak éneklésénél erős főfájást, sőt szédülést is. Ezeket az észrevételeimet közöltem egy kedves iskolatársammal, akinek tanácsára orvoshoz fordultam. Az orvos hazamenetelt tanácsolt és hogy kórházba feküdjek le, mert feltétlen meg kell operáltatni magam . . .

Szomorú és levert lettem egyszerre. Hát azért kellett nekem pár száz kilométert megtenni, hogy most menjek vissza? Roppant bántott, hogy a daltestvéreket ott kell hagynom. A „Kaszinó“-ba érve gondolkodtam, hogy mit csináljak? Fájt a testben végbemenő, kór-okozta betegség, de sokkal inkább fájt volna a dalárdának az elhagyása, mert tudtam azt, hogy ott minden tagra szükség van. Mihelyt karvezérünk megérkezett, mindjárt elmondtam, hogy mi történt velem. „Nincs semmi baj! Holnap reggel elmegy a kórházba s ott az igazgató úr (Vidlička) kitűnő operátor, megoperál, egypár napig fekszel s

aztán visszajősz közénk“ — mondia karnagyunk. ◦

Úgy is történt. Másnap elmentem a kórházba, a főorvos megvizsgált, mindjárt felfektetett a műtőasztalra, egy perc múlva aludtam. A kés hogyan mélyült a beleg testrészebe, meddig tartott az operálás, — nem tudom. De ezen idő alatt csodálatos álmot láttam. A magyar dal repült mindig feljebb és feljebb, széjjel a nagy világba, berepült az az emberi szivekbe s lelkekbe úgy, hogy annak nyomán új élet sarjadt a kiszáradni készülő lélek-sikokon és bérceken. Az álmomban hallott dal, mintha mennyei zene lett volna, amely a sivár lelkeket új életre keltette. Azt a dalt ma is hallom a lelkemben zúgni és szeretném, ha azt meghallanák mindazok, akik otthon letargiába süllyedve várják egy jobb kor felvirradtát.

A narkotikus álomból felébredve, fél óra múlva ott voltam a többi daltestvérnél s énekeltem, amint azt erőm engedte. Hogy mit éltem át s mennyit szenvedtem az alatt a 11 nap alatt, amit még ott töltöttem el, azt csak az én daltestvéreim tudják. Gyenge volt a testem de erős a lelkem, ez adta az erőt a fájdalmak elviseléséhez, továbbá ahhoz, hogy vakon hittem az eszme, a cél diadalmaskodásában. Ez az erős hit, a magyar faj kulturális fejlődésének biztos tudata, hasson át valamennyi lelkesülni tudó tanítótestvért, hogy a dalért, a kulturáért s annak fejlődéséért, ha kell, áldozni is tudjon! Így fognak bennünket igazán megismerni.

Én tudom és hiszem, hogyha a Ti szívetek, lelketek meghallaná azt a narkotikus álomban általam meghallott édes mennyei zenét, vagy csak annak kis porcikája érintené fületeket, nem lenne az többé becsukva vezérünk hívó szavára, hanem lelkesen gyülekeznének a már dicsőségesen kibontott zászló alá, akkor dalunk csakugyan a csillagos égig szállana. Most pedig újból fogadást teszek elöttetek, hogy

Amig hiszek jó Istenemben,
Mig a hit él a lelkemben
És szeretet a szívemben,
Mig a halál rám nem lehel
Örökké tartó nagy telet,
Mig mások baján sirhatok,
Én mindig dalolni fogok!

Janošovce (Jánosi), 1930. aug. 26.

Farkas Márton.

Palócok.

A kanyargó Ipoly mentén is megértésre talált a dalra hívó szó, melyre két dalos: a „két palóc“ is beállott a magyar dalkultúra szolgálatába.

Testvéreink ajkán felhangzott a kérdés: honnan jöttetek, ti palócok? Kissé bátortalanul monduk otthonunk nevét, de annál bátrabban a távolságot: Az „Isten hátamögött“-től csak 5 km-re.

De a szílvünk az szín-becsület, mint a napi kártyajátszma be is mutatta; minek folytán jelszó lett: „vigyázzatok, mert a palócok megkoppasztanak benneteket.“

De a sors — oh, te mostoha balsors! — benniünk is utólért és így lettünk — koppasztókból megkoppasztottak!

Ha moziról volt szó, ki volt a jegyváltó? Ki más, mint a „két palóc.“ No, de rá is fizettünk alaposan; minek is jöttél te hangos film a világra, — lelkesedő két palócnak bánatára!

Hát még a vizipóló?! Lévai kapuért aggódó két palóc hűen kitariva a kapu mögött, minden gólnál bőrig ázva, — de bátran — 24 alapos leönlést szenvedett a lévaiak nem nagy dicsőségére.

Sok hányattatás után végre hazajött a két palóc és örül a két palócnak szíve, hogy Mikszáth hazájára — a dal szárnyán — dicsőséget hozott és az ő népének! *Gruber József.*

A denevér, meg a palócok.

A mi kedves karnagyunk hívására ilthagytam én is másik palóc komámmal ezt a hegy-völgyes vidéket, hogy Léván a tanítói dalárda szolgálatába álljak.

Palóc okoskodással, — ha hamarabb elmegyünk, hamarabb ott leszünk, — elindultunk 1 nappal előbb, hogy ott kissé körültekintsünk, s részünkre a leglobb ágyát sib. biztosítsuk. Este a Léván akkor divatba jött hangos filmet akartuk megtapasztalni, hogy semmi jóból ki ne maradjunk, sajnos azonban ebben a tanítóképzői szállásunk teljhatalmú ura, a Pedellus úr, megakadályozott.

Ugyanis a kapu 9 órakor bezáratik s reggel 6 óráig senki emberfiának ki nem nyitattik. (Ezen szabály alól azonban, mint a többi testvér cikkéből láljuk, mégis volt kivétel!) Mit volt mit tennünk, kénytelenek voltunk szépen, diákosan este 9 órakor bevonulni a szállásunkra. Ezen házirend megalkotójá-

nak minden jól kívánva felszuszogtunk a 3. emeletre. Miután több emelet nincs, ide volt készítve a mi 30 ágyunk, egyszerűen felkészítve.

Az első érkezők jogán birtokunkba vettük a 2 legiobbnak ígérkező ágyat, azt tetszésünk szerint szépen elkészítettük. Ezen elkészítés alatt a következőket tessék érteni: 1. A szalma zsák megpuhítása: rajta táncolás vagy fél óráig. 2. A fejpárna megpuhítása hasonló módon. 3. A szomszéd ágyakról a takarók kölcsönbe vétele. Legalább az első este aludhassunk „teljes kényelemben“.

Mikor már így teljesen elkészültünk, vagy 2 órai munka után — fáradtan az önkénytelen táncolástól — pihenni tértünk. Alig tettük le a fáradt testünket s alighogy megszoktuk a szünidőzónához hasonló szalmazsák kedveskedését, a sötétben furcsa hangok csapják meg füleinket. Nem tudtuk elképzelni, micsoda suhogás lehet ez. Palóc komám szellemekre gondolva, fázóan bújt a takaró alá, én meg Istennek ajánlván lelkem, az egyik cipőm — mint valami csatabárdot — kézbevéve, elszántan mentem a villanyt felgyújtani, hogy a nagy suhogás okozóját leleplezhessem. Lőn világosság a lévai villanytelep jóvoltából, s ime a levegőben egy ablakon betévedt denevér kering.

Hivatkozva a házirendre, hogy 9 óra után ide bejönni nem szabad, felszólítottuk a távozásra. Kérésünk, könyörgésünk hiábavalónak bizonyult, s ökelme annál merészebben repkedett fejünk felett. Különösen palóc komám kopasz feje körül keringett veszélyesen, nyilván sajtnak érezte s ki akarta kezdeni. E veszélyt látva: „Fegyverre“! kiáltással mozgósítottuk az egész teremben található lepedőket, párnákat s takarókat. Majdnem 12 óra volt már, mikor végre a kinyitott ablakon át ki tudtuk zavarni a betolakodót.

A kiállott izgalmarktól (déután vizipoló és focball mérkőzést is láttunk) nem tudtunk egyáltalában aludni. Reggel 4 órakor kénytelenek voltunk felkelni, hogy a nagy csata romjait időre eltakaríthassuk. Az összes lepedők, párnák a földön; mgf ezt teljesen rendbe hoztuk, 6 óra lett.

Menekülni akartunk innen minél előbb, hol bennünket az éjszaka ilyen veszély fenyegetett. A kapu zárva még s mi, mint bezárt verebek, búsultunk egyik kapufélfának dőlve. Végre az egyik ajtón felfüggesztve találtunk egy kulcsot, ezzel kinyitottuk az ajtót s kiszabadultunk. A kulcsot persze

visszatettük helyére, s talán a pedellus ma is gondolkozik azon, hogy lehetett az aug. 3.-án, hogy ő a kaput jól bezárta, s reggel mégis nyitva volt. Mi pedig, hogy hasonló eset elő ne forduljon, otthagytuk a prépát ő emeletével, kedves szalmazsákjaival denevéreivel s pedellusával együtt. Elhurcolkodtunk. Hogyne, a denevér nem fog többet bennünket ijesztetni s azt a pár szál hajunkat veszélyeztetni.

Így mult el az első napunk Léván melyre a többi napjaival együtt kedvesen emlékezünk vissza.

Csáb, 1950. aug. 19.

Horváth József ig. tanító.

Emlékezés.

Amikor kezembe veszem a tollat, hogy a „Magyar Tanító Dalárda“ megalakulása és diadalmas hangversenykörútja alkalmából néhány szót papírosra vessek, egy kellemes érzés rezgi át szívemet, ha Lévára, Ipolyságra, Érsekujvárra és Komáromra gondolok. Bár különösebb „eseményem“ nem volt, mint egyik kedves dalostestvéremnek, az olaszországi földrengések utórezgéseként, az akadályverseny és még sok minden hőse sem én vagyok (lásd dalostestvéreim sorait), mégis egy kevés emlékkal tértem vissza kicsi falumba. Azt sem kell tudni senkinek, de nem is árurom el, hogy rögtönzött hotelünk egyik sarkában ütöttem tanyát, ott lapultam este-reggel kedves dalostestvéreim víg tréfálkozásainak csendes élvezetében. Mármint csak élvezetében, mert beleszólnom csak alig-alig lehetett miután dalostestvéreimmel tréfa és víg kedély tekintetében egyáltalában nem vehettem fel a versenyt.

Nem felejttem el azonban mentségemre felhozni, hogy ifjú dalárdánk legifjabb tagjáról van szó, akinek nem is illt volna az öregebbek beszédjébe és cselekedeteibe belekontárkodni. (Hogy én még nem vagyok annyi hájjal megkenve, mint kedves idősebb dalostestvéreim, azt elhallgatom).

No de miután minden dalostestvérem elmond a dalárdával kapcsolatban egy-egy kedves kis történetet, én is kiöntöm lelkem örömet, mert közöttetek kedves dalostestvéreim, csak örömről lehet szó. Beszéljen hát a szív, mely hozzátok, közetek vitt, a magyar dalkultúra szent szolgálataiert.

Életemnek csak kevés, féltve őrzött emlékei közé kell soroznom tanítói dalárdánk megalakulásánál csekély személyem közreműködését, amely a tanítói élet idealismusát teremtetve meg huszonöt víg dalos tanítóstestvérem között.

A költő szavával élve: „Hol dal zendül, ott víg kedélyek vannak, ki dalra kél, csak jó szíve van annak“ itt legszebben érvényesült. A megériés kristályosodott ki dalárdánk megalakulásakor, mely huszonöt szív között mutatkozott, nem ismerve tanítói életünkben kor, rang, vallás, nem, esetleg más különbségeket.

„Boldog idő, hová tüntél?“ utolsó gondolatom, mikor jön ismét a hívó szó, mely dalárdánk fennenlobogó zászlaja alá hív ismét, hogy kedvben és lelkesedésben megerősödve egy cseppnyivel hozzájárulhassak tanítói életünk ezen legújabb megmozdulásához, munkájához és dicső fennmaradásának reményében pedig a magyar dalkultúra műveléséhez.

Andód.

Krajcsár János.

A hosszú asztal végén.

Öten ültünk a hosszú asztal végén. Farkas Marci, Boross Miklós, Ocsovay Imre, Palcsik Jenő, meg én. Ugy verődünk össze útközben. Én voltam a legtávolabbi utas. Csízen jött Boross Miklós, Feleden Marci, Losoncon Ocsovay, Füleken Palcsik Jenő. Így ötösben érkeztünk Lévára is.

Forgács kolléga a Kaszinóba vezetett bennünket, ahol a többi dalosok már ebéd után voltak. Mi öten voltunk a sereg-hajtók. Az asztalfőn Kovács Alajos központi elnök ült. Sieltünk őt üdvözölni. Észrevettem, hogy valami csodálkozással vegyes mosoly húzódott meg szája szögletén. Nem hitte, hogy eljövünk.

A hosszú asztal végén öt teríték állt. Alig, hogy elfoglaltuk helyünket, máris tányérunkon párolgott a jó forró leves.

Itt is étkeztünk állandóan s így lett a mi étkező helyünk a hosszú asztal vége.

Mi öten sohasem láttuk egymást, de már az utazás alatt intím barátok lettünk.

Összebújva egy fülkében, nagyokat neveltünk egy-egy sikerült anekdotán. Csak Marci volt kedvetlen. A legjobb viccek közepette felállt, az ablakhoz lépett s gyönyörködött a vidék szépségeiben.

Zólyomban egy új utas szállt kocsinkba. Szélesre húzott arccal kacagta vicceinket. Felünt nekem, hogy állandóan és erősen figyel. Néha-néha én is lopva rátekintettem. Arca ismerős volt, de nem tudtam, kicsoda. Gyufakérés ürügye alatt mellé telepedtem.

Egy katonapajtás volt. Strehlinger. Besztercebányán a szakaszomba volt beosztva.

Menetalakulás. Strehlinger már benn is van a menetben. Még nem volt a fronton. Az ezredes szemlét tart a menet-alakulás felett. Amikor ellovagol szakaszom előtt, Strehlinger kilép s jelent: — Ezredes úr! Alázatosan jelentem, nem mehetek ki a frontra! — Miért?! — Öt gyerekem van! — Az semmi! Hat gyerek kell! — Ezredes úr! Alázatosan kérem, mikor indul a menet? — Egy hét mulva! — volt a válasz.

Strehlinger a következő éjszakát otthon töltötte. Másnap kihallgatásra jelentkezik. — Elővezetem. — Ezredes úr! Alázatosan kérem, tessék kivenni a menetből, megszületett a hatodik gyerek, itt van a távirat! —

Marci a vacsoránál már nagyon szomorú volt. Másnap kórházba kellett vinni s még délelőtt a műtőasztalra került s megszabadították aranyereitől. Tizenegy óra tájban Marci megjelenik a próbán. Alig áll szegény a lábán. Heckmann Pista párnát hoz s Marcit elhelyezzük a párnán. Egyszer csak azt vesszük észre, hogy Marci ott áll a tenor I. között s kipirult, lázas arccal énekl velünk együtt: „Nem hal meg a magyar dal, mig magyar tanító van!”

* * *

Piros bort mértek a kaszinóban, Boross Miklós egy liuyit indítványoz. Egy fiatal nő szolgál fel az asztalnál, Ocsovay átszól hozzám: — Mit gondolsz, leány az, vagy asszony? Leány, leány! Figyeljük a jeggyűrűt. Nincs! Délután a felszolgáló hölgyünk egy gyerekkocsit tologat a kaszinó udvaron. Tessék már megnézni a kis fiamat, mondja Önagysága. Mind a négyen — családapák — érdeklődve nézzük az embercsemétét, csak Miklós halad el a gyermekkocsi mellett s magában mondja: — Már nem érdekel!

* * *

Heckmann Pista, ki az ebéidőt is nagyon gyakran velünk töltötte, észreveszi, hogy bort iszunk. — Fiúk! Ne igyatok bort, mert az nagyon árt a hangszálaknak. Inkább igyatok „kevertet” — Boross Miklós kérdőleg néz rám. „Csizben a kevertet a disznók eszik, hogyan igyunk mi kevertet?” Heckmann intézkedése folytán hamarosan az asztalra kerül egy üveg „kevert.” Féltter bor, féltter szántói víz egy üvegben. Kóstolgatjuk, kóstol-

gatjuk, összenézünk: — Ez víz! Az a, — víz! — Mem is ittunk mi többé kevertet. Külön hozattunk egy üveg bort s egy üveg vizet. Vízrel ittuk a piros bort, de „kevertet” nem ittunk többé.

Madarász Lajos.

Feljegyzéseimből.

Osztényi Benő, mint a Szl. Orsz. Magy. Tanító Dalárda
Football Clubjának (Sz. O. M. T. D. F. C.) kopusa.

Vasárnap fölkászolódtunk vagy tizen s jóval a mérkőzés kezdete előtt, testületileg kivonultunk a football-pályára.

Átmenve a Malomárok hidján, gyerekek és suhancok között találtuk magunkat, akik jötteinkre abba hagyták nemes játékaikat (hatosos bűgert játszottak) s minden figyelmüket nekünk, csoportban megjelenő, jelvényes embereknek szentelték.

Itt van Zvolen. No, ezek is ki lesznek készítve. Ha győznek se lesz vicc, mert csak az ifjusági játszik — ilyen és hasonló megjegyzések röpködtek.

Tyűh, a kutyafáját, itt még a végén rugni kell a labdába vagy valakibe. Ezek minket footballistáknak néznek, Gyorsan állítjuk össze a csapatot.

Kapus: Erre a posztra közfelkiáltással Benő testvérünket jelöltük azon reményben, hogy kitörvén az ellenfél valamelyik embere, aki majd vészes száguldással rohanand kapunk felé, leeseit állal veszt el labdát és fejet, kivágván előtte testvérünk a recontra „C” t.

A további felállítás kacagásba vezetett mivel időközben megérkezett Zvolen, mi csak nézők lettünk. Őt kampót (5 KČ) fizettünk, de megérte, mivel láttunk egy veszekedéssel levonulással egybekötött botrányt és egy csodabíró vagy bírócsodát. Fényes volt. Boross Miki — a Kisboross — barátom akkorákat kacagott, hogy csakugy zengelt a pálya. Még ma is hangosan felkacag, ha „colstokk”-ot kiált előtte valaki. (Csak, ha „Huszfilléres Tanagdát” hall, nevet nagyobb, velem együtt.) A bíró ugyanis minden büntető-rugásnál a labdához szaladt és sajátkezüleg jelölte meg a helyet, ahonnan a büntető rugandó. Tíz centiméter ide v. oda nála nem volt „mindegy”. Erre kajátottuk mi aztán kórusban: „Colstokk Colstokk!”

Később megbántuk, mert rövidesen esett az eső . . .

Léva, 1930.

Vannak-e Ipolyságon magyar tanítók, magyar zsidók?

Ezt a kérdést jegyeztem be Ipolysági hangversenyünk után könyvecskémbe, mivel ottani hangversenyünkön nélkülöznünk kellett úgy a magyar tanítókat — őket már a hangverseny megrendezésénél is! — mint a zsidókat. De, hogy az igazságot meg ne sértsem, be kell ismernem, hogy volt ott tanító is, zsidó is. Ott volt ugyanis az Ipolysági polgári iskola egyik zsidó vallásu tanítója. Őszinte tiszteletünk neki. (Farkas Istvánról tudjuk, hogy Franciaországot járja.)

Távollétiüket valaki azzal igyekezett „jórosszul” — nem jól-rosszul-megokolni, hogy — félték.

Erre mondotta aztán találóan szeretett Alajos bátyánk:

— Ők félnek, mert nincsenek tisztában önmagukkal, nekünk nincs okunk a félelemre, mivel tisztában vagyunk önmagunkkal.

Én kiegészítem: . . . és lassan másokkal is.

Ipolyság, 1930.

Mi a különbség Voronoff és az autóbusz között?

Ha főni különös kérdéssel Ipolysági hangversenyünk előtt támad rám valaki, bizony nem tudtam volna arra érdemben felelni. Ma már tudok.

Ime: Míg Voronoff megfiatalít v. legalább is ráfogják, addig az autóbusz könyörtelenül öregít.

Ipolysági hangversenyünk után — ahonnét autóbusszal térünk vissza Lévára — történt, hogy valaki, ha jól emlékszem Réthy egykomám, kiadta az ukázt, hogy elsősorban az öregek üljenek le, a fiatalok pedig helycsereakcióval fogjanak ki fáradtságukon.

A jelszó után a helyek azonnal elfoglaltak. Sajnos, kevesebb volt a hely, mint az „öreg” s így történt azután, hogy többeken valóban öregeknek éreztük magunkat, mikor a lévai Stránszky előtt, rogyadozó térdekkkel, a merevgörcs kellemetlen állapotába esett karokkal leszálltunk az autóbusról.

Azt talán mindanonin sem kell, hogy azok, akik letültek Ipolyságon, mindannyian öregeknek érezték magukat a Stránszky-ig. Ott aztán már ők voltak a fiatalok, Voronoff beavatkozása nélkül is. A kis hamisok.

Ipolyság és Léva között, 1930.

Magyarok nem lelése, majd megtalálása, avagy a modern Juliánok?

Ugy iörtént a dolog, hogy Ujvárbá nagy várakozással indultunk, hangversenyünkön sok-sok derék magyart láthatni reméltünk. Csalódtunk. Hangversenyünkön bizony jóval több volt az üres hely, mint az elfoglalt.

De, hát hol vannak a minden jóért és szépért — különösen, ha az még izig vérig magyar is — lelkesülő, áldozatot hozni tudó véreink?! Hol láthatnánk az ujbári magyarokból együtt — mondjuk — pár százat?

Keresni kezdük őket — a két Boross, Botló, meg én — és másnap megtaláltuk . . . a football-pályán. Nem pár százat, hanem pár ezret.

Egy térdnadrágos úr üdvözölte a vendég „Ferencvárost”. Azt mondták, hogy Holota dr. Én nem tudom, hogy ő volt-e, mivel akkor láttam először . . .

Érsekujvár, 1930.

Megérdemeltük!

Komáromban diszes, nagy közönség — forró, lelkes hangulat.

A közönség lelkes éljenése, tapsvihara közepett az volt és ma is az az érzésem, hogy megérdemeltük a lelkes ünneplést mi huszonöten, magyar tanítók. Megérdemeltük akkor is, ha még nem nyújtottuk énekben azt, amit egy ünnepelt ének-kartól elvár a közönség, mert mi huszonöten a dal és ember-testvéreink iránti szeretetet hoztunk magunkkal s dalos magyar szívünk minden szeretetét sugároztuk a dal útján hallgatóink szívébe; viszonzásul nem kérve mást, mint szeretetet. Azt azonban nemcsak a magunk, hanem minden igaz magyar tanító-tesvéreink részére is.

Hogy aztán ebből a szeretetből mi huszonöten talán intenzivebben és közvetlenebbül vettük ki és vesszük ki a jövőben részünket, az természetes.

Ez volt most és lesz a jövőben is jutalmunk.

Komárom, 1930.

A bucsuzás.

Kélheti együttlét után a dalos-család — nem frázis! — tagjai fáradt testtel, de felüdült lélekkel, egy szebb tanító-jövőbe vetett hittel, mondtunk bucsut egymásnak, hogy párnapi pihenés után az iskola padjai közé tegyünk át működésünk színterét.

Ölelés, forró kézszerítés közben látni véltem minden dalostestvérem szemében az öröm, meglegedés-szülte csillo-

gást, hogy munkánk eredménye — már most is! — munka volt s így fáradságunk nem volt hiábavaló.

Én hiszem és vallom, hogy elhivatást töltöttünk be mi, akik elindítottuk, — mert mi indítottuk el, akik ott voltunk! — a Szl. Orsz. Magy. Tanító Dalárdát, adja Isten, hogy mindig becsült és állandóan felfelé ivelő utjára.

Legyen a dal útja az az út, amelyiken mindannyian egymásra találunk a szereitekben! *Ocsovay Imre.*

A kontra „C” följegyzései.

Folyó év augusztus hó 4-én egy kicsiny, de lelkes csapat verődött össze, ősrégi Léva városában. Képviselve volt ott Szlovenszónak minden része, kelettől nyugatig. Mindenhol akadt egy-egy magyar tanító szív, ki elhozta a keblében lüktető erőnek minden jószágát, szeretetét, lelkesedését, hogy lefektesse azt a „Magyar dal” oltára elé. Lefektesse, hogy annak tükrében fürödhessék majdan az utókor, de fürödhessék a jelenkornak is, a „Magyar dal” kedvelő nagy közönsége.

Most azonban engedjétek meg, kedves dalos testvéreim, de engedjétek meg Ti is karlársaim, akik még jelenleg nem tartoztok a daltestvérek közé, hogy Léván történi több följegyzéseim közül egyet én is tollhegyre vegyek, nem akarván elmaradni a többitől, mivel tudom, hogy minden dalostestvér, kik ott megjelentek, följegyzéseiknek egy-egy szilánkját közreadják, hogy ne csak dalainkkal, hanem egy-egy humoros, de valójában megtörtént eseménnyel is, örömtökre legyünk.

Heckmann István, szeretett kedves karnagyunk, az a csókolni való ember, amikor a jelentkezésre vonatkozó körlevelet kibocsátotta, ott többek között eme följegyzés volt olvasható: „Jelentkezésed esetén jelezd, melyik szólamba tartozol”.

Miként az újságban hirdetett gondolatolvasók, kik néhány sorból megjósolják az ember multját, jelenét és jövőjét, úgy én is, a vett sorok olvasása közben, megjósoltam magamnak, hogy ezzel az emberrel viccelni is lehet. A nevezett kérdésre ezt válaszoltam: Szólamom a II. basszus az alsó emberekig. Ügylátszik, kedves karnagyunk ezt nem felejtette el, mert megérkezésünk napjának délutánján, amidőn a szokásos hangpróbát vette, azt kérdezi: hol van az az ember, aki azt írta, hogy „az alsó emberekig”?

Szerényen jelentkezem. — Próbál. — Nyomja a harmó-

niumot. — Keresi a hangokat. Utoljára nem találja, bár balkeze a hangszeren kívül jár.

Ezen próbálás közben majdnem úgy jártam, mint Bolló Vince nagymegyeri dalostestvérem, aki szegény fáradsággal és nagy szorgalommal, két éven át megtanulta a második tenor szólamait s a hangpróbánál annyira kitört benne a lelkesedés, hogy nem az adott hangot énekelte, hanem azon felül 2—3 hanggal, úgy hogy bámulatunkban kalapjaink után kapkodtunk, hogy utána dobáljuk a hangjának. Csak akkor ébredt tudatára nagyfokú lelkesedésének, amikor karnagyunk kijelenti neki, hogy „én léged, kedves dalos testvérem, az első tenorba teszek“...

Az az egy-öles magasságú ember tüstént százötven centire zsugorodik össze, (igaz, hogy nem mértem csak szemmértékkel) s nagy bánatosan kijelenti: ... „fucscs ... az én tanulásomnak“.

Én azonban nem jártam így, számításomat megtaláltam, de csak azért, mert III. basszus még ezidő szerint nincs.

Jön a következő nap. — Énekelünk. — Szünet közben kedves karnagyunk kijelenti, illetve kér bennünket eme szavakkal: — „Testvéreim. Lehetőleg sörít ne igyatok, mert az a hangot letompítja. Bort se igyatok, legfeljebb egy decit, azt is vízzel, mert a huzamosan éneklő embernek ez sem válik javára.“ — Ne neked kontra „C“ (igy neveztek dalostestvéreim) volt a válasz.

Ezen a napon pedig én zsugorodtam össze s kénytelen-kelletlen idéznem kellett Bolló testvérem előbbeni kifakadását, hogy: ... „fucscs ... neked kontra „C“.

Jön a harmadik nap. — Énekelünk. — Egyszer karnagyunk odaszól: „Hol a basszus?“ — „Hol a basszus? ... , amely kocsit nem kenik, az nyikorog.“ — Volt a válasz. — Én, aki hozzá voltam szokva a nyikorgás elleni kenegeléshez, úgyaannyira, hogy öblös torkom térmértékét tekintve, a boromba véletlenül belelévedt egerrel, vagy békát is szólómagnak tituláltam, egyszerre az Édenkert közepén, a tiltott fa alatt gubbasztó Ádámnak képzeltem magamat.

Hozzájárult még egyébként a sör és bor hiányához az is, hogy elegendőnek mondható kosztunk mellett, húsadagunk mindig csökkent. Megállapítottuk, hogy húsporciónkat uborkagyalún metélik föl, mert azt lehetetlennek tartottuk, hogy egy asszony, pláne szakácsnő, annyi matematikai tudással rendel-

kezzék, (bár ügyes asszony volt), hogy azt hajszál pontossággal úgy el tudja osztani, hogy azt egy valóságos (Wirtliche) számtan és mérten tudós sem találta volna nagyobbak mint 5 cm. hosszú és $3\frac{1}{2}$ cm. szélesnek. A vastagságról ne is beszéljünk.

Bárhogy göngyöfíttem össze húsporcióimat, a lenyelés pillanatában mindig arra gondoltam, úgy jártam, mint a gólya, melynek a szájába egy szúnyogot dugnak, hogy bővüljön a torka. Így tehát minden alkalom hiányzott ahhoz, hogy gégém öblösségének megtarthatása veszélyben ne forogjon.

A dolognak a második nyitja pedig, hogy „hol a basszus“ a következő volt: a negyedik napon tenorjaink annyira belemelegedtek az éneklésbe, hogy a dinamikai jeleket figyelmen kívül hagyva a fönt említett súlyos okok miatt elgyöngült basszust az elnyomás veszedelme fenyegette úgyannyira, hogy a maga nemében érvényesülni nem tudott. Karnagyunk az éneklést leinté. Jobbra hajlítta fejét, leereszté karját, Pár pillanatnyi gondolkodás után hipnotikus erejű dirigens pálcájával a tenor felé mutat, s ezt mondja: „Kedves daltestvéreim, az Isten áldjon meg, vigyázzatok! Nem látjátok ott azt a három p. p. p. beütést, hiszen tudjátok, mit jelent azt!“

A tenor iránti gyöngéd dorgatórium rögtön megfogalmazott az én agyamban is, de szólani nem akartam, mivel láttam, hogy karnagyunk hangulata nem a legjobb.

Újra kezdtük. Mikor a kritikus ponton áthaladtunk, észrevettem a megelégedést karnagyunk arcán, sőt még is dicsért, hogy most már jobb volt.

Kihasználva az alkalmat, vettem magamnak olyan bátorságot, (lévé az Ő szerzeményéről szó, mert azt énekelniük), hogy a következő indítványt tettem kérelem alakjában karnagyunknak: Kedves karnagy úr! Az ez után való dalszerzeményeidnél a pianókat ezen javíthatatlan tenoroknál többé ne ilyen apró p. p. p. beütéssel ird ki, mivel ezt, úgy látszik, nem veszik figyelembe, hanem . . . (Az indítványt a szerkesztő nem hagyta jóvá). Indítványom a legnagyobb tetszést aratta. Ez kitűnt abból, hogy az egész kar hangos hahotában tört ki. Legjobban tetszett az én kedves Kauzál ekecsi daltestvéremnek, aki még bizonyos módosítást is fűzött hozzá, de ezt már nem írom ki, mert Ő is ott járt iskolába, ahol a huncutságot nyálabbal osztogatják.

Igy van ez, látjátok, nemcsak a tanítványoknál, de maguknál a tanítómestereknél is. Ha-eltalálja az ember valaminek a módját, mindjárt megy minden. Indítványomnak meglett a hatása. E perctől kezdve a p. belűnek nagy respektije lett úgy annyira, hogy jelenlétét mindenki kettőzött figyelemmel kísérte. — Nem egyszer láttuk karnagyunknak jóságos arcát a mosoly tengerében fürdeni, sőt nem egyszer hangoztatta ezek után: „Uraim! Hiszen itt nincs p. belű.“ Így aztán megtalálta a kontra „C“ is a maga helyét s lelkesült erővel

Szállott a dal, a magyar dal
A csillagos éjg
Meghallhatta, aki boldog,
Vagy a szíve vérzik.
Isten előtt, ember előtt
Hirdette fennszóval:
Nem hal meg a magyar dal,
Míg magyar tanító van.

Martos, 1930. aug. 28.

Oszlényi Benő ref. tanító.

Az árvíz.

Igyekszünk haza! Mindenfelől vészterhes fellegek az égbolton. Villám villámot követ. A távolból tompa, mély döngések hallatszanak s mi a hideg és erős szél közepette csak rendületlenül tartunk éjjeli szállásunk felé. Megmásszuk a tanítóképző 105 lépcsőjét s végre felsóhajtunk a 3. emeleten: „Itt vagyunk!“ Hálószobánkból gyönyörű kilátás nyílik a haragvó mennyboltozatra. Innét még szebb az isteni színjáték. Kevesebb tréfával és annál több igyekezettel fekszünk le a katonaság által hengerre megtömlött szalmazsákokra. Az ágyon fekvé gyönyörködünk a villámok zeg-zugos útain. Lassan a szoba is csendes lesz és elhangzik az utolsó „jó éjszakát“ is. A szél kísértetiesen zúg és az eső szüntelenül veri ablakunkat. Tizenegy óra tájban, amikor már én is félálomban voltam, egyszer csak egy erős szélroham betaszítja az ablakot, melyen át csöfűl szakad be az Isten áldása, a kiülő hideg esővíz. Kétségbeesetten ugrok fel és rohanok az ablakhoz, hogy azt bezárjam s mikor a földre lépek, felordítok: „Jaj itt az árvíz!“ Lábam alatt csak úgy folyik a víz. Egy kis zuhannyal felrisszülve sikerül az ablakot bezárnom és most elázott harisnyáim és cipőim után kutatok az ágy alatt. Közben a szélroham ismételen betaszít egy ablakot és a mi kedves Teleky barátunk

porcellán bögréje és tüköre, melyek az ablakpárkányon voltak, igyekeznek gyorsított tempóban a föld felé, ahol is búcsút mondanak kedves gazdájuknak, törött darabjaik a padlón folydogáló esővízben hűtik le magukat. Az órája, mely szintén az ablakpárkányon volt, meggondolta magát és inkább csak az ágyra, kedves gazdájához esett, mert az még velünk óhajt lenni az összejöveleteken. Közben cipőmet s harisnyáimat megtaláltam, de milyen állapotban! Csak úgy csorgott belőlük a víz. A cipőmből még csak hamarosan kijött, de a harisnyáimból azt már ki kellett erőszakolnom. Amint ottan dideregve szorongatom harisnyáimat, hogy az idegen betolakodót onnét kilakoltassam, egyszer csak nagy álmosan megszólal az én kedves Ocsovay barátom: „Hát te mit csinálsz?” Mire én rezignáltan felelem, hogy csavarom a vizet a harisnyámból. Erre ő is észbekap, felugrik és szalad az ablakhoz, hogy az ablakillincsen függő ruháit megtapogassa. Szerencséje, hogy azokat beöltöztette még este az esőköpenyébe s így azok meg nem áztak. A vihar szüntével mi is elcsendesedtünk és folytattuk az alvási ott, ahol elhagytuk.

Palcsik Jenő.

Emlékezés a „gárdára“

A vakációm talán két legkellemesebb netének mondhatom azt az időt, amelyet aug. 4-től 16-ig Léván töltöttem el tanítói dalárdánk próbáin. A közös szállás és étkezés felelevenítette bennem a régi diák-évek internátusi életének minden epizódját, amelyekre még ma is szívesen gondolok vissza. Az ott töltött idő tele volt változatossággal. Még most is hallom a Béni bátyánk csoportját, amint Székely kolléga vezetése mellett a kerü-lugasban erősen fújják a szólamokat. Az egyik kartárs figyelmeztette is őket, hogy előre ne árulják el programjukat a nagyközönségnek, (t. i. a legjobb akaratunk dacára is a környék lakói meghallották dörgő basszusunkat). Emlékezetesek maradnak a kaszinóban eltöltött órák is, melyeken a kedves palóc testvérekkel együtt, és Komárom várának bevonásával, néhányszor egymás ellen kisebb rohamot intézünk.

Őszintén szólva, nem bánám, hogyha minél előbb ismét találkozhatnék ezzel a kedélyes gárdával.

A kartársi szeretetnek és az együvé tartozás ápolásának pedig nem lehetett volna jobb eszköze, mint éppen ez az össze-jövetel. Erősen hiszem, hogy ez minden évben megisméllődik.

Dataky Ferenc.

Hogyan lehet olcsón, kellemesen és hasznosan nyaralni?

Azokhoz a kartársakhoz adresszálom soraimat, akik az első felhevülés pillanatában jelentkeztek a dalárdába, de később kényelemszeretetből, vagy a költségektől való félelem miatt, vagy más, kevésbé elfogadható indok miatt nem jelentek meg Léván. (Nem szól e pár sor azokhoz, akik komoly ok miatt maradtak el!)

Röviden ki akarom mutatni, hogy a próbák s hangversenykörünk alatt kellemesen nyaralunk; hadd irigykedjenek az elmaradtak s hadd sajnálják azt a pillanatot, amikor otthon azon törik a fejüket, hogy milyen betegséget is találjanak ki, amivel távolmaradásukat, legalább látszólag, indokolhadják.

Tehát nyaralunk! Nem drága luxusfürdőben, nem dús-gazdag, s nem a magasabb társadalmi osztályokhoz tartozó egyének között, ahol a szerény igényű tanító kissé feszélyezve érezheti magát. Hanem nyaralunk a lévai piarista rendház hársfái alatt, a tanítóképző hálótermében, egymást megértő s egymással testvériesen érző tanítótestvérek között.

A luxusfürdő diszes parkja helyett a piarista rendház hársfái alatt gyakoroltuk az egyes szólamokat. Ha egyikünk másikunk itt-ott bizonytalan volt a szólamában, mindig akad, aki azt biztosan tudja s így egymást megértve, mindnyájan megintanultuk a legnehezebb részeket is. Közbe-közbe egy tréfás megjegyzés, egy sikerült anekdota felvidított mindannyiunkat.

Ha este lefeküdtél s úgy érezted, hogy a fejeánkossod nem legkényelmesebb, Oszlányi Benő barátunk olyan szakértelemmel és testvéri szeretettel taposta meg, hogy elfelejtetted a luxushotelek kényelmes ágyait, mert ebben is jóízűen aludtál. Ha az itáliai földrengés utórezgései, vagy az éjjeli akadályverseny nyomán támadt zöreje már szendergésedből zavart is föl, nem haragudtál a csendháborításért, hanem jóízűen kikacagtad magad s élvezettel tovább hallgattad Lajos bátyánknak az elszabadult fehérneműről s Beluch Imre bátyánknak a besei vásárosokról s a választási virslikről mondott szellemes tréfáit.

Fürdőben lehetnél volna, kedves kartársam, kényelmesebb helyen s előkelőbb környezetben, de kedvesebb, testvériesebb társaságban nem!

A takarékoság szép erény. Magam sem szeretem a költséges embereket. De hidd el, lúllakarékos kartársam, hogy

közülünk a legtöbb nem igen költőt többet, mint amennyit otthon is el szokott költeni, annak dacára, hogy — Uram bocsá! —, néha még Ördög vendéglős „Pokol“ vendéglőjében is megittunk egy pohár bort.

Egyszóval, kedves otthonmaradt kartársaim: nyaraltunk, mégpedig *olcsón, kellemesen és hasznosan.*

Garamvezékeny.

Réthy Lajos.

Tarokk-kompánia.

Tanítói énekkarunk lévai összejövetelekor megalakult az orsz. magyar tanítói tarokk-kompánia, melynek 4 rendes és 4 póttagja van. Rendes tagok: Karnagy, Alelnök, „Csalóközi“ és Én. Póttagok: alsó kontra „C“, Tenorszóló és két Farkas. A póttagok csak akkor tarokkoztak, ha valamelyik rendes tag hiányzott. Különbben legtöbbször kibiceltek az alsó kontra „C“ kivételével, aki ebéd utáni mély alvásában alsó „C“-t horkolt.

Érdemes Karnagyunk ügyesen tudja a XXI-et kergetni, de elfogni is, bár a magáéra nem tud vigyázni, mert ő is volt „Polgármester.“

Szeretett Alelnökünk, mint ős, diákkori tarokkos, jelenleg „Polgármester“, játéka felett nem enged, mert ő szabályszerűn tarokkos, bár odahaza „Honőr“ nélkül is licitál.

A közkedvelt „Csalóközi“, ha nem játékos, hát kontrás, egyre veszt s azt állítja, hogy: „Csakis jó kártyával lehet veszíteni!“ Ez az ő tarokk-logikája.

„Én“ körültekintéssel, „Csalóközi“ szerint családiasan játszom, úgy jár a kártya, ahogy akarom, igen sokszor van tarokkszámom; a dicsekvés ugyan nem szép, de hát minden tarokkos veszít s egyedül én nyerek. Tudja a kártya, hova kell a pénz.

A Tenor szóló pénztáros, ha tarokkoz, gyakran invitál, illetve szólóz. Ő hát dupla szóló.

A két Farkas közül az egyik, a jól sikerült operáció nyomai miatt óvatosan ereszkedik le a tarokkasztalhoz s mintha most is hallanám komoly szavát: „Segít a XX-as számú tarokk, mehet!“ Hangzik rá: „Hivatalos kontra!“ Farkasunk még komolyabb lesz.

A másik Farkas a tarokk végén szinte átszellemülten jelenti ki, hogy: „Most tanultam meg igazán tarokkozni!“ Mit szól hozzá a feleség?!

Tarokkosok vizionlátásra!

Igaz! a közösen szerzett tarokkártya „Csalóközi“ barátunk birtokában van. Ő a „Tarokk-táros“. Isten éltesse! Alsószecse, 1950. augusztus hó. *Székelly Béla* ref. tanító.

„Dozorca školy.“

A lévai tanítóképezdében lévő szállásunk kellemességét a kezdet kezdetén nagyon elrontotta az a sajnálatos körülmény, hogy a kapukat 9 órakor lezárták és azon túl lélek az ajtón se ki, se be.

Első kimaradásunkkor hiába zörgöttünk, csengettünk, méltatlankodtunk, a kapu ki nem nyílt. Másnap kimondatott a határozat, hogy deputáció küldetik az iskolaszolgálóhoz, mint kapushoz. Csekélységem lett delegálva ezen komoly aktushoz, mivel én birtam szlovák nyelven elmagyarázni bánatunkat s egyúttal kérni szíves jóindulatú közreműködését az óriási vas-kapu időnkénti éjszakai felnyitásához.

De, hogy emberünk kemény szíve minél eredményesebben meglágyíttassék, gondolkodóba estem, hogy milyen címet kellene adni neki, hogy a ranglétrán őt feljebb csúsztatva, hiúságát kielégítem s őt azonnali mi reánk kedvező belátásra bírjam. Megszületett a gondolat: Ő többet nem iskolaszolga, hanem: „Dozorca školy“. (Az iskola felügyelője.)

Igy kapta meg tőlem a komoly megszólítást s abban a pillanatban emberünk olyan készséges és udvarias lett, hogy nemcsak jövőbeni aggodalmunkat oszlatta el, hanem kioktatott a csengetés furfangos mesterségére is.

Ettől kezdve már nyugodtan borozgatott a társaság a fárasztó próbák után, mert az éj bármely szakában az első csengetyűszóra mindig megnyílt rozsdás záraiból a nagy vas-kapu, egy gomb nyomására felgyúltak a lépcsőház csillárjai s boldog sóhajrással kapaszkodtunk fel a 3. emeletre, hogy új erőt nyerjünk a következő nap terheire. Így lett szállóigénk az a közmondás, hogy: „Többet ésszel, mint erővel!“

Teleky Miklós, Salló.

A lelkesedés tüze.

Tűz van! Tűz van! — kiáltásokkal vertek fel álmunkból Léván, a szerdára virradó éjjelen. Csak az imént szenderegünk el könnyoszolyás köpárnánkon s máris ébren kell lennünk.

Tűz van! Tűz van! hallszik a kollégák ajkáról is.

Engem pedig hagyjatok aludni, fáradt vagyok! Különben

is jól tudom én, hogy tűz van a lelkünkben, hiszen 1600 magyar tanító lelkesedését hoztuk magunkkal.

Híába azonban itt minden én beszédem. Folyik a beszéd, megy a találgatás a tűz hollétéről. K., az inggombját vesztett kolléga, hamarosan ki akarja találni a kérdéses helyet, megjelölvén annak a Stránszky-féle tereni színpadját.

Erre már aztán én is — új magyarsággal szólva: figyeltem. Hogyan! Hiszen este ott akarjuk tartani a hangversenyt!

Mikor aztán meggyőződiünk a tévedésről, én hamarosan lefigyeltem s új álomra tértem. A beszéd azonban tovább is folyt, de teljesen eredménytelenül.

Végre a mindenben kész pedellus úr — akinek dicséretére legyen mondva, hogy sohasem várakoztatott egy órán belül a kapun kívül — megfejtette a talányt.

Uraim! a maguk lelkes tüzetől gyúlt ki a Schwarz-féle villa.

Úgy is volt. Ettől a tüztől pedig Léva város lakóinak a lelke is lángra gyúlt s oly erővel égett, hogy a zuhogó eső sem volt képes azt eloltani.

Tóth Imre.

A dalárda alelnöke.

A Léva környékbeli kartársaknak nem kell őt bemutatni, azok ismerik aranyos jószívét, ismerik, mint lelkes tanítót, szerető kartársat, agilis szervezőt és igazi családapát egyaránt.

Ott látjuk minden megmozdulásunk élén, hogy kivegye részét a munkából. Meleg tanítószíve hozta őt most is a dalosok közé, pedig szeptember 1-én négy gyermekét indítja jobbára távoli városok iskoláiba, könnyen kimenthette volna elmaradását. Ő azonban eljött közénk, tudott áldozatot hozni a közért, a tanítói érdekekért. De sok fiatal kartársnak szolgálhatna példaképként a mi kedves barátunk, a dalárda alelnöke!

Szégyenkezve vallom be, hogy jómagam is kétnapl késsedelemmel érkeztem Lévára. Kétkedtem abban, hogy a dalárdát sikerül összehozni. Hiszen kevesebben jelentkeztek, mint az elmúlt évben. A közöny azóta is nagyobb. A fiatalabb tanítói nemzedék mindentől távol tartja magát. A sok idegen cél napról-napra több csoportra osztja sorainkat. A dalárdából sem lesz semmi.

Utólag szégyenlem magamat pesszimizmusomért, de mivel mások is csak így vélekedtek, ilhonn vártam be a fejleménye-

ket. Csak akkor indultam útnak, midőn a dalárda megalakulásáról hírt kaptam.

Későn este érkeztem Lévára. Az állami képző harmadik emeleti hálótermében akkor már nyugvóra tértek az elfáradt dalosok.

Az egyik jól megtömött katona-szalmaszákon az én régi kedves barátomat, a dalárda alelnökét találtam. A szalmaszáknál is keményebb fejpárnájával birkózott. Ez nem hagyta elaludni. Nagyon megörültünk egymásnak. Sok mondani valónk akad. Közös ismerősök, régi emlékek. A család, gyermekek, gondok stb. stb. Bizony panaszkodtunk is és késő éjjel volt már, mire elnyomott az álm.

Másnap bevallotta az én kedves barátom, hogy Ő csak kimenteni akarta magát, azért jött Lévára. Sok baja, gondja és elintézetlen dolga van otthon. Heckmann azonban vasmarokkal fogott meg mindenkit, lelkesített, rábeszélte és csak kétnapra marasztalt mindenkit. Azután megkezdődtek a próbák, kemény, de felejthetetlenül kedves napok. Két nap múlva mindenki meg volt hódítva. Alelnökünk is elfelejtette, hogy haza kellene mennie, sőt derék tikárunkkal ő vette kezébe a szervezést, míg elnökünk ezalatt Komáromban és Érsekújváron egyengelte a készülő hangversenyek sikeréhez a talajt.

Pár nap múlva Osztyényi Benő barátunk, a mi „Öreg harangunk“ hívta fel a figyelmünket arra a változásra, amelyen legtöbben, de különösen kedves alelnökünk, átesett. Kedélye megváltozott, homlokáról eltűntek a gondok redői. Nem maradt adós egy este sem az obligát két anekdotával. Olyan jókat nevetett, hogy még a könnye is kicsordult. Elfelejtve a napi 7—8 órás próbát, esténként aranyos jókedv lett úrrá az egész társaságon. A magyar dal varázsa és a kartársi szeretet egybeforrasztotta a meleg tanítószíveket. Nem volt egy disszonáns hang sem. Kis csoportok fújták egymás fülébe már korán reggel a nehezebb melódiát. Mindezt a siker érdekében. Határtalan akarás! Miért nem voltunk ott együtt valamennyien, mind az 1500, talán megtanultunk volna úgy egyet akarni, mint az a 25.

Eljötték a nagy napok. A teljes erkölcsi siker jegyében peregték le a tervbe vett hangversenyek. Ez alkalommal a mi kedves alelnökünknek egy új, ragyogó képességén volt alkal-

munk csodálkozni. Mint az ékesszólás mestere, egymás után mondta a szebbnél-szebb pohárköszöntőket. Gyönyörű hasonlataiban egy alkalommal azt mondta, hogy legnagyobb erő az asszony. Engedje az Egek Ura, hogy a mi egyesületünk jövőjében a „Tanítói Dalárda” és a magyar dal legyen a legnagyobb erő, amely sziveinket egybeforrasztja és megtanít a közös tanítói érdekek szolgálatában egyet akarni.

Uhereczky Géza.

Útravaló.

Komárom. Elhangzott az utolsó tapsvihar. Kiürültek a poharak. Huszonhat testvér búcsút véve egymástól, elindult az elhagyott családi fészek felé. Repült mindegyik a szerető nő, gyermeket szívére ölelni; a két hete leejtett fonalat újra felvenni; a kenyérharcot tovább folytatni; küzdeni, dolgozni tovább a jövőért. Huszonhat testvér, huszonhat felé távozott, mindegyik lelkében egy szép, kedves emlékkal, szívében az egymásiránti szeretet ki nem oltható lángjával.

Szép volt újra diáknak lenni! Szép volt a gondterhelt arcokat mosolyogni látni! Szép volt a különböző világnézetű emberekkel egy asztalnál ülni! Öröm volt a különféle politikai felfogást vallókkal együtt dolgozni! Öröm volt az örülőkkel vigadni, feledve testi szenvedést, kín, fájdalmat! A keserű is édessé változott, a szomorúság vígsággá. S mind ezt bennünk a dal csodás ereje művelte. Huszonhat tanítót tett testvérré, egy test és lélekké, a dal! Istenem! De szép volna, ha ilyen egy test és lélekké válna Szlovenszko, Csehszlovákia, az egész Föld tanítósága! Milyen szép volna, ha az itt élő 1400 magyar tanítót így lelkesítené a dal ereje! Öröm volna, ha így eggyé forrva, feledve a világnézetet, politikát, vallást, egyént a másokban: testvér testvérral kezét fogva haladnánk előre a kitűzött célunk felé. Elmulnék sok-sok baj, szomorúság, szenvedés.

Testvéreim, az a láng, melyet a dal gyújtott sziveinkben Léván, soha ki ne aludjék, sőt igyekezzetek e lángot felgyújtani mások szívében is, hogy fényljk, világosodjk a nemtörődöm, közömbös emberek előtt s azok látva nem lankadó erőfőket, a közügy szolgálatába szegődve, vigyék elöbbre az általatok megindított munkát.

A viszontlátás reményében öllek át még egyszer benne-

tekel, ne feledjétek a lévai kedves napokat s ne feledjétek Móra szavait:

S nem marad csak olyan szívf, az olyan szívf fiatal,
Melynek vidám rejtekéből soha sem fogy ki a dal!

Vámosladány.

Farkas Károly.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a kartársakhoz.

„Domov-Szlovákia” szerződése.

Lapunkban már közöltük, hogy az a szerződés, melyet a Domov bizt. társasággal kötöttünk, a mult év végével lejárt. A szerződéses viszonyból kifolyólag T. H. alapunk cca 20.000 koronával gyarapodott.

Központi egyesülelünk a legutóbbi gyűlésében elhatározta, hogy a szerződéses viszonyt a Domov-Szlovákiai biztosító társasággal megújítja és ezt a tisztas jövedelemforrást a T. H. alap növelésére felhasználja.

Központi kiküldöttek az új szerződést a biztosító társasággal meg kötötték. A szerződésben kötelezte magát a biztosító társaság, hogy a tanítói és a tanító urak közbejöttével kötött biztosításokról főügynökségenként külön nyilvántartásokat vezetett, a biztosítások tisztas díja után a T. H. alapnak százalékot ad és a biztosítás megkötésénél közreműködő tanító urak fáradozását külön is honorálja. Az új szerződés 1—1 példányát ismertetés véget a járási elnököknek megküldjük. Egyelőre jelezzük, hogy a szerződés már hatályban van.

Kérjük az igen tisztelt kartársakat és kartársnőket, hogy biztosításaikat a Domov-Szlovákia biztosító társaságnál kössék meg és a társaság üzletkörének kibővítésében hathatósan közreműködni sziveskedjenek.

Vásárhelyi Károly s. k.
főtitkár.

Kovács Alajos s. k.
központi elnök.

Vizváry Vilmos s. k.
központi kiküldött.

Adomány a Tanítók Háza javára. Mosonyi Ferenc alistáali kartársunk saját szerzeményű dalaiból 60 példányt bocsátott a közp. pénztár rendelkezésére, azzal a ki

kötéssel, hogy azokat értékesítse és a befolyó összeget teljes egészében a Tanítók Háza alapja növelésére fordítsa. Dalárdánk komáromi dalosesztélyén a cserkészek 5—5 K-ás árban adták el a nótás füzeteket. A befolyi összeget a T. H. alapjához csatoljuk, Mosonyi Ferenc Kartársunk dicséretre és követelésére méltó áldozatkészségét pedig köszöni a *Közponni elnökség*.

K Ü L Ö N F É L É K .

A gyógyalap.

(Folytatás és vége)

Most pedig rátérek a javaslat másik részére, az iskolafenntartók által nyújtandó segélyezésre. Bátran kimondom rá rögtön a feleletet. Ha a gyógyalap rossz, az iskolafenntartók által nyújtandó segélyezés hatványozott mértékben rosszabb lenne.

Azt hiszem, hogy Berényi kartárs úr elgondolása szerint az iskolafenntartók az 1% tartalékolására, valamint az 1% terhére nyújtandó segélyezésre kötelezve lennének. Mert ha erre kötelezve nem lennének, — amint én a népet ismerem, — ezt az alapot csak a legrikább helyen létesítenék s csak a legrikább esetben nyújtanának ebből segélyt. A továbbiakban tehát csak azt az elgondolást tartom szem előtt, hogy az iskolafenntartók mind a tartalékolásra, mind pedig a segélyezésre kötelezve vannak.

Ha az iskolafenntartók saját pénztárukbán tartalékolnák az 1%-ot, természetesen, — az ő pénzükről lévén szó — őket illetné meg az a jog is, hogy mikor, milyen esetben és milyen összegben utaljanak ki segélyt.

Berényi kartárs úr csak a súlyosabb esetben kívánná a segélyt igénybe venni. Azonban a súlyos és kevésbé súlyos esetek közötti határvonalat laikusok, sőt sokszor a tanítóval szemben ellenséges érzülettel viselkedő iskolaszéki tagok szabnák meg. Vegyünk elő egy gyakorlati példát. A tanítónak gyermeke difteritisben megbetegszik. Ha idejekorán orvosi kezelésben nem részesítjük a gyermeket, akkor a gyermek könnyen behal. Ha azonban idejekorán alkalmazzuk a megfelelő gyógykezelést, akkor a betegség nem súlyos, a gyermek rövidesen meggyógyul. Vidéki tanítóról lévén szó, a gyógykezelés belekerült a szülőknek minimálisan 100 koronába. A tanító hivatkozva a betegség súlyos voltára, kérni fogja a tartalékolt összegből a 100 korona megtérítését. Azonban János bácsi iskolaszéki tagnak az a fellegása, hogy a gyermek nem halt meg, sőt ő tudja, hogy nem is sokáig volt beteg, tehát a betegség nem volt súlyos s így a kért 100 kor. kifizetését megtagadja. A gyűlés lefolyását és annak következményeit a következőképen képzelem el az egyes tanítók és iskolaszéki tagok vérmérséklete szerint. A szelíd, csendes természetű tanító próbálja szép szóval az iskolaszéket jobb belátásra bírni, tehát megalázkodik János bácsi előtt, ami a tanítói tekintélyt semmiképen sem emeli. A hevesebb, szangvinikusabb ember a kérelem megtagadása után követelni fogja a segély kifizetését. Ekkor pedig szó szót fog követni, gorombaságok, sérte-

getések fognak elhangzani a gyűlésen. Az elhangzott gorombaságokat az egyik tanító keserű labdaccs gyanánt lenyeli s próbálja megemésztetni, ami nehezen megy. A másik ellenben lenyelni nem tudja s következik a becsületértési per. Azonban a segélyt nem kapta meg! Most az egyik tanító megcsömörölve a történetektől, máskor meg sem próbálkozik az ilyen kérelmekkel, tehát hallgatélagosan lemond egy jogáról, ami káros hatással van nemcsak az utódjára, hanem a szomszédos kartársakra is. A másik ellenben „jogát, ugymond, ő nem hagyja” peresíti követelését. A pereskedés pedig a legalkalmasabb eszköz a nép és a tanító közötti jóviszony teljes megsemmisítéséhez, mert a nép nem distinguál s nem látja azt, hogy a tanító jogainak megsértése miatt nyúlt a perhez, hanem csak azt fogja látni, hogy a telhetetlen tanító az ő zsebükhöz terhére fölösleges módon költözközik.

A nép jelenleg a gyógyalapí járulék fizetésébe általában véve bele van nyugodva. Zúgolódik ugyan ellene, mint általában minden adó ellen, de a zúgolódás nem a közég, vagy egyház tisztviselőinek személye ellen irányul. Ezen kötelezettség alól nem is próbálkozik kibújni, mert látja és tudja azt, hogy még az aratómunkásait is köteles a betegsúlyzósnál bejelenteni. Egészen más kép alakulna azonban a helyzet, ha az otthoni tartalékolás valóra válnék. Egy új tehernek a bevezetése, amely teher kimondottan személyi célt szolgál, mindig nagyon ellenszenves. S ezen ellenszenvennek összes kellemetlenségeit nekünk kellene elszervezni, mert a zúgolódás öle — ami jelenleg kisebb mértékben a nagy közönség ellen irányul — fokozottabb mértékben az egyes személyeket érintené. A falusi nép telfogása szerint a tanítók túl vannak fizetve. Gondoljuk csak el, milyen ellenszenvet váltana az ki a nép körében, ha ezek az amúgy is túlfizetett emberek, még az orvost és patikát is az ő zsebükből akarnák megfizettetni.

Ha a gyógyalapnál itt-ott bosszuság ér, az otthoni segélyezésnél nem bosszuság, hanem ennek nagyobb foka, keserűség érne sokkal több személyt, mint így.

Gondoljunk csak az igazgatói díjakra. Tételes törvény biztosítja a tanító részére immár 4 év óta. Azokban úgy tudom, hogy nagyon kevés azon tanítók száma, akik már megkapták. Azoknak is egy tekintélyes része per útján. Menynyi sok keserűséget kell még lenyelniök azoknak, akik ezután talán meg fogják kapni?! Menynyi bajtól, kellemetlenségtől, pereskedéstől szabadult volna meg a tanítóság, ha az állam az igazgatói díjat is, — a tanítói nyugdíj mintájára, — beszédné az iskolafenntartótól s mi az államtól kapnánk meg!

Befejezésül még csak ennyit: Tartsuk fenn a gyógyalapot! Igyekezzünk a hibáit küszöböllni! Ha sehogysem lehet a hibákat megszüntetni, inkább szűnjék meg és semmi segélyezés ne legyen, mintsem a laikus iskolaszékek állapítassák azt meg, hogy mikor vehet a tanító orvost igénybe!

Garamvozekény.

Réthy Lajos, ref. tanító.

Országos Tanítói Dalárdánk hangverseny körútjáról a legnagyobb elismerés hangján emlékezett meg az egész szlovenszki magyar sajtó. Köszönet és bála illeti meg részünkről a magyar sajtót a kitüntető elismerésért és támogatásért, mely egyrészt a főnyes erkölcsi és anyagi sikert segítette elő, másrészt pedig impulzust adott dalárdánknak a megkezdett úton való eredményes továbbhaladására, további eredmény elérésére, fejlődésre.

A Prágai Magyar Hírlap, a Híradó, a Bars, az Érsekújvár és Vidéke, az ipolysági A hét, a Komáromi Lapok, a Magyar Néplap, a Reggel mind melegen üdvözölte a Dalárda első megnyilatkozását és mint a magyar kultúra újabb megnyilatkozását igen jelentősnek találta.

A Komáromi Lapok kritikájáról mult számunkban már megemlékeztünk a hoztunk belőle részleteket.

A Bars referádájából a következő részletet közöljük: A szlovenszkói magyar tanítóság a magyar társadalomnak nem szerény hamupipókéje, hanem értéke szerint becsült kultúrtényezője, melynek nem csupán iskolai működését kíséri figyelemmel, hanem felfigyel akkor is, midőn a szlovenszkói magyar tanítóság az iskolán kívüli magyar kultúrelétkben is munkás részt kér, vagy mint ez alkalommal történt, teljesen új munkaterületet hasított ki a maga számára.

A magyar tanítóságnak ez az újabb és friss intenzitású bekapcsolódása a magyar kulturmunkába, igazán üdvözölni való jelentős eredmény s megtermékenyítő hatása bizonyára nem fog elmaradni a szlovenszkói magyar dal-kultúra szépen virágzó mezején, mert hiszen, amint látjuk, a lévai hangverseny műsorán a tanítók nem csupán mint dalosok, mint interpretálók és reprodukálók, hanem mint műalkotók is szerepeltek (Heckmann István, Gáspár János, Nemcsik Béla), még pedig nagyszerűen helytálló módon és sikerrel, ami magyar tanítóságnak értékességét bizonyítja.

Az ipolysági A hét így ír: Megjötték. Ugy tértek be hozzánk, mint a vándor madár, mely megpihen útjában egy zöldelő galyon, hogy vig csicsergésével belopja a bús szivekbe az örök Crédót.

Eljötték hozzánk. A magyar szó, a magyar dal dicső hőroszai. Felnyitották ajkalkat, hogy az ezüstcseogésú melódiák felkorbácsolják annak a kis pataknek vérét, mely a szívet hajítja, elhoztaik közénk az örök dal pajzán melódiáit, hogy bevarázsoljanak lelkünkbe színes álmokat, misztikus sejtelmeket.

És ez sikerült is nekik. Az a néhány óra, melyet közlünk töltöttek el, örökre felejtethetlen szép élmény marad, melyre az emlékezés mindig szép lesz.

Az Érsekújvár és Vidéke megemlékezésében ezt mondja: A nemzet még nem rég annyira lenézett napszámosai, a tanítók, újból bebizonyították, hogy a kulturáért dalszeretetükkel, lelkesedéssel még harcolni és az utolsó csepp vérükig küzdeni tudnak. Lelkesedésükből, nótaszeretetükből erőt meríthet mindenki.

A Híradó a következő figyelemreméltó sorokat írja: A magyar tanítók dalárdája fényes reménység közepette indult meg, ugylátszik, diadalmas pályáján. Első fellépését a Garamvölgy magyar közönségnek kitüntető melegséggel köszöntötte, annál is inkább, mert hiszen a magyar tanítók dalárdájával kulturális életünk ismét friss intézményt nyert, amely melegen buzgó forrása lehet szlovenszkói dalkulturánk szép virágos mezejének s fejlődésének jelentős esz-közét látjuk benne.

A kitüntető meleg, elismerő és biztató szavak, melyek a magyar sajtó részéről elhangzottak, nemcsak a közönségnek szólnak, hanem nekünk is, akik e egyszerű dalárdát magunkénak mondhatjuk. Az elismerés lekütelez mindnyájunkat, de elsősorban a dalárdát, annak karnagyát és vezetőit. Kötelességünkkel tessz, hogy ne álljunk meg az első sikernél, hanem minden erőnkkel haladjunk tovább, kitartó munkával és lelkesedéssel a diadal mezején.

Nyugdíjazás. A tanítói pályán harminchat évig működött kartársunk, Kompan Károly, kesonci igazgató tanító, f. évi szeptember 1. től nyugdíjaztatott. Működését 1894 júl. 8. án kezdte és nagy buzgalommal, szakképzettséggel végezte terhes szolgálatát egész mostanáig. Kiváló tanító és iskolaigazgató volt, akinek érdemeit méltán ismerte és ismori el mind a tanügyi kormányzat, mind pedig azok a generációk, melyek szorgalmas keze alól kikerültek. Ez alkalomból őszinte szívvel kívánjuk nyugdíjba vonuló kartársunknak, hogy a jól megérdemelt pihenést még sokáig élvezze jó öröben, egészségesben.

Nemzetközi kongresszus az erkölcsi nevelésről.

Az erkölcsi nevelés ötödik nemzetközi kongresszusát f. évi szeptember 23.—28. án tartják Párisban, a Sorbonnon. Célja: megszervezni mindazok együttműködését, akik az erkölcsi nevelés előmozdításán munkálkodni akarnak, faji, nemzetiségi és vallási tekintetek nélkül. Az ötödik kongresszus tárgysorozata a következő: 1. A történelem alkalmazása az erkölcsi nevelés szempontjából. 2. Milyen hely illik meg a tantervben az erkölcsi nevelés? 3. Az erkölcsi nevelés különböző módjai. — A kongresszus részvételi díja 60 frank, tanítónak 40 frank.

Elrettentő példa. A *Školská Správa* ban olvassuk, hogy egy brünni tanítógyűlésen még az elnökség sem jelent meg, sőt a helybeli kollégák is hiányoztak. — Ki az oka tehát, hogy semmi sem történik miérettünk? — Kérdi rezignáltan a lap. — Bizony, elrettentő példa ez.

Naša škola. (V. évf. 5.—6. szám) A folyóirat folytatólagos cikkeket közöl a statisztika alapelveiről és a fogalmazás tanításáról. M. Vlaszková érdekes gyakorlati cikket közöl a globális tanítási módszer alkalmazása külföldön szerzett tapasztalatairól. Jilennický Péter néhány tanítási egység feldolgozását mutatja be a szovjet iskola pedagógiájával. Tanulmányos cikket olvashatunk a berlini erdei iskoláról és a földrajzi tankönyvről, melyet a gyermekek maguk írnak. A szerző (M. Sýkora) a cselekvő iskola földrajzi kézikönyvét a tanulókkal — rajzoltatja. A mai térképeknél alkalmasabbnak tartja a terrajzokat, vázlatokat, képeket és a kultúr földrajz érdekeltű ábráit. Az utaztatást alkalmazza, de fordított sorrendben: először áttekintést nyújt az egészről (talaj, felület, éghajlat, gazdasági egységek) és csak azután halad az egyes folyók, vasutak mentén. A gyermekirodalom új irányelveiről V. Musilová értekezik, míg Denk Péter a linoleum-metszés módját ismerteti. A tartalmat gazdag irodalmi szemle egészíti ki.

Köszönet a čsl. Vörös Kereszt vezetőinek. Dr. Masaryk G. Alice, a Čsl. Vörös Kereszt elnöke nyilvános köszönetét fejezte ki a V. K. Sarjadékvezető tanítóknak és tanároknak, buzgó munkásságukért. „Köszönöm Önöknek — írja, — hogy a gyermekeket úgy vezetik. Uttörő munka ez a szó valódi értelmében. Hozzon mindig Önöknek bőséges örömet.”

Automobil kapnak a tanfelügyelők — Franciaországban. A francia parlamentben a költségvetés tárgyalása alkalmával az egyik roforens fölvetette a tanfelügyelők inspekciós útjának a kérdését és javasolta, hogy a gyorsaság és időmegtakarítás szempontjából, különösen a terjedelmesebb kerületekben, a tanfelügyelőknek autó álljon rendelkezésére. A javaslatból valószínűleg valóság lesz.

A kat. tanügyi tanács közli a Szentsek rendeletét a tanuló-lányok öltözkéire vonatkozólag. A szülőknek gondot kell fordítaniok gyermekeik szemérmes nevelésére és arra, hogy lányaik a nyilvános tornaünnepélyeken illedelmes ruházatban jelenjenek meg. Illetlen öltözetű asszonyok és leányok iskolai ünnepélyeken nem vehetnek részt.

Gyermek-múzeum. Londonban gyermek-múzeumnak vetették meg az alapját, hogy a gyermeknevelés ügyének úgy nemzeti, mint internacionális központja legyen. A múzeum tendenciája ismeretnyújtó, s tartalmazni fogja minden idők viselőit, játékaikat, képeket, könyveket, művészeti és pedagógiai modelleket, s mindent, ami a gyermeki élettel, s annak fejlődésével összefüggésben van. A múzeumnak lesz gyermekszínháza, tánc és hangversenyterme, olvasóterme, mozija, kiállítóterme a gyermek-rajzok és kézmunkák számára, továbbá könyvtára. A múzeum alapítója Miss Regina Marian Bloch.

Slovenský Učitel'. (XI. évf. 10 sz.) Ismerteti a régi nyugdíjasok nyugdíjrendezéséről szóló törvényt, majd Pekar Jozef történettudós, prágai egyetemi tanár tudományos munkáját méltatja, 60. életéve alkalmából. Rövid cikk szól a készülő iskolareformról, s egy hosszabb tanulmány a „szlovák tanító ideáljáról.” Megemlítendő Vince Bielek cikke a számkőr kibővítéséről a népiskola I. évfolyamában. Kivánatosnak tartja, hogy a 10 ig terjedő számkörben való fölesztendei számolás után bővítették ki a számkör a tizesek sőt százasok körére is, ami, tekintve a gyermekek érdeklődését, könnyű és hálás feladat. Érdekes cikkében több gyakorlati példával szolgál és ajánlja az u. n. univerzális számológép bevezetését. A lap kivonatban közli és kommentálja Dr. Hofman előadását a szlovenszkói emlékek védelméről és arra a konklúzióra jut, hogy a szlovák tanítóegyesület „Tanítói almanachot” is adjon ki, amelyben a szlovenszkói emlékekről szóló ismertetések, cikkek felvételek közöltetnének. (Erről mi, magyar tanítók is gondolkodhatnánk!) Horvátovich Mihály nagyszombati tanító felhívást intéz a lapban azon kartársakhoz, akiknek tényleges katonai szolgálati idejét a működésbe be nem számították. A petíciókat összegyűjti és tömegesen terjeszti fel a nemzetgyűléshez. (Ügylátszik, rövidesen ez az ügy is kedvezően megoldódik.) A tartalmas lapot bő folyóiratszemle és vegyes rovatok fejezik be.

Kiadóhivatali üzenetek.

K. F. Bratislava. A kért számokat, múlt év októberétől megküldtük. — N. M. Szadice. A kért számot kottamelléklettel együtt megküldtük. — N. K. V. Surany, H. N. Zámky. Előfizetőink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — K. J. Mojim. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk, Zsebnaptárunkat megküldtük. — T. L. Vicsáp-Apáti, Sch. I. Bratislava Levél ment. — Sz. A. Košice, G. L. Beretka, B. J. Nemesócsa, B. Gy. Nagyszegpuszta, J. F. Diakovca, P. D. Nagymegyer. Címüket kijavítottuk. — B. A. Beretka, B. M. Zonc-Torony. Tagjaink sorába július 1-től felvettük, a zsebnaptárt megküldtük. — M. I. Farkasd. Lapunkat július 1-től megküldtük, zsebnaptárt is küldtünk. — N. I. Filaková. Címét kijavítottuk. Évi tagdíj 80 Kc, melyért a hivatalos lapot is küldjük. 70 Kc-vel

tagdíja 1930. december 31-ig volna rendezve és a naptár ára is ki lenne egyenlítő. — **Qu. J. Galánta.** Tagjaink sorába július 1 től felvettük, lapunkat új címre megújítottuk, zsebnaptárt küldtünk. — **O. A. Ógelle.** Hátralékával lapja értelmében várunk. — **K. I. Svály Král'.** Naptárt küldtünk. — **Ny. J. Libád.** **M. Á. Levice** Levél ment. — **K. K. Lucenec.** Címét kijavítottuk, a többit a szerkesztőséghez tettük át. — **Sz.-né, Sz. M.** Hátralékával a közlő időpontig várunk. — **R. E. Vecsektő.** Zsebnaptárt és jolvényt küldtünk. — **K. A. Sikabony, K. Gy. Simonovce.** Címüket kijavítottuk, a lapot az új címre küldjük. — **W. R. V. Cetin.** Hátralékát a kívánt bavi részletekben törlesztheti. Hátralékkimutatást küldtünk.

H I R D E T É S E K.

Iskolaigazgató és Tanító Urak

szíves figyelmébe ajánljuk Érsekújvárott 20 év óta fennálló, most kibővített és különösen a vidéki vevőink kényelmére Váralja-utca 11. szám alól

Štefánik utca 9. szám alá áthelyezett

könyv-, papir-, iskolacikk- és zeneműkereskedésünket, melyet az összes iskolákban használatos tankönyvekkel, tanszerekkel szereltünk fel. Így a tisztelt Iskolaigazgató és Tanító Urak a cégünknel a legelőnyösebben és legjutányosabban szerezhetik be szükségleteiket, melyeket

a legmagasabb százalék engedménnyel

bocsájtnak a tisztelt Iskolaigazgató és Tanító Urak rendelkezésére.

Póstaí megrendelések soronkívül azonnal elintéztetnek. Teljes tisztelettel:

Takács & Jaksics könyv-, papir- és zeneműkereskedés **Nové Zámky.**

Pályázati hirdetés. Kismácsédi róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett ideiglenes III. tanítói állásra. Javadalma: 1200 kor. helyi fizetés, 240 kor. lakbér, 20 kor. kertilletmény és törvényes államsegély. Tanítási nyelv magyar. Férfi tanítók előnyben. Pályázati határidő 1930 szept. 25. A kérvények a róm. kath. Plébánia hivatalhoz a Nagy-Diószeg (ker. Galánta) küldendők.

Pályázati hirdetés. A mostová-kerti (Hidaskürt) r. k. iskolaszék az ujonnan szervezett V. tanítói állásra, mely egyenlőre ideiglenes, pályázatot hirdet. Javadalma: a polttikai község, mint iskolafenntartótól 1200 kor. évi fizetés, lakás és évi 20 kor. kertilletmény, a löbbi államsegély. Pályázati határidő szeptember 30. Tannyelv magyar. Pályázatok a mostová-kerti plebánia hivatalnak küldendők.

Pályázat. „A felsőszei-i ág. h. ev. iskolaszék pályázatot hirdet az 5 osztályú, magyar tannyelvű iskoláján — katonai bevonulás tartalmára a helyettesi állásra. Az állás október 1-én elfoglalandó. Javadalma: az egyháztól évi 1200 Kč., egyszobából álló lakás és 20 Kč kertilleték, a többi államsegély. Kötelessége: az ötödik ideiglenes osztály (6. 7. 8-dik évfolyam) tanítása. Pályázhatnak protestáns vallású tanerők. Választás napja október 28. Kérvények kellően felszerelve az evang. iskolaszéki elnök részére küldendők. Hornie Saliby, okres: Galánta, Slovenskó,“

Pályázati hirdetés. A rétei (Réca okres Galánta ž. XV) református egyház újonnan szervezett II. ideiglenes minőségű tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom a egyháztól havi 100 (egyszáz) korona. A javadalom után fizetendő 246 koronás nyugdíjjárulék az egyház által fizetve, szép veteményes kert, újonnan épített modern egyszobás lakás festve és mellék-helyiség, államsegély folyósítva, de a folyósítás kérelmezve lesz. Kötelesség I—III. osztály tanítása, ifjúságnak vezetése, társadalmi munkában részvét. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, oklevéllel nostrifikációs vizsgával bíró ref. vallású férfi és nőtanítók, ha ilyenek nem jelentkeznének eselleg ideiglenes kiegészítő tanítók vagy tanítónők is. Tanítási nyelv magyar. A vonattól 20 perc távolságra. Pályázati határidő szeptember 20. Választás után az állás azonnal elfoglalandó. Réte 1930. szept. 2. Ref. iskolaszék.

Pályázat. A nagymegyeri (okres Komárno) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet 4 tanerős népiskolájánál helyettes org. kántortanítói állásra, mivel a kántortanító betegség miatt szabadságoltatott. Javadalom: 600 Kč fizetés havonként és lakásképpen egy bútorozatlan szoba. Pályázati határidő: 1930. szept. 30. Választás: 1930. okt. 1. Tanítási nyelv magyar. Pályázók férfi tanítók a bratislavai Iskolaiügyi Referátus 86400/I.—1929 számú rendelete szerint felszerelt kérvényeiket a nagymegyeri ref. lelkészi hivatalnál adják be. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó.

Egy nyugdíjas tanító, aki a szlovák és magyar nyelvet tökéletesen bírja, jó zenész, kántori állást keres. Szíves megkereséseket a lap kiadóhivatalába kérem. „Szorgalmas“ jelige alatt.

Pályázati hirdetés. A zsigárdi r. kath. elemi népiskolánál ujonnan szervezett V. ideiglenes tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalom a hitközségtől évi 1200 K^č fizetés, 240 K^č lakbér, 20 K^č kertilletmény, a többi államsegély. Pályázati határidő 1930. szeptember hó 25. A megválasztott köteles az állást október hó 1-ig elfoglalni. Képesített tanerő híján, nem képesített is meg lesz választva. Kérvények a Zsigárdi róm. kath. iskolaszék címére küldendők.

Pályázat. A bősi (Beš, okr. Dun. Streda) róm. kath. kántortanítói állásra. Javadalmazás: 3 szobás lakás, mellék-helyiségek, konyhakert, valamint 32 m. hold föld használati joga: 260 K^č párbér váltság; két öl tűzifa váltság címén 240 K^č a községi pénztárból; stóla jövedelem és államsegély. Pályázati határidő október 1. Próba orgonálás, éneklés október 5.-én; választás október 12.-én. Róm. kath. Iskolaszék.

Pályázat. A malé ratovcei (Kisrád) református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet az ujonnan szervezett II. tanítói (női) állásra (véglegesítésig ideiglenes). Javadalom az egyháztól 1200 K^č és 336 K^č lakbér a többi államsegély, amely kérvényezve van. Pályázati határidő okt. 1. Tannyelv magyar. Kellően felszerelt kérvények a ref. lelkeszi hivatalhoz Malé Ratovce p. Surty okr. Kral Chlumec küldendők. Az állás a szervezés engedélyezése után, amelyre a kérvény beadatott, azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A tornaíai izr. iskolaszék pályázatot hirdet magyarnyelvű iskolájánál igazgató-tanítóvá történt megválasztás folytán megüresedett II. tanítói állásra. Javadalmak évi 1200 K^č törzsfizetés, 500 K^č lakbér és államsegély. Pályázati határidő 1930. szept. 30, amely nap délutánján lesz a választás. Állás elfoglalandó 1930. okt. 1.-én. Pályázhatnak férfi és nőitanerők. Kérvények „Izr. Iskolaszék Tornaí“ címére köldendők.

Pályázat. Kolta község iskolaszéke pályázatot hirdet a községi elemi iskolánál az ujonnan szervezett II. tanítói állásra. Javadalom: községtől 1200 K^č, törvényszerinti lakás vagy lakbérpótlék, kert vagy kertpótlék és a törvényes fizetést kiegészítő államsegély. Pályázati határidő október 10-ig. Az állás azonnal elfoglalandó. A kellőleg felszerelt kérvények Községi Iskola igazgatóság címére nyújtandók be.

Pályázat. Az egyházkarcsai Kostolné-Korčany róm. kath. iskolaszék nyugdíjazás folytán megüresedett *kánfortanítói* állásra pályázatot hirdet. Javadalom: lakás (2. szoba, 1. konyha, 1. kamra, 1. istálló), 1190. négyszögöl kert, 1. k. hold 919 öl szántóföld, 1065. négyszögöl rét, 19. Hl párbér-rozs, stóla és törvényes államsegély. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak okleveles, vagy legalább tanítói érettségivel bíró tanítók. Pályázati határidő: 1930. szept. 27. Választás szept. 28.-án. Pályázatok következő címre küldendők: R. K. iskolaszék Kostolné-Korčany Egyházkarcsa. pp. Dun. Streda. Személyes megjelenés előnyös, de nem díjazuk.

Pályázati hirdetés. Az alsószell (Dolnie Saliby) ág. h. ev. egyházközség az öttanerős iskolájánál lemondás folytán megüresedett II. számú végleges tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: az egyház pénztárából évi 500. Ké havi előleges részetekben; egy öl kemény tüzifa felvágva és beszállítva; 20.-Ké kertillemény; bútorozott szobából álló lakás; államsegély. A megválasztott kötelessége a ráhízott osztály tanítása. A tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak a törvényesen előírt okmányokkal rendelkezők férfi és nőtanítók. Utóbbiak előnyben. Határidő: f. évi szept. 29. Az állás f. évi okt. 1.-én lefoglalható. Dolnie Saliby, (via Galánta) 1930. szept. 4. Ág. h. ev. iskolaszék.

Pályázat. A téglási kéttanerős magyar tannyelvű elemi népiskolánál üresedésben levő újonnan szervezett II. tanítói (női) állásra pályázatot hirdetünk. Javadalom: 1. 1200 Kés. évi fizetés a hitközségtől. 2. Természetbeni lakás (1 szoba, konyha) vagy 356 Kés. lakbér. 3. Államsegély a 104-es fizetési törvény szerint. Képesített róm. kat. vallású nőtanerők előnyben részesülnek. Pályázati határidő 1930. okt. hó 1. Választás 1930. okt. hó 5-én Gk. iskolaszék.

Pályázat. Az (örösi) strážnei ref. elemi népiskola iskolaszéke pályázatot hirdet szept. 28.-i határral, az újonnan szervezett és az 1930/31 iskolai évre engedélyezett második (II.) tanítói állásra. Illetmények: 1200 Ké. 356 lakáspénz, kertpótlék 20 Ké. Tanítás nyelv magyar. Ref. vagy evang. tanítónők előnyben részesülnek. Ha kvalifikált egyén nem pályázna, az állás más egyénnel is betölthetik. Iskolaszék. Strážné, pp. Velký-Gýreš.

Pályázati hirdetés. (576.930. szám.) A košicei izraelita anyahitközség által fenntartott magyar tanítási nyelvű elemi népiskolánál a szlovák tanítási nyelvű párhuzamos osztályok felállítására folytán szükségessé vált újjászervezés következtében ideiglenesen betöltendő 3 tanítói állásra ezennel pályázatot hirdetünk. Pályázhatnak a törvény által előírt összes kívánalmaknak megfelelő olyan okleveles tanítók esetleg tanítóújak, akik képesítve vannak szlovák tanítási nyelvű elemi iskolában való tanításra is és képesek úgy az elemi, mint középfokú iskolákban az izraelita hitoktatást ellátni. A megválasztottak alkalmazási ideje a folyó 1930/31. tanévre szól. Díjazásuk egyenként évi 1200 K fizetés és törvényes lakbér a hitközség pénztárából, valamint a törvényes államsegély. A pályázók az összes törvényes feltételeket igazoló okmányaikkal kellően felszerelt kérvényeiket legkésőbb 1930. október 1.-ig nyújtásuk be az iskolaszékhez. A választás napja 1930. október. 9-én. Az állások a választás után legkésőbb 3 nappal elfoglalandók. Košice, 1930. augusztus 20-án. A košicei izraelita anyahitközség iskolaszéke.

Ha

játszva akarja az írást és olvasást tanítani,
vezesse be iskolájába a már mindenütt ismert

Telkes-féle színes Ábécét.

Részletes **vezérkönyv** az Ábécéhez **ingyen.**

6% a Tanítók Háza alapja javára.

Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács engedélyezési száma 1927.—III—31.—23/927.

Kérjen mutatványpéldányt **Academia** könyvkiadó vállalatától:

Bratislava, Grösslingová 34.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövetkülönlegességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás

MEGJELENT

Kormos Gerő, užhorodi ref. tanító:

Számtan, Szám- és Méréstan

cimű tankönyveinek második kiadása, melyek az új, 8 osztályos tanterv alapján lettek átrendezve, átcsoportosítva és kibővíve.

*2–3-ik osztályra, ára 6 Kč. 4–5-ik osztályra, ára 6 Kč.
6–8-ik osztályra, ára 10 Kč.*

Szerző ezen munkájával azon nagy hiányt igyekezett pótolni, amely a már legtöbb helyen 8 évfolyamúvá fejlesztett elemi iskola tanterve alapján tanítani kívánt anyag és a tankönyvhiány következtében állt elő.

Azon iskoláknak, hol nincs bevezetve a 8 évfolyam vagy csak 6 évfolyam van, még rendelkezésre áll a 4–6 évfolyam részére régebben megjelent első kiadásból. Ára 9 Kč.

Tanító uraknak 10%-os kedvezmény.

Megrendelhetők: Földesi Gyula könyvnyomdájában Užhorod, Teleký u. 7. és minden könyvkereskedésben.

Bármikor postafordultával kapja meg címenem a következő műveket: **Szlovák Prózai Antológia** 20 Kčs. **Megjött a Juliska.** Népszinmű 3 pld. 31 Kčs., 5 pld. 42 Kčs. **Pintyő és Pintyőke.** Népszinmű 3 pld. 28 Kčs., 5 pld. 36 Kčs. **Majális.** Gyermekszindarabok, versek, jelenetek, 2 pld. 14 Kčs., 5 pld. 22 Kčs. **Karácsonyi játékok,** 5 pld. 16 Kčs. Mindenhez kotta s előadási jog. Szállítás bérmentve. **Farkas István, Šahy.** Ajánlott küldésnél 2 Kčs., portó többlet. Nagyobb rendelésnél *ajándékkönyv.*

„Magyar Tanító“

tanügyi közlöny

beszállított hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:		Engedmények:	
1 egész oldal . . .	120 Kč.	3×-i közlésnél . . .	15%
1/2 " . . .	70 "	6×i " . . .	20%
1/4 " . . .	40 "	12×i " . . .	25%
1/8 " . . .	25 "	24×i " . . .	30%
Évi hirdetéseknel:		Pályázati hirdetések:	
1 évre 1 egész oldal	1400 Kč	Szavanként	40 f.
1 " 1/3 " . . .	800 "	Vastagabban szedett szó	60 "
1 " 1/6 " . . .	500 "		
1 " 1/4 " . . .	300 "		

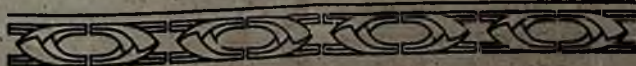
A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító“ kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola küldendők. *Kiadóhivatal.*

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre
20 Kč, negyedévre 10 Kč.
Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno
Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovénzkői Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 40 Kcs., melyért a lapot a tagok is kapják. Felelős szerkesztő: Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs. Társzerkesztők: Hirdetések díjszabás szerint.
Balogh Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

	Oldal
<i>Györfly Lajos:</i>	
A ref. tanítás helyzete	469
Elkészett fecskék	474
<i>Horváth Imre:</i>	
A szlovák nyelv beosztása az óratervekben	484
<i>Osvaid Lajos:</i>	
A cselekvő iskola	487
<i>Egyesületi élet</i>	496
<i>Dalárda</i>	497
<i>Törvények és Rendelet</i>	498
<i>Különlélek</i>	500
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	504
<i>Hirdetések</i>	504

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök. **Negyed.** — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár. **Somogyi István titkár, Komárno.** — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.
A hirdetések díjszabása eng. a bratislavai posta- és távírdóigazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDEÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÜTÉSZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFÉLÉK N. 84.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ

**TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Hűség- és községi könyvtárak számára.

Természettani és természetrajzi képek és irószerek.

Iskolai szerek, füzetek, irószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az Államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELESEN.**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés. melyért a tagok a lapot is kapják.	Felelős szerkesztő: Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés. Hirdetések díjszabás szerint.
	Társszerkesztők:	

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

A ref. tanítóság helyzete.

A helényi tanítói gyűlésen f. évi augusztus 1-én előadta: Györffy Lajos ref. igazgató-tanító.

Az élet rohanó zajában, a mindennapi életért vívott harcunk lassan, de biztosan örlő munkájában álljunk meg egy pillanatra, szorítsunk kezét egymással, mert hiszen olyan igen-igen jól esik az embernek, ha hasonlósorsú, egy kenyérhez tartozó lélekkel összeölelkezik s ha már itt tartunk, eresszük fel lelkünk lezárt, minden titkot, fájdalmat, keserőséget, csalódást takaró vasredőnyét, hogy a tes'tvéri megértés, együttérzés megvigasztaló, új erőt adó balszamecseppjeivel megajándékozottan távozhassunk el ebből az ősrégi magyar kálvinista, akáclobbos faluból; mert hiszen nagyon nehéz idöket élünk! Az a világrengető vihar, amely oly szörnyü pusztitással vonult el fejünk felett, óriási nyomokat hagyott maga után mindenütt. Rongyfoszlányokká tépte az életet s halálos nyavalyába kergette az erkölcsöt. Hová lettek a tiszta falusi vér gyermekei? Legtöbb helyen elkorcsosult, fekélyes, kicsinyes lelkekké váltak, melyek kéjjel tépik szét a vallás, az erkölcs fehérruháját; a szüztiszta gondolatok fényes ragyogását síri mécspek pislogásává törpítik s brutális dissonanciává keverik a szívek lágyan zsongó harmóniáját. Nyög, tombol az emberiség. Egnéhánya apadt-szakadt sikoltással tekint segítség után, míg a többség Istent, vallást, erkölcsöt, mint vélt elnyomóját megcsúfolva sárbataposva káromolja. Nincs itten béke, nincs vallás, csak egy szenvedélytől fütött máról-holnapra való élés.

A szabadság, egyenlőség, testvériség jelszava banális frázissá fajult, nincs aki higyen benne, mert mindenki látja, tudja, érzi, hogy a szabadság önmagát fojtogatja, az egyenlőség eszméjét

aljas gáztettek fojtották vérbe, a testvériség magasztossága már csak a nyomor piszkos tanyáin zokog meggörnyedten, magára hagyottan.

E szomorú és borzalmas tényeknek a napról-napra való elszaporodását s minden szépet, jót romboló életét tekintve, megrendült lélekkel nézzük a világháborús, forradalmas, milliók hulláján kialakult jelent s elborzadva gondoljuk el az ebből fakadó jövőt. Gondoljuk el, milyen lesz a jövő mindenféle „izmuson" átszűrt dekadens embere, mikor ott egészséges, lözán gondolkodású agyvelőre, tiszta, nemes szivre, áldozatra kész lélekre, mindent megfigyelő és meglátó szemekre lesz szükség, hogy irányítsanak!

S honnan várjuk a jövő emberibb emberét a megbomlott társadalom megfékezésére, élére, irányítására, ha nem az iskoláinktól?

A családtól hiába várjuk, mert a családi tekintély kettős gyermeke: az apai szigor s a mindeneket elfedező anyai szeretet ritka ma már, mint a fehér holló. Mert vannak-e még anya-ideálok, tiszta, illatos, otthoni falusi leányaink? Nem rabolta-e ki őket a családi otthonukból kenyérkereső pályára az élet, a legörnyesztő nyomor? Ég-e még szívükben az ártatlanság mécsese, nem hervadt-e le homlokukról fehér koszorújuk? S hol vannak a jövőt megalapozó ifjaink? Meggyújtották-e szívük alatt a minden jóért, nemesért szépért lelkesedő tudás izzó lámpáját? Van-e erejük, bátorságuk beletekinteni a jövőbe, meglendülnek-e izmaik, hogy megállítsák, széttépjék a züllés sáros forgatagába merült életüket? Ne feleljünk ezekre az elszomorító kérdésekre, hanem takarjuk el szemünket... és gondolkozzunk. Gondolkozzunk azon, hogyan állíthatjuk meg az élet eme kerge koncertjét, hogy karmesteri pálcánk olyan marsot kommandírozzon a meggyötört, elfásult emberi lelkeknek, amely győzedelmesen mennydörög föl, föl a széttroncsolt élet mocsarából föl az új, boldogabb, tisztább jövő Sion hegyére!

Ez volna a mi munkánk Testvéreim! De ez a munka még akkor is irtózatossá válik, ha a család, egyház, társadalom és az állam siet segítő kezét nyújtani annak sikeres elvégzésére, hát még akkor, ha mi magunk is lépten-nyomon méltánytalansággal, minden jószándékunkat elgáncsoló megnemértéssel, lendületes energiánkat lefekező akadályokkal találkozunk. Hogyan változtassuk meg a jövőt az emberi társadalmi javára, ha azok a

tényezők, amelyek szolgálatában minden erőink felörlődnek, amely tényezőknek el kellene fedezni minden bajunkat-bánatunkat, amelyeknek odaadóan kellene támogatni minden nemes törekvésünket, öbetelt kezekkel nézik kinos vergődéseinket. Így vagyunk az egyházainkkal, a társadalommal és az állammal.

Kesergő robotban, piszkos, poros, alacsony tantermek bűzös levegőjében, kritikán alóli tanítói lakások elszomorító férőhelyein a megértés, megbecsülés, méltánylásért, a jövő emberesebb gondolkodású társadalmának a megteremtéséért vivott nagy harcunkban szétforgácsolódva semmisül meg tanító-lelkünk áldott fűtőanyaga: az idealizmus. Évről-évre könyörgünk, kérünk, rimázkodunk — sokszor a porig alázva magunkat iskolánk, lakásunk renoválásáért, vagy új lakás, új iskola építéséért, a hiányok pótlásáért — nehogy az államhatalom megvonja tőlünk nagyon is megszolgált államsegélyünket, — hiába minden, legfeljebb megígérik, pedig „roskadó félben van a ház, hámlik le a vakolat...” és mahoinap már padlásról néz be az ég a búsborus homlokú legörnyedt tanító család szobájába.

Ha pedig többszöri kérés helyett keserűség és csalódás-diktálta szívünk szerint jogosan követelni merünk, akkor már vallás, egyház és papellenesek vagyunk. Áldatlan, mostoha, meg nem értett tengődés csak a mi nagy százalékunknak az élete.

Van egy egyházi hivatalos lapunk, a „Ref. Egyház és Iskola”, de ez a lap csak akkor foglalkozik az iskolával, ha pályázatot hirdetnek benne valamely állásra, rólunk pedig főleg csak akkor ír, ha kritizálja munkánkat, vagy itt-ott meg akar róni bennünket. Ezek helyett talán ildomosabb volna, ha hasábjain, az iskola-üggyel bővebben foglalkoznának s néha-néha egy-egy kimagasló tanítótestvérünk munkásságát méltányoló cikket hozna. Avagy foglalkoznának azzal, hogy mennyiben könnyítenek a mai nehéz időben a lelkész urak a ref. tanítóság felelősségteljes nagy munkáján s megtesznek-e mindent a lelkészek is az egyház veteményes kertjének, az iskolának felvirágoztatására.

Tudjuk, hogy senki sen vágja maga alatt szivesen a fát s ezért ezekre a kérdésekre is csak mi, tanítók tudunk reális, objektív feleletet adni. De testvéreim, talán mi is hallgassuk el a feleletet ma, amikor sok helyen olyan áldatlan, az egyház belső életére nézve is káros hatású a viszony a lelkész és tanító között, feleletünkkel csak rontanánk a helyzetet.

Mi tudjuk azt, hogy egy egyház életében az mindenesetre

korszakalkotó volna, ha a tanító elmondhatná: „Az iskola én vagyok”, — mert ez a büszke kijelentés egy külsőleg-belsőleg modern, gazdagon berendezett és felszerelt, kitünő eredménnyel működő iskolát jelentene, de hát sajnos, ezt a teremtő ígét mi nem vallhatjuk, mert kinek volna kedve kimondani ezeket a szavakat egy tapasztásoktól gidres-gödrös, foltos faltú, hámlóvakolatú rothadt padlózattal gazdagon megáldott, szűk, kis ablakos, gyarló hiányossággal felszerelt, szüette, össze-vissza faragott korhadó padokkal berendezett, túlsúlyfóltságtól bűzös levegőjű iskolára, melybe téli időben hóna alatt hordja a tanulócsereg a pap és rektor kerítéséből kitört istenáldotta tüzelő anyagot; kérдем, kinek volna kedve egy ilyen iskolára mondani: Az iskola én vagyok? Sajnálatos szegénységi bizonyítványa volna ez minden kálvinista tanítónak. A lakásról nem is szólok, nehogy szavaim lágy suttogására meginogjanak eresztékeikben, vagy tollam éles hegye szertehányja a vásártéri cédulaházra emlékeztető egy-két kicsi kis szobát, — hej több hogyis lenne? —, amelynek falait a nedvességtől különböző gombafajok díszítik, tarkítják, mert félek, hogy a romokon búborús arccal ácsorogva, már nemcsak vallástalanok — mert jobb lakást kértünk, — de hajléktalanok is lennénk.

E helyett azonban egy igen kellemetlen helyre vezettek el Benneteket, kedves Tanítótestvéreim, t. i. az iskolánk mellé összetákolt illemhelyre. Szóljak róla? Talán ne, mert hosszú mondókámat ezen a helyen nem bírná ki senki s így röviden csak annyit mondok, ahogyan egy iskola külső-belső berendezése és képe az iskolafentartót dicséri, annál inkább dicsérné őt az illemhely tiszta, higiénikus volta, de hát sajnos, rendesen éppen ellenkezőjéről tesz tanúbizonyságot az iskola felől fújdogáló langyos nyári szellő!

Aztán a kerítés, mellékhelyiségek, iskolai kúta mind, mind olyan siralmas állapotúak igen sok helyen, hogy már beszélni sem érdemes róluk, mert már évek óta meg-megismételt kérésüket maguk az igazgató-tanítók is megunták, úgyis tudják a presbiterium, az egyházközség választát: Nincs pénz! Igen, mi tudjuk, hogy egyházi adóra, iskolára, áldozatkésziségre, kultúrára nincs pénze ma senkinek, de borocskára van! Cigaretára, szivarra is van. Cipőre, csizmára, szép ruhákra is van. Mozira, bárira, kabaréra, divatos nyakkendőre, simicipőre, tutenkamen sálra, rádióra van. Alsósra, tarokkra, ferblire, ramslira és minden

máriásra is van. A párttitkárok fizetésére is van. Politikai napidíjakra is van. Van pénz bőven minden sudártornyú csillagos vagy keresztos magyar faluban mindenre — csak iskolára — kultúrára nincs!

Mit várjunk ezeketán a társadalomtól, ha az egyházközségünk sem méltányolja legtöbb helyen munkánkat, elodázza sablonos ígéretekkel életbevágó fontosságú kéréseinket, jogos kívánalmainkat?

A társadalom csak annyit és csak azt értékeli, amennyit és amit külső érzékeivel fölfog. A mi munkánkat nem akarja fölfogni s ha mégis meglátja, akkor meg annyira lebecsüli és agyonkritizálja, hogy a tanítói munkát valamire értékelő társadalmi embernek is, ahol tanítóműködésről van szó, a füle nem hall, szeme nem lát s a szive nem érez velünk együtt. Hiába öntjük ki szívünket buzgalmunkban, hiába formálunk az alig beszélni képes embercsemetékből érző, akaró, nemesen gondolkodó embert a saját hasonlatosságunkra és hiába leheljük beléje a magunk lelkét, a társadalom nem veszi azt észre, hanem, akinek tele a zsebe s a jólét eleganciája nevet le a ruhájáról, — bár egyébként üres fejjel kávéházakban dözöl is, — annak hódol, annak a munkájáról dicshimnuszokat zeng! Az iskolában fölszívott tiszteletadás szelleme hamarosan kipárolog az önállóvá vált szivekből s aki még tegnap hozsannázott nekünk, ma már ránk „Feszítsd meg“-et kiált!

S az államkormány? Sajnos, már nagyon jól ismerjük fényes ígéreteit s csak kételkedően lehorgasztott fejjel hallgatjuk azokat, mert tudjuk, hogy a szavaiból már régen elfogyott a lélekbuzdító szuggesztivitás s ami még megmaradt, élettelen váz az csupán.

Amint végiglapozzuk tehát sivár tanítóéletünk történelmi lapjait, mindenhol csak ígéretekkel, méltánytalan elbánással, megnemértéssel találkozunk.

Elcsüggedjünk Testvéreim? Hát volt már nekünk eddig más bérünk is valaha? Hányszor fedte be eddig is munkásságunk áldott vezércsillagait: a tettekrezségünket fűtő idealizmusunkat, békére törő jóakaratumkat, a mindent megbocsájtó szeretetünket az idő során a félreismerés, rosszakarat, gonoszság, gyűlölség, erőszak, ármány, önzés sötétlő fellege? Hányszor vállaltuk magunkra bús-borús, vérrel, könnyel, kínos szenvedéssel megszentelt multunkban a keresztrefeszítés gyötrelmeit? Mikor egyikünk, mint családapa dőlt ki az életrobotban, mikor másikunk fiatal

élete morzsolódott fel a bizonytalan, kilátástalan harcban, mikor száz és száz testvérünk kétségbeesett, fáradt szemében ott égett a rettentő kérdés: mi lesz velünk?

Elcsüggedjünk Testvéreim? Mikor a sudártornyt uraló aranyos csillag nekünk nem sugároz szeretetet, békességet, mert még most is van, ami állandóan nyugtalanítja életünket, van, ami kínossá teszi ébrenlétünket és van, ami megrabolja álmaink gyönyörűségét, megingatja hitünket elsorvasztja reménységünket s elpusztítani igyekszik szívünk meleg szeretetét?

Elcsüggedjünk Testvéreim? Mikor látjuk iskolánk szegényes állapotát és látjuk, érezzük, fájdalmasan érezzük a megélhetés, a társadalomban való elhelyezkedés, képzettségünknel tolvya érvényesülésünknek, gyermekeink neveletésének, tanítatásának szörnyű nehézségeit?

Elcsüggedjünk Testvéreim, ha látjuk embertársaink lealázó mosolyát, szívünket, lelkünket vérig sebző szívtelenségét?

Elcsüggedjünk, ha látjuk igazságos, jogos ügyünk sárba-tiprását, kérésünk könyörtelen elutasítását, törvényes követelésünk gúnyos kinevetését?

Ne, ne csüggedjünk el Testvéreim, habár vérzik is mind a hét sebünk.

Emelt fővel, megújuló hittel, éledő reménységgel tápláljuk szeretetünk tüzét, mert jönnie kell egy jobb kornak, amikor észrevesz és karjára emel bennünket az, akinek építünk, akinek jövőjéért szórjuk szét lelkünk ragyogó kincseit, a még most bennünket oly mostohán fizető egyház, társadalom és az áliam!

Addig Testvéreim? Küzdve küzdjünk és bizva bizzunk!

Elkésett fecskék.

Lapunk minden olvasója élvezettel olvashatta a „Magyar Tanító” legutóbbi, dalárda-számában a dalosok följegyzéseit a lévai exkurzióról. Fájdalom, egyik-másik dalos írása nem érkezett be kellő időben, s a riport-sorozat hiányos lett. Az utóbbiakban pótlólag közöljük ezeket az írásokat. Elkésett fecskék ugyan, de röpülésük irama a társak lendületétől semmivel sem kisebb.

A Dalárda első hudarca.

Befejezésül és a történeti igazság kedvéért el kell mondanom a dalárda legelső kudarcának a históriáját is. Hogy véletlenül ez is Ujvárbán történt, ezt Ujvár meg nem érdemelt pech-

jének tulajdonítom. Szegény Ujvár! Hiszen már eléggé rájárt a rúd... Mintha bizony tehetett volna arról, hogy a magyar tanítók éppen a pénteki estét választották a nagy alkalomra, amelyen ők az ujjvári publikum dal- és kultúrapártoló mivoltát akarták kipróbálni...

Az igazi kudarc azonban jelen elmondandó esetben egyáltalában nem Ujvárt, vagy közönségét, sőt nem is a dalárdát, hanem... hanem... e sorok íróját érte. E sorok íróját, aki azon az ujjvári estén nem maradt a szó kaptafájánál, hanem belekontárkodott (horribile dictu!) a karmester hatáskörébe. De hogy egyik szavam a másikba ne vessem, hát úgy kezdődött a dolog, hogy folytatni kellett a felköszöntők sorát, amelyeknek zsülijét — ki más? — a mi kedves Lajos bátyánk nyitotta föl.

Csodálatosképen, az annyira leszólt és megszólt érsekujvári részvétlenség nem nyomta el a dalosok föl-fölbuzgó hangulatát, sőt a fehér asztal — s a rája Józsi bátyánk által elhelyezett kecskeméti boroeszka — mellett egészen hallhatóan összedobbantak a szívek.

A „negyedi káposzta” után jöttem én. Mondókámat valahol Ádámnál és Évánál kezdtem és Heckmann Istvánnál kellett befejezni. A közbeeső évezredekben a szavak merész ugrásai segítettek át, s végre is odaértem, hogy a mi derék karnagyunkra az ég áldását kérem.

Én azonban — telhetetlen és nagyravágyó ember lévén — nem elégedtem meg ennyivel, hanem fölállásra intettem ülő daltestvéreimet, azon célból, hogy a karnagy által annyiszor eldirigált Révfy-felköszöntőt most az egyszer az ő szívének szegezzük. Hátrafordultam a cigányhoz és erélyes hangon kértem egy „cé”-t.

A cigányok, úgy látszik, azt hitték, hogy tuss-t kell húzni, mert az egész banda rázendített a kért akkordra. (Kissé csodálkoztak is, mert az még nem fordult elő, hogy a tősztozó maga kérje dikciójára a tuss-t.)

A kar dalra készen állt. Húszfelé, ez igaz, bár csak négy hangon tanultunk énekelni. Vezényeltem. Gyönyörűen szólt a kivánság: „Éljen sokááá!” De már az utolsó rezgésekben bizonytalanság volt érezhető. Az üdvözlő további része pedig arcpiritóan rosszul ment. A végébe pedig egyenesen belesültünk. Vagy, ahogy itt, nálunk mondják: bennmaradtunk...

Hát ez szegyetlenes kudarc volt. Megpróbáltam ugyan még

néhány dadogó szóval kiráspolyozni a csorbát, de már nem lehetett. Karnagyunk ugyan könnyekig meghatódott, bár az sincs kizárva, hogy azok a könnyek az elkeseredés könnyei voltak. Hogyisne! Avatatlan kézzel ilyen szégyent hozni a dalárdára!

Ám megnyugodtam, amikor a dalosok mindegyikének arcán valami jóleső mosolygást láttam. Megértettem őket. Igazuk van. A dalárdát csak Heckmann tudja dirigálni. (No és Pataky, amint ezt a komáromi vacsorán bebizonyította.) De semmiesetre én. Le is ültem gyorsan és semmiért se adtam volna, ha csak egy arasszal tudtam volna összebb zsugorodni. Ez persze nem sikerült, de helyett fenéki kiittam szomorúságomban Józsi bátyám kecskeméti borát. Később megtudtam, hogy a hibás nem én voltam, sem a dalárda, hanem — a cigány... Hogyhogy? Hát úgy, hogy „cé" helyett „ciszt" adott. Az pedig csak a dalárda becsületére válik, ha félhangnyi differenciát is megérez és nem hagyja magát becsapni. Majd bolond lesz az első tenor „bé"-t énekelni, ha nem muszáj!

Erre aztán megint nagy legény lettem és kezdtem büszke lenni a „kudarca." Föl is hajtottam volna még egy pohárral a a jó piros kecskemétiből, ha szomszédaimnak nem izlett volna éppen úgy, mint nekem...

Az a fő tehát, hogy a dalárdának első kudarca is előnyére vált. Máskülönbem nem igen lett volna bátorságom ezt megírni...

(bb.)
„Kitört" ... „bajrá" ... „férjmagadhoz"!

Kitört. De nem „a poklok minden démona," hanem a „Huszonöt" nótája, az öreg fiatalsága, a tanítói szív testvéri szeretete...

Szótlanul ül a gondterhes, beteges tanító-ember családjá körében. Sok a panasza. Baj lehet, mert a pipázás sem izlik. Jön a „behívó," a tanítói dalárdába bevonulni. Fölcsillan a lelke! Végre! Szakemberek Heckmann mesteri kezében! Heckmann, Gáspár nagyszerű alkotásai bemutatása! Az lesz a nóta! Hol is azok az átvett darabok? Ide őket újra! Megy... De megszólal az asszony: Kell is az a jajgató embernek! Aztán meg mit keres ott az öreg? Arra való a fiatal!

Igaza van, én is úgy érzem — hangzik a válasz... hogy a lemondó levél az orvosi bizonyítvánnyal... Sarokba pipa!...

Jön látogatóba a legrégebb tanító-pajtás Alsószecséről. Összeölelkezik két familia, egy a lelkük, egy a gondolatuk,

őszintén örülnek egymás látásán. A házigazda serege végett hosszú asztalnál ülnek a gesztenyefa alatt.

Hát, pajtás, holnap rukkolunk a dalárdába . . . Sajnos, én nem, —válaszol a házigazda — beteg vagyok.

Te tudod. Én is gondolkodtam . . . Ki tudja lesz-e belőle valami? Én már kívülről tudom az összes felvett darabot. Gyönyörű . . . El is megyek, akárhogy lesz. Gyere be te is holnap Lévába. Legalább megtudod, hogy kik jönnek? Egyuttal szóban is kimentheted magadat.

Jól van — felelte a házigazda — bemegyek. Gyülekezik Léván a dalárda. Érdekes őket látni. Felcsillanó szemek, és aggóató tekintetek, lelkesedés és leihilés, optimisták vitája a peszimizistákkal. A felcsillanó szemek, a lelkesedés, az optimisták vitája: győznek. Sutba kerül az orvosi bizonyítvány is, a lemondó levél is. Kitért a „Huszonöt“ nótája, elhangzott s visszhangzik Gáspár, Heckmann nevétil Slovensko a magyar dal dicsőségére, a tanító ember öröme, büszkeségére.

Ha már. nóta van, illik vígnak lenni! Úgy is volt. A gyakorlóteremnek szolgáló régi piarista ebédlőnek, az ebédlőül berendezett Casinó helyiségének s a Göncöl-szekérhez közelebb fekvő hálóknak ha felvevő rádió állomásai vannak, jól mulatott volna a rádió közönsége. Felsorakoznak a diákkor, a katonáskodás, a mindennemű tanfolyamok, a régi képviselő-választások, a tanítói munka kedves emlékei: elülnek a gondok, feledve az éltünk, a világ által termett bajok, kellemetlenségek, átjárja a lelket a jókedv s kitér a kacagás „hajrá“-ja. Fiatallá lesz az öreg is — lelkében. Van is még benne, ami fiatal. Kitér belőle. Felvidul tőle a familia is — mikor haza látogat. Az asszony se bánja már. S ami a fő: izlik a pipázás. Elő hát vele!

S a testvéri szeretet mit művelt?

Tündöklött az egymás iránti figyelemben, együttérzésben, áldozatkészségben, a munkában épületes volt „fiatal“-jainknak az „öregék“ iránt tanusított megbecsülésük, figyelmük s az „öregnek“ összelellezése a „fiatal“-lal. A gondok, panaszok bajok mintha csak egymáséi lettek volna. A magyar tanítóság ügyeinek Örszeme, a tanító jogi és fizettségi érdekeltségének ez a fáradhatatlan, buzgó apostola — a mi Uherezky-nk nemcsak, hogy ott volt — de még ott se pihent az agyával egy pillanatra

sem, ha tanító testvérénél a szükségét látta tanácsainak.

Osztényi bátyánk a lánya lakodalmát se tudta daltestvérei nélkül elvégezni, megrakodva tért vissza közjük: „Egyetek, igyatok — hoztam, van itt mindenféle pecsenye, torta s jó vörös „kecskeméti.“ Ne sajnáljátok otthon még tele az ól szárnyasokkal!“ Összecsengtek rá a poharak s elszállt oda fel lelkünk imája a mátka párért.

Ezerféle ügyet kell elintézni hangversenyeink érdekében, akadályok támadnak, ide-oda kell járni. Szép lelkű, tapintatos tevékeny titkárunknak semmire fáradtság. Nem lankad odaadása, nem veszíti türelmét, csakhogy bennünket „egyszer már meglassanak.“

Komáromi hangversenyünk előtt 2 órával törtető alakba ütközöm.

Hová még y Uherezky pajtás?

Sietek, még nem kelt el minden jegy.

Lássátok csak tanító testvérek! Amíg mi többiek az érsekújvári hangverseny fíradalmait pihenjük, — ő álmatlanul, egész nap járja Komáromot, agítál, szervez, jegyeket árul sikerünk érdekében. És aztán a hangverseny után — ott a komáromi dalegylet megvendégelésén míg mi kényelmesen ülünk s fogyasztjuk a finom „komáromi pörkölt“-et (tisztviselő ember volt a szakács-mester), ő fárad, jár, kel, kiszolgál, hogy mindenki jól élvezhesse vendégszeretetüket. Ha hálásak tudnánk és akarnánk lenni, fordítva kellett volna történnie s ott a legelső között pihenve kellett volna látnunk. Dehát már ő ilyen! Utólérhetően a kedvességben.

Tanítóember! — Ki ezeket olvasod s nem vetted ki részed még a vállvetett munkában „térj magadhoz!“ S ha tudomásodra jut, hogy valaki, ilyen társunk, tán el se olvassa e sorokat, annak kiáltsd be mind a két fülébe: „térj magadhoz!“

Ondrejovce, 1930. szept. 8.

Beluch Imre.

Reminiszcencia.

Boross prologjának a tanítója egy szomorú ember. Mint kezdő tanítónak, élesen feltűnt az ellentét a költő tanítója és a daltestvér-tanítók közt. Ezek telve voltak jókedvvel.

Már, mint segéd-tanítónak, az elmúlt, első működési évemben, alkalmam volt részese lenni a magyar tanító keserűen nehéz sorsának, de a dalárda kebelén annak a testvéri szeretetnek is, mely nemcsak feledteti a sebeket, de erősít, bátorít.

Evvel a szeretettel telve kartársaim iránt s bátorsággal a pályámhoz, hagytam el kedves körötöket testvéreim, avval az örömezzéssel, hogy még találkozunk és hogy ott még többen leszünk.

Forgács Mihály, Damásd.

Dalárdai élmények.

Az élet csupa gond, munka s türelem. Aki a két előbbit az utóbbival nem vegyíti, annak az élet nehéz s hamar beleún. Az ilyen ember magábazárkózott, tépelődő s gondterhes ábrázattal járja az életet.

Magam az élet keserőségeit megszoktam édesíteni s a türelem mellett felkeresem azon alkalmi izesítő szereket, melyek gondjaimat, bánatomat vígsággá, örömmé változtatják, mint a keserű kávé a cukor.

Egy ilyen izesítő a zene, az ének. Aki zenével s így az énekléssel is foglalkozik s szereti, az nem ismeri az élet nehézségeit, az felvidul akkor is, ha bánata van. Hátha még jó, vidám életkedvvel rendelkező pajtásai is vannak, akkor az ember valóságos örömmámorban fürdik.

Ilyen öröm fogott el engem is akkor, mikor Léván a Dalárda megalakult, mert tudtam, hogy az mind vígkedvű ember, akik között öröm lesz az élet. — És beteljesedett.

A nehéz próbákkal együtt ment a víg élc s nem mondhatom, hogy nem vettem ki belőle részemet, de sajnos, aki sokakat megcsíp, egyszer őt is megcsipkedik. Miután élcelődésemrel jogot adtam arra, hogy velem is tréfálkozzanak, „az drága betyár daltestvéreim” nem is mulasztották el, nem is egyszer, se nem kétszer.

Íme csak egy:

Egy este a próbától elcsigázva, a sovány, papírvékonyaságú hússzelettel megterhelve és a „kevert”-el megerősítve nagy nehézség között értünk a harmadik emeleti hálószobánk katonai szalmazsákokkal megterhelt ágyai közé.

Kiki a maga acélpuhaságú ágyához siet s víg anekdotázás mellett megy a vetkőzés. Közben dolgom akadt a folyosón lévő külön bejárátú mosdóban. Amint ott tépelődöm s gondolkodom az élet nehézségein, egyszer csak hallom a contra (octáv) C hangját. No! gondolom vigyázz! Csallóközi, (a gyöngébbek kedvéért 3 l-el írom, nehogy megfélelkezzenek róla) itt alighanem valami készül ellened; dehát nem azért voltam én modori „fizulár”, hogy ne ismerjem az intézeti esti ravaszságokat.

Kilépek az ajtón a folyosóra, — hát teljes sötétség, a villany le van csavarva. Alig tudok a sok szekrény és ajtó között a háló ajtajához jutni, ahol a folyosó villanygombja is volt. Fölakarom csavarni, — de hirtelen észbe kaptam, — nem nyúlok hozzá. Belépek a szobába, szintén sötét van, a hálóban pedig nagy csend (de hamar elaludtak a kópék) figyel mindenki s várja a jövő eseményeket. Ujból eszembe jön a villanygomb de, — ravaszok nem csaptok be — nem nyúlok hozzá (lévén a gomb levéve, kellemes villanyozásra elkészítve). Sötét volt ugyan, de az ég tisztasága annyi fényt adott, hogy tovább haladásomat az ágyak között megkönnyítette s mivel túlvatosan mentem, nézve s gondolva minden előfordulható csalafintaságra, észrevettem a két szemben lévő ágy között egy fehér csikot. No! itt valami lesz, — gondoltam magamban, — lehajolok s kezembe akadt egy összezsavart lepedő a két ágy lábához kötve. Hogy mire volt ez jó? Nem szükséges elmondani. Gyerünk tovább! A nagy csöndben szinte láttam a csalódott arcokat. Béni komám köhécselt ugyan közbe, (alighanem a „Besei“ is próbálkozott némi hangot adni,) de a várakozó feszültséget ezzel nem lehetett letörni. Lassan elértem ágyamat. Megmozgatom, nincs-e szétzedve? Nem volt; lévén egy darabból. Ráülök az ágyamra s hintázni kezdek, de semmi, — csúszom az ágy időközben begyúrt közepe felé. Nem találok semmit. Le akarok feküdni. (Articulátlan kiáltás). Megnézem, illetve megtapogatom s a kályha tetejének fogógombja, mely hegyben végződik, akadt a kezembe a lepedő alatt... A várakozó feszült arcok jajkiáltásomra holdnagyságúra gömbölyödtek. Előkerült időközben a villanygomb is s akkor láttam csak, hogy ágyam valósággal múzeális tárgyakkal volt megrakva.

Nevettem s iparkodtam a jövőben ezt mással viszonzni.

Ezen élcelődések vidámak, találékonyak, búfelejtők és ártatlanok voltak.

Alig várom már, hogy újból együtt lehessünk. Úgy várom, mikor emeli fel kedves karnagyunk fekete palcáját, hogy intésére fölrepüljön a dal a szívünk fészkeből...

Ekecs, 1930. szeptember 20-án.

Kauzál József.

Kedves Barátom!

Egy dalos, aki cikk helyett levelet írt.

Szíves felhívásodra megküldöm a következő sorokat s hiszem, hogy az egység kedvéért a dalárdában megüdült Beluch,

a kedves, előzékeny Forgács, az eltévedt kulcs miatt megbocsátó Kauzál is jönnek most velem. Siettem Lévára, mert mindig boldog voltam, ha tanítótestvérek közé vezetett utam s most különösen hittem és nem csalódtam. Azokkal voltam együtt, akik közös cél érdekében igyekeztek értékes áldozatot hozni az egységért, mindnyájunkért, a magyar dalért és magyar tanítóért. Így történhetett, hogy az Orsz. Magy. Tanítóegyesület dalárdája által megzendültek az elnémult harangok, a hivatkozott lapokban is zengtek róla elismerő hangok, valamint a lévai és komáromi vendégeink ajkáról is jólesően hallottuk:

„Bizzál fiam, dolgozzál és dalolj
S egyszercsak mégis meglátnak talán!”

Igen, a testvéri szeretet, a bizalom, és a dal hozott minket össze! Ez, a mi soha meg nem avuló bizonyáglevelünk, amiért örömmel hoztunk áldozatot. Oly kincs ez, amit a tanítótestvérek egymással szemben sohasem nélkülözhetnek! Ezzel születik meg egy boldogabb jövő, mely vezet előre, diadalra.

Ebben a munkában segítő, jelentem meg köztetek, kedves Dalostestvéreim, mint legidősebb, s éppen ilyen hűséggel és biztos akarással. Tudom, hogy valamennyien e szándékkal jöttetek s így a siker sem maradhatott el. Most Heckmann-ra gondoljatok! „Övé a hír, Övé a dal, Övé a diadal!” (Éneklendő nagy „F”-fel). Serkentett, nem mögöttünk állva, hanem előttünk járva a munkában, nem parancsszóval dirigálva, hanem lelke egész teljességével adva példát a munkára, hogy miként kell cselekedni.

Van már tanítódalárda, épül a tanítók háza, mindnyájan pedig megszeretettük egymást, amint azt ugye-bár, megtapasztaltuk?

Ne is találjuk meg soha a megbontó ellentéteket, hanem a meggyőződéses egyetértés szentsége legyen a lelkünk legjáva!

Isten adjon további munkára is áldást és legyen a mi így megpecsételt szövetségünk a szlovenszkói magyar tanítószög továbbemelkedésének és a magyar dal szép jövőjének biztató záloga!

Farkas, 1930. szept. 21.

Szerető dalostestvéred: *Ostényi József.*

Óra

a magyar fannyelvű elemi nép-
a szlovák nyelv

Iskola- típus	Egy osztályos			Két osztályos			Három osztályos			Négy osztályos				Öt osz-				
	I.			I.	II.		I.	II.	III.	II.	III.	IV.	II.	III.	—	—		
Osztály	II.	III.	IV.	II.	I.	II.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	—	—	
Csoport	2-3	4-5	6-8	2-3	4-5	6-8	2	3	4	5	6-8	2	3	4	5	6-8	2	3
Hittan	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Polg. nev.	—	$\frac{2}{2}$	2	—	$\frac{2}{2}$	2	—	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{4}{2}$	—	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	2	—	$\frac{2}{2}$
Szlovák	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Olvasás	5	$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{2}$	5	$\frac{4}{2}$	2	5	4	$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{2}$	2	5	5	$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{2}$	2	5	5
Nyelvtan	2	2	3	2	2	3	2	2	2	2	3	2	2	2	2	3	2	2
Fogalmazás	—	2	2	—	2	2	—	2	2	2	—	2	2	2	—	—	—	—
Beszéd. ért.	$\frac{4}{2}$	—	—	$\frac{4}{2}$	—	—	$\frac{4}{2}$	—	—	—	—	$\frac{8}{2}$	—	—	—	—	$\frac{8}{2}$	—
Honismeret	—	3	—	—	3	—	—	3	3	4	—	$\frac{4}{2}$	4	4	—	—	$\frac{4}{2}$	—
Földr. tört.	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—
Term. rajz. tan.	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—
Számtan	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Rajz	—	2	2-1	—	2	2-1	—	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	2	2-1	—	$\frac{2}{2}$	2	2	2-1	—	$\frac{2}{2}$
Szépírás	$\frac{2}{2}$	1	—	$\frac{2}{2}$	1	—	$\frac{2}{2}$	1	1	1	—	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	1	1	—	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$
Ének	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$
Torna	1	1	1	$\frac{2}{2}$	1	1	$\frac{2}{2}$	1	1	1	1	$\frac{2}{2}$	1	1	1	1	$\frac{2}{2}$	1
Slöjd	—	1	2	—	$\frac{2}{2}$	2	—	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	2	—	$\frac{2}{2}$	1	1	2	—	$\frac{2}{2}$
Női kézimunka	3	3	5	3	3	5	—	3	3	3	5	—	3	3	3	5	—	3
Fiuké	22	25	28	22	25	28	22	24	24	26	28	23	24	26	26	28	23	24
Leányoké	22-25	27	30	22-25	27	30	22	26	26	28	30	23	26	28	28	30	23	26

Kidolgozta: Horváth Imre tanító, Hidaskürt.
az isk. és népművelődésügyi minisztériumba

tervek

iskolák II. - VIII. osztályai részére
órabeosztásával.

Általános		Hat osztályos					Hét osztályos							Nyolc osztályos								Iskola típus
IV.	V.	II.	III.	IV.	V.	VI.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Osztály		
I.	II.																			Csoport		
4	5	6-8	2	3	4	5	6-8	2	3	4	5	6	7-8	2	3	4	5	6	7	8	Évfolyam	
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	Hittan	
$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	2		$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	1	2		$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	1	2		$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	1	2	2	Polg. nev.	
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	Szlovák	
$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{2}$	2	5	5	$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{2}$	2	5	5	$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	5	5	$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	Olvasás	
2	2	3	2	2	2	2	3	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	3	3	3	Nyelvtan	
2	2	2		2	2	2			2	2	2	2			2	2	2	2	2	2	Fogalm.	
			$\frac{8}{2}$					$\frac{8}{2}$						$\frac{8}{2}$							Besz. ért. gy.	
4	4			$\frac{4}{2}$	3	4			$\frac{4}{2}$	3	4				$\frac{4}{2}$	3	4				Honismer.	
		2				2					2	3						2	3	3	Földrajz Történel.	
		2				2					2	3						2	3	3	Természtrajz Természottan	
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4	3	3	Számтан	
2	2	2-1		$\frac{2}{2}$	2	2	2-1		1	2	2	2-1	2-1		1	2	2	2-1	2-1	2-1	Rajz	
1	1			$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	1	1		$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	1	1	1		$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	1	1	1		Szépírás	
$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$		$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$		$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$		$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	Ének	
1	1	1		$\frac{2}{2}$	1	1	1		$\frac{2}{2}$	1	1	1	1		$\frac{2}{2}$	1	1	1	1	1	Torna	
1	1	2		$\frac{2}{2}$	1	1	2		$\frac{2}{2}$	1	1	2	2		$\frac{2}{2}$	1	1	2	2	2	Slöjd	
3	3	5		3	3	3	5		3	3	3	5	5		3	3	3	5	5	5	Női kézimunka	
26	26	28	23	24	25	26	28	23	24	25	26	27	28	23	24	25	26	27	28	28	Fiúk	
28	28	30	25	26	27	28	30	25	26	27	28	30	30	25	26	27	28	30	30	30	Leányoké	

— A galánta-vágsellyei körzet a központ útján
fellerjesztési javasolja jóváhagyás végett.

A szlovák nyelv beosztása az óratererbe.

Horváth Imre javaslata a galántai gyűlésen.

Szeretett elnök urunk, Berényi Gyula kezdeményezésére indult ki azon mozgalom, hogy a magyar tannyelvű elemi népiskolák óratervezetébe ne a tanítási nyelv, illetőleg ne teljesen a tanítási nyelv rovására illesztessék be a kötelező heti 3 szlovák óra.

Azóta megjelent az új tanterv és új órabeosztás, mely azonban teljesen figyelmen kívül hagyta a magyar tannyelvű népiskolák viszonyait.

Az új tanterv alapján egyes tankerületekben készítettek is tananyagbeosztásokat, melyekben a szlovák nyelv is szerepel, de az óratervezetet a szlovák nyelv kihagyásával másolták le az államnyelvű iskolák részére készített óratervről.

Ilyen nagy és fontos munka mellett készíthettek volna a mi viszonyainknak megfelelő óratervet, melyet jóváhagyhattak volna az iskolai referátussal. Ezt azonban elmulasztották s most teljes a bizonytalanság s egyöntetű eljárásról szó sem lehet.

Ezt a mulasztást óhajtotta pótolni egyesületünk elnöke, amikor megbízott, hogy közgyűlésünkre megfelelő óratervezetet készítenék.

Az összeállításnál az az elv volt irányadóm, hogy a második és harmadik évfolyamokban minden napra essék egy olvasási óra, mert a régebbi gyakorlat ezt lehetetlenné tette. Meg is volt az eredménye.

Általánosan hallottam a panaszt, hogy az I.-ső évfolyamban elért pontos olvasást a második és harmadik évfolyamban elfelejtették s olvasási és írási hibát hibára halmoztak, mit később egyáltalán nem, vagy csak óriási fáradsággal lehetett kijavítani.

Jó olvasás a tanulás és további művelődés alapja, melyet a laikusok is tudnak. Nélküle sem helyesírás, sem fogalmazás nincs.

De nem célozom ma hosszan értekezni a dologról, csak éppen rá akartam mutatni pár szóval az olvasás fontosságára.

Most pedig áttérek tulajdonképpeni megbízatásom rövid ismertetésére.

Legelső kérdése mindenkinek, hogy miből, melyik tárgyból vegyük el a szlovák nyelv részére szükséges három órát.

Erre néhányan úgy feleltek, hogy a tanítási nyelvből,

mert másból nem lehet. A többség pedig a női kézimunka. rajz és tornaórák rovására véli megoldhatni a dolgot.

Az óraterv behatóbb tanulmányozása után azonban arra a meggyőződésre jutunk, hogy ily általánosságban lehetetlen megoldani a dolgot, mert a női kézimunka csak a legfelsőbb osztályokban sok és abból is csak egy óra vehető el, mert a többi a fiúk óráiban nem okozna változást.

A rajz az alsóbb fokon minimális, csakis a 6. évfolyamtól kezdve csonkítható. A tornát a mai korban szükségesnek tartom, de ha az óratöbbletet el akarjuk kerülni, okvetlen fel kell adni 1 órát belőle a második évfolyamtól kezdve.

Hittan, polgári nevelés, földrajz, történelem, természetrajz, természettan, szépirás, ének, fiú kézimunka nem csonkítható, mert úgy is minimális számban van, hogy eredményes tanítás lehetséges legyen.

Hozzá kell nyulnunk egyes évfolyamokban tehát a tanítási nyelvhez, beszéd ért. gyakorlathoz, honismerethez és a teljesen osztott iskolák 7—8 évfolyamában a számtanhoz is.

Ez az órakevesbités azonban nem lesz akadályára a teljes eredmény elérésének, mert 30 éves lelkiismeretes tanítói gyakorlatom alapján bátran merem állítani, hogy az előirt tananyagot sikeresen tanítja minden tanító a megmaradt óraszám-ban is.

Az államnyelvű iskolák óratervezeteiből kimaradna iskola-típus- és évfolyamonként:

Egy osztályos iskolánál:

2—3 évf.	1 torna	2 beszéd ért.	
4—5 "	1 torna	2 tannyelv	
6—8 "	1 torna	1 rajz fiúknál női kézimunka	1 tannyelv.

Két osztályos iskolánál:

2—3 évf.	1 torna		2 beszéd ért.
4—5 "	1 torna		2 tannyelv
6—8 "	1 torna	1 rajz női kézim.	1 tannyelv.

Három osztályos iskolánál:

2. évf.	1 torna		2 beszéd ért.
3—4 "	1 torna		2 tannyelv
5 "	1 torna		2 tannyelv
6—8 "	1 torna	1 rajz női kézim.	1 tannyelv.

Négy osztályos iskolánál:

2. évf.	1 torna	1 beszéd ért.	1 tannyelv
3. évf.	1 torna	1 honismeret	1 tannyelv
4—5	1 torna		2 tannyelv
6—8	1 torna	1 ^{rajz} női kézim.	1 tannyelv.

Öt osztályos iskolánál:

2. évf.	1 torna	1 beszéd ért.	1 tannyelv
3. évf.	1 torna	1 honismeret	1 tannyelv
4—5	1 torna		2 tannyelv
6—8	1 torna	1 ^{rajz} női kézim.	1 tannyelv.

Hat osztályos iskolánál:

2. évf.	1 torna	1 beszéd ért.	1 tannyelv
3. évf.	1 torna	1 honismeret	1 tannyelv
4—5	1 torna		2 tannyelv
6—8	1 torna	1 ^{rajz} női kézim.	1 tannyelv.

Hét osztályos iskolánál:

2. évf.	1 torna	1 beszéd ért.	1 tannyelv
3. évf.	1 torna	1 honismeret	1 tannyelv
4—5	1 torna		2 tannyelv
6.	1 torna	1 ^{rajz} női kézim.	1 tannyelv
7—8	1 torna	1 ^{rajz} női kézim.	1 számtan.

Nyolc osztályos iskolánál:

2. évf.	1 torna	1 beszéd ért.	1 tannyelv
3. évf.	1 torna	1 honismeret	1 tannyelv
4—5	1 torna		2 tannyelv
6	1 torna	1 ^{rajz} női kézim.	1 tannyelv
7—8	1 torna	1 ^{rajz} női kézim.	1 számtan.

A részletes óratervezetben a többi óra megegyezik az államnyelvű iskolák óratervével.

Indítványozom, hogy a közgyűlés által elfogadott ezen óratervezetet a központi vezetőség mutassa be jóváhagyás végett az iskolaügyi referátusnál.

Stampay ének- és imakönyve

a versenykönyvek között terjedelemlre legbővebb és legolcsóbb ének- és imakönyv 280 énekkel, a szentkeresztiúti ájtatossággal, a passiókkal, a temetési szertartásokkal és megfelelő szép imákkal, csinos keménykötésben 8 Ké, izléses egésvázsonban 11 Ké.

(Több példánynál 25% engedmény). 42 ének kottája 4 Ké.

Csak a szerzőnél kapható Kőbükúton, 2. XVI.

A cselekvő iskola.

Irta: **Osvald Lajos.**

A pedagógiának, ha különböző feladatait komolyan meg akarja valósítani, a legszorosabb összefüggésben kell maradni a való élettel.

A népek fejlődését befolyásoló és irány szabó erők között, — amilyenek a vallás, a nemzeti érzés, a kulturális nivó, a gazdasági helyzet, — méltó helyet foglal el a pedagógia. Az oktatás- nevelés a társadalomfejlődés menetére mindég irányítólag hatolt, s azt módszereinek szerencsés, vagy kevésbé szerencsés megválasztása által hol sietette, hol gátolta.

A pedagógia feladata az egyes korok eszményképeinek változása szerint variálódott. Így a végcél: a boldog ember, a tökéletes ember, a vallásos-, az egyéni-, a társadalmi-, a kollektív ember. Ezen cél érdekében változott a módszer. A mai kor az iskolától a művelt, a jellemes és társadalmi ember nevelését követeli. Az új irányok keresése a pedagógiában egyrészt azon célból történik, hogy minél kisebb erőfeszítéssel minél több és minél alaposabb tudást szerezhessen a tanuló, másrészt, milyen módszerek alkalmazása által éri el az iskola az életre-nevelés célját?

Ez utóbbi cél kereshiúlvitele érdekében egy új módszer indult hódító útra a cselekvő iskola formájában. Ennek lényege abban áll, hogy a végcél elérésére nemcsak a szellemi erőket veszi igénybe, hanem a testi munkát is. A kézi és testi munka oly jelentős nevelési tényező, hogy ennek nemcsak a kézimunka órákon kell érvényesülni, hanem az összes órákon és valamennyi tantárgynál. A munka által a tanulóknak testi szervezete erősödik, fejlődik és közvetve ezáltal szellemi képességeinek felkeltése és fejlesztése is befolyásoltatik. Tévedés volna azonban azt hinni, hogy a cél az, hogy a gyermek már az iskolában valami mesterségre, vagy foglalkozásra elő legyen készítve; hogy talán az iskola azon technikai fogásoknak és ismereteknek a birtokába juttassa a gyermeket, melyekre a későbbi élet-pályáján szüksége lehet. Nem! Ez didaktikai materializmus lenne. Akkor egyik szélsőségből a másikba esnénk, s a mai csak száraz adathalmazokat közlő intellektuális iskolából belejutnánk az izzadságszagú műhely-iskolába. Nem robotmunkát kell bevinni az iskolába, hanem éltető cselekvést. A passzív és

gépies tanítást fel kell váltani a tevékeny, az alkotó és a munkával egybekapcsolt oktatásnak.

A gyermek ösztön-életéből fakadó mozgási tevékenységnek, munkálkodási hajlamnak és alkotó vágyának megnyilatkozási teret kell biztosítani, hogy az iskolát ne tekintse börtönnek. A kisgyermek örömmel jön az iskolába, de csakhamar az örömet az iskolától való félelem, sőt irtózat váltja fel. Ne gondoljuk azt, hogy ezt a tudástól való idegenkedés idézi elő. Hisz a gyermek nagyon kíváncsi, tudásvágya és tanulási kedve kielégíthetetlen. S ha ennek ellenkezőjét vagyunk kénytelenek tapasztalni, úgy bizonyára az iskola mai szervezetében van a hiba. Ezt kell, az iskola levegőjét és az oktatási módszert megváltoztatni.

A modern oktatás- nevelés a kísérleti pedagógia eredményeit figyelembe veszi és erre alapozza módszereit.

A kísérleti pedagógia két, élettani szempontból különösen figyelembe veendő korszakot állapít meg a tanuló gyermek életében. Egyik a 4-től—7 ig, a másik a 10 től—15 évig terjedő kor, amidőn a testi fejlődés hirtelenül, fokozottabb mértékben megy végbe. Ebben a rohamos növekedésben nyilvánuló korban sok élettani abnormalitás jelentkezik a gyermeknél. Ilyen a testi és lelki gyengeség, szórakozottság, idegesség, fáradtság, nagyobb ingerlékenység. A hirtelen növekedés első korára esik a kezdődő iskolába járás, a kínos üldögélés, az frás olvasás fásasztó tanulása. A második rapidul növő korban a gyermek le van láncolva a padhoz. A napnak nagyobb részét padban, mozdulatlanul való ülésben tölti; hazamenve otthon is ül a házi feladatok végzése közben. Az iskolában végzett nehéz szellemi munka, a sok elméleti magyarázat, a szigorú fegyelem, a feleléstől és a büntetéstől való félelem testi és lelki reakciókban nyilvánul. Az örökös üléstől nagyfokú szexuális ingerlékenység jelei mutatkoznak. Ebben a korban jelentkeznek a tipikus iskolai betegségek: a fejfájás, a rövidlátás, a vérszegénység, a mell- és szívfájdalmak.

A testi és lelki fejlődésnek az élettan törvényei által befolyásolt ezen idejét az iskolának figyelembe kell venni. Ebben a periodusban nem szabad egyoldaluan csak a szellemelet venni igénybe, nem szabad az elmét gépies magoltatással túlterhelni, hanem az oktatást- nevelést a testkulturával, alkotó munkával és cselekvési tevékenységgel kell összekötni.

A jelenlegi oktatásnál a tanító a tevékenyebb. A gyermekek inkább passzív, mint aktív módon vesznek részt a tanításban. A növendékek figyelnek, hallgatnak emléznek és ismételnék. Ez a tanítás pszichológiailag is helytelen, mert itt a lelki tevékenység egyedül az emlékezet igénybe-vételében és működtetésében nyilvánul, holott a gyermeki lélek más tevékenységre is képes. Nem csoda azért, ha a lefojtott tevékenység és alkotási vágy kényszermozgásokban nyilvánul: öntudatlan írkálásban, rajzolásban, játékban jelentkezik; máskor a mozgási ösztön oly erővel lép fel, hogy még a büntetéstől való félelem sem tudja megnyílvánulását meggátolni. Hogy oly sok az ideges gyermek, annak részben a jelenlegi iskolai-módszer az oka. A gyermek a belső kényszerből fakadó mozgási és alkotási vágyának nem engedhet szabad folyást, mert az iskolai fegyelem arra kényszeríti, hogy ezt a minden pillanatban jelentkező ösztönt állandóan leküzdje, s ebben a túlfeszített akaratmunkában idegei legyengülnek. Ezt a gyermekben rejlő, s benne nagy mértékben összesűrt motorikus energiát nemcsak levezeti, de az oktatás és nevelés szolgáltatába állítja a cselekvő iskola módszere.

Itt jutunk el a cselekvő iskolának a lélektan törvényei által megindokolt jogosultságához.

A cselekvő iskolában az izom tevékenysége egyenlőrangú az agy fiziológiai működésével; a testi munka egyenlőrangú a lelki és értelmi tevékenységgel. Alkotást jelent kézzel és ésszel. Nemcsak elméleti ismeretek, de gyakorlati képzelést is nyújt. Ez produktív oktatás-nevelés. Itt az iskola megtanítja a tanulót arra, hogy tudását tudja az életben felhasználni, s tudjon ott érvényesülni. Az eddigi theoretikus és mechanikus oktatás nevelés nem teszi erre képessé.

A cselekvő iskola methodusa megóv bennünket az anyag túlhalmozásától, a gyermek túlterhelésétől. Itt az anyag minimumával kell elérni a lelki erők maximumát. Ebből nem az következik, hogy minél kevesebb tudással kell ellátni a gyermekeket. A közlendő anyag mennyiségét aligha sikerül a cselekvő iskolának redukálni, mert az élet mindég nagyobb és nagyobb követelményekkel lép fel az emberek tudásával szemben. A kultúra, a technika, a gazdasági élet rohamos fejlődése majdnem lehetetlen feladat elé állítja a tanítóságot, mit mily mértékben tanítson, hogy a való életről, az emberiség mostani

helyzetéről fogalma legyen a gyermeknek, s hogy az életküzdelmekre kellően felvértezve kerüljön ki az iskolából? A tanítandó ismerethalmaz óriási tömegéből kénytelenek leszünk az igazán lényeges és fontosat kiválogatni. Meg kell rostálni a tanítandó anyagot, mert sok felesleges, vagy legalább is nem életbevágó fontosságú dolgot tanít a mai iskola, hogy ennek helyére beállíthassuk azt az ismeret minimumot, amit az élet feltétlenül megkíván. Hogy csak futólag rámutassak, ne tömjük meg a gyermek agyát nyelvtani szabályokkal, számadatokkal, évszámokkal statisztikai dolgokkal, természetrajzi osztályokkal, stb. vel. Ne akarjunk a gyermekből élő lexikont csinálni. Az emlékezet túlságos igénybevétele jogosult volt régen, midőn a könyv még ritkaság volt; ma már a könyv alaposabb és megbízhatóbb eszköz minden emlékezetbeli tudásnál.

Ne álljon elő az az anomália, hogy a gyermek az évszázadokkal előbb történet eseményeket nagyon jól tudja, de a közeli dolgokról, a mai életéről nagyon hézagos ismeretei vannak.

A mai élet sok elméleti és gyakorlati tudást kíván, azért arra kell törekedni, hogy a gyermekek minél kisebb lelki energia felhasználásával, minél több és minél alaposabb tudást szerezzenek. Az ismeretanyag *menyiségét* már nem lehet fokozni, azért a *minőséget* kell javítani. Ez pedig csak a módszerek tökéletesítése által lehetséges.

Ma már, a csak intellektuális nevelés túlhaladott pedagógiai álláspont. Az újabb nevelési irányzatokban ezzel egyenrangú az akarat nevelése és a gyakorlati nevelés. Az önállóan gondolkodó és cselekvő, a jellemes ember nevelése. Az oktatás, mint a nevelés eszköze, jön figyelembe. A logikai anyagbeosztás és elrendezés helyett a lélektan törvényei veszik át az uralmat az anyag beosztásánál és módszeres feldolgozásánál.

Eddig az iskolában az oktatás volt a fő a minél több ismeret megszerzése. Ennek módszerei eléggé ismertek és kipróbáltak. Most a nevelésre helyeződik át a fő súly s ez fokozottabb munka-többletet jelent a tanítónak, mert itt a tanuló individualizmusa még inkább kiütözközik, mint az oktatásnál. Ez a munkatöbblet kell, hogy jogtöbbletet is biztosítson a tanító számára. A tanítónak meg kell adni a jogot arra, hogy a módszert szabadon megválaszthassa, az anyagot elrendezhesse, az oktatásidőt csoportosíthassa, órákat felcserélhessen, esetleg

összevonhasson. Ezek a jogok a cselekvő iskola belső szervezetéből folynak, ezek nélküli működése megbénul. Azonban a cselekvő iskolában is az oktatásnak bizonyos meghatározott eredményt fel kell mutatni, tehát nem fajulhat el egy cél és eredmény nélküli beszélgetéssé, vagy nem laposodhatik el egy játékszerű cselekvéssé.

A mai módszer szerinti oktatás úgy történik, hogy a heti órarend előre meghatározza a tantárgyat és ennek tanítási idejét. A feldolgozandó tananyag ki van szakítva az illető tantárgy ismeretanyagából. Néha még ez is szétforgácsolódik, mert nem lehet egy órán át elvégezni. Amidőn pár nap múlva, esetleg egy héttel később újra előjön a tantárgy, a gyermek lelki energiájának egy része arra használandó fel, hogy a kapcsolatot a félben maradt részismerettel megteremtse, a másik része arra, hogy figyelme, amelyik az előbbi órán egy egész más tantárgyra volt irányozva, erre a tanításanyagra koncentráldódjék. S amindőn az érdeklődés felkeltésével a gyermek szellemi ereje a lelki képességek szerint már működésbe lépett, amikor agya a legfogékonyabb volna a tárgykör további ismereteinek befogadására, akkor egyszerre csak vége az órának, a lelki folyamat erőszakkal megszakad, az ismeretanyag ismét függve marad a levegőben s arra vár, hogy a következő héten újra végig csinálja ezt a processzust. Így aztán a gyermeknek nincs áttekintése és ismereteit nem tudja az élet valóságába behelyezni. A mai gyermek tudása apró szóismeretek mozaikjaiból áll, amelyeknek költőanyaga egyedül az emlékezet. Ez pedig a száraz ismeretanyag halmozása következtében túl van terhelve s így a működése megbizhatatlan.

A cselekvő iskolában nincs szigorúan betartott órarend. Itt a tanításnál a kiválasztott tantárgy anyaga csak mint vezérfonal szerepel, azonban más tantárgyak köréből is belevonjuk mindazt, ami a tanítás anyagával természetes összefüggésben van, vagy vele kapcsolatba hozható. Ebben a cselekvő iskola az életet utánozza. A való életben a legkülönbözőbb módon fonnódnak össze egymással azok az ismeretkörök, melyek az iskolában tantárgyak szerint vannak beskatulyázva. Az egyik képzet megjelenése szükségszerűleg előidézí a más fajta s az iskolában más tantárgy körébe sorozott képzeteket.

A cselekvő iskolában nem lehet betartani a félórai vagy egyórai tanítási időt. Ha a gyermek disponálva van egy bizo-

nyos anyag felvételére, ha fel van kelve benne az érzelmi életére vagy akaraterejére hatással bíró hangulat, ha az érdeklődés kövekezéiben figyelme ráirányított az alkalmosság vagy időszerűség által meghatározott témára, tehát, ha a gyermek apperpciálós tevékenysége megindult, akkor ezt a lelki folyamatot nem szabad megszakítani azon a címen, hogy vége van az órának, hanem hagyni kell, míg az érzelmi működés és értelmi munka kiéli magát és magától elernyed. Ennél a módszernél a tömegsuggeráló jelensége lép fel s ennek hatása alatt még a kevésbé tehetséges vagy szellemileg renyhe gyermek is iparkodik bekapcsolódni a tanítás menetébe és abban aktív részt venni. Nem kell féltetni a gyermeket a túlerőltetéstől és túlerheléstől, mert a cselekvő iskolában az ismeret megszerzésekor nemcsak agy-munkát végez a gyermek, hanem izom-munkát is s a cselekvő ösztöne, valamint alkotó vágya is teljes egészében kielégülést nyer. Ezáltal a jelenlegi iskola oly sok időt rabló és oly nehezen megoldható problémája, a fegyelmelés is könnyebbé válik. Az ész művelése, az érzelem nemesítése, az akaratérő szilárdítása és a test fejlesztése ill nem külön-külön órán, hanem egyszerre, egyidőben történik. Ez az igazi koncentráció.

Egy pár példával megpróbálom majd illusztrálni a cselekvő iskola módszerét.

Említettem már, hogy szükséges, miszerint a tanítandó anyag alkalmosságú vagy legalább is időszerű legyen. Az alkalmosságú az élet produkálja. Az iskolában, a családban, a községben, a környéken vagy a világban történt események nyújtják a kiindulási pontot, főleg a gyermek által látott, hallott, vagy vele történt események. Akármilyen csekélyeknek látszhatnak is, a gyermek előtt fontosak, mert személyes élményei fűződnek hozzá. Ilyen alkalom által nyújtott eset pl. a következő: Egy pár gyermek piszkosan jön az iskolába. Ez az esemény félnapra elegendő tanítási és nevelési anyagot ad. Mert nem elég félórán át a tisztaság esztétikai és egészségügyi vonatkozásait fejtegetni, hanem gyakorlatilag is be kell mutatni annak keresztülvitelét, még pedig minél többször, mert csak a sok gyakorlás által válik szokássá. Tehát a gyermekek ott az iskolában megmosakodnak. Meg kell nekik mutatni, hogyan mossák a test egyes részeit s meg kell őket tanítani a szappan, a fogkefe, a fogpor használatára. Megmutatjuk, hogyan fésülje

a haját, hogyan nyírja le a körmeit, miként tisztítsa ki a cipőjét, kefélje le a ruháját, mossa ki a zsebkendőjét, foldozza meg a rongyos ruháját. Ha az idő kedvező, úgy fürödni visszük őket. Figyelmeztetjük a hidegvíz és melegvíz egészségügyi hatására. Megtanítjuk őket az érzékszervek ápolására. Az oktatást alkalomszerű énekkel, vagy vers-szavalással költjük össze. Ugyanekkor leiratjuk velük az egészségügyi szabályokat. Rajzoltatunk fésűt, mosdótálat, szappantartót, faragtatunk sárkotrókést, kötetünk cipőtisztító keféit, stb. Egy más, hasonló alkalommal a tisztasághoz és a vízhez kapcsolódnak a népjólét, a gazdaságtan, a fertőző-betegségek végtelen területei. Egyedüli korlát a praktikus ismeret és gyakorlat.

Egy másik példa: Tűzvész volt a faluban, vagy a közel környéken. Ez alkalmat ad arra, hogy a gondatlanságot, a véletlen természeti csapást, vagy az emberi gonoszságot szemléltetővé tegyük, valamint az emberek egymásra utaltságát bemutathassuk. Megszemléljük az esemény helyét. A kár felbecsülése alkalmat ad a tűzbiztosítás tanítására, a tűzbiztosító kötvények elkészítésére, az évi díjösszegek kiszámítására. Ha az esemény alkalmas arra, hogy az érzelmet befolyásolja, akkor kihasználjuk a hangulatot és a károsultak, a szenvedők, az élet megpróbáltatjai iránti részvétet, könyörületességet és áldozatkészséget felkeltjük a szivekben. Itt, a tűzvész helyén tanítunk a megelőző tűzrendészeletről és a tűzoltóságról, mint altruisztikus, emberbaráti intézményről. A fecskendő szemléltetésénél magyarázunk a levegő nyomásáról, a szívó- és nyomókútról. Taníthatunk a gyulékony és robbanó anyagokról, a víz kémiai és fizikai tulajdonságairól, a füst- és gázmérgezésről. Bemutathatjuk a fecskendő kezelését, a vészélyeztetett személyek és állatok mentését, a sebek bekötését és az első segélynyújtást baleseteknél. Irathatunk fogalmazványt az életmentésről vagy a tűzvészről. Rajzoltathatunk sisakot, csákányt, égő háztetőt. Fából faraghatnak létrát, vízipuskát. Az iskolateremben kipróbálhatjuk a tűzriadót.

Látjuk ezen példákából, mint szövődik egy önálló egészné a polgári nevelésben, a beszédértelem, a fogalmazás, a számtan, a természettan, a rajz, a torna és a kézimunka anyaga s mint szerez itt elméleti és gyakorlati tudást a gyermek, az agy, az értelem és az izom-munka harmonikus összműködése által.

Ez a módszer annál értékesebb eredményekkel kecsegtet,

minél több szemléltetéssel, kísérlettel, kirándulással, sporttal, játékkal van egybekötve. Minél több alkalmat kell adni a gyermeknek az önálló munkára. A gyermek maga készítsen napi árjegyzékeket a bolti és piaci árakról, jegyezze a napi hőmérsékletet, a csapadék mennyiségét, csináljon időjárásdiagramokat, rendezzen be meteorológiai állomást légsúlymérővel, esőmérővel, széljelzővel. Mérje fel és rajzolja le a községet iránytűvel és mértékkel a kezében. Állapítsa meg kísérletekkel a növények tápszer, hő és fény igényeit, pl. oly módon, hogy különböző növények magvait más és másnemű földdel töltött ládikákba helyezze el s egyrészének megadva az összes tenyészfeltételeket, a másik résztől megvonja a világosságot vagy a meleget vagy a nedvességet és saját szemével kísérje ezen növények fejlődését. Maga rajzoljon térképeket s tegyen számításokat a távolságokra légvonalban, vasúton és országúton. Legyen vasúti menetrendje, díjszabása; számítsa ki a vasúti személy- és áru-tarifákat különböző állomásokra.

Az iskolában meg legyen az összes használatos súly-, hossz- és ürmérték. Az iskola változzék át bolttá, vásárcsarnokká. Vásároljanak és áruljanak, különböző utánozott árucikkeket. Legyen meg a való pénzürtékét képviselő játékpenzük.

Csináljanak maguk közt takarékpénztárat. Tegyenek be betéteket és vegyenek fel kölcsönöket. Eszközöljenek ezzel kapcsolatban kamat, tőke, idő, százalék és kamatos-kamat számításokat. Állítsanak ki kötelezvényeket és váltókat. Váltsanak be idegen pénznemeket. Utánozzák a postahivatalt. A gyermekek fogalmazzanak leveleket, állítsanak ki utalványokat, adjanak fel csomagokat s maguk számítsák ki a portót. Látogassák meg a vásárokat, boltokat, műhelyeket, gyárakat, bányákat, kertészeteket, állomásokat, raktárakat. Ránduljanak ki az erdőbe, a síkságra, a tavakhoz és folyóvizekhez. Ezek a kirándulások azonban nem fulladhatnak bele — mint jelenleg általában — agyonfárasztó gyaloglásokba, látinivalók túlhalmozásába, vagy szórakoztató játékokba. A cselekvő iskolának pl. egy folyó parthoz való kirándulása össze lesz kötve nap, vagy vízfürdővel, esetleg úszási gyakorlatokkal; a parton látható földrétegek tanulmányozásával; vízben élő növények, halak, bogarak életének ismertetésével; a vízparton lévő fák, virágok, madarak, rovarok megfigyelésével. A folyóparton tanulni fognak a víz természetes erejének felhasználásáról; a víznek a föld

felületét átalakító munkájáról; mint a közlekedésnek egyik fontos úljáról; hidakról, hajókról, malmokról, halászati eszközökről, stb. Ki lesz fejte előlük a viznek a természetre gyakorolt áldásos hatása, valamint az árvizek elemi csapása. Az ember védekező munkája a vízzel szemben. Itt ki lehet próbálni Archimedes lörvényét, lehet gyűjteni kagylókat, csigákat, egy szóval a természetnek ezen a kis darabkáján is az ismeretanyagunk óriási területe áll rendelkezésünkre. Természetesen ezt nem lehet, de nem is szabad egyszerre feldolgozni, hanem kiválasztunk ezen anyagból egy részt, amelyik tanításunknak gerincét, vázát fogja alkotni, a többi vele szerves összefüggésben lévő anyag arra lesz alkalmas, hogy ezt kiegészítse és tudásunkat az életvalóságba behelyezze.

Az anyag megválasztása, mikénti feldolgozása a tanító legsajátabb egyéni feladata és joga.

A cselekvő iskolának a mai iskolából fokozatosan kell kialakulnia, s az átmenethez az előfeltételeket rendszeres munkával kell megteremteni.

A cselekvő iskola eredményes megvalósításának és eredményes működésének előfeltételei közül a legfontosabbak a következők: a teljesen osztott iskola; az osztályok túlszűfoltóságának megszüntetése; az iskoláknak modernebb és gazdagabb felszerelése; iskola-kertek, kísérleti-telepek, járszóterek, dolgozó és tornatermek, iskolai-fürdők létesítése; a társadalom és az állam részéről az iskoláknak az eddigieknél nagyobb mérvű támogatása, főleg abban, hogy a gyermekek előtt minden gyár, műhely, bánya, stb. nyitva álljon; továbbá, hogy a vasuton és hajón történő kirándulások és tanulmányi utak ingyenesek legyenek, ingyenes háló és pihenő helyek létesíthessenek; végül igen fontos előfeltétel a tanítóság szakképzésének emelése.

A cselekvő iskola hatalmas elméleti és gyakorlati, általános és szaktudást követel meg a tanító részéről. Épen az, hogy az alkalomszerűség egyik alapja a cselekvő iskolának és hogy a tanítást a gyermek érdeklődése befolyásolja s annak a tervezettnél más irányt adhat, óriási gyakorlatot, rutint, methodikal ügyességet és rátermettséget kíván a tanítótól. Gyors áttekintésér annak, hogy az oktatás-nevelés céljának megfelelőleg, mit és mily terjedelemben használhat fel? Mert máskülönben a tanítása kúsza, zavaros lesz, esetleg teljes káoszba fulladhat.

Mivel a cselekvő iskola tág teret enged a tanítónak az

anyag megválasztásánál, a módszer megállapításánál, az órarend megváltoztatásánál; azért lelkiismeretes és kötelességüket szigorúan felfogó tanítókat kíván.

Ez az iskolatípus most van a kísérletek központjában, annak methodusai kipróbálás alatt. Sajnos, nekünk itt nincsenek kísérleti iskoláink, a munkában nem vehetünk tevékenyen részt, de a kísérletek eredményeit figyelemmel kell kísérnünk, keresnünk kell a módot és lehetőséget arra, hogy a kipróbált és bevált eredményeket a mi viszonyainkhoz és céljainkhoz alkalmazva, az iskoláinkba bevezethessük s ezáltal feladatunkat valóra válva, a gyermekeket valóban az életre nevelhessük.

EGYESÜLETI ÉLET.

Olvasóink és hirdetőink figyelmébe. Értesítjük olvasóinkat, hogy lapunk jelen száma keltős szám, az anyag terjedelmére való tekintettel. Legközelebbi lapszámunk nov. 10-én jelenik meg. Kérjük hirdetőinket, hogy ehhez alkalmazkodni sziveskedjenek. *Szerkesztőség és kiadóhivatal.*

Választás. Örömmel vettük tudomásul, hogy *Tóth Kálmán* tanyi közs. tanító, okleveles polg. isk. szaktanító kariársunkat a gútai közs. polgári iskolához választották meg rendes tanáruul. Gratulálunk és sok sikert kívánunk új működési helyén.

Meghívó. A párkányjárasi Általános Magyar tanítóegyesület 1950. okt. hó 25.-án (csütörtökön) d. e. fél 10 órakor Párkányban a r. k. népiskolában rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó és előterjesztések. 2. Jegyzőkönyv hitelesítése és pénztári jelentés. 3. A tanuló gyermekek szellemi képességének és ismeretkörének megállapítása egyenként és általában. Előadó: Szabó Emil Muzsla. 4. Tanítóegyesületünk anyagi és erkölcsi emelkedésének eszközei. Előadó: Krausz Zsigmond Párkány. 5. Tanítók természetbeni lakása és az iskolabővítés. Előadó Schmera Lajos Nagyölvéd. 6. Indítványok. Bíró Béla egyesületi elnök, Szoleczky János egyesületi jegyző.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!
Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron Pontos és figyelmes kiszolgálás

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárda hivatalos közleményei.

Kedves Dalostestvérek!

Szeretettel köszöntelek és ölelek mindnyájatokat. Köszönöm és szívből viszonzom a hozzám intézett kedves sorokat és engedjétek meg, hogy azokra csak ez uton és nem külön-külön válaszolok, mert roppant elfoglaltságom megakadályoz ebben. Nagyon megható az a ragaszkodás, amelyet irányomban tanúsítotok, megnyugtató, de egyuttal biztos zálog a jövőre. Figyéljétek el, hogy a szeretet és ragaszkodás irányotokban még fokozottabb mértékben él bennem és ez tart minket össze egy testvéri közösségben, ez teszi acélossá egy közös akarásunkat! Én hiszem, hogy leendő új dalostestvéreink is ilyen szívvvel jönnek közénk és akkor mi mindnyájan szeretettel és testvérekként fogadjuk őket közösségünkbe.

E helyütt hozom szíves tudomástokra a Galánta-Vágsellye kerület tanítósága közgyűlésének meleg elismerését és jegyzőkönyvi köszönetét és e helyütt ígérem nevetekben, hogy kijelölt útunkon fáradhatatlanul haladni fogunk és szívből jövő dalunkkal fogjuk megköszönni Galántán a minket ért megértő és kitüntető elismerést és spontán üdvözlést.

Kérlek Dalostestvéreim, hogy szólamaitokat naponként vegyétek át, mert nem lesz időnk őszi hangversenykörútunk előtti hosszas gyakorlásra. Tudjátok mi a jelszó: mindent kívülről!

Tervezett hangversenykörútunk ideje és állomásai: november 19-én Dunaszerdahely, 20-án Somorja, (21-e még függőben), 22-én Galánta. A novemberi számban végleges tájékoztatót fogunk adni s ugyanakkor küldünk értesítést a 11 jelentkező dalostestvérnek. Testvéri üdvözléssel: Heckmann István.

A legközelebbi hangversenyek. Egyesületünk központi vezetősége az idei központi gyűlést Galántán tervezi. Ez alkalmat megragadja a dalárda vezetősége is, hogy eleget tehessen a galánta-vágsellyei körzet régebbi óhajának és meghívásának, s a központi gyűlés napján Galántán is fog hangversenyezni. A Dalárda legközelebbi hangversenyei november 19-én Dunaszerdahelyen, 20-án Somorján és 22-én Galántán lesznek. Ez a terv örömmel tölti el a nyugatszlovenszkoí magyar tanítóságot és a közönséget, mert az első hangversenykörút sikere után a magyar tanító dalosokat mindenütt szívesen várják.

Az új jelentkezők. A dalárda elnökségének felhívása értelmében szeptember 30.-ig a következő kartársak jelentkeztek felvételre a dalárdába, illetve régebbi jelentkezéseket fenntartották: 1. Böszörményi Zoltán Súrly, ten. I., 2. Molnár László Veliká n/plom, ten. II. 3. Ivány Ferenc Deákovoce, ten. II. 4. Béres József Dernő. 5. Jánosdeák László Darňa p. Simonovce, ten. I. 6. Szobi Endre Zalaba, ten. II. v. bass. I. 7. Vratsits György Nedej tenor II. 8. Staudt Ferenc Érsekújvár bass. II. 9. Akúcs Árpád Ágov bass. II. 10. Nyitray József Libád ten. II. 11. Antal Árpád Benkepatony bass. II. 12. Pálffy Dezső Nagymegyer. A dalárda házirendje értelmében lenti kartársak csak hangpróba sikere után válnak a dalárda tagjává. E hangpróba a legközelebbi hangverseny napjának délutánján lesz a hangverseny helyén. Természetesen az aznapi hangversenyen az új tagok még nem vehetnek részt, mert ott begyakorlásra, tanulásra nem lesz idő.

Felhívás a dalosokhoz. A dalárda vezetősége értesíti a dalárda tagjait, hogy lapunkban dalárda-rovatot nyit, ahol a dalárdát és a dalosokat érintő kérdéseket, felhívásokat stb. állandóan közölni fogja. Teszük ezt idő, fáradság és költségmegtakarítás szempontjából. Dalostestvéreinket kérjük, hogy a dalárda-rovatot kísérik figyelemmel.

Törvények és Rendeleték.

Törvény a 13. havi fizetésről.

A Csehszlovák Köztársaság Nemzetgyűlése 1930. szept. 25.-én az alábbi törvényt hozta:

I. §.

1. Azon állami tisztviselőknek, akiknek illetményei az 1926. június hó 24.-én kelt és az állami tisztviselők fizetési és némely szolgálati viszonyairól szóló 103. sz. törvény szerinti szabályozottak, továbbá azon teljesen alkalmazott személyeknek, akiknek illetményei ugyanazon törvény 210. §. 1. bek. és a 311. §. szerint szabályozottak és az 1926. évi június hó 24.-én kelt és az elemi és polgári iskolák tanítóinak fizetési és szolgálati viszonyának szabályozásáról szóló 104. törv. 1., 13. és 14. §.-aiban említett tanítóknak minden év december hó 1.-én a nyugdíjalapba be nem számítható karácsonyi segély fizetteik ki a törzsfizetés havi részének 70 százalékos mérvében. A vasuti tisztviselőknél, akiknek illetményei a fizetési törvény 210. §. szerint vannak szabályozva, az 1927. évi dec. 14.-én kelt 17,572. sz. kormányrendelettel megállapított fizetési pótlékok a törzsfizetés oly részeinek tekintendők, amelyek a

karácsonyi segély megállapításánál figyelembe vétetnek. Azon alkalmazottaknál, akik törzs-fizetéssel nem bírnak, a karácsonyi segély megállapításának alapjául a szolgálati fizetésnek az a része tekintendő, amely a törzsfizetésnek megfelel.

2. Úgy a segélyre szóló igény, mint annak mérvére nézve irányadók az esedékesség napján fennálló körülmények.

3. A segély csupán azon alkalmazottakat illeti meg, akik a segély esedékességének napjáig, egy naptári évben legalább 10 hónapon át teljesítettek szolgálatot, nem tekintve az üdülési szabadság (iskolai szünidő) indokai miatt a szolgálatból való távollétet, vagy fizetett tanulmányi szabadságot, betegség, továbbá terhesség, vagy gyermekágyi betegség miatti törvényes távollétet, vagy katonai gyakorlat indokai miatt való távollétet; azon alkalmazottaknak azonban, akik az esedékesség napján fegyelmi (fenyítő) vétség miatt a fizetési előlépés vagy szolgálati fizetésből kizárattak, a segély nem utalható.

4. Ha mindkét házastárs oly szolgálati viszonyban áll, amelyben az ezen törvény szerinti segély egyébként járna, a segélyt csupán az kapja, akinek magasabb segélyre volna igénye; ha mindkét házastársnak egyforma nagyságú segélyre volna igénye, akkor csak a férj kapja azt meg.

2. §.

A közigazgatásban eszközrendő takarékosági intézkedésekről szóló 1924. évi dec. 22.-én kelt 286. sz. törvény I. része kiegészítetik oly irányban, hogy a kormány az idézett törvény 3. §. 2. bek. értelmében, az említett bizottság működéséről minden második évben, a Nemzetgyűlésnek jelentést tenni tartozik.

3. §.

Ezen törvény végrehajtása következtében felmerült költségek azon fenntartót terhelik, aki az alkalmazott személyi kiadásait fedezni tartozik.

A jelen törvényt a pénzügyminiszter a kormány többi tagjaival egyetértésben hajta végre.

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztfúti, napi áldozási stb. imákkal. 300-nál több énekkel (Jézus sz. Szive, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Kc. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

K Ü L Ö N F É L É K .

A nem állami nyugdíjas tanítók egyesülete.

Tanító-társadalmunk egyeteme, de különösen annak egyes tagjai végre azon helyes belátásra jutottak, hogy az egyesületi élet nagyban elősegíti a tanítóság kivívható érdekeinek elérhetését; kénytelen minden tanító belátni, hogy egyesülés nélkül nem volnánk az eddig elért eredmények birtokában. Hogy egyesületünk vezetősége egyes tagjainak mily érdemei vannak, arról szólni itt feleslegesnek tartom, — nem akarván szorénységüket megbántani. Céloom nem az, hogy tömjénezzek: erre nincs is szükségő egyik vezető kartársunknak sem.

Egyre azonban szeretném felhívni Kartársaim szives figyelmét a ez az, hogy Ált. Egyesületünkön kívül más egyesület is van, mely szintén a kartársak érdekében működik, t. i. a nem állami nyugdíjas tanítók érdekeiben.

K. Kartársaim ugyebár gondolnak arra néha, hogy mily nehéz helyzetben vannak azon kiérdemült kartársaink, akik hivatásuknak annak idején megfelelő, vagy a beállott nagy kor miatt, vagy betegség s egyéb különféle körülmény miatt kénytelenek voltak hivatásukat otthagyni s nyugdíjba menni.

Hát hiszen kellemes az a nyugalom, melyet az illető meg is érdemel; eleget vesződött már, — dolgozzanak a fiatalok. Helyes lenne, ha az egész ügyet ily pár szóval el lehetne intézni. De vajjon nyugalomnak nevezhető-e az az állapot, mely az öregedés és esetlegesen az ehhez járuló gyöngeség, betegeskedés mellett súlyos anyagi gondokkal jár? És a tanítóság egyeteme vajjon tud-e ezen bajokon segíteni? Ugy-e, hogy nem. Segíteni azonban mégis kötelessége s ha akar, igenis tudhat, de csak akkor és úgy, ha belátással van ezen szomorú helyzettel szemben s legalább ily irányú egyesülésnek nem áll ellene a pár koronát áldoz arra, hogy ily irányú egyesülést támogasson. Erre nem csupán egyesületünk köteles, mint testvéregyesülettel szemben, de kötelesek a tanítóegyesület tagjai is, hogy öreg kartársaikat támogassák.

A nem állami nyugdíjas tanítók egyesülete igen szép jelét adta a közelmúltban annak, hogy a nem állami nyugdíjas tanítók érdekében eljárva végre létesült az a törvény, mely hivatva van az előregyült nyugdíjas tanítók sorsán végre segíteni.

Nem tudom eléggé méltatni azt a sok és nagy fáradságot és utánjárást melyet a nyugd. tanítók egyesületének kiváló elnöke végzett, hogy végre sikert ért el. Mondhatnánk ugyan azt is, hogy könnyű volt neki egy szociálisan gondolkodó miniszterrel szemben, — mint amilyen Dr. Déder Iván közökt. miniszterünk a szonfirás szavai: „Kérjétek és megadatik, — zörgessetek és megnyitják nektek.” A kérő és zörgető pedig a kedves öreg elnök volt. Az Isten sokáig éltesse.

A mi teendők pedig most már nem lehet más, mint mennél tömegesebb belépéssel dokumentálni azt, hogy az egyesület sikeres működését elismerjük. Felkérem tehát egyesületünk minden tagját, hogy ne sajnálja a „Nem

Állami nyugdíjas tanítók Egyesületé"-be való belépést az évi 29 k tagsági díjnak befizetésével.

Hogy pedig azt is dokumentáljuk egyúttal, miszerint egyesületünknek a testvér-egyesüléssel szembeni jóindulatú mozgalma lenne ezen tömeges belépés, kérom a k. Kariársakat, jelentkezéseiket Kovács Alajos elnök urunknál Negyed leadni, hogy ő azután tömegesen jelenthesse be a tagokat a „Nem állami nyugdíjas tanítók egyesülete" elnökségének Bratislava Stúr-u. 7. Elnök: Kubány Lajos.

Jelentkezni elegendő egy levelezőlapon, melyet elküldünk azután Bratislavába továbbít.

Tagságdíj befizetésére szolgáló csekket a Bratislavai elnökség bárkinek szívesen küld.

Testvéri szoretet küsse össze a két testvér-egyesület tagjait.

Pilchta Iános.

Megvalósulás előtt a népiskola reformja. A napilapokban olvassuk, hogy Déter iskolaiügyi miniszter kiadott egy rendeletet, mellyel a miniszterium hivatalnokaiból és más szakférfiakból kinevezett egy bizottságot melynek az a feladata, hogy előkészítse a népiskolák és a polgári iskolák reformját. Az ezen iskolák részére az 1905-ben kiadott tanügyi szabályzatot ez a bizottság novellálni fogja, mert ez a szabályzat már nem felel meg a modern tanügyi igényeknek. A bizottság elnökekül Buzek miniszteri tanácsost nevezték ki, a tagjai között vannak a csehszlovákiai tanítószervezetek képviselői is.

Iskolai fog-klínka. A Csehszlovák Vöröskereszt központjának együttműködésével Zlínben (Morvaország) iskolai fog-klínikát állítottak föl, mely a maga nemében első közársaságokban. Az intézet hivatása elsősorban az, hogy az iskolás gyermekek fogsorának fejlődését figyelje és minden iskolai felév elején a gyermekek fogait és száját alapos vizsgálatnak vesse alá. Hibás és betegfogú gyermekeket azután a klínikára utalnak ápolására. A gyermekeket autóbuszokon szállítják a klínikára és pedig a tanítási idő alatt (!), hogy a gyermekek szabad idejét ezzel ne rövidítsék meg és ne keltsenek így ellenazenvet a fogápolás iránt. Üdvös dolognak tartjuk ez intézményt, de fogat ápolni a tanulás rovására: ezt a pedagógia elvével nem tartjuk összeegyeztethetőnek. Higiénia és pedagógia: meg kell, hogy férjenek egymás mellett.

A szülők tanácsa. Pozsonyban az áll. liceummal kapcsolatban megalakult a szülők tanácsa, abból a célból, hogy a csatládnak az iskolával összefüggő kérdéseit megvitaassa. A magunk részéről örömmel üdvözöljük a szülők szándékát és kívánatosnak tartjuk, hogy hasonló tanácsok minél több helyen alakuljanak. Ha egy nagy városban és középiskolában ennek szükségét látják, mennyivel inkább szükséges az iskola és család viszonyával való komoly foglalkozás faluhelyen és a népiskolákban, ahol a tanító munkásságát, legjobb esetben a közöny kíséri.

Magyar farszék a stockholmi egyetemen. A stockholmi egyetem, — követve Páris, Berlin, Bécs példált, — magyar tanári széket állított fel, melyre előadónul Lefler Béla, a stockholmi magyar követség sajtóattaséját nevezte ki. Lefler Béla újságíró, diplomata és tudós, a magyar kultúrának ékes-szavú hirdetője már sok év óta az Éjszak országában.

Pedagógiai akadémia Pozsonyban. Az iskolaiügyi miniszterium Pozsonyban kísérleti jellegű pedagógiai akadémiát létesített. Az akadémia

szervezete megfolol a tanítóképzőintézetek mellett lévő abituriciens kurzusok szabályzatának, diszciplináris tekintetben pedig a főiskolák szabályrendeleteinek. Az akadémia előadói az egyetemi tanárok közül Dr. Hendrich József és dr. Tvrđy József. A teoriák mellett praktikus tantárgyak is szerepelnek, amelyeknek előadását legnagyobb részben a pozsonyi tanítóképző intézet tantestülete látja el, amely intézethez az akadémia adminisztratív csatolva van. Az igazgatói teendőin Dr. Hendrich egyetemi tanár és Simák O. a tanítóképző intézet igazgatója osztoznak. A tanítási gyakorlat a gyakorlóiskolában történik és ki lesz egészítve a pozsonyi népiskolákba való exkurziókkal. A hallgatók száma azidőszereint 36. Valamennyi középiskolai érettségivel rendelkezik. — A pozsonyi akadémia megszervezése jelentős lépés a tanítószag főiskolai képzésének a megvalósulása felé. Cseh- és Morvaországban a főiskolákon pedagógiai előadásokat rendeznek kétszer hetenként a tanítószag részére. Prágában pedagógiai fakultás, Brünneben pedagógiai akadémia van egész heti tanbeosztással. A pozsonyi iskola inkább a brünnihez hasonlít, de a minisztérium tartja fenn ée különleges kísérleti hivataást tőlt be. Ez a körülmény nagy jelentőséggel bír a jövő tanítóképzés kérdésében. A tanítóképző akadémiái megalapítását minden oldalról szimpatikusan fogadták, mert most az isk. ügyi minisztérium nemcsak szóval, de tettel is behozonyította érdeklődését a tanítóképzés iránt. Hogy miképpen fog kikristályosodni a főiskolai képzés további formája, ez még ma bizonytalan. A három kísérleti iskolátipusban szerzett tapasztalatok után nem lesz nehéz megalapítani a (külöletes, elfogadható és megfololó intézményt, amely a tanítóképzés formáját valóban főiskolai fokra emeli. A pozsonyi pedagógiai akadémia kompromisszum ugyan a közép- és főiskolai képzés között, mégis nagy lépést jelent előre.

Montessori jubileuma. Dr. Montessori Mária, a tipikus olasz pedagógus az ifjúság nevelésében, a múlt hónap végén elérte 60. évét. Munkái közül különösen kiemelendő „Öntovékenységi nevelés” és „A tudományos pedagógia kézikönyve” c. műve. Montessori rendszerének karakterisztikája az elkülönített értelmi működés nevelése. E működés helyettesíti a tanítót, aki a gyermeket csak figyeli. Montessori a maga rendszerét az individuális különbségek megismerésére építette, de nem értékeli eléggé a kollektív nevelés szociális szempontjait. Ezért a Montessori iskolái nélkülülzik a lelkes vidámságot, közvetlenséget, a gyermeki életnek annyira tipikus és természetes kísérő tulajdonságát, nélkülülzik a játék szabad örömet, az élénk mozgást, egyszóval nélkülülzik az élet örömet. Inkább az anyag, mint az élet iskolái ezek. Főérdeme abban van, hogy rámutatott az individuális nevelés szükségére és előnyösségére. Nevelési rendszere Amerikában, Angliában, Németországban, Ausztriában terjedt el és részben minálunk is rokonszovnek örvend. Az utóbbi időben munkáját hazájában is értékelné kezdtek. Ma már az újabb neveléstudományi kísérletek legyőzték Montessori nevelési szisztémáját, mindamellert a pedagógia fejlődésében figyelemreméltó helyet foglal el.

Magyar kultúregyesületi közgyűlések. A szlovenszkói magyar társadalmi egyesületek szövetsége I. e. szept. 23-án tartotta III. kongresszusát Komáromban; a Kultúrpalota nagytermében d. e. 9 óraker. A kongresszus után d. e. 11 óraker ugyanott tartotta első főközgyűlését a Szlovenszkói Magyar Kultúregylet, melynek főcélja volt a végleges vezetőség megválasztása s az egyesület kulturális munkásságának megindítása. Az egyesület elnökévé Jankovich Marcell dr.; főtitkárává pedig Alapy Gyula dr. választottak

meg. A 32 tagú központi bizottsága egyesületünk, az A. M. T. E. részéről beválasztottak: Kovács Alajos kp. elnökünk, Vásárhelyi Károly fűtitkáruink, Dinnyés Károly kp. alelnökünk és Vaskó Imre r. k. igazgató. A kultúregylet kebelében megalakítandó országos kultúratanácsban az Ált. Magyar Tanítóegyesület egy delegátussal fogja magát képviseltetni. A gyűléseket megelőző estén, szept. 27-én művészi műsorú előadó-estélyt rendezett a Jókai Egyesület a szlovenszkói magyar kultúra vezető főfőnökének tiszteletére.

Jubileum. A búcsi ref. egyházközség f. é. okt. 5-én ünnepelte meg kiváló lelkészének, Soós Károly egyh. megyei főjegyző és tanácsbírónak 25 éves lelkészi működési évfordulóját. E jubileum beünneket is érdekelt, mert Soós Károly, mint tanító fia, mindig szeretettel karolta fel a ref. tanítószolg. ügyeit, állandóan érdeklődéssel kíséri egyesületünk küzdelmeit s egyesületünk igen sok tagjához, vezetőjéhez meleg barátság fűzi. A jubiléus üdvözlésére megjelentek Galambos Zoltán komáromi, Zsomlyó Lajos hetényi ref. lelkészek, Filipp Zsigmond tanácsbíró, komáromi egyh. főgondnok, Kovács Alajos közp. elnökünk, Banai Tóth Pál szerkesztőnk, egyh. m. tanácsbíró és Somogyi István titkáruink. Az ünnepi istentiszteleten egyházi beszédet mondott Zsemlye Lajos lelkész, majd üdvözlő beszédeket mondtak Galambos Zoltán lelkész és Kovács Alajos. Az egyház presbitériuma művészi kiállítású, értékes bibliával lepte meg ez alkalomból szeretett lelkészét, akit odaadó nagy munkássága jutalmul egyháza hívóinak és mindenkinél, aki őt ismeri, igaz szeretete övez.

A drnavai róm. kat. olvasókör okt. 12-én ünnepelte meg fennállásának 40 éves évfordulóját, díszes programmal, melyen Béres József ig. tanító kartársunk, az olvasókör negyvenéves történetét adta elő szép beszédben. A férfiak és vegyeskar énekszámokat adott elő. Előzőleg ünnepi istentisztelet volt, melyen Sziklál Ödön békakúti ig. tan. orgonált.

Méhészetünk naptára az 1931. évről megjelent. Szerkeszti és kiadja Willand János országvári ik. tanító kartársunk, a „Méhészetünk“ c. szaklap szerkesztője. Ára 7 korona. A naptár a rondes naptári rész mellett teljesen a méhészet szakkérdésével foglalkozik, becses tudnivalókat tartalmaz a méhészek számára. Ajánljuk kartársaink figyelmébe. Kapható rejtnevezett kartársunknál, Nové-Zámky.

A napisaftó kulisszái mögöl (Ze zákulisi bulvárniho tisku) címmel Tomášek Lajos író tollából érdekes, 30 oldalas füzet jelent meg. Kapható a szerzőnél, Praha; ára 2 korona.

Árva gyermek befogadása. Egy 10 éves, róm. kath. vallású leánygyermeket örökbe fogadása. Feltevésem: a leánykának teljesen egészségesnek kell lennie. Elsőbbséget nyer tanító árvája. A leánykának teljesen árvának kell lennie. A leveleket kérem Erőss Árpád ig.-tanító, Gútor, okr. Samorjya címre küldeni.

Bármikor postafordultával kapja meg címemen a következő műveket: **Szlovák Prózai Antológia** 20 Kcs. **Megjött a Juliska.** Népszönmű 5 pld. 31 Kcs., 5 pld. 42 Kcs. **Pintyő és Pintyőke.** Népszönmű 5 pld. 28 Kcs., 5 pld. 36 Kcs. **Majális.** Gyermekszindarabok, versek, jelenetek, 2 pld. 14 Kcs., 5 pld. 22 Kcs. **Karácsonyi játékok,** 5 pld. 16 Kcs. Mindenhez kotta s előadási jog. Szállítás bérmentve. **Farkas István, Sahy.** Ajánlott küldésnél 2 Kcs. portóközzel. Nagyobb rendelésnél **ajándékkönyv.**

Kiadóhivatali üzenetek.

Sz. H. Bratislava. Tartozása az év végéig 130 Kcs. — M. Á né Vizkelet. A zsebnaptárt újból elküldtük. — U. J. Stredné-Túrovoce. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat szept. 1-től megindítottuk, zsebnaptárt küldtünk. — K. A. V. Ida. Címét a kívánt módon kijavítottuk. — N. G. Alistál. Csekklapot negyedévünkön minden számboz mellékelünk, tekintet nélkül arra, hogy a címzett tartozik-e vagy nem. — Cz. M. Michalovce. A hiányzó számot elküldtük. — Zs. J. Vajka n/D. Levél ment. — Sz. S. Bratislava. Címét kijavítottuk, a reklámját két számot megküldtük. — N. L. Terezin. A lapot csúzi címén beszüntettük. — Cz. E. Šahy. A zsebnaptár ára 10 Kc. — Sch. L. Galábocs, Sz. J. Gem-Panila. Naptárt küldtünk. — Sz. H. Bratislava. Címét a hozzánk küldött értesítőre kijavítottuk. A hátralékról félszékenk mindenkét kiértésítünk. Legközelebb december 31 én. — J. A. Pezinok. Levél ment. — M. T. Bratislava. Címét a kívánt módon kijavítottuk. — B. M. Szimő, T. L.-né Töböréte, N. E. Szap, H. E. Nagyszegpuszta, L. I. Pozsonyepérjes, F. E. Gúta, B. I. Csallóközönyék Október 1-től tagjaink sorába vettük, lapunkat megindítottuk, zsebnaptárt küldtünk.

H I R D E T É S E K.

Pályázat. A šahy-i (: Ipolyság:) rk. iskolaszék a II-ik és III-ik férfi tanítói állásra pályázatot hirdet. A II-ik tanítói állás javadalma: a hitközségtől 800 Kc. fizetés, 50 Kc. kertilletmény és megfelelő lakbér. Azonkívül mindegyik tanítói állásnál 104/926. sz. törv. szerinti államsegély. Tannyelv: magyar. Pályázhatnak kellő képesítéssel bíró férfi tanítók. Okleveles férfi pályázók hiányában az állások nőtanítókkal is betölthetnek, de csak ideiglenesen, miértis nők is pályázhatnak. Pályázati határidő 1930. november hó 1. Iskolaszék.

Pályázat. Az alistáli rk. iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett, ideiglenesen engedélyezett harmadik tanítói állásra. A tanítási nyelv magyar. Fizetése évi 1200 K, 20 K kertilletmény, 336 K lakbér és a törvényes járulékok, lakbér helyett esetleg 1 egyszobás lakás és 120 K lakbérpótlék. Az államsegély kérelmezve lesz. Csakis kellően felszerelt pályázatok fogadhatnak el. Pályázati határidő f. évi október 31. Az állás nyomban elfoglalandó. Rk. iskolaszék, Alistál. (Okres: Dunajská Streda).

Pályázat. Az, ev. ref. egyház presbiteriuma Martoson, (Nové Zámky I. sz. tanf.) pályázatot hirdet a három osztályos népiskolája 3.-ideiglenes tanítói állására törvényes illetmények mellett. A kérvények a választás napjáig, 1930. október 26.-ig küldendőek be az ev. ref. lelkészi hivatalhoz Martoson.

Pályázat. Tany község (Tõn, okres Komárno) iskolaszéke pályázatot hirdet 2 tanerős iskolájánál lemondás folytán megüresedett 1. számú tanítói állásra. Javadalma: Községtől évi 350 Kcs készpénz, 3 szobás lakás kerttel és melléképületekkel, a többi államsegélyből. Ha a megválasztott tanító a reform. kántori és hitoktatói teendőket is vállalná, az egyháztól külön díjazásban részesül (12 m. hold szántó). Csak református vallású tanítók pályázhatnak f. hó 20.-ig. Az állás 1930 november hó 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények az iskolaszéki elnökségnek — Tõn — küldendők.

Pályázat. A szentmihályfai róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet az újonnan szervezett IV.—V. ideiglenes magyar tannyelvű, — egy férfi és egy női — tanítói állásra. Javadalma: a hitközségtől egyenként 1200 Kc. fizetés, 360 Kc. lakbér, 240 Kc. nyugdíjjarulék és 20 Kc. kertilletmény. Az államsegély kérvényezve van. Pályázati határidő nov. 1. választás nov. 2.-án. Az állás azonnal elfoglalandó. A felszerelt kérvények a róm. kath. plebánia hivatalba küldendők. Iskolaszék.

Pályázati hirdetmény. A dunamocsi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett orgonista kántor-tanítói állásra. Javadalom: készpénz 60 Kc. Buza 165 q. Árpa 6 q. Fa 12 m.³ kemény hasábos. Bor 6 akó = 336 liter. Hús 28 kg. Só 28 kg. Faggyú 14 kg. Ismétlő iskolások oktatásáért 50 Kc. Kender helyett 12 Kc. Tej helyett 64 Kc. Szántóföld 4 kat. hold 163 □-öl. Legelő 2 kat. hold a közösben. Szőlő 262 □-öl. Orgonálási tiszteletdíj 60 Kc. Stólaváltóság 150 Kc. A 12 m.³ fa felvágásáért 16 Kc. lakás mely áll 2 nagyobb egy kisebb szobából, egy konyha és a legszükségesebb mellékhelyiségekből, vagy pedig a megfelelő lakbér. A lakás után levő kert használata. Államsegély. Kötelessége: a presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, a kántori teendők végzése, az énekkar vezetése, a lelkes betegsége, vagy akadályoztatása esetén, vagy a kanonikus órákon az istentisztelet végzése s az egyház társadalmi munkában segédkezés. Pályázók külön felhívásra ének és orgona próbára saját költségükön megjelenhetnek. Tanítási nyelv magyar. A helyi javadalom 3512 Kc.-ra van felértékelve. Pályázhatnak oklevéllel és állampolgársággal bíró férfi-tanítók. Az állás véglegesített. Pályázati határidő a pályázati hirdetés megjelenésétől számított 15 nap. A kérvények ref. lelkeszi hivatal címére küldendők Moča (Dunamocs) okr. Parkaň. Az állás azonnal elfoglalandó. Ref. presbitérium.

Pályázat. Az egyházkarcsai r. k. Iskolaszék az általa lapunk *szepemberi* számában részletesen közzétett *kántor-tanítói* állásra való pályázatának határidejét meghosszabbította 1930. október 25.-ig. Választás: 1930. október 25.-én.

Pályázat. Keszegfalvai községi iskolánál a II. számú végleges tanítónői állásra pályázatot hirdet az iskolaszék. Javaldalma a községtől évi 340 kor. fizetés, 240 kor. lakbér és 20 kor. kertpótlék. Többi államsegély. Tanítási nyelv magyar. Szabályszerűen felszerelt kérvények az iskolaszéki elnök címére küldendőek október hó 25-ig. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó.

A jó olvasmány a nevelés legjobb eszköze!

A „Szivárvány“

magyar gyermeklap II. év f. 1. száma megjelent!

Megjelenik minden hó 15-én, kivéve a nyári szünetet, 16 nyomtatott oldalas, illusztrált füzetekben. Egyes szám ára 70 fillér, évi előfizetési díja 7 Két. Fizethető egyes számonként is a megjelenés után. Kiváló munkatársainak neve, kiknek élén **Jezo Márton, dr. Borka Géza** és **Harmos Mátyás** állanak, biztosíték arra nézve, hogy ez az évfolyam is kimeríthetetlen forrás lesz a magyar ifjúság mulattatásának és tanításának mind az iskolában, mind pedig otthon. Ajánlatuk a lap tömeges, együttes rendelése az ifjúság számára osztályonként, ahol a **Szivárvány** különösen felhasználható, mint az olvasás kiegészítő eszköze.

A „Szivárványnak“ nem szabad hiányoznia a magyar iskolák egyetlen osztályában sem!

A **Szivárvány Könyvtár** első kötete „**Kis Képeskönyv**“ címmel, 126 oldalon, 5-80 Ké árban is éppen most jelent meg. A második kötet, a „**Prutyl és Zupl**“ nyomás alatt áll. A **Szivárvány Könyvtár** a tanügyi kormányzat hozzájárulásával adatik ki; célja az ifjúsági könyvtárak rendszeres kiegészítése, valamint hogy alkalmas olvasmánnyal szolgáljon az iskolában és az iskolán kívül.

Az Államnyomda fiókja, Bratislava.

Ha

játszva akarja az írást és olvasást tanítani,
vezesse be iskolájába a már mindenütt ismert

Telkes-féle színes Ábécét.

Részletes **vezérkönyv** az Ábécéhez **ingyen.**

6°. a Tanítók Háza alapja javára.

Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács engedélyezési száma 1927.—III.—31.—23/927.

Kérjen mutatványpéldányt **Academia** könyvkiadó vállalatától:
Bratislava, Grösslingová 34.

Magyar Tanító

tanügyi közlöny

tesztelt hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:		Engedmények:	
1 soros sor	120 Ké	3x1 közlésnél	15%
1 soros sor	70 "	6x1 "	20%
1 soros sor	40 "	12x1 "	25%
1 soros sor	25 "	24x1 "	30%
Többszori közlésekénél:		Pályázati hirdefések:	
1 soros sor az oldal	1400 Ké	Szavanként	40 f.
1 soros sor	800 "	Vastagabban szedett szó	60 "
1 soros sor	500 "		
1 soros sor	300 "		

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, közönségi elemi iskola küldendő. *Kiadóhivatal!*

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Ké, félévre
20 Ké, negyedévre 10 Ké.
Számonként 2 ékorona

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno
Kiadóhivatal: Közönségi elemi iskola Komárno

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Sziovenszkői Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Kcs, melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felolós szerkesztő:

Banal Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társszerkesztők:

Kovács Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Hirdetések díjszabás szerint

TARTALOM:

Oldal:

(bb)

A karácsonyi pótlék	509
<i>Tóth Endre:</i>	
A fizetésrendezés	511
<i>Stampay János:</i>	
Szülők Egyesülete	516
<i>Egyesületi élet</i>	521
<i>Dalárda</i>	526
<i>Különfélék</i>	528
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	534
<i>Hirdetések</i>	534

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központ elnök, Nyegyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használatára eng. a bratislavai posta- és távírdai igazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE
NITRA

TELEFON SZÁMA 29.

POSTAFIÓK 22. 24.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Hjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és taneszközök.

Iskolai szerek, füzetek, írószeresek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉBEN.
Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.
	<i>Társszerkesztők:</i> Boross Béla, Gáspár János, Uhreczky Géza.	Hirdetések díjszabás szerint.

A karácsonyi pótlék.

A törvényhozó testületek végre megszavazták az állami tisztviselők karácsonyi pótlékáról — helytelen elnevezéssel: a 13 havi fizetésről — szóló törvényt. Annyi vita és módosító javaslat már régen nem előzte meg a nemzetgyűlés döntését, mint ezt, amelyet 1950. szeptember 25-én hozott.

Tény, hogy a törvény a lehető legrosszabb időben, az általános gazdasági válság idején került tárgyalásra. S bár a törvény szükségleteinek fedezete nincs közvetlen összefüggésben az állami terhek esetleges emelkedésével, a gazdasági pártok minden erejükkel hadakoztak ellene. Ennek a harcnak azonban, tudvalevőleg inkább politikai, mint gazdasági háttere volt.

De hagyjuk az előzményeket. A törvény kész, s néhány nap múlva végrehajtják a közigazgatás illetékes szervei.

Minket a törvény a magunk szempontjából érdekel. Eleinte az a felfogás uralkodott ugyan, hogy a törvény a tanítókra nem vonatkozik. Erre a feltevésre a törvénynek ama szakasza adott okot, amely kimondja, hogy „a segély csupán azon alkalmazottakat illeti meg, akik a segély esedékességének napjáig (december 1.), egy naptári évben *legalább 10 hónapon át* teljesítettek szolgálatot . . .” Ha valóban úgy lenne, vagyis, ha a december elsejét megelőző, bürokratikus értelemben átszolgált tíz hónap volna a karácsonyi segély

kifizetésének a föltétele, akkor a tanítótság egyáltalán nem tarthatna rá igényt, sőt sok más tisztviselő sem. Mert az eddigi szomorú tapasztalataink alapján megszoktuk, hogy az iskolai szünetet nem csupán „iskolai”, de „tanítói” szünetnek tartják, amikor a tanító félredobja a kalapácsot s két hónapon át semmi gondja az iskolára. Azt még nagyon kevesen tudják, hogy ez nincsen így.

De fölöslegessé vált minden aggodalom, mert az idézett szakasz folytatólag kijelenti, hogy nem tekinti szolgálaton kívüli állapotnak — többiek között — az *iskolai szünetet* sem. Még világosabb a törvény 1. §-ának a fogalmazása, mely szerint jelen törvény vonatkozik a 104. számú törvény 1., 13 és 14. §§-ban említett tanítókra is. E törvény 1. §-nak 2. pontja értelmében ugyanis a nem állami tanítótságra nézve is mindazon megállapítások érvényesek amelyeket ugyanez a törvény az állami tanítótság részére előír. Mindaddig, amíg a nem állami tanítótság fizetési és szolgálati viszonyairól külön törvény nem intézkedik.

A karácsonyi pótlékot minden tanító, állami, nem állami, megkapja december elején, aki legalább 1930. február 1.-től állandóan működik.

A karácsonyi pótlékot a „13. havi fizetés” elnevezés azért sem illeti meg, mert a kiutalandó összeg nemcsak, hogy kisebb, mint az egyéb hónapokban kézhezvett összeg, hanem *csak a törzsfizetés* (működési és nevelési pótlék nélkül) *havi részletének a 70%-a*. S ez a decemberi többlet a nyugdíjalapba sem számítható be. A karácsonyi pótlék kiutalása évről-évre megismétlődik ugyan, még sincsen fizetés. — csak segély — jellege.

A karácsonyi pótlékról szóló törvényre természetesen fölfigyeltek azok a szemek, amelyek mindig irigykedve nézik, valahányszor nagyobb karéj kenyér kerül a tanítótság asztalára. Hozzászoktunk már ehhez és most is csak annyi mondani valónk van, hogy bezzeg a levonások, bizonytalanságok és kenyértelen esztendőik idején sehol sem láttuk ezeket a

szemeket: csukva voltak éppen úgy, mint a fülek a tanítóság jogának és igazságának könnyes és keserves panasz-szava előtt! Ha akkor, — amikor pedig szerettük volna — nem méltattak bennünket pillantásra sem, — most mi vagyunk azok, akik nem törődünk rosszakaratú megjegyzéseikkel.

Különben nem is oly nagyon irigylésreméltó ez a karácsonyi segély. Mi sokkal jobban örülnénk, ha ehelyett végleges, megnyugtató és a tanítóság munkájához méltó fizetési törvényünk volna. A karácsonyi pótlék törvényének 1. § 4. pontja egyenesen sérelmes a tanítóságra nézve. Ez a pont ugyanis úgy határoz a házastárs-tanítók karácsonyi pótlékáról, hogy azt csak az egyik félnek utalják ki. Mintha bizony mindkét fél nem egyformán küzdene a fizetésért, s mintha nem egyformán vonnák le az adó-, nyugdíj-, betegsegélyző- stb. járulékokat, ha levonásról van szó! . . . Úgy látszik, ezzel a sérelemmel egyúttal meg akarják tenni az első lépést a cölibátus felé.

A karácsonyi pótlék kiutalását örömmel várjuk. De — itt is bebizonyosodik — nincsen tanítói öröm öröm nélkül. Pedig mi már egyszer igazi örömet, s azzal együtt teljes igazságot szeretnénk . . . (bb.)

A fizetésrendezés.

Irta: **Tóth Endre.**

Minden hónap elsején bosszus vagyok. Miért? Mert pénzt kapok. Ez a kijelentésem ugyan paradoxon első hallásra, de azonnal lehetségesnek látszik, ha hozzáteszem: — de keveset s még elfogadhatóbban hangzik, ha megtoldom azzal, hogy nem lehet belőle megélnem. A legraffináltabb számtani művellettel sem lehet kevésből sokat kivonni. Ez a bosszus, komor hangulat már szinte elválaszthatatlanul tulajdonommá kezd válni, mondhatnám természetessé kezd kialakulni bennem s valahányszor közeleg az elseje, már érzem azt a sajátos — talán tudatalatti borongó hangulatot, vagy megfordítva, ez a szorongó érzés eszembe juttatja az elseje közeledtét.

Egész hónapon át az ember szorgalmasan dolgozik és elfelejti, hogy zsebe üres. De elsején, a látszólag pénzes napon is

elfelejtheti e, ha üres marad az erszény? ! Hát nem bosszantó állapot ez? Ime az optikai csalódás egy sajátos formája! Elseje a hitelezők napja. Jön a húsos, a fűszeres, a cipész és még nem tudom kik, alázatos hajlongással, szerény mosollyal. Jönnek az adóintézek, fizetési meghagyások, egy-egy szerény váltócska, előfizetési felhívás és a rémek egész sorozata és az ember kivon, szoroz, oszt, összead és . . . *ígér*, mint egy valóságos pénzügyminiszter. És e kegyellen torturák után verejtékező homlokkal kell tudomásul vennem, hogy dacára az elsejének, pénzem nincs s innen tudom megérteni az ősi átok mély jelentőségét: „Ember verejtékkel egyed kenyered“! Mindezek után jönnek a hivatalos és nem hivatalos lapok, hatalmas betűkkel hirdetve a tisztviselők, tanítók fizetésrendezését. Magasabb törzsfizetés, családi pótlékok, helyipótlékok emelése, magasabb igazgatói díj, túlórák, iskolán kívüli munkák díjazása, az előlépések előnyös módosítása, nyugdíjrendezés és még nem tudom mik! A végén úgy érzeni magam, mint az éhes ember, kinek egy ügyes pincér feltálolja a lukullusi vacsora minden ingyenc ételét — elméletben — s utána annál kízóbban érzi az éhséget. Azt hiszem nem tévedek, ha azt mondom, hogy ezek a tüneteknek nem speciálisan az én esetemben jelennek meg csak, hanem a kartársaknál is hasonló jelenségek figyelhetők meg. Így azután nem csodálkozhatunk azon, hogy ez az általános elégedetlenség arra sarkallja a tanítószágot, hogy jelen tarthatatlan helyzetén valamiképpen változtasson s a változott gazdasági viszonyok hatása alatt is *fizetésrendezését követelje!*

Engedve a járásköri egyesületi elnök felhívásának, szólnom kell valamit a fizetésrendezésekről. Nem szívesen teszem, mert így akaratlanul is én leszek az a bizonyos valaki, aki föltálatom a fizetésrendezés ingyenc édességeit, anélkül azonban, hogy e munkámnak valamilyen reális haszna lenne.

A fizetésrendezésről szóló téma nem új. Annyit írtak már erről, oly sok oldalról megvilágították már ezt a hivatalos lapok, mindannyian oly behatóan és mohó kíváncsisággal tanulmányoztuk, hogy ennek tárgyalásánál önkénytelenül ismétlésekbe kell bocsátkoznom. A tanítószág helyzetét ideiglenesen javító, oldozgató foldozgató rendeletek, segélyek gyenge ellenszolgáltatásai voltak a tanítói munkának, amelyek a tanítószág lelkebe már elvetették az elégedetlenség csíráit. A panasz, amely ma minduntalan hallható a tanítói berkekben, régi keletű, csupán

ma erőteljesebb megnyilvánulású. Ezek az elégedetlenségek születtek a 103. és 104|26 sz. úgynevezett fizetésrendezési törvényeket is. Nem tagadhatjuk, hogy a 104|26-os törvény némileg emelkedő tendenciát mutat a tanítóság anyagi ügyeiben, de korántsem olyan, amellyel a tanítóság vágyainak teljességét elérte volna.

A 104|26 sz. törvényt csak viszonylagosan lehet emelkedő irányúnak mondani és pedig csak akkor, ha anyagi állapotunkat a tanítócsök anyagi állapotaihoz viszonyítjuk, vagyis ahhoz az éhbérhez, amit a tankulik emberfeletti munkájukért kaptak. Egészen más megvilágításban látjuk a 104 sz. törvényt a 103-al szembe állítva, amely meggyőz bennünket arról, hogy az állami tisztviselők fizetése jóval túlhaladja az ugyanolyan végzettséggel bíró tanítókéét. Álljon itt példaképpen a „Zus“ 1929. VII. 1. évi tartott közgyűlése, amelyből érdekes összehasonlításokat olvashatunk az állami tisztviselők és tanítók fizetését illetőleg. A tanító elérhető évi fizetése 27 600 K^č míg egy VI. fizetési fokozatban levő tisztviselő évi fizetése 29.700 K^č. Az állami tisztviselők a rossz gazdasági viszonyokra való tekintettel kérik fizetésük emelését, hát akkor nem jogos-e a tanítóság elégedetlensége, annak a tanítócsögnek panasza, amelynek az állami tisztviselőknél még silányabb fizetése van s a rossz gazdasági viszonyok nyomasztó súlyát úgy érzi, mint más!

A tanítóság báránytürelmű ugyan, de a folytonos panaszkok, jajszavak, memorandumok, intervenciók ennek a báránytürelemnek már a végét jelentik s az anyagi helyzetünk javítását célzó számtalan gyűlés mindmégannyi seizmográfja zaklatott lelkünknék s az abban dúló elégedetlenségünknék. A tanítóegyesületek mindent megtesznek a lehetőség határain belül, hogy a tanítóság fizetésrendezési kívánságai állandóan felszöfzen tartassanak s az illetékesek elé jussanak. Itt közlöm pld. a Tanítók Országos Szövetségének (F. U. N. Š.) rezolúcióit a fizetésrendezés kérdésében. 1. A szolgálati illetmények valorizációja a változott gazdasági viszonyok szem előtt tartásával. 2. A működési pótlékok emelése. 3. A működési pótlék beszámítása a nyugdíjba. 4. A „D“ csoport működési pótléka törleendő, azaz helyette a „B“ csoporté adandó. 5. A gyakorlati idő 2 évre szállítandó le. 6. Az előlépési időközök 2 évesek legyenek. 7. A kalonai szolgálat beszámítása a nyugdíjba és az előlépésbe egyaránt. 8. Az összes tanítónyugdíjasok egyen-

jogosítása. 9. Számfeletti órák, iskolánkvüli tevékenység megfelelő díjazása. 10. A tanfőtség teljes paritása az állami tisztviselőkkel. 11. Állandó vasuti igazolványok. És még volna egynehány, de azt hiszem elég mutatónak ennyi. Csak egy baj van kedves Kollégám, hogy mindez csak papíron van meg s még csak hozzávetőlegesen sem tudjuk megjósolni, hogy ezek a kívánságok, ha csak részben is, mikor teljednek be.

Pedig jogosak! Itt van pld. a szolg. illetmények tízszerese. Mindenki jól tudja, hogy a szükségleti cikkek árának rohamos emelkedése szinte katasztrófális eredményekre vezethet. A tisztviselők fizetéseire vezetett végrehajtások, a fizetések bírói letiltása — illetve az ilyen esetek száma — rohamosan emelkedik. A szükségleti cikkek 10–12 szerez áremelkedése mellett a tisztviselők fizetése öt, legjobb esetben hatszorosát teszi a békebeli fizetéseknek. Annyival is inkább jogos a tisztviselők követelése a fizetésrendezést illetőleg, mivel az állam saját bevételeit felemelte már a drágasági koefficiensen túl. Már az 1927 évben a beszedett adók 13 szorosát tették ki a békebeli adóknak. Az előbb felolvasott fizetésrendezési javaslat szerint — ha nem is veszünk tízszeresen emelt békebeli fizetést alapul — egy 10 évi szolgálattal bíró nőilen tanítónak évi fizetése 18.480 Kő. lenne a tényleges 15.240 Kő-vel szemben. Ez havonta 1540 Kő-1. tenne ki, ami még mindig nem volna túlságosan bőkezű honorálása a tanítói munkának. A közelmúltban többször esett szó a tanítók fizetésrendezéséről a 13. havi fizetés formájában, amely meg is valósult s minden év december 1.-én fizetetik ki. Ezzel együtt egy 10 évi szolgálattal bíró nőilen tanítónak 16.500 Kő. évi fizetése lesz az eddigi 15.240 Kő-vel szemben.

A magam részéről a fizetésrendezést ebben a formában csak mint ideiglenes és átmeneti intézkedést fogadom el. Különösen nem ajánlható ez a fizetés rendezési mód a fel. tanítóknál, kiknek természetbeni javadalmuk lévén, könnyen lehetne a „Supis” értékét annyival fölszórni, mint amennyit az az 1 havi fizetés jelent, amelyre sajnos analóg eset volt már.

Azt hiszem mindnyájunk óháját fejezem ki akkor, ha azt mondom, hogy a végérvényes fizetésrendezés tekintetében az „Országos Szövetség” javaslatai legyenek irányadók s a 13 hónapos fizetésrendezést csak mint ideigleneset fogadhatjuk el. A tanfőtség már számtalan esetben tapasztalhatta azt, hogy jogos kívánságai, panaszaik csak nagy ritkán találhatnak meghall-

gatásra s még ritkábban nyernek ezek a panaszok kedvező elintézését. Önkéntelenül fölvetődik bennünk a kérdés, miért mindez? Miért van az, hogy a tanítótság küzdelme, harca meddő, eredménytelen? Miért van az, hogy a tanítótság óhajai a főiskolai képzést, az iskolák önkormányzatát, a fizetésrendezést illetőleg csak óhajok maradnak? A hibát nem soká kell keresnünk, önmagunkban hamar megtalálhatjuk azt. Minden bajnak egyedüli kúforrása a szervezetelességben rejlik. Hiszen szervezkedünk, mondhatjátok Til itt egy kath., amott egy ref. egyesület alakul, itt van az „Általános Egyesület,” szlovák tanítóttestvéreink részben a „Zus”-ban, másrészt „Sväz”-ben csoportosulnak. Hát épp itt a baj kedves kartársaim! Ebben a sokféle csoportosulásban, amely voltaképpen sem nem szervezkedés, sem nem egyesülés, hanem az erők szétforgácsolását jelenti. Ezek után nem csodálatos, ha a tanítótság előrehaladása lassú, kezdeményezései eredménytelenek. Az egyik csoport küzd az egységes iskoláért, a tanítótság anyagi helyzetének javítása mellett kívánja az iskolák államosítását. A másik csoport veszedelmét lát ebben, amit azzal indokol, hogy az áll. iskola vallástalan, noha, amint jól tudjuk, a törvények előírják, sőt elrendelik a vallástan pontos tanítását itt is s állíthatjuk, hogy az áll. iskolákban legalább is oly beható a vallástanítás, mint az egyházi iskolákban, ahol a lelkészeket ezen munkájukért külön nem honorálják. Az Általános Magyar Tanító Egyesület harcban áll a haladókkal és viszont. A haladók a „Fus”-ban tömörülnek. És ahány egyesület van, annyiféle módon próbálkozik ugyanazon probléma megoldásával. Bátran állíthatom tehát, hogy mindaddig, amíg a republika tanítótsága felekezetre nemzetiségre és egyéb másra való tekintettel szétforgácsolódik, amíg a tanító tanítóttestvéreivel szemben bizalmatlan s benne nem a testvért, a tanítót s nyomorult sorsának osztályosát, hanem ellenségét látja; amíg nem található meg az az arany középpút, amelyen át az ellentétek elsímfíthatók, amíg az egymás ellen felemelt öklök baráti kézszorításra nem fonódnak egybe; amíg a rep. tanítótsága minden mellékérdek nélkül egy hatalmas, az egész országot átfogó országos szervezetben nem egyesül, minden próbálkozásunk gyenge eredményekkel kecsegtet. Csak egy országos szervezet reprezentálhat oly hatalmas erőt, amely előt megnyílnak az illetékes hivatalok kapui.

Az iskolának és a tanítósnak békére és nyugalomra

van szüksége, hogy magasztos hivatásának kellően megfeleljen. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha egyesült erővel küzdünk a tanfűtség jobb jövőjeért. Enélkül nincs eredménye a tanfűtség harcának. E nélkül az álmok birodalmában járunk s várjuk azt a mesebeli lűndért, aki a tanfűtség kátyűba jutott szekereit kiemeli. Úgy véljük néha, mintha meg is találók. Most egy-egy politikai párt, majd egy-egy bársonyszékes földi hatalmas-ság személyében véljük megtalálni s azután jönnek a boldog álmok, reménységek, jönnek az ígéretek színes virágai, amelyet hatalmas csokorba fűzünk s azután — azután a csalódások könnyeit hullatjuk a hervadt szirmokra.

Szűlők Egyesűlete.

A köbűlkűti Szűlők Egyesűlete alakuló gyűlésén felolvasta **Stampay János.**
(Jelen volt mintegy 80 szűlő s több érdeklűdű.)

Tisztelt Szűlők! Meleg szívvel köszöntöm önöket az idel első szűlűi értekezlet alkalmából. Nagyon örűlök, hogy immár csaknem negyven év óta először van alkalmunk érintkezni ily szép számban megjelent szűlűkkel, akiknek gyermekei nevelésével és tanfűtésával fáradozunk. Úgyszűlván először van alkalmunk azoknak fűmegével tárgyalni, akik legdrágább kincseiket, édes gyermekeiket, a mi további nevelésűnkre és tanfűtésűnkra bizzák.

Talán most épűl föl annyi év óta először az a hűd, amely a szűlűi házat összekűti az iskolával, amely a szűlűk és a tanfűtők között a kölcsűnűs megértés, az egyűttműködés összekűtű újfűt megteremti, amely nélkül el sem képzelhetű annak a magasztos célnak az elérése, amely a gyermek harmonikus nevelésűt, tanfűtésűt, emberré képzésűt fűzi ki feladatául. Már pedig ez a szű *gyermek-nevelés* megérdemel minden áldozatot, amit csak szűlűk és tanfűtők hozhatnak a cél elérése érdekeben, aminthogy a műveltebb államok sem kimélnek semminemű áldozatot, amit fűlűk az iskola követel, azt tartván szem elűt, hogy akié az iskola, azé a jűvű.

Ha tehát a gyermek-nevelés nemcsak családi, hanem társadalmi, sűt állami szempontbűl is oly fontos, hogy az a legmesszebbmenű áldozatok hozatalát megérdemli, akkor mennyivel inkább megérdemli azt az áldozatot, hogy a nagy és magasztos cél elérésűn a szűlűk és a tanfűtők, mint a gyermekek

első és hivatott nevelői, együttműködjenek. Azért hívtuk meg szeretettel a kedves szülőket ily nagyobb szabású értekezletre, hogy itt alkalmuk legyen megismerkedni a mi nevelési és tanítási elveinkkel, alkalmuk legyen közelebről megismerkedni azon követelményekkel, amelyeket az iskola és a törvény támaszt a gyermekekkel szemben, amelyek, ha netalán a szülők számtársait túlhaladnák, legyen az akár a könyvek beszerzése, akár az iskolai szabadságolások korlátozása, vagy csak a legnagyobb szükség esetére való leszorítása, ne támasszánk ellenségeskedést a szülőknél a tanítók ellen.

A szülői értekező és a megalakítandó Szülők Egyesülete kapcsán bő alkalmunk lesz beláttatni a kedves szülőkkel, hogy könyvek nélkül nem tanulhat a gyermek, hogy nyakra-főre minden fontosabb ok nélkül nem mulaszthat a gyermek, mert akkor meghusul a cél, amelyért az iskola emeltetett; akkor amit a tanító keservesen felépszt, azt egy mondattal leronítja a szülő, mert valamelyes tekintetben nincs megelégedve a tanító követelményeivel.

Ezek a visszasságok mind maguktól elmúlnak a szülői értekezletek életbeléptetése által, amint azok a műveltebb országokban, például Svéd, Hollandia, Dán, vagy Finnországban ép úgy, mint a nyugati országokban, sőt Csehországban sem fordulnak elő. A szülők föltétlenül megbíznak tanítóikban; gyermekeiket készséggel s örömmel küldik iskolába s minden tehetségükkel azon vannak, hogy a tanítók munkáját előmozdítsák. Ha Hollandiában, Dán, vagy pláne Finnországban véletlenül előfordul, hogy valamely gyermek nem meher iskolába, az egész család oda van. Tele vannak aggodalommal, hogy gyermekük otthon maradjon. S nincs rá eset, hogy az elmaradás okát egyetlen egyszer is a tanító előtt ne indokolnák. De nehogy félre értsenek, a szülők ezt nem a büntetésből való félelemből cselekszik, hanem csupán gyermekeik előhaladása iránti féltékenységéből. Mert ott a büntetés szinte ismeretlen fogalom. Még csak elképzelni sem tudják, hogy hogyan akadhatnak olyan szülők, akik önös cél, vagy anyagi haszonhajtás miatt visszatartják gyermekeiket az iskolából. De aztán ott még lámpással sem lehetne találni olyant, aki írni, olvasni nem tudna. Finnországban pl. egyetlen analfabéta sincs; de annál több van, sőt általánosan el lehet mondani, hogy alig van munkás, földműves, vagy halászzattal foglalkozó, akinek ne

volna középiskolai, nyolc gimnáziai osztályú végzettsége. De ugyanakkor, bár egy kissé kitérek tárgyamtól, elmondhatom, hogy országukban nincs egyetlen szegény ember sem, annak ellenére, hogy csak minden harmadik évben aratnak és annak ellenére, hogy lisztjükbe soha nem felejtnek el korpát keverni, hogy a kenyér elég legyen.

De ezen északi népek nagy műveltségének és mostoha földrajzi elhelyezkedésük ellenére is gazdagságuknak és megelégedettségüknek az alapjai abban rejlenek, hogy gyermekeik kultúrájára nagy súlyt fektetnek és azoknak nevelésében és tanításában a tanítóikkal minden vonalon egyetértenek. Ezek a népek nagyon jól tudják, hogy a tanító munkája csak úgy lehet áldásos, a gyermekek egész életére kiható, ha a tanítókat munkájukban elősegítik. Ezért az említett országokban már régóta gyakorlatban vannak a szülői értekezletek, szülői egyesületek, akárcsak nálunk a tüzoltó egyesületek, vagy szövetkezetek. Sőt a hosszú téli estéket, vagy pláne a 10—20—30 napos éjszakákat, nem is tudnák elképzelni a csaknem mindennapos tudományos, vagy szórakoztató felolvasások, előadások hallgatása nélkül.

A Szülői Egyesületek a saját kebelükben választanak elnököt, alelnököt, jegyzőt, pénztárnokot, választmányi tagokat, akik azután a maguk kezdeményezéséből, illetőleg alapszabályaikból kifolyólag gyűléseket tartanak, amelyeken a tanítói kar természetesen mindenkor résztvesz, mint most minálunk is és gyűléseiken valamelyik tanító paedagógiai tapasztalatait, vagy újításait adja le, esetleg a szülők házi nevelésében előforduló félszeregekre mutat rá, amelyeket a szülőkkel egyetértőleg kiküszöbölni igyekeznek.

De, a Szülők Egyesületében a választmányon kívül, amely a következő gyűlés tanácskozási tárgyát állapítja meg, vannak még különböző bizottságok is, mint a *szépitő bizottság*, amelynek feladata az iskola széptésén, főképen kellemessé tételén, pl. az udvarnak befásítása, tornaeszközökkel való ellátása, fűszántartása, az iskolának virágokkal való feldiszfélése stb. által adakozás, gyűjtés útján fáradozni. Továbbá a *közművelődési bizottság*, amely a gyermekek kiterjedtebb művelődését mozdítja elő könyvtáraik bővítése, színházi helyiségek építése, felszerelése, kirándulási alapjaik gyarapítása által. Tudnunk kell ugyanis, hogy a gyermekek egy-egy tanulmányi kiránduláson

lőbbei tanulnak egy nap alatt, mint otthon vagy az iskolában hetek vagy hónapok alatt. Azért a mi közlársaságunk kormánya is igen bölcsen gondoskodott arról, hogy a gyermekek a legmérsékeltőbb áron tehessenek nagyobb tanulmányi kirándulásokot, hogy ezek által is művelődjenek. Hasonlóképen a *gazdasági bizottság*, amely a gyermekek gazdasági fejlődésének alapjait alátámasztani, megerősíteni, megkedvelteni tűzi ki feladatául, gyermek takarékpénztárak felállításával, egyes gazdaságok, ipari üzemek, gyárak megtekintésével, a munka, a takarékoság, a szolid élel megkedveltetésével, amely annyi ártatlan örömmel és a gazdagodásnak is az alapjait veli meg. Tanítóikkal egyetértve az értekezleteken nagyon szépen megtalálják mind-ezeknek az összevezető útjait. S a szülő sem vesztí, ha gyermekének pénzt ad, a gyerniek is nyer, ha pénzét takarédba helyezi s örül a megtakarított pénzének, ha azon vagy kirándulási költségeit tudja fedezni, vagy ha az több, akkor nagyobb cél elérésére, pl. ruha, vagy csizma beszerzésére fordítja.

A Szülői Egyesületekben nem hiányzik az *egészségügyi bizottság sem*. Sőt, annak van a legfontosabb feladata. Mert hiszen tudjuk, hogy az egészség a legdrágább kincs, azért ók, a művelt nyugat, de legfőbbképen az északi népek gyermekeik egészségére órlási gondot fordítanak. A svédeknel, a finneknél nem létezik egyetlen család, még a legszegényebeknel is (különben már említettem, hogy ott szegény ember nincs, tehát könnyű nekik!) (Egy hang: „Annál nehezebb nekünk!”), akinek fürdőszobája s fürdőberendezése ne volna. A mindennapi vagy legalább is heti 2—3 szori fürdés szinte elengedhellen követelménye az ő életüknek. Hogy mily frissítő, üdítő hatással van az emberi testre a fürdő, azt itt szinte fölösleges tárgyalnom. A svédek és finnek, amint azt egy leírásban olvastam, családonként, legkisebbje, legnagyobbja, minden ruha nélkül együtt fürdenek. De nemcsak fürdenek, hanem meg is paskolják, edzik egymást, ki mint kívánja vagy bírja, pusztakézzel, amint nálunk a masszáló teszi a fürdőben, vagy vékony nyírfavesszőkkel tüzesítik ki testüket. De ott nem is szükséges az iskolában megvizsgálni a füleket, a nyakat, vagy kezeket, mert a gyerekek szinte ragyognak a tisztaságtól. Üdék, vidámak, fogékonyak, nem idegesek, nem ingerlékenyek, nem csenevészsek, nem tüdővészsek. A tüdővészsek ember ott oly ritka, mint nálunk a feketehimlős. Magától értetődő, hogy a

gyermek ruházatára ép oly gondot fordítanak, mint a testi tisztaságukra. Az egészségügyi bizottságnak gondja van arra, hogy az iskola is el legyen látva fürdővel; legyen fogorvosa, aki 1—2 hetenként megvizsgálja az összes gyermekeknek a fogait. S ha netalán a szülők észre nem vették volna a gyermekek romlásnak induló fogait, vagy azokat nem bírnák rendbehozatni, akkor az iskolai fogorvos által vételik kezelés alá.

Az egészségügyi bizottság gondja kiterjed arra is, hogy mind az iskola belseje, mind az udvara, legkivált a klozettje s az iskola egész környéke hygienikus berendezésű s a gyermekek egészségére minden tekintetben jótekonny hatású legyen. A szülők természetesen csakis olyan dolgokra terjeszkednek ki gondoskodásaikkal, amiket az iskolafentartó pénzügyi ereje nem bír, vagy amikre a figyelme nem hat ki. Az egészségügyi bizottság, a szülők egyesületének összefogásával, tehát csak fokozza azt, amit az iskolafentartó a törvény követelményeinek megfelelően már teljesített.

Végül a Szülők Egyesületében alakulnak a *szegényebb tanulókat felsegítő bizottságok* is. Hogy ezeknek mi a célja és feladata, azt már a címe is magában hordozza. De a címnek megfelelően meg is tesznek mindent, hogy legyen ahhoz megfelelő alapjuk. Ezért különböző alkalmakkor való gyűjtések, mecénások keresése és találása által oly alapokat teremtenek elő, kivált módosabb községekben, hogy abból nemcsak a szegényebb gyermekek felsegítésére jut elegendő pénz, hanem a jobb tanulók jutalmazására ösztönödjüket írják és osztanak ki, miáltal a gyermekek szorgalmát fokozzák s művelődésüket nagyban előmozdítják.

*

A most összehívott szülői értekezletnek is az volna a célja, amit fentebb vázoltam. A minden téren és vonalon tapasztalható impozáns fejlődés és haladás korában szinte kívánatos volna, hogy a mi államunk se maradjon el a többi művelt államok sorából, hogy szűnjék meg végre az analfabéizmus, szűnjenek meg a lelkeknek durva ösztönökre hajló kénkövetései, kilengései, szűnjék meg a szeretetlenség, amely embert ember ellen, osztályt, felekezetet, népcsaládot osztály, felekezet, népcsalád ellen uszít s foglalja el ezeknek helyét a tanulni vágyás, a munka szeretete, a munka megbecsülése, legyen az akár szellemi, akár testi, bármily alacsonyrendű is, csak tisztességes,

megengedett munka legyen. Le a kalappal a munkás ember előtt! A munkás embertől nem kell félni, de a munkakerülő veszedelmes magára, másokra is, az egész társadalomra is. Ezeket szoktam elég gyakran hangoztatni az iskolában is. Az egymás elleni agyarkodás helyét foglalja el a kölcsönös szeretet, a megértés szelleme, amit az említett északi népek nagyon jól tudnak s éppen azért fejlődtek szellemileg legműveltebbekké, anyagilag leggazdagabbá s ha kis számuknál fogva nem is leghatalmasabbakká, de legboldogabbakká. Mert míg a szeretetlenség eltaszítja a testvért is a testvértől, sőt elég példa van rá, gyermeket az önző szülőktől, vagy a hisztelelen önző gyermektől a szülőket, addig a szeretet összekapcsolja, egyéforrasztja, erőssé, gazdaggá és boldoggá teszi azokat is, akiket semmiféle vérkötések nem fűz egybe, olyanokat, akiket soha nem ismerték, vagy nem is ismerik egymást. Nekem van több olyan barátom, akiket sohasem láttam s mindenre készek vagyunk egymásért. A szeretetnek legvékonyabb szála is erősebb a legvastagabb hajókötélnél.

Ámde szinte belátok a lelkekbe, amelyek fentebbi szavaimra azt visszhangozzák, hogy „ami odafönt megy, az nálunk keresztül nem vihető, mert mindenhez pénz, pénz és pénz kell.“ (Egy hang: „Nekünk pedig se pénzünk, se kenyérünk.“ Más hang: „Hogyan segíthetnénk másokat, mikor nincs keresetünk?!“ Harmadik: „Még irkákra sem telik s minden héten új 50 filléres irka kell! Hét hónap alatt 300 Köt kerestem, mire elég ez?! Rajtunk kell előbb segíteni!“ Negyedik: Aztán ilyen nyomorúságban miért kell mindig új könyveket behozni: 15 koronás szlovák, 24 koronás magyar és más könyveket? Azelőtt húsz esztendeig jó volt egyféle, most minduntalan más kell! Ki győzi ezt?! (Válasz: Lám, milyen jó, hogy összejötteünk, így legalább megnyugtathatom a felszólalókat. Hát az igaz, hogy egyszerre négy drb. 50 filléres irkát vétettem mindenkivel, de aztán az a négy elég is lesz egész esztendőben, mert azok az ünnepl irkák, amelyeket éjjeleken át javítgatok, amelyeket aztán minden gyermek eltesz emlékül.) (Egy hang: Kijavítanám én is azért a fizetésért, sőt a feléért dolgoznék egész éven át!)

(Válasz a közbeszólónak: Édes barátom, magának igaza lehet, de ki tehet róla, hogy keresete nincs, hogy most munka után kiált az egész világ? Szívemből kívánám, hogy megelégedett legyen. De hát majd csak lesz ára a buzának! Majd

lesz akkor kereset is! Ami a könyveket illeti, az előbbi felszólalónak be kell látnia, hogy IV-ikes olvasókönyvet végnélkül nem használhatunk a VI–VIII-ik osztályokban, mert hisz azokat, mire hozzám jönnek a gyermekek, kívülről tudják. Akarva nem akarva be kellett hozni megfelelő könyvet, hogy a gyermekek a magyar olvasásban kellőképpen haladhassanak.

Aztán nem is 24 KČ-ba, hanem csak 22 KČ-ba került mindegyiknek, mert egyenesen a nyomdából hozattam. Sőt minden gyermek rajzblokkot és 4–4 lapot kapott ingyen. De ez mellékes. Tenyeréből senki se tanult meg olvasni. Olvasókönyv kell! Ami pedig a 15 KČ-ás szlovák könyveket illeti, felszólalónak ebben sincs igaza. Meri csak szó volt róla, hogy behozzuk. De mivel csupán öt tanuló bírta volna megvenni, megkértem a tanfelügyelő urat, hogy ebben a válságos évben még a régi 3 KČ-ás könyvet használhassuk).

De folytatom tovább.

Én magam is azt tartom, hogy mit használna az iskolának akármelyik bizottság is, ha nincs a kezükben pénz. Üres kamrának bolond a gazdasszonya. Hát ez mind igaz, de igaz az is, hogy még nem is próbálkoztak meg egyik szervezetnek az életbeléptetésével sem, annál kevésbé a jelzett irányú akció megvalósításával.

Falunkban azonban alakult ily irányú egyesület, amely kézzelfogható, illetőleg szemmel látható eredményekkel dicsekedhetik. Ez a szlovák liga. Még nem is olyan régen egyes ünnepélyek alkalmával jelvényeket osztogattak 1–1 KČ megváltás ellenében s ma már modernül berendezett iskolájuk van. S úgy tudom, karácsonykor a szegényebb gyermekeket ellátják a szükségesebb ruhákkal, év elején könyvekkel.

Hogy ugyanígy lehetne tenni nekünk magyaroknak is, az bizonyos, csak lelkesedés, az iskola és a gyermekek szeretete s a megértés szelleme kellene hozzá. De hát egyelőre maradjunk meg amellett, hogy nem tehetünk semmit sem; nem különösen most, amidőn sem pénz, sem kereset nincs, pang minden. Azért én megelégszem egyelőre azzal, hogy előadásomat meghallgatták és jószívvvel fogadták, megelégszem azzal a reménnyel, hogy a fentebb vázolt Szülők Egyesülete a jelzett bizottságokkal jobb idők beálltával meg fog alakulni s áldásos működését a mi szeretett magyar iskolánk is fogja érezni.

Most beérem azzal a kevés eredménnyel, hogy a tisztelt

szülők egyelőre megígérik azt, hogy legalább egy vagy két havonként egyszer másfél órára összejönnek és itt gyermekeiknek szellemi, testi fejlődéséről eszmecserét folytatunk; a tanfőnököknek valamelyik tagja a szülőket érdeklő dolgokról tarti mindfélre felolvasást vagy előadást.

A következő gyűléseink alkalmával lesz alkalmam a szülőket meggyőzni, arról, hogy most nem úgy van, mint régen, hogy most a gyermek nem mulaszthatja el az iskolát, még ha maguk a szülők jönnek is kikérni, mivel a törvény — törvény s a törvényt nem lehet kikerülni vagy kijátszani. És ha a f. szülők közül valaki azt hiszi, hogy az igazolatlan mulasztások kimutatása mitőlünk, tanítóktól függ, ám engedjék meg nekem, hogy itt közben két rövid tanfelügyelői rendeletet felolvassak.

(Felolvasatott két rendelet, amely az igazolatlanul mulasztók pontos bejegyzését és azoknak büntetés végett való kiírását fejelemi felelősség mellett szorgalmazza.)

Egyszóval nem mi rajunk, tanítókon mulik, hogy kimutassuk e a gyermekeket vagy sem. Ha nem mutatjuk ki, akkor minket büntítenek. Azt pedig nem kívánhatja senki, hogy mások esetleges hanyagsága miatt a tanító bűnhődjék. Mert bizony még most is akadnak szülők, akik minden kérelem nélkül egyszerűen otthon foglák gyermekeiket, mert nekik úgy tetszett vagy otthoni dologra szükség volt rájuk. Hogyan mentsem én azokat és hogyan könyörögjek azokért, akik arra sem méltatnak, hogy gyermekeiket kikérjék. (Egy hang: Azért fizettünk 150 koronákat!) (Válasz: Azért kell föltétlenül mindenkor indokolni a gyermek kimaradását, hogy a szülői büntetés ne érje.)

A következő gyűléseken beérem azzal, hogy azon esetben, ha valamelyes nagyobb bűnügy merülne fel az iskolában, amelynek egyébként a törvény elé kellene kerülnie, ha ilyenkor a f. szülőknek segítségét kérem ki azáltal, hogy gyermeküknek nyilvános megbüntetése végett az iskolába kéretem. A múltban több ízben alkalmaztam ezt az eljárást és mondhatom, hogy nagyon, de nagyon jól bevált. A gyermek is megjavult, az iskola tisztességén esett csorba is elsimult, a gyermekek is hathatós példái láttak maguk előtt lejátszódni s óvakodtak hasonló esetek elkövetésétől. A szülők pedig boldog örömmel tapasztalják, hogy a gonoszra hajló gyermekük egyszeriben a jó útra tért.

Egyszóval én beérem a legkevesebbel, az egyszerű találkozásával, az értekezlettel. De ha a t. és kedves szülők úgy gondolják, hogy legalább a Szülők Egyesülete alakuljon meg a mai napon, a legnagyobb sikernek jegyezném be ezt a napot évtizedes tanítói működésem ideje alatt.

Szives türelmüket köszönöm!

Isten éltesse önöket és gyermekeiket, mint a jövő reményeit.

*

A Szülők Egyesülete megalakult.

EGYESÜLETI ÉLET.

A tanítói munka megbecsülése. Ritka szép példáját adta a tanítói munka értékelésének és megbecsülésének Komárom város társadalma f. é. okl. 19-én, amikor a kath. iskolaszék egyházközségi díszközgyűlés keretében bucsúzott a róm. kath. fiúiskola két érdemes, nyugalomba vonult tanítójától: *Pathó Flóristól és Löhner Józseftől.*

A díszközgyűlésen jelen volt a város társadalmának színejava, a gimnázium, polgári iskolák és elemi iskolák tanteszülelei a jóbarátok, tisztelők, volt tanítványok nagy serege. A ünnepek közül Pathó Flóris jelent meg. Löhner Józsefet betegsége akadályozta meg ebben. A díszközgyűlést Dr. Alapy Gyula egyházközségi világi elnök nyitotta meg érzelmes szavakkal. Ünnepi beszédet mondott Dr. Majer Imre apátplébános, melyben hangsúlyozottan kiemelte a tanítói munka értékét. Beszédeket mondtak még: Dr. Kállay Endre ügyvéd a volt tanítványok, Vaskó Imre igazgató a róm. kath. iskolák tanteszülelei, Dr. Lestár István a róm. kath. hitoktatók, Zsolnai Béla tanító a közs. el. iskola tanteszülete nevében. A szívből jövő szép szavak, az értékes emléktárgyak és virágok, melyekkel az ünneplő tanítókat meglepték, fényes bizonyítékai voltak annak a nagy szeretetnek, mellyel őket a társadalom körülveszi.

Pathó Flóris nyugalomba vonult karitásunk meghatott szavakban mondott az ünneplésért köszönetet s egyben gyönyörűen felépített beszédben vázolta saját megfutott tanítói pályája küzdelmeit, örömeit és csalódásait át a tanítóság életét, munkásságát. A tartalmas, mélyen szántó beszéd nagy hatást gyakorolt a jelenlevőkre.

Végül Dr. Alapy Gyula, Benye Ferenc kerületi esperes tanfelügyelő üdvözlő levelét és a nagyszombati apostoli adminisztrátor átiratát olvasta fel s átadta a felső egyh. hatóság kiünnepelését, mellyel a két nyugalomba vonult tanítónak az igazgatói címet adományozta.

Egyesületünk részéről is van még szavunk Pathó Flóris kartársunkhoz, melyek a diszközgyűlésen kifejezésre nem jutottak. Pathó Flóris bátyánk egyesületünk megalapításában is tevékeny részt vett, bölcs tanácsainak sokat köszönhetünk. Őszinte szívből kívánunk neki hosszú, boldog és békés nyugalmat.

Súlyos csapás érte Brauner József komáromi közs. el. isk. tanító kartársunkat. Szeretett felesége, *Brauner Józsefné*, szül. Czeczetka Irma, életének 47-ik, boldog házasságuk 27-ik évében hosszas szenvedés után f. é. október 27-én elhunyt. Temetése okt. 29-én ment végbe a komáromi evang. temetőben az egész város osztatlan részvéte mellett. Brauner Iván és Sárka egyetemi hallgatók szerelő édesanyjukat gyászolják a megboldoguliban.

Nyugtázás. Mónus Gyula benei igazgató-tanító, a Podkarpatskák Rusi Magyar Tanítóegyesület alelnöke, az általa írt énektanítási segédkönyv ára 20°,-a fejében az eddig eladott 188 példány után 376 koronát fizetett be a Tátra Bankába Tanítók Háza alapunk javára, mely adományáért itt mondunk őszinte köszönetet.

Magát a segédkönyvet, mint kiváló munkát, a legmelegebben ajánljuk Kartársaink figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél: Mónus Gyula ig.-tan, Bene. Pokarpatskák Rus. A könyv ára: 10 korona.

A szlovák nyelv tanítása és beosztása az óratervbe. A múlt számunkban közöltük a galánta-vágselyi tanítói egyesületünk javaslatát a szlovák nyelv tanítására, illetve beosztására az óratervbe. Közben megjelent a minisztérium, illetve az Isk. Referátus vonatkozó rendelete, amely ezt a vajdú kérdést rendezí.

A min. 90515/1. 1930 szept. 3, illetve a referátus 64183/1. 1930 szeptember 30. számú rendelete a következőket tartalmazza: A minisztérium a 226/1922 sz. törvény (kisiskola törvény) alapján elrendeli, hogy a csehszlovák nyelv tanítása valamennyi nem csehszlovák tanítá nyelvű áll. és nem áll. elemi iskolában Szlovenszkon kötelező. A csehszlovák nyelv tanítása a 3. évfolyamban kezdődik s minden évfolyamon heti 3 órában tanítatik. Tanítására a Referátus külön tantervet fog kiadni. Az egy és kétosztályos iskolák 2. csoportjában a szlovák nyelv tanítására a tanítá nyelvből és a besz. ért. gyak.-ból 1—1 óra, vonandó el, a 3. és 4. csoportban (kétosztályú isk. II. osztályában) a tanítá nyelvből 2 óra. A három-nyolcosztályú iskolákon is 2—2 óra vonandó el a tanítá nyelvből. Ugyanez érvényes az, öt évfolyamú iskolákra is. Az említett iskolákban tehát az óraterv óráinak összege 1 órával több lesz, mint a csehszlov. tanítá nyelvű iskolákon.

Az egy és kétosztályú osztott iskolákban a csehszlovák

nyelv csak heti 2 órában tanítandó, egyébként a fenti rendelkezés az irányadó. Itt tehát túlóra nem lesz.

Addig míg a Referátus az említett szlovák nyelvi tantervet ki nem adja, a fentiek szemelőlít tartásával az eddig használatban levő tanterv, illetve tanmenet használandó.

Gyász. Részvétélét vettük a hírt hogy Leboda László Érsekújvároitt lakó nyugdíjas kartársunk f. é. okt. 18 án elhunyt. Legyen pihenése csendes, emléke áldott.

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárda hivatalos közlöményei.

Változás a nyugatszlovenszkói hangversenyek időpontjában. Kovács Alajos elnök meghívására a dalárdavezetősége, a csallóközi kartársak részvételével megbeszélést tartott Dunaszerdahelyen, október 30-án. Megjelentek: Kovács Alajos a dalárda elnöke, Heckmann István karnagy, Boross Béla titkár, továbbá Szimhardt Lajos, Borlossik Ilona, Hartman József, Révész Zoltán, Rosenbaum Dávid, Krajner Jakab, Rosenbaum Gyula, Stadler Miksa, Stern József, szerdahelyi kartársak, Vizváry Vilmos csallóközarányosi, Losonczy Lajos sikabonyi kartárs, a pozsony-somorjai járási körzet elnöke, Khín Antal somorjai polg. isk. kollégánk, kp. alelnök, valamint több, környékbeli kartárs. Mint vendég megjelent dr. Markwarth Gábor, Dunaszerdahely plébánosa is. A megbeszélés egyetlen tárgya a november 19.—22-re tervezett hangversenyek előkészítése volt. Ezt az időpontot a dunaszerdahelyi kollégák kifogásolták, miután ezekre a napokra tervezi a helybeli műkedvelő gárda előadásait s ez a körülmény hátrányosan befolyásolná a hangverseny anyagi sikerét. Javasolják, hogy a dalárda halassza el jövetelét a farsang kezdetére, amikor a lelkesedés, mely Dunaszerdahelyen és környékén a magyar dalkultúra iránt megnyilvánul, jellek formájában lesz értékesíthető. Ezt az álláspontot osztja a somorjaiak képviselője: Khín Antal, valamint Losonczy Lajos is. Több hozzászólás után az értekezlet, az eddigi tervtől eltérően a következőképen állapította meg a hangversenyek helyét és idejét: *Január 7-én Somorja; január 8-án Dunaszerdahely, január 10-én Galánta.* Ez a változás nem fog csalódást kelteni sem a dalárda tagjaiban, sem pedig az illető községek és vidékek közönségében, mert a farsang-eleji időpont minden tekintetben alkalmasabb hangversenyek rendezésére. A Dalárda újabb hangverseny körútjának időbeli eltolódása maga után vonta a központi gyűlés idejének elhalasztását is. Minden valószínűség szerint egybe fog esni a galántai hangverseny időpontjával. — A dunaszerdahelyi hangverseny előkészítésére és megrendezésére a helybeli kartársak vállalkoz-

lak, akiknek lelkesedése és agilitása a sikert már eleve biztosítja. Úgyszintén nagy reményekkel nézhetünk a somorjai hangverseny elé is, amelynek rendezését Losonczy Lajos és Khán Antal vette a kezébe. Galántán pedig, előrelátólag, a hangversenyt a galánta-vágsellyei járási körzet szokásos farsangi bálja fogja befejezni, amely méltóbb keretet nem is álmodhatott volna magának, mint a Magyar Tanító Dalárda szereplése.

Felhívás a dalárda új tagjaihoz! Hogy a legközelebbi hangversenyeken már az újonnan jelentkezett dalostestvérek is szerepelhessenek, szükséges a hangpróba megajtése, illetőleg a megfelelő szólamba való végleges beosztás és a szükséges szóbeli információk megadása. Evégből elhatározta a dalárda vezetősége, hogy az új tagokat — nem, amint tervezve volt: a hangverseny napjának délutánjára, hanem *november 20-án (csütörtökön) déli 1 órára, a lévai rk. iskolába összehívja*. Vonatköltségeiket a dalárda pénztára megtéríti. A következő új tagok megjelenését kérjük: Molnár László Veliká n|pl'om, Ivány Ferenc Deáki, Béres József Dernő, Jánosdeák László Darña, Szobi Endre Zalaba, Vratsits György Negyed, Staudi Ferenc Érsekújvár, Akúcs Árpád Ágov, Pálffy Dezső Nagymegyér, Böszörményi Zoltán Szürte, Willand János Érsekújvár. Az érkező dalosokat Léván, a rk. iskolában, Hackmann István karnagy és több dalostestvér fogja várni a jelzett napon.

Tudnivalók a januári hangversenyekkel kapcsolatban. Bár a januári hangversenykörút első állomása Somorja, a gyülekezés — a csallóközietek kivéve — Galántán lesz. Január 7 én reggel 8 órakor érkezik Galántára a zólyomi vonat, amelyhez Szlovenszko minden részéből van csatlakozás. A Kassa-vidékiek Lipótváron át jöhetnek. Galántáról autobuszon megyünk Szerdahelyre (életbiztosítást nem szükséges kötni: errefelé nincsenek dombok és lejtők, mint Léva-Ipolyság közti), ahol estig lesz időnk pihenni és összpóbat tartani. Este ugyancsak autobusszal megyünk Somorjára hangversenyezni. A körút többi része ezen az útszakaszon bonyolódik le. A dalostestvéreket kérjük, hogy költségkímélés céljából okvetlenül szerezzenek be kiindulási helyüktől Galántáig és vissza egyszeri utazásra szóló kedvezményes vasúti igazolványt. Az erre vonatkozó utasítások megtalálhatók a Magyar Tanító 1929. évi márc. 1.-i számának 118 - 120. lapjain; minta a 121. lapon. Szállást Dunaszerdahelyen kapunk, ahol a rendező kartársak már nagy ambícióval serénykednek.

K Ü L Ö N F É L É K .

A tanító dalosokhoz.

Diadal út volt az, amit megjártatok
 Tanítóvéreim, ti magyar dalnokok.
 A kezdet nehéz volt; de nagy a győzelem,
 Diadalt vettetek sokezer lelkeken.

Léva, Ipolyság, Ujvár, Komárom
 Gyűzedeimi helyei: dalos csatákon.
 A küszönynek, gúnynak száz vára leomlott,
 Amint csendültek az édesbús akkordok.

Csak meg ne álljatok; csak tovább; előre!
 Dalvirágot szedni nótás szép mezőkre.
 Minden magyar lélek telve ily virággal,
 Türeátok várnak, régen, édes vággyal.

Somorja, Szerdahely, Galánta vár rátok.
 Hát ha a kis falvak vágyait tudnátok?
 Sok drága magyar szív dalotokat várja
 Előre! Győzelmes nótás szép csatáknál!

A szivek ezrei sorra meghódolnak
 Pergőtűzére az édes akkordoknak.
 Lesz „Tanítók Háza”: szivektől építve
 Tanító dalosok csak tovább, előre!

Hetény, 1930. X. 15.

Nemesik Béla

Kisfaludy Károly

1788 – 1830.

Emlékezzünk! Majd adjunk hálát Istennek, hogy szinte évről-évro van kiro emlékeznünk nagyjaink közül.

Kisfaludy Károly, a 100 évvel ezelőtt elhunyt nagy magyar író megérdemli, hogy hálánk jeléül meggyűjtsük az emlékezés farszát. Hiszen ő is egyike a magyar irodalom azon nagyjainak, aki irodalmi munkásságával utat mutatott az utána következőknek, sőt kortársaiknak is. Iskolát teremtett, — tanított.

Korának irodalmi vezére s nem kisebb írók tekintik vezérüknek, mint Vörösmarty, Toldi, Bajza

A magyar vígjáték megteremtője. Vígjátékai közül több még ma is eleven erővel hat.

Hogy milyen nagyra értékelték kortársai irodalmi munkásságát, mutatja az, hogy 7 évvel halála után, 1837-ben, nevére elnevezett, ma is nagy tekin-

télynok Örvendő irodalmi társaságot — Kisfaludy Társaság — alapítottak, elévülhetetlen írói érdemeinek emlékeztetőre.

Emlékezzünk és emlékeztessünk. Ismertessük meg Kisfaludy Károlyt művein keresztül azokkal, akik még 100 évvel halála után sem ismerik őt, semmit vagy csak nagyon keveset tudnak róla, és műveiről, irodalmi alkotásairól.

Rendezzünk mi, tanítók, Kisfaludy Károly emlékére centenárius ünnepségeket különösen ott, ahol rajtunk kívül nincs senki, aki meggyűjtse az emlékeztetőt, ha nem is fároszát, de legalább mécsét.

Előrajzáinak rövid ismertetése, pár versének elszavalása, egy-két népdalának bemutatása, valamelyik vigjátékának lejátsszása egyik fénypontja lehet a kultur-programmunknak.

Gyűjtsünk sok száz mécsét és melegedjünk föl és üssze nagy-nagy magányunkban a mécsék lángjainál mi, szlovenszaki és kárpátaljai magyarok.

Oye.

A lévai irgalmas-rendi leányiskola 50. éves jubileuma. P. o. okt. 29-én, ó. e. 10 órai kezdettel nagyszabású, Léva város egész társadalmát felölölő ünnepélyes ünnepelte meg a lévai irgalmas-rendi nővérek olomi- és polgári leányiskolája 50 éves fennállásának évfordulóját. Az ünnepi istentiszteleten a kitűnő lévai dalárda énekelt. Utána az intézet tornatermében diszközgyűlés volt, melyen beszédet mondottak: Mischák István lévai plébános, Kmuskó Béla dr. a római kat. hitközség világi elnöke, aki vázolta az intézet történetét is. Eszerint az intézet alapját Szepessy Imre, tudós piarista, egyetemi tanár vetette meg, majd betette az azt Simor János hercegprímás nagyszerű alapítványával, melyel az intézet fenntartását tette lehetővé. A Paulai Szt. Vincéről nevezett Irgalmas Nővérek rendje 1830 szeptemberében kezdte meg az intézetben nemes működtetését. Az iskola azóta többször bővítettett. Az intézet főbejárataánál a jubileum alkalmából díszes márvány-emléktáblát helyeztek el, melynek leleplezése az ünnepség további részét képezte. Itt Paamli M. Aparitia intézeti főnökök mondott beszédet. Az üdvözlő küldöttségek során felvonultak a város, a társadalmi egységek, a többi egyházak kiküldöttségei. Léva város közönsége felekezeti különbség nélkül 20 ezer koronát adományozott a jubileum alkalmából az intézet céljaira.

Könyvismertetés. Tury Sándor, Nagy József és Tóth Gábor kartársaink tornajátékok címmel egy — a tornatanítás terébe — hézagpótló munkát állítottak össze, mely ábrákkal is illusztrálva 151 gyermekjátékot ír le. A munkát a szerzők előszava vezeti be, melyben hivatkoznak arra hogy a tornatanításban mind nagyobb és nagyobb a játék szerepe, a legújabb terv pedig az eddigienél is többet követel, ezért gyűjtötték össze, a különböző iskolákban felkarolt, valamint az egyes tornatanfolyamokon megismert játékokat. A könyvet úgy kartársaink, valamint a tanítói könyvtár számára való beszerzésre melegen ajánljuk. Mutatvány a tartalomról: Árnékfogó. (lásd 20. old.) (Napos időben lehet játszani.) Egy tanulót kijelölünk árnyékfogónak, aki igyekszik a többi árnyékára lépni; akinek az árnyékára lépett, azt néven szólítja s az lesz az árnyékfogó. A tanulók árnyékaikat guggolással rövidítik, sőt ledőlnek, hogy árnyékuk eltűnjön. Különösen a kisebb tanulóknál kedves játékok.

Tiltakoznak a tisztviselőt 13 havi fizetése ellen.

Érdekes, hogy a „13 havi fizetés“ hány embernek és egyesülésnek, összegyűlésnek, régiesen: csődületnek fáj. Sokan vannak a kézzel, lábbal tiltakozók, handabandázók. Hiába, sok irigy ember van a világon. Mert a tiltakozók legtöbbször csak az irigység beszél. A tiltakozók legtöbbször nincs is tisztában a tiltakozás tárgyával, akik pedig tisztában vannak vele, maguk se bízik, hogy az u. u. — mert csak úgy nevezett! — 13 havi tisztviselői fizetés elvételére esetén már minden rendben lett volna, avagy csak egy kis gond is lett volna, más szóval enyhülés következett volna a ma fogadhatatlanul meglévő gazdasági válságban.

Tiltakozik boldog és boldogtalan (A Prágai Magyar Hírlap egyik cikk-irója pl. szociális igazságtalanságnak bélyegzi) A gazdák nagygyűlése is tiltakozott Érsekújvárott, noha ugyanakkor megállapították, hogy úgy az életmi, mint az ipari cikkek drágák. Azok a nagy, közép- és kisgazdák, akik pár évvel ezelőtt a pénzt majdhogyanem tudták hova tenni.

Én és mi nem tiltakoztuk, ő és ők tiltakoztak. De tiltakoztak velük együtt a párttitkárok és egyéb pártfőtisztviselők is, akiknek 3000 és több korona „rongyos“ havi fizetésük van — a mellőkesen kívül. Nekem, mint tanítóknak nem lehet ennyi fizetésem, ha földig nőne is szakállam és mathuzsálemi kort érnek is meg!

De tiltakoznak, elégedetlenségüknek adnak kifejezést, ha nem is korporatíve — az iparosok is. Azok, akiknek ugyanúgy elő tudnám sorolni a közelmúlt akkor kellemes, most talán fájó emlékeit. Most csak azt idézem emlékezetükbe, hogy nem utolsó sorban élnek belőlünk is én például, ha megkapom az én rongyos pár száz — nem ezer — koronámat, mint 13. havi fizetésemot, rohanok vele a szabóhoz, meglobogtatom előtte a púzt és újjongva szólok: Mérjoni! Mérjoni előlről, hátulról és siessen, vágja, szabja, varrja azt a vacakot, amiből új ruhám készülend, hogy legalább a kis Jézust új ruhában fogadhassam, ha már cipőm nem is lesz új. Mert nem lesz... Oye.

H. G. Wells akciója a történelemtanítás modernizálásáért. H. G. Wells, a híres angol író, a Teachers' World című pedagógiai szaklapban súlyosan elítéli a történelemtanítás mai rendszerét, amely szerinte a gyermekeket teljesen érdektelen adatokkal tömi, mint például a királyok véres viszálykodásai, királynők és hercegnők civódásai, hadjáratok és hódítások stb. Sokkal fontosabb volna, úgy mond, ha a gyermekeket az emberiség haladásának fontos mérföldköveivel, az idegen országok és népek érdekes vonásaival, felfedezésekkel és kalandokkal ismertetnék meg. Hozzávetette Wells, hogy történelemtanítási tervet nyújtott be az angol közoktatásügyi minisztériumba és reméli, hogy legalább emlékirat fog arról készülni.

Épül a gáztudományok iskolája Varsóban. Amíg nálunk az iskolák a béke alapján álló kultúra hírvői, Lengyelországban a repülőgépek elleni védelem ligája a gáztudományok terjesztésére épít iskolát. Az építkezés, amely a múlt évben Varsóban vette kezdetét, befejezéshez közeledik. Az iskolában teljesen modern, tágas, kémiai laboratóriumok, mintaszerű fedezékek, gázellenes berendezések, előadótérmekek és a szükséges technikai felszerelések lesznek. Az építkezés költségei és az iskolaberendezés több milliót tesznek ki. Az iskola célját és tantervét titokban tartják. Látogatói civilok lesznek.

Slovenský učitel' (XII. évf. 2. sz.) E számban Blaskovics Béla físi áll. tanító irt nagyon értékes vezércikket Az új élet küszöbén címmel. A cikk megérdemli, hogy kivonatossan ismertessük. Az új tanévvel sok fiatal kar-társ lépte át az iskola — küszöböt kezdti a cikkiró. — Lelkesedéssel és munka-kedvvel jöttetek közétek, ifjú kolégák. Ne huzódozzatok mitőlünk. Mi meg aka-runk titeket érteni, de közöledjetek hozzánk bizalommal, mint testvér a test-vérhez. Legfontosabb feladat számotokra a további önképzés. Minél műveltebb a tanító, annál öntudatosabb és szabadabb. Az a tanító, aki nem tanul, semmit sem ér, — mondja Masaryk. A tanítóknak tudniuk kell, hogy minden oldalról figyelnek. Magaviselete és cselekedetei erős kritika tárgyát kepezik és azok szerint alakul ki a közvélemény az egész tanítói karról. Nagyon sokat árt a tanítósnak a viszálykodás az egyes tantestületekben. Légy biva-tásoddal megelégedett. Nem használsz sem magadnak, sem az össztanítósnak, ha örökösön panaszkodol a nehézségekre, amelyekkel meg kell birkóznod. Minden foglalkozásnak megvannak az előnyei és hátrányai. Lépj be az egyesületbe és légy annak tövékeny tagja. Ha tehetséges vagy, hamar észrevesznek és olyan helyre állítanak, ahol képességeidet a köz javára érvényesítheted. Csak ne légy élősküdő, aki arra vár, hogy mázlik kaparják ki számára a gesztenyét. Légy pártolója és hirdetője a főiskolai tanítóképzés szükségességé-nek. Járj a nép közé, de őrizkedjél az olyan helyektől, ahol lealacsonyodnál. Faltűhelyen korcsma az a veszedelem ahol a tanító elveszíti a tekintélyét. Fiatal barátaink, kerüljétek ezt: a lejött nobél megállni! A poltikai pártok-kal szemben légy elővigyázatos. A községben ne agítalj egyik párt mellett sem. Dolgozzál inkább azon, hogy minden párt tartson össze, ha a község javáról van szó. Falu a tanítót a körülmények gyakran arra kényszerítik, hogy fiatalon megöregsüljön. Gondolatlan fejjel nem egyszer rossz húzást tesz. Csak későn veszi észre, hogy boldogtalan és szerecséltlen lett. Legyetek azért óvatosak ebben a tekintetben is.

Van-e tanítóhiány? Egy napilap írja, hogy köztársaságunkban nincsen tanítóhiány, s állítása bizonyítására a következő statisztikát közli: az 1930—31. tanév elején 336 új osztályt szerveztek és pedig áll. polg. isko-láknál 25, nem áll. 5, áll. népiskolánál 217, nem áll. 119 osztályt. Tanítói szolgál-atra 1'08 új pályázó jelentkezett. Ebből tanítóképzőt végzett 294, középisk. abiturions 565, felső gazdasági iskolát végzett 50, keresk. akadémiát 11, középiskolát végzett érettségi nélkül 194 és 51 középisk. tanárjelölt. A jelent-kezők közül állást kapott 479 jelölt, 62 pedig állásútlékül maradt. A lap szerint a szlovenszkoí népiskolákban minden betöltetlen tanítói állás, tehát a „tanítóhiány“ megszüntetéséről fölülsleges gondoskodni. — Ismerve a szloven-szkoí iskolaviszonyokat, az illeő lap adatai csakis teljesen töves információkon alapulhatnak.

Új zeneművek. 60 előjáték orgonára. Szerző: Árok szállásy János org. kántor, karnagy, Szeged. Ezen előjátékok előadása nem kíván művészi készsétséget. A dallami inventió s változatosság jellemzik a feltűnően érdekes előjátékokokat, melyek a szokottabb hangfajokban vannak írva s annyira kedve-előjátékokat, melyek a szokottabb hangfajokban vannak írva s annyira kedve-sek, hogy az ember játszásuk alkalmával szöveg nélküli dalokra góndol. A 32-ik sz. egy szépen kidolgozott induló (Marcia festiva) trióval együtt. II.-ik rész. Zsebkönyv alakban, ivekben 78 előjátékokat tartalmaz legnevesebb szerzőktől. Szerkesztette: Luspay Kálmán, Dejtár. A modern hangszerelés, a harmóniák

ügyes kapcsolása a sajátja az a füzetben lévő daraboknak, melyek színesek, határosak s mindvégig kedvesek. Az előjátékokban tartalmas zenei gondolatok nyerne kifejezést. Könnyen játszhatók s mégis megkapóak. Újszerűek, mégis ismerősöknek tűnnek föl. Ára az előbbinek: 30 Kcs. A zsebkönyvnek pedig: 10 Kcs. Mindkét zenemű megrendelhető lev. lapon Gáspár János társzerkesztők útján, vagy pedig közvetlenül a szerkesztők címén. Melen ajánljuk érdeklődő kartársaink figyelmébe.

Szabolcska Mihály meghalt. Mély fájdalommal vettük a hírt, hogy Szabolcska Mihály, az újabkori magyar líra legkiválóbb költője f. évi október 31.-én Temesvárott hirtelen elhunyt. A nagy költő 69 évet élt. Mint temesvári református lelkész és esperes néhány évvel ezelőtt nyugalomba vonult s Budapesten élt. Lelkészi és esperesi székét fia, László, örökölte. Fia látogatására a reformáció emléktünnepére Temesvárra utazott, ahol ez alkalomból egész családja együtt volt. Itt érte utól a halál, a régi, kedves paródián, a megszokott kis szobában, ahova este nyugodni kért. Lefokvékor családja minden tagja szokás szerint megcsókolta őt, jó éjszakát kívánva neki, egy óra múlva pedig már halott volt. Szívesbűbűs ölte meg. Halála is olyan volt, mint egész élete és költészete Békés, szorotettel és érzéssel telt. Holttestét Budapestre hozták, az Akadémián ravatalozták fel s a tóváros által adományozott díszsírhelyen temették el a korepei temetőben Szabolcska Mihály költői értéke a közönség miatt még kollégák alig értékelhető, de nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy Petőfi után a legnagyobb lírai költője volt a magyar irodalomnak.

Levél a szerkesztőséghez.

Kaptuk a következő levelet, melyet a bejelentő kartárs kivánságára alább közlünk azon okból, mivel magát és álláspontját másutt megvédeni nem nyert alkalmat.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Úr!

A „Világosság” 7.-9. számában egy meglehetősen oróshangú támadás jelent meg a következő kitételekkel: „Mintán a N.-Zámkyi 2. számú tanfelügyelői körzet tanítósa által kiadott tanítási anyagbeosztásban az éneket a sajtó alá rendező kartársak önkényesen megváltoztatták, szükségesnek tartjuk mi, az ének anyagának kidolgozóit, azt a maga eredetiségében leküzölni. Szükséges ez azért, mert a leküzölt anyagbeosztásban a törlésekkel és változtatásokkal sok hiba, még pedig szarvashibák csúsztak be s a hozzáértők mindjárt láthatják, hogy kontár kéz turkált a jól kidolgozott anyagban. Nem szóva arról, hogy egyszerűen elvették Sztankó 25 év előtti gyűjteményét s abból kiirták a dalokat.” — „... olyan dalokat is elváltak, hogy rendtörvénybe ütközök s komoly következményekkel járó lenne a tanításuk.”

Erre én, — mint akit a Világosság támadása is elsősorban ért, de ennek nyomán a tananyagbeosztást összeállító és engemet az énektanítás átdolgozásával megbízó kartársaim elítélése is érhet — bizonyos tiszteletreméltó nevekre való tekintettel, keresztény szeretettelű sugallt, szerényhangú magyarázó választ óhajtottam adni, amit azonban — meglepetésemre és kiábrándulásomra, bizonyára az egyik szerkesztő és támadó kartársra való tekintetből — a Világosság szerkesztősége nem közölt! A támadó cikket elfogadta, a védekezést „lokális

jelentőségűnek" mondta! De hiszen akkor a támadást is annak kellett volna minősítenie, amely annyira lekicsinylő, sértő, sőt — mondhatnám — fenyegető, hogy arra adott tiszteshangú válaszatot visszalökni — sem a keresztény igazságossággal, sem a kartársi szeretettel, sem az újság szerkesztői — keresztény újság szerkesztői szokásokkal összegegyeztetni nem tudom!

Mint hogy továbbra is magunk között akarnék maradni, mély tiszteltetéssel kérem Szorokszű urat: a „V” helyett adjon válasznak helyet a Magyar Tanító!

A N. Zámky-i 2. sz. tanf. körzet tananyagbeosztásának sajtó alá készítésével és a szükségeshez köpöst átdolgozásával egy négytagú bizottság dolgozott Matis tanfelügyelő úr — mondhatom — fáradhatatlan irányítása mellett. Mint a bizottság egyik tagja, több tárgy mellett az ének beállítását a tananyagbeosztásba is feladatul kaptam. Áttanulmányozva a Csongrády—Hetényi—Stampay kartársak által elkészített énekköztétési eljárást, sajnálattal kellett megállapítanom, hogy az a nekem e célra engedélyezett 20—30 cm²-nyi rovatokba el nem helyezhető, sőt elhelyezése nem is volna célravezető, mert az említett kartársak terjedelmes dolgozatából éppen az anyag maradt ki. Kénytelen voltam tehát az útmutatásokból egyet-mást kihagyni és helyette anyagot adni. Ezért kaptam Csongrády—Hetényi—Stampay aláírással a fent idézett vastag és moródon hamis kritikát!

„Kontár kéz turkált a jól kidolgozott anyagban.” Hogy „kontár,” arra nincs szavam, tükéltelenek vagyunk. Hanem hogy „jól kidolgozott anyag” — erről most már védekezésül szabadjon nekem is beszélnem! Előtte a kéziratuk. Hát abban anyag, énekanyag nincs! Idézek a kéziratból:

„Szeptember. Légzési gyakorlatok. Ülj törökül (1) és mély lélegzettel tapolj többször fejed, majd hátad mögött. A zeneszerzők és előadóművészek darabjait a tanító mutassa be hangszeren, gramofonon, rádión. Kacsóh, Huszka, Lehár, Kálmán dalok. Dalok a „János vitéz”-ből és a „Güllibabá”-ból.” Vagy: „Légzési gyakorlatok. Feküdj hátadra, fejed fölött a másik kézenfogva a karjaidat szorítsa melledre, majd vonja hátra s ismét vissza. Közben akarva, nem akarva lélegzened kell (1). Lány ó bangor. Vegyesütemű dalok. Szlovák és cseh népdalok.” Mert a kéziratban ez áll — kedves Cs-H-S. kartársaim! Szabad önöknek kontár kezeket emlegetni csak azért, mert ebből ki kellett valamit bagynom, hogy több mint 300 dalcimet be lehessen tennem? Mert én a tanító részére szükségesebbnek láttam Verdi, Schubert, Puccini, Mascagni, Csermák, Wágnér, Strauss, a törökülénekek, lofekvések helyett dalokat, egyszerű kis dalokat megnevezni abból a lenézett Sztankóból, amit én a tananyagbeosztás elején — mint forrásmunkát — becsülélesen meg is neveztem.

A V-ban így ír tovább Cs-H-S. kartárs: „A hibák elbírálására... közölni fogjuk a lelkiismeretesen és szakszerűen, a min. rendelkezések megfelelő anyagbeosztást.” Mindjárt le is adja a szeptemberi anyagot, de — legnagyobb meglepetésemre — nem kéziratukból és nem „a maga eredetiségében,” — hanem az én anyagbeosztásomban felvett Sztankó-dalokkal, mint pl.: „Dombó török,” „Elment a madárka,” „Dal a madárkáról.” „Őszi harmat, hideg eső,” „A juhásznak jól van dolga” stb, stb. Ha pedig valaki kételkedően csófolná erre a fejét, hasonlítsa össze a V-ban felvett szeptemberi anyagot a mi tananyagbeosztásunkkal.

A kartársak ítéletére bízunk: hasznosabb lett volna-e Cs-H-S. kéziratát a most én általam idézett két hónap formájában meghagyni, mint volt a mi

booszfásunkban — sőt! most már a V. bau is! — közölt sok-sok dallal bővítő adni?

Egyéb észrevételükkel nem foglalkozom, mert pl. a „Föl, föl vitézek”-ot — tudom — Cs. H. S. kartársak is énekeltek és becsukva nem voltak érte Porsze, megváltoztatjuk a szöveget, mert a dallamért kár volna.

Fogadja Szerkesztő úr a sorok közléseért hálás köszönetünk nyilvánítását.
A szerkesztő bizottság helyett: Gajdár István rk. tanító.

Kiadóhivatali üzenetek.

Cz. M. Mihályfalv. A kért hiányzó számot már az első reklamálásra elküldöttük. Ha ma sincs meg, kérjük értesítését és újból küldjük. — J. S. Szenc. Zsebnaptárt küldtünk. — M. L. Vel'ká n. diplom. A még hiányzó kottákat Heekmanu k. ruagy úrtól szíveskedjék kérni. — B. A Királyfia-Karcsa P. D. Tany. Címliket a kívánt módon kijavítottuk. — Sz. M. Kamenica Hátralekáról kiértesítettük. — Sz. P. Durkov. A lapküldést kívánsága szoriat rendeztük. — M. B. Šomodj. Lapunkat címere megújítottuk.

HIRDETÉSEK.

Pályázat. Az állami erdők és birtokok igazgatósága Zsarnovicán pályázatot hirdet tanítói állásra egy tanerős kincstári iskolánál Királynéreten, Gúta mellett, komárnói járásban. A tanítási nyelv magyar. A pályázónak a szlovák nyelvet is kell bírnia. A fizetés az állami tanítókéval egyenlő, egyszobás lakás nőilen tanító részére. November 30. a után érkező pályázatok nem vételnek figyelembe.

Pályázat. A méhii róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet az uionnan szervezett második tanítói állásra magyar nyelvű tanítással évi fizetés 1200 Kč, 500 Kč lakbér, 20 Kč, kertilletmény és a kiegészítő államsegély. Pályázati határidő 1950. nov. 30. Pályázhatnak azon tanítók, akik a törvényes követelményeknek megfelelnek, de a tanítónők előnyben részesülnek. Pályázatokot a róm. kath. plébániai hivatalhoz kell beadni Mehj p. Tornaľa.

Pályázat. Az október 1-én megjelent 19. számban hirtelt V. ideiglenes tanítói (tanítónői) állás pályázati határidejét 1950. november hó 30.-áig meghosszabbítottuk. Az állás a megválasztás után azonnal elfoglalandó. Az esekben, ha rendes képzettségű tanerő nem pályáznék, az állást kiségtő tanerővel is betöltjük. Iskolaszék, *Bešeňov*. (Okres: Vrable.)

Pályázat. A mikulai (Garammikola) ref. iskolaszék pályázatot hirdet az újonnan szervezett és engedélyezett II. tanítói állásra. Javadalom: az egyháziól évi 1200 Ké és 400 Ké lakbér; törvény szerinti államsegély. Kötelesség: a kijelölt osztályok és a női kézimunka tanítása; segédkezés az egyháztársadalmi munkákban. A megválasztás ideiglenes, csak a folyó tanévre kiható. Pályázhatnak ref. nőtanítók. Pályázati határidő 1930. november 25. A kérvények: Ref. Esperesi hivatal, D. Seč küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. Ref. iskolaszék.

Pályázat. A vieskai (dunakisfaludi) községi iskolaszék a már egyszer meghirdetett újonnan szervezett községi iskolához (véglegesítésig) ideiglenes tanítói állásra ismételt pályázatot hirdet. Javadalom: az iskolafenntartótól évi 1.200 Ké, természetbeni lakás (1 szoba), 20 Ké kertilletmény, a többi államsegély. Pályázhatnak kizárólag róm kat. vallású férfiak és nők. Nők a kézimunka tanítás végett előnyben részesülnek. Pályázati határidő: november 15. Választás november 16.-án. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. Tanítási nyelv magyar. Kellően felszerelt kérvények a községi iskolaszéknek Vieska p. p. Kostolná Galla címre küldendők. Községi iskolaszék Vieska.

Pályázat. A csatai r. k. iskolaszék pályázatot hirdet az újonnan szervezett és a Referátustól engedélyezett V.-ik ideiglenes tanítói állásra. Jövedelme: a hírközségtől 1200 Ké és 400 Ké lakbér s kertilletmény; a többi államsegély. Választás november hó 26. Tannyelv magyar. Az állás tanítóval töltetik be, esetleg tanítónővel. Vasút helyben. A tankötelesek jelen és jövőbeli számára való tekintettel az állás végleges lesz. Iskolaszék Čata.

Pályázat. A tallósi községi iskola iskolaszékének elnöksége Tallóson, galántai járás, az újonnan szerzett ötödik, fokozatos tanítói állásra pályázatot hirdet. Ezen első éven ideiglenes viszonyú állás javadalmazása a következő: havi 100 korona fizetés, 240 korona lakbér, 20 korona kertpótlék és államsegély. Tanítási nyelv magyar. Szabályszerűen felszerelt kérvények 1930 december 8-ig nyújtandók be. Pályázhatnak képesített és nem képesített tanítók és tanítónők. Az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A kosúti (okres Galánta) községi iskolaszék iskolájánál lemondás folytán megüresedett II. végleges tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: lakás, 2 szoba konyha és mellékhelyiségek, községiól évi 200 korona fizetés, 100 korona kertilletmény, a többi államsegély. Pályázhatnak kvalifikált férfi és női tanítók. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő december 7. Az állás azonnal elfoglalandó. Felszerelt kérvények a községi iskolaszékhez küldendők. Iskolaszék.

A Stampay-féle Énekek és Imák bővítése megjelent áremelés nélkül!

29 gyönyörű énekkel, néhány szép imával és **Kis Szent Terézke** engedélyezett képével most **309** éneket hoz a könyv. Az új énekek Kis Szent Terézke, a Kongreganisták, a Szívárdisták énekein kívül 10 offertóriummi kiéneklő verset és a **Vecsernyét** is tartalmazza. Új kotta melléklet is rövidesen jönni fog, többnyire saját dallamaimmal. Kis Szent Teréztől három is. Hiszem, hogy ezektől fognak visszhangzani az ország templomai és a zárdák falai. A bővítés külön 1 Ké.
A kotta 4 Ké.

Köbölkút, Stampay.

Megjelent!

Mécs László

Az ember és az árnyéka

verskötete, meglepően szép, díszes kiadásban.

Mécs László költői egyénisége nem szorul külön ajánlásra, költészete nemcsak a csehszlovákiai magyar kisebbségnek, de a magyarság egy elemének is egyik legnagyobb szellemi értéke.

Mécs László jelenti a vigaszt szenvedéseinkben, a szeretetet a gyűlölködés közepette, a tiszta hitet a hitelenség világában, a törhetetlen magyar gondolat összhangját az általános emberszeretettel.

Mécs László neve fogalom a magyarok lakta négy hazában, akinek minden verssora szinte a kinyilatkoztatás erejével hat.

A 10 fves, nagy oktáv alakú kötet ára fűzve 25 čK, díszes egészvásznon kötésben 55 čK. A számozott és a szerző aláírásával ellátott díszkiadás ára 50 čK.

Postai küldés esetén 3 čK portóköltség.

Megrendelhető a *Magyar Tanító* kiadóhivatalánál **Komárno**.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

KOPRDÁNÁL
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szöveik különlegességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!
Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron Pontos és figyelmes kiszolgálás

Pályázat. A nagymegyeri (okres Komárno) ref. egyház presbytériuma pályázatot hirdet 4 tanerős népiskolájánál, a lemondás folytán megüresedett, III. évre meghagyott ideiglenes III. férfi tanítói állásra. Javadalom: 1200 Kő fizetés, 360 Kő lakbér és 20 Kő keripótlék. Az államsegély kérvényezve lesz. Pályázati határidő: 1930 december 1. Képesített és orgonálni is tudó férfi tanítói a bratislavalak. Referátus 86400/1. 1929. számú rendelete szerint felszerelt kérvényeket a nagymegyeri ref. lelkész hivatalnál adják be. Az állás választás után azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A szürtei (Surty okr. Kr. Dhlumec) róm. kath. iskolaszék az utonnan szervezett II. tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom az egyháztól 1200 Kő fizetés, 360 Kő lakbér s államsegély. Pályázhatnak csehszlovák állampolgár nők esetleg férfiak. Nők kézimunka tanítás miatt nők előnyben részesülnek. Választás november 30-án. Kérvények Malé Ratovcei p. Surty róm. kath. pöbánia hivatalba küldendők.

Pályázat. E lap október 15-iki számában a dunamocsi kántortanítóságra közzétett pályázat határidejét 15 nappal meghosszabbítottuk azzal, hogy kiegészítő férfi tanerők is pályázhatnak. Ref. Presbiterium.

Pályázati hirdetés. Eperjesi községi iskolaszék pályázatot hirdet az I. tanítói állásra. Tanítási nyelv magyar. Javadalmozás: 1 szoba, 150 Kő lakbér pótlék, 25 Kő fajárandóság, 20 Kő kertiletmény, 100 Kő községi fizetés a többi törvényes államsegély. Ezen állással kapcsolatban megüresedett a r. kat. kántori állás is, melyet a megválasztott tanító köteles a következő javadalom ellenében elfogadni: 7 magyar hold szántóföld, $\frac{1}{4}$ magyar hold kert használata, lakás és mellékhelyiségek természetben a díjlevél szerint, Canonica Vistációban biztosított kántori párbér és munka megváltás a község részéről, mindenkori folyó értékelés szerint (jelenlegi megváltás összeg kb. 2500 Kő), továbbá stóladfak a díjlevél szerint. Csak azok pályázók részesülnek előnyben, akik írásban kötelezik magukat, hogy az iskolaszék által meghatározott napon foglalják el az állást. Pályázati határidő lejár 1930. november 25-én. Személyes megjelenés előnyös, utiköltség azonban nem lesz megtérítve. A fenti tanítói állásra oly férfi tanerők pályázhatnak, akik képesítéssel bírnak a r. kat. kántori állás betöltésére is. Kellően felszerelt kérvények az eperjesi (u. p. Tallós) községi iskolaszék címére küldendők. Eperjesen, 1930. november 5-én. Községi iskolaszék.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Kcs., melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társ szerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

Tóth Imre:

Az egyhuzamban való tanítás 537

Zsolnai Béla:

Lehetséges-e az elemi iskolában a tisztán dél-
előtti tanítást bevezetni? 541

Egyesületi élet 549

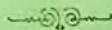
Dalórda 557

Különfélék 559

Szerkesztői üzenetek 563

Kiadóhivatall üzenetek 563

Hirdetések 563

Szerkesztőség: Állami polgari leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vársárhelyi Károly főtitkár. Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használata eng. a bratislavi csema- és táviradaigazg. 3006/III. 21. sz. ren. cseleléte

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉS-ZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK SZ. 24.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Hűség- és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeresek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az Államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉBEN,
Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!**

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felölős szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Társszerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uhreczky Géza.

Nem tagoknak a lap

előfiz. ára 1 évre 40 Kés.

Hirdetések díjszabás szerint.

Az egyhuzamban való tanítás.

Irta: **Tóth Imre.**

Minden kornak megvan a maga elve, eszménye s irányzata valami cél elérésében. Fölöslegesnek tartom a különböző korok más-más elvét, eszményét s irányzatát fölemlíteni, hiszen ezekkel alapjában tisztában vagyunk. Hadd szóljak most a mai kor kivánalmairól. Ma minden a fejlődést, sőt a hamari fejlődést óhajtja, sürgeti. Mert a természetben is megvan a fokozatos fejlődés, de nem a minden átmenet nélküli, a kultúrában is meg kell ennek lennie. Jómagunk is, kik arra vagyunk hivatva, hogy a művelődést előmozdítsuk, arra törekszünk, hogy ezt valóban meg is tegyük. Sok olyan dolog van azonban a pedagógiában, amely még elintézésre vár. Sőt, nem tévedek, ha azt állítom, hogy olyanok is vannak, amelyek tán sohasem intéződnék el. De nem is intéződhetnek el némelyek, mert ami nekem jó, még nem bizonyos, hogy az másnak is ilyen. Vajjon nem lehet-e olyan régi tanító, aki a régi írva-olvasási módszerrel nagyobb eredményt ér el, mint a mai modern tanító a modern fonetikai eljárással? Vagy mikor lesz megoldva, vagy egyáltalán meg lesz-e oldva a felmenő rendszer? Ez utóbbi mellett és ellen éppen egyformán lehet érveket felsorakoztatni. De vannak olyan dolgok is, amelyek még tegnap nem voltak jók, de ma, vagy holnap már igen. Eddig például szokott dolog volt, hogy az órarendben rendszeren az első órát számtannak vettük. Ha szót emeltem ellene, kikaptam. Pedig hát nem nehéz megérteni, hogy — különösen — a kis I. osztályos gyermek, aki téli időben félig álmosan s félig fagyottan jön az iskolába, aligha kedveli a magas matematikát. Az ilyen kicsike gyermeknek

egy kis meleg fürdővíz, egy kis meleg kávécska, meg egy kis tornázás kell előbb s csak azután lehet vele beszélgetni, de még nem számoltatni. Ezt csak későbbben. Lehet, hogy néhány év múlva el lesz rendelve, hogy az első órában nem szabad számtant tanítani. Ez lesz a helyes! Így aztán igazam lesz, hogy ami tegnap nem volt jó, az már ma az.

Szeretném, ha a fenírt című cikkemnek is ez a sorsa lenne. Megpróbálom tehát mellette kardoskodni. Sőt kérem a kartársakat, hogy szintén így cselekedjenek, ha üdvösnek tartják a harcot. Én a vezérséget szívesen átengedem, mert jobb vagyok közlegénynek.

Időnkint szó esett az egyhuzamban való tanításról, de, hogy nem valósulhatott meg, ebből még nem következik, hogy az nem volna jó. Próbáljuk meg, hogy valóban helyes volna-e az ilyen tanítás! Sőt én azt akarom behizonyítani, hogy ez helyesebb volna, mint a mostani. Evégből rendre szedem az ellenérveket s legyőzöm az én érveimmel.

Az egyhuzamban való tanítás ellen eddig a legerősebb érvnek azt hozták fel, hogy a gyermeket lelkileg nagyon kifárasztja és hogy több alkalmat ad neki a rossz cselekedetek elkövetésére, mivelhogy akkor több szabad ideje van.

Legyen szabad most az egyszer a sorrendtől eltérnem, hogy a második ellenérvet hamarosan elintézhessen.

Egy nap még ma is 24 órából áll. Bármelyik tanulónak, ha napi 5 órát kell iskolában lennie, éppúgy marad még 19 órája a rossz cselekedetek gyakorlására akkor is, ha 2 részletben van iskolában, mintha egyhuzamban.

Én azonban inkább a jócselekedetekre szánám a szabad idejüket, mint a másikkra. Vagy, ha az a gyermek rosszat akar cselekedni, ugyan nincs-e elég ideje erre a nagy szünidőben, vagy egyéb szünetekben?

Nem szabad a gyermeknek rosszat cselekedni!

Ne feledjük el, hogy nem mind rossz az, amit mi, vagy mások a gyermeknél rossznak minősítenek, illetve minősítünk. Én éppen azért óhajtom az egyhuzamban való tanítást, hogy gyermek több jót cselekedhessék. Sok szülő rászorul a gyermeke segítségére. Kisebb gyermek van a háznál, arra kell vigyázni. Meg aztán baromfiak is vannak a legtöbb falusi háznál. Ebédet kell vinni a dolgozóknak. Végre némi gazdasági munkát is tud végezni a gyermek. Lám, ezt mind meg lehet

tenni, ha a tanítás egyhuzamban történik. Különösen kívánatos ez a dolog a tavaszi időszakban. Így a tanulók iskolai mulasztása is kevesebb lenne, mert a szülő is szívesebben küldi gyermekét az iskolába, ha a nap másik részében hasznát veheti. Itt még nagyobb segítségükre lennének a szülőknek, ha a tavaszi időszakban a tanítást korábban kezdenék. Miért ne lehetne a tanítást 7 órakor kezdeni kikeletkor? Az a falusi gyermek már 4 órakor ébresztgeti a tanítóját.

Ázt hiszem, az elmondottak legyőzik az egyhuzamban való tanítás ellen felhozott azon érvet, hogy a gyermek sok rosszat cselekedhetik, ha délután nincs tanítás.

Az egyhuzamban való tanítás ellen — ennekelőtte — felhozott azon érvet, hogy a gyermeket szellemileg nagyon kifárasztja, az alábbiakban akarom megdönteni. Eddig semmi kézzelfogható bizonyíték nem volt a felhozott érv megdöntésére, ma azonban már igen.

Minden olyan községben, ahol polgári iskola van, köteles a tanuló az V. osztály elvégzése után abba járni. Tehát a VI.—VII.—VIII. osztályosok lelkileg való kifárasztása ezen intézkedéssel már megdőlt, mert azok a tanulók túlnyomólag egyhuzamban tanulnak.

Háttra van még a 4 alsóbb osztályok egyhuzamban való tanításának megoldása. Igaz, hogy a gyermek jobban fárad, ha 5 órát tanul egyhuzamban, mintha kevesebbet. De vajjon bizonyos-e az, hogy jobban fárad, ha egyhuzamban tanul 5 órát, mintha 2 részletben, délelőtt 3 és délután 2 órát.

Hosszú időn át felt megfigyelésem azt bizonyítja, hogy a délelőtti és délutáni tanítás semmivel sem előnyösebb, sőt hátrányosabb, mint az egyhuzamban való. (Régebbi időben a tavaszi időszakban csak délelőtt tanítottunk a mi iskolánkban, ezért merem állítani.)

Megfigyeltem, hogy péntek délután a tanulók legnyugtalanabbak. Ennek az a magyarázata, hogy a hét végén legfáradtabbak. Megfigyeltem továbbá, hogy csütörtök délelőtt a legfogékonyabbak, mivel szerdán délután pihenőjük volt. Ez utóbbiból következtetve, a tanítás eredményesebb volna, ha a gyermekeknek minden délutánjuk szabad lenne. Egyébként tanácsolom, hogy minden tanító tegyen megfigyeléseket ily irányban.

A téli időszakban 3-tól 4 óráig ugyan milyen eredménnyel

lehet tanítani? A tavaszi meleg időszakban pedig a 2 től 4 óráig való tanítással lehet e olyan eredményt elérni, amilyent kellene? Ilyenkor legfeljebb az izzadságról lehetne tanítani, mert tanító és tanuló egyaránt izzad.

Ma már annyi tantárgyat kell tanítanunk, hogy könnyen megoldhatjuk az egyhuzamban való tanítást. A legalsóbb osztályosoknak heti 20 órájuk van. Hazameheinek tehát négyszer hetenként 11 óraker és kétszer 12 óraker. Még a teljesen osztott iskoláknál is van olyan órabeosztás, hogy a gyermek hetenként kétszer megy haza 11 óraker, ha hittanjuk van. Ilyen beosztásnál azután délután kétszer 3 óraker. Miért ne lehetne úgy, hogy hetenként négyszer menjen 11 óraker és kétszer 12 óraker, hiszen minden délután pihenője lesz.

A II.—III.—IV. osztályosoknak pedig mindennap 12 óráig kell lenniök iskolában. Csupán a legfelsőbb osztályosok volnának naponként délutáni 1 óráig. E két csoport tanításánál azonban ott van a rajz, torna, szépírás, kézimunka és ének. Ezeket a tárgyakat szépen be lehet osztani az utolsó órákra. Úgyes beosztással a tanuló nem fárad ki akkor sem, ha egyhuzamban 5 órahosszal kell neki az iskolában lennie. Többet pedig semikor sem, mert heti 30 óránál több nincs előírva.

Ezek letárgyalása után az egyhuzamban való tanítás támogatására még felhozom a fizikai munkánál életbe léptetett rendszert is, Angolországban, meg a komáromi hajógyárban is behozták az egyhuzamban való munkát. Ezt bizonyosan azért tették, mert így jobb. Magamon tapasztaltam, hogy 30 kilométernyi utat sokkal hamarabb és könnyebben megteltem gyalog pihenés nélkül, mint pihenéssel. (A pihenési időt leszámítva.)

Ha igaz az, hogy a test és a lélek szoros kapcsolatban vannak, akkor az is igaz, hogy a testi és a szellemi munka is. Ha tehát a fizikai munkánál beválik az egyhuzamban való munka bizonyosan beválik az a szelleminél is.

Az egyhuzamban való tanítás mellett az említetteken kívül egyéb érveket is fel lehet hozni. Így:

Téli időben a rosszul öltözött gyermeknek napjában csak egyszer kell iskolába jönni és csak egyszer hazamennie. A tantermet csak délelőt kell fűteni, ami anyagi megtakarítást jelent.

Legvégül pedig hadd szóljak magunkról is, hiszen senki sem veheti szerénytelenségnek, mert ezt legutoljára hagytam.

Az egyosztályos, de meg a többosztályos iskolánál is ugyan-
csak akad dolga a tanítónak, hogy a tanítandó anyagra
kellőképen elkészüljön.

Acad elég dolga az irkák javításával.

Még aztán egyéb irodai dolga is acad, amelyet el kell
végeznie. Mindezeket nyugodtan és szépen elvégezheti, ha a
délutánja szabad.

Az elmondottak eléggé bizonyítják az egyhuzamban való
tanítás jogosultságát, de ha tán mégsem, akkor kérem a kollé-
gák kegyes pártfogását, hogy érveket hozzanak fel a cél
megvalósításáért.

Lehetséges-e az elemi iskolában a tisztán délelőtti tanítást bevezetni?

Irta: Zsolnai Béla.

„The time is money” — ismeriék fel már régen az angolok
s valóban a világ leggazdagabb s így leghatalmasabb népévé
fejlődtek az idő gazdaságos beosztásának és kihasználásának
elvé mellett. Az emberiség egész haladása abban áll, hogy
technikai tudásával a lért és munkái rövidebb idő alatt győz-
heiti le s így több ideje marad ismereteket szerezni, egészségét
ápolni s általában emberibb életet élni. Az idő gazdaságosabb
beosztására való törekvés jellemzi korunkat, csak a népiskolai
tanítás terén nem történt még ez irányban számottevő javulás.
A napi 4—5 órai tanulási idő miatt az egész nappalát igénybe
veszik tanulónak, tanítónak egyaránt, úgy, hogy életüknek
iskolán kívüli mozzanataira nem jut összefüggő nagyobb idő-
tartam, bár erre mindkétnek szüksége is, igénye is lenne. Az
egész napi tanítás szokása még azon időkből veszi kezdetét,
melyekben a pedagógia, gyermektanulmányozás és tanítóképzés
gyermekkorát élte. A nebulókat egész napra kellett befogni,
hogy a minden módszertani tudás híjjával szűkölködő oskola-
mester 3—4 év alatt fejükbe verhesse a bötüverés nehéz mes-
terségét. Mikor azután a módszer terén haladás következett,
az írás-olvasás elsajátítására szükséges idő is megrövidült.
De közben mindig több tudományt akarván a gyermekekbe
préselni, nem szállították le a napi tanulási időt. Ez a gyer-
mekék túlterheléséhez vezetett, mit csak a gyermektanulmányozás
előrehaladottabb stádiumában vettek észre. Ekkor megállapí-

tolták a tanítók szellemi munkabírásának határait heti óraszám-ban. E számot azonban továbbra is úgy osztották el, hogy a nappali két egyenlő értékű félnappá nyilvánították, melyben a cezura déli 12 óra. Ez csillagászatiilag talán helyes is, mert, ahány óra napkeltétől eltelik a nap deleléséig, ugyanannyi van a deleléstől napnyugtáig. Tehát az egy napra eső 4 tanítási órát mily szépen el lehet osztani: keltőt reggelre, keltőt pedig délutánra. E mesterséges rendszer aztán évtizedeken át belénk idegződött és a tehetetlenség fizikai törvényénél fogva talán mindörökre így maradna, ha a tudományok újabb időben fellendülő kísérleti módszere, mely a dolgok természetes rendjét, belső összefüggését igyekszik kikutatni, hadat nem üzenne a spekulatív alapon felállított fikatív dogmáknak.. Mert a nappalnak két egyenlő értékű csillagászati félnapra való felosztása iskolai célra merő fikció, hiszen a délelőtti az éjszaka előzi meg, a délutánt pedig a délelőtti! És ez óriási különbség. Éjjel alszunk, délelőtti tanulunk, aztán eszünk, dolgozunk, beszélgetünk, vitatkozunk, veszekedünk stb. stb. s akkor kezdődik a délután. A szellem működése csakis alvás közben szünetel, tehát csakis akkor pihenhet kielégítően, érve ezalatt a további munka elvégzéséhez szükséges energia felhalmozódását és az elhasznált, tehát a szervezetre káros anyagok eltávolítási folyamatát. A test, illetve annak, részei alvás nélkül is kielégítően pihenhetnek, ha t. i. nem foglalkoztatjuk, de szellemünk az érzéki behatások észrevevésével, azok kapcsolásával, kombinálásával, az érzelmek hullámmzásával stb. még akkor is foglalkoztatva van, ha különben semmit nem teszünk vagy beszélünk is, pusztán már azáltal, hogy ébren vagyunk. Ha tehát d. e. 10 órakor, — alvás után kb. 3 órával, — hazaküldjük a gyermeket azon feltevéssel, hogy szelleme már elfáradt, hogyan hiheji valaki, hogy d. u. 2 órakor, vagy 3 kor, — alvás után 7—8 órával, — a szelleme frissebb lesz? Hiszen iskolából távozván, beszélget, hallgat, lát, megfigyel, észrevesz, játszik, veszekedik, verekedik, csinyeken törli a fejét, meg is teszi, tanul, feladatot ír, ebédel, társalog, sok esetben fárasztó testi munkát végez stb. Mindez fokozatosan, de biztosan meríti ki szellemi energiáját, melyet alvás közben felhalmozott szervezete s délután 2 órakor sokkal fáradtabb eszű gyermeket találunk iskolánkban, mint lett volna 11—12-kor. Megengedem, hogy testileg talán pihent is valamit, mert a huzamos ülés testileg is fárasztotta, de ezt az óraközi

szünetekkel is kellőleg egyensúlyozhatjuk, mely a szellemi munkában is felüdülést eredményez, nem nyúlván azt túl hosszúra.

Már szabad szemmel (hogy így fejezzem ki magamat) is feltűnik, hogy a tanulók délután sokkal figyelmelebbek, mint délelőtti voltak és a rendetlenkedésre hajlamosabbak. E két tünetnek közös oka a szellemi fáradtság. Ha fáradt az agy, akkor nem tudja a figyelem megosztását előidéző gátló okokat visszaszorítani s az agy sekélyebb működése léhaságokban elégiül ki. Az is megfigyelhető, hogy a délutáni olvasási órákon 3-4 szer el kell olvasatni egy-egy mondatot, hogy ismételni tudja a gyermek, mit olvasott, míg délelőtti azt egyszeri olvasásra megtette. De minden exaktabb mérés nélkül megállapítható az is, hogy olyan napok délutánjain is figyelmelenebb a gyermek, melyek délelőttijein csak 10-ig volt tanítás. Ezen tapasztalati megállapítások konkrétebbé és szemléletesebbé tételére módunkban áll pszichofizikai kísérleteket végezni. Ma már nemcsak a pedagógusok, hanem a laikus közönség jó része is tisztában van azzal, hogy a lelki működések fiziológiai megnyilvánulások. A kapcsolatot a központi idegrendszer és annak parancsait végrehajló fizikai szervek között a neuronok létesítik. Az idegsejtek e nyúlványai a különböző tevékenységet indító idegsejtek között kapcsolatokat tudnak létrehozni. Az agyban felgyülemlett bomlási termékek, azaz az úgynevezett fáradtság, pedig e kapcsolatokat késlelteti, hibásan létesíti, vagy teljesen megakadályozza. Jó hasonlat ennek szemléltetésére a telefonos kisasszony, aki, ha fáradt, késik a kért szám kapcsolásával, vagy hibásan kapcsol, vagy egyáltalán nem kapcsol semmit. Tehát csak e késéseket, a hibák előfordulását kell megfelelő időközökben megállapítani, hogy a fáradtságot lemérhessük. Húszéves tanítói pályámon többször végeztem ily irányú méréseket, melyeknek eredménye ezen értekezés megírására készített. Legyen szabad e helyütt azon legutóbbi kísérleteket megemlítenem, melyeket minden komplikáltabb műszer és bonyolultabb eljárás nélkül bármely gyakorlati pedagógus is megismételhet, hogy azok eredményével álláspontom igazságát megerősíthesse. Persze, ha nem küszöbölik ki kellő gondossággal az ily kísérleteknél előfordulható rengetek hibaforrását, az eredmények csak pusztá véletlenségi eredményeknek tekintendők.

E kísérletek, melyeket a komáromi községi elemi iskola öt osztályában 2 héten keresztül Liszkay Ilona, Söröss Krisztina, Vánkay László, Tóth Imre és Schmidt Viktor karriársak szives közreműködésével végeztem, a következők voltak:

1. Egyforma nehézségű számitani műveletek időtartamának mérése a délelőtti és délutáni tanórákon.

2. Bemutatott 10 tárgyból hányat tud a gyermek emlékezetből leírni a különböző időkben.

3. Elmondott 10 szóból hányra emlékszik általában és hányra sorrendben.

4. Azonos nagyságú szöveg másolása mennyi ideig tart és mennyi az előforduló hiba.

5. Mind e műveletek közben a hibák számának megállapítása a különböző tanórákon.

Ez öt irányú kísérletek eredménye aztán a legkategorikusabban megcáfolja azon tévhitet, hogy a gyermek agya d. u. 2 órára pihen. Ellenkezőleg, ilyenkor már intenzivebb szellemi munkát végezni nem képes; 3-4-ig pedig a fáradtság már oly feltűnő módon érzékelhető, hogy azt ignorálni óriási baklövés volna.

A másik tévhit, melyet e kísérletek eredménye megdönt, az, hogy a gyermek nem bírja a 4 órás szellemi munkát egyhuzamban. Megszakítások nélkül tényleg nem is bírja, de hiszen ki bír megszakítás nélkül bármilyen munkát is? Az ma már vitán felül áll, hogy legalább óránként meg kell szakítani a tanítást. Ez óráközti szünetek elég hosszúak ahhoz, hogy a gyermekek, — főképp a szabad levegőn —, fizikailag felüdül-

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre

20 Kč, negyedévre 10 Kč.

Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.

Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

jenek, de elég rövidek, hogy a lendületbe jött szellemi energia le ne lohadjon.

Délelőti 10 órákor azon ürügy alatt bocsátani haza a gyermekeket, hogy szellemük már fáradt, a legképtelenebb hipotézisek egyike. Hiszen a lassan mozduló szellemi erők alighogy csatasorba fejlődtek. Most nyitlak ki az appercepció kapui, most a legnagyobb a szellem befogadó-képessége. Ezt a harmadik-negyedik délelőtti órát ki nem aknázni a gyermeki elme kiművelésére az időnek legnagyobb és legkönnyelműbb tékozlása, semmibevevése.

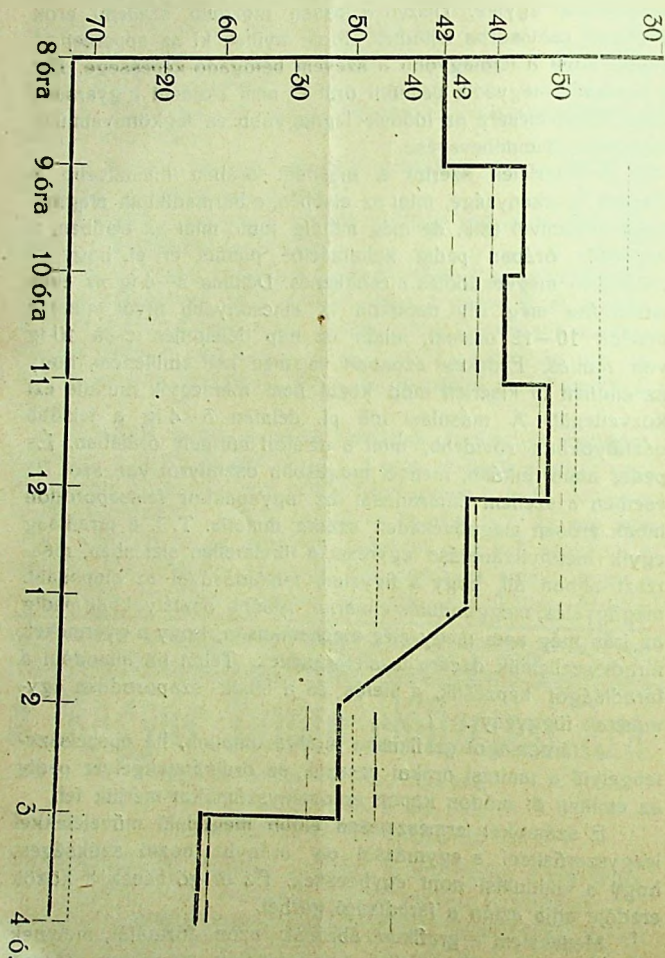
A kísérletek szerint a második órában intenzivebb a szellem tevékenysége, mint az elsőben, a harmadikban stagnál, vagy valamivel esik, de még mindig jobb, mint az elsőben, a negyedik órában pedig kulminációs pontját éri el, hogy az ötödikben megkezdődjék a csökkenés. Délután 2—4-ig az elme működése még oly napokon is alacsonyabb nívót mutat a délelőti 10—12 órainál, mikor az nap délelőttién csak 10-ig volt tanítás. Érdekes azonban és meg kell említenem, hogy az említett öt kísérleti mód közül nem mindegyik mutatja ezt közvetlenül. A másolási idő pl. délután 3—4-ig a felsőbb osztályokban rövidebb, mint a délelőti bármely órájában. És pedig annál inkább, mennél magasabb osztályról van szó. Ez esetben a szellem kifáradását az ugyanakkor felszaporodott hibák erősen megnövekedett száma mutatja. T. i. a fáradtság egyik megnyilvánulása egyrészt a türelmetlen sietésben, másrészt abban áll, hogy a figyelem lankadásával az alaposabb megfigyelés, meggondolás elmarad. Alsóbb osztályokban pedig az írás még nem megy elég mechanikusan, hogy a gyermekek fáradt szellemük dacára is siethessenek. Tehát ha állandóul a fáradtságot képzeljük, a sietés és a hibák szaporodása egymásnak függvénye.

A fáradtságot grafikusán is ábrázolhatjuk, ha abszcissza-tengelyül a tanítási órákat vesszük, az ordinátatengelyre pedig az említett öt módon kapott eredményszámokat mérjük fel.

E számokat természetesen előbb megfelelő műveletekkel leegyszerűsíteni s egymással oly arányba hozni szükséges, hogy a kiindulási pont egybeessék. Ez öt görbének a közös eredője adja aztán a fáradtsági görbét.

Mellékelem e grafikus ábrának azon formáját, melynek közlését nyomdatechnikailag meg lehetett lapunkban oldani.

- ..... a hibák vonala,
 - - - - - a leírás idejének vonala,
 - - - - - az emlékezet vonala,
 ————— a kifáradás görbéje.

A szakgatott vonalak a számolási műveletek leírás idejének és a másolási időnek középátlányosát mutatják, a ponttal szakgatott vonalak pedig a szavakra való emlékezés és a tárgyakra való emlékezés középátlányosát tüntetik fel. Az emlékezet munkabírását az alulról felfelé haladó számok, a többi a felülről lefelé haladó számok mutatják. E fordított viszony, mely a kísérleti eredményszámok természete, megkívánja az ilyen ábrázolási módot, hogy a fáradtsági görbe iránya úgy alakulhasson, hogy mennél nagyobb a fáradtság, annál jobban közeledjék a vízszintes tengelyhez.

A tudomány mai állása szerint az idegrendszer ily viselkedésének fiziológiai magyarázata a következő:

A szellemi munka kezdetén, tehát reggel 8 órakor az agy pihent állapotban van, azaz az oxidációs termékek eltávolítvák, az idegsejtek állománya megfelelő szerves anyagokkal telítve van. A szellemi munka megindulásakor az idegsejtek intenzívebb életet kezdenek, több oxigént fogyasztanak, ezáltal nagyobb hőt termelnek, mely hevesebb kémiai folyamatokat létesít. A melegebb helyeken a véredek kitágulván, nagyobb lesz a véráramlás s ezzel együtt az oxigénforgalom is. A több oxigén viszont még gyorsabb oxidációt eredményez, vagyis ismét emeli a hőt. Ez ugynevezett öngerjesztési folyamat analóg az öngerjesztő elektromágneses dinamó működési folyamatával, hol a tengely gyorsabb forgása erősíti az elektromágnessé, az elektromágnes erősbödése pedig gyorsítja a tengely forgását. E kölcsönhatás addig fokozódik, míg a méretek-szabta legnagyobb hatás el nem éretett. A különbség az, hogy míg ez utóbbinál (a villanyáram) az öngerjesztés pillanatnál hamarabb éri el tetőfokát, az emberi test vegetatív szerkezete ehhez 2—3 órát igényel. A negyedik óra elmúltával az oxidációs termékek egyre jobban felhalmozódnak, az idegsejtek egyre jobban elégték fűtőanyagukat, a hő csökken, a vér áramlása gyengébb, kezdődik a fáradtság.

Világos tehát, hogy a napi tanítási idő kétfelé osztásának semmi gyakorlati haszna nincs, mert a délutáni tanítás a gyermek szellemi fáradtsága ellen való meddő küzdelem, az értékes délelőtti órákat ki nem használni pedig bűn.

Eddig csupán a gyermek lélektanával foglalkoztam, pedig a tanítás a tanuló és tanító közös munkája. Nézzük csak tehát „last but not least“ a tanítót is, ki legyen bár oly tökéletes is,

mint a pedagógiai tankönyvekben kötelezőleg leírják, mégis csak ember, ki szintén alá van vetve a természet s így a lélektan törvényeinek is. Vajjon mi tanítók nem vagyunk-e fáradtabbak délután? Minden exaktabb módszer nélkül megállapíthatjuk, hogy fáradtabbak vagyunk. Még tán azok is, kiknek módjukban van ebéd után szundikálni egy órácskát. De ezt hányan tehelik meg; az élet mai tempójának rohanó árában, mikor minden percnél felhasználásával is alig vagyunk képesek a tudományok haladását, a torlódó politikai és társadalmi eseményeket, egy-egy jobb könyv megjelenését figyelemmel kísérni? S a családi gondok, miket végre d. e. 9–10 óra tájban sikerült a tudat küszöbe alá szorítani, dél folyamán újból a tudat előterébe lépnek, hogy lerontsák kedélyünknek azt a kiegyensúlyozottságát, mely az eredményes tanítás főfeltétele. Igaz ugyan, hogy az előírások szerint a tanítónak, mikor az iskolába, tanterembe belép, minden családi és más gondját azonnal le kell tennie. Ez így parancsban nagyon egyszerű, csak az a bökkenő, hogy a gond nem valami kabát, mit ha levelek, tényleg nincs már rajtam, hanem lelkünk tartalma tudat alá szorítva is zavarja a szellem működését.

Említett férfitársaimmal négyen magunkon is végeztünk pszichofizikai kísérleteket, melyek eredményeképpen elárulom, hogy a társadalom, mely gyermekei nevelését reánk bízta, nagyon rossz üzletet csinál azzal, hogy a mi délelőtti 10-től 12-ig, ill. 11–1-ig terjedő időnk helyeit a d. u. 2–4-ig terjedőt veszi igénybe. S hozzá még nekünk sem előnyös, mert el van aprózva az időnk.

Kifejezvéen tehát e tárgyról kísérleteken alapuló azon véleményemet, hogy a délutáni tanítás mind a tanítói, mind a gyermeki elme munkabírása szempontjából inferiorisabb s a délelőtti elég terjedelmes ahhoz, hogy a heti óraszámot beosszuk, s mivel egyéb gazdasági, kulturális, szociális, egészségügyi s más utilitáris okok szólnak a csupán délelőtti tanítás mellett, indítványozom, hogy a tanítótság behatóan foglalkozzék e problémával, hogy egyöntetű álláspont elfoglalása s a közvélemény figyelmének felhívása által az illetékes tanügyi hatóságoknak módjukban legyen ez ügyben ankétot összehívni s a délelőtti tanítást, mint pedagógiai haladást, a munkás tömegek szempontjából, mint szociális vívmányt, életbe léptethessék.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület 1937 év január hó 10-én Galántán a járási székház nagytermében

központi gyűlést

tart, melyre az alkotó tagokat tisztelettel meghívjuk. A távolmaradást indokolni kell.

Megelőző nap, január 9-én d. u. 5 órai kezdettel ugyanott központi választmányi gyűlést tartunk, melyre a központi választmány tagjait meghívjuk.

A központi gyűlés tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. A tanítótság anyagi helyzete. Előadó: Unereczky Géza.
4. Alapszabálmódosítás. Előadó a titkár.
5. Jelentés a Magyar Tanítók Háza felépítése érdekében tett intézkedésekről.
6. Jelentés az Országos Magyar Tanítodalárda megalakulásáról és eddigi működéséről. Előadó: Heckmann István orsz. karnagy.
7. Szakosztályok jelentései.
8. Pénztári jelentés.
9. Jelentés a Vestník magyar fordításáról.
10. Indítványok tárgyalása.

Az indítványokat a gyűlés előtt 8 nappal a közp. elnöknel írásban kell beadni.

Az elszállásolásról Berényi Gyula járásköri elnök galántai kartársunk gondoskodik, aki arra igényt tart, azzal nála egy levelezőlapon jelentse. Negyed 1930. november 21.

Kovács Alajos közp. elnök.

Vásárhelyi Károly főtitkár.

Elnökségünk prágai útja. Egyesületünk elnöksége f. hó 5 és 6. án Prágában járt, hogy a Tanítók Háza építkezési költségeihez az iskola és népművelődésügyi miniszteriumtól, valamint a belügyminisztérium közvetítésével a Köztársasági Elnök úrtól segélyt eszközölgjön ki.

Dr. Dérer Iván iskolaügyi és dr. Szlávik György belügyminiszter urak november 6.-án fogadták kiküldötteket s a legnagyobb jóakarattal hallgatták meg a Tanítók Háza létesítésére vonatkozó terveit egyesületünknek. dr. Dérer miniszter úr kilátásba helyezte, hogy egyesületünk humanitárius intézményét pártfogásába veszi s részére költségvetése keretén belül államsegélyt fog engedélyezni, dr. Szlávik belügyminiszter úr pedig egyesületünk tervét a legszimpatikusabbnak találta s kijelentette, hogy személyesen fogja az Elnök úrnak kérvényünket átadni s azt a legmelegebben támogatni is fogja. A segély kérvényezését annál is inkább időszerűnek találja, mert Elnök úr a nemzeti ajándékul kapott 20 millió korona szétosztásánál ezen kulturális hivatást betöltő Tanítók Házára is juttatni fog.

Küldöttségünk ez alkalommal az iskolaügyi miniszteriumban 3 memorandumot is átnyújtott Dérer miniszter úrnak. E három memorandum a hadifogságot szenvedett tanítók államsegélyének utalványozásáról, a főiskolát végzett polg. iskolai tanárok tanulmányi éveinek beszámításáról s a nem állami ovónók illetményeinek a 104/926. sz. törvény alapján való rendezéről szólt.

E helyütt hálával kell megemlékeznünk azon odaadó támogatásról is, melyet Stunda István nemzetgyűl. képviselő úr a Tanítók Háza segélyeinek kieszközlése, valamint a hadifogságot szenvedett tanítók elmaradt illetményeinek kiutalása körül kifejt.

Egy el nem hangzott indítvány.

Járási tanfői közgyűléseink alkalmával felünt nekem egy kartárs, aki a gyűlésekre mindig csomaggal jött. A csomagot vigyázva tartotta kezében, s a róla érdeklődőknek élénk közszózatok kíséretében magyarázott.

Egyszer, ha jól emlékszem, idei tavaszi közgyűlésünk előtt, én is a kíváncsiak közé szegődtem és megkérdeztem, mit tartalmaz a csomag. Erre az illető kolléga, — aki nem más, mint Simon Sándor, tornóci kartársunk — készséggel kibontotta a papirost és vigyázva, óvatosan kivett belőle egy fából gyönyörűen kidolgozott — szivardobozt.

A körülállók csodálkozása és meglepődése bámulattá fo-

kozdóik, amikor Simon kartárs kijelenti, hogy ez a doboz az ő keze munkája. A faragvány valóban művészi kivitelű, s becsületére vélnék bármely neves iparművésznek. A kolléga nagy szakértelemmel magyaráz, mutogat, s örül, hogy ősziate figyelemmel hallgatjuk, de még jobban örülne, ha egyéb munkáit is bemutatathatná.

Vannak, tudniillik, tanítók, akik szabad idejükben vadásznak, gazdálkodnak szövetkezeti téren működnek, mások festenek, írnak stb. — ő az iskolán kívüli idejét faragással, ilyen és ehhez hasonló disztárgyak készítésével tölti. Szaván a munka, az alkotni tudás és akarás lelkesedése ömlik el, s mi akik szavát halljuk, büszkén veszük tudomást egy újabb, eddigelé ismeretlen művész-tanítóról.

Aztán másról is beszél Simon Sándor. Egy indítványa volna neki. Hány tehetséges tanító munkája kallódik el észrevétel nélkül, magárahagyottan, csendes falusi szürkeségben és ismeretlenségben! Mennyi érték lappanghat itt is, ott is, kicsiny tanítói dolgozó szobák asztalán! Miért ne lehetne ezeket a kincseket kiásni, összegyűjteni, s a közvélemény szeme elé állítani? Hadd lássa a világ, hogy a tanító keze nemcsak a gyermeki lélek tikos műhelyében, de az alkotó művészetek terén is tud szepet, értékeset és maradandót teremteni. A tanítói munka ázsiója a külvilág szemében nem áll olyan fokon, hogy egy ilyen akció, a művész-tanítók műveinek kiállítása, annak emelkedésére nézve közömbös lenne.

Tény, hogy az ilyen módon, magánszorgalomból, kedvtelésből és legfőképpen a tehetség és művészi hajlam érvényesülése folytán előállított tárgyak többé-kevésbé haszonnal értékesíthetők, tehát az előállító tanító megtalálja fáradsága jutalmát, de ez csak anyagi rekompenzáció, amely a művész-tanítók idealizmusát korántsem elégíti ki. Legfőbb ideje, hogy a tanítóság észrevétesse a társadalommal a maga kiváló indívidumait, akiknek keze — és szíve-alkotása az ismert művészek alkotásai mellett, a műértő közönség elismerésére és dícséretére méltán érdemes.

Ezeket mondta a gyűlés megkezdése előtt Simon Sándor tornóci iparművész-tanító és indítványa röviden összefoglalva, az lett volna, hogy az egyesület nyúljon segítségért és lehetőségért a művész-tanítóknak, hogy munkáikat alkalmas helyen és időben kiállíthassák.

Sajnos, az indítvány nem hangzott el a gyűlés folyamán. Simon kartárs azt mondja, hogy azért, mert nem volt már rá idő. Én azonban tudom, hogy nem azért. De igenis azért, mert ő is, mint a többi, csendben dolgozó társa, nem ért a dolog üzleti oldalához. A művész-tanítók szerénysége sokkal erősebb, mint üzleti szelleme. Ezért nem hangzott el az indítvány, s ezért maradtak a mi kartársaink művészi alkotásai a mai napig ismeretlenségben.

Pedig az indítványnak határozattá kell válnia. Hogy az iskolában milyen szerszámokkal dolgozunk, azt nem igen tudják. S az iskolai munka eredménye sem igen mérhető látható mértékkel. Ne szégyeljük tehát az ecsetet, vésőt, fűrőt, vagy kalapácsot, melyet tanító-kéz forgat.

Jöjjenek a Simon Sándorok a művészi faragásokkal az Iván Ferencek művészi vásznakkal és szobrokkal, jöjjenek a zeneszerzők szerzeményeikkel, az írók könyveikkel és jöjjenek mindnyájan, akik lelkük forrásából fényt szórnak a tanító-névre: jöjjenek a tanító-művészek, akiknek talán leg többjéről — fájdalom — mi magunk sem tudunk!

S mi kell ahhoz, hogy ez a terv megvalósuljon? Csak egy felhívás az ismeretlen művészekhez. Nem akarok szerénytelen lenni, de bátran állíthatom, hogy csak a mi egyesületünk keretébe tartozó művész-tanítók alkotásai is megtöltenének egy hatalmas kiállítási terem. S egy ilyen kiállítás mily fényes dokumentuma lenne a magyar tanítóság iskolán kívüli szorgalmának, — mondjuk a tizedik központi gyűlés alkalmából...

Azán jöhetne egy nagyobb méretű kiállítás a *szlovensz-kői tanítók* műalkotásaiból, később pedig a csehszlovákiai tanítóság művészeinek nagyjelentőségű kiállítása.

Ime, micsoda perspektivákat nyit meg Simon Sándor kar-társunk indítványa. De attól tartok, hogy az csak indítvány marad. Pedig megérdemelné, hogy életre keljen, s ország-világ előtt hirdesse a tanítói szellem műveszi ihletét. (bb.)

Kiss Imre

A kérlelhetetlen halál ismét rést vá-gott sorainkon. Kidőlt közülünk Kiss Imre volt zselizi ref. tanító 71 éves korában. Élete utolsó hat évét már nyugdíjban töltötte, hosszú 40 évi tanítói szolgálata után, Temetése nov. 5 én volt Kisölveden, fia Kiss Pál ref. tanító állomáshelyén. A tanítóság nevében Teleky Miklós garamsallói ref. tanító tartott megható bucsubeszédet a regi tanítói gárda kidőlt értékes munkása felett, kinek egész életét s minden tanítói ténykedését a vidám, szelid derűvel párosult atyai szeretet jellemezte. A Gondviselő végzése szerint épen a nevenaplán volt a temetése s így a névnapi bokrétára gyász-fátyol illett. Örök nyugalomra tér akkor, mikor felemelt nyugdíja révén néhány könnycsepp felszáradt volna szemében. De ez az örök tanítói sors! Idegölő munkánk nyugalmát hamarosan az égiekre kell felcserélnünk.

A „**kulturfársaság**“. A „Magyar Tanügy“ c. tanügy-politikai lap októberi számában „Az Elnök kulturajándéka“ címen cikket ír s kétségbevonja a Sz. Orsz. Magyar Kultúr-egylet igényjogosultságát az alapítványra, melyet a köztársasági elnök Losoncon magyar tudományos irodalmi és képző-művészeti intézet céljára megígért. A Tanügy szerint a „Kultur

Egylet" nem képviseli a szlovenszkói magyarságot s e megallapítását a Komáromban megválasztott 40 „darab" vezetőségi tag felsorolásával igazolja. Ebben a névsorban — többek közt — a szlovenszkói magyar tanítóságnak két vezéralakja: Kovács Alajos és Vásárhelyi Károly is szerepel. S erről a névsorról írja a Tanügy a következőket: „Aki látja ennek a „kultúrtársaságnak" az összetételét, megállapíthatja azonnal, hogy ez nem az, amit a nagylelkű elnöki intenció kíván, amely nem akceptálhat egy ilyen „kultúregyletet" az itteni magyarság kultúrtényezőjének. Ezek a reakció lovagjai, ezek a lovagok nem fognak nyeregbe ülni". Így ír a Tanügy. Szemfényvesztéskép ugyan odabiggyeszti a sorok közé: „mély tisztelt a közéljük véietlenül, vagy lóhiszeműen keveredett igazi kultúrmunkásoknak" . . ., de nagyon sok okunk van arra, hogy a Tanügy „mély tiszteltéi" egyesületünk központi elnökére és főtitkára ne értsük. A főntebb idézett „lovagok" közé tehát, minden bizonnyal, ők is beleszámítódnak.

A Tanügy nagyon jól tudja, hogy Kovács Alajos és Vásárhelyi Károly nemcsak, mint két kiváló tanítóember került a kultúregylet vezetőségébe, hanem, mint egy ezereen jóval felüli taglétszámmal bíró tanítóegyesület két vezetőegységébe, akik személyükben, ha hivatalosan nem is, az egész egyesületet képviselik. Ha tehát — szerinte — Kovács és Vásárhelyi is a „magyar kultúr-dzsungel sűrűségeiből toborzódott össze", akkor, a magát „szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítók szövetsége" szöszlőjének oly büszkén hirdető Tanügy ebbe a dzsungelbe számítja a Sz. Ált. Magyar Tanítóegyesület tagjait is. És erre az egyesületekre vonatkoztatja cikkének végső, határos akkordját is: „El a söitét kezekkel a magyar kultúráról!"

Fölöslegesnek tartjuk, hogy a rosszindulatú cikkel hosszabban foglalkozzunk — mi a Tanügy stílusával amúgy sem versenyezhetünk — csupán pillanatképet akartunk adni a Tanügyről egyesületünk tagjainak, hogy lássák, mily mérgesen felpattan, ha a magyar kultúrával más is törődik, mondjuk egyesületünk elnöke és főtitkára.

Az elnöki alapítvány bizonyára oda kerül, ahol a legnagyobb szükség van rá, s ahol a legméltóbb kezekbe kerül. Efelől épenséggel nem fogják megkérdezni a Tanügyet. Azt hisszük, az sem lesz akadálya az ajándékozásnak, ha az illető kultúrintézmény nem fogja nagydobbal hirdetni „progresszivitását." De nyugodt lehet a Tanügy, a „kultúrtársaságnak" sincsenek „retrográd" intenciói, bár a tanító-kultúrmunkásokat csak Kovács Alajos és Vásárhelyi Károly képviselik benne. Cintányér és trombita nélkül, az igaz.

A párkányi járáskör közgyűlése.

A párkányjárásai Általános Magyar Tanító Egyesülete 1950 október hó 23.-án Párkányban tartotta meg őszi közgyűlését, amelynek lefolyásáról a következőkben számolunk be. A szép számban megjelent tanítóságot Bfró Béla elnök szeretettel köszöntötte s lendületes megnyitójában foglalkozik az újabbnál-újabb eszmék és elvekkel, amelyek mostani iskola és tanító-társadalmi élelünkben felszínre kerültek. A sok megoldatlan problémára keresi a feleletet, a megoldást. Rámutat a sok sikertelenség okára, amij néhány új eszme életképtelenségében lát. A pedagógiában az életképes rügvet keresi s a helyes cselekvés elvével tervezi azt az egységesebb, függetlenebb iskolát, mely a mai kor követelményeinek jobban megfelel. Foglalkozik ezen iskola tanítójával, akitől önálló meggyőződést, cselekvő tevékenységet, rátermeltséget, lelkesedést és tanügyi tapasztalatot kíván. Küzdjön a rossz, az elmaradottság ellen az iskolában s azon kívül is. Főlényes, küzdő férfiakat és nőket kíván a tanítás terére, akik egymás iránt elismeréssel s kimélettel lesznek, mert csak így lehet jobb iskola s benne jobb nép. A szép, mély gondolatokkal telt megnyitó meleg elismerésben részesült. Ezzel az elnök a gyűlést megnyitotta s a jegyzőkönyv hitelesítésére Ország Gizzella és Ernszt Sándor kartársakat kérte fel. Elnök a mult gyűlés jegyzőkönyvéből felolvastatja az abban foglalt rezolúciót, mely határozatok végrehajtásáról tételesenként pontos tájékoztatást nyújtott a közgyűlésnek. E tájékoztatásból megállapítatott, hogy a központ úján beküldött felterjesztések eljutottak ugyan az illetékes helyekre, azokra azonban válasz ritkán érkezik le. Ezt igazolta a központi elnökség leirata, mely teljes szöveggel felolvastatott. Elnök a személyes utánjárás eredményeként jeleni, hogy az egyházi hatóság utasítása szerint az iskolaszékek a nem állami tanítók igazgatói pótlékáról a költségvetésben gondoskodni tartoznak. Ahol ez nem úgy történt, a felelőzés jogosult. A párkányi járási hivatal vezetősége a mai közgyűlésnek küldött üdvözlésében üzeni, hogy ha a tanító igazolni tudja a 104/1926. szerinti igazgatói pótlék iránti jogigényét, a járási hivatal utasítani fogja az iskolaszékeket, mint iskola fenntartókat, az igazgatói pótlék kifizetésére. Elnök egy felolvasott felelőzési eseből kifolyólag a közgyűléssel megállapítja, hogy az Országos

Hivatal még azon esetben is helybenhagyja a járási hivatalok fennli értelmű végzéseit, ha az iskolaszék egyáltalában nem szavazta meg az igazgatói pótlékot. A külön női kézimunka tanítónők népiskolában való alkalmaztatását sok más tanítóegyesület szorgalmazza s az illetékes helyen azt az információt kapta a járáskör, hogy ez a kérdés élénken foglalkoztatja a tanügyi hatóságokat. A magyar vidékeken felállítandó szlovák kisebbségi iskolánál az államnyelvét bíró s azon tanítani képes tanítók figyelembe fognak vétetni. A 104/926. sz. törvény igazságtalanságai csakis, a fökéletes végrehajtási utasítás vagy újabb tanítói fizetési törvény megalkotásával fognak eloszlatni. A 15. havi fizetés a hozzáfűzött reményeket be nem váltja, mert az egyforma munkát nem egyformán jutalmazza s ezzel nagy szociális igazságtalanság bélyegét viseli magán. A tanítói gyógyalap rekonstruálása megkezdődött. A tanítói lényeges katonai szolgálat a szolgálati évekbe be fog számíttatni. A tanítók feletti fegyelmi bíráskodás reformálásának kérdéseireh adjanak véleményt azok, akik annak jelenlegi tarthatatlanságát saját eseteikben érzik. Úgy ezt, valamint a mult gyűlés rezolúciójában foglalt s eddig kedvező elintézés nem nyeri kérdéseket az elnök előterjesztésére a közgyűlés továbbra is napirenden tartani kívánja. A jegyzőkönyv további felolvasásától a közgyűlés eltekint s elnök további felterjesztéseit az indíványok sorára hagyta. „A tanuló gyermekek szellemi képességének és ismeretkörének megállapítása egyenként és általában” címen szakavatott hozzáértéssel szép előadást tartott Szabó Emil muzslai tanító. Közgyűlés a munkát a Magyar Tanítóban való leközlésre ajánlja, az előadónak pedig jegyzőkönyvi dicséretet szavaz.

„Tanítóegyesületünk anyagi és erkölcsi emelkedésének eszközei” címen előadott Krausz Zsigmond párkányi tanító. Országos tanítóegyesületünk — ugymond — 10 évvel ezelőtt szerény keretek között kezdte meg működését, ma már tevékenységével magára vonja a szélesebb körök figyelmét, de nem bír az anyagi jólét azon mértékével, mely ezen fontos misszió betöltéséhez szükséges. Sok esetben egyesületünk szegénysége az oka, hogy magasabb célokért nem küzdhet. Anyagiakban gazdag alapokkal rendelkező egyesületet kíván Szomoruan állapítja meg, hogy vannak iskolafenntartó hűközségek, amelyek a tanítónak járó csakély alapfizetést és ig.

tiszteletdíjat sem adják meg, csak hosszú huza-vona és küzdelem árán küzdik ki néhányan. Az iskolai felszerelési hiányokért államsegély megvonással is a tanító szenved. Képezze az egyesület gondját, hogy a felekezeti iskolák mellett állandó alapok létesüljenek, melyek kamataiból legalább a tanszerek legyenek beszerezhetőek. Törekedjünk arra, hogy egyesületünk tudjon özvegyi díjakat kiosztani, árvákat támogatni, belegségi járulékokat kiutalni és tagjainak olcsó kölcsönöket nyújtani. De egyetlen célkitűzésünk sem valósítható meg a hátralékokból. Első forrásunk a pontosan fizetett tagdíjak. De ezek sem elegendők s azért iparkodjék mindenki szorgalmával és tudásával az alapokat gyarapítani, előadások, szindarabok, kiállítások, isk. ünnepélyek jövedelméből. Tartsa mindenki kötelességének, hogy minden tanítói mozgalmat támogasson, annak ismerősei körében híveket, támogatókat szerezzen. A tankönyvek kiadásával foglalkozhatna az egyesület. A tankönyvirókat így is dotálhatná az egyesület, de közös összefogással az alapokat is gyarapíthatná. Ha az egyesület lenne a kiadó, aligha akadna egyetlen magyar iskola is, aki nem az egyesület kiadványait használná. A legnagyobb elismeréssel adózik az Országos Dalárdának, mely működésével nagyban emeli a tanítóság erkölcsi tekintélyét. Közgyűlés az előadót melegen ünnepli s tartalmas előadásáért jegyzőkönyvi dicséretet szavaz.

Az elnök indítványára a közgyűlés táviratilag üdvözölte az Országos Dalárdát. Elnök, Krausz előadásában érintett egyesületi teendőkre vonatkozólag részletes és kimerítő tájékoztatást nyújtott a közgyűlésnek. Ismereteti a novézámky-i II. tankerület Özvegyek Árvák alapját s kívánatosnak tartja, hogy annak jelenlegi ügykezeléséről, pénzéről, segélyosztásáról kimerítő tájékoztatást nyerjen az érdekelt tanítóság. Közgyűlés ez indítványt magáévá teszi s az elnök mellé Kanozsai József és Túri Sándor tagokból álló bizottságot küld ki, azzal a megbízással, hogy lépjenek érintkezésbe az ógyallai járás kiküldöttjeivel, akikkel közösen vizsgálják meg az alap jelenlegi helyzetét s döntsenek afőlől is, hogy ezen alapot a jövőben hol, és milyen célok érdekében kívánják kezelteni s elhelyezni.

Bíró elnök a megbízatást elfogadta azzal, hogy a két érdekelt járás kiküldöttjein kívül az alapot rendező értekezletre meghívja az alap eddigi kezelőségét is. A végzett munkáról a

tanítóságot értesíteni fogja. Kanozsai József azt az indítványt teszi, hogy az alából részesezés arányában a párkányi járási tanítói árvák részére jegyeztessek egy szobaalapiúvány a Tanítók Házában. Közgyűlés elvileg ez indítványt elfogadja s kivételül a fentti bizottságra bízta.

Elnök részletesen beszámolt a „Tanítók Háza“ telekvásárlásról, amit október 16-án a járásköri elnökök a központi elnökkel együtt végeztek. Minthogy ezen építendő ház tervrajza és költségvetése a Magyar Tanítóban előzetesen megjelenik, a tájékoztatást illetően nem részletezi, hanem a párkányi járáskörnek ama elfogadott indítványát közli, amelyhez a többi járáskör csatlakozását is kéri, hogy a „Tanítók Háza“ építési költségeinek részbeni fedezésére kérvényekkel keresse meg a központi a magyarlakta járáskörök politikai választmányait, járási bizottság képviselőtestületeit, községi előljárásság képviselő és iskolaszékeit, hogy kulturális adományaikkal segítsék valóra váltani a magyar tanítóság e nemes célját. Indítványok során élénk eszmecserevel foglalkozott a közgyűlés a szülői egyesületek megalakításával, a szlovák nyelv órábesztásával és az új tanterv alkalmazásával.

Elnök a közgyűlést a járásba jött s onnan eltávozott kartársok üdvözlésével és búcsuztatásával fejezte be s hangsúlyozta azon kívánalmat, hogy a fiatal kartársak minél tevékenyebb részt vegyenek az egyesületi életben. Kéri az iskolai igazgatókat, hogy iskolájuk személyi változásait pontosan jelentseék a vezetőségnek. Ezzel a gyűlés véget ért. K. m. f.
Kőhidgyarmat, 1930. XI. 15. Szoleczky János egy. jegy.

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárda hivatalos közleménye.

Új tagok fölvétele. November hó 20.-án folyt le Léván az újonnan jelentkezett tanítói dalosok hangpróbája. Ez alkalomra meghívást kaptak a Lévához közel lakó „öreg“ daldestvérek is, akik közül Dóka Sándor, Farkas Károly, Forgács Mihály és Székely Béla jelentek meg. Béres József kivételével, (aki népszámláló biztosi minőségben eskütételre volt hivatalos) hangpróbára megjelentek Jánosdeák László (Darña), Willand János (Nové-Zámky), Ivány Ferenc (Deákovce), Pálffy Dezső (Nagygyer), Vrantits György (Neded), Molnár László (Veliká),

Szobi Endre (Zalaba), Akucs Árpád (Ágov) és Staudt Ferenc (Nové-Zámky). A megjelenteket Heckmann István karnagy üdvözölte, s annak a reményének adott kifejezést, hogy valamennyit az őszinte és testvéries érzés és lekes dalszeretet hozta Lévára, majd biztosította őket, hogy a Dalárda minden tagja meleg szeretettel várja a dalkultúra újabb harcosait. Az üdvözlésre Willand János válaszolt és ígéretet tett társai nevében, hogy a Dalárdát legjobb igyekezetükkel és törhetetlen akarással kívánják szolgálni és mindnyájan testvéri szívet és szeretetet hoztak magukkal. Ezután a karnagy megejtette a hangpróbát, s a jelentkezteteket a következőképen osztotta be: Tenor I.: Jánosdeák László és Willand János, Tenor II.: Ivány Ferenc, Pálffy Dezső és Vrantits György, Bassus I.: Molnár László és Szobi Endre, Bassus II.: Akucs Árpád és Staudt Ferenc. A beosztás után több órás gyakorlás következett az összes darabokból, mely alatt az új dalosok pompás hanganyag-ról és készségről tettek bizonyosságot. A kapott instrukciók szem előtt tartásával komolyan fognak készülni és januári hangversenyünkön már szintén szerepelni fognak. Egyik-másik darab — hála az „öreg” quartettnak — (minden szólamba jutott egy-egy) meglepő jól ment. A Lévai Casinóban elköltött vacsora és rövid szórakozás után elindult ki-ki otthonában.

A kötelelességteljesítés szép példája. „Várjuk a hívő szót és ott leszünk!” Így mondják a tanítódalososok. De nemcsak mondják, meg is teszik! Székely Béla 1 órakor még temetett falujában, s minthogy utána már nem kaphatott idejében vonatot, a feneketlen sárban és esőben gyalog tette meg az utat Léváig. És ragyogott az arca az örömtől!

Egy másik: Farkas Károly nem kaphatott kocsit (vonatja nincs), tehát 8 kilométert gyalogolt ugyancsak esőben és nagy sárban, hogy a „hívő szóra” megjelenhessék!

Műsorbővítés. Az O. M. Tanítói Dalárda repertoárja a jövő évre a következő kórusokkal fog bővülni: Pogatschnigg: Dal a dalról. (Versenykar), Ziegler: Szerenád. (Műdal), Németh: Magos a rutafa . . . Átalmennék én a Tiszán . . . Fehér László lovat lopott . . . Szánt a babám . . . (Bartók és Kodály műveiből átirtnépdalok), Horváth: Két gyöngye volt a falunak . . . Itt hagyom a falutokat . . . Az én babám dunántuli . . . Szombat este kimentem a szőlömbe . . . Kinek nincsen kutyája . . . (Eredeti népdalok), Dely Szabó: Kondorosi szép csárdásné . . .

Szegény asszony fia vagyok . . . Erre, arra a boronyai élen . . .
Kis dobozi kerek erdő . . . Tíz liter ó bennem van . . . Ha
bemegeyk a baracsi csárdába . . . A hangjegyeket már szét is
küldte a Dalárda kottatárosa, s így a dalosoknak a hosszú téli
estéken lesz elég szórakozni valójuk.

Az O. M. Tanítói Dalárda ez idő szerint a következő tagokból áll: Elnök: Kovács Alajos, alelnök: Beluch Imre, titkár: Boross Béla, pénztáros: Dóka Sándor, ellenőr: Tullassay Sándor, kottatáros: Forgács Mihály, tagok: Béres József, Botló Vince, Farkas Márton, Kauzál József, Krajcsir János, Palcsik Jenő, Tóth Imre, Jánosdeák László, Willand János, Farkas Károly, Gruber József, Horváth József, Madarács Lajos, Ivány Ferenc, Nyitray József, Pálffy Dezső, Vrantsits György, Boross Miklós, Ocsovay Imre, Molnár László, Szobry Endre, Osztényi Benő, Osztényi József, Réthy Lajos, Székely Béla, Teleky Miklós, Uhereczky Géza, Akucs Árpád, Antal Árpád, Staudt Ferenc, karnagy: Heckmann István, helyettes karnagy: Pataky Ferenc.

Üzenet. Kedves Testvérek! A januári hangversenyeinken mindent kívülről fogunk énekelni. Kottát nem engedek kézbe venni! Sokat tanulni és gyakorolni. Szeretettel köszönt mindnyájajokat testvérték: Heckmann István.

K Ü L Ö N F É L É K .

Néhány szó „megújhodásunk“-hoz.

Érdekes vita folyik a Magyar Diákszemle c. folyóiratban a diákok között „A tanítótság megújhodása“ gyűjtőnév alatt. A vitát, amelybe — mindjárt az elején — lapunk is beleszólt, Balogh Edgár cikke indította el. Legutóbb Veres László feleletét közölte a Diákszemle, majd újból Balogh Edgár kért szót.

A vita tárgyát a vita címe nem teljesen igazolja. Amolyan forrókésa-kerülgetés az egész cikkezés. Balogh Edgár azt állítja, hogy ő nem vádolja a tanítókat, de még ugyanabban a mondatban írja, hogy „évek óta járom a szlovenszkói és ruszinszkói falvakat (úgy látszik, ez a szüntelen falujárás a Balogh Edgár foglalkozása), de sehol még összhangot a dolgozó rétegek őszinte osztálykultúrája és a tanítás között nem találtam.“ Ő nem vádolja a tanítókat csak ilyeneket ír: „Évtizedekig egy faluban működő tanítók nem ismerik azokat a dalos gyerekjátékokat, ritmikus táncokat, énekeket, gyermekszokásokat, és rigmusokat, amelyeket egy délután eltanulok és feljegyzok cserkészársaimmal a gyermekektől. Ellenben a tanítótság csaknem mindenütt a műdalok, a kispolgári átlagkultúra önkéntelen szolgálatában áll. Tanítói dalárdáink műsorai a legégbokáltóbb példák rendszerint a falura való rákényszerítésére.“

Egyszóval, Balogh Igonis támadja a tanítókat éspedig jogtalanul és alaptalanul. Támadó cikkét azzal is eskuzkuzálja, hogy az a szocializmus tudományos társadalomszemléletéből táplálkozott, s „itt, a gyökerénél szeretne megfogni a témát”. Ezt a gyökeret itt-ott ki is ráncigálja cikke göröngyös talajából, például ott, ahol ezt írja: „Értsünk szót: a néptanító az első osztálytól kezdve no divergáló egyéneket, hanem az életközösségre hajlamos dolgozókat neveljen.”

Hát bizony, ez a gyöker nagyon kesveset szívott föl az igazság nedvéből. Annál többet a bódító illatú, de gyorsan elpárolgó frázis parfümökből. Balogh Edgár nébány pajtásával el-oljárogat a magyar falvakba s ott egy-egy ünnepi délutánon akarja ellesni a nép köznapi életét. Meg is tanul néhány gyermektől, (amit a gyermekek nagypapja az iskolában tanult a tanítójától,) s ráfogja, hogy ez az igazi, az eredeti kultúra, a „kollektív népjáték.” Azt ő semmibe számítja, hogy a tanító egy egész életen át vele gondolkodik és érez a gyermekekkel és néppel, ismeri vágyait, törekvéseit, örömet baját, szándékait tetteit: ismeri lelkét; — de egy szép vasárnapi délután beállit a faluba néhány cserkészű és 1—2 óra alatt fölfedezi az ősi lelket, mert sikerült nagy rábeszélés árán kitudakolni a bakternótát, amelyt éppen az általuk anyyira leszólt tanító szerzett... Aztán nagy nagy garral odébb monnek egy házba, vagy egy kapufélával, amelyen gyűge nagytóval észrovesznek valami tulipánmotívumot befaragva. Persze, arról már nem szeretnek tudomást venni, hogy ezekre a faragványokra még a régi jó iskolamester tanította az atyatiakat. Most a régi iskolamester és az újtanító együtt él a néppel. Neuesak látogatába jön el hozzá. S az ilyen együttélésből származik mindez, amit a Balogh Edgár-té e új próféták „osztálytalan társadalmi rendnek,” „tömegkultúrának” stb. kereszteltek el s amibez — szerintük — semmi köze a tanítóknak. De hiszen Balogh Edgár nem is akarja, hogy köze legyen. Mert ilyet ír le: „Az új tanító csak műveltséget akar adni, nem pedig kultúrát. A kultúrát a tömegok maguk termelik ki stb. Megengedjük, Balogh Edgár ilyen tanító lesz. Ha lesz. De mi, jelenlegi tanítók minden föltétel nélkül, kultúrát adunk, illetve, egyedei vagyunk annak a tömegnek, amely akultúrát kitermeli. Az iskola és a tanító lelke szűrő, s a kultúrának ezen át kell mennie.

Faji kultúra: ezt hanyagolják el a tanítók, még dalárdáik műsorában is. A polgári osztálykultúra zászlóvivői... Őszintén szólva, nem értjük mit akar Balogh. Egy helyen „az osztálytalan társadalmi rend” után áhítózik, wáunt pedig összhangot keres a tanítás és „a dolgozó rétegek őszinte osztálykulturája között.” Ez vagy fogalomzavar, vagy pedig tudatos félrevezetés. A harmadik eset már csak a bandabandázás lehet.

Mert ha ő joggal beszél a „dolgozó” osztálykultúrájáról, akkor ugyanolyan létjogosultsága a színtén dolgozó polgári osztálykultúrájának is. Mi ugyan ilyen különégeket nem teszünk a kultúra egyetemes frontján, de, ha szabad behelyettesíteni a „dolgozó” és a polgárok osztálykultúráját az orosz bolszevista — (ezt a hasonlatot Baloghtól vesszük) és mondjuk — svájci polgárkultúrával, akkor minden elfogulatlan ember az utóbbi hibe lesz. Mi nem, mert mi a kultúra elfogultjai vagyunk. Balogh Edgár pedig a „dolgozó” nép elfogultja.

Olvastuk az ő „tiz napját Szegényországban.” Nos, ez a beszámoló tele van eldítéletekkel. S az ő „dolgozó” népe igazsága iránt túlzó optimizmussal. De még valamivel, ami ennél is több. A parasztok a mezőn mennek. Szembetalálkozik velük. Nem köszönnék. De később, amikor a faluban bemutatkoznak

egymásnak, akkor Balogh nagy-kegyesen azzal magyarázza a nemköszönést hogy azelőtt még nem ismerték egymást.

Nos, aki csak ennyire ismeri a falu népét, az ne dicsekedjék a maga etnográfiai tapasztalataival, de még kevésbé akarjon cikkezni a szocializmus tudományos társadalomszemléletéről. Aki a faji életmegnyilatkozásokat, a népi élet jelenségeinek egyszerű virágait is rosszul látja, vagy (szándékosan-jóhiszenűen: az mindegy) félremagyarázza, az kerülje a mélységeket, ahol a dolgok gyökerei bagozódnak.

(ho).

Vallásos kultúrnapok Kőbölkúton.

A kőbölkúti róm. k. tanszékület a vallásos kulturális élet fejlesztése tárgyában minden eddigi tevékenységét messze túlszárnyalta az az eredmény, amit f. hó 16. és 20-án Kis Szt. Teréz emlékülennepének rendezése által ért el. A rózsahullató, csodatevő szent csüppség, mintha megbűvölte volna a kőből, kútiakat Nov. 16-án, amidőn már két izben egymásután zsúfolásig telt ház előtt leadták a szereplők programjukat, az udvaron még mindig száznál többben várakoztak a harmadik előadásé tartására, amit azonban már lehetetlenség volt teljesíteni s kénytelenek voltak 20-ikára halasztani. S bárha az utóbbi már küznapra esett, mégis zsúfolásig megtelt a terem.

De az iskola sem úszott soha oly pompában, mint akkor, amidőn a templomná avatott terem főfalán K. Szt. T.-nek Ferleb Gyula divai áll tanító művészi olajfestménye szolgáltatta az oltárképet. Az ünnepet Stampay János ig-tanító beszéde nyitotta meg, amelyben K. Szt. T. érdemeit méltatta és az 1925 évben véghezment szentté avatásának ünnepét megkapó képekben tárta a közönség elé. Beszédje végén imát mondott.

Könyvek csillogtak a nők és férfiak szemében egyaránt. S a lelkeknek a meghódolása volt az estnek legfényesebb sikere. Ezután egy kis leány szavaltával U. Szabó János felejthetetlen kartársunk K. Szt. T.-hez intézett gyönyörűséges költeményét, amelyet Stampay J. igt. sziveket simogató dallamával az ő kis énekkara kísért. Majd Hetényi Antal tanító a közönség figyelmét végig lekötő előadásában mondta el Kis Terézke életrajzát. Utána ismét Stampay K. Szt. T.-ről szóló énekszámát adta elő az énekkar.

Egyik legérdekesebb pótja volt K. Szt. T. megszemélyesítése apácáruhában. Majd Báthy Dénesné tanítónő mondotta el elbájoló s megragadó képekben K. Szt. T.-ről szóló jelesebb csodákat, amelyet a közönség háls tapással viszonozott. Az ünnepet lezárta az igazgatónak K. Szt. T.-ről írt indulószöveg éneke zárta le. A jövedelem jótékony cselekedat szolgál.

Szobrot kapott Pósa Lajos. Budapest és Szeged anyagi hozzájárulásával Margó Ede szobrászművész Pósa Lajosról életnagyságú szobrot készített, amit a budapesti Városligetben október 26-án lepleztek le. Az ünnepi beszédet Gaal Mózes, a kiváló ifjúsági író mondotta.

A polgári iskola magyarországi jubileuma. Működésének hatvanadik évfordulóját ünnepeli Magyarországon a polgári iskola. A közép-szintű magyar iskolatípusok között a polgári iskola 60 év alatt a nemzetnevelés egyik legbiztosabb alapszövege volt. Megteremtői: Eötvös József báró és Csengery

Antal, a kiegyezés korának legkiválóbb kultúrpolitikusai, kiknek széles látókörű programjába illeszkedett be már 60 évvel ezelőtt a polgári iskola tanító-nevelő munkája a születésétől kezdve a legújabb időkig a legzorosabban simul a gyakorlati élet követelményeihez. A polgári iskolának az utolsó háború előtti évben (1913–14) 60.000 tanulója volt, ma megközelíti a 100.000-ot. Ez a rohamos fejlődés a magyarországi kiegészítő, kisiparos és kiskereskedőosztály fokozódó kultúrigényéről tesz tanubizonyosságot. Kétségtelen, hogy ennek az iskolatípusnak nagy népnevelő jelentősége van. Megreformált tantervével általános műveltséget és gyakorlati irányú képzést ad a nép ama rétegének, amelyek a műveltség közepes osztály sorába fog lépni anélkül, hogy tanulmányait tudományos főiskolákon óhajtaná folytatni.

A tényleges katonai szolgálati idő beszámításáért.

Utóbbi időben, külsőösen a tanító katonák körében, mozgalom indult a tényleges katonai szolgálatnak a tanítói szolgálatba való beszámítása céljából. Miután az eddigi akció nem vezetett oly gyorsan eredményre, amint az kívánatos volna, a tanítók — különösen a szlovenszóiak — egyöntetű fellépésre határozták el magukat és Zsolnán gyűlést tartottak, ahol az ügy ellátására bizottságot választottak. Mint értesülünk, Bonos Béla képviselő, a csob tanítók egyesületének elnöke, Jása V. és társával együtt kérdést intézett a képviselőházban az iskolaügyi miniszterhez ebben az ügyben. Az interpelláció hivatkozik arra, hogy az iskolai hatóságok nem hajlandók beszámítani a tényleges katonai szolgálati időt, azzal az indoklással, hogy ez nem számítható be sem a várományosi időbe, sem a kiegészítő szolgálatba azon tanítóknál, akik január 1. előtt nem voltak definitív minőségben. A beszámítást azoknál is elutasítják, akik jan. 1. előtt működtek ugyan, de a tényleges katonai szolgálatukat még be nem fejezték. Az interpelláció tipikus eseteket sorol föl és hangoztatja azoknak jogi szempontokból való tarthatatlanságát.

— A vörös Kereszt Sarjadék statisztikája. A Csehszlov.

Vörös Kereszt Sarjadék növekvő közkedveltségnek örvend a köztársaság iskoláiban. Együtt munkálkodik vele 1926 tanító és tanár. Ez a szám azt bizonyítja, hogy a Csehszlov. V. K. Sarjadék intézménye az iskolai életnek hatatos segítőtársa, mely mindenekellett az iskoláskörmékek egészséget és szociális gondozását tartja szem előtt. Az elmúlt iskolai évben a Sarjadék az előző tanévhez képest ismét 64.000 taggal szaporodott. Az általános statisztika 1930. jún. 30-án 18.383 iskolát mutat ki 19.236 osztállyal és 464.934 taggal. Ebből Csehszlovákia egyik 9.912 iskola 10.153 osztállyal és 2281.79 taggal, Szlovenszókóra 1920 iskola 3.442 osztállyal és 122.556 taggal, Morvaországra és Sziléziára 1.259 iskola 3.873 osztállyal és 91.361 taggal, Podkarp Ruszra 292 iskola 768 osztállyal és 21.838 taggal. Nemzetiségi megoszlás: csehszlovák 91,8%, ruszin 4%, magyar 3,2%, német 0,9%, egyéb 0,1 százalékos.

— Telefon az iskola számára. Az angliai telefon-társaság több demonstratív telefonkészüléket készített az iskolák számára, hogy az iskolai ifjúság megismerkedjék az automatikus telefonkészülékek használati módjával. A készülékek hordozhatók és átvihetők egyik osztályból a másikba. Egy széria két készülékből áll, melyeket drót köt össze, hogy egyik helyiségből a másikba lehessen beszélni. A készülék bekapcsolható a telefonhálózatba is, ha a tanító a természetesen és más praktikus tárgyak tanulmányát a valószínű telefonálást akarja szemléltetni. A telefonkészülékeket az iskolák ingyen kikölcsönözhetik.

Szerkesztői üzenetek.

L. E. Sz. Bár sok igaza van kartárs úrnak, mégsem közelíthetjük cikkét, mert fullánkja mélyre szúr s fölünk, hogy nem azt érzük el vele, amit K. úr akar. T. kartárs levelében csak túlzott aggodalmat látunk, amelyet a Dalárda iránti szeretete s a nivó fenntartásának féltő gondja diktált. Az aggodalom túlzott volt, mert hiszen ott van a karnagyunk, ő tudja legjobban, az aggodalom milyen hanganyagra van szükség. Az ő választásában feltétlen megbízhatunk. Egyébként K. ur is utalálja az igazi hangot, a szerető, gyöngéd védelem hangját, amelyet a vezér szájába ad: Ha tudnátok, mennyi nehezésg, elfőitélet s lekicsinylés közötte bontottuk ki zászlókat, nem csodálkoznátok azon, hogy föltékenyen őrizték gárdánkat.

Kiadóhivatali üzenetek.

Sz. T. E. Veča. Lapja szerint intézkodtunk. — **Ü. P. Bratislava, D. Bürgerschulz, Gelnica** Lovél ment. — **Dr. Sz. F. Košice.** Tagjaink sorába felvettük. — **H. F. Kürt.** Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — **D. F. Hidaskürt, P. I. Galánta. R. J. Borzova.** Címeket a közölt módon kijavítottuk. — **H. I. Kostolné-Korčany.** Címét kijavítottuk, jelvényt küldtünk. — **R. I. Pozsonyepérs.** Lapunkat a jelzett címre küldjük. — **Sz. S. Bratislava.** Nem tudjuk, hogy miért megy a lap a régi címre, mi a közölt címen küldjük a lapot. — **K. J. Ekecs.** Nem a 22, hanem a 20—21. szám volt összevont. — **Soh. Gy. Bratislava.** Az elveszett számot újból megküldtük. — **Sz. M. Michalovec.** A hiányzó számot elküldtük. — **N. K. Sók.** — **P. E. Szádellő** Lovél ment. A naptárban a neve benne van. — **N. K. Sók.** Lovél ment. — **E. V. M. Kevezd.** Mi a lapot már rég a fenti címre küldjük, lehet, hogy a nyomdában, ahonnan továbbítják történik a téves címzés. — **S. I.** lehet, hogy a nyomdában, ahonnan továbbítják történik a téves címzés. — **S. I. Köbölkút.** A kért számból három példányt küldtünk. — **J. S. Senec, J. Gy. Bratislava.** Naptárt küldtünk. — **V. M. R. Sobota.** Címét kijavítottuk. — **M. Gy. Beňa.** Előfizetünk sorába felvettük. — **Többeknek:** Okt. 15-én jelent meg az összevont 20—21. számunk és novemb. 15-én a 22. szám. Novemb. 1-én nem volt lap.

H I R D E T É S E K.

Egyesületünk tagjai elegánsan és irányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár.
 Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!
 Hosszú és rövid városi bundák jafányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás

A Stampay-féle Énekek és Imák bővítése megjelent áremelés nélkül!

29 gyönyörű énekekkel, imákkal és **Kis Szt. Terézke** képével most **309** éneket hoz a könyv. Az új énekek Kis Szent Terézke, a Kongreganisták, a Szt. gárdisták énekein kívül 10 offertóriummi kiemelkedő verset és a **Vecseryéft** is tartalmazza. Új kotta melléklet is jönni fog, (5 Ké) amely a hivatalos gregorián rezponzóriumokat is hozni fogja a bővítés dallamain kívül. K. Szt. Terézről a szerző három kedves dala jön. A bővítés külön 1 Ké.

Köbölküi, Stampay.

Megjelent!

Mécs László

Az ember és árnyéka

verskötele, meglepően szép, díszes kiadásban.

Mécs László költői egyénisége nem szorul külön ajánlásra, költészete nemcsak a csehszlovákiai magyar kisebbségnek de a magyarság egyetemének is egyik legnagyobb szellemi értéke.

Mécs László jelenti a vigaszt szenvedéseinkben, a szeretetet a gyűlölködés közepette, a tiszta hitet a hitetlenség világában, a törhetetlen magyar gondolat összhangját az általános emberszeretettel.

Mécs László neve fogalom a magyarok lakta négy hazában, akinek minden verssora szinte a kinyilatkoztatás erejével hat.

A 10 fves, nagy oktáv alakú kötet ára fűzve 25 cK. díszes egésvázon kötésben 35 cK. A számozott és a szerző aláírásával ellátott díszkiadás ára 50 cK.

Postai küldés esetén 3 cK portókölttség.

Megrendelhető a *Magyar Tanító kiadóhivatalánál Komárno.*

Pályázat. A tallósi községi iskola iskolaszékének elnöksége Tallóson, galántai járás, az ujonnan szervezett ötödik, fokozatos tanítói állásra pályázatot hírdet. Ezen első éven ideiglenes viszonyú állás javadalmazása a következő: havi 100 korona fizetés, 240 korona lakbér, 20 korona kertipótlék és államsegély. Tanítási nyelv magyar. Szabályszerűen felszerelt kérvények 1930 december 8-ig nyújtandók be. Pályázhatnak képesített és nem képesített tanítók és tanítónők. Az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A kosúti (okres Galánta) községi iskolaszék iskolájánál lemondás folytán megüresedett II. végleges tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: lakás, 2 szoba konyha és mellékhelyiségek, községiől évi 200 korona fizetés, 100 korona kertilletmény, a többi államsegély. Pályázhatnak kvalifikált férfi és női tanerők. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő *december 7.* Az állás azonnal elfoglalandó. Felszerelt kérvények a községi iskolaszékhez küldendők. Iskolaszék.

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztiúti, napi áldozási stb. imákkal. 300-nál több énekkel (Jézus sz. Szive, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szi. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Ké. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

Pályázat. A községi iskolaszék Malý Lég pályázatot hirdet az 1930/31 tanévre ujonnan szervezett iskolájához. Csak férfi tanerők pályázhatnak és csak róm. katolikusok. Fizetés államsegélyes. A pályázatok f. évi dec. 25-ig az iskolaszék Malý Lég címére adandók be.

Pályázat. A nánai rk. iskolaszék az 1930-ban szervezett 3-ik férfitanítói állásra dec. 31. határidővel pályázatot hirdet. Javadalma: 1200 + 336 + 20 Ké és államsegély. Tannyelv magyar. Állomástól (Parkan) 2 km-re. Kérvényeket a rk. Plébániai hivatal címére Parkan kell beadni.

Hirdetmény. Teljesen jó karban lévő (kevésé használt) két manuális, pedálos, öt hangsoros (térdregiszterrel ellátott) orgona-harmonium eladó. Kisebb templomok részére teljesen megfelelő. Érdeklődők forduljanak: Majtényi József nyug. tanító Moldava (Szepsi) ž. XX. címre.

Pályázat. A hornágelléri református magyar tannyelvű elemi népiskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalom az egyháztól 216 kor. fizetés 20 Ké. kertpótlék, törvényes lakbér, a többi államsegély. Pályázati határidő december 10. Pályázhatnak ref. vallású nőtanítók. Pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz Horná Gellérre küldendők.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

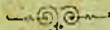
Társ szerkesztők:

Hirdetések díjazás szerint

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

	Oldal
(bb)	
Megszületett...	565
<i>Egy református tanító:</i>	
A református tanítóság helyzete	567
<i>Vaszilcsin György:</i>	
A kísérítő iskolák tanulói	575
<i>Mikuss Elek:</i>	
Ágyagmunka az elemi iskolában	581
<i>Egyesületi élet</i>	586
<i>Dalárda</i>	591
<i>Különfélék</i>	593
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	597
<i>Hirdetések</i>	593

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vasárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírádaiqng. 3006/III. 21. sz. rendelkezéssel

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 92. 93.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Ifjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természettrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az állományomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉN,**
Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára | évre 40 Kcs.

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

Megszületett . . .

Újból egy esztendő alkonyához értünk. A polgári év lezárul, s a sáfárkodó emberek elkészítik sáfárkodásuk mérlegét. Minden jó munkás számot vet a lefolyt idő munkaeredményével: miképpen róttá le tartozását önmaga és a köz iránt és ezzel szembeállítja a „követel”-oldal egyenlegét.

Minden anyagi és erkölcsi számvetésen túl, ilyenkor erőt vesz rajtunk a mulandóság hangulata. Ezen érzelem külső komponensei adva vannak December fizikai és csillagászati törvényeiben, s a természeti életnyilvánulások csökkenésével párhuzamosan, az emberi lélek mindjobban önmagába mélyed.

A lélek mélységébe egyszerre vakító fényű sugarakat lövell a betlehemi csillag. Az ernyedő hűrokat megfeszíti, a zsibbadó idegeket felvillanyozza, a lankadó kitartást újratüzeli egy forróvérű szó: *megszületett!*

Megszületett, beteljesedett. Ez az évvégi élet-szinpád komor látterének egyetlen, örök derűje, világossága. A beteljesülés hite, amely ott csirázik már a bízó munka legelső kemény röge alatt, kihajt, s az elmulás, dokumentumainak konkoly-erdeje fölött valóssággá lesz. A betlehemi jászol ragyogó szimbóluma az életharc, a munka-ígéret beteljesedésének.

Álljunk meg a betlehemi jászol mellett, tanító sáfárok! Az Isten-ember bölcsőjénél befelé-nézéssel vizsgáljuk meg a magunk emberségét.

Mennyivel vagyunk szegényebbek azokban az ajándékokban, amelyeket a kétezeréves emberi szeretet gyűjtöget, — mint más, szeretni tudó testvéreink? Mennyivel vagyunk hűtlenebbek a ránk bízottakban azoknál, akik minden számadási napon hűeknek találtnak? Mennyivel vagyunk igaztalanabbak azoknál, akiknek hivatásul méretett, hogy igazságot osszának? És mennyivel vagyunk gyarlóbbak azoknál, akik gyarlóságuk terhé, emberapáik örökségét viselik?!

Nem nehéz felelni e kérdésekre. De lelked új kérdéseket is sajoj.

Mennyivel kevesebbet kaptál a veled egyformán szeretők öröméből? A veled egyformán sáfarkodók talantumából? A veled egyformán ítélők igazságából? De mennyivel többet a testvér bűnösök büntetéséből...

S a napkeleti csillag csak szórja, egyformán szórja fehér fényét. A jászol körül fejek és térdek meghajolnak, kérges kezek összekulcsolódnak, s a sötét pásztor-arcokat, egyforma ember-arcokat, megszépíti a karácsonyi ének áhítata. Köröskörül a beteljesülés nyugalma leng.

Beteljesülés?

Pásztorok, gyermek-pásztorok, a ti fejetekeket nem a boldog alázat, hanem a bánat kőszúlya húzza; újjaitok görcsös fonódása nem a hálatelt imádság, de sajoj fájdalom kifejezője; arcotok pírja könnyek és csalódások szomorúságát álcázza. Óh, a mi karácsonyunk még nem beteljesülés, csak ígélet, szüntelen ígélet. A mi karácsonyi örömünk csak a mások vágya-teljesülésének halvány visszfénye.

Lélekben azért ott vagyunk az örök szeretet bölcsője mellett, tesiben pedig az emberi szivek szeretétlángja-gyűjtotta örökzöld fenyők lábánál. Az ünnep glóriája pirosra festi a körülálló arcát; az árnyék csak miránk esik. S az énekünkön keserű érzések hulláma csap át.

Testvérek, a mi szeretetiünkért kijáró szeretet — sajnós — még most sem született meg. Pedig a bet-

leheni gyermek mindenki számára magával hozta S azóta jár a világban, testből-tesibe száll az égi békesség és jóakarát lelke. Vajjon mikor zörget be mihozzánk, s mikor örvendezhetjük szívből a szívbe-tért igét: *megszületett . . . ?* (bb)

A református tanítóság helyzete.

A fenti cím alatt lapunk legutóbbi: okt. 15.-i számában egy cikk jelent meg. Közérdekű – nemcsak a református, de az egyetemes magyar tanítóságot és az összes iskolafentartókat érintő – dologról lévén szó, szükséges, hogy elfogulatlanul, tárgyilagosan és a tényeken alapuló igazságossággal világlítsuk meg még egyszer a kérdést.

Nagy hiányát érezzük annak, ha tanügyünk állapotairól és változásairól nélkülözzük az összefoglaló képeket. Pedig sem országos viszonylatban, sem felekezeti vonatkozásokban nem igen kapunk ugynevezett helyzetjelentéseket, melyek bepillantást engednének az egyetemes tanítóság, vagy a tanítóság egyes csoportjainak életébe. Így többek között a református tanítóság jelenlegi helyzetéről sem jelent meg még eddig semmiféle hivatalos ismertetés.

Pedig jólesik tudomást szereznünk egymás sorsáról, bajáról, állapotairól. A közös sorsban így nyerhetünk egymástól segítséget. Másrészről felelő érzés és magasztos példa azt látni, ha máshol szebb a buzgalom, nagyobb a törekvés és erősebb az összefogás a közös cél: az emberiség boldogításának elérésében, mint nálunk.

De könnyű magyarázatot találni, miért nem nyerünk gyakorbbr tájékoztatást tanügyünk általános helyzetéről.

Nem kis dolog ám egy ilyen kérdéssel kiállni a nagy nyivánosság elé! Mert ehhez hivatottság kell! Mégpedig nemcsak személyes, egyéni, hanem hivatalos hivatottság is! Hiszen nem személyes ügyről, vagy agytermékek kiterjedéséről van szó, hanem egy nagy tanítói közösség érdekéről, amelynek lehet, hogy használ, de ép oly könnyen árthat is, aki nem teljes hivatottsággal szól a kérdéshez. Azután, sohasem lehetünk biztosak, hogy az adatok és a tények, amikre támaszkodunk, reálisak-e, vagy nincsenek-e bennük hiányok? De ha mindezen kellékeket rendelkezünk is, a legfontosabb kellék: a „jószándék“

nélkül nem szabad az ilyen kérdéshez hozzáúlni. Mert itt a cél csak egy lehet: — Egy táborba hozni mindazokat, akik a jövő nemzedék boldogulásáért fáradoznak! . . . És ha ezt a célt nem is szolgáljuk, vagy esetleg ellenkező hatást szül munkánkunk, ekkor nemcsak hiábavalóságot cselekszünk, de kárt okozunk az egyetemes tanfítség és az emberi előhaladás szent ügyének!

Ki kell jelentenem, hogy sem hivatalos, sem egyéni képességeimet nem tartom elegendőknek arra, hogy a református tanfítség jelenlegi helyzetéről úgy a saját, mint a mi körünkön kívül eső tanfítestvéreink okulására teljes és kielégítő tájékoztatást nyújtsak, mégis vállalkozom erre a feladatra, mert érzem és tudom, hogy az ugyan e tárgyban megjelent multikori értekezés a valóságnak meg nem felelő képet festett rólunk. Félre akarom tehát oszlatni mindazt a sok kellemetlen hatást, melyet az előbbi cikk tanfítestvéreim és a lapunkat olvasó nagy nyilvánosság lelkében méltán kiválthatott és remélem, hogy ezt a tényleges állapotoknak hű, az igazságot megközelítő, feltárásával el is fogom érni.

*

Közludomású, hogy a reformáció nemcsak hitbéli, de tudásbéli megújítást jelentett. A történelem fényesen bizonyítja, mit tett a reformáció a kultúra fejlesztése érdekében.

A reformáció a bibliát adta a nép kezébe és első feladatának tekintette, hogy a nép tudja is a bibliának hasznát venni. A tulajdonképeni népnevelés is a reformációval indult meg, mert a református egyház szerves alkotórészének tekintette az iskolát és annak tekinté ma is!

A magyar kultúra nagyon sokat köszönhet a magyar reformációnak. *Volt idő, mikor a magyar kultúra alatt nem is értettek mást, mint azt a szellemet, amit a magyar református iskolák árasztottak ki magukból.* Sárospatak, Debrecen, Gyulafehérvár, Nagyenyed stb. iskolái századokkal vittek "előbbre a tudás- és ismeretterjesztésben a magyar nép legszélesebb rétegeit és ékesen hírdetik a magyar református egyház buzgóságát, áldozatkészségét.

A református egyház ma is ragaszkodik iskoláihoz és azokért minden áldozatra kész. És ez a ragaszkodás nemcsak történelmi tradícióként gyökerezik a református egyház híveinek lelkében, hanem mint szükségszerűség, mint az egyház létének

és fennmaradásának alapfeltétele él a református köztudatban. S ha néha, vagy itt-ott, az élet súlyos megpróbáltatásai alatt a közömbösség vesz erőt a lelkeken, elég egy kis veszedelemről szóló kósza hírnek szellője, hogy mint „egy-ember“ szálljanak sikra iskolájukért, egyházukért, hitükért.

A református egyház iskoláinak fentartása érdekében nem rendelkezik anyagi javakkal, alapítványokkal, vagy latifundiumokkal, hanem kizárólag híveinek áldozatkészségére támaszkodik. Azon hívekre, akik iskoláik fentartásával kettős terhet viselnek: — mert míg *egyrésztől az állami közoktatással szemben való köteleességüknek pontosan eleget tesznek, emellett még saját hitfelekezeti iskoláikért is áldozatot hoznak!* — S hogy milyen ez az áldozat, erről beszéljenek a számok.

A szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes református egyháznak 1919 ben 276 népiskolája volt és ebben 547 tanító működött. A takarékosági törvény alapján 1925 ben több mint 40 népiskolát akartak leépíteni, az áldozatkészség azonban ezeknek legnagyobb részét megmentette. Az évekig elvont államsegélyek helyett a hívek a sajátjukból fedezték a dologi kiadások mellett még az összes személyi kiadásokat is és így sikerült biztosítani az iskolák fennmaradását. Csak mindössze 11 iskola, illetve tanítói állás, szűnt meg, de természetesen ez sem az egyház hibájából, vagy a hívek nemtörődömségéből.

De legkésebb bizonyítéka a református egyház áldozatkészségének, hogy ma 272 iskolájában 589 tanító működik, tehát *az elmúlt 10—11 év alatt, a leépített iskolák beleszámításával, 53 új tanítói állást szervezett, vagyis több mint 15%-kal gyarapította tanítójának számát.* És ez nemcsak azt jelenti, hogy 53 új tanítói állás helyi javadalmának terheit vállalták magukra a gyülekezetek, hanem 53 új iskola épületet, illetve tantermet is létesítettek. Ezenkívül ugyanezen idő alatt még több mint 50 helyen építettek új iskolát, tantermet, vagy tanítói lakást a régi, öreg épületek helyébe; nem is számítva a renoválásokat, pótlásokat és átalakításokat, melyek közül pedig nem egy feléri, sőt túl is haladja akármelyik tanterem építési költségeit. Most tessék csak ezt az egy tételt, 100 iskolaépület felállításának költségeit, papírosra vetni. Csak minimális 60.000 Ké val számítva is, *6 millió Ké t tesz ki az az összeg, amit a református egyház rövid 10 év alatt iskoláinak fejlesztésére szentelt.* Bár e futólágos számításból hiányzanak a felszerelés

és berendezés pótlására fordított összegek, amelyek pedig jelentékteleneknek mondani nem lehet

Az évi iskola-fenntartási költségeket sem hagyhatjuk figyelmen kívül, ha már arról beszélünk, mennyit áldoz a református egyház iskoláiért. A személyi és dologi kiadásokra átlagosan tanfői állásonként csak évi 5 ezer Ké számítva, így közel 2 millió Ké lesz az az összeg, amit évenként az egyház iskoláira áldoz. A valóságban azonban egész bizonyosan ez az összeg nagyobb,

Ami már most az iskolák állapotát, berendezését és felszerelését illeti, az előbbi adatok után talán nem is szükséges bővebb fejtegetés.

A református iskolák épület, berendezés és felszerelés tekintetében, úgy a más hitfelekezeti, mint az állami iskolákkal szemben mindig kiállták a versenyt. És e tekintetbe ma is az elsők közé állíthatók. Ezt pedig nem az elfogultnak bélyegzhető öndicséret állítja, hanem megállapítják ezt úgy az egyházi belkörü, mint az állami hivatalos iskolátogatók. Elenyészően csekély azon iskolák száma, amelyekkel szemben lényeges kifogások állnak fenn és amelyeken az egyházi hatóság is minden tőle telhető módon segíteni akar, de természetesen az adott viszonyok és lehetőségek határain belül.

Azt hisszük, ennyi is elegendő annak bizonyítására, hogy *a református egyháznak iskoláival szemben való áldozatkészségét indokolatlan bírálat tárgyává tenni, sőt kétségbevonni: — igazságtalanság!*

Mindenki előtt nyilvánvaló, hogy a háború utáni gazdasági válságok közepette mily óriási nehézségekkel kell megküzdeni az összes társadalmi szervezeteknek: államoknak, nemzeteknek, önkormányzati szerveknek, egyesületeknek, stb. Hát egyedül csak az egyházak képeznének kivételt? Sajnos, ezeknek nemcsak az anyagi eszközök hiányával, de a legkülönbözőbb szellemi áramlatokkal is meg kell birkóznunk, amelyek létükben, fennmaradásukban, veszélyeztetik. Csoda-e hát akkor, ha az anyagi szegénységben élő, és oly sok nehézségekkel küzdő magyar református egyház néha néha vagy, itt-ott nem, tudja oly hamar teljesíteni iskolájának kívánságát, mint ahogyan legszívesebben magtenné, ha módjában állna! *Az egyház nagyon jól tudja, hogy amit iskoláiért tesz, azt önmagáért teszi vagy tanítójáért, akit úgy személyében, mint munkájá-*

ban nagybecsül!

Ezen utóbbi megállapítás igazságát minden református tanító érzi, vagy legalább is éreznie kellene. De a nagy nyilvánosság előtt tartozunk ennek feltárásával.

A református tanítóság mély, tradicionális gyökérzettel van odaerősítve az egyházi testéhez, amely visszanyúlik egészen a reformáció kezdetéig.

A reformáció századaiban a tanító a lelkéssel teljesen azonos hivatást öltött be, aminthogy a hitterjesztés, a nevelés és tanítás munkáját legtöbbször egy és ugyanaz a személy látta el. Még a múlt század végén is működtek olyan lelkészek, illetve tanítók, akik egymaguk végezték el hitközségük egyházi funkcióit s az iskolai nevelés és tanítás munkáját is. Sőt amikor a két hivatás terjedelme már két embert követelt meg, akkor is megkivánták, hogy az egyháznak ezen két vezető egyénisége teljesen egyenlő képességekkel rendelkezék: azaz lelkési és tanítói képességgel bírjanak. A lelkési pályára készülőeknek eszlendőkig kellett előbb tanítóskodniuk s csak midőn ebből a munkából már méltán kivették részüket, kezdhették meg a lelképásztori működést.

A református egyház tanítóját mindig ugyanolyan megbecsülésben részesítette, mint a lelkészét és sohasem helyezte egyiket a másik fölé, hanem mindig egymás mellé; s hogy ebben a tekintetben a helyzet ma sem változott, azt a tények bizonyítják.

A református tanítóságra az iskolai hivatás teljesítésén túl még ma is fontos feladatok hárulnak az egyházi életben. Ilyenek: a kántori teendők végzése, valamint a gyülekezet hitbuzgóságát nagyban befolyásoló éneklési kultúra fejlesztése; az egyházi, missziói és társadalmi munkában való tevékenykedés; és az igehirdetés magaslatos munkájának templomi teljesítése. Több mint 60 u. n. preorans, előkönyörgői tanítói állás van a szlovenszkoói református egyházban, ahol a tanító — lehet mondani — teljesen egyedül vezeti az egyházi, gyülekezeti életet s az istentiszteleteket, mert az anyaegyház lelkésze csak bizonyos alkalmakkor juthat el az illető gyülekezetbe. De ahol állandó lelkész van, ott is teljesít a tanító igehirdető szolgálatot, mert az egyházi törvény kötelességévé teszi a tanítónak a lelkész alkalmoszerű helyettesítését.

Ezek a tények világosan bizonyítják, hogy a tanító a

református egyháznak egy igenis nagyon megbecsült szolgálója, akire az egyház teljes bizalommal támaszkodik és jövőjének, sorsának irányításában is fontos szerepet biztosít számára. Ezért a tanítóság megbecsülése túlnő az egyes gyülekezetek keretein és méltó képviselőt talál az egyházi közigazgatás összes fórumain.

A református tanítók az egyes iskolák ügyeit intéző presbitériumoknak hivatalból tagjai és ott nemcsak tanácskozási, de szavazati joggal is bírnak. Az iskolalátogatásokat végző egyházmegyei tanügyi bizottságok felerészben tanító tagokból állanak és a bizottság előadói tisztét is tanító tölti be. De nemcsak az egyházmegyén, hanem az egyházkerületek közgyűlésén, a konventen és a zsinaton is helyet nyer a ref. tanítóság képviselője, dokumentálván mindez azt a megbecsülést, amellyel az egyház a tanítói hivatással szemben viseltetik.

Ami a református tanítóság anyagi megbecsülését illeti, arról a mai állapotok alapján nem igen lehet reálisan ítélni, mivel a háború következtében előállott átértékelődés a régi mértékeket tökéletesen felborította. Azonban a háború előtti állapotokat véve alapul, a megítélés nagyon kedvező eredményeket mutat.

A református tanítóság helyi javadalma a legtöbb helyen elérte a háború előtti tanítói életstandard minimumát, aminek bizonyítéka, hogy az állami segélyezés az összes hitfelekezeti iskolák közül, átlagosan számítva, legkisebb a református iskoláknál volt. A javadalmak kiszolgáltatása ellen pedig panasz nem volt. Sőt még a mai, sok teherrel és gonddal sanyargatott napjainkban is mindenütt pontosan folyósítják a gyülekezetek a tanítói járulékokat.

De hogy az anyagi megbecsülésre a mai napokból egy illusztris példával szolgáljunk — itt vannak az igazgatói díjak.

Az 1926/104. tanítói törvény anyagi megterhelései ellen az iskolafentartó hitfelekezetek mindnyájan tiltakoztak. Nem akarták vállalni az újabb megterhelést. Hiába mondta az állami hatóság, hogy az igazgatói díj fizetését az iskolafentartók kötelesek teljesíteni, — nem tették. És mind a mai napig, a református egyházat kivéve, egyik hitfelekezet hatósága sem ismerle el ennek jogosságát s nem rendelte el ennek kifizetését. Ahol megvan, ott csak hallgatólagosan tűrik vagy kényszerből

teszik, de el nem ismerik.

Egyedül a református egyház mondta ki, legfelsőbb szerve az egyetemes konvent által, hogy az igazgatói díj fizetésének kötelezettségét magára nézve elismeri és utasította a gyülekezeteket ezeknek 1926. január 1-től való kifizetésére. Évi 750 K., azaz most egyszerre 3750 K. terhet vett vállaira a legkisebb 100–200 lelket számláló gyülekezet is. Aki ott él a nép között és nemcsak a cifra ruhákat látja meg, de a nyomoruságot is az tudja, mit jelent 3750 K-t előteremteni és ezentul évenként 750 K val több terhet cipelni. S a református egyház mégis megtette ezt. Nem kényszerűségből, de önként. Megtette pedig azért, mert a tanítóiról volt szó. *A tanítói munkát, a fátorságot és az egyházhhoz való ragaszkodást akarja honorálni.*

Ne mondja tehát senki, hogy a református egyház mostoha-gyermekként kezeli tanítóit.

Ne mondjuk kivált mi, református tanítók, kik minden mellékgondolatot félretéve, mégis csak az egyház testén nőitünk fel és hozzátartozóknak érezzük magukat. Hanem inkább nézzünk egy kissé magunkba, hiszen bennünk is lehetnek, sőt vannak is fogyatkozások.

A református tanítótság vallásosságából, buzgóságából és egyházához való ragaszkodásából mintha valami hiányoznék. Talán a bátorság, a nyíltság, az őszinteség, az az ugynevezett kálvinista keménnyakúság. Vagy talán az élethez, a mindennapi kenyérhez való ragaszkodás nyomja el hitűségünket? Megkörnýekez bennünket is a világ s inkább akarunk élni magunknak, mint az Istennek?

A lény az, hogy körünkben elszáll az a régi református tanítói szellem, mely apáinkból a tanítótság elit-gárdáját, őseinkből pedig a hitvalló gályarabokat teremtette.

Nem látni, nem hallani egységes református tanítói megmozdulást, elhatározást, cselekedetet éppen azon a téren, ahol elsősorban hivatásunk dolgozni: az egyházi téren. *Református iskoláinkért keveset teszünk! Mert a kötelesség teljesítése nem minden! Az alkotás, az előbbrevitel szolgálja a jövőt!...*

A református tanítósnak megvannak a maga külön speciális érdekei, de nem ápolja azokat szorgalmasan. Az egyházmegyei kötelek módot adnak külön tanítói értekezletek tartására, ahol a közös eszmecsere úgy iskolai, mint egyházi téren szép eredményeket szülhetne, de hát sajnos, ilyenekről

alig hallunk. *S nincsenek munkás emberek a református tanítóegyházban, akik eszméket termelnének, beledobnák a köz-tudatba és ébresztenék a lespedő lelkeket. Nincsenek, akik odaállnának az egyházi közvélemény elé s hangot adnának, ha rossz úton látják az iskola, vagy egyházuk szekerét és életrevaló javaslataikat előterjesztenék.*

Van református egyházunknak egy hivatalos lapja: a „*Református Egyház és Iskola*“. A címe megmond minden! *Azért alapítottott, hogy az egyház és iskolájának ügyét szolgálja. Szolgálja is, minden tőle telhetőleg!* Minden gondolatnak, eszmének, frásnak helyt ad . . . csak jöjjenek! — De hát mikor nem jönnek! Kivált nem jönnek iskolai vonatkozású cikkek! Nem jönnek pedig azért, mert a református tanítóság nem termel ki magából. Mert igenis, elsősorban a református tanítóságnak lenne kötelessége a saját lapját tartalommal megtölteni. És éppen ez mutatja, hogy a református tanítói szellemben valami baj van, hogy a lap tiz esztendő s fenállása óta összesen talán féltucatnyi cikk sem jelent meg benne tanítói kezekből!

Végezetül pedig még valamit!

Mindenütt lehetnek bajok. Az állapotok általánosságban legyenek bármily kielégítők, nem akadályozható meg, hogy néha-néha, vagy itt-ott ne álljanak elő bajok, zavarok. Ezek azonban rendszerint helyi jellegűek! Okaik sem kereshetők a nagy általánosságban, hanem ott helyben. Nagyon sok függ az emberektől, a szereplő személyektől. Legtöbbször mi magunk is okai lehetünk az állapotoknak, csak azt nem vesszük észre, vagy nem akarjuk észrevenni. *Nagy hiba tehát a helyi körülményekből általános körülményekre következtetni, de még nagyobb hiba elfogultan itélni és nem maradni bent saját tűzhelyünk mellett, hanem vélt sérelmeinket kivinni a világpiacára!*

A református tanítóság panaszával mindig bátran, bizalommal fordulhatott illetékes egyházi fórumaihoz. Az nemcsak meghallgatásra, hanem a lehetőség és az igazságnak megfelelően kedvező elintézésre is talált. A szlovenszkoói és kárpátaljai református egyház megalakítása óta semmi olyan jelenség nem fordult elő, mely a tanítóságnak egyházi hatóságaiba vetett bizalmát megingathatta volna. Egy dolog van csak, amit a tanítóság észrevehetett és ez az, hogy *egyházi*

hatóságaink néha-néha az iskolai és tanítói ügyekkel szemben tartózkodással viseltetnek, várakozó álláspontra helyezkednek. Azonban, aki látja a mai dolgokat, az előft mind ez éríheto és természetes!

A református egyház érzi és tudja, hogy iskolájára és tanítóira milyen nagy szüksége van. De sajnos, azt is kell tapasztalnia, hogy iskoláinak irányítására, tanítóinak nevelésére, képzésére nem tud úgy befolyjni, mint ahogy saját érdekében szükséges lenne. Az egyház bizonytalan közjogi helyzete, az új zsinati törvények jóváhagyásának elhúzódása is sok dologban megköli az egyház kezét és tartózkodásra kényszeríti. Azért ha néha nem kedvünk szerint haladnak az ügyek, ne keressünk e mögött idegenkedést, vagy nemtörődömséget és kívált ne akarjunk rosszakaratot látni benne!

A református tanítóság akkor teszi magának a legnagyobb szolgálatot, ha egyházához ragaszkodva ugyanazokat az utakat járja, mint példátnyújtó elődjei. De ezzel nagy szolgálatot tesz egyházának, az államnak és az egész emberiségnek is! Mert az a munka, melyet a multiban a református tanítóság végzett, az egyetemes emberiség érdekéi szolgálta, ennél küllönb cél pedig nem lehet feladatunk!

Egy református tanító.

A kiségitó iskolák tanulói.

Irta **Vasziilosin György.**

III. rész.

Gyengeelméjűség.

Értekezésem során megállapítottuk, hogy a gyengeelméjűség lehet psychopatiás degeneráció, de lehet szerzett állapot; lehet alkati baj a szellemi elfajulás oka, mint az angolkór, vérszegénység, sápkór. Ezen esetekre áll, hogy az agyvelő betegesen lassan fejlődik, azonban az alapbetegség gyógyultával a szellemi képességek is javulnak.

Amidőn az *elmegyengeség* a gyermekkor első három évében jelentkezik, akkor a *veleszületett*, beteges, pathologicus agy elváltozásról van szó; ily esetekben orvosi kezeléssel, gyógynevelési eljárással javulnak ugyan a betegek, de örökre visszamarad bizonyos nehézkes vonás, miért is mind az iskolázás alatt, mind pedig az iskolázás befejezése után a velük való érint-

kezés sok türelmet és támogatást igényel; ezek egész életen át megmaradnak a szellemi fejlődés alacsonyabb fokán.

Az idiotizmussal szemben könnyebb fokú elme gyengülésnek nevezzük ezen defekteket, akár az idegrendszer gyengébb feszültségében, akár az agy kóros elváltozásában találjuk az okot. A gyógypaedagógus a „gyenge tehetség” kitéltet használja. Az idegorvos (iskolaorvos) ide. sorozza az imbecillitas könnyebb eseteit, legyen bár a rendellenesség eredője betegségi alap, vagy pathologicus elváltozás.

Nem vonhatjuk e meghatározás alá, ha a gyengetehetség a szülők közönyéből, nemtörődömségéből ered. A gyermek ily esetben testileg, szellemileg teljesen el van hagyatva; valamint akkor sem, ha az érzékszervek kieséséből (siketség, vakság eseteiben) eredő szellemi fogyatkozással állunk szemben.

A szellemi fogyatkozás nem minden esetben beteges eredetű, sokszor találunk orvosi értelemben normális idegzetű, de paedagógiai értelemben nehezebb felfogású gyermekeket, ezek az esetek nem vonhatók a fenti meghatározás alá.

A gyengeelműség eddig felsorolt okain kívül *meg kell említeni a pajzsmirigyek szerepét.* Mind a szellemi, mind a testi erők működését lassítja a pajzsmirigyek működésének kiesése. A pajzsmirigyekben — a tudomány feltevése szerint — oly váladék jön létre, mely a szervek functió képességét biztosítja. Oly esetben, mikor a mirigyek a megfelelő nedvet nem szolgáltatják, az anyagcsere folyamatában zavarok állanak be s egyes szervek fejlődésében feltűnő visszaesés észlelhető. Másik feltevés, hogy a pajzsmirigyek feladata a szervezetben felszaporodott mérgek hatás-talanítása. Hertoghe sok oly gyöngetehetségűt talált, akiknél a fejlődésben való visszaesés okául a pajzsmirigyek rendetlen működéséből eredő táplálkozási zavart állapította meg. Ebbeli megállapításaiban valóban nem tévedett, mert valahányszor idejében felismerte a pajzsmirigyek működésében beállott zavart betegeinél, azonnal pajzsmirigy készítménnyel kezelte azokat s az eredmény egyenesen bámulatos volt, a betegek szemlátomást javultak.

Gyengeelműséget előidéző okok közé számítjuk még: a szülők vérrokonságát, a szülők iszákosságát, syphilit, továbbá a koraszülöttséget, angolkórt, fertőző betegségeket, koponya-sérülést. A gyöngyeelműjűek között gyakran találunk angolkóros testalkatot, csontelgörbülést; az ily gyermek későn tanul jární és beszélni.

Ismertető jegyek (stigmák): rendellenes alakú fülkagyló, fejheznőtt fülcimpa, szabálytalan koponyaalak, nagyothallás, rendetlen fogazat, a szemek rendellenessége, kancsalság, túllátás, szabálytalan pupilla, rossz látás, a végtagoknál szembeszökő a karok hosszúsága.

A *psychicus stigmák* megegyeznek a veleszületett psychopatiás degenerációs eseteknél felsoroltakkal: azaz korlátoltak, ítélő és képzelő tehetségük hiányos. Vonakozhatik a foglyatkozás a gyermek emlékezésében a szín és alak megrögzítésére, de vonatkozhatik az idő és helyi viszonyokra is.

Helyesen teszi a kisegítő iskola tanítója, ha a szülőknél érdeklődik a gyermek hajlamai után, mely tapasztalatokat szereztek a bölcsőtől az iskoláig; főként milyen az emlékezése, véleménye, ítélete.

Jellemző a gyengeelméjűeknél a gyűlöletre és bosszúra való hajlam, a náluknál tehetségesebbekre gyűlölettel néznek, azért kell a gyógypedagógusnak őket a többiekhez felelteni. Emelkedett felfogáshoz jutni önerejükkel képtelenek; állandó támogatással és biztatással jutunk velük ide lépésről-lépésre.

Az ily gyermek lusta, önfejű, nehezen fegyelmezhető, iskolatársát rontja, csábítja; intés, fenytetés hatástalan, alacsony ösztönöket jellemző kilörések mutatkoznak rajta. Ha a kellő orvosi és gyógypedagógiai beavatkozás késik, hajlamainál fogva bűncselekményre ragadtatja magát, idővel pedig a képzés hiánya és irányítás nélkül csavargó, szédelő lesz.

Fontos okunk van arra, hogy az ily gyermek a mindennapi iskolából kiemeltessék, ne keserítsék az elemi iskola tanítóját — akinek még most is 60—70 tanulót kell irányítani — lusták, lelki betegek, makacsok, lékezhettelemek, orvosi és paedagógiai szempontból korlátoltak.

Meg merem kockáztatni azt a véleményemet, hogy a normális, sőt tehetséges iskolatársaikat azért gyűlölik, mert hozzájuk felemelkedni nem tudnak. Mérlegelve a kisegítő iskola tanulóit, szellemi téren oly szélsőségekkel nem találkozunk, mint a mindennapi iskolában s azért a gyűlölet és bosszú sem csap oly magasra, ha a normális gyermekektől elkülönítve taníttatnak.

A gyengeelméjűség az iskolaköteles korban bontakozik ki a maga valóságában, a fejlődésben, kialakulásban visszamaradt agyvelő béna, a tanítás iránt az ily gyermek érdeklődést nem mutat, a tanítás nem érdekli s így figyelmét lekötni, megrögzíteni

a tanító nem tudja a szokásos képzési eszközökkel, közömböséget tanusít minden iránt. Ami ismeretet mégis felfog, az is hiányosnak bizonyul s az ismeretek társítására — valamivel nehezebb agytevékenység lévén — már képtelen.

A rendellenesség felismerése az elemi iskola tanítójának feladata, aki állandóan figyelemmel kíséri az ilyen gyermeket s felhívja az iskolaorvos figyelmét is, aki azután alapos orvosi vizsgálat alá vonja a terheltet.

Ha valóban öröklött vagy szerzett gyengetehetséget állapít meg az orvos, akkor a gyermeknek a kisegítő iskolába, gyógy-paedagógia intézetbe helyezését kéri, az áthelyezés felett egy bizottság dönt.

A kisegítő osztályba való helyezés valóságos jótétemény a beteg gyermekre, de az elemi iskola tanítójára is; a gyermek megszabadul társai állandó gúnyolódásától, csipkelődésétől; a tanító pedig munkájában haladhat kidolgozott tervezete szerint.

A gyógypaedagógus további eljárását az orvosi vizsgálat szabja meg. Nagy fontosságot tulajdonítsunk annak, hogy ismerjük meg a betegséget előidéző okokat, a fogyatékoság mérvét és körét; a gyengetehetséget kísérő beteges tünetek felismerésére ügyelünk, mert csak így tisztul a helyzet és válik ismertté, mi a további teendője az orvosnak és a gyógypaedagógusnak.

Ez okból mind a kisegítő iskola tanítója, mind pedig az orvos minden gyermekről külön-külön naplót vezet, feltüntetve észleleteiket, hol, miben mutatkozik fejlődés avagy visszaesés.

Az orvos és tanító által vezetett napló, hű tükre a gyermek haladásának, ezek egybevetéséből lesz eldöntve, hogy a beteg javult-e annyira, mely szerint az elemi iskolába visszahelyezhető, avagy haladása csak a kisegítő iskola módszerével biztosítható továbbra is. A naplók és anyakönyvi feljegyzések jó szolgálatot tesznek akkor, amidőn pályaválasztás kérdése vetődik föl, — amelyre még visszatérünk — sokszor ezen feljegyzések sorsdöntők, mint katonaságnál, bírósági eljárásoknál.

Csak most kezdődik a gyógypaedagógus munkája, aki az ismert képzési eszközökkel s speciális, az egyénhez mért módszeres eljárással fog feladatához.

Ezekről az iskolákról el lehet mondani, hogy valóban cselekvő és munkaiskolák, ezek voltak az első cselekvő iskolák, gazdagon felszerelve, kísérleti, szemléltető eszközökkel, feldol-

gozandó anyaggal.

Érzékelni, tapintani, fogni, észrevenni, utánozni, cselekedtetni, emberi és állati hangot utánozni, megjeleníteni mozgásokat, alkalmi rajzban, anyagban, papírból, fából, agyagból, hogy felcsillanjon az alkotó vágy, működjék izom és agy.

A felébresztett cselekvő ösztönt ujjabb és ujjabb változásokkal elégitjük ki, az agy és izomerő állandó gimnastikát végez, mimel. Ne feledjük, a gyöngéelméjü agyában elmosódó képek jelennek meg, azért az idegpályákat folytonos, de nem fárasztó gyakorlatokkal erősítjük.

Az értelmi képesség lassan, odaadó türelmes munkával fejleszhető. Vonjuk szigoru felügyelet alá az ily gyermeket, szektassuk le beteges hajlamairól, ösztöneiről s keltsük fel benne az erkölcsi érzéket.

Mivel a gyengeelméjűség gyakran beszédhibával párosul, szakszerű beszédgyakorlatokkal szoktassuk le arról.

Az iskolából kikerült *gyöngéelméjűek pályaválasztása*. A kifejezetten gyöngetehetségü gyermekek teljesen nem nővik ki a szellemi rendellességet, miért is az állam vagy társadalom részéről támogatást nyernek.

Rendesen patronázs vagy más emberbaráti egyesület foglalkozik elhelyezésükkel.

Az iskolavégzett gyöngetehetségü háztartásban, mezőn, kertészetben vagy műhelyben használható, azonban jól esik neki a vezető, gyámolító kéz érzete, önálló munkakörre nem alkalmazható.

Az *angolok* az iskolai oktatás mellett példásan berendezett műhelyekben mesterségre tanítják a gyöngetehetségüeket, így valósul meg az angol példabeszéd: „Nézd és csináld utánam”. Az iskola végeztével az ifjút hajlamainak legjobban megfelelő iparágban továbbképezik. A leányokat háztartási munkára fogják; mosni, varni és főzni tanítják, állítólag szivesen alkalmazzák őket, mivel korlátoltságoknál fogva nem oly raffináltak, mint épérezékü társaik.

A *svédek különféle* famunkára és kertészetre fogják a fiúkat, a leányokat pedig csipkeverésre.

A magyar paraszt tapasztalata alapján mezei munkára és állatok gondozására fogja a gyengeelméjü családtagot.

Kérdőív a gyengetehetségű tanulóról.

Elemi iskola tölti ki.

A) 1—5. Általános kérdések, a gyermek nacionaléja. B) Gyenge tehetségre vonatkozó adatok: 1. Hányadszor ismételt? 2. Tudja-e megkülönböztetni a jobb- és balkezetet? 3. Balkezes-e? 4. Helyesen nevezi-e meg a színeket? C) 1. Minden hangot ki tud-e ejteni? 2. Összefüggően tud-e beszélni? 3. Emlékezetből rövidebb mondatot tud-e elmondani? 4. Beszéd közben mit hágy ki (hangot, szótagot)? 5. Helyes szórendet használ-e? 6. Milyen beszédhibában szenved? D) 1. Felismeri-e a tárgyakat? 2. Felismeri-e a tárgyakat képről? 3. Ismert tárgyról tud-e beszélni? 4. Tud-e figyelni? 5. Jelen nem levő tárgyról tud-e valamit? E) Iskolai élet ismerete. 1. Ismeri-e a betűket? 2. Tud-e olvasni, hogyan? 3. Nagy betűket ismeri-e? 4. Emlékezetből mit tud írni (csak betűt vagy szavakat is)? 5. Tud-e betűt másolni? 6. Mily számkörben mozog biztonsággal, összeadni és kivonni? 7. Számsorban tud-e visszafelé haladni? 8. Tud-e szorozni és osztani? 9. Mily számkörben veszi igénybe ujjait? D) Kedély állapota. 1. Készséges-e? Durcás-e? Szelid-e? 2. Önfejű, makacs-e? Rosszindulatu-e? 3. Csendes-e? Élénk-e? 4. Barátságos-e? Zárkózott-e? 5. Hazug-e? Játékos-e? 6. Társaságkedvelő-e? *Kisegítő iskolák tanítója.* A kisegítő iskola tanítójától különleges paedagógiai képzettséget kívánnak, mert nehéz feladatának csak úgy tud megfelelni. Maga a törvény is előírja, hogy a kisegítő iskola tanítója győgy paedagógiai tanfolyamokat köteles látogatni. Addig is míg megfelelő tanfolyamok tartatnak, ide iktatok néhány szakmunkát, melyet haszonnal forgat szülő is, paedagógus is. Ribot Th.: *A lelki átöröklés.* Bpest. B. Swchartzer Ottó dr.: *Psychiatriai jegyzetek I.* Bpest. Moravcsik: *Elmekörtan. Gyöngelmejük lelki élete.* Bpest. Dr. Décsi Károly: *A gyermekek szellemi rendellenességei.* Dr. Ranschburg: *Gyöngetehetségű és gyöngelmejük iskolás gyermekek.* Roboz: *A gyöngetehetségű gyermekek oktatása.* Éltes Mátyás: *A gyöngelmejük világából.* Skultéty: *A hülyékről, gyöngelmejükről és gyöngetehetségükről.* Dr. Lendvay Jenő: *Hülyeség a Csallóközben.* Bratislava. Dr. Sarbó Arthur: *Népszerű utmutatás a beszédhibák felismeréséről.* Dr. Ranschburg Pál: „*A gyermeki elme fejlődése és működése.*“ Skultéty Lajos: *Közérdekű tudnivalók a különböző gyöngelmejüsről.* Pethes János: *Gyermek psychológia.* Dr. Juba Adolf: *A gyöngetehetségűek oktatása.*

Vége.

Agyagmunka az elemi iskolában.

Irlta: **Mikuss Elek**

Utánnymás csak a szerző engedélyével.

Az öntevékenységet fejlesztő foglalkozások, elsősorban a slőjdtanítás a kötelező heti órák bevezetésével tagadhatatlanul változatosabbá, sokoldalubbá és modernebbé tették köztársaságunk népiskolai oktatását. Hiszen az alaki foglalkozások az emberrel veleszületett tevékenységi ösztönrel kapcsolatos cselekvési vágyat igyekeznek az oktatás és nevelés szolgálatába állítani oly módon, hogy a gyermek képességei szabadon érvényesülhessenek a szellem túlterhelése nélkül.

A gyermek cselekvési vágyát, amely már a legkisebb kortól a játékban nyilvánul, észrevétlenül átvisszük az alkotó munka terére s ha ügyesen vezetjük a slőjdoktatást, akkor játszva jutnak gyermekeink tárgyi ismereteken kívül még egyéb technikai és művészeti ismeretek, gyakorlati fogások birtokába is, melyek esetleg későbbi életfolyásukra is döntő jelentőségűek lehetnek.

Mivel a kézimunkaoktatás ilyen természetes adottságon épül föl, innen magyarázható, hogy a tanulók sok esetben még a nem szakavatott, sőt kimondottan rossz slőjdoktatás mellett is jelentős eredményt tudnak fölmutatni. Ugyanakkor ugyanezen tanulók más elméleti tárgyból a leggondosabb tanítás mellett is csak igen közepes haladásra képesek. Elhibázott dolog volna tehát a slőjdoktatás jelentőségét lebecsülni és „sároskodás” „faricsgálás” és „időlopás” jelzőkkel illetni.

A tanterv szerint a slőjdoktatás főleg három anyagot vesz számításba: papírost, agyagot és fát. (Ide számíthatjuk a hánccs, toboz, gubacs, parafa és taplógomba munkákat.) Ezen anyagok használatát óránként variálja s így igyekezik a munkát minél változatosabbá, élvezetesebbé tenni.

Sajnos, mi tanítók a slőjdoktatással is úgy vagyunk, mint sok más dologgal. Az oktatás lehetőségének teljes kihasználásához sok feltételünk hiányzik.

A papírmunkákhoz szükséges színes papírokat, dacára hogy csak néhány fillérbe kerülnek ívenként, a mai gazdasági lerongyolódás és munkanélküliség idejében tanulóinknak csak kis hányada tudja beszerezni. Sőt a hajtogatásokhoz újságpapírral is megelégedhetnénk, de még az sincs tanulóinknak eleget. Kinek telik ma újságelőfizetésre faluhelyen?

A famunkák még nagyobb körültekintést igényelnek. Föltéve, hogy alkalmas faanyag, deszkácskák rendelkezésre állanak, (legtöbbször a tanító zsebe rovására), még mindig fennáll a veszély, hogy a tanulók a leggondosabb elővigyázat mellett is kárt tehetnek késeikkel faragás közben a padokban. Különösen ha az osztály még zsúfolt is. Ez esetben a tanulók kellő ellátása szegecskékkel, enyvvvel s néhány nélkülözhetetlen szerszámmal majdnem lehetetlen. En osztályomba nem is engedtem meg tanulóimnak a padokban való faragást, hanem csakis kint a dobogón; tehát csak egészen kevés számú tanuló dolgozhat fával, (akikben képességet látok), az egész osztály soha.

Ideális állapot lenne, ha a felsőbb osztályok mellett kézimunkatermet lehetne létesíteni, a famunka részére megfelelő felszereléssel, szerszámok, gyalupadokkal s az anyagot az iskola-fenntartó szerezné be a tanulók számára. De még ez esetben sem szabadna az osztálynak zsúfoltnak lenni. (Ez azonban ma még annyira ideális elgondolás, hogy csak a teljesség kedvéért említem meg!). Itt aztán a tanításhoz szükséges sok szemléltető-eszköz készülhetne megfelelő kivitelben.

Az agyagmunka az egyedüli, amely nem kíván sem a tanulóktól, sem a fenntartótól, illetve a tanítótól anyagi áldozatot. (Ésetleg egy szekér agyag fuvarja erejéig a szomszéd faluból.) Egy darab viaszosvászon, kartonpapíron vagy deszkadarabkán kívül, melyen a tanulók dolgoznak, nem igényel más felszerelést s legkevesebbé forog fenn a bútortartó rongálásának a veszélye és még zsúfoltság mellett is jó eredménnyel tanítható.

Miután Szlovenszko magyar iskoláiban, különösen az alföldiekben, általában igen hasonló a viszonyok, azt hiszem sok helyütt csak úgy, mint nálam, a slöjd főanyaga: az agyagmunka. Tehát egész évi beosztást kellett csinálnom az agyagmunkákhoz, mert a kész tananyagbeosztásokon a fa, papír, agyagmunkák változtatva töltik ki az órákat s az ott felvett anyag természet-szerűleg külön bármelyikből is kevés az egész évi óraszámhoz. Ez érthető is, hiszen a beosztás ideális viszonyokhoz készült, míg mi most kevésbé ideális viszonyokra rendezkedünk be. (Eltekintve a heti anyag ilyen és hasonló megjelölésétől: „A tanterem v. iskola diszítése”. Szeretném pontosan megjelölve látni, mit diszít 60—70 tanuló heti két órán keresztül a tantermen!)

Ezért tehát a tanmenetekben felvett anyag felhasználásával,

de főleg az egyes évszakokhoz és a többi tantárgy anyagához alkalmazkodva heti beosztást készítettem az egész tanévre, kizárólag agyagmunkára. Ezen beosztás szerint dolgozgatnak már három éve (IV—V—VI—VII—VIII. osztály) s az eredmény minden tekintetben kielégített. Beosztásom a következő.

Szeptember hó.

1. hét. 1. óra.	Kerti gyümölcsök: alma, körte, dió: egész és kétfelé metszve.	1. hét. 2 óra.	Barack, szilva, cse-resznye pár.
2. hét. 1. óra.	Tál, tálca, kosárka kerti gyümölcsökkel megrakva.	2. hét. 2. óra.	Szőlőfürt; talpazaton, tányéron, tálcan, kosárban.
3. hét. 1. óra.	Vadon termő gyümölcsök: csipkerózsa-bogyó, vadgesztenye tüskés tokkal, féltokkal, makk, tölgyfalevel gubacccsal.	3. hét. 2. óra.	Konyhakerti növények: sárgarépa, retek, burgondi répa, krumpli.
4. hét. 1. óra.	Paprika; tompa és hegyes, tök, dinnye, ugorka.	4. hét. 2. óra.	Paradicsom, mákfej, káposztafej, babbüvely zárva és felnyitva, benne a szemekkel.

Október hó.

5. hét. 1. óra.	Kukoricacső; levélbe takarva, érett szemekkel levélen fekvé.	5. hét. 2. óra.	A pék munkája: kenyér, cipó, zsemlye, császárszemlye.
6. hét. 1. óra.	Kifli, perec, hasított zsemlye, fonott kalács.	6. hét. 2. óra.	Sütökemence; talpazaton előtte a pék v. sütőasszony, lapáttal kenyeret rak be.
7. hét. 1. óra.	Különféle falevelek; vékony agyaglepényre nyomva s kivágva agyagalapzatra ragasztva.	7. hét. 2. óra.	Gombák: kalapos, ernyős egyes- és csoportokban talpazaton.
8. hét. 1. óra.	Fatörzsléfűrészelve; mellette gombák s oldalára ragasztott moh-csomócskákkal.	8. hét. 2. óra.	Az eddig készített anyag kifestése.

November hó.

9. hét. 1. óra.	Gomba alatta, vagy a tetején ülő kis törpékkel. (Meseillustráció.)	9. hét. 2. óra.	Fafeldolgozás: Töke, mellette a favágó hasábfát vágva.
10. hét. 1. óra.	Gomba, rajta mászó kerti csiga. Tányércsiga, tornyoscsiga. Kagylók term. után mintázva.	10. hét. 2. óra.	Házi állatok: kutya (lábak nélkül fekvé); álla alá húzott lábakkal; kutyaólból kikanalva.
11. hét. 1. óra.	A kádár munkája: kád, hordó, dézsa (kerek és lapos), puttony.	11. hét. 2. óra.	Hátán puttonyt vivő asszony, esetleg szőlőfürtökkel megrakva. (Szüret.)
12. hét. 1. óra.	Fürdőkád, teknő; fürdőkádban fürdő babák.	12. hét. 2. óra.	Disznó. Talpazaton vályú, körüle disznók esznek (lábak nélkül.)

December hó.

13. hét. 1. óra.	Disznóölés. Disznó, földön fekvé mellette térdel a hentes s a kést torkába szúrja.	13. hét. 2. óra.	Disznóölés; disznó forrázó teknőben, forogatóköttel. (Két darabka zsineg.)
14. hét. 1. óra.	Hurka, kolbász, sonka, prëshurka. Tányér hurkával megrakva. Miskolci kosonya.	14. hét. 2. óra.	A fazekas munkája: tányér (magyar diszitményekkel), tál, fazék, lúdsütő. Tál tele gombóccal s kanállal.
15. hét. 1. óra.	Mosdótál, vizeskorzó, tejesköcsög, kávéscésze aljjal, virág-cserép, csibeitatócserép.	15. hét. 2. óra.	Macska; ülőhelyzetben egeret les, karma közt egérrel; (bajusza szőrszálakból) kosárban kis macskák.
16. hét. 1. óra.	Hóember; cserép-kályha, kandalló banyakemence, vaskályha, takaréktűzhely.	16. hét. 2. óra.	Az eddigi anyag festése.

Január hó.

17. hét. 1. óra.	Karácsonyfadíszcekek, süteménykek, díszfigurák.	17. hét. 2. óra.	Házikó, kunyhó, templom.
---------------------	---	---------------------	--------------------------

18. hét. 1. óra.	Tehén, ökör. Ökör jászol előtt.	18. hét. 2. óra.	Csokoládétáblák. Könyv, csukott és nyi- tott.
19. hét. 1. óra.	Mértani testek: koc- ka, hasáb 3 és 4 oldalú, egyenes és ferde hen- ger, kúp, csonkakúp.	19. hét. 2. óra.	Sírkő-emlékoszlop. Kereszt talpazaton.
20. hét. 1. óra.	A cipész munkája: papucs, cipő csizma. Suszterinas vállán csizmával.	20. hét. 2. óra.	Emberi kéz és láb talpazaton.

Február hó.

21. hét. 1. óra.	A mézeskalácsos munkája: borsoska- szív, babahuszár.	21. hét. 2. óra.	Egér; lyukból kibú- vik. Egérek szalonnát rágának.
22. hét. 1. óra.	Emberi arc, féldom- bormű kép vagy minta után.	22. hét. 2. óra.	Kovácsüllő, lópatkó, pörty, fogó.
23. hét. 1. óra.	Ló; hátán lovassal, huszárral.	23. hét. 2. óra.	Koldús, szakállas öreg (derékig), hátán batyuval, kezében bot- tal.
24. hét. 1. óra.	Tintatartó, írógarni- tura. Cigaretta, szivar- tartó.	24. hét. 2. óra.	Az eddigi anyag festése.

Március hó.

25. hét. 1. óra.	Vár (kép után.)	25. hét. 2. óra.	Kecske; kerítésre, fatörzsre ágaskodva.
26. hét. 1. óra.	Méhkas, kaptár. Mé- hes fából, megrakva méhkasokkal.	26. hét. 2. óra.	Különféle alakú pa- lackok. Szódásüveg.
27. hét. 1. óra.	Mókus; fatörzsön, ágon ülve mogyorót majszol.	27. hét. 2. óra.	Köpülő, mozsár fa- törővel. Füles mozsár.
28. hét. 1. óra.	Különféle halak: ponty, csuka, harcsa.	28. hét. 2. óra.	Hajó, csónak, komp. Híd.

Április hó.

29. hét. 1. óra.	Husvétii tojások tar- kára szinezve, kosár- kában.	29. hét. 2. óra.	Nyúl. Husvétii nyú- lacska, bottal, fatör- zsön ülve, hátán put- tonyban husvétii tojás- kákkal. Esetleg talics- kát tolva.
30. hét. 1. óra.	Madárfészek benn- ülő madárcákkal; — tojásokkal — gallyon, mezőn, fűszálak kö- zött.	30. hét. 2. óra.	Juh, kos, báránka.
31. hét. 1. óra.	Pyramis. Csonka- gúla egyenes és ferde. Korong. Pogácsa. Tor- ta diszitással.	31. hét. 2. óra.	Kígyó és béka. Kí- gyó szájában békával; fára csavarodva.
32. hét. 1. óra.	Pipa, szivar, ciga- retta. Dohánylevél. Hamutálca.	32. hét. 2. óra.	Az eddigi anyag festése.

Május hó.

33. hét. 1. óra.	Tyúk, kakas, csibék anyjukkal. Kötő ko- sárban.	33. hét. 2. óra.	Cserebogár falevé- len talpazaton. (Csáp- jai papírból.)
34. hét. 1. óra.	A kalapos munkája: kalap, sapka, cilinder, csákó, sisak.	34. hét. 2. óra.	Kacsa; — kis ka- csákkal vízen úszva. (Hullámos talpazaton.)
35. hét. 1. óra.	Szalamandra, gyík, krokodilus. (Kép után.)	35. hét. 2. óra.	Fenyőgallyacskák tobozzal, talpazaton fekve.
36. hét. 1. óra.	Lúd; kis libákkal vízen úszva. Libasü- tőben.	36. hét. 2. óra.	Libapásztor ostor- ral (bottal), körülé li- bák, talpazaton.

Június hó.

37. hét. 1. óra.	Pulyka. Galamb. Galamb házikó ga- lambbal.	37. hét. 2. óra.	Gólya. Tóparton fa- lábon állva, szájában kígyóval.
---------------------	--	---------------------	---

38. hét. 1. óra.	Barlang, benne med- ve, barlanglakó ösem- berrel.	38. hét. 2. óra.	Südisznó, töviseire szűrődött gyümölcs- csel.
39. hét. 1. óra.	Bagoly, harkály fa- törzsre kúszva.	39. hét. 2. óra.	Községünk dombor- művű térképe.
40. hét. 1. óra.	Szlovenszkó dom- borművű térképe deszka talpazaton.	40. hét. 2. óra.	Az egész évi anyag kiosztása a tanuló- knak, esetleg kiállítás rendezése.

Ezen beosztás természetesen nem tart igényt tökéletességre, de nyugodt, egyenletes haladást és eredményt biztosít. A beosztás a felső évfolyamok (IV—VIII.) számára készült s az alacsonyabb tagozatok a heti anyag könnyebb tárgyait készítik, a magasabb tagozat a nehezebbet, komplikáltabbat s a kivitelben is fokozatosan magasabb követelményeket támasztok velük szemben.

(A legelső osztályok számára is van külön beosztásom, más szempontok szerint, pl. tárgyak, melyek gurulnak; tárgyak, melyeknek nincs végük stb. — de ennek közlése kis munkámat igen terjedelmessé tenné s nem akarok a szerkesztőség szives türelmével visszaélni!)

Természetesen minden évben nem készítik el a tanulók az itt felsorolt összes tárgyakat, mert részint a beosztásban a szünetek nincsenek tekintetbevéve, részint közben papírmunkákat is végzünk s így a felvett anyag váltogatására is bőven elegendő.

Néhány ügyesebb tanuló, — mint említém, — fával is dolgozik. Ezen munkát az agyaghoz kapcsolom, pl. 15. hét. csapantányús egérfogó, 18. hét: szénalétra, jászol, járom, szekérke, 20. hét. sétatálca, mankó stb.

Az agyagmunkák készítésénél a következő fokozatokat követem: 1. Vezényszóra dolgozás. 2. Rajz vagy előmintázás után. 3. Emlékezetből. 4. Szabad alakítással.

Az első két fokozatot főleg az alacsony évfolyamoknál, de itt sem állandóan, ügyelve, hogy a vezényszó kevés és rövid legyen. A 3. és 4. fokozatot a magas évfolyamoknál, hogy a tanulók különös képességei szabadon fejlődhessenek és érvényesülhessenek. Az egyes fokozatok kombinálva is lesznek, pl. előmintázás után vezényszóra.

A kész agyagtárgyakat, melyek szellős, árnyékos helyen megszáradtak (napon, erős melegen történt hirtelen száradásnál

könnyen összerepedeznek), vízfestékekkel kiszínezzük.

Olyan véleményt is olvastam, hogy az agyagtárgyak színezése nem ajánlatos, izléstelen. Ellenkezőleg! A tanulók egyrészt megfigyelik a tárgyak színeit, hogy a természetet utánozhassák s gyakorolják a színkeverést is; mindkettő javára van rajzoktatásnak is. Végül pedig a jól kifestett agyagtárgyak sokkal szemüdtöbben, természetesebben hatnak, mint a színezetlenek s a tanulóknak is alkalmuk nyílik ugyanazon tárgyat többféle színezésben feldolgozni s így összehasonlítást tenni a színhatásban. Pl. paprikát kifesthetünk éretlenre (zöld), félérettre (pirosas-zöld) és teljes érettre (egészen pirosra).

Nagy kár, hogy a M. T. nincsen képek közlésére berendezve, mert ez esetben a fönt elmondottaknál sokkal többel mondana néhány, föntiek illusztrálására szolgáló felvétel.

EGYESÜLETI ÉLET.

Feltérjesztés a miniszteriumhoz a nem áll. tanítók karácsonyi pólléka tárgyában. Egyesületünk elnöksége a cimben foglalt tárgyban I. evi dec. 8 án a következő feltérjesztést küldte el dr. Dérer Iván miniszterhez:

Miniszter Úr!

A nem állami tanítói kar megdöbbenéssel értesült arról, hogy részére a közalkalmazottak ugynevezett 15. havi fizetését Školský Referát december elsejére nem folyósította.

Fölöslegesnek tartjuk Miniszter Úr előtt ecsetelni e lesújtó hír fájdalmas halását. De legyen szabad rámutatni arra, hogy most, mikor a közelgő ünnep minden családi fészekbe fényt és meleget visz, a gazdasági válság minden nehézségét kétszerezsen érző nem állami tanítói kar reményében megcsalaitkozva deprimált lélekkel tekint eljövendő fekete karácsonya elé, mert odaadó munkásságának lebecsülését, törvényben biztosított jogainak semmibevevését lájja felizgatott lelkiállapotában.

A legmélyebb tisztelettel kérjük Miniszter Urat, kegyeskedjék a Školský Referátot utasítani, hogy törvényes járandóságunkat haladéktalanul utalja ki.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület nevében mély tisztelettel: Kovács Alajos s. k. az Á. M. T. E. elnöke, Vásárhelyi Károly s. k. az Á. M. T. E. főtitkára.

TÁVIRAT! Elnökségünk távirata az utolsó pillanatban érkezett, mely szerint a nem állami tanítószolgálat karácsonyi pótlékát a minisztertanács utasítására legkésőbb január 1.-én kiűzetik.

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület 1931 év január hó 10-én d. e. 9 órakor Galántán a járási székház nagytermében

központi gyűlést

tart, melyre az alkotó tagokat tisztelettel meghívjuk. A távollmaradást indokolni kell.

Megelőző nap, január 9-én d. u. 3 órai kezdettel ugyanott központi választmányi gyűlést tartunk, melyre a központi választmány tagjait meghívjuk.

A központi gyűlés tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. A tanítószolgálat anyagi helyzete. Előadó: Uhereczky Géza.
4. Alapszabálymódosítás. Előadó a titkár.
5. Jelentés a Magyar Tanítók Háza felépítése érdekében tett intézkedésekről.

6. Jelentés az Országos Magyar Tanítódalárda megalakulásáról és eddigi működéséről. Előadó: Heckmann István orsz. karnagy.

7. Szakosztályok jelentései.
8. Pénztári jelentés.
9. Jelentés a Vestník magyar fordításáról.
10. Indítványok tárgyalása.

Az indítványokat a gyűlés előtt 8 nappal a közp. elnöknel írásban kell beadni.

Az elszállásolásról Berényi Gyula járásköri elnök, galántai kartársunk gondoskodik, aki arra igényt tart, azt nála egy levelezőlapon jelentse. Negyed 1930 november 21.

Kovács Alajos közp. elnök.

Vásárhelyi Károly főtitkár.

Felhívás. Tisztelettel kérjük a megyei és szakosztályi pénztárosainkat, hogy az 1930. év második felében befizetett tagdíjak elszámolásához szükséges kimutatások két példányát f. hó 20. áig központi pénztárunknak megküldeni sziveskedjenek.
Központi pénztár.

Jelenlegi 24-ik számunk a lapunk nyomdájában előállott motorhiba okozta üzemzavar miatt később jelenhetett meg.

A nem állami tanítók karácsonyi pótléka.

A közalkalmazottak karácsonyi pótlékáról szóló 1930. évi 70. sz. törvény, megjelenése alkalmával, osztatlan örömet és megnyugvást kellett a szlovenszkói tanfőóság nagy táborában. Nemzetiségre és jellegre való különbség nélkül minden tanító tanítói munkásságának megbecsülését s az eddigi bántó megkülönböztetések megszűnését látta abban a rendelkezésben, hogy a karácsonyi pótlék megilleti s december 1 én esedékessé is válik mindazon tanítók részére, akikre az 1926. évi 104. sz. törvény 1. § a vonatkozik. A tanítói egyesületek 12 évi küzdelmük megérdemelt gyümölcseként könyvelték el ezen megnyugtató rendelkezését a törvénynek s örömmel adták tagjaik tudomására, hogy a jelen gazdasági válság szomorú napjaiban legalább a karácsony szent ünnepén fény és derű hassa át a tanfőóság családi fészket. De az osztatlan öröm nem sokáig tartott. A december 1-én kézbesített fizetési utalványok szomorú meglepetésben részesítették a nem állami tanfőóságot. A várva-várt s a törvény imperatív rendelkezése szerinti csedékes karácsonyi pótlék nem érkezett meg. Sokan abban a hiedelemben voltak, hogy csupán adminisztratív okok késleltetik a karácsonyi pótlék kifizetését s remélték, hogy egypár nap elmúltával kézhez veszik azt. E reményi táplálta az Egyesület vezetősege is, mert még november utolsó hetében is a Referátban járt kiküldöttje előtt oda nyilatkozott a Referát számvevőségének vezetője, hogy a karácsonyi pótlék utalványozási munkálatai a leglátásabb sietséggel folynak s ha dec. 1 ére nem is sikerül a munkával elkészülni, de dec. 8-20 áre mindenki kézhez kapja az őt megillető karácsonyi pótlékol. Egyesületünk vezetősege ennek a kijelentésnek alapján nyugodan várta a dec. 8-iki terminust, mint amelyre a karácsonyi pótlék utalványozása kilátásba helyeztetett. December 8 án azonban azon lesújtó hírről értesült, hogy a Referátus vezetősege a prágai iskolaügyi minisztériumtól sürgős utasítást kapott, mely a további rendelkezések bevárásáig felfüggeszti a nem állami tanfőóság karácsonyi pótlékának utalványozását. Egyesületünk vezetősege e hír vétele után azonnal akcióba lépett s küldöttsége útján felkereste a Referátus vezetőjét, Hendrich min. tanácsos urat, hogy tölze autentikus, de egyáltalán megnyugtató információt szerezzen. A küldöttség tagjait, Kovács Alajos elnököt, Vásárhelyi Károly főtitkárt és Uhereczky Géza tanácsadót Hendrich min. tanácsos úr dec. 9 én fogadta s előlük kijelentette, hogy a karácsonyi pótlék utalványozása már teljesen elő volt készítve s az utolsó pillanatokban azon oknál fogva akadt meg, mert az iskolaügyi minisztérium utasítást kapott arra nézve, hogy a nem állami tanfőóság karácsonyi pótléka a rendszeres fizetéskiegészítő államsegélyek analógiájára csak a minisztertanács kifejezett engedélyezése alapján fizethető ki. E minisztertanácsai döntés megtörténteig tehát várni kell, de meggyőződése,

hogy a döntés csak kedvező lehet s nem is fog sokáig vártni magára, még a karácsonyi ünnepek előtt meg fog érkezni. Ő a maga részéről már eddig is megtett mindent az ügy kedvező elintézése érdekében. Kérte a küldötséget, hogy e kijelentését vegyék megnyugvással tudomásul. Egyesületünk vezetősége e küldöttségjáráson kívül sürgősen interвениált dr. Déder Iván iskolaügyi miniszter úrnál is, akihez a lapunk más helyén közölt szövegű felterjesztéssel élt. Egyidejűleg a vezetőség felkereste a parlamenti pártok tanítóképviselőit és a társ-egyesületek vezetőségeit is, hogy a legsürgősebben járjanak el a nem állami tanítóságot ért sérelem orvoslása érdekében. Egyesületünk vezetősége tehát mindent elkövetett az irányban, hogy tagjai lörvényes jogait megvédje s a nem állami tanítóság szomorúnak ígérkező karácsonyát a sérelem orvoslása útján derűssé válóztassa.

Meghívó! Az érsekújvári II. sz. tankerület özvegy- és árvaalap-vezetőségét a párkányi és ógyallai járáskörök kiküldöttjeivel együtt ezúton hívjuk meg f. é. december hó 29.-én d. e. 9 órára Novézámkyba a rk. fiúiskolában megtartandó elszámolásra és igen fontos tanácskozársra. Kartársi üdvözlettel: *Körös Imre* s. k., ógyallai jár. elnöke. *Biró Béla* s. k. párkányi jár. elnöke.

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárda hivatalos közleményei.

A második hangverseny-körút elé. A Sz. Orsz. Magyar Tanító Dalárda néhány nap mulva újból fölkerekedik, hogy hallassa szavát. A nyári, első sikerek sorát folytatni kívánja egy téli sikersorozattal. Csallóköz és Mátyusföld dalszerető népe Léva, Ujvár és Komárom után szeretettel várja a magyar dal legméltóbb szószólóit és páratlan érdeklődéssel tekint a nem mindennapi műélvezetet ígéro hangversenyek elé. A hangversenyek rendezését Galántán, Szerdahelyen és Somorján Egyesületünk járáskörei vették kézbe s az előkészítő munka serényen folyik. Természetesen, akiben legnagyobb a szeretetteljes várakozás, az a tanítóság maga, hiszen testvéreit várja, a dalárda sikere az osztantitóság sikere, a dalárda győzelme mindnyájunk győzelme. De a rajtunk kívül álló intelligens közönség is, nemzetiségre való tekintet nélkül, fokozott kíváncsisággal várja a tanítók dalárdáját, hogy élvezője legyen a magyar kardal lenyűgöző szépségeinek és bírálója a magyar tanítók interpretáló képességének. Nyár óta a dalárda létszáma 12 taggal bővült. Ez a sza-

porodás a dalárdának úgy alaki, mint tartalmi szempontból előnyére válik. Bár az első 24 dalos formai szempontból is megfelelt a legelső férfikarok szigorú követelményeinek, s határtalan lelkesedésével a legnehezebb feladatokat is könnyedén oldotta meg, az új 12 tag bekapcsolódása kell, hogy örömmel töltse el úgy a régi dalosok, valamint a dalárda ügyét szívükön viselő kartársaink szívét. Tizenkét új dalos szív, önzetlen lélek, áldozni akaró és tudó, lelkesedő testvér! Üdvözlünk titeket!

Köszöntünk benneteket, dalárdánk ifjú tagjai. Köszöntjük benneteket a lángoló érzést, melyet egyetlen útravalóként közénk hoztatok. Egyebünk nekünk sincs, hiszen ezt láttátok meg, ezt követtétek, amikor közénk jöttetek. Miközttünk nincs katholicus, protestáns, vagy zsidó; állami vagy nem állami; radikális vagy konzervatív: mi testvérek vagyunk, tanítók vagyunk, dalosok vagyunk, egyek vagyunk a hitben és akarásban, egyek a szép magyar dalban.

Aki közénk áll, az rokon a mi lelkünkkel, ismerős. Ti már ismerőseink vagytok, bár testben még nem ölelkeztünk össze. S meglátjátok hogy mi sem leszünk idegenek nektek. A cél, amelyért, s a zászló, amely alatt küzdünk, hasonlóvá tesz szívben és lélekben. Az első kézfogás pedig a rokonságot csak megpecsételi.

Jertek, hogy a dalárdának további diadalokat szerezzünk!

Az új tagokhoz. A Léván megejtett hangpróba következtében az ott megjelent dalosok is — magától értetődőleg — a dalárda rendes tagjaivá váltak, s karnagyuk megállapítása szerint résztvesznek a januári hangversenyeken. Evégből b. figyelmükbe ajánljuk lapunk november 15-i számának dalárda-rovatát, illetve azokat a tudnivalókat, amelyeket követniök kell. (vasuti igazolvány beszerzése stb.) Fejárnát, lepedőt nem szükséges hoznia senkinek (amint ez Léván volt a nyáron), mert elszállásolásunk szállodában, vagy privát helyeken lesz, ellenben fekete estélyi ruháját senki se felejtse otthon! Akinek van egyesületi jelvénye, hozza magával!

Felhívás a dalárda összes tagjaihoz. A dalárda a január 9-éről 10-ére virradó éjjelt Galántán fogja tölteni. A galántai rendeztség a dalosok igényeit a lehetőség szerint igyekszik kielégíteni, s evégből felkéri a dalárda valamennyi tagját, jelentse be előre, hogy szállodában, privát helyen, vagy tömege-

sen kívánja-e tölteni az éjszakát. Az értesítést jan. 1-ig várja Berényi Gyula járási elnök, Galánta. Ily értelmű jelentkezések Dunaszerdahelyre Hartmann József kartársunkhoz küldendők.

Polgári osztálykultura a tanító-dalárdák műsorában (?). A Magyar Diák szemle egyik cikkirója (nem titok: Balogh Edgár) könnyelmű felelőtlenséggel ezt írja: „Tanítói dalárdáink műsorai a legégbekiáltóbb példák a faji kultura elhanyagolására és a polgári osztálykulturának a falura való rákényszerítésére.” Figyelmébe ajánljuk cikkiró úrnak az Orsz. Magyar Tanító Dalárda legelső műsorát, s abban állítását alaposan megcáfolva fogja látni, de figyelmébe ajánljuk kartársainknak Balogh Edgár et comp. leendő utódainkat, akik működésünkről lépten-nyomon hasonló meggondolatlan és ártani akaró kijelentéseket tesznek. Igaz, hogy senki sem hallgat rájuk.

Adományok. Az Országos Magyar Tanító dalárda részére a következő összegeket kaptam: Molnár István ref. tanító Kisóvár 10 Ké, Dedinszky Tivadar r. kath. tanító Csata 20 Ké. Köszönettel nyugtatom. Dóka Sándor a Dalárda pénztárosa.

K Ü L Ö N F É L É K .

Iskola szentelésre.*)

Irta: Boruss Béla.

Az idő folyamán élet-utat járunk,
Hullámzó színében reményságot várunk,
Öröm-szigeteken néha borgonyt vetünk,
Aztán tovább küzdjük küzdelmes életünk.
... E mal nap ilyen öröm sziget nekünk,
Kedvre fordul minden bánatos énekünk:
Évtizedek álma most végre testté lett:
Iskolánk hajója elhagyja a révet.
Remények születnek, terebélyé nőnek,
Hogy e szent várat átadjuk az időnek.
S a jövő partjára amidőn kiszállunk,
Bizakodó szemmel csupán szépet látunk...
... Mibennünk nyomot hágy egynéhány hosszú év,
De az iskolára rádicsbül a név:

*) Az utóbbi időben több kollégánk fordult hozzánk ilyen tárgyú költeményért: ezúton tesszünk eleget kívánságuknak.

Mert századok karja, minden zord telével
 Örök tavaszt szánt az iskola-okéval
 Gyermekszívek földjén. Tiszta vetőmagja
 Az Isten kertjének szép termését adja.
 Egynehány esztendőn az emberi homlok
 Gondráncokba szalad, S az iskola-lombot
 Nem hullasztja soha évek csipős dere:
 Nem árt neki idő viharzó teugere.
 Diszleni fog mindig: örökifju marad,
 Mintha telet soha nem látna, csak nyarat.
 — Taníts meg minket is ifjunak maradni,
 Taníts meg iskolánk, soha elheivadni . . . !
 Hogy lettünk rabjai az élet-igának,
 Ennek a kinzató, nehéz iskoláuk? . . .
 — Gyertek ide, gyertek, megfáradt vándorok,
 Kiknek lelke teste botegen tántorog!
 Szédülő fejetek ülembé ringatom,
 Búsuló szívetek álomba altatom . . .
 — Aludj, álmodj, ember . . . Ugy-e szép ez álom?
 Él tetek baját, ugy-e, megtalálom?
 Nézd e gyermeknépet, szemük ragyogá-át:
 Itt felejtetted te a magad jószágá't!
 Hallod az énekük? — a szívük csengője.
 Hallod az imájuk? — szívük pihenője
 A amlt kis kezükkel a tollat vezetik,
 Hótehér lelküket irkába terítik.
 Ennyi gyermek-lélek, hogyha felém tekint,
 Úgy érzem, az élet rám csak rózsákat hint.
 Ilyen élet mézet fakaszt ki belőlem,
 Ily élet varázsa, ilyen van előttem.
 Ettől leszok ittú, ettől leszok gyermek,
 Esztendők szellője-viharja se ver meg.
 S bár annyi nemzedék melegágya leszok,
 Évről-évre csak szebb és erősebb leszok.
 Öröms az arcom: kis kezek simítják,
 Öröms a lelkem: kis szívek vidítják.
 — Bánatos emberek! ha az élet járma
 Nagyon rátok szakadt, szívetek bú járja:
 Jöjjetek énhozzám minden kis fájással, —
 Meggyógyítlak édes gyermekmosolygással!
 — Vessél csak örömet, magvető iskolánk,
 Szórjad teli kézzel az áldást mireánk,
 Vedd a gyermeknépet megvédő karodba:
 Ha jár a rossz úton, vezesd át a jobbra!
 Első tavaszodat állítsd magad elé,
 Virágozzad magad újra, újra belé!
 S ha életünk lombja sárgán elkezd hullni:
 Visszajöyünk hozzád örömet tanulni! . . .

Ima-ének. (Iskolaszentelésre).

Lata: Boross Béla.

Megzenésíttette Sipos Péter negyodi ig. tanító, akinél a dallam kapható.

Főséges Istenünk, jó Urunk!
 Áldásórt Tebozzád járulunk,
 Midőn házad mellé iskolát.
 Templomodhoz gyermek-palotát
 Nevednek omolénk

De tudjuk, Istenünk, hogy e vár
 Csak lépcső, amelyet aki jár:
 Hozzád jut, s nyer örök jutalmat...
 — Vozessen magadhoz hatalmad
 Minden kis gyermeket!

Rohn József nyug. főiskolai (pedagógiumi) tanár.

1854—1930

A magyar pedagógiának egy jeles bonyta le örök álmra jószágos szeméit nov. hó 20. Somorj-n. Rohn József a budapesti polg. isk. tanárképző főiskola nyug. tanára

Nemcsak a mostani, de a régi Magyarországnak is egyedüli polg. isk. tanárképzője volt a budapesti Pedagógium. Így tehát az utódállamokban is sok polgáriiskolai és tanítóképző intézeti tanár volt Rohn Józsefnek tanítványa, akik bizonyára sok szeretettel és mély részvétellel gondolnak egykori melegszívű, mindig a szépért, jóért, igazért lelkesülő és lelkesíteni meg nem szűnő mesterre.

Családfája igazi vérteli pedagógus családfa, mert apja, nagypapja tanító emberek voltak és hosszú éveken nevelték a falu embereit a csallóközi kis faluban, Dénesdiben, melyhez Rohn József annyira ragaszkodott, hogy egyszer sokáig tüprengett azon, hogy nem volna-e nemesebb hivatás felcserélni, a főiskolai katedrát a dénesdi néptanítói állással, ahol ősei annyi szeretettel gondozták a falusi lelkeket. Nagypapja 43 évig, édesatyja pedig 65 évig tanított.

Soha nem láttam embert, aki szülőföldjéhez oly mélyeséges szeretettel ragaszkodott volna. Nem csoda, hiszen még feleségét is innét hozta Budapestre. Mikor már nyugdíjban volt, egyre azt emlegette, hogy akkor volna igazán nagyon boldog, ha szülőfalujában atyái helyén taníthatna. Igazi atyai szeretettel vette körül a gyermekeket. Ennek a szeretetnek volt gazdag eredménye a Budapesti Tanítók Árvaháza, mely az ő lelkes agitációjára létesült, melynek 1912-ig gondnoka volt, amikor végleg megvált a tanári tanszéktől is és visszavonult az ő hűn szeretett Aranykertjébe, Csallóközbe, a természet ölére, Vajszvattára gazdálkodni. Itt töltötte mindig a vakációt családjával.

Mint tanár a földrajzi tanszéket töltötte be a Pedagógiumon s egész tanári nemzedéket nevelt a polgáriiskolának és a tanítóképzőknek. Az összehasonlító módszernek volt híve és a természet szépségeinek lelkes tolmácsolója. Az egyetemes földrajzból az Alpoknak volt hűségese ismertetője. Nagy gonddal

és szeretettel igyekezett ezek szépségét a hallgatóság lolkébe vinni. Rajongással szerette a Kárpátokat. Ezeket szorotte az Alpokkal összehozni színté az aprólékosságig.

De mindennél több szépséget talált szülőföldjében, Csallóközben, melynek szigetait, susogó nádasait, rogaló éserdőt együtt járta deák korában az erdők-mezők édes szavai póttájával: Bárony Istvánnal. Az Aranykorról úgy tudott beszélni, annyi szeretettel, rajongással, hogy az idegennek is föltétlenül meg kellett szeretni. Budapesttel pedig úgy volt miut a nagyabonyi katona fiú. Milánóval. A magyar főváros fényes templomai között mindig a dénesdi egyszerű templom jutott eszébe s az emlékezés rózsás fátyolán át szebbnek látta, kedvesebbnek minden más templomnál.

Mikor már a nagy háboru után, melynek szóp vagyona is áldozatul esett, Somorjára vonult vissza, szerény nyugdíjára utalva, gyermekeitől meszso, egyedül szerető nejjével, a legnagyobb boldogsága volt, ha a város szélére kinehetett és onnét elnézegethette a dénesdi templomot, mely kedves gyermekkorára emlékeztette.

Rohn József nemes lelke elköltözött, de emléke sokáig fog élni még tanítványai, ismerősei szívében. Igazi nevelő volt a legjobbak közül. Emléke fátylaként vllágítson minden magyar tanító szívében!

Nyertem . . .

Két liter bort nyertem. Bár ne nyertem volna. Kampec új ruhát! A kis Jézus megfogja bocsátani nekem, hogy ócska ruhában fogadom, mert hát borba nem öltözhetem. Én már sok mindenféle ruhát láttam, (pl. gondolat-ruhát, rá kellett az illetre gondolni t. i. a ruhát.) de borruhát még soha.

Ha jól meggondolom, nem is egészen becsillotes úton nyertem azt a két lityit. A fogadóknak ugyavis egyenlő eséllyel illene indulniok, márpedig nekem a multak tapasztalatai nagy előnyt biztosítottak. Szegény, naiv barátom bougrott. O azt hitte nagy ártatlanságában, hiszékenységében, hogy mert a törvény rendelkezéssel szerint dec. 1-én még nekünk felekezeti tanítóknak is meg kell kapnunk a karácsonyi remunerációt, hát meg is fogjuk kapni. Én tudtam, hogy az legne a világ nemtudom-hányadik csodája, ha valóban úgy történne. Mivel pedig csodák nem annyira mindennaposak, hogy pont most csoda történjék, én szinte biztosra mentem és — nyertem.

Most az egyszer nem a vesztes izza meg a fogadás „lovét”, — legfeljebb iszik belőle — hanem a nyertes . . .

Ezekután már csak azt nem tudom, miért kellett tiltakoznom a remunerációval kapcsolatban az olyan beállítás ellen, mintha az szociális igazságtalanság volna, mikor ime valóban szociális igazságtalanság alakul belőle. Mert hiszen már magában véve az, hogy az állami tisztviselőkkel, tanítókkal szemben mi nem kaptuk meg dec. 1-én a „13. havi fizetés-t” — szociális igazságtalanság.

Ami pedig a M. Tanúgy felhívását ezzel kapcsolatban illeti, mi egyelőre egyenlő elbánását, a törvény rendelkezéseinek betartását, végrehajtását követeljük még akkor is, ha „csak” felekezeti tanítókról van szó.

Az állami tanítók is ezt kellene, hogy tegyék, hiszen ők tudják legjobban, hogy a végzett munka arányában minket ugyanúgy megillet remunerá-

ció, mint űket. Meg aztán mi van a szolidaritással?

Kár annyira és mindanyiszor — törvényhozás, végrehajtás — kibangsulyozni, hogy a felekezeti tanítók a mostoha gyermekek között is mostobák. (Mostoha gyorokok általában a tanítók, még az államiak is. Úgy bizony . . .) Ebből a végeredményben előnye senkinek nem volt, niacs és nem is lesz. Sőt!

Oye.

Értesítés. Országos Egyesületünk 1929 évi központi gyűlése meghízta a központi vezetőséget, hogy az iskola és népművelődésügyi minisztérium hivatalos közlönyének, a Vésniknek kivonatos magyar fordítását adja ki.

Tette ezt egyrészt azért, hogy az állam hivatalos nyelvél még tökéletesen nem értő Kartársaink segítségére legyünk a mindenkire egyformán kötelező törvények, miniszteri rendeletek s a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság döntvényeinek leközlésével, másrészt azért is, hogy a rendeletek tárgymutatóját (index normálit) mindenki pontosan vezethesse.

A központi vezetőség e megbízást teljesítelte, maga a tanítóság pedig megértő jóakarattal támogatta azt.

A Vésnik e fordítását „Csehszlovák Tanügyi Törvények és Rendeletek Gyűjteménye” néven a jövő 1931-ik évben is kiadjuk.

Felkérjük ezért Kartársainkat, különösen az iskolák igazgatóit, hogy a „Gyűjteményeket” továbbra is járassák iskoláik részére, mely minderről megrendelhető a beiratások terhére.

Aki azonban tovább járni nem akarja, jelezze ezt egy levelező lapon a központi elnöknel.

Az előfizetési és hirdetési díjak elszámolásáról az évi számadás megellése után hivatalos lapunk útján értesítjük Kartársainkat. Már előre is jelezzük, hogy e kiadványunk után eddig Tanítók Háza alpra ha az összes előfizetések befolyának, tekintélyes összeg fog jutni.

Minden magyar tanítónak erkölcsi kötelessége a lehetőséghez képest pártolni a „Gyűjtemények” kiadását.

Megrendelést elfogad a központi elnök. (L. Negyed. Okres Šala.)

Kiadóhivatali üzenetek.

V.-né K. Teréz Madar. A kért hiányzó számokat elküldtük. — O. J. Chlumec, D. S. Rožnava, K. K. Bratislava. K. A. Veřká-Ida. O. Gy. Zádorháza. M. L. Mikušovec. B.-né M. M. Košice. K. I. Kőbükút. M. E. Alsónyárasd. A lapot az új címre küldjük. — R. Gy. Hadejovő. Lapjára későbbben válaszolunk. — M. Á. Izkoec. A hiányzó számot megküldtük, címét kijavítottuk. — B. G. és L. V. Felsőszell. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — R. E. Dun.-Streda. Lapunkat

mögindítottuk. — L. né Gy. J. Rimaszombat, Mint régi nyugdíjasnak övi 40 Ké-ért küldjük a lapot. Címét a kívánt módon javítottuk. — G. V. Tardoskéd F. J. Cakanovec Lapjaira rövidesen válaszolunk. — N. J. Nána. A pályázatot elhelyeztük, a közölt címváltozást köszönjük, a hátralékot rövidesen tudatjuk. — B. Gy. Nagyszegpuszta. 1. A címjavítás már megtörtént. 2. Lásd 1. pont. 3. A közölt címváltozást köszönjük. 4. A hátralékkal várunk. — L. L. Szöllöske. Címét kijavítottuk. Kérdésére Uheroczky tanácsadó kartársunk fog válaszolni. — Többeknek. Január első napjaiban mindenkit kiértesítünk 1930. XII. 31.-ig fennálló hátralékról.

H I R D E T É S E K.

Pályázat. A nádszegi róm. kat. iskolaszék (okr. Galanta) pályázati hirdet az újonnszervezeti VIII. tanítói állásra. Jövedelem: hiiközségtől 1200 Ké 20 Ké, kertilletmény és államsegély. Továbbá természetben egyszobás lakás. Tanfiasí nyelv magyar. Naponként autóbuszjárat Galántára. Pályázati határidő 1930. jan. 9. Csak férfiak pályázhatnak. A kérvények a róm. kat. plebá-niahivatal címére küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat. "Kováčovec község községi iskolaszéke igazgatótanítói állásra pályázati hirdet dec 20.-i határidővel. Tan-nyelv magyar. Az állás 99%-ban államsegélyes, ig. pótdíj 750 Ké biztosítva van. Kényelmes jó lakás és jól felszerelt iskola. Választás 1930. d. cember 20.-án d u 5 óra uán. Személyes megjelenés kötelező. Pályázati kérvények iskolaszéki elnökség-nek küldendők. Községi iskolaszék Kováčovec p. Vrbovka Okres: Modrý Kam. n".

Pályázat a sűrty ref. egyház presbyteriuma az újonnan szervezeti II. tanítói állásra pályázati határidején 1930 december 27 ig meghoszabbítja. Az állás 1930 január hó 1-én foglalandó el. Kérvények — a Ref. Iskolaszék Sűrty, pri Čope — címre küldendők.

Pályázat. A vel. ý m. čadi r. kat. iskolaszék öi tanerős iskolájánál lemondás folytán megüresedett végleges II. tanítói állásra pályázati hirdet. Javadalma a községtől 600 Ké, kertilletmény 20 Ké, lakás, fűtés, a többi államsegély. Pályázhatnak férfiak és nők is. Határidő dec. 31. Iskolaszék.

Pályázat. Az inámi (okr. Krupina) róm. kath. iskolaszék az újonnan szervezeti II. ideiglenes s váltakozó tanítói állásra pályázati hirdet. Javadalom az iskola fentartótól 1200 Ké. fizetés, 336 Ké labér, 20 Ké kertilletmény és államsegély. Tannyelv magyar. Pályázhatnak csehszlovák állampolgár férfiak és nők. Választás 1930. dec. 28. Kérvények Inám Iskolaszék, pp. Ipl. Nekyje. Via S. Jly. Állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat. Az alistáli rk. iskolaszék a „Magyar Tanító” évi 20-21. számában részletesen közzételt pályázatát a III. ideiglenesen engedélyezett tanítói állásra 1930. december 31.-ig meghosszabbítja azzal, hogy az állásra nem teljesen képesített egyének is pályázhatnak.

Pályázat. A bōsi (Baš, okr. Dun. Streda) r. k. iskolaszék pályázatot hirdet a második éven ujonnan szervezett VI. ideiglenes tanítói állásra Javadalom: évi 1200 Kc alapfizetés, 240 Kc lakbér, vagy bútorozott szoba, 20 Kc kerületmény és megfelelő államsegély. Tanítási nyelv magyar. Szabályszerűen felszerelt kérvények 1930 december 31 ig a bōsi r. k. iskolaszék címére adandók be, választás ugyanakkor. R. k. iskolaszék.

Pályázati hirdetemény. A Vieska (Kisfalud) községi iskolaszék ujonnan szervezett végleges községi iskolához tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma az iskolafentartótól évi 1200 Kc, természetbeni lakás, 20 Kc kerületmény és rendes államsegély Pályázhatnak róm. kath. vallású férfiak és nők, az utóbbiak kézimunkatanításra való tekintettel előnyben részesülnek Pályázati határidő 1930 dec. 25. Választás karácsony és utév között lesz megejtve. Az állás január 2-án elfoglalandó. Tanítási nyelv magyar. Kellően felszerelt kérvények a községi iskolaszéknek Vieska (Kisfalud) Dunaszerdahelyi járás, u. p. Kostolná Gala címre küldendők.

Pályázati hirdetemény. Az alsószeli (Dol. Saliby, galántai j.) ág. h. ev. egyház pályázatot hirdet az öttenerős elemi iskolájánál üresedésben lévő II. számú végleges tanítói állásra. Javadalom: az egyháztól évi 500 Kc, egy öl kemény tűzifa felvágva és beszállítva; bútorozott szobából álló lakás; államsegély. A tanyelv magyar Pályázhatnak férfi és nőtanítók. Határidő: 1931. január 5. Ág. h. ev. iskolaszék.

Lapunk okt. 1.-i számában hirdettet s nov. 15.-i számában ismertetett Túry Sándor, Nagy József és Tóth Gábor szerzők „Tornajátékok” c. könyve kapható **Tóth Gábor kántortanítónál Párkányban** 10 Kcs-ért.

Pályázat. A borsi-i gör. és róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet a III.-ik ujonnan szervezett és 2-ik éven engedélyezett tanítónői állásra. A pályázat határideje 1930. dec. 30. Kérvények felszerelve a gör. kath. lelkészi és esperesi hivatalba küldendők Streda nad Bodrohom. Okleveles nem jelentkezése esetén, nem okleveles is meg lesz választva. Vasút állomás helyben.

Hirdetemény. Teljesen jó karban lévő (kevésbé használt) két manuális, pe-álos, öt hangscros (térdregiszterrel ellátott) orgona-harmonium eladó. Kisebb templomok részére teljesen megfelelő. Érdeklődők forduljanak: Majtényi József nyug. tanító Moldava (Szepsi) z. XX. címre.

Pályázat. A községi iskolaszék Malý Lég pályázatot hirdet az 1930/31 tanévre újonnan szervezett iskolájához. Csak férfi tanerők pályázhatnak és csak róm. katolikusok. Fizetés államsegélyes. A pályázatok f. évi dec. 25-ig az iskolaszék Malý Lég címére adandók be.

Pályázat. A nánai rk. iskolaszék az 1930-ban szervezett 3-ik férfitanítói állásra dec. 31. határidővel pályázatot hirdet. Javadalma: 1200 + 336 + 20 Ké és államsegély. Tannyelv magyar. Állomástól (Parkan) 2 km-re. Kérvényeket a rk. Plébániai hivatal címére Parkan kell beadni.

Megjelent!

Mécs László

Az ember és árnyéka

verskötete, meglepően szép, díszes kiadásban.

Mécs László költői egyénisége nem szorul külön ajánlásra, költészete nemcsak a csehszlovákiai magyar kisebbségnek, de a magyarság egyetemének is egyik legnagyobb szellemi értéke.

Mécs László jeleni a vigaszt szenvedéseinkben, a szeretetet a gyűlölködés közepette, a fiztia hitet a hitellenség világában, a iörhetetlen magyar gondolat összhangját az általános emberszeretettel.

Mécs László neve fogalom a magyaroklaktá négy hazában, akinek minden versora sz nie a kinyilatkoztatás erejével hat.

A 10 éves, nagy oktáv alakú kötet ára fűzve 25 ěK, díszes egészvászton kötésben 35 ěK. A számozott és a szerző aláírásával ellátott díszkiadás ára 50 ěK.

Postai küldés esetén 3 ěK portóköltés.

Megrendelhető a *Magyar Tanító kiadóhivatalánál Komárno.*

A Stampay-féle Énekek és Imák bővítése megjelent áremelés nélkül!

29 gyönyörű énekkel, imákkal és **Kis Szt. Terézke** képével most **309** énekel hoz a könyv. Az új énekek Kis Szent Terézke, a Kongreganisták, a Szívgyárdisták énekein kívül 10 offertórlumi kiemelkedő verset és a **Vecsernyét** is tartalmazza. Új kotta melléklet is jönni fog, (5 Ké) amely a hivatalos gregorián rezponzóriumokat is hozni fogja a bővítés dallamain kívül. K. Szt. Terézről a szerző három kedves dala jön. A bővítés külön 1 Ké.

Köbölkút, Stampay.

A „Magyar Tanító“

tanügyi közlöny

leszállított hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:		Engedmények:	
1 egész oldal . . .	120 Ké.	3×-i közlésnél . . .	15%
$\frac{1}{2}$ " . . .	70 "	6×-i " . . .	20%
$\frac{1}{4}$ " . . .	40 "	12×-i " . . .	25%
$\frac{1}{8}$ " . . .	25 "	24×-i " . . .	30%
Évi hirdetéseknél:		Pályázati hirdetések:	
1 évre 1 egész oldal	1400 Ké.	Szavarként	40 f.
1 " $\frac{1}{2}$ " . . .	800 "	Vastagabban szerelt szó	60 "
1 " $\frac{1}{8}$ " . . .	500 "		
1 " $\frac{1}{4}$ " . . .	300 "		

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító“ kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola küldendők. *Kiadóhivatal.*

Egyesületünk tagjai elegánsan és igényesen öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL LÉVÁN, Stefanik-u. 14.** — csinaltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövel különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni! Hosszú és rövid városi bundák jufányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Ké, félévre
20 Ké, negyedévre 10 Ké.
Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.
Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno

